

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT.

TREDIE RÆKKE.

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE.

VED

G. L. GROVE.

6. BIND.

I KOMMISSION HOS

OTTO B. WROBLEWSKI, og
KJØBENHAVN

MARIUS LUND,
CHRISTIANIA

1897.

Indhold.

	Side
Biographiske Meddelelser om Geheime-Stats- og Justitsminister Poul Christian Stemmann, eller Foredrag af Geheimekonferensraad <i>M. Rosenorn</i> meddelt ved Arkivsekretær G. L. Grove	1
Om Slægten Brüglmann, af Frøken <i>Emilie Bernhoft</i>	52
Nogle Oplysninger om Carl Friherre af Løvendal, af Kaptajn <i>A. Tuxen</i>	77
Personalia af en Ligprædiken over Kirsten Pederslatter Balsløv i Odense. meddelt ved Frøken <i>Marie Rosenvinge</i>	81
De ældre Led af Familien Kirsebom, af Rektor <i>A. E. Erichsen</i>	90
Slægten von Kleist i Danmark, af Kaptajn <i>H. W. Harbou</i>	95
Lidt mere om Jørgen Rohweder, kaldet Steinberg, ved Jægermester <i>C. E. A. Schøller</i>	113
Uddrag af Breve fra A. de Saint-Aubain, meddelt ved Frk. <i>Selma Jessen</i>	116
Christian Gran Molberg, af Rigsarkivar <i>H. J. Huitfeldt-Kaas</i>	186
Et Thingsvidne om Frk. Justina Catharina Rosenkrantz's Slægt, meddelt ved Arkivfuldmægtig <i>E. A. Thomle</i>	199
Etatsraad Knud Nicolai Knudsens Ungdomserindringer, i Uddrag meddelte af <i>Sofus Elvius</i>	201, 235
Slægten Bohn fra Rønne, af Læge <i>M. K. Zahrtmann</i>	265
Uddrag af Ligprædiken over Foged Peter Kristofersen Broch, meddelt af Rektor <i>A. F. Erichsen</i>	296
Spørgsmaal:	
1. Om Oberstløjtnant U. F. Beichmanns Forældre, af Arkivfuldmægtig <i>E. A. Thomle</i>	70
2. Om en Forbindelse mellem Slægterne Treschow, Altwelt og Schumacher, af <i>Sanne</i>	70
3. Om en Forbindelse mellem Slægterne Rasch og Tuchen (Tuchsen). af <i>A. W. Rasch</i>	73
4. Om Kjøbmand i København Mads Poulsen, af kgl. Fuldmægtig <i>Axel Kielland</i>	74
5. Om forskellige Medlemmer af Slægten Schubarth, af <i>Adam Løvenskiold</i>	74
6. Om Maleren Carl Abildgaard („Abelegrd.“), af Konservator <i>C. C. Andersen</i>	303
7. Om Myntmester Peter Grüner, af Oberst <i>H. Grüner</i>	303

	Side
Svar:	
I. Om Familien Schubart, af Jægermester <i>C. E. A. Schøller</i> . .	229
II. Om Apotheker Gaspar Casparsen Kruse og hans Søskende, af Arkivfuldmægtig <i>E. A. Thomle</i>	303
Meddelelser om Samfundets Anliggender	75, 324
Gaver til Samfundets Bibliothek	234, 304
Tilføjelser, Rettelser og Trykfejl	305
Register. ved Kaptajn <i>H. F. Grundjean</i>	306
Medlemsfortegnelse	326

Tillæg.

Bryllupper og Dødsfald i Danmark 1896, samlede af <i>Sofus Elvius</i> . .	1
Dødsfald i Norge 1896, samlede af cand. phil. <i>A. W. Rasch</i>	37

Biographiske Meddelelser om Geheime-Stats- og Justitsminister Poul Christian Stemmann.

Efter Foredrag af Geheimekonferensraad **M. Rosenørn**, meddelt ved Arkivsekretær **G. L. Grove**.

Det er til næste Aar 70 Aar, siden daværende Amtmand i Sorø Geheimeconferensraad Stemmann flyttede til København for at overtage den ved Kaas's Død ledig blevne Stilling som Præsident i danske Cancelli, Justitsminister og Medlem af Geheime-Statsraadet. Han afgik fra disse Stillinger i Marts 1848, men forblev her i Byen som Overkammerherre til sin Død 25 Nov. 1855. Han boede først i Badstustræde, senere i sin Ejendom den Hjelmstjerneske Gaard ved Frederiksholms Canal. Ikke blot ifølge sin Stilling og Personlighed, men ogsaa ifølge sin Bopæl var han saaledes i en Menneskealder en Mand, der tildrog sig Opmærksomhed her i Byen, og jeg har godt kunnet forstaa, at flere af vort Selskabs¹⁾ Medlemmer have ønsket at høre noget nærmere om ham. Et saadant Ønske kan jeg imødekomme,

¹⁾ Foredraget blev holdt i Selskabet for Historie, Litteratur og Kunst i Kjøbenhavn i Foraaret 1896.

idet afdøde Geheimearchivar Wegener har efterladt et større Manuskript, af hvilket han paa Stemanns 90aarige Fødselsdag 14 April 1854 overleverede denne første Del, hans Faders, Chr. Ludv. Stemanns Levnet, og senere i Fortsættelse heraf 2den Del hans, Poul Chr. Stemanns eget Levnet. Dette Manuscript har Forfatteren bemyndiget mig til at udgive, men Udgivelsen har hidtil mødt nogen Vanskelighed, i hvilken Henseende bemærkes, at Wegener selv i sin Fortale til 2den Del af 30 August 1854 har ønsket, at navnlig denne Del, hvilken han andetsteds kalder en Familie Memoire, „en god Stund“ ikke skulde komme ud. For en Opsættelse hermed tale ogsaa mange Grunde, navnlig en vis Ufuldstændighed ved Arbejdet, som ikke kan afhjælpes uden Undersøgelser i Regjeringsarkiverne. Imidlertid har den Paagjældendes Sønneson, Kammerherre Johan Stemann til St. Restrup, beredvillig udlaant mig begge Bind til Afbenyttelse, og er iøvrigt 1ste Del saa omhyggelig udarbejdet, at den vel kunde fortjene at udgives, ligesom den danner en nødvendig Indledning til Sønnens Historie, da denne var den fortræffelige Faders kæreste Barn, i sin Ungdom hans Glæde, i sin Manddom hans Støtte. Jeg har iøvrigt paa nogle Steder suppleret Wegeners Arbejde andetstedsfra.

Familien Stemann¹⁾ stammer fra Westphalen og er over Hamborg kommen til Danmark ifølge Forbindelse med Slægten Braëm. Johan Braëm, der var Forstander for Petri Kirke, erholdt i 1625 Besøg af en ung Frænde, Mag. Johan Stemann, Søn af en Kjøbmand i Hamborg, Just Stemann, og fremstillede ham for Menigheden, der valgte ham til Hjælpepræst. Efter i København at have mistet sin første Hustru, Datter af Pastor Valentin Wudrian ved Petri Kirke i Hamborg, modtog Mag. Johan Stemann i 1630 selv Kaldelse som Diacon ved Nicolai Kirke i Hamborg, ved hvilken han virkede til sin Død 1676. Hans i København fødte Søn, Just Valentin Stemann, blev i 1654 tysk Slotspræst paa Kronborg og Præst for den tyske Menighed i Helsingør, hvor han ægtede sin Formands Enke

¹⁾ Med Hensyn til Familieforbindelserne henvises til den efterfølgende Oversigtstavle.

Anne Below, † 1677, som blev Moder til 4 Sønner og 6 Døtre. Tre Aar efter hendes Død, 1680, ægtede Just Valentin Stemann en Borgmesterdatter fra Helsingør, Bente Jahn, Enke efter Professor Oluf Bagger i Lund og Stedmoder til Griffenfeldts Svoger Biskop i Sjælland, Dr. Hans Bagger. Han optoges nu 1686 i det Københavnske Consistorium, blev 1687 Dr. theol., samme Aar Superintendent i den kongelige Andel af Holsten og døde 1689 i Glückstadt. Fra ham skriver sig ventelig Hjerteskjoldet i det Stemannske Vaaben: en 3armet Alterstage med brændende Lys og en Jordklode med gyldent Kors. Hans Symbolum var: nunquam vidi justum derelictum. Hans ældste Datter Anne Sophie blev i sit 2^{det} Gifte med tysk Præst i Helsingør, Ernst Christian Boldich, Moder til Præsten i Bevtoft Poul Christian Boldich, hvis Datter Christine blev gift med Præsten i Karlum, senere i Vilstrup, Claus Henrik Clausen og saaledes Moder til Stiftsprovst Henrik Georg Clausen og Bedstemoder til Henrik Nicolai Clausen.

Superintendent Just Valentin Stemanns ældste Søn Johan Valentin Stemann blev Secretair i Cancelliet i Glückstadt; han var gift med Anne Dorthea Hennings, Datter af dansk Agent i Hamborg Ægidius Hennings. Deres 6te Søn blev opkaldt efter sin ældre Fætter, den ovennævnte Præst i Bevtoft Poul Chr. Boldich. Denne første *Poul Christian* Steman, f. 1699, blev 1723 Interimskirchspielschreiber i Marne og 1724 gift med en Datter af Landskriveren i Sønder Ditmarsken Eggers, og døde 1770 som Etatsraad og Amtsforvalter i Segeberg, efter at han i 1768 havde havt den Glæde at se sin 4aarige Sønnesøn af samme Navn hos sig med hans Forældre og til sin Fødselsdag 29 Juni 1769 og Nytaar 1770 havde modtaget smaa skriftlige Lykønskninger fra dette tidlig udviklede Barn og besvaret dem med fromme Formaninger og Velsignelser.

Af det ovenanførte sees, at den senere Statsminister Poul Christian Stemann og Stiftsprovst Clausen begge vare Sønner af 2 Næstsødskendebørn Christine Boldich og Chr. Ludv. Stemann, og der er ogsaa nogen Lighed i deres Personlighed. Minister Poul Christian Stemann var sig Slægtskabet fuldt be-

vidst, og om han end ikke mægtede at fordøje H. N. Clausens store Værk (Cath. og Prot. Kirkeforfatning, Lære og Ritus), der endnu fandtes paa hans Bord, da han fra Sorø flyttede til København, (ligesom den eneste tilbagestaaende Amtssag, Udskiftningen af Halskov Overdrev), udtalte han senere, at han med Hensyn til Danskhedens Frelse mest af alle stolede paa H. N. Clausen.

Christian Ludvig Stemann var født i Meldorf 12 Dec. 1730, hvorhen Faderen Poul Christian var forflyttet som Kirchspiel-schreiber. Han blev opkaldt efter Geheimeraad Christian Ludvig v. Plessen, der nævnes blandt hans Faddere. 1737 fulgte han Forældrene til Segeberg, men kom 1744 i den lærde Skole i Pløn. Herfra blev han i 1748 dimitteret af Rector Alberti og holdt ved Dimissionen den latinske Festtale om de Vildfarelser, man udsætter sig for ved for vidtgaaende Granskning over Tingenes Aarsager, idet Rectoren efter hans udviste Flid, Anlæg og Fremskridt forudsagde ham en berømmelig Fremtid („Ad præclara quævis a natura factus“).

Han gik til Göttingen, hvor han forblev til Mikkelsdø 1751 og erhvervede sig saadan Anseelse som Mathematiker, at der skal være tilbudt ham en Professorpost i Mathematik ved et tysk Universitet. Han foretrak dog en Virksomhed i København, hvor han ved sine Forbindelser med Familien Eggers, til hvilken hans Moder hørte, fra Octbr. 1752 kom til at arbejde som Volontair i tyske Cancelli. I denne Stilling fulgte han med paa Kongens Rejse i Holsten 1754 og erholdt derefter 30 Dec. s. A. Bestalling som virkelig Cancelli-Secretair. 17 Marts 1755 blev han derhos Kasserer ved Dr. Anne Sophies Stiftelse. 1756 og 1759 fulgte han atter med Kongen paa Rejser i Hertugdømmerne, og paa den sidste af disse blev han i Slesvig forlovet med den tyveaarige Augusta Elis. Müller, Datter af Ingenieur Major, Bygmester i Hertugdømmet Slesvig, Otto Joh. Müller og Marie Charlotte Amalie Nissen. Hun hørte til en stor slesvigsk Familie Nissen, og en Søster var gift med den i 1754 nobiliterede Justitsraad Johan Fr. Vilhelm v. Jessen, hvis meget smukke Datter Augusta Amalie i 1764 ægtede Professor Johan Heinr. Schlegel.

v. Jessen var Committeret i General Landøkonomi og Commerce

Collegiet, og det var vel tildels ved sin Forbindelse med ham, men støttet ved en meget fordelagtig Anbefaling fra Præsidenten i tyske Cancelli J. H. E. Bernstorff, at Stemann ved Siden af sin Stilling i Cancelliet, efter i 1760 atter at have ledsaget Kongen paa en Rejse til Holsten og under 30 Maj s. A. at være bleven udnævnt til virkelig Cancelliraad, 17 Nov. s. A. blev Med-directeur for Fabrik-Magasinet, der sorterede under ovennævnte Collegium, og 2 Sept. 1761 første Auscultant i selve Collegiet, i hvilket han 11 Febr. 1763 blev virkelig Committeret.

Han havde imidlertid 11 Juni 1762 i Slesvig ægtet sin Forlovede, og efter at have besøgt sine Forældre i Segeberg, i August s. A. fæstet Bo i yderste Amaliegade ligefor Blancogade, hvor hans Søn Poul Christian fødtes 14 April 1764. Da imidlertid hans Svigerfader døde kort efter, og Svigermoderen i Slesvig behøvede Datterens Bistand, blev Drengen overgivet Mosteren, Etatsraadinde v. Jessen, der til Amme antog en tysk Soldaterkone Charlotte, et rask og determineret Fruentimmer, af hvis Character Spor mulig kunne paavises i Pattegluttens senere Character. Ammen blev senere Marketenderske i Castellet og modtog i sit store Locale her oftere Besøg af den livlige Dreng under dennes Opvæxt.

22 Juni 1764 blev Faderen virkelig Justitsraad, og i Foraaret 1766 optog han i sit Hus sin Svigermoder, der forblev hos ham til sin Død 21 Nov. 1771, og en ugift Datter siden gift med Pastor Lorch ved Frederikskirken. Der udfordredes nu en større Bolig, og denne blev vistnok funden i Dronningens Tværgade, i det mindste nævnede Poul Christian Stemann det som en af sine første Barndomserindringer derfra, at han, naar den dygtige Moder havde vasket og skyllede Tøj ved Posten i Gaarden et Steds i denne Gade, blev bunden til Posten, medens dette stod paa, for at sikre Moderen Ro til sin Gjerning.

Efter Thronskiftet 13—14 Jan. 1766, Kongens Søstres Formælinger med Prinds Carl af Hessen og Kong Gustav III og hans egen 8 Nov. s. A., samt Afslutningen af den provis. Mageskiftetractat ^{11/22} April 1767, beskjæftigede Regjeringen, paa-virket af Reverdil, sig fornemlig med Landboreformer. Stemann

blev nu fritagen for Forretninger i Magasin-Directionen, idet han først 16 Marts 1768 udtraadte af General Commerce Collegiet, der forenedes med General Toldkammeret, hvorimod han traadte ind i Commissionen for Landvæsenets Forbedring. Dog erholdt han 22 Marts Ordre til at forblive saavel i Commerce Collegiet som i Landbocommissionen, der 15 April 1768 udvidedes til et General Landvæsenscollegium for Danmark, Slesvig og Holsten.

6 Mai 1768 tiltraadte Kongen med sit store Følge paa 331 Vogne sin til Udlandet bestemte Rejse, paa hvilken Stemann — med sine sædvanlige smaa Rejsekort — ledsagede ham til Rigets Grændse og 24 Mai 1768 paa Gottorp udnævntes til Etatsraad. Han mødte Hustru og Sønnen Poul Christian i Holsten og vendte 30 Juni tilbage til Hjemmet.

I Efteraaret 1768 var imidlertid Stemanns Svigermoders Svo-ger Etatsraad v. Jessen død, og den unge Schimmelmann for-maaede nu ved Løfte om en Gage paa 1500 Rd. Etatsraad Stemann til at forlade Cancelliet og, imod at han forblev i General-Landvæsens-Collegiet, til under 24 Jan. 1769 at modtage Bestallinger baade som Committeret i General-Toldkammer og Commerce-Collegiet og som tysk Commercesecretair i Commerce Collegiet, hvorhos han 28 Febr. s. A. tillige maatte overtage afd. Etrd. v. Jessens Forretninger i Magasin Bestyrelsen sammen med 2 andre Committerede i Gen. Toldkammer og Commerce Collegiet, Schumacher og Classen.

Stemann var højst ugerne udtraadt af Cancelliet og havde dengang ingen Interesse for Toldsagerne. Derimod ønskede han inderlig at kunne udrette noget for Bondestanden. Der udkom i 1769 flere Landbolove. Men Forordningen om Hoveriets Bestemmelse af 6 Mai indførte vel bestemt Fastsættelse af dette ved Reglementer, der skulde indsendes til Gen. Landv. Coll.; derimod forblev Myndigheden til at fastsætte Omfanget hos Gods-ejerne, og der udtaltes kun et Haab om, at disse ikke vilde forøge Trykket. Fd. 28 Juli om Fællesskabets videre Ophævelse angik kun Naboforpligtelsen til at deltage i Hegn mod det udskiftede. Men Aaret var dog ikke uden Betydning. Efter A.

Ġ. Moltkes Opfordring udgav Oeder sit mærkelige Skrift: hvorledes Bondestanden kunde forskaffes Ejendom og Frihed, og gjennem selve Gen. Landv. Collegiet udkom den fortræffelige Forordning af 13 Mai, der i Fortsættelse af Ryttergodsets Salg foreskrev Afhændelse til Selveiendom paa Statens Gods og hjemlede den paa offentlige Stiftelsers, samt overalt gav Testationsret for Selvejerne. Gjennem Rentekamret udkom 6 Juni en mere hensigtsvarende Fornylse af Forbudet mod at lægge Bøndergaard øde og inddrage Jorden under Hoved- og Avlsgaard. Disse Fremskridt tilfredsstillende dog ikke Stemann. Endnu i Juni skrev han: „Saalænge Alle blegne af Forskrækkelse, naar man taler om Bondestandens Frihed, hvem tør vel saa lade sig mærke med den Overbevisning, at det vilde være til Menneskehedens Ære og ikke til Skade hverken for Godsejerne eller for nogen anden Stand, om den danske Bonde erholdt mere eller rettere sagt, nogen Frihed, hvoraf der nu ikke er Spor. Men det er maaske den Tid forbeholdt, da Ynglingen bliver Mand,“ og sigtede derved øjensynlig til Stavnsbaandets Ophævelse. 22 Sept. 1769 fik han Slesvig og Holsten som sit Departement i Collegiet, og i Octbr. erkjendte han, at Landboreformerne havde Fremgang. 15 Dec. erholdt han med A. G. Moltke, J. H. E. Bernstorff og Justr. Bager Commissorium til at anlægge Landevejen fra København til Roskilde.

18 Juni—24 Aug. 1770 var Hoffet i Holsten. Stemann, hvis Fader allerede var død 17 Marts s. A., var ikke med, men havde 9 Juni skrevet til sin Ven Grev U. A. Holstein i Tønder, at Cfrd. Struensee tildrog sig stedse større Opmærksomhed, medens Conseillet tabte i Betydning. 4 Sept. 1770 udgik den 1ste tyske Cabinetsordre til Collegierne (at være sparsomme med Rangtitler). 13 Sept. afskedigedes Bernstorff (fra Hirschholm), 14 Sept. gaves Trykkefrihed, 24 Sept. indskrænkedes Conseillet til at give Raad paa Forespørgsel, 6 Oct. forenedes Gen. Toldk. og Comm. Coll. med Rentekammeret, hvorved P. A. Bernstorff kom paa Vartpenge og forlod Kbhvn. med sin Onkel; 19 Nov. opløstes Gen. Landv. Coll., og der nedsattes en Landvæsenscommission, hvori Stemann ikke fik Sæde; 18 Dec. blev Struensee maître des re-

quêtes med Cabinetsforedrag i alle Regjeringsager. 27 Dec. op-
hævedes Conseillet; 28 Dec. nedsattes en Geheimeconference-Com-
mission. I Marts 1771 kaldtes Stemann til Struensee og fik det
Hverv at affatte en Plan for tyske Cancelli. Den approberedes
fuldstændig, og 20 Marts udnævntes Stemann til 1ste Deputeret
deri; hans Departement blev Slesvig. Midt i Juli blev Struensee
Greve og Geh. Cabinetsminister.

Med Guldberg blev Stemann Ven, da han i et Middags-
selskab hos Schlegel ivrigt havde forsvaret et anonymt Skrift
om Fyrsters Gjæld, hvortil Guldberg, Stemann uvidende, var
Forfatter.

13 Febr. 1772 gjenoprettedes det Geh. Statsraad. 18—19
Febr. døde den ældre Bernstorff i Hamborg; P. A. Bernstorff
blev Chef for Finantscollegiet og Rentekammeret.

4 Sept. 1773 blev Stemann paa Fredensborg Conferents-
raad, men om Landboreformer var der nu ikke Tale. Gen.
Landvæsenscommissionen var ophævet 15 April 1773 og Landbo-
sagerne henlagte under Rentekammeret, hvor Gregers Juel havde
afløst Bernstorff og ved Fd. 12 Aug. gjenindført ubestemt Hoveri.
1774 blev Stemann Medlem af Commissionen til Anlæg af den
slesvigske Canal.

Efter Nedkomst 14 Febr. 1774 med Otto Johan blev Mo-
deren brystsvag og døde 7 Jan. 1776. Sommeren 1775 havde hun
tildels tilbragt paa Lindholm hos Kammerherreinde Plessen. Her
havde Sønnen Poul Christian været med hende og vist sig som
en ualmindelig rask og livlig, men derhos „meget fornuftig“
Dreng. Nu stod han hensjunken i Graad nogle Skridt fra den
døende Moder, som han til sit eget Livs Aften bevarede i det
kærligste Minde. Hun blev kun 36 $\frac{1}{2}$ Aar.

15 Jan. 1776 undertegnedes Indfødsretten; 14 Mai blev Guld-
berg Statsecretair med Rang i II Cl. Nr. 7. Samme Dag fik Ste-
mann Anciennitet som Ridder af Dannebrogordenen, hvilket dog
foreløbig skulde hemmeligholdes, indtil han 31 Dec. fik Ordre at
anlægge Ordenen. Fra 1 Jan. 1777 blev Stemann 1ste og sty-
rende Deputeret i det vest.-guin. Rente- og Gen. Toldk. og De-
puteret i Finantscoll. med Gage 3000 Rd., hvorhos han 2 Jan.

1777 tillige blev Medlem af Overskattedirectionen. 29 Jan. blev Stemann adlet (Guldberg hvid Ridder), og 14 April blev han Medlem af de 3 Handelsdirectioner: islandske, grønlandske og guineiske med 200 Rd. Honorar for hver. Stemanns Adelspatent udfærdigedes i October samtidig med, at Guldberg nobilliteredes som Høegh-Guldberg 11 Octbr., og at regne fra 29 Jan. 1773.

I Sommeren 1777 havde Stemann med Sønnen Poul Christian og dennes Lærer Esmarch rejst i Holsten, hvor hans egen Moder endnu levede i Segeberg († 7 Nov. 1778).

Guldberg bragte samme Aar et Ægteskab i Stand mellem Stemann og Enkedronningens Hofdame Fr. Schmettau (f. 15 Aug. 1750, * 12 Dec. 1777).

Stemanns Opgaver vare nu commercielle og finansielle og sigtende til at forøge Statens Indtægter. 11 Maj 1778 udfærdigedes Octroien for det dansk-vestindiske Handelsselskab¹⁾, og under s. D. fik han, som 1ste Deputeret i Gen. Toldk., Ordre til at indtræde i Directionen, i hvilken tillige Guldberg, Schack-Rathlou, Greverne Schimmelman og Niels Ryberg havde Sæde. 23 Marts og 25 Maj 1778 udkom Fd. om Tobakshandelen, 9 Juli s. A. om Salthandelen og 15 Oct. s. A. om Kjøbstadconsumtionen. Fd. 23 Marts om Tobaksforarbejdningen og Tobakshandelen i Danmark, der var samtidig med lignende Lovbud for Norge og for Hertugdømmerne, aabnede Frihed for Alle til at erholde Privilegium paa Tobaksfabrication samt søgte derhos at fremme indenlandsk Tobaksavl. Forordningen 9 Juli for Danmark og Norge, samtidig med lignende for Hertugd., indførte samme System for Salthandelen og Saltafgifterne i de kgl. Lande. Consumtionsforordningen var, skjøndt alene gjældende i Danmark, det vigtigste Lovbud, som udkom i 1778 (gjældende fra 1 Jan. 1779). Den er udarbejdet med stor Omhu (16 Cap. S. 128—213 hos Schou) og ordner i det væsentlige Systemet, som dette bestod til Ophævelsen. Ved Fd. 20 Aug. (S. 75—101) ordnedes den Finmarkske Handel og Taxt. Schimmelman var

¹⁾ Jfr. Personallhist. Tidsskr. 3 R. IV. S. 11.

meget glad over Consumtionsindtægternes betydelige Stigning, og 2 Juni 1779 udnævntes Stemann til Geheimeraad, men Bestalling udfærdigedes først 12 Mai 1780.

1779 var Gen. Toldk.s Opmærksomhed fornemlig henvendt paa at fremme directe Udførsel af indenlandske Producter til de vestindiske Øer og lette Forsyningen af Planterne paa St. Croix, alt helst med indenlandske Skibe (Fd. 19 April 1779), hvorhos Christiansand, Altona og Glückstadt bleve ligeberettigede med Kbhvn. i Handelen med St. Thomas og St. Jan (Fd. 13 Dec.), ligesom Transithandelen over Kiel og Speditionshandelen over de øvrige Stæder i Hertugdømmerne var lettet ved Fd. 17 Juni. At indenlandsk Karpeavl, Porcellainsfabrikation af bornholmsk Jord og indenlandsk Skibsbyggeri, samt københavnsk Skriftstøberi beskyttedes ved Toldforanstaltninger, stemmede med Tidens Aand.

Aaret 1780 var et Mærkeaar for Ghrd. Stemanns ældste Søn Poul Christian. Han havde stadig været undervist af Es-march, men havt særlige Lærere i Fransk, Dands og Ridning. Derhos gjennemgik han Kunstacademiets Tegneskoler og modtog ved Arveprinds Frederiks Haand i Marts 1780 den mindre Sølv-medaille, efterat han allerede i Begyndelsen af Aaret var bleven inscriberet som Student ved Universitetet. Han kunde nu vise sig ved Faderens Side under dennes daglige Promenade mellem den fornemme Verden i Rosenborg Haves Cavalleerallée, hvor Kunsten var at gøre sin Hilsen med den trekantede Hat, saaledes at dennes indre Side vendtes mod den, man complimenterede. Iøvrigt begyndte han strax paa sit juridiske Studium og blev manuduceret af Prof., Justitsrd. Jacob Edv. Colbjørnsen, saaledes at han tog Examen i Aug. 1781 med bedste Character. Han bevarede stedse en stor Højagtelse for og Kærlighed til denne fortræffelige Mand og berømmede hans klare og lidenskabsløse Stil som Lovconcipist i Modsætning til hans yngre Broders Lidenskabelighed. Om Stemann hørte Forelæsninger af Facultetets andre berømte Medlemmer, navnlig Senior universitatis Kofod Ancher og Generalprocureur Henr. Stampe, er tvivlsomt, thi disse docerede neppe mere, om de end ikke holdt „Lesebengler“ (Nørregaard var Adjunct i Facultetet).

Efterat And. P. Bernstorff d. 13 Nov. 1780 havde faaet Afsked fra alle sine Embeder, og da Jo. G. Moltke 1 Mai 1781 indtraadte i Statsraadet som Gh. Statsminister, kom Stemann i hans Sted som 1ste Deputeret i Finantscollegiet, Rentekammeret og Bjergværksdirectoriet samt i General Vejcommissionen. Skjøndt det derhos var bestemt, at Skatkammeret skulde ganske sondres fra Finantscollegiet, kunde Stemann ikke fortie sine Bekymringer over de uheldige Dispositioner over Bankens Midler, men henvendte sig aabent herom til den yngre Schimmelmann som Skatkammerdirecteur, og i Skr. af 16 Oct. 1781 erkjendte denne det grundede i Stemanns Bemærkninger og lovede Indskrænkning af Bankens Udlaan. Da saa den ældre Schimmelmann var død 15 Febr. 1782, udtraadte Stemann d. 10 April 1782 af Rentekammeret med de dertil knyttede Commissioner og indtraadte som „Finantsminister“, med Bibeholdelse af sin Stilling som 1ste Deputeret i Finantscoll., i Bestyrelsen af Skatkamret og begge Bankinstituter (Banken og Bankcontoret); han beholdt derhos sine commercielle Stillinger (til det vestindiske Handelscompagni, den grønlandske, islandske, finmarkske og færøiske Handel) og i det norske Bjergværksdirectorium, hvorunder Kobolt- og Saltværkerne henlagdes. Hans ny Bestalling som Finantsminister udfærdigedes d. 13 April 1782. Samtidig ophævedes Statsbalance- og Overskattedirectionen, og dens Forretninger m. H. t. Statsgjælden overdroges Banken, der sattes under en Overdirection, i hvilken Stemann fik Sæde, hvorhos udtaltes, at Banken ikke burde staa i nogen Forbindelse med de kgl. Finantser. Derhos octrojeredes et dansk norsk slesvig holstensk Handels- og Canalcompagni, beregnet paa at føre den nordiske Handel gjennem Canalen.

Canalen var ogsaa Gjenstand for Stemanns Brevvexling med Schimmelmann, og da han (∴ Stemann) selv var Medlem af Commissionen for dens Anlæg, inspicerede han dette, der nu omtrent var færdigt, i Juli 1782. Paa denne Tour ledsagedes han af sin Søn Poul Chr., der efter at have taget sin Examen i Kbhvn. var bleven udnævnt til Kammerjunker og ved Mikkelsdags-tid var inscriberet som studerende ved Universitetet i Kiel. Han

havde her kun Udbytte af Trendelenburgs Forelæsninger over Pandecterne, men forsømte de andre Collegier, hvorimod han var flittig i Rideskolen. Han bragte det, vel senere i København, til at han ved Processioner red enten Springeren eller Danseren af den kongelige Stald og som Amtmand forstod med sin Hest at gøre Plads i Folkehobe. I Kiel blev han Ven — vist Dus — med Rahbek og Samsøe og var vel optagen i de bedste Huse hos Ditl. Reventlow, Saldern samt paa Omegnens Godser. Under deres Fart paa Canalen havde nær begge tilsat Livet, idet Fartøjets Mast hagede sig fast i en Slusebro, medens Vandet steg, saa at de kun med stor Vanskelighed undgik at trykkes til Bunds. Faderen vendte snart tilbage til Kbhvn., men Sønnen tog „studirens halber“ til Göttingen, forinden han til Paaske 1783 vendte hjem. Her hørte han privatissima over Mineralogi og Chemi og tog Undervisning i italiensk Bogholderi. Han blev nu Auscultant i Bjergværksdirectoriet. Under 19 Mai og 12 Juni beordredes Ministeren til personlig at undersøge og træffe Foranstaltninger ved de norske Miner: Sølvværket, Kobolt- og Saltværket, med sin Søn som Ledsager (Gehalt 500 Rd.). Den 23 Juni gik de til Norge gennem Halland. Den 29 Juni passerede de Svinesund og naaede den 30 Juni over Moss og Horten Vallø, hvor de bleve et Par Dage. Ved Ankomsten til Kongsberg den 3 Juli bleve de højtidelig modtagne og bleve her i 14 Dage, i hvilke Poul Chr. Stemann optog udførlige Lister over de enkelte Grubers Udbytte i en lang Aarrække. Over Modum Blaafarveværk, Kobolt Skærpum og Gjellebæk kom de den 22 Juli til Bærum, 24 Juli til Fossum, hvor Bernt og Peter Anker modtog dem. Over Eidsvold Jernværk og Hurdals Glasværk toge de til Præsten Høegh, Guldbergs Broder i Skismo Præstegaard, hvor de skiltes den 28 Juli. Over Christiania og Halland kom Faderen 6 Aug. til København. Sønnen tog gjen-Østerdalen, med nogle Dages Ophold i Røraas, til Trondhjem, det nordenfjeldske Oberbergamts Sæde. Her udnævntes han og Faderen (Diplom 22 Sept.) til Medlemmer af de kgl. Videnskabernes Selskab. Fra Trondhjem, hvor han omgikkes med de bedste Familier, gjorde han til Hest en længere Udflugt til Fjeld-

finnernes Egne og vendte senere i Følge med Familien Sehested over Dovre og Gudbrandsdalen tilbage til Christiania. Herfra var han endnu engang i Kongsberg og var vel seet i de Colletske og Ankerske Kredse, indtil han, ledsaget af Kaas, dengang Assessor i Overretten, Peder Anker og unge Nielsen, atter tog ind i Skismo Præstegaard og derover naaede Stockholm. Han indførtes her i de diplomatiske og Grosserer Huse, men fik fra Kbhvn. Ordre til at gaa til Carlskrone, for at skjønne, om Sverrig udrustede Linieskibe. Efter nogle Dages Ophold her naaede han København i de første Dage af Februar 1784 og blev 4 Febr. sammen med Prof. Brünniche udnævnt til Committeret i Bjergværksdirectoriet med Gage 700 Rd.

Men han følte Trang til videre Uddannelse. Med Faderen bestemtes, at han skulde gaa til Hamborg og tage Privatissimum hos Büsch samt gøre sig bekendt med den store Handel. Dette Studium skulde han fortsætte i Berlin og Østersø-Havnene indtil Petersborg samt over Finland og Ålandsøerne vende hjem.

Men heraf blev Intet. Staten optog vel et Laan paa 3,000,000 Louisd'or til 5 % hos Jøden Ephraim i Helsingør, men Misfor nøjelsen med Guldbergs Styrelse voxede, og Schack-Rathlou vovede Intet ved at forberede Omvæltningen. 4 April confirmeredes Kronprindsen og befriedes for sin tactløse Overhofmester Eichstedt, der udtraadte af Statsraadet. Johan Bülow blev Marschal hos Kronprindsen og Kammerherre. 6 April fik Rosencrone, Stemann og Guldberg Ordre at indtræde i Statsraadet, og Stemann modtog 7 April Bestalling som Statminister. Den 14 April underskrev han sin Ed som Geheime-Statsminister og vilde aflevere den til Kongen i det Geh. Statsraad, men forinden tog Kronprindsen Ordet. Jeg tror bedst at tjene D'Hrr. ved at oplæse Wegeners paa Stemanns Optegnelser grundede Beretning angaaende „den 14 April“, den Dag, da Statsraadet første Gang efter Kronprindsens Confirmation skulde holdes:

„Den 14 April indfandt de trende nye Ministre, Stemann, Guldberg og Rosencrone, sig første Gang til Statsraadet i Kronprindsens Gemak, hvor Alt ganske i den sædvanlige Form blev

refereret fra begge Cancellier og begge militaire Departementer. Statsraadet hos Kongen holdtes sædvanlig om Eftermiddagen, og derefter skulde følge det sædvanlige Onsdagsbal. Til den bestemte Tid om Eftermiddagen tog Stemann sin Minister-Ed til sig og begav sig til Slottet. Kongen selv, Kronprindsen, Arveprindsen og samtlige Geheime-Statsministre vare tilstede. De tre nye Ministre skulde aflægge Eden, og Stemann, som den ældste af dem, vilde begynde med at overlevere sin til Kongen men Kronprindsen afbrød ham strax og sagde, idet han fremtog et Papir: „Behag at bie lidt; jeg har først noget at tilkendegive fra min Fader.“ Kronprindsen oplæste nu en i Kongens Navn affattet og af Kongen underskrevet Deklaration, der gik ud paa: at Kabinetet skulde være ophævet, saaledes at ingen Staten vedkommende Sag mere skulde expederes derfra; at Statsraadet skulde organiseres efter Forordningen af 13 Febr. 1772, saaledes at alle Statens Anliggender skulde gaa fra Collegierne dertil; at Geheimeraad Frederik Chr. Rosenkrands og Geheimeraad, Grev Andr. P. Bernstorff skulde igjen indtræde i Statsraadet, ligesom ogsaa General Wilh. Huth og første Deputeret i det danske Cancelli Geheimeraad Henrik Stampe skulde være Statsministre, de to første med Rang og Sæde efter deres forrige Anciennitet i Geheime-Conseilet. Efter denne Oplæsning forelagde Kronprindsen sin Fader Kongen en Ordre om alt dette, stilet til det danske Cancelli, og bad Kongen at underskrive samme. Arveprindsen talte imod dette og bemærkede, at man ikke burde overile Kongen; men denne underskrev alligevel Ordren, hvorpaa Kronprindsen strax tog den, underskrev den selv og lod Thott og Schack-Rathlau ligeledes underskrive. Kronprindsen leverede Ordren til Schack-Rathlau, der gik ud i Forværelset med den og lod den øjeblikkelig bringe til det danske Cancelli, hvor Stampe, som var indviet i Planen, ventede den og strax expederede den til de andre kongelige Collegier. Imidlertid var Kongen, efter at han havde underskrevet denne Ordre, som sædvanlig gaaet bort og havde begivet sig ind i sit eget Værelse, og Arveprindsen, der enten var bleven bange eller mærkede, at Noget særdeles var paafærde uden at kunne sætte sig ind deri,

skyndte sig strax bag efter Kongen og lukkede Døren i Laas efter sig. Kronprindsen hævede nu Statsraadet og befalede alle Ministrene at begive sig til hans eget Forgemak.

Efter Forløbet af omtrent et Kvarterstid kom Kronprindsen her til dem og forefandt tillige Hertugen af Bevern, General Huth, flere af Departementscheferne og adskillige andre høje Embedsmænd. Kronprindsen meddelte her offentlig den af Kongen tagne Beslutning, navnlig at ingen Befaling skulde, efter Kabinettets Ophævelse, for Fremtiden have Gyldighed, med mindre at den var undertegnet baade af Kongen og Kronprindsen, og at Ministrene Grev Joa. G. Moltke, Stemann, Høgh-Guldberg og Grev Rosencrone skulde søge deres Afsked, som Kongen vilde tilstaa dem. Enkedronningen, som nu havde faaet Nys i Sagen, kom ogsaa her til og henvendte sig i stor Bevægelse til Kronprinsen med de Ord: „Was ist's denn? was ist hier geschehen?“ Han svarede ganske roligt: „Nichts, Ew. Majestät; der König hat eine Veränderung in seinem Staatsrathe gemacht, — das ist Alles!“ Guldberg maatte nu forklare hende Sagen, og da han havde endt, yttrede hun, at hun led af Hovedpine og ikke kunde vise sig ved Ballet om Aftenen. Men Kronprindsen bad hende om, hvis det var muligt, at forandre denne Bestemmelse; „kommen Sie ja auf den Bal,“ sagde han; „ich bitte Sie recht sehr; Sie werden mir ein grosses Gefallen thun!“ Hvortil Enkedronningen svarede: „Ja, wenn Ew. königliche Hoheit es befehlen, so ist es was anders.“ Arveprindsen derimod lod sig slet ikke se paa dette Sted, men blev hos Kongen indenfor den aflaaede Dør, og selv Enkedronningen havde forgæves søgt at komme ind til dem. Kronprindsen bemærkede dette og henvendte sig til Guldberg med de Ord: „Kan De sige mig, hvad vel min Onkel bestiller derinde hos min Fader?“ Guldberg svarede: „Slet intet, Deres kongelige Højhed.“ Men kort efter lukkede Kongen selv Døren op og forlangte The. Da tog Arveprindsen Mod til sig, kom ud og løb strax op til sin Gemalinde Sophie Frederikke. Her begyndte han med at give hende et Glas Vand, for at hun ikke skulde blive altfor forskrækket over det, som han vilde fortælle hende; men da han derpaa skulde til at for-

tælle, vidste han Intet at sige. Derimod lod han selv Dr. Juul kalde, der maatte aarelade ham.

Om Aftenen og Natten holdtes det bestemte Hofbal. Enkedronningen indfandt sig. Sophie Frederikke, der var høj frugt-sommelig, kunde ikke deltage; men Arveprindsen kom til den anden og tredie Dands, som han dansede med Kronprindsens Søster, den tolvaarige Louise Augusta, og Ballet var et af de muntreste, man i lang Tid havde havt. Schack-Rathlau havde som en Mester ledet og ordnet Alt, hvad der hørte til denne mærkelige Dag.“

Det synes herefter, at Stemann Intet har seet og neppe heller berettet noget om den Scene, da, som han dog siger: Enkedronningen forgjeves havde søgt at komme ind ad den laasede Dør til Kongen og Arveprindsen. Beretningerne lyde, som bekjendt, noget forskjelligt. Efter hvad jeg har hørt fortælle, var det Møsting, der, som jourhavende Kammerjunker stillede sig for Døren og holdt Dronningen fra denne, thi ved at banke paa, kunde hun mulig have bevirket den oplukket.

Kammerjunker Stemann, der paa selve Dagen fyldte sit 20 Aar, deltog efter Faderens Paalæg i Ballet og forblev i København, medens Faderen gik til Haderslev som Amtmand. Begge indsaa meget vel, at „det var Schack-Rathlau, der havde gjort det hele,“ saaledes som jo nu ogsaa er fuldstændig oplyst. Faderen søgte ham d. 15 April i Henhold til en meget venskabelig Svarskrivelse. Hos Kronprindsen, for hvem han skriftlig havde fremsat sin Stilling med 8 levende Børn og „uden nogen Rigdom“ — han ejede vist dengang det senere Søcadetacademi, senere Lauritz Petersens Gaard Bredgade 68? — havde han Audiens 17 April. 19 April (Bestalling 26 April) blev han Amtmand over Haderslev Amt med 2000 Rd. Gage, og 5 Mai fik han Expectance paa det Hamborgske Domprovsti. I Juni flyttede han til Haderslev, hvor han tiltraadte 1 Juli. 27 Aug. fik han Collation paa Præposituret i Hamborg ifølge det indtraadte Dødsfald. I 1785 udarbejdede Stemann efter Paalæg af Rentekammeret, hvor Chr. D. Reventlow nu var Chef, en Plan, der approberedes, til Regulering af Landboforholdene i Amtet. Alle

Fæstere bleve mod en afdragsvis Købesum Selvejere. Over alle Byrder forfattedes et Kataster sognevis med Fordeling paa de enkelte Ejendomme efter Skyldsætning til en Kanon efter Taxation. Taxationen udførtes af en Commission under Stemanns Forsæde og som Medlemmer Husfoged, Etatsraad Lassen og Ridefoged Ambrosius samt Amtssecretair Lorenzen (Peder H. L.s Fader) som Secretair. I 4 Aar reguleredes 16 Sogne og vare Forarbejder gjorde i 6 andre. Hermed ramtes væsentlig Østeramtet, hvis kraftige Bondestand saaledes grundlagdes. Om Matriculeringen skrev Stemann 1792 en Afhandling i Provinzialberichte.

19 Juni 1789 udnævntes Stemann til Overpræsident i Altona med en aarlig Indtægt af 4,800 Rd. Han flyttede dertil i October, efterat han om Sommeren havde ordnet sine Bopælsforhold der, ledsaget af sin ældste Søn Poul Christian, der ogsaa i Somrene 1785, 1786 og 1787 i længere Tid havde levet hos Faderen i Haderslev.

Geheime-Conferentsraad Christian Ludvig Stemann,
f. 1730, † 1813.

Naar han i den øvrige Del af Aaret opholdt sig i København, hvor han endnu var Committeret i Bjergværksdirectoriet, bevægede han sig i de fornemste Huse, men det var dog i den rige Købmanstand, at han søgte sin Hustru. Den afdøde rige Grosserer Peter Wasserfall, hvis Enke døde i 1787, havde efterladt en ugift Datter Catharine Elisabeth, f. 1767, der var i Huset hos sin Værges Professor Heinrich Callisen, der var gift med hendes Halvsøster, Maria Amalie Walker. Familien Wasserfall var reformert, hvilket ogsaa var Tilfældet med den fra Skotland paa mødrene Side stammende Generalkrigscommissair

Alexander Ross, der under dette (sin Moders) Navn 1782 var bleven adlet, men før hed Walker. Dennes Søn, Generaladjutant hos Kongen, Paul Alexander Ross var gift med Petronelle Wasserfall, f. 1763, og det var hende, hvem Stemann kjendte fra Selskabslivet, der indledede hans Forbindelse med Søsteren Cathr. Elisab. Wasserfall, hvorfor ogsaa mange Aar efter en af Stemanns Døtre opkaldtes med Navnet Petronelle. Forlovelsen skete 5 Marts 1788, og Brylluppet holdtes d. 21 Mai s. A. i det Wasserfallske Lyststed i Søllerød (Frøkenerne Ross boede senere i Suhmsminde i Overrød). Brudgommen var 24, Bruden 21 Aar. I Juni Maaned førte Stemann sin unge, elskværdige Hustru til Faderen i Haderslev.

Hun havde tilført ham en betydelig Formue, og efter Svogrenes Opfordring, ved Christian Colbjørnsens Bistand og Kronprindsens Gunst indtraadte han inden Aarets Udgang i Højesteret som Auscultant og blev, da han i 1789 havde fyldt sit 25de Aar, virkelig Assessor, idet han beholdt sin Stilling som Committeret i Bjergværksdirektoriet indtil dettes Ophævelse og derefter Gagen som Vartpenge saalænge, til han i 1796 opnaaede yngste Højesteretsassessors da ledigblevne Gage. Denne var ham nemlig tilsagt ved hans Indtrædelse i Retten og kunde altsaa ikke nægtes ham, skjøndt han 1 April 1795 i Sagen mod „Vækkeren“ med stor Skarphed havde voteret for Frifindelse af Bogtrykkeren Svares Enke og Forfatteren Studiosus Winding. Dette Votum foreligger, da Stemann lod sig give en Afskrift deraf, da han som Cancellipræsident deltog i Indstilling om Anlæg af Sag for Overtrædelse af Fdg. 27 Sept. 1799. Da han voterede i „Vækkerens“ Sag, var rigtignok denne Fdg. ikke udkommen, og der hengik lang Tid, forinden dens Strenghed mildnedes ved Domstolens Fortolkning, der støttedes paa den tilføjede Anmærknings sidste Linier om Betydningen af at „laste.“ Disse skyldes ganske sikkert Chr. Colbjørnsen, der udarbejdede Forordningen i Henhold til Ruslands Fordring og mulig med Vilje her har tilføjet Anmærkningen i saadanne Udtryk, som maatte kunne benyttes til Frifindelse. Stemann, der i 1790 havde købt Benzonslund og kort efter fritaget det hele complete Bøndergods

for Hoveri in natura, i hvilken Anledning han i et højtideligt Møde af Landhusholningsselskabet modtog dettes mindre Guldmedaille af Kronprindsens Haand, var iøvrigt kommen i et spændt Forhold til Chr. Colbjørnsen¹⁾. Anledningen var, at Stemann, vistnok allerede før han købte Benzonslund, og medens han om Sommeren sikkerlig laa paa Lyststedet i Søllerød — „Alle“ søgte dengang til Skovene ikke til Strandvejen — og omgikkes venskabelig med Colbjørnsen i Nærum, i et Middagsselskab havde disputeret med denne, og da han den næste Dag atter samledes med ham i et lignende Selskab, idet han vilde give ham Haanden, var bleven afvist med en tilbageholdende Bevægelse, der maatte bemærkes af alle tilstedeværende, thi Colbjørnsen taalte ikke Modsigelse, men denne Scene glemtes ikke, og en fuldkommen Udsoning fandt aldrig Sted.

Medens Stemann tilbragte Sommerferierne paa Benzonslund, som han drev for egen Regning, og hvor han saa talrige Gæster hos sig, var hans faste Bopæl selvfølgelig i København, og her rantes hans ældste Barn, Datteren Cathrine, af Kopperne i al deres Hefthighed. Faderen lod sig lukke inde med hende og plejede hende personlig i den strengeste Afslutning fra alle andre. Det lykkedes ham at frelse Barnet, men Sporene af Sygdommen beholdt hun i hele Livet, for hvilket hun iøvrigt i Faderens høje Alder erholdt det Skudsmaal, at hun ingensinde havde gjort ham nogen Sorg.

Under Opholdet paa Benzonslund var det formodenlig, at denne Datter sluttede inderligt Venskab med en rigtignok meget yngre Datter af Etatsraad Zeuthen paa Tølløse, der forlovede sig med og ægtede Flor. Denne bevarede stedse megen Godhed for bemeldte min Stedmoder, hvem han endnu i en meget senere Periode opsøgte i København, da hun som Enke levede her.

I Aarene 1797 og 1798 samlevede Poul Christian Stemann under gjensidige Besøg en Del med Faderen, der med hans Raad affattede sin sidste Villie, hvis Udførelse overdroges denne Søn.

Fra 1 Januar 1799 blev Kjkr. Stemann Amtmand over

¹⁾ Jfr. Personallhist. Tidsskrift, 3 R. V, S. 57 f.

det oprettede ny Sorø Amt, i hvilken Stilling han forblev i 28 Aar.

Da Vinteren 1798—9 var usædvanlig snefuld, og Bestemmelserne om Snekastning i Vejforordningen af 13 Dec. 1793 viste sig utilstrækkelige, udarbejdede Stemann et Reglement for Snekastningen, der gav Anledning til det gennem Cancelliet efter General-Vejcommissionens Forslag udfærdigede Reglement af 20 Dec. 1799, der har været gjældende, indtil det i de seneste Aar er blevet afløst ved en ny Lovgivning.

1 Dec. 1801 blev Stemann Kammerherre. Efter hans Forslag udkom under 15 Juni 1802 gennem Cancelliet et provis. Regl. for Fattigvæsenet paa Landet i Sjælland, hvilket i 1803, 5 Juli, udstraktes til hele Kongeriget for Landet og Kjøbstæderne udenfor København og har ligget til Grund for den senere Lovgivning indtil de nyere communale Institutioner. Ligeledes siges det, at Fd. 27 Jan. 1804 om Befordringsvæsenet skyldes Stemann.

Denne havde allerede i længere Tid haft Bopæl i Sorø Academis Hovedbygning, hvor Overhofmesterens Lejlighed var bleven Amtmandsbolig. Efter Vacancen i Overhofmesterembedet 1787 havde Godsets Bestyrelse været overdraget Professorerne og blev forestaaet af Prof. i Statsvidenskaberne Steenstrup. Akademiet var af Mangel paa Frekvents hensygnat, og Stiftelsen havde til Udskiftning og Udflytning stiftet en Gjæld af 186,000 Rd., medens den kun ejede 2000 Rd. i Obligationer. Da Steenstrup døde 1801, overtog Stemann Bestyrelsen, saaledes som nærmere fastsat ved Rescr. 1 April 1803, der fritog Professorerne for Godsforretningerne.

Det var upaatvivlelig i de nærmeste Aar herefter, at Stemann besluttede at gennemlæse Fogtmanns Rescriptsamling, der længe sluttede med Aaret 1806. Dette var Nattearbejde, udført medens hans tro Hustru sad ved hans Side syslende med Haandgjerning, og ofte sade Ægtefællerne saaledes, indtil med den gryende Dag Sommersolen kastede sine Straaler gennem Academiets store Vinduer.

Efterat Stemann i Aarene 1802—4 havde gennemført Udskiftningen af Slagelses fra Oldtiden af saa udstrakte Kjøbstad-

jorder og selv havde afhændet Benzonslund, købte han i 1805 af Generalmajor Castenschjold til Frederikslund og Hørby Valdbygård med Gods og et passende Stykke af Frederikslund Skove (c. 950 Td. Hartk.) for 340,000 Rdlr. d. C. = omt. 1,088,000 Kr. eller 544,000 Rbd. eller 1145 Kr. pr. Td. Hartk., som det syntes en meget fordelagtig Handel.

Paa Udarbejdelsen af det provisoriske Reglement for Skolevæsenet, som under 10 Oct. 1806 udkom for Østifterne, havde Stemann en meget væsentlig Indflydelse, men efterat der ifølge de ved Slutningen af samme Aar truffne Bestemmelser var indsat Amtsprovster, er det rimeligt, at han tog mindre Andel i den locale Indretning og Bestyrelse af Skolevæsenet i Henhold til den paa det provisoriske Reglement af 1806 byggede almindelige Anordning af 1814.

Da Frankrig og Rusland i Tilsit vare blevne enige om at aftvinge Danmark Brugen af dets Flaade, besluttede England, hvorhen den hanoveranske Armee var overført, at komme dem i Forkøbet. Efterat 3 engelske Flaader 3—8 Aug. vare gaaede gjennem Sundet og Storebelt, landede Jackson 8 Aug. i Tønningen og opsøgte Kronprindsen i Kiel. 11 Aug. kom Kronprindsen til København, som han 12 Aug. atter forlod, førende Kongen til Rendsborg. Herhen fulgtes han af de fleste højere Embedsmænd og Hertugen af Augustenborg, der paa Gjennemrejsen afleverede Regalierne i 7 forseglede Pakker til Stemann. Denne forvarede dem i en Gravhvelving i Kirken¹⁾, indtil han 3 Oct. afleverede dem til Overhofmarskal Hauch. Kronprindsen, der lagde den største Vægt paa Forsvaret af Korsør, synes at have anseet det aabne Sorø i Stemanns Hænder for et fast Punkt, hvorfra København kunde undsættes. 23 Aug. kom Capt. Wentzel Haffner, der havde Befaling at conferere med Stemann og i Forbindelse med ham oprette et Corps af Frivillige, til Sorø fra Castenschjold som Øverstcommanderende over alle Tropper i Sjælland. Man besluttede foreløbig at henvisse alle Frivillige til Castenschjold (Generall. Joach. Melchior

¹⁾ Jfr. Biskop Daugaards Levnetsbeskrivelse af Christine Daugaard, I S. 342—3.

Holtén C. til Borreby) og samle Vaaben og Proviant for ham. Hver Nat afsendtes nu fra Sorø store Transporter af Folk, Heste, Vaaben og Levnetsmidler til ham, og det haabedes, at hans Hær, forstærket med Oxholms fra Lolland og Sydsjælland, kunde holde Fjenden borte fra Sorø. Man tænkte nu her paa ifølge Kronprindsens Ordre at oprette en frivillig Landstorm, hvortil Sabler og Pikker vare forfærdigede af Landsbysmedene. Men som Opfordringen skulde udgaa, indløb den 29 Aug. om Aftenen Kl. 10 Brev fra Castenschjold om hans Hærs Adsplitelse ved Kjøge og strax derefter Flygtninge fra Slaget (Væver Frølund med Trommen). Stemann lod nu alle Documenter om Haffners Sendelse tilintetgøre, men det samlede Krudt og Ammuniton nedgrave og forsænke. Han vedligeholdte dog under hele den engelske Occupation Forbindelse med Kronprindsen over Bæltet og Lolland tildels ved sin Svoger Tillisch.

Efterat Kjøbenhavn d. 7 Sept. havde capituleret, besatte Hanoveranerne under Generalmajor Linsingen d. 8 Sept. Sorø. Stemann, der havde stræbt at skaffe sig Kundskab om deres Indmarsch fra Krebshuset af, modtog, omgivet af sin Familie, Linsingen i sin bedste Sal og blev af ham hilst med Udtryk af hans Højagtelse. Forholdet ordnedes for Sorø Amt saaledes, at alle Rekvisitioner skete gjennem Øvrighederne mod Tilstaaelser, der indløstes af det engelske Commissariat i Citadellet. Gjennem gjensidige Venligheder mod Linsingen og hans Officerer skaffede Stemann sig og Kronprindsen ikke faa Efterretninger af Vigtighed og bestyrkede Englænderne i Frygten for Angreb fra dansk Side, saa at de i nogenlunde Overensstemmelse med Capitulationen indskibede deres Tropper og lettede Anker 21 Oct.

7 Nov. kom Kronprindsen tilbage til Kjøbenhavn, efterat England d. 4 Nov. havde udstedt sin formelige Krigserklæring mod Danmark-Norge.

Den 9 Febr. 1808 fik Stemann Storkorset (blev Ridder). 29 Febr. udstedtes dansk Krigserklæring mod Sverrige, og 13 Marts døde Christian VII i Rendsborg (af Skræk over de franske Troppers Indmarsch). Den Dag, da Efterretningen herom naaede Kjøbenhavn, indtraf Bernadotte dertil for med de spanske Tropper at

aabne Felttoget i Skaane. Men Napoleon ventede sig intet alvorligt Resultat, hvor Bernadotte commanderede. Hans Hovedformaal var at gjemme Spanierne heroppe. Den yngre Stemann gennemskuede dette, og da Faderen, der nu var 78 Aar, og 7 Aar tidligere havde undskyldt sig for at overtage det ham tilbudte Embede som Cantsler i Glückstadt, men ved Skattereformen i 1802—3 gennem en egenhændig Skrivelse fra Kronprindsen af 26 Febr. 1803 havde faaet Hvervet som Formand for den Commission, der skulde taxere de adelige Godser ved disses Inddragelse under den almindelige Landskat, havde overdraget Sønnen at bevirke sin Entledigelse (der paafulgte 23 Juli 1808), formaaede han den gamle til at tage Ophold i Sorø, eftersom han antog, at Sjælland mindre end Fastlandet vilde blive berørt af Tidens Urolighed. Dette slog til, thi Faderen ankom til Sorø 22 Dec. 1808 med sin Familie, og allerede i Eftersommerens Løb vare en Del spanske Tropper, der efter Urolighederne i Roskilde havde trukket sig tilbage til Sorø, her blevne afvæbnede ved fransk Foranstaltning, truffen efter Aftale med Stemann, der for Tilfældet havde sendt Hustru og Børn til Borreby til Castenschjolds nærbeslægtede Familie. Freden med Sverige sluttedes d. 10 Dec. 1809. Stemann havde nu Ro til locale Foranstaltninger. Han gennemførte Ringsteds Erhvervelse af Ejendomsretten (mod en aarlig Afgift 1 Td. Byg pr. Td. Land) af de betydelige Jorder, der siden den lærde Skoles Nedlæggelse 1739 af Skolefondet havde været lejede ud. De bleve nu udskiftede og ved Auction bortfæstede til stor Fordel for Communen (kgl. Approbation paa Byens Erhvervelse 15 Febr. 1811).

Stemann havde allerede i sine første Amtmandsaar indført en Contororden, som senere blev tagen til Forbillede ved flere Amter og i Forbindelse med et sikkert Overblik medførte Besparelse. Han var selv mægtig og myndig til at tage Ledelsen og Andel i Contorarbejdet, og da samtlige hans Personale gjorde Strike, lod han dem rolig drage bort og optog dem ikke paa ny, da de fra Krebshuset petitionerede herom. Det var maaske ved denne Lejlighed, at han fik fortrinlig Erstatning i Harhoff og Wolff, der begge forbleve i Sorø, til de fik mere lønnende Ansættelser.

Under Fædrelandets fortvivlede Stilling i 1813 rantes Stemmann og Academiet af Branden d. 11 Juni. For nogle Aar siden fremkom i et localt sjællandsk Blad en Række Artikler, som antydede, at Ilden var opstaaet ved Uforsigtighed fra Fru Stemmanns Side. Udenrigsminister, Baron O. D. Rosenørn-Lehn sendte dem til mig. Jeg gik Sagen nøje igjennem og udarbejdede en Fremstilling, som Baron Rosenørn-Lehn modtog til Opbevarelse i Bibliotheket paa Orebygaard. Stemmann og hans Hustru havde i den dejlige Maaneskinsaften kjørt Søen rundt, og det paastodes, at den huslige Frue ved Hjemkomsten med Lys var gaaet ind paa sin Væverstue for at se Arbejdets Fremgang, og at der, hende ubemærket, en Gnist havde fænget. Men Ilden kom ikke op i den vestlige Hovedfløj, hvor Stemmann boede, men i den østlige paa det øverste Loft. Dette er konstateret ved Udsagn af en Stafet, som kommende fra Ringsted saa den blusse højt over Skovene og i Carrière sprængte op gjennem Strædet og Gaden til Klosterporten, hvor Vægterne sade. De havde nylig raabt og været inde i Fratergaarden uden at mærke noget. Hermed stemmer et Udsagn af Charite Borch, Paludan Müllers Hustru, der laa i Ingemanns senere Pavillon og opskræmmet ved Branden i Østfløjen styrtede ned i Klosterporten, hvor hun ogsaa traf Vægterne. Af Stemmanns Husstand bemærkedes Branden først af Jfr. Sundby, der opfattede en Lugt, som af brændende Tjære, og af Datteren Augusta, der laa paa et Kvistværrelse og vaagnede ved, at det svære Tagtømmer i brændende Brudstykker ramlede ned over Kvistens Loft. Paa den østlige Fløjs øverste Loft havde Apotheker Glahn Urter til Tørring, og Karlen havde været deroppe om Aftenen. Ligeledes havde Underofficererne af de i Byen indkvarterede Jægere der Plads til Legemsøvelser, og havde om Dagen leget der. Endvidere var der Munderingskammer, hvor Aflevering til nyt Opsyn skulde ske d. 12 Juni, og hvorfra grønne Buxer skulle være komne ud til Egnens Bønderkarle. Mistænkelige Individuer skulde fra Kjøbenhavn være komne til Sorø om Aftenen og sete øst for Klosterbygningen. Mere fremgaar ikke af de civile Forhør, men om saadanne ere optagne over Militaire, og hvad der er fremkommet, kjender jeg

ikke. Mistanken fordeler sig saaledes, men Intet støtter Wegeners Antydning om Efterstræbelser af Godsejerne (Generalkrigscommiss. Ngd., et Skud, Bredals Scener, et anonymt Digt).

Af det rige Indbo reddedes kun lidt dagligt Sølvtøj. Harhoff reddede Amts-Arkivet (undt. Aarets Breve), Stemann ved modige Mænds Anstrengelser Kirken. Hvad der var forblevet i Sorø af Klosterets gamle Arkiv og Stemanns eget store Bibliothek gik tabt. Heldigvis levede endnu Poul Christian Stemanns Fader, der i sin Bopæl optog Sønnen med Familie, indtil den gamle Forvalterbolig blev hans Embedsbolig, som vel var tarvelig, men havde en dejlig Have i Forbindelse med Klosterhaven.

Christian Ludvig Stemann, der d. 28 Jan. 1809 var bleven Ridder af Elephanten (tilligemed Rosencrone, Guldberg var død 1808), døde selv 11 Nov. 1813. Han forenede med sin uomtvistelige Dygtighed, Redelighed og store Arbejdsomhed en højst elskelig, blid og fredelig Character. Sønnen Poul Chr. havde en anden Optræden („schneidig“), der let skaffede ham Fjender („Mosjø Møller“¹⁾). Hans Svoger Oberst Tillisch har dog erkjendt, hvad jeg selv rigelig har erfaret, at han havde et varmtfølende Hjerte, men for ikke let at overvindes af sine Følelser havde vænnet sig til at skjule disse under Haardhedens Maske. Dette lykkedes ham ikke ilde, men han tog dog gjerne mod uforbeholdne Udtalelser og regnede det selv som en nødvendig Egen-skab hos en højt staaende Mand at forstaa „at høre“.

Lige saa megen Sorg, som Aaret 1813 havde bragt Poul Chr. Stemann ved Academiets Brand og Faderens Død, ligesaa store Ulykker medbragte det endnu som bekjendt for Danmark-Norge.

3 Sept. var den danske Krigserklæring mod Sverige udstedt, efterat der Dagen forud havde fundet en Affaire Sted udfor Kronborg, hvor svenske Orlogsfartøjer beskyttede en Koffardimand, som ikke vilde betale Sundtold. Men allerede d. 23 Aug. havde Bülow sprængt Regniers Hærcorps ved Gross Beeren

¹⁾ Den hæderlige F. Fenger, der i den Tid ejede Holløse Mølle, glemte aldrig, at han var bleven tiltalt saaledes, da han havde henvendt sig til Stemann som Amtmand.

udenfor Berlin, og Davoust indtog nu med sin fransk-dansk Hæstyrke en Stilling fra Travemünde til Glückstadt med Centrum ved Mølln og Ratzeburg („Steckenitz Stillingen“), indtil han 1 Dec. gik bag Bille, medens det danske Auxiliaircorps trak sig tilbage i Retning af Oldeslo. 3 Dec. trak Davoust sig ind til Hamborg, og 4 Dec. satte Carl Johan med Ruslands Samtykke sine Tropper i Fremrykning mod de Danske. I Kjøbenhavn underhandlede man imidlertid med Bombelles. 6 Dec. skete der en Forandring i Ministerposterne. J. G. Moltke indtraadte atter i Geheime-Statsraadet, Schimmelmann og Reventlow forbleve i dette, men frattraadte henholdsvis som Finants- og Commerce-Minister og som Rentekammerpræsident, hvilke Embeder begge overtoges af Møsting. Cancellipræsident Kaas blev Justitsminister, Sehested blev Præsident i General Landøconomi og Commerce Collegiet, og Moltke Præsident f. Slesvig-Holstens Cancelli. 7 Dec. skrev Bombelles til Walmoden og til Wesenberg i London, at hans Sendelse var fuldstændig lykkedes, og Kongen tilbagekaldte Landgrev Carls Rekvisition om, at 2 Regimenter skulde afgaa fra Reserven ved Kolding sydpaa, hvilket dog atter senere forandrede af Landgreven. Først ifølge Slaget ved Sehested 10 Dec. gik Carl Johan ind paa en Vaabenstilstand til 29 Dec., senere forlænget til 5 Jan. 3 Jan. var Kongen afgaaet fra Kjøbenhavn til Hindsgavl, idet Tropperne efter Bülow's Raad fra Jylland droges over til Fyn. 4 Jan. kom Foulon fra det store allierede Hovedkvarter til Kiel, og Østrig opgav, ifølge Tryk af Rusland, Danmark. 7 Jan. gav Frederik VI fra Hindsgavl af Samtykke til Norges Afstaaelse mod svensk Pommern. Den 13 Jan. kom Englands Ordre, hvorefter Walmoden og Svenskerne skulde repassere Elben, men holdtes tilbage til Freden var undertegnet d. 14 Jan. 18—19 Jan. afvæbnedes, men Kongen maatte ifølge Isvinteren blive Maaneden ud i Nyborg og tilbringe de første Dage af Februar paa Sprogø. Det kgl. aabne Brev om Norges Afstaaelse er dog udfærdiget i Middelfart 18 Jan. tilligemed et Manifest af s. D., begge optagne i Coll. Tid. 12 Febr., medens Fredstractaten allerede begynder sammesteds 5 Febr., og Declarationen af 17 Jan. staar i Collegial Tidende 29 Jan.

Saaledes var Udfaldet af Toget til Hindsgavl.

H. Wedell Jarlsberg, der i sin Tid havde tilraadet den danske Regjering at trække sig tilbage til Norge for i Forbindelse med England og Sverrig at gennemføre Nordens Enhed, men af Schimmelmänn havde faaet det Svar „solcher Ansichten ist man hier durchaus nicht fähig“, og senere i samme Øjemed havde forhandlet med Carl Johan om gennem Jylland at føre en svensk Hær til Norge, opholdt sig under Kielerforhandlingerne i Randers hos sin gamle Lærer Amtsprovst Kruse og haabede paa Gjennemførelsen af denne Plan, som tildels skulde iværksættes ved Afsendelse af 2 svenske Regimenter fra Gøteborg til Jylland, saa at han var meget misfornøjet med Fredens Afslutning. I Danmark var Misfornøjelsen ikke mindre.

Der er ogsaa meget der taler for, at en kraftigere Optræden fra dansk Side havde ført til et andet Resultat. Østrig vilde ikke andet end have Nordarmeen bort fra Holsten mod Frankrig. England vilde kun betale under samme Forudsætning. Dette Formaal naaedes nu ved at føje Carl Johan, men hvis Krigen var trukken ud, var det rimeligvis sat igjennem ved at tvinge ham bort fra Danmark. En kraftig dansk Krigsføring kunde være skeet i sydlig Retning, hvis Armeen havde været slagfærdig, og Sølv havde været tilstede for at udrede Bekostningerne i Slesvig. Bülow, der kjendte Manglerne, vel ogsaa af Krudt, førte Retraiten til Fyn igjennem. Krigsførelsen kunde ogsaa være gaaet i nordlig Retning, men Krohn overdrev Vigtigheden af Rendsborg i Hærtugdømmernes Interesse. Prinds Frederik blev da indesluttet der og maatte tilraade Freden. Den ulykkelige Konge havde maattet slagte Koen paa Sprogø¹⁾ og varme sig ved at hugge Brænde. Han var ikke i godt Humeur, da han naaede Korsør, og Stemann modtog ham ikke her og complimenterede ham ikke i Krebsuset. Han var syg, men sendte i Kjøbenhavn sin Søn Kjkr. Stemann op til Audiens for at forklare dette. Uheldigvis kom han ind umiddelbart efter Ta-

¹⁾ 27 Marts 1822 henlagt under Sorø Amt (Beværtningen allerede tidligere under Korsør Magistrat).

wast, hvis Ansigt var nok til at sætte Kongen i slet Lune. Der udfordredes Tid, for at Poul Chr. Stemann atter kunde vinde Kongens Velvillie.

Om Kongens Adjutanter's uheldige Forhold ved dette Tids-punct udtaler Mynster sig til Engelbreth i et Brev af 4 Marts 1814 saaledes: „Et andet Selskab samles derimod endnu ubehindret, og paa sin gamle Maade, nemlig Adjudanternes; dog maa jeg tilstaa, at jeg aldrig har hørt Mennesker saa uden Forbeholdenhed forhaanes i Samtaler, vel heller neppe kjendt Mennesker, der saaledes fortjente det. Dette Collegium har nu næsten rensset sig fra Alle, der havde nogen Agtelse hos Folket, ved at bortsende dem til Auxiliær-Corpset o. s. v., og for at ikke blot Publikum, men selv Pøbelen skal kjende, af hvad Aand de ere, vedblive de offentlig at tillade sig alle Uanstændigheder. Saaledes taler hele Landet om deres Adfærd i Roskilde ved deres glorieuse Hjemtog fra Fyn.“¹⁾

I Slutningen af Februar 1814 var det Rygte kommet ud, at Poul Chr. Stemann skulde være Finantsminister, og Wegener søger Grunden til, at han ikke blev det, i den Frygt, Statsraadets Medlemmer nærrede for hans myndige Optræden. Rime-ligvis har dog allerede Kongens Uvillie forhindret det, thi havde Kongen personlig forlangt det, havde Stemann ikke vægret sig. Under sin senere Minister Stilling beklagede han, at han ikke i en yngre Alder var kommen ind deri, da han med fuld Livskraft havde kunnet udrette, hvad der oversteg hans Kræfter som gammel. Han miskjendte ingenlunde Alderens Virkning (spiste sin Ridehest²⁾), ophørte med Jagt).

Det var iøvrigt ikke nogen let Stilling at være dansk Finantsminister i Februar 1814. Kasserne vare tomme, og Rigets Anseelse og Credit saa ødelagt, at da man i Løbet af Maaneden i Hamborg vilde laane 80,000 Specier, forlangte man Kronjuvelerne som haandfaaet Pant.

¹⁾ Jfr. Kirkehist. Saml. IV R., 4 Bd., S. 449.

²⁾ Da den ikke brugtes, var den bleven overfed og brækkede Benet i Tøjret. For at modarbejde Folks Utilbøjelighed til at spise Hestekjød, blev en Steg af Hoppen serveret ved en Diner.

Carl Johan naaede ikke at blive Frankrigs Regent, men Keisers Alexanders Venskab svigtede ikke, og Benningsen stod stadig i Holsten, selv efter Hamborgs Rømning af Franskmændene. 10 Mai kom Orloff til Kjøbenhavn for at bevirke Norges Overgivelse, men 19 Mai valgtes Christian Frederik til Konge, og da Martens kom, erklærede Frederik VI sig strax villig til at afstaa Pommern og Rügen mod „Vederlag“. 28 Mai kom Carl Johan til Carlskrone med 30,000 Mand, efter i Lybek at have faaet Raadighed over Benningsens Corps og befalet dette at besætte hele Holsten (mulig gaa over Eideren) for at tvinge Danmark. De danske Tropper droges nu sammen om Rendsborg og nord for Ejderen, medens Benningsen med 50,000 Mand stod fra Hamburg over Itzeho til Neustadt og af Holsten fordrede daglig 45,000 Portioner og 15,000 Rationer, dog mod nogen Udbetaling af den russiske Krigskasse og Nedsættelse til 39,650 og 14,800. 27 Juni sendte Carl Johan Løwenhjelm til Benningsen med Anmodning om at rykke frem til Skagen. Dette stadfæstedes af Alexander 14 Aug., saaledes at 6000 Mand skulde overføres til Norge, og Resten af Russerne forblive i Holsten til Alt var ordnet. 5 Sept. reiste Kong Frederik VI til Wien, medens Dronning Marie overtog Landets Styrelse med Schulenburg for Hæren, Lindholm for Flaaden. 20 Oct. vedtog Storthinget Foreningen med Sverige, og Carl Johan meldte Benningsen (Hovedkvarteret ved Elben til 28 Jan. 1815), at Russernes Hjemmarsch kunde begynde. 4 Nov. valgtes Carl XIII. 25 Sept. kom Kejser Alexander og Kongen af Preussen til Wien. Alexander var utvivlsomt den mest fremtrædende blandt Souverainerne, Talleyrand blandt Diplomaterne (med sine Niecer Mad. de Périgord og Søsteren Hertuginde af Sagan). Gentz var det allerede d. 23 Sept. blevet meddelt, at han af Congressens Ministre var valgt enstemmig til deres Secretair. 14 Sept. vare Castlereagh, Hardenberg, Nesselrode og andre Ministre komne til Wien. Hardenberg var tunghør, og Humboldt maatte derfor hjælpe ham. 30 Sept. mødte Talleyrand 1ste Gang i Congressen med de øvrige Ministre og førte Spanieren Labrador med sig. 5 Oct. kom han før de andre og vandt Gentz for sig. Talleyrand satte efter et

stormende Møde en Omordning igjennem, hvorefter 8 Oct. Plenarconferencen dannedes af de 8 Magter: Østrig, Preussen, England, Frankrig, Spanien, Portugal, Sverrig, Rusland. For Tyskland dannedes et særligt Udvalg. Nederlandene, Danmark, Sardinien, Neapel, Paven og alle mindre tyske og italienske Fyrster kom i intet Udvalg, men maatte forhandle skriftlig eller i Separatkonferencer, saa at Congressen først traadte frem ved Schlussact.

Kong Frederik VI befandt sig ikke vel under Congressens hvirvlende Festiviteter, der borttog al Tid fra Forretningerne, ligesom i disse Alt forekom ham „dels Slaphed, dels Snedighed“ ¹⁾. Alle vare dog meget nette mod ham, kun Alexander ikke. Om-sider rømmedes dog Holsten. 4. Oct. Kl. 10—12 var Gentz 1ste Gang hos Kongen, som paa ham gjorde „une impression triste et interessante“; 14 Oct. bestemtes, at Preussen foreløbig skulde besætte Saxen. Bernstorff var hos Gentz for at tale med ham om Kongen af Danmarks Anliggender „dans lesquelles je joue aussi une rôle tres distinguée“. 15 Oct. hedder det: „la Saxe est perdue“. Gentz's „horreur“ for Russerne tiltager. Søndag 16 Oct. var Gentz 1 Time hos Kongen, gik derfra sammen med Bernstorff og var derefter 2 Timer hos Talleyrand. Ogsaa ved flere selskabelige Sammenkomster havde Gentz Conversation med Kong Frederik og Bernstorff, som han har bemærket. Kongen søgte ogsaa ham, men blev 31 Oct. ikke modtagen (paa Grund af Forretninger). 2 Nov. besøgte Gentz Kong Frederik og havde en lang Samtale med ham. Det drejede sig i de Dage fornemlig om Polen. 7 Nov. havde Talleyrand opdaget „Preussens Forræderi“, 9 Nov. bevist ved Hardenbergs fremlagte Noter. 11 Nov. var Gentz 1 Time hos Frederik VI, derfra hos Metternich. 12 Nov. søger Talleyrand at drage Gentz fra Wellesley over til sig. 13 Nov. spiste Gentz hos Bernstorff sammen med Rosenkranz; i conference générale om Aftenen afgjordes Genuas Skjebne. 16 Nov. var Gentz hos Kong Frederik; „interéssante conversation de plus d'une heure“. 28 Dec. 2 Timer hos Frederik VI,

¹⁾ Jfr. Kongens Breve til Møsting.

der gav Gentz Commandeurkorset. 30 Dec. gav Talleyrand Gentz 24,000 fl. fra Kongen af Frankrig.

Det bliver almindelig antaget, at det var Talleyrand, der hævdede Danmarks Stilling paa Congressen. Tscherning sagde, at Talleyrand vilde gjenoprejse Frankrigs Anseelse ved ikke at lade dets eneste Allierede i Stikken. Fra Frederik VI's Omgivelser hidrører Beretningen om, at Sachsen betalte Talleyrand 800,000 Ducater og derved fik gennemført, at, som Frederik VI skriver, hver beholdt sit. Sikkert er det, at det, som oven anført, var afgjort, at Preussen skulde besætte Sachsen, men at dette blev forandret, da Talleyrand opdagede, at Preussen havde sluttet sig til Rusland i det polske Spørgsmaal. Talleyrand var derhos, som bekjendt, Carl Johans bittreste Fjende, og denne havde ingen anden Ven i Wien end Kejser Alexander. Omsider ratificerede dog denne Fredstractaten med Danmark, og Wellington og Metternich samt Preussen dreve paa Afstaaelsen af Pommern og Rügen, men først i Juni Maaned 1815 ordnedes de nye Forhold, hvorved Danmark blandt andet fik Lauenborg, som endnu i 1864 i London erkjendtes som passende Æquivalent for Nordslesvig.

Der er ingen Tvivl om, at Kong Frederik VI's hæderlige Personlighed under Wienercongressen har udøvet en heldig Indflydelse paa den nogenlunde taalelige Afgjørelse af de Spørgsmaal, som der bleve behandlede af de 8 stemmegivende Magter¹⁾. Dette blev ogsaa almindelig anerkjendt, og med fuld Overbevisning bragte Stemmann ham under Hjemreisen, da han 1 Juni 1815 vendte tilbage til Kjøbenhavn, Landets Tak. Forholdet mellem Kongen og ham var fuldkommen gjenoprettet. I Anledning af Salvingsfesten 31 Juli var Stemmann bleven Gehejmeconferensraad.

Til de Foranstaltninger, som i den følgende Aarrække havde størst Betydning for Landet, hørte Pengevæsenets Ordning gennem den nationale Bank, der traadte i Stedet for Rigsbanken

¹⁾ Dette bestyrkes ved de oven meddelte Uddrag af Gentz's i 1861 udgivne Dagbøger, der synes at stemme med Kongens Breve fra Wien, ligesom ogsaa med Frankrigs traditionelle Politik.

fra 1 Aug. 1818 overensstemmende med aabent Brev 6 April s. A. Blandt Bankens første 15 Repræsentanter valgtes Ste-mann af de dertil udnævnte Valgcommitterede. Det var hans bestemte Mening, at Seddelmængden endnu langt oversteg Cir-culationens Fornødenhed, og det er mig bekjendt, at han per-sonlig stod fast paa en snarlig Formindskelse ved Inddragning af Sedler. Ved Bekjendtgjørelse 4 Febr. 1820 aabnede Banken et Indlaan i Sedler imod 5 % i rede Sølv, hvorved Seddelmængden formindskedes med 5,976,700 Rd., saa at Seddelgjælden, der d. 1 Aug. 1819 udgjorde 31,109,202 Rd. 6 β, i Regnskabet 1 Aug. 1819—31 Juli 1820 opførtes med 22,816,067 Rd. 68 β.

Dette var en haard Cuur, men den var nødvendig, thi det var umuligt at tilvejebringe en fast Sølv-circulation, saalænge Omsætningens Behov overskridende Bunker af Sedler specula-tionsvis kunde kastes i Markedet. Forholdene forværredes dog derved, at den amerikanske Production af ædle Metaller, der allerede var begyndt at aftage ved Aarhundredets Begyndelse, svækkedes end mere ved Coloniernes Adskillelse fra Moderlandet, og derved, at medens man overalt maatte inddrage den ufun-derede Seddelmasse, behøvede man Penge til at betale den i Krigsaarene stiftede svævende Gjæld. Hertil kom de aftakkede Soldaters Overgang i Agerbruget, Kartoffeldyrkningens Udbredelse og de engelske Kornlove samt den engelske Bomuldsindustris Sejr over den ældre chinesiske og indiske Handel, der navnlig havde haft Betydning for Danmark. (Virkningerne heraf sporedes dog først senere her, ligesom Tilbagegangen af de under Krigen opstaaede Fabriker.) Bygget kostede i Partier i Kjøbenhavn 1821 og 1824 11 ¥ 6 β og 10 ¥ 8 β r. S., 1822 og 1823 2 Rbd. 39 β, lidt over 4 Kr. Møsting raadførte sig med Ste-mann, der tilraadete et udenlandsk Laan for Staten og Credit-foreninger for Grundejerne, men fraraadete Vexelrytteri. Han antog, at Crisen var i sin Begyndelse, men vilde blive langvarig og haardere. Naar dog Coursen kunde holdes fast pari, den ældre Statsgjælds Obligationer indkøbes til 60 %, og Grundejen-dommenes Værd hæves uden Udgift for Statskassen, kunde Landet reddes. Hans Raad blev kun delvis fulgt. Han benyttede dog

Conjuncturerne til Gavn for Sorø Academi, og ligesom han havde udbetalt Christiania Universitet de det tillagte 100,000 Rd., medens Sedlerne stod lavest, lod han nu Academiet købe Nordruplund og Mørup billigt samt ligeledes overtage det fornødne Antal Ejendomme i Sorø, for at Undervisningen atter kunde aabnes 1 Oct. 1822.

Efterat min Fader¹⁾ i 1816 havde mistet min Moder, var han i 1822 bleven forlovet med Geheimeraad Stemanns ældste Datter under dennes Besøg hos hendes Broder, der var Amtmand i Randers, og i Sommeren 1822 saa jeg da første Gang Geheimeraad Stemann, der gjorde sig en Glæde af at bringe min ældre Broder og mig sammen med vor Søster, der under vor Faders Enkestand blev opdragen hos hans Svoger, Propr. Fenger paa Herthalund ved Slagelse, og ikke kjendte sine Brødre. Det var i det hele umuligt at tænke sig en kjærligere Modtagelse for en Datters Stedbørn, end der blev os til Del af Stemann, hans Hustru og Døttre. De beboede dengang den ældre Forvalterbolig, senere Rectorbolig, hvis Have da gik ned til Søen og stod aaben mod Academihaven, som Stemann havde udvidet med Gangene langs Søen og prydet med Søjleskafter af Academiets Ruiner og Trævæxt fra det stille Havs Kyster. Jeg har da seet Geheimeraad Stemann, hvis Statur forekommer mig havde nogen Lighed med Minister Hørrings, i rød Embedsfrakke lede Omstyrningen af Academiets senest henstaaende Mure. I Vinteren 1823—24 gennemgik han vistnok en meget alvorlig Sygdom (Brandbyld), men da denne var overstaaet, spaaede man, at han vilde blive meget gammel.

Det var i 1824, at jeg første Gang, som saa ofte senere, var med ham paa Valbygaard. Denne var dannet af en nedlagt Landsby, og uheldigvis havde Stemann i det uheldige Aar 1813 taget Byens 2 fjerneste Udmarker under Drift, men senere savnet Midler til at fortsætte denne. Hovedbygning havde der aldrig været opført, og den Øconomibygning, hvor senere en tarvelig Herskabsbolig blev indrettet, var dengang undergravet

¹⁾ Generalkrigscommissair Peter Otto Rosenørn, f. 1778, † 1847.

af Rotter, saa at Gulvene tildels vare opbrudte, og Stemanns Avlsklæder, som han iførte sig under Ophold paa Gaarden, hang i Tridseværk under Loftet. Forsaavidt Lofter i Udhusene kunde bære, benyttedes de som Kornmagazin, da Kornet der, hvad paa saa mange Herregaarde endnu i flere Aar var Tilfældet, oplagdes i Haab om Stigning i Priserne.

Blandt de Gaarde, som om end først meget senere, efter min Faders Død i 1847, overtoges af Academiet, var den, som havde været ejet af Fru Dannemand, der vist under Kongens Ophold i Wien og senere havde beboet den med sin lille Søn med Maltheserridder Vargas de Bedemar. Ved Bestyrelsen af hendes Anliggender i Sorø ydedes hende Bistand af den unge Wolff, der var en af Stemanns Contorfolk, og da hun, efterat Forholdet til Kongen var gjenoprettet, flyttede tilbage til Kjøbenhavn, kom Wolff ogsaa dertil og forblev hendes økonomiske Raadgiver, ligesom han var Stemanns Befuldmægtigede i Penge-sager. Hvorvidt Stemann har udøvet nogen forsonende Indflydelse i Forholdet mellem Kongen og Fru Dannemand, lader sig ikke oplyse, men det var klart, at han havde vundet Kongens personlige Tillid, og d. 23 Mai 1826 tillagdes der ham forhøjet Rang i Excellencernes Rangklasse.

Det paalaa Generalprocureuren at inspicere Justitiens Administration, og Ørstedes Beretning om Forholdene i Sorø Amt var saa fordelagtig, at Kongen 1 Nov. 1826 rescriberede Cancelliet at tilkjendegive Stemann hans allerhøjeste Tilfredshed. 11 Jan. 1827 døde Kaas, og d. 13 Jan. tilskrev Frederik VI Stemann om at overtage hans Post som Geheime Stats- og Justits Minister. 22 Jan. fulgte Udnævnelserne særskilt som 1) Justitsminister, Cancellipræsident og kgl. Bankcommissair, 2) Geheime Statsminister samt 3) ved Skrivelse, senere kgl. Rescript, Directeur for Herlufsholm. 24 Jan. udtraadte Stemann af Bestyrelsen for det Neergaardske Bo; d. 25 Jan. overleverede han Amtmandsembedet til Harhoff som constitueret, og d. 26 Jan. rejste han fra Ringsted til Kjøbenhavn. 29 Jan. underskrev han 1ste Gang Cancelliets Expeditioner.

Han efterlod Amtet og dets Kjøbstæder i den fortrinligste

Orden med alle Kasser fyldte (50,000 Rbd. i Amtsfattiggassen). Academiet var gjenopført, havde nu (Mørup og Nordruplund medregnet) 4,569 Tdr. Hartk. med 15 Kirker, 6000 Tdr. Ld. god Skov og en Capitalformue paa 600,000 Rbd.

Hans Virksomhed 1827—48 falder sammen med Danmarks Historie i dette Tidsrum, og der kan kun være Anledning til at fremhæve hans personlige Optræden ved enkelte Begivenheder og hans huslige Indretning. Hvad han kunde spare af Gagen forsvandt længe i det store Svælg, Valbygaard, hvor han vel fik opført en tarvelig Familiebolig til Sommerophold for sin Hustru og nogle Døtre, men regelmæssig var under Udpantning for Skatter, indtil Remisser indløb fra Kjøbenhavn. Her indrettede han sig økonomisk, men dog efter sin Stilling, i Badstuestræde 2^{den} Sal i den Gaard, hvor tidligere Udenrigsminister Rosenkrantz havde boet og senere Stiftamtmand Tetens boede, som ogsaa senere Studentersamfundet, tror jeg. Dens rummelige Værelser afgave Plads til Middage og Onsdagsaftenmodtagelser, der besøgte meget. Efterhaanden som Bjergværksdriften i Chili og Mexico atter udvidede sig, steg ogsaa Kornpriserne fra 1826 af, og i 1839—40 var Bygprisen omtrent 7 Kr. Som Finantserne, navnlig ved de store Laan, fik rigelige Contanter, faldt ogsaa pecuniaire Naadesbevisninger. Forholdet mellem Kongen og Stemann blev stedse inderligere ved gjensidig Deltagelse i Familiesorger.

Stemanns betydeligste Colleger i Cancelliet vare Kjerulf og Ørsted. Den 1ste indtog en meget selvstændig Stilling, men udtraadte i 1831 af Cancelliet. Mellem Ørsteds og Stemanns Personligheder var der en afgjort Modsætning, men de supplerede hinanden ret heldig og vare begge hæderlige, samvittighedsfulde Mænd. Ørsted var rigere paa Evner og Kundskaber, Stemann paa praktisk Blik, Livserfaring og Villieskraft. Ørsted tilhørte den Schimmelmanske Kreds og havde forsvaret hans ynkelige Seddelmani, der var domfældt af alle kraftige Naturer (Niebuhr)¹⁾. Stemann tilhørte den guldbergske Retning.

¹⁾ Marcus Niebuhr har sagt mig, at Grunden til, at hans Fader forlod Danmark, var Misfornøjelse med Schimmelmanss kraftesløse Finantspolitik.

Ørsted var med sit fromme Sind afgjort Pessimist politisk taget, vant til at beherskes af Holstenerne (Spies), Stemann var med sin store Pligtfølelse og sit modige Hjerte ikke uden Haab for Danmark og dansk Nationalitet, i hvilken han ganske gik op. Efter hvad Regenburt har sagt mig, har han fundet Spor af, at den frivole Kaas havde fundet sig generet af Ørsteds Guds frygt og tænkt paa at faa „den Karl“ ud af Cancelliet. Wegener antyder, at det var Kaas, der havde udvirket Rescript 26 Sept. 1826, som i Anledning af Ørsteds Angreb paa Paulsens Forsvar for en lempelig Opfattelse af Præsternes Forpligtelse paa Trosbekjendelsen forbød Ørsted at skrive om offentlige Anliggender. Ørsted henvendte sig til Stemann om at faa dette Rescript hævet eller modificeret, og 25 Mai 1829 meddelte Stemann ham en kgl. Resolution, hvorved det tillodes ham at fuldende Haandbogen og med 2 Bind fortsætte sit Tidsskrift, hvorimod Kongen ønskede, at han derefter ophørte at deltage i litteraire Controverser. 1 Aug. 1829 blev Ørsted Commandeur, efter at han allerede ved Formælingen 1 Nov. 1828 var bleven Conferentsraad.

Idet Stemann som Cancellipræsident og Justitsminister fulgte efter den letsindig anlagte Kaas, dannede han ved sin strænge Alvor og regelmæssige Arbejdsomhed en Modvægt mod den Demoralisation og Slaphed, der under Pengevæsenets Forviklinger og Krigs- og Kaperperiodens Omvexlinger ogsaa havde udbredt sig til Embedsstanden, og gjengav Cancelliet sin ældre Anseelse og Indflydelse saavel i Landet som mod oven. Ussings bekjendte Dedication i Criminalretten 1831 er sand og træffendé. Iøvrigt var han en Ven af Decentralisation, og medens han gennemførte større Strenghed i Regjeringstilsynet, forøgede han Amtmændenes Myndighed (Fd. 23 Marts 1827) og henlagde Afgjørelsen af Kjøbstadregnskaberne under disse (Placat 28 Marts), ligesom ogsaa Biskoppernes Afgjørelser udvidedes (Fd. 23 Marts).

Ved Prindsesse Wilhelmines Formæling 1 Nov. 1828 blev Stemann Ridder af Elephanten.

Juli Revolutionen i 1830 fandt navnlig Gjenklang i Brüssel og Brunsvig, men fremkaldte ogsaa Demonstrationer i Holsten. Allerede under Kongens Ophold i Wien havde de slesvig-hol-

stenske Prælater og Ridderskab i Forening med de øvrige Godsbesiddere ifølge en paa Kieler Omslag d. 19 Jan. 1815 næsten enstemmig vedtagen Beslutning begjært Sammenkaldelse af en Landdag og 26 Mai under Kongens Tilbagerejse gjentaget Begjæringen om Landstænder for Hertugdømmerne, men under Kroningen 31 Juli modtaget Antydninger om en Adskillelse af Hertugdømmet Slesvig fra Holsten. Efter at de holstenske Prælater og Ridderskab 17 Aug. 1816 (samtidig med lignende Udfærdigelse for de slesvigske) havde erholdt deres Privilegier confirmerede, og 19 Aug. en Commission var nedsat til Udarbejdelse af en stænderisk Forfatning for Holsten, hvilken skulde sammentræde i København 4 Nov., henvendte Prælater og Ridderskab for begge Hertugdømmer sig 8 Oct. 1816 til Kongen med udtalt Fortrøstning om, at Hertugdømmet Slesvig ikke maatte udelukkes fra denne Velgjerning, og Begjæring, at Forfatnings-sagen ikke maatte afgjøres, uden at gennem den bestandige Deputation Ridderskabet og samtlige Godsbesiddere vare hørte derover. Dette afsloges, og paa de ogsaa fra Amter og Byer indkomne Andragender om, at Hertugdømmerne ikke maatte adskilles, afgaves ingen Besked. 5 Dec. 1818 truedes med, at den i 1775 „aus Gnaden“ bevilgede vedvarende Deputation vilde blive opløst, hvis Protestationer mod Skatteerlæggelse gjentoges. Imidlertid aabnede Forbundsforfatningen Klagerne nogen Udsigt, og ligesom Forbundslovgivningen havde opstillet Grundsætningen om, at enhver tysk Regjering var forpligtet til at ordne Retsplejen efter 3 Instantser, saaledes var heller ikke Bestemmelsen om, at der i alle Forbundsstater skulde være Landstænder, efterkommet i Holsten, og Commissionen til at udarbejde en saadan Forfatning holdt ikke mere Møde. Holsten ønskede dog ikke en ny Forfatning, men den gamle, og henvendte sig i den Anledning til Forbundsdagen ved et i 1822 indgivet udførligt „Denkschrift“. Andragendet afvistes som bekjendt i Octbr. 1823, og Sagen stod nu hen, indtil Juli Revolutionen fremkaldte Lornsens Agitation ved hans „ueber das Verfassungswerk in Schleswig-Holstein.“ Han blev fængslet og straffet, men det ældre System lod sig vanskelig opretholde. Efter at Schimmelmänn var død

9 Febr. 1831, fik 4 Marts Prins Christian Sæde i det Geheime Statsraad, og Admiral Bille og Grev Rantzau-Breitenburg udnævntes til Geheime Statsministre. Allerede under Schimmelmanns Svagelighed i 1829—30 havde Stemann faaet Paalæg om i Forening med ham at lede Underhandlingen med Nordamerica om Erstatning for opbragte Skibe, og efter Dødsfaldet overdroges det ham midlertidig at forestaa ogsaa dette Ministerium. Møsting, der allerede havde været meget utilfreds med, at Stemann havde sat sin og Departementets Anskuelse igjennem med Hensyn til de nordamericanske Reclamationer, paa hvis fredelige Afgjørelse Stemann havde lagt stor Vægt, skal selv have ønsket Udenrigsministeriet, idet han vilde fratræde Finantserne, da en constitutionel Statsstyrelse forestod. Han opnaaede at fratræde som Finantsminister, og W. Moltke sucederede ham i Finants- og Statsgjældscollegierne. Schönheider blev Directeur for Rentekammeret, Lowzow for General Toldkammeret (efter Sehested). Møsting beholdt Sæde i Geheimestatsraadet, hvilket ogsaa senere tilfaldt W. Moltke og Krabbe-Charisius, der afløste Stemann, efterat denne havde fungeret i 3 Maaneder. Stemann havde i denne Tid omordnet Departementet med Dankwart (18 Marts) som Depecheseclair, Reedtz 11 April som yngste Legationssecretair (foretrukken Heide paa Grund af sine diplomatiske og linguistiske Kundskaber). Henrik Bille-Brahe ansattes snart efter i Wien, medens det hidtil havde været meget vanskeligt for Danske i disse Aar at blive ansat i Diplomatiets (Melchior Grevenkop Castenschiold, Candidat 1830 m. 2 laud, havde af denne Grund af Kong Frederik erholdt en bestemt Afvisning; først i 1833 blev han Legationssecretair i Stockholm). Dette stemmede ganske med Stillingen, idet man nu søgte at vinde Slesvig-Holstenerne. Allerede i Januar 1831 var til begge Cancellier afgaaet Rescripter om Provinsialstænder, og 28 Mai s. A. fulgte Anordningerne om deres Indførelse, hver gjennem sit Cancelli. Den for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten er aabenbart den principale. Den intimeres med Henviisning til den „af os for vort Hertugdømme Holsten skete Tiltrædelse til det tyske Forbund“, men Forholdet „udvides ogsaa til Hertugdømmet Slesvig“ i Forbindelse med

Justitiens Adskillelse fra Administrationen og „med Hensyn hertil“ Oprettelsen af en fælles Overappellationsret, som tillige skulde være øverste Instans for Hertugdømmet Lauenborg. Den danske Anordning betegner Beslutningen som fattet „ligesom i vore Hertugdømmer Slesvig og Holsten“. Det er klart, at det er Hensynet til Holsten, der har fremkaldt Foranstaltningen, og medens man i Danmark ugjerne saa Adsplittelsen i 2 danske Forsamlinger, synes det ikke, at man har bemærket Tilsagnet om den fælles Overappellationsret for Hertugdømmerne, der iøvrigt ifølge Paabudet om de 3 Instanser havde Analogi i Sammenlægninger af flere ganske af hinanden uafhængige tyske Forbundsmedlemmer under lignende Overdicasterium. Det synes ikke, at Stemann har havt særlig Anledning til at udtale sig om Sagen for Hertugdømmernes Vedkommende, men han har ikke forsømt, ifølge sin Ed paa Kongeloven, at fraraade Indførelsen i Danmark, idet han erklærede det for en Illusion, at der ikke ved „raadgivende“ Stænder indtraadte Formindskelse af Kongens Magtfuldkommenhed, da man ikke kunde kalde Mænd sammen for at høre deres Raad uden at tage Hensyn hertil. For Hertugdømmernes Vedkommende havde han derimod Erkjendelse af, at den uindskrænkede Statsmagt ikke stod paa en saadan Retsgrund som i Danmark. Iøvrigt følte han vist allerede da den Fare for Monarkiets Integritet, som vilde opstaa, naar den kgl. Mandsstamme, som det lod til, uddøde, uden Anerkjendelse af Cognaternes Arveret saavel fra Holstenernes som Ruslands Side, og han ønskede i begge Retninger at vinde Stemning for Imødekommen.

Et med Rusland opstaaet vanskeligt Spørgsmaal, hidrørende fra hemmelige Artikler under Forhandlingerne om det oldenborgske Mageskifte, lykkedes det Stemann at klare venskabeligt, idet der først udstedtes Fdgr. af 14 April 1831 stemmende med General Toldkammerets Tilbud, der allerede i Schimmelmans Tid havde faaet Kejserens Billigelse, og disse da atter ophævedes ved Fdgr. 27 Aug., der gave Begunstigelserne en rimeligere Form (14 Oct. 1831 Addittr. med Begunstigelse for finske Trævarer nu bortfaldne for Toldens Vedkommende). Iøvrigt var Krabbe

allerede 16 Mai 1831 bleven Udenrigsminister og Medlem af Geheimestatsraadet samtidig med Grev W. Moltke.

For Kongerigets Vedkommende ledede Stemann den Forsamling af oplyste Mænd, der gik forud for Udfærdigelsen af de 4 Fdgr. om Provinsialstænderne, og erhvervede sig under dette Hverv deres Agtelse og Tillid. Den uheldige Affattelse af Rescriptet af 26 Febr. 1835 („vi alene vide o. s. v.“) skyldes vel ikke Cabinetssecretairen, af hvis kluntede Pen der foreligger flere Prøver, men en uvant Concipist, der nedskrev Kongens Dictat. Nogen Piben 5 Marts og en opgiven Demonstration i Badstuestræde 11 Marts foruroligede ikke Stemann. I Oct. 1835 sammentraadte Stænderne, men Kongens alvorlige Sygdom fra c. 15 Jan.—April 1837 forhalede Afgjørelsen af Sagerne. Kongens aftagende Livskraft henledede Tanken paa Successionen. I Sept. 1837 opløstes Prindsesse Wilhelmines Ægteskab med Prinds Frederik, og i Dec. s. A. forlovedes hun med Hertug Carl. Ledelsen af Formueforholdene var betroet til Stemann.

14 Juni 1837 nedkom Stemanns yngste Datter Louise, gift med Kammerjunker Neergaard paa Svenstrup, med en Datter, men bortkaldtes selv efter svære Lidelser Mandag Morgen d. 26 Juni. Budskabet traf Faderen, der havde tilbragt Søndagen paa Valbygaard og der modtaget Udtalelse om Bedring, i et Brev fra Harhoff paa Tilbagevejen mellem Sorø og Ringsted. Han bøjede Hovedet, foldede Hænderne og udbrød, idet Taarerne trillede ham ned af Kinderne, „Herren gav, Herren tog, hans Navn være lovet“. 1 Juli begravedes Datteren og døbttes Datterdatteren. Kongen (og hans Døtre) viste Stemann inderlig Deltagelse.

21 Mai 1838 fejrede Stemann og Hustru deres Guldbryllup, og talte Stemann derved smukke og fromme Ord.

Den næstyingste Datter Petronelle blev i Octbr. 1838 forlovet og 18 Nov. gift med Kjkr. Neergaard; 29 Sept. 39 nedkom hun i Kjøbenhavn med en dødfødt Datter og døde efter store Smerter 24 Timer senere.

3 Dec. 39 døde Kong Frederik VI. Hvorledes Forholdet havde udviklet sig mellem ham og Stemann, tror jeg ikke kan

fattes bedre end ved at oplæse, hvad sidste mange Aar efter nedskrev: „Den tredie December 1839 ramte mig et saare haardt Stød. Idet Landet tabte en højt agtet og elsket Konge, tabte jeg — jeg tør frit sige det — min trofasteste og ædlest Ven. Ikke alene skænkede han mig sin Tillid og Fortrolighed, men han græd med mig ved mine Sorger, ved min Broders og mine tvende Døtres Død, og jeg græd med ham ved hans Kummer, da han saa sine Forventninger og Forhaabninger om Prindsesse Wilhelmine skuffede, og ved flere Lejligheder, hvilke jeg ikke bør berøre. Enhver Ting, der angik mig og mine, turde jeg frit betro ham og udbede mig hans Raad, ingenlunde som Konge, men som privat Ven, og jeg følte mig derfor ligesom forladt, da han gik heden.“

Droysen og Samwer sige, at Dankwart ved denne Tid skulde være rejst til Augustenborg for at bevæge Hertugen til, mod strax at erholde Lauenborg, at cedere sin Linies Arveret til Frederis VI's Tronarvinger efter Kongeloven. Wegener har Intet herom, men uden at nævne, hvorledes Planen var, har Stemmann senere til mig ved at udtale den bedrøvede Stemning, hvoraf han i mange Aar paa Dødsdagen d. 3 Dec. var betagen, tilføjet en Bemærkning om, at Tabet for Landet var saa meget større, som alting laa parat til Dankwarts Afrejse for at erholde Arvefølgen ordnet.

Frederik VI's skikkelige, men tungt arbejdende Cabinets-secretair Feddersen udholdt ikke længe det uregelmæssige Arbejde under den nye Konge. Efter hans Død anmodede denne Conferentsraad Johnsen om at overtage Posten, men da han undskyldte sig, raadførte Kongen sig med Stemmann, der paa Kongens Vegne skrev til sin Søstersøn, Kammerherre, Amtmand i Aabenraa (Chr. Tillisch derom 1841, og paa visse Betingelser, hentede fra Helbredshensyn, gik denne ind derpaa. Chr. Tillisch var en Mand med gode Evner og en god Villie, men betagen af Attraa efter at gjøre Alle tilpas og meget indgaaet med den nordslesvigske Embedsstand. Han var ikke nogen Tilhænger af Hertugen, men raadede til at stille Broderen, Prinsen af Noer op mod denne, og 26 Marts 1842 udnævnte Kongen denne

Svoger til Statholder og commanderende General i Holsten og Slesvig, idet Prindsen tilsagde „at trække sin Kjole af“, saasnart der skulde vise sig Uoverensstemmelse mellem hans og Kongens Anskuelser. Ørsted fik Sæde i Geheimstatsraadet, og i Stedet for Krabbe blev Grev H. Reventlow-Criminil Udenrigs- og Geheimstatsminister. Denne Grev Criminil var en ædel og talentfuld Mand, der, som Stemmann sagde, vidste „domu audientiam sibi facere“. Han og Broderen Joseph vare allerede fra deres Studier i Kiel vel ansete i Hertugdømmerne. Broderen, der var, tror jeg, Amtmand i Rendsborg, blev Præsident i slesvig-holsten-lauenborgske Cancelli. Det var vistnok en hæderlig Mand, dog neppe med H.s Dannelse, men mere med Præg som en Land-Adelsmand. Stemmann var neppe tiltalt ved Forandringen, men holdt sig tilbage. Det var interessant at se ham sammen med Grev Joseph Criminil, hver talende sit Sprog. Stemmann delte den Følelse, der gik gennem det danske Folk, da P. H. Lorentzen forhindredes i at tale dansk i den slesvigske Stænderforsamling, og modtog venlig denne, der var en Søn af hans Faders Amtssecretair, men var ifølge sin Stilling ude af Stand til at bevirke det almindelige Spørgsmaal løst paa en for Danskheden tilfredsstillende Maade. Det havde dog gjort sin Nytte ved i Kongeriget at vække Interesse for Danskheden i Slesvig. Derimod ansaa han sig ifølge sin Ed paa Kongeloven forpligtet til i alt Fald for Tiden at stemme mod den endelige Vedtagelse af de paatænkte forenede Stændercommitteer, idet han vel erkjendte dem for den hensigtsmæssigste Maade til Indførelsen af en constitutionel Forfatning, men ikke ansaa sig berettiget til at tilraade denne. Han havde ogsaa tidligere skjærmet Kongen mod Overfald for at fremtvinge denne, hvilket man i sin Tid havde anset for let (Studenternes Angreb afslaaet af civilklædte Gymnastiklærere i Kronprinsens nærværende Palais), men havde iøvrigt Tvivl, om Kong Christian VIII egnede sig til constitutionel Konge. Han erklærede ham for det af Statsraadets Medlemmer, der vilde kunne være „den bedste Departementschef“, men antog, at hans Arbejdsattraa vilde afholde ham fra at betro Ministrene Ansvaret.

7 Jan. 1841 fik Kronprinds Frederik Sæde i Statsraadet og 10 Juni viedes han i Neu-Strelitz til sin anden Hustru. Stemmann ventede ikke, at Tronarvefølgen i Monarkiet vilde sikres ved dette Ægteskab. Derimod knyttede han Forhaabninger til det 26 Mai 1842 indgaaede Ægteskab mellem Prindsesse Louise og Prinds Christian af Glücksborg, Enkedronning Maries Søstersøn, medens Intet foreligger om, at han har havt særlig Andel i det mellem Blome og Nesselrode aftalte Ægteskab mellem Prinds Frederik af Hessen og Storfyrstinde Alexandra, der fuldbydedes i Januar 1844, men blev uden Betydning ifølge Storfyrstindens Død i samme Aar.

16 Sept. 1843 døde Møsting, og 22 s. M. udnævntes Stemmann til Ordenscantsler. Strax efter Dødsfaldet fik Stemmann kgl. Ordre at modtage den Afdødes Papirer og kørte dem (omtrent $\frac{1}{2}$ Karethfuld) hjem til sig, hvor jeg med Bistand af Regenburg gik dem igjennem. De vare nemlig hver Sommer, naar Møsting tog til Frederiksberg (Lyststed), lagte op ovenpaa hinanden paa Hylderne. Vi afleverede de ordnede Bunker til Stemmann, men da han rev meget i Stykker, begyndte jeg at notere noget af hver Dags Udbytte. 5 Oct. fandtes en Liste over Bilagene ved en Frederik VI i 1816 af Archivar Behrmann i tyske Cancelli leveret Afhandling om Arvefølgen i Slesvig; Listen var meddelt Møsting af O. Moltke. 16 Oct. noget efter Kl. 10 Aften fandt Regenburg disse originale Documenter, der antoges at være komne fra Mallings Stervbo og i 1828 vare „oplagte“ paa Hylden; „gamle Stemmann er ude af sig selv af Glæde“. Det fornødne Materiale havdes nu til en Ordning af Arvefølgespørgsmaalet, og det kan ikke betvivles, at det var Stemmann, som foranledigede Ussings Forslag i Efteraaret 1844 om en Udtalelse fra Regjeringen om, at Arvefølgen var den samme i alle Monarchiets Dele. I samme Efteraar, 13 Sept., døde Christian Tillisch paa Gram samme Dag, som Rector Thorup i Ribe i en digterisk Tiltale til Kongen opfordrede denne til at værne om de danske Interesser. Den 4 Aar yngre Broder Fr. Tillisch, der afløste Broderen, var en fuldstændig Modsætning til denne og meget tilbøjelig til at lægge dette for Dagen. I Februar 1845 afgav

Stemann Betænkning over Arvefølgen og tilraadede, at Kongen i en offentlig Declaration med fuld Bestemthed skulde udtale, at Slesvig for stedse var uadskillelig forenet med Danmark og antyde, at heller ikke Holsten skulde adskilles derfra. Kort efter blev den statsretlige Undersøgelse overdraget Criminil, Dankwart og Adler med Bernhard Bülow som Historiker. Kongen optraadte nu med større Bestemthed, og Stemmanns Anskuelser støttedes saavel af de fremmede Diplomater som af Forbunds-gesandt i Frankfurt Baron Pechlin. Arvefølgecommissionen var i Slutningen af Juli færdig, Bang fik Ordre at concipere det aabne Brev, og ifølge Stemmanns Forsvar i Statsraadet udkom dette 8 Juli 46. Efter Stemmanns Raad afskedigedes 8 Aug. s. A. Prindsen af Noer fra Statholderskabet og de øvrige høje ham overdragne Poster.

Den indtraadte Prisstigning i Landboproducter, navnlig ifølge Kartoffelsygdommen og Ophævelsen af de engelske Kornlove, og af Landejendomme satte nu Stemmann i Stand til at afhænde Valbygaard omtrent til den Pris, han derfor havde givet, og han solgte den da i 1846 til August Bech for $\frac{1}{2}$ Mill. Rigsbankdaler, hvorved han erholdt en fri Capital omtrent af samme Størrelse (et Par Tdr. Guld), som han havde besiddet før Kjøbet af denne Ejendom.

27 Marts 1847 udstedtes en kgl. Resolution, at Sorø Academi skulde omdannes til en Real Højskole. Herom indhentede Kongen derefter Stemmanns Raad, som gik ud paa at gjøre Knuth til Amtmand i Sorø og overdrage ham hele Bestyrelsen af Academiets Ejendele og Omdannelsen, der fastsattes ved allerhøjeste Resolu- 31 Dec. 1847, hvilken dog aldrig kom til Udførelse.

Stemann benyttede i 1846—47 Nationalbankens Andragende om Seddelmassens Forøgelse til at bevirke Afskaffelsen af Sedler paa mindre Beløb end 5 Rbd. saaledes som fastsat ved Rescript 4 Juni 1847, hvorved en virkelig Sølveculation befæstedes.

Mod Aaret 1847's Slutning beskjæftigede Stemmann sig med Planen til en Fællesforfatning for hele Monarchiet, bestemt til at publiceres ved 400 Aars Festen i 1848 for det oldenborgske Kongehus's Regjering, men allerede 20 Jan. 1848 bortkaldtes

Kong Christian, og Stemann proclamerede fra Christiansborg Slot Kong Frederik VII, men paadrog sig upaatvivlelig netop derved det heftige Anfald af Podagra, der i Maaneder fængslede ham til Sygelejet. Han stod saaledes udenfor Begivenhederne i Martsdagene og kom overhovedet aldeles ikke til at indtage sin Plads i Statsraadet efter Kong Christian VIII's Død. Derimod vare efter den afdøde Konges Ønske Grev Carl Moltke d. 21 Jan. og Stiftamtmand Bardenfleth d. 22 Jan. udnævnte til Geheime Statsministre, sidste dog uden Portefeuille og med Bi-behold af sit Embede som Stiftamtmand i Fyn. 28 Jan. udgik en Bekjendtgjørelse, først udarbejdet af Grev C. Moltke, senere behandlet i Statsraadet med Tiltrædelse af Grev O. Moltke og P. G. Bang, og lydende paa, at der skulde indføres fælles Stænder for Kongeriget og Hertugdømmerne (de 2), og at disse skulde have besluttende Medvirkning ved Forandringer i Skatterne og ved Finansbestyrelsen samt ved Love i Fællesanliggender, Alt uden Forandring i Provinsialstænderne og først efterat Forfatningsloven til Overvejelse havde været forelagt en Forsamling af 52 Mænd, 26 fra Kongeriget og 26 fra Hertugdømmerne, hvoraf Kongen valgte 8 fra Kongeriget, 4 fra Slesvig, 4 fra Holsten, og Resten valgtes dels af Stænderne dels af Gejstligheden og Universiteterne. Bekjendtgjørelsen fandt ikke Tilslutning, og Februar Revolutionen i Paris forøgede Spændingen. 2 Marts forkyndtes, at Stemann 1 Apr. vilde nedlægge samtlige sine Embeder undtagen Herlufsholm og Sædet i Statsraadet, hvorhos han vedblev som Ordenscansler og blev Overkammerherre. Ussing skulde være Generalprocureur, men Ørsted blive i Statsraadet. Bardenfleth blev Stemanns Eftermand. 11 Marts kom 1ste Casino Møde. En af Stemanns sidste officielle Skrivelser i Statssager er hans Brev til Bardenfleth fra Begyndelsen af Marts, sigtende til at Forbundscontingentets Beredskab opnaaedes ved at forlægge danske Tropper til Rendsborg og ikke indkalde de Permitterede fra Troppeafdelingerne i Rendsborg. Saadan Indkaldelse fandt dog Sted efter Beslutning af Statsraadets Majoritet, hvorimod man samtidig gav Ordre til at holde alt i Kongeriget disponibelt Mandskab parat til øjeblikkelig Indkaldelse. Der gaar en Familie-

Tradition om, at en lignende Forhandling allerede i Christian VIII's Tid skal have fundet Sted i Statsraadet, at Forlægningen af danske Tropper til Holsten af Ørsted var imødegaaet med stor Forskrækkelse, men at Stemann havde udtalt: „Deres Excellence er en Hosekone, om Forladelse, Drs. Majestæt.“ Wegener har dog Intet om dette, der passer saa godt med begges Character, men det er vist, at der i Hertugdømmerne bestod en administrativ-militair Sammenværgelse, i hvis Øjemed Banen til Rendsborg netop „i de Dage“ (Emil Bardenfleth) fuldførtes, og at den lededes af Beselers Ven Francke — der havde sikret sig Marine-officeren Donner for Flaaden — og Baudissin, hvorhos Prinsen af Noer gik med, vel for ikke at staa udenfor. Havde man i Tide ombyttet Tropperne og sikret sig Baudissins Person, var Oprøret ikke udbrudt („Der Junge hat uns alles verdorben“¹⁾). Baudissins aldeles uforbeholdne slesvig'-holstenske Anskuelse, som han i Hofkredsene paa det stærkeste udtalte, maatte vistnok forhindre hans Avancement i Garden, men han burde ikke være sendt til Rendsborg eller i alt Fald fængslet før Oprøret, hvis allerfortrinligste Officer han utvivlsomt var. Sagen om Troppeforlægningen er sandsynligvis behandlet i Statsraadet i Januar 1847, og Resultatet har været, at Kronprindsen fik Ordre til at holde sig færdig til at overtage Overcommandoen over de Tropper, som i fornødent Fald vilde være at sammendrage i Hertugdømmerne (Bardenfleths Livserindringer S. 81).

21 Mai 1848 fejrede Stemann og Hustru deres Diamantbryllup, hvorved han holdt en opbyggelig Tale til Hustru, Børn og Børnebørn.

Stemann var neppe uden Andel i Novbr. Ministeriets Dannelselse og Sammensætning, idet han var en stor Modstander af Slesvigs Deling, hvori han saa en Opgivelse af Retsstandpunktet og et Afkald paa Bistand af de Magter, som vare imod, at Preussen fik Kieler Havn, thi dette var Preussens Attraa, der kun holdtes i Tømme af Rusland, som ogsaa umiddelbart efter

¹⁾ Saaledes siges Hertugen, der attraaede diplomatisk Indblanding, ved Tilbagekomsten fra Berlin at have ytret sig om Broderens Tilslutning til den militære Opstand.

Fredericia Slaget bevirkede Afslutningen af Vaabenstilstanden og Fredspræliminarierne af 10 Juli 1849. Det fremkaldte dog et stort Savn for Stemann, da Tillisch tog Regensburg med sig ved Tiltrædelse af Regjeringscommissionen i Slesvig. Efter Slaget ved Isted havde han, efter de ham af General Hansen meddelte Planer, ventet en hurtig Indtagelse af Rendsborg, men Willesen trak sig ud af Slaget for at gennemføre det af ham længe forberedede Forsvar af den stærke Plads, og Danmark maatte i Henhold til Fredstractaten søge tysk Hjælp for at bevirke Afvæbning. Imidlertid mistede Stemann 29 Aug. 1850 sin elskede Hustru, der efter et meget kort Sygeleje hensov med en Tak og et Haandtryk til ham 83 Aar gl. Herlufsholms Bønder førte hende til Graven, og Enkedronningerne saavel som Dronning Marias Døtre bevidnede deres Deltagelse.

11 Jan. 1851 gik Sponeck til Wien, og Statholderskabet underkastede sig Forbundscommissarierne. Criminil overtog Lauenborg faa Dage senere, og Toldgrænsen forlagdes i Begyndelsen af Februar til Ejderen, hvor Kronværket og Frederiksort besattes af danske Tropper. 5 Marts overtog Kongen Regjeringen over Slesvig med Tillisch som Minister. Efterat Scheele og Bluhme havde bragt Kongens Ægteskab med Grevinde Danner i Stand i det mislykkede Haab, at dette skulde medføre Novbr. Ministeriets Afgang, søgte man gennem Grevinden at formaa Stemann til at styrte Tillisch, men han vægrede sig, og medens han selv modtog hende, udtalte han til mig sin Tilfredsstillelse med, at hans Datter Augusta, der bestyrede hans Hus, ikke havde villet modtage hende. Hans Bestræbelser gik senere ud paa i Statshaandbogen at faa Ægteskabet bemærket som „morganatisk“ for at forebygge dets Forvandling til Standsægteskab.

Efter et personligt Besøg af Kongen paa sin Fødselsdag 14 April 51 indgav Stemann 30 April Ansøgning om Entledigelse som Directeur for Herlufsholm, der bevilgedes 14 Mai efter 24 Aars Function. Stemann overtog Stiftelsen med en Underbalance af 11,000 Rbd. og afleverede den gjældfri og med en Capital af 70,000 Rbd. Hans Eftermand, Grev Knuth, der blev

beskikket først i August, raadførte sig strax med Stemann og lagde derefter en fyldestgørende Plan for Stiftelsens Fremtid.

Sponnecks Rejse og Reedtz's Forhandlinger i Warschau medførte, at d. 13 Juli Clausen, jeg og Hansen udtraadte af Ministeriet, 8 Oct. fulgte af Reedtz, Fibiger og Carl Moltke, medens Bluhme og Flensborg traadte ind. Tillisch var bleven Indenrigsminister og Bardenfleth Minister for Slesvig.

Stemann var nu en loyal Undersaat under Grundloven og forsvarede dette sit Forhold overfor Wegener, der havde udtalt sig mod Valgloven; saaledes sagde han efter Wegeners Manuscript i en Samtale: „Nu vel da — vistnok tror jeg, saa gammel som jeg er, at jeg i hine Martsdage skulde have ledet Bevægelsen i en Retning, der skulde have bragt et bedre og fastere Resultat, hvis ikke min Podagra havde bøjet mig og holdt mig fast al den Tid, da Afgjørelsen stod paa; men De gaar nu igjen bort fra Spørgsmaalet, som slet ikke er om at give en Lov, men ene og alene om at adlyde og forsvare en given Lov, som man frivillig har paataget sig at tjene, adlyde og forsvare; Spørgsmaalet er, om de højeste Statsembedsmænd skulle være ærlige Folk, eller — og —.“

Endvidere fortsatte han: „Nu vil De vel sagtens komme med den Besyv, at man dog ikke skal holde paa noget, der er galt, fordi dette en Gang er kommen frem. Aa, min Fa'er, Han kan være ganske rolig: det, der er galt, vil nok falde sammen af sig selv, men disse Theorier om det bedre og bedste gjælde slet ikke i Sager, som dem vi tale om; det som theoretisk slet ikke er godt, ja jeg kunde sgu gjerne sige, det som i sig selv er galt, kan meget vel til en Tid være det nyttigste og bedste, og det vil saa nok falde bort, naar det har gjort sin Tjeneste. Men det er endnu altfor tidlig at ville have en Mening om, hvad der slet ikke er prøvet; det er daarligt at omstyrte, hvad man for nogle Dage siden har bygget, og det er uværdigt for Mænd i høje Stillinger at intriguere og cabalere imod deres eget Værk.“ Iøvrigt havde han ingen Indflydelse, thi han isolerede sig fra næsten alle, idet han navnlig i Reglen nægtede at modtage alle tidligere Colleger og alle her ansatte

udenlandske Diplomater. Der skete engang en meget let Henvendelse til ham fra national Side, om han ikke kunde formaas til atter at indtræde i Statsstyrelsen, men han afviste dette aldeles bestemt paa Grund af sin Alder. 7 Dec. 51 afløstes Madvig af Bang, og 27 Jan. 52 udtraadte Wilh. Moltke, Bardenfleth, Tillisch, Flensborg og v. Dockum af Ministeriet, der nu sammensattes af Bluhme, Scheel, Bang, Sponneck, Hansen, Bille, Carl Moltke og Criminil som Geheime Statsraad efter Kundgjørelse 28 Jan. 1852 med Arveprinds Ferdinand som Medlem. Lunding blev Cabinetssecretair. C. Moltke kaldte den slesvigske Regjering som Regjeringsdepartement til København med Justitsraad Regenburg som Departementschef, og Stemann tilbød ham i sit Hus en større Lejlighed.

Stemann glædede sig over Rendsborgs Sløifning, saa gjerne Overenskomsten med Augustenborgerne og sluttede sig med Hengivenhed til Prinds Christians og Prindsesse Louises Thronfølge, som han altid havde ønsket.

Derimod kunde han ikke forsone sig med Ophævelsen af Kongelovens Arvefølge, der jo netop nu bragtes til Anvendelse, og paa hvilken han var edfæstet. Reedtz havde fra først af opstillet Thronfølgens Overførelse paa det unge Par lig med Wiliam and Mary i England, men senere havde Rusland ønsket en saa fremtrædende Stilling for Prinds Christian som mulig, og Carl Moltke var i Petersborg gaaet ind herpaa. I Londonner Tractaten 8 Mai 1852 erkjendtes det, at en Combination, der med Udelukkelse af Kvinderne, kaldte Mandsstammen til Thronfølge i hele Monarchiet, vilde være det bedste Middel til at sikre dettes Integritet, og Thronfølgen blev derfor med Samtykke af Cognaterne og Kejseren af Rusland overdraget Prinds Christian af Glücksborg og hans mandlige Efterkommere med Prindsesse Louise. Cognaternes Cessioner vare affattede af Wegener i nøje Henhold til Kongeloven, og det fulgte saaledes umiddelbart heraf, at Retsforholdet fremdeles bestod, naar Cessionernes Kraft udløb derved, at den nu indsatte Mandsstamme uddøde, og altsaa maatte foreligge ved de Overvejelser, som Magterne efter Tractatens Art. II i saa Tilfælde efter Kongen af Danmarks Opfor-

dring skulde foretage. Det vakte derfor den højeste Grad af Forbauselse, da der i det kgl. Budskab til Rigsdagen af 4 Oct. 1852 fandtes indstukket den Passus, at ved Sværdsidens (forestaaende) Uddøen „al Arveret efter Kongelovens § 27—40 skal være ophævet“, og Thronfølgen gaa over paa Prinds Christian og Prindsesse Louise med mandlig Afkom.

Dette blev saa meget betænkeligere, som i saa Tilfælde de gottorpske Linier vilde staa som de eneste, der havde nogen Arveret i det Statscomplex, som nu dannedes af Holsten med Danmark, og derimod de ældre Arvebaand mellem Danmark, Slesvig og Island vare bortfaldne. Sagen er nu uden Betydning — undtagen maaske for Forbindelsen med Island, der ikke er repræsenteret i Rigsdagen —, eftersom ifølge vor nugældende Grundlovs § 8 den forenede Rigsdag, naar der ingen Thronfølger er, vælger en Konge, og ved sammes § 1 kun er henvist til §§ 1 og 2 i Thronfølgeloven af 31 Juli 1853, hvorimod dennes § 3, der henviste til Art. II i Londoner Tractaten af 8 Mai 1852, ikke mere har nogen Gyldighed. Thronfølgen har ogsaa faaet et mere dansk Præg derved, at Prinds Christian, efter et af Dronning Louise taget Initiativ, ved Thronfølgelovens § 1 blev tillagt „Navn“ af „Prinds af Danmark“, men da det kgl. Budskab i 1852 fremkom, maatte dets Affattelse vække Modstand. Wegener skrev et Statskrift derimod, og efterat han havde oplæst dette for Stemann, tog denne gjerne imod, at det tilegnedes ham. Stemann gjorde derefter et stort Selskab, hvori han med Varme udbragte Wegeners Skaal. Rigsdagen forkastede Budskabet og opløstes 13 Jan. Stemann støttede de nye Valg. Budskabet forkastedes atter 8 April, Bang og Simony traadte ud, Ørsted blev Premierminister. Rigsdagen opløstes atter 21 April. 25 April fik Stemann et med Kongens egen Haand skrevet meget venligt Brev fra denne i Anledning af den forudgaaede Fødselsdag. 24 Juni gav Rigsdagen endelig sit Samtykke til Budskabet, og 31 Juli udfærdigedes Thronfølgeloven.

Samme Dag døde Stemanns Datter Augusta, der siden Moderens Død med stor Omhu havde styret hans Hus, af Cholera, og den Gamle, der siden sidstomtalt Død havde haft sin lige-

udseende Ligkiste staaende i sit Sideværelse, foranstaltede selv Alt til Datterens Begravelse hos Moderen paa Herlufsholm.

Stemann styrede nu selv sit Hus med en Husholderske og en Tjener, men fulgte Begivenhederne. Han misbilligede det i Rette sættende Rescript, som 3 Febr. 1854 udfærdigedes til Wegener, efterat denne var frifunden gennem begge Instantser, samt Afskedigelsen af Hall, Andræ og Monrad, men beskæftigede sig meget med Optegnelser om sin Slægt og sit Levnet, som han tillod Wegener at afbenytte.

Da han d. 14 April 1854 fyldte sit 90de Aar, kunde Wegener derfor overlevere ham Faderens Levnetsbeskrivelse og 30 Aug. s. A. Fortsættelsen hans eget Levnet, der „endnu en god Stund“ skulde som Manuscript forblive i Stemanns egne Hænder.

25 Nov. 1855 døde Poul Christian Stemann.

Han tilhørte en Uddannelse, der søgte til Oldtiden, ikke for at øve sig i lingvistiske Kunststykker, men for at indvies i det Tankesæt, der havde frembragt dens store Mænd. Han havde den Tro, at Menneskeslægtens Historie i vor Tid vilde udvikle sig i noget lignende Retning som i Oldtiden, og han benyttede af og til latinske Sententser. Han var opdraget til Statsmand, og hans Symbolum var: „Deo, regi, patriæ“, men mundtligt benyttede han dog mere „salus publica summa lex“, og selv paa den Tid, da hans Søstersøn Fritz Tillisch stod ham fjernest, udtalte denne om ham, at han aldrig havde truffet nogen, der saa udelukkende gik op i Statens Interesse som hans gamle Onkel. Han vilde neppe gjøre Indsigelse, naar man havde kaldt ham

vir justus et tenax propositi,
quem non terruit ardor civium prava jumentium
nec vultus tyranni,

en retfærdig Mand, der ikke opgav, hvad han havde besluttet, og ikke skræmmedes af Medborgernes Ilterhed, naar de paabøde, hvad der var urigtigt, ei heller af Eneherskerens Vrangvillie.

Men dette vilde ikke udtømme hans Character. Han var ikke blot en retfærdig Mand, men han var en inderlig god og trofast Mand mod dem, han havde kjær, og Fædrelandets Vel gik ham over alt.

Med Hensyn til Stemanns Slægtskabsforhold henvises til omstaaende Oversigtstavle.

Om Slægten Brühmann.

Ved Frøken **Emilie Bernhoft.**

A. Optegnelser af en Familiebibel.¹⁾

(Begyndelsen er skrevet af *Ulrich Brühmann*, f. 1636, † 1717 i Næsne.)

„Min Sl. Farfader var *Johan Friderich Brühmann*, Assessor udi det Holsteinske Collegio, wohnhaftig i *Leyerberch* (Segeberg?) udi Holstein.

Min Morfader vaar Sl. *Alexander Sampson Humfreds Søn*, Borgermester udi Trundhjem og Barnfød til London udi Englandt. Min Mormoder vaar Sl. *Ermegaard Caspersdatter*; ligge begge begrafven udi Trundhjems Domkirche.

Min Sl. Moder *Anne Alexandersdatter* døde udi Trundhjem kort efter hendis Barsel, A^o 1646 d. 18de Januari om Morg. Kl. 7; efterlod efter sig 12 Sønner og Een Eniste Datter; Texten og Liigprædiken af Hr. Mentz Christophersen (Darre), Sognepræst til Trundhjems Domkirche, udaf første Mosebog 35 Cap. 16de—21de V. Siden vaar min Sl. Fader Encke Mand til hans Dødsdag.

Min Sl. Fader *Hieronimus Brühmann*, Raad Mand udi Trundhjem og Trafiquerende Negotiant sammesteds, døde der udi Beleyringens Tid, jeg vaar udi Rysland, A^o 1659 d. 28de Octbr., udi hans Alder 60 Aar, 12 Uger, og 7 Dage). Texten af Magister Søren (Hansen), Sognepræst til Domk., forklaret af Salomons Prædikers Bog. 7 Cap.: Dødsens Dag er bedre end Fødsels Dag.

A^o 1636, d. 4^d Novbr. paa en Fredag om Aftenen, under Tvillingens Teign, er jeg *Ulrich Hieronimi Søn Brühmann* til denne Verden fød; mine Daabsvidner vaar: Hr. Michael Willatzen, Capellan til Thjms Domk. og Mag. Anders Clausen (Parelius?), samt Rollof . . . Isenkræmmer; desligeste Sl. Margrete, John Robbertsons og min Moster, Sl. Gidschen Alexandersdatter.

¹⁾ Denne Bibel ejes endnu af Efterslægten *Mørch* (nu egentlig *Smith*) bosat paa Hestad i Herø Sogn, Nordland.

Oversigtstavle over Familien Stemann.

Kjøbmand i Hamborg *Stemann*, f. i Westphalen.Præst ved Petri Kirke, Mag. *Johan Stemann*, f. 1602 † 1676. * ¹⁾ *Sophie Hedevig Wudrian*. * ²⁾ *Anna Juchert*.

¹⁾ *Johannes S.* ¹⁾ *Just Valentin S.*, f. 1629, † 1689. ²⁾ *Joachim S.* ¹⁾ *Johannes S.* ²⁾ *Hieronymus S.* ²⁾ *Ivan S.* ²⁾ *Nicolai S.*
 Dr. theol., Slotspræst paa Kronborg.
 Generalsuperintendent i Holsten.
 * ¹⁾ *Anne Below*. ²⁾ *Bente Jahn*.

<i>Anné Sophie S.</i> * ¹⁾ <i>Poul Richardi</i> . ²⁾ <i>E. C. Boldich</i> .	<i>Anna Elisabeth S.</i>	<i>Sophie Hedevig S.</i>	<i>Johan Valentin S.</i> , Secretair i det danske Cancelli i Glückstadt. * <i>Anna Dorthæa Hennings</i> .	<i>Isabæ Hedevig S.</i>	<i>Elisabeth S.</i>	<i>Dorthæa S.</i>	<i>Just Daniel S.</i> , Dr. med., Læge i Itzehoe. * <i>Johanne Barbara Steinmann</i> .	<i>Agnes Margr. S.</i> * Provst Hirnklow i Magleby-V.	<i>Jochen S.</i>	<i>Mathias S.</i>				
<i>Poul Chr. Boldich</i> , Præst i Beytoft.	<i>Just Valentin S.</i> , Raad- mand i Stuttgart, † 1744.	<i>Jon Daniel S.</i>	<i>Joh. Egidius S.</i>	<i>Anne Marie S.</i>	<i>Joh. Frederik S.</i> Præst i Magleb- Vester. * <i>Ann Hirnklow</i> .	<i>Poul Christian S.</i> , f. 1699, Etatsr. Amtsf. i Sege- berg. * <i>Sophie Elisabeth Eggers</i> .	<i>Egidius S.</i> , Land- foged paa Helgo- land.	<i>Just Valentin S.</i> , Advocat i Oldeslo.	<i>Jo. Frederik S.</i> , Kbm. i Lissabon.	<i>Cecilie S.</i>	<i>Anna S.</i>			
<i>Christine Boldich</i> . * Pastor Clausen i Karlun.		<i>Henr. Hirnklow S.</i> , Etatsr. og Amts- forv. i Travendal, * <i>Fred. Dorthæa Stemann</i> .				<i>Christian Lud- vig S.</i> , Geheime- raad, Statsmi- nister, Overpræs- ident, nobili- teret ^{29/1} 1777.	<i>Fred- rikke Dor- thæa S.</i> * <i>Henrik Hirnklow Stemann</i> .	<i>Fred, Heinr. S.</i> , Confe- rentsraad, nobil. ^{29/8} 1782.	<i>Ernst Joh. Pet. S.</i> , Conferentsraad, nobil. ^{29/1} 1782 (se Adelsaarb. Stemann II.)	<i>Christiane Elisab. S.</i> * Pastor Busch i Kelling- husen.	<i>Sophie Amalie S.</i> * Etatsr. Jansen. Kancelli- deputeret.			
<i>Henr. Georg Clausen</i> , Dr. theol., Stifts- provst.	<i>Carl Johan S.</i>	<i>Christian S.</i> , Søoff., Branddir. i Husum, Justr. (se Adels- aarb.)	¹⁾ <i>Poul Christian S.</i> , Ge- heimer., Statsmin., Over- kammerh.	¹⁾ <i>Sophie Amalie S.</i> , f. 1765, * Generalm. Dorrien.	¹⁾ <i>Frederik Ernst S.</i> , f. og † 1766.	¹⁾ <i>Fred- rikke Louise S.</i> , f. 1769, v. Cos- til Jer- bek af Stegø	¹⁾ <i>Augusta Elisab. S.</i> f. 1770. * Oberst G. Fr. Villisch.	¹⁾ <i>Otto Joh. S.</i> , Admi- nistrator for Grevsk. Rantzau. * <i>Aug. Math. Kaas</i> .	²⁾ <i>Julius S.</i> , Oberst, * <i>Hedevig Augusta v. Krogh</i> .	²⁾ <i>Margr. Wilhel- mine S.</i> * Genlt., Rigsgr. Schmel- tau.	²⁾ <i>Dorothea Eleonora Isabella S.</i> , Hofdame hos Prind- sesse Julie af Hessen.	²⁾ <i>Christiane Louise Pouline S.</i> * Kmlr. Ob. Anton C. Lillien- schield.	²⁾ <i>Sigfred Leopold S.</i> , Kmlr., Krigs- com. * <i>Louise Hede- mann</i> .	
<i>Henr. Nic. Clausen</i> , Dr., Prof. theol.	<i>Cathr. Elisabeth S.</i> , f. 1789, † 1870, * Gen- krigs- com. P. O. Ro- senorn.	<i>Augusta Elisabeth S.</i> , f. 1790, † 1853, ug.	<i>Christiane Ludr. S.</i> , Kmlr., Stift- amt., f. 1791. † 1857, til Re- strup (se Adels- aarb.)	<i>Dorothea Eleon. S.</i> , f. 1793, † 1863 (Vallo).	<i>Petronelle S.</i> , f. 1804, † 1839, * Kmlr., Gehr. P. C. J.	<i>Christiane Louise S.</i> , f. 1807, † 1837, * Gehr. Bruun Neer- gaard.	<i>Christian Ludvig S.</i> , * <i>Sophie v. Krogh</i> (se Adels- aarb.)	<i>Christian Conrad Sophus Charisius S.</i> (se Adels- aarb.)	4 Døttre.	<i>Georg Fred. Julian S.</i> († uden Afk.)	<i>Josias Vilh. Ferd. S.</i> , Lt. v. de v. Mentz- vestind. Tropp. († uden Afk.)	<i>Isabella S.</i> * <i>Ma- jor Jul. v. Mentz- dorff</i> .	<i>Chr. Wilh. Georg Leopold S.</i> , fhv. Lega- tionssekr., ug.	<i>Louise S.</i> (slesv. Jo- hanneskl)

Fra det jeg var 5 Aar blev jeg med mine andre Sødskende holt til den danske Skole; siden derfra til den latinske Skole, og derfra igjen holt til reigne og skrifue Kunsten under høifornemme tyske og danske Læreres Undervisning.

Ao 1649 udi Juni Maaned blev^t jeg udi min 13 Aars Alder forsent af min Sl. Fader til Bristol udi Engelandt, til at gaa udi den engelske Skole, og vaar der og udi London udi Kromwells Tid, en meget knap Tid, som forvoldte den indvortes u-Enighed mellem Indbyggerne og Kromwel, hvor jeg af min Sl. Moders Slægt og Venner, som jeg vaar recommanderit til, som da vaar med En af de Parlaments Herrer *Joas Burchin Everson*, tilraadt at drage derfra til Holland, som ogsaa blev samtykt, og kom saa samme Aar til Amsterdam, hvor jeg af min Sl. Broder *Johan Brüghmann*, som da vaar Kjøbmand udi Amsterdam, blev recommanderit i tjeniste til en Capitolske (?) Ridder af Italien som boede udi Amsterdam, og havde stor Trafique udi alle omliggende Lande, saa som Ost- og Vestindien og udi ganske Europa, hvor jeg for det første skulde tjene hannem udi 7 Aar, og forblef saa efter de 7 Aars tjeniste enda 9 Aar til i hans tjeniste, som vaar tilsammen 16 Aar, hvor jeg udi samme tjeniste vaar factor udi Ryssland og brugte der hans Handel udi 7 Aar, og 3 Aar paa mit Eget saavelsom Commission for Holland og for min

Ao 1665. Efterat jeg nu udi min unge Aar med mange Reiser paa fremmede Steder og Aarvaagenhed ofte trættet mig for at naa i fremtiden en rolig og æret Alderdom, optændte Gud en Kjerligheds Lue i mit Hjerte til den hæderlige og dyderige pige *Gidschen Mikkelsdatter (Pristrup)*, Sl. Hr. Michel Andersen, Sougnepræst til Bynæs, og hendis Sl. Moder Dorothea Danielsdatter, deris Datter, hvilken jeg efter hendis hæderlig Forældris med sømmelig Ærbødighed hafde til min Ægtefælle begjert, blev mig samtyckt og tilsagt, hvorefter, siden hendis hæderlige Forældris dødelige Afgang, af hendis Stiffader Hr. Oluf Hendrichsen Strumgius. (Strøm), Sognepræst ibidem, Voris Bryllup meget høitideligen blev holdit paa Bynæs Præstegaard Anno 1669 d. 25de April. Och saa som jeg fant udi hende en

Hustru efter mit Hjerte, fuld af Guds frygt og Forstand, og fik den ønskelige hjemgift, iblant andet hendes velsømmende dyder, der baade inden og udenhus gjorde hende priselig, saa haver og Gud voris kierlige Ægteskab frugtbargjort og velsignet os med efterfølgende Børn nemlig:

Anno 1670 d. 11te Januar om Aftenen imellem 8 og 9 slet i ny Maanet, under det Tegn Vandmanden, blev min Datter *Anne Ulrichsdatter* til denne Verden fød; den 12te ditto om Morgenen tidlig mellem 4 og 5 slet blev det andet Foster fød og kaldet efter hendis Sl. Mor Moder *Dorthea*.

Anno 1672 d. 11te Juli paa en Torsdag Morgen Klocken 4 blev min Daatter *Elsebe* fød.

A^o 1675 d. 6te Octbr. Onsdag Morgen Klocken 5 under Jomfruens Teign fødte hun tvende Børn, nemlig *Michael Hjeronimus* og *Gidschen Brüghmann*.

A^o 1676 d. 22 Julius døde udi Herren min Søn *Michael Hjeronimus* og d. 14de August døde min Datter Sl. *Elsebe*, begge udi Smaapockerne og begrafuen udi Næsne Kircke; liigprædicken af Sl. Hr. Henrik Dinclow. Deres Sjæle er allerede opløftet og indsat i den høie og hellige Tempel hos Gud. Faders Herlighed, hvor vi og forvente samme ærefuld og glædelig Opstandelse.

A^o 1677 d. 12 Junius om Aftenen Klocken 5 slet, under det Tegn Veddern, blev min Datter *Elsebe* fød og opkaldet efter den første. Gud lade dem alle, som igjenlever, forfremmis og opvokse udi Herrens Frygt og yndest baade hos Gud og Mennisken.

A^o 1682 d. 23 Julius, som var den 6te Trinit. Klocken 5 slet døde min Kjeriste, Sl. *Gidschen Michelsdtr. Pristrophia* af en meget streng Landfarsot, som hun udi 11 Dages Tid udstod med Dødsens Angest, udi hendes Alders 42 A. 6 M. 3 D. gl., og nedsattes hos hende tvende forhen Sl. Børn udi Næsne Kircke; liigprædicken forklaret af Hr. Lars Pettersen Falch. Liigtexten efter hendis Begjering: Ps. 73, V. 25—26 „Naar jeg ickun hafuer“. Udi denne min Kjeristes dødelige Afgang beskue vi dagligen voris egen hengang til døden; og hvad se vi paa al Kjøds Vey, der løber lige hen til grafven? andet end voris egen fremskridelse til grafven, thi det er som Christus siger: De døde

jorde deris døde, de som bestædige andre til grafven ere og selv snart færdige til grafven; O bittre død, som borttager vor øyens lyst, vore Venners yndelige Omgjængelse, at vi ikke maa se dem mere hos os, som bor i Verden. Nu, hvad ville vi bekymre os derom, om en liden stund adskiller, siden i Fryd og evig Glæde samlede hos Herren.

Vaar saa udi min Enckemands stand udi 3 Aar, indtil Gud føjede mig en anden Medhjælp, den Dydædle og Gudzirede Møe *Anna Hiansdatter*, den velagtbare fornemme Negotiant og Trundhjems Borger trafiquerende paa Helgelandt Signr Hans Pedersen Klæboe og den Dydfornemme og Gudelskende Matrone Margareta Johansdatter Grøn, deris kiære Datter. Samtliges Consentz og Samtycke blef mig tilsagt, og blef voris Brøllups Act og Høitidsdag holden A^o 1685 d. 18 Trinitatis, som vaar d. 18 Octbr. udi Wiigholmen, og saasom Gud behagede at bortkalde min forrige Sl. Kjeriste, som vaar mig en from Tabitha, har han ikke desmindre Velsignet mig igjen med dend, som den forrige i alle gjerninger efterfulgte udi alle qualiteter, med lige vel-sømmende Dyder, fuld af Guds frygt og forstand, som baade i Med- og Modgang har glædet mit Hjerte.

Og har Gud udi voris kjerlige Ægteskab velsignet os med ickun een eniste Søn, opkaldet efter min Sl. Fader *Hieronimus*, som blef fød A^o 1686, d. 24 Dcbr., som vaar Julaften efter Middernat, under Jomfruens Teign og Mars's Planet, og udi den H. Tref. Nafn A^o 1687 d. 9 Januar af Hr. Petter Dass døbt udi Næsne Kircke. Hans Daabsvidner vaar Ærv. Hr. Petter Dass, Sgnr. Michel Klæboe og Lensmanden velagtb. Abraham Jørgensen, saa ogsaa hans Mormoder dyderige Matrone Margreta Grøn, og Gudelskende Matrone Karen, Hans Samuelsens Næsne. Gud lade hannem opvokse udi Herrens Frygt, i Tugt, Dyd, fromhed, høfviskhed og tjenstagtighed, og saa at finde og erlange Naade og Venskab hos Gud og alle Mennesker.“

(Følgende skrevet af foregaaendes Søn Hieronimus Brüghmann).

„A^o 1703 i Juli blev jeg *Hieronimus Ulrichssøn Brüghmann* sendt til Thrundhjem og kom i Tjeniste til min Fætter Monsr.

Alexander Humfredsøn Brüghmann og udstod en tung Tjeniste ved at drive hans besværlige Processer i Thrundhjem; mens han som bestattet Høieste Rets procurator var ved Oberhofretten i Christiania, saa incasserte jeg Told og Amtsstue Cassen der sammesteds, maatte saa for forfattelse (?) af Vexler at bekomme 2de Gange føre Penger overland til Christiania, udstod da dette Arbeide og tunge besvær i 7 Aar; dog var jeg imidlertid i 2de Aar tillige ogsaa paalagt min Svoger, Johan Hammonds afairer med at hjælpe ham tilrette i hans Negotiedrift.

Ao 1711 d. 8 April antog jeg Condition hos Madm. Sophia St. Johan Lyders i Thrundhjem, og maatte jeg reise med hendis Skib til Amsterdam, og da det var da den haardeste Krig mellem Danmark og Sverrig, blev jeg i Holland til ultimo Juli, hvor jeg da besøgte adskillige Steder, saasom Haarlem, Haag og andre Steder. D. 30 Juli gick vi 82 Seiglere til Seigles fra Tessel under Vice Admiral Perslagues Convoy, som convoygerte den Lisabons og Archangels Flaade, og kom til Thrundhjem in medio August; var da som kortest hjemme.

Reiste saa derfra med Skib, kaldet „den norskeBonde“, og skulde gaa til England, hvor vi da holt Nordsjøen i 16 Uger, og kom saa ind til Orkades (Ørkenøerne) ved Skotland efter Hellig 3 Konger, udhungret og næsten død; gik saa derfra til Belfast i Irland, hvor vi losset, og kom saa løkkelig til Thrundhjem 3 Paaskedag. Efter 4 Ugers Frist reiste vi atter til Irland 1712, gik saa derfra med et irsk Skib til Spanskebogten, Bilbao, St. Bastian og St. Andreas; paa did reisen blev vi overilet med et meget stormende Veir, som drev os forbi Cadix hen til Strædsmundingen Gibraltar; efter 5 Ugers tid i Spanien kom vi løkkelig til Irland igjen, gik saa derfra til St. Martin i Frankrig, da jeg mod Høsten kom til Thrundhjem; reiste saa den 11 Octbr. at besøge mine kjere Forældre; var saa hjemme hos dem til 16 Dcbr., da jeg reiste tilbage til Thrundhjem; om Vaaren efter reiste jeg atter til Galvay i Irland, og som Søreiserne falt mig meget haarde, og adskillige tunge Tilfælder, som jeg møtte med, quittede jeg alt og reiste hjem til mine kjere Forældre om Høsten 1714. 1715 om Vaaren antog jeg deres Hjemsted (Nippelberg).

Ao 1716 satte Gud mit Hjerte til dydsiret pige *Maren Stensdtr. Wirthmann*, og blev vi ægteviet paa Sør Herø d. 24 August s. A.

Ao 1717 d. 3 Febr. døde min Sl. Fader i hans Alder 82 Aar.

Ao 1717 d. 17 Juli blev min Søn *Petter Ulrich* født.

Ao 1718 d. 28 Octbr. blev min Søn *Sthen Wirthmann* født.

Ao 1720 d. 4 Martzi blev min Søn *Andreas* født.

Ao 1721 d. 22 Septbr. blev min Søn *Homfred* født.

Ao 1723 d. 29 Juli er min Søn *Johan* født.

Ao 1725 d. 27 Martzi om Morg. Kl. 5 døde min kjeriste *Maren Wirthmann*, efter 10 Maaneders ustanden haarde Svag-
hed, af en Legems Hævelse; sad saa Encke Mand noget over
1 Aar, da Gud opvakte igjen for mig den meget dydsiret Made-
moiselle *Magdalena Sophia Brun*, velærv. Hr. Hans Bruns Datter
paa Gilleskaal, og stod voris Brølup d. 24 Juli 1726 sammesteds.

Ao 1728 d. 20 Mai er min Datter *Maren Maria* født.

Ao 1734 i Octbr. døde min Sl. Moder, 69 A. gl.

Ao 1737 i Martzi døde min Søn *Andreas*, 17 A. gl.“

(Optegnelserne fortsættes nu af foregaaendes ældste Søn Peter Ulrich Brühmann).

„I Jesu Nafn er jeg *Petter Ulrich Brühmann* Eier af denne
Bibel, som paa Skiftet efter salig Fader mig tilkom Anno 1758
d. 30 Juni.

Ao 1738 i Octbr. blev jeg gift med min Kieriste *Kirsten
Jonsdatter* paa Skaga; boede der til Aar 1745 i Juli, da jeg
fløttet til Yttre Torget i Brønø.

1740 d. 25 Decbr. blev min Daatter *Else Marie* født.

1758 d. 17 Januar døde min Sl. Fader Hieronimus Brygh-
mann af Steen, som han i nogle Aar var plaget med; i hans
Alders 72 Aar, 3 Uger og 2 Dager.

1741 døde min Datter af Smaakopper.

1758 d. 8 Septbr. Kl. 9 Morg. døde min Sl. Kjeriste *Kiersten
Jonsdatter* ved en meget hastig Død, som var 1 Dag og Nat
fra det hun fik ondt; hendes Alder var 62 A. 6 M. og 15 Dage.
Ligtexten forklaret af Hr. Jens Hørsleb af Ps. 126, V. 5. 6.

1760 d. 12 Novbr. blev jeg i Jesu Navn ægteviet i Sandnæs

Kirke med min nuværende Kjeriste *Sophia Aars*. Gud give os med hverandre et fornøieligt og forligeligt Hjerte at bygge og bo sammen med, Sundhed og Velsignelse; vores Bryllupstext taget af Pauli Ep. 4 Kap. 1. 2. V., forklaret af Hr. Erik Spore, Capell. til Alstahaug.

1760 d. 25 Julius døde min Sl. Værfader Jacob Aars, 72 A. gl.; samme Aar kom jeg til Sandnæs.

1771 d. 14 Juli, 7de S. eft. Tref. døde min Sl. Broder *Homfred Brüghmann* paa Biørn og blev begravet d. 21 hujus paa Stammnæs.

Eftersom Gud ikke har begavet mig med Livsarvinger, og for at lade denne Bibel ikke efter min Død komme i andre Hænder foruden samme Familie, da har jeg efter min dødelige Afgang testamenteret denne Bibel til min Søstersøn *Hieronimus Abelson Mørch*, Hestad til Gudfrygtigheds Øvelse i sin Tid.

Skrevet Hestad d. 2 Januar 1770, af *Petter Ulrich Brüghmann*."

(Herefter følger forskellige nyere Optegnelser af og om Slægten Mørch, som her udelades).

B. Stamtavle over Slægten Brüghmann i Norge.

Den norske Slægt „*Brüghmann*“ levede hovedsageligt i Throndhjem, Nordland, og tildels Bergen; nogle Medlemmer reiste dog til Kjøbenhavn. Medens Navnet tidligere skreves meget forskellig, *Bruchmann*, *Brüggemann*, *Bryghmand*, *Bröchmann* o. s. v., er her benyttet den af ovennævnte Ulrich *Brüghmann* anførte Skrivemaade, som vel er den oprindelige og rigtige. Det er mulig, at denne Slægt, der stammer fra Holsten, oprindelig er den samme, som den i „Dansk biogr. Lex.“ og „Danmarks Adelsaarbog“, 8 B. anførte Slægt *Brüggemann* og *Brügmann*, uagtet Sammenhængen her ikke kan paapeges.

I. *Johan Friderich Brüghmann*, f. 15 . . , † 16 . . „Assessor udi det Holsteinske Collegie“, bosat i Leyerberch (Segeberg?) 1 Søn kjendes:

II. *Hieronimus Brüghmann*, f. 1599 i Holsten, † 1659 ²⁸/₁₀ i Thjm. 60 A. 12 Uger 7 D. gl., som Raadmand og „trafique-rende Negotiant“. Da flere af hans mange Sønner fik en god Uddannelse, var han formentlig formuende. * 162 . .

Anna Alexandersdtr. Sampson, † 1646 ¹⁸/₁ i Thjem. og „efterlod efter sig“ 12 Sønner og 1 Datter.

Hendes Forældre: Alexander Humphredssøn Sampson, f. 15 . . i London, † 1646 (Skiftet ²²/₉) i Thjm. som Borgermester. Ifølge Skiftet var han formentlig * 1) Ermegaard Caspersdatter, (af hvilket Ægtesk. var 1. ovenn. Anna, 2. Gidsken, * Boye Pettersen, Raadmand i Thjm., 3. en Datter, * Hillebrant Brunsmand) * 2) Cornelichen Henriksdatter, efter hvem Skifte 1669 ²⁸/₉.

De ovennævnte 12 Sønner sees altsaa at leve ved Moderens Død, 1646. Sønnen *Ulrich* nævner kun sin Broder *Johan*, men 6 andre, af Navn „Brüghmann“, antages med Vished at kunne henføres til samme Sødskenderække.

III 1. *Johan Brüghmann*, f. 162 . . , var i 1649 Kjøbmand i Amsterdam.

III 2. *Alexander Brüghmann*, f. 163 . . , † ca. 1669 som Sgpr. til Overhalden, hvor han underskrev Mandtalslister 1664. Dimitt. fra Thjms. Sk. blev han Student v. Kbhs. Univ. 1653 ¹⁶/₅; blev Kapl. til Overhalden 1659 (se den geistlige Edsprotokol af ⁵/₈ s. A.) formentlig hos sin Svigerfader, Præst Poul Jacobsen Resen, † 1663, og efter hvem han vel fik Kaldet. Hans Svoger Peder Resen blev Sgpr. til Overhalden 1669, (confirm. 1670 ⁴/₁₀), hvorfor han vel døde ved den Tid. * 166 . . *Anna Poulsdtr. Resen*. (Stamt. Bernhoft S. 252). 1 Barn.

Forældre: Poul Jacobsen Resen, † 1663, Sgpr. til Overhalden, * Maren von Aphelen, om hvem „Stamt. Bernhoft S. 245. Ifølge et nylig fundet Skifte af 1800 sees deres fulde Navn paa en Sølvkande, veiende 101 Lod.

IV 1. *Anna Alexandersdtr. Brüghmann*, f. ca. 166 . . , † ca. 1715 (paa Lekkæs i Lekø, Annex til det nuværende Kolvarejd, som før hørte under Nærø Præstegjæld). * 168 . *Daniel Michelsen Pristrup*¹⁾, f. 1649 (Folketæll. 1701), † 1709

¹⁾ Hans Forældre var vel „*Michael Andreae Nidrosiensis*“, der 1628 blev immtr. fra Thjms. Sk., † ca. 1664, som Sgpr. til Bynæsset. * 163 . Enken *Dorothea Danielsdatter*, † 1665, 11 Uger efter sit 3^{die} Ægtesk. (med Hr. Ole Strøm). Af deres Børn kjendes 4. 1. Hr. *Daniel P.*, se ovenfor. 2. *Sten Michelsen P.*, * 1687 ²⁷/₆ i Thjm. Domk. *Ane Sevaldsdatter Lyng*. 2 Børn af ham levede ved Skiftet efter Fasteren Maren i 1719 nemlig: a) Michel Stensson Pristrup, f. 1692, denne kaldes i Skiftet 1719 Major, Chef for lyngdalske Landv. Komp., tog Afsked 1760 * . . . Sommerschild, som i 1730 boede paa Nygaard i Lunde Sogn. b) Dorothea Stensdtr. P., levede 1719. 3. *Gidschen Michelsdtr. P.* * Ulrik Brüghmann, S. 13. 4. *Maren Mickelsdtr. Pristrup*, † 1719 paa Foss i Overhalden, som Enke efter Hr. Sgpr. Peder Poulsen Resen (Stamtvl. „Bernhoft“ 247). Da disse var børnløse, nævnes i hendes Skifte mange af de her omtalte Personer.

(Skifte $\frac{5}{5}$ s. A.) som Sgpr. til Nærø. Han blev immtr. 1669, blev først res. Kap. til Nærø og i 1703 Sgpr. sammesteds (Erlandsens biogr. Efterr. I. 379. Stamt. Bernhoft 252). Ved Skiftets Slutning 1710 viste Boet en Formue paa 1093 Rdl. 3 $\frac{1}{4}$ 9 β , samt Sølvtøi vægtig 370 Lod, og vurderet til 185 Rdl., hvis mange Initialer bekræfter Rigtigheden af de i denne Stamtavle anførte ældste Familieforbindelser. 2 Børn.

V 1. *Dorothea Pristrup*, f. 168 ., levede 1709 ved Faderens Skifte. * *Peter Nilsen Muus*, f. 16 .., † 1750, Sgpr. til Snaasen. Mange Børn. V 2. *Peder Pristrup*, f. 1696 (Folketæll.), † 1764, Sgpr. til Inderøen, * 1720 *Anna Sebastiansdtr. With*. 4 Børn kjendes.

III 3. (?) *Hans* eller *Johannes Hjeronimussøn Brühmann*, f. 163 ., * 165 . og bosat i Thjm. Hans Eksistens er vistnok en Hypothese, men synes ifølge nedenstaaende at have megen Sandsynlighed for sig. Som hans Søn antages følgende:

IV 1. *Hjeronimus Brühmann*, f. 1659 $\frac{6}{9}$ i Thjm., † 1709 $\frac{5}{6}$ i Drammen som Generalfiskal. Ifølge Kbhvn. Univ. Matr. blev en „Hjeronimus Brühmann immtr. 1677 $\frac{30}{10}$ fra Thjms. Skole; i 1678 nævnes „Hjeronimus Brühm. Johannis, Baccalaureus“; formentlig er det ogsaa den samme, som 1687 $\frac{12}{2}$ udnævnes til Ober-Bergamtsskriver paa Kongsberg med 200 Rdl. aarlig Løn. Der led han megen Nød og Forfølgelse under et Folkeopløb 1690 $\frac{25}{2}$, da Stedets Bergalmue og Bønder forlangte Bergkassen, som var i hans Besiddelse, og rasende forfulgte ham fra Hus til Hus, indtil han omsider blev reddet ved at føres under et Lagen i Slæde udenfor Byen. Han reiste til Christiania og indankede sin Sag for Statholder Høeg; blev 1691 udnævnt til Generalfiskal. Præsten P. N. Hesselberg meddeler i sine „Efterr. om Strømsø“ følgende Gravskrift over ham: „Kongelig Mayestæts fordem Generalfiscal udi Danne-mark og Norge, Velædle og Velbjurdige *Hjeronimus Brühmann*, fød udi Trundhjem d. 6. Septbr. 1659, død paa Strømsø d. 5. Juni 1709.“ Han ægtede 1691 *Alhed Henriksdatter*, Enke efter Thomas Ryssel (Engelskmand), der i 1688 var den højst beskattede Borger i Strømsø. (M. T. Brünnichs „Kongsberg Sølvbergv.“ S. 31, 223, 26 o. s. v. Ch. Delgobe, Persnh. Tidsskr. 3 R. II, 285.)

III. 4. *Ermegaard Hjeronimusdtr. Brühmann*, f. 163 ., † 1679, Skifte afholdt $\frac{31}{10}$ s. A. i Thjm. (Thjms. Skpt. Nr. 1). * ca. 165.. *Jens Danielsen*, der levede 1679. Boets Midler 1229 Rdl., hvoraf

en Gaard, 850 Rdl.; en „Lycke yderst udi Gellen“, (Gjelene?). Gjæld 2318 Rdl. (8 Børn).

IV 1. *Anna Jensdatter*, f. 165., † før 1685 ²²/₁₀, da Skifte efter hende holdtes i Thjm. * før 1679 ⁸¹/₁₀ *Johan Tullin*, en Tid Overtoldbetjent i Thjm. hans Gravsted under Domkirkens Gulv (Klüvers Mindesm.). Han * 2) 1684 ¹/₆ Lavina Jacobsdtr. Borchmann. Disses Datter var vel Lavina Tullin * Laugmand Peter Thams, og hvis Børn var: 1. Lavina Thams, * Præst Mathias Bruun, og 2. Johan Peter Thams, Missionær, (Erlandsens Biogr. Efterr. II. 44. 72). IV 2. *Elsebe Jensdatter*, f. 165., † før 1720 ³⁰/₄, da Skifte efter hende holdtes. * før 1679 Sr *Lauritz Allerup*, † før 1720. Deres Datter var vel Elisabeth Allerup, * Johannes Augustinussen, hvis Søn Laurentius Allerup, f. 1723, blev Missionær til Ranen. (Erlandsens biogr. Efterr. II. 50). IV 3. *Boel Jensdatter*, f. 165., * før 1679 Hr. *Hans Arentz*, som ved den Tid var pers. Kap. til Ørlandet; (en Søn blev Klokker dersteds). (Erlandsens biogr. Efterr. I. 257). IV 4. *Elen Jensdatter*, f. 1661, var 1679 ca. 18 A. gl. IV 5. *Hjeronimus Jenssøn*, f. 1662, var 1679 ca. 17 A. gl. (Mulig den Hieronymus Jenssøn, der 1712 blev Vicesorenskriver i Hedemarken og senere virkelig Sorenskriver der, og som i 1746 afstod Embedet til Schwabe?) IV 6. *Gidsken Jensdatter*, f. 1664, var i 1679 ca. 15 A. gl. Maaske var det hende „Sl. Madm. Gidschen Jensdtr. Bryghmand“, efter hvem Skifte paa Rosviken 1739 ²³/₁₁. * 1) ca. 1695 *Jens Andersen*, f. 1662, boede i 1701 som Handelsmd. paa Rosviken i Brønø, og kaldes „Borger af Trondhjem“, † før 1704 ⁷/₃, da Enken fremdeles boede der. (5 Børn, se ned.). * 2) 17.. Sr. *Lars Jacobsen Falch*, f. 1683, boede ved Skiftet 1739 ²³/₁₁ paa Rosviken; var en Søn af Jacob Pettersen Falch paa Tjølø og en Fætter af Hr. Petter Dass. (2 Sønner). 1ste Ægtsk. V 1. *Anders Jenssen*, f. 1696, var 1739 ²³/₁₁ „uden Riigs“. V 2. *Jens Jenssen*, f. 1700, var 1739 i Thjm. V 3. *Maren Jensdatter* var 1739 * *Hans Grønbech* i Thjm. V 4. *Ermegaard Marie Jensdatter*, var 1739 ugift tilstede. V 5. *Elen Jensdatter*, var 1739 * *Jacob Balentin* (Valentin?) 2^{det} Ægtsk. V 6. *Jens Jacob Falch*, † før 1739, hvorfor hans Børn arvede. V 7. *Hjeronimus Brühmann Falch*, † 1769 i Bergen, hvor han nok allerede 1737 ¹⁴/₉ havde taget Borgerskab, levede i en Række af Aar der som Kjøbmd., under Navn „Hjeronimus Brühmann“ og gift. IV 7. *Daniel Jenssen*, f. 1670, var 1679 ca. 9 A. gl. IV 8. *Ermegaard Jensdatter*, f. 1671, var 1679 ca. 8 A. gl.

II 5. *Humphred Hjeronimussøn Brühmann*, f. ca. 163., † 1690 i Kbhvn. paa en Reise. Han var „borgerlig Negotiant“ i Thjm. og Eier af betydeligt Jordegods; han udfoldede en overordentlig stor Handelsvirksomhed, der strakte sig ogsaa til andre Steder, f. Ex. Chr.sund, hvor han havde „2de Tjenere“, Faktorer, Christopher Rolfsen og Fredrik Wesling¹⁾. Ifølge Thjms. Pantebog Nr. 1 købte han ved 1680 af Stiftsskriver Anders Christoffersen Bord for 2000 Rdl.; satte sig 1683 i Besiddelse af Kvikne Kobberværk²⁾ og var ved denne Tid en af Thjms. rigeste

¹⁾ L. Daaes „Beskr. af Chr.sund.

²⁾ C. Delgobe.

Handlende. Han boede i Domsognets Menighed og blev 1685 ilignet en Skat af 20 Rdl.; kun 3 Borgere betalte mere, og kun een anden betaler 20 Rdl.¹⁾ Alligevel sees der, at Boet ved det endelige Opgjør (1701—1702) var fallit. Selve Skiftet skal ikke findes i Thjms. Skifteprotokoller; det behandledes maaske i Kbhvn., hvor han døde. * ca. 165. *Sara Andersdatter Riiber*, f. 16 . ., † før 1724; ved et Skifte 1709, efter Præst D. Pristrup, levede hun endnu. 8 Børn kjendes.

Hendes Fader var formentlig Anders Nielsen Riiber paa „Antznæs“ i Fosens Fogderi, efter hvem Skifte 1691; hendes Broder var Anders Andersen Riiber, efter hvem Skifte 1724 ¹/₉ (i Hitteren?).

IV 1. *Alexander Brühmann*, f. 16 . ., † før 1734 i Kjøbenhavn. Maaske var det ham, der i 1692 blev dimitt. fra Thjms. Sk. til Kbhvns Univ. I Skifte efter Søsteren, Sara Thomas Hammonds, i 1734 ¹⁸/₁₁, mødte Kammerassessor Andreas Rogert paa „hans Stervboes Vegne“ og fremlagde Fuldmagt, dat. 1734 ¹²/₈ Kjøbenhavn. Han omtales i 1703 og senere som Høieste-rets-Prokurator i Chr.ania, men er maaske den samme som senere, 1720, sees at være Materialforvalter i Kbhvn. med Løn 420 Rdl. aarlig. Se H. G. Gardes „Efterr. Dansk og Norske Sømagt“ III. B. 4. Han maatte visselig være en stridbar Natur, maaske ogsaa meget benyttet, thi altid finder man ham indviklet i Vanskeligheder. Hans Fætter, Hjeronimus Brühmann, (S. 65) omtaler hans besværlige Processer i Thjm. under hans Ophold i Chr.ania; i 1704 indstevnede han sin Svoger Thomas Hammond til Thjms. Bything; i Vicestatholder Wibes Indberetning 1708 om Thjms. Byes Borgerskab siges: „Lars Marcussen (Holst?) har været velholden, men er nu ruineret af Alexander Brühmann“. (B. Moes „Pers. Hist.“ I. 541). En *Zidsille Olufsdatter* stiftede 1705 et Legat²⁾, i hvilken Anledning hun kalder ham sin Fætter? Om hendes Fader Ole var en af de ovennævnte 12 Brødre *Brühmann* (S. 52), eller om hun var en Datter af Ole Christenssøn (S. 68), og alligevel kalder Alex. Brühm. for Fætter?

IV 2. *Anna Margareta Brühmann*, f. 166 . ., † 1702, (Skifte holdt 1702 ²⁰/₉) (Thjms. Skptk. Nr. 5). * 1688 ¹²/₈, hjemmenviet, Msr. *Thomas Brix*, maaske en Søn af Lars Brix, Præsident i Thjm. 2 Sønner:

V 1. *Lars Brix*, f. 16 . ., † 17 . ., var ved Mosteren Gidskens Død 1732 boende i Thjm. V 2. *Johan Brix*, f. 16 . ., † 1739 som Handlende i Xsund. I 1730 ²⁸/₉ underskrev han med 13 andre Handlende en An-

¹⁾ Arkivar Koren.

²⁾ Nicolaysens „Norske Stift.“ III. 297.

søgning om Kjøbstadsrettighed for „Lillefosen“. I 1739 $\frac{27}{7}$, var Skiftesaml. i hans og Hustruens Bo; de var formentlig børnløse.

IV 3. *Sara Brühmann*, f. ca. 166 ., † 1733 $\frac{15}{9}$ i Thjm. (Skifte 1734, og 1735, se Thjms. Skptk. Nr. 12). * 1686 $\frac{20}{11}$ hjemmeviet *Thomas Hammond*, f. 166 ., † 1719, Kbmd. i Thjm.; Fætter af Testator Thomas Angell. Af deres 12 Børn var Helchen H., f. 1705, den yngste (Stamt. Bernhoft, 139).

Forældre: Engellænderen Thomas Hammond, † ca. 1682 som Kbmd. i Thjm., tidligere Parlamentsmedlem i London, * 166 . Elisabeth Henriksdr. Sommerschild.

IV 4. *Gidsken Brühmann*, f. 167 ., † 1732 $\frac{26}{6}$ ugift, (under et Ophold i Kbhvn.) da Skifteretten var samlet i Thjm. „for at forsegle hendes Efterladenskaber“; men da endél af hendes Midler var i Kbhvn., hvor hun døde, foretoges det endelige Skifte der. Afdøde eiede Gaardene Selnæs (2 Vog) og Lyngvær (1 Vog) i Bodø Præstegj. (Thjms. Skpt, Nr. 14).

IV 5. *Sophie Brühmann*, f. 1673, † 1751 $\frac{5}{5}$ i Thjm. (Skptk. Nr. 15). * 1697 $\frac{1}{5}$, hjemmeviet, *Johan Hammond*, † 1722, Kbmd. i Thjm., Broder af ovenn. Thomas H. (8 Børn).

IV 6. *Lars Brühmann*, f. ca. 167 ., † 17 . . I Skiftet efter Søsteren Gidsken 1732 siges, at han „over 30 Aar har været udenlands“. I et andet Skifte 1739 nævnes han ikke.

IV 7. *Humphred Brühmann*, f. 1681, † 17 . . Formentl. var det ham, som i 1698 blev privat dimitt. i Kbhvn. Ved Skiftet efter Søsteren 1732 levede han i Kbhvn.; boede der ogsaa i 1739. Maaske var det hans Søn, *Christian Humphred Bryghmann*, der ifølge „Nyerup & Kraft's Lit. Lex. var Udgiver af tvende Oversættelser (1742 og 1748), og som var Notar. Publ. i Bergen, hvilket Embede han 1755 afstod til Joach. Chr. Geelmuyden, senere Gyldenkrantz. (C. Delgobe).

IV 8. *Ermegaard Humphredsdr. Brühmann*, f. 168 ., † 17 . . Ved Skifte efter Søstersønnen Johan Brix (S. 62), boede hun som Enke i Thjm., men ved dets Udlodning, 1741 $\frac{7}{2}$, boede hun i Bjugn, paa Ørlandet, * 1716 $\frac{24}{3}$, hjemmev., Msr. *Joachim Barner*, f. 16 . ., † før 1739. Ifølge et Skifte 1719 efter Prokurator Rasmus Krag var han en Tid Forvalter over Østeraad. I Skiftet efter Anders Riiber (S. 62) mødte han paa Hustruens og hendes Sødskendes Vegne, og i Skiftet efter Gidsken Brühmann, se ovenf., fremlagdes en Regning med hans Underskrift dat. „Eredsvigen“ 1732 $\frac{9}{8}$, hvorimod han ved Skiftet 1739 efter Johan Brix var død. De havde Sønnen „Hans Barner i Bjugn“.

III 6. *Ulrich Hjeronimussøn Brühmann* f. 1636 $\frac{4}{11}$ i Thjm., † 1717 $\frac{3}{2}$, 82 A. gl. i Næsne Pgid. Ham har man at takke for foranstaaende Optegnelse om hans ældste Slægt. Efter at have gennemgaaet de bedste Skoler tilbragte han sin Ungdom i Udlandet, hvor han senest reiste som Handels-Factor og samlede sig formodentlig nogen Formue. Da han længtes efter roligere Forhold, vendte han tilbage til Norge og bosatte sig i Næsne (Nordland) paa Gaarden „Nippelberg“¹⁾, som han formentlig eiede fra 167 ., til 1715, da Sønnen overtog den; boede senest i „Laxmandsvigen“²⁾, et Underbrug under Nippelberg, hvor hans „efterladte Midler blev registreret 1720 $\frac{19}{2}$ efter Enkens Begjer“. Til Thinget paa Hemnæs 1710 $\frac{13}{10}$ indstevnede han Per Olsen Vasdal, for han havde været i hans „Skruf og løbet Næver og det bortført.“ * 1) 1669 $\frac{25}{4}$ paa Bynæssets Præstegaard *Gidsken Mikkelsdtr. Pristrup*, f. 1640, † 1682 $\frac{23}{7}$ i Næsne. Da Ulrich Brühmann selv har nedskrevet dette, vil man se, det er en Trykfeil, naar der i Petter Dass's „Ihukommelsesstøtte, opreist over *Gidsken Mikkelsdatter Pristrup, Humphred Brühmanns*“, staar *Humphred*, istedetfor „*Ulrich Brühmann*“, Broderen. 6 Børn. * 2) 1685 $\frac{18}{10}$ paa Vigholmen i Næsne *Anna Hansdtr. Klæboe*, f. 1665, † 1734, 69 A. gl. 1 Søn.

IV 1. *Anna Ulrichsdtr. Brühmann*, f. 1670 $\frac{11}{11}$, † 17 . . Hun levede som Enke paa Ytteren i Ranen 1716; formentlig er det ogsaa hende, der nævnes som Arving i Skifte 1719 efter Mosteren „Maren Pristrup Sl. Hr. Peder Resens“. * 169 . *Jonas Nilssøn Budde*, f. 1639, † 1716 $\frac{1}{9}$ paa Ytteren (se Skifte).

4 Sønner: 1. *Alexander Buddè*, f. 1693, levede i 1716. 2. *Christopher*, f. 1697, levede 1716. 3. *Michel*, f. 1700 og levede 1716. 4. *Ulrich Budde*, f. 170 ., levede 1716. Jonas Budde * 1) 168 . Maren Jonsdtr., † 1690, med hvem 5 Børn: 1. Nils, f. 1671. 2. John, f. 1679, levede 1716. 3. Benjamin, f. 1682, levede 1716. 4. Ane. 5. Christense Budde.

¹⁾ Gaarden „Nippelberg“ sees allerede tidligere at være beboet af mere fremragende Folk; saaledes efter Mandtalslister (1664—6) ifølge Medd. af cand. philos. P. Klæboe af *Adrian Jacobsen Falch*, „Barn Fød paa *Gidsche*“, 1597, hvor Faderen *Jacob Peterssøn*, født i Jylland, dengang boede som Føged i Romsdal, † paa „Storaltern“ Gaard (nu i Mo Sogn) 1677 $\frac{16}{6}$, 80 A. gl., hvis Portrait sees paa en Kirketavle fra Hemnæs i Universitets-samlingen i Christiania.

²⁾ I 1665 boede en Anders Laxmand her.

- IV 2. *Dorothea Brühmann*, Tvilling, f. 1670 $^{12}/_1$, † 17 . . Rime-
ligvis var det hende (s. Erlandsens „biogr. Efterr.“ l. 393), der
sees * 1) 1689 $^{6}/_{10}$ *Peder Pedersen Borch*, f. 1661, † 169 . ;
han blev 1689 $^{2}/_8$ ordin. til Kapell. til Overhalden, hvor den-
gang Hustruens Onkel Peder Resen var Sognepræst. * 2) 169 .
Jens Clausen Parelius, foregaaendes Eftermand. Han blev 1698
ordin. til res. Kap. til Overhalden, boede i 1701 paa Overveglo
sammesteds; var maaske Søn af Claus Jensen Parelius, f. 1620,
† 1684 som Sgpr. til Ørkedalen. Dette sidste Ægteskab er
vistnok en Hypothese, men antages med Sikkerhed at fremgaa
af ovenn. Skifte 1719 efter „Maren Sl. Hr. Resens“, hvor „*Dor-
thea*, Sl. Hr. *Jens Parel's*“ nævnes som Arving ved Siden af ovenn.
Søster *Anna*.
- IV 3. *Elsebe Brühmann*, f. 1672 $^{11}/_7$, † 1676 $^{14}/_8$.
- IV 4. *Michael Hjeronimus Brühmann*, f. 1675 $^{6}/_{10}$, † 1676 $^{22}/_7$.
- IV 5. *Gidsken Brühmann*, f. 1675 $^{6}/_{10}$, † 17 . . Ifølge „Skillings-
magasin“ 1844 fandtes ved den Tid i Harrans Kirke (Annek-
s til Grogn i Overhalden) Navnet „*Giedsche Uldrichsdatter Brüh-
mann*“ indeni en Olivenkrands, indbrændt i en af Choret's Glas-
ruder. I Skiftet 1719 efter hendes Moster, Maren sal. Resens,
(Side 59 Note) siges om hende: „Mademoiselle Gidschen Bryg-
mand var hos dend Sal. Madm. Maren Pristrup og gjorde i
mange Aar Opuartning udi hindis Suaghed, sampt hindis Husz-
holdning forestod.“
- IV 6. *Elsebe Brühmann*, f. 1677 $^{12}/_6$, nævnes ogsaa i ovenn. Skifte
1719.
- IV 7. *Hjeronimus Brühmann*, f. 1686 $^{24}/_{12}$, † 1758 $^{17}/_1$ paa „Hestad“
i Brønø (S. 55). Han synes at være meget alsidig anlagt, og
overtog i sin Tid de forskjelligste Hverv. Formodentlig fik han
hjemme en god Uddannelse, thi da han i 1703, 17 $^{1}/_2$ A. gl.,
kom til Thjm. til Fætteren Alex. Brühmann, (S. 62), maatte
han under dennes Ansættelse i Chr.ania „drive hans besværlige
Processer i Trundhjem“ og samtidig i 2 Aar hjælpe Fætteren
Johan Hammond tilrette i hans „Negotiedrift“; han reiste 1711
til Udlandet, dels som Handels-Factor, dels som Sømand med
Koffardi- og Orlogsskibe, indtil han i 1714 vendte hjem til
Nordland, hvor han overtog Faderens Gaard Nippelberg i 1715,
og hvor han var endnu 1730. Han kaldes fra 1724 „Lens-
mand“, og var som saadan konstitueret til at præsidere paa
Thinget istedetfor Fogeden samme Aar; modtog i 1742 fra
Thjm. 10 Rdl. for at føre en Sag mod Erik Jørgensen Hass.
I 1718 blev han af Foged Jürgen Mathiesen indkaldt til Høst-

thinget „til Doms Lidelse“ for at have modtaget 61 Rdl. 1 Mk. til Thinghusets Opførelse udi Kulvigstrand ved Sørbjørn, men hvilken Forpligtelse han ikke havde efterkommet; han mødte heller ikke paa Thinget, hvorfor Sagen atter maatte behandles i 1719. Imidlertid overtog han nok „Hestad“ ca. 1732, hvor han var til sin Død, og som vel ved 1752 kom til Svingersønnen I. A. Mørch. * 1) 1716, $\frac{24}{8}$ *Maren Maria Wirthmann*, f. 1696 $\frac{22}{10}$, † 1725 $\frac{27}{3}$ paa Nippelberg (Stamt. Bernhoft, 242). 5 Sønner.

Forældre: Sten Wirthmann, † 1726 $\frac{24}{11}$, res. Kap. til Alstahaug og Dorteia Nilsdtr. Arctander, † 1722.

* 2) 1726 $\frac{24}{7}$ *Magdalenu Sophia Brun*, f. 1683, † 1773 paa Hestad, 90 A. gl. 1 Datter.

Forældre: Hans Mathiasen Brun, † 1723, Sgpr. til Gildeskaal, og Maren Darre. Stamt. Bernhoft, 255.

V 1. *Petter Ulrich Brühmann* (S. 57), f. 1717 $\frac{17}{7}$, † 1776 $\frac{29}{2}$, 58 A. gl. paa Handelsstedet Grøtøen, hvor Skifte holdtes, maaske paa en Reise; sidste Skifte foretoges 1778 $\frac{24}{11}$ efter Hustruens Død; Boet fallit. Han boede paa „Skaga“ i 1738—1745, flyttede derfra til Yttre-Torget; derfra til Sandnæs i Alstahaug 1760, hvor han formentlig drev Jordbrug og Handel. * 1) 1738 *Kirsten Jonsdatter* paa Skaga, f. 1696, † 1758 $\frac{8}{9}$. Deres Datter *Else Marie*, døde 1741, 1 A. gl. * 2) 1760 $\frac{12}{11}$ paa Sandnæs *Sophie Aars*, † før 1778 $\frac{24}{11}$ (Skifte) uden Børn. Datter af Skipper Jacob Aars, f. 1685 paa Sandnæs, hvor hans Fader Peder Nilsen Aars boede endnu 1701, 71 A. gl.

V 2. *Sten Wirthmann Brühmann*, f. 1718 $\frac{28}{10}$, paa Nippelberg (d. $\frac{1}{11}$), † 1785 i Bergen, begr. $\frac{22}{3}$, Guldsmed. Ifølge Nicolaysens „Bergens Borgerbog“ tog han Borgerskab der 1748 $\frac{6}{8}$. * 1) 174 . . . , *Karen Pedersdatter Brun*, Præstedatter fra Gildeskaal, maaske † 1746; deres Datter *Maren* døbt i Sandnæs Kapel, Alstahaug. * 2) 1753 $\frac{6}{2}$ Enken *Gjertrud Tønnesdtr. Jansen*, f. 1704, begr. 1790 $\frac{3}{12}$ i Bergens Domk.

VI 1. *Maren Wirthmann Brühmann*, døbt 1746 $\frac{18}{6}$, † 1789 $\frac{31}{12}$ i Bergen. * 1772 $\frac{31}{1}$ *Albert Hatting*, f. i Bergen 1742 $\frac{14}{5}$, † 1812 $\frac{13}{2}$. Han blev Stud. 1762, Cand. theol. 1765, pers. Kap. hos Faderen 1767, pers. Kap. v. Bergens Domk. 1770; res. Kap. til Lindaas 1776; og 1786 res. Kap. til Nykirken i Bergen, Forfatter af Bergens Præstehistorie. 6 Børn.

Forældre: Jørgen Hatting, f. 1697 $\frac{19}{3}$, † 1770 $\frac{16}{1}$, som Præst ved Bergens Hospital for Spedalske. * 1) Catharina Hedvig Pentzfeldt, † 1760 $\frac{18}{9}$.

VII 1. *Jorgen Hatting*, f. 1773 ²⁵/₇. VII 2. *Sten Wirthmann Brühmann Hatting*, f. 1775 ²/₆. VII 3. *Henrik Fredrik Hatting*, f. 1776. VII 4. *Cathrine Hatting*, f. 1779, † 1842. * *Johan Andreas Røslér*, † 1826, 36 A. gl. VII 5. *Karen Hedrig Hatting*, f. 1782. VII 6. *Henrik Hatting*, f. 1783. (Stamt. Bernhoft, S. 243. 52. 56. — Lampes „Biogr. Efterr.“, S. 132).

V 3. *Andreas Brühmann*, f. 1720 ⁴/₃, † 1737 ¹/₃, 17 A. gl.

V 4. *Humphred Brühmann*, f. 1721 ²²/₉, † 1771 ⁶/₉, da Skiftet holdtes paa Handelsstedet „Sør-Bjørn“ (Herø), hvor han boede allerede 1745. * 174. *Karen Adriane Klæboe*, døbt 1728, † 18 . ., Kusine af Anna Budde, f. Brühmann, S. 64. Hun levede endnu 1801, 73 A. gl., paa Sør-Bjørn. 2 Døttre.

Forældre: Christen Hansen Klæboe, f. 1681, † 1739, Handelsmd. paa Saura i Næsne. * 1710 Elisabeth Stud (Stoud), † 1742 ²⁴/₆.

VI 1. *Maren Wirthmann Brühmann*, f. 1748, † 1795. * 1774 *Willatz Bing Hass*, f. 1744, † 1810, paa Skjæggesnæs i Alstahaug; Søn af Jørgen Hass og Anne Sophie Bing, Broderdatter af Etatsrd. Jens Bing i Kbhvn. 5 Børn.

1. Anna Margr. Hass, f. 1776. 2. Humphred H., f. 1778. 3. Margareta H., f. 1782. 4. Rebecca Hass, f. 1785. 5. Jens H., f. 1789.

VI 2. *Elisabeth Margareta Brühmann*, f. 1750. * 1780 *Johan Michael Bees*, Kbmd. i Bergen.

V 5. *Johan Brühmann*, f. 1723 ²⁹/₇, † 1803 ¹/₁₀, paa Skaga i Herø, hvor han nok boede allerede 1755, som Skipper. * 1757 *Maren Bugge*, f. 1716, levede endnu 1801 paa Skaga, 85 A. gl. Datter af Herman Bugge, f. 1690, † 1742, Klokker i Brønø, og Ingeborg Stud, Søster af ovenn. Elisabeth (s. „Slægten Bugge“, 117). Maaske var deres Sønesøn en *Johan Brühm.*, f. 1782, † 1829 som Lensmand i Lofoten.

V 6. *Maren Maria Brühmann*, f. 1728 ²⁰/₅, paa Nippelberg, (d. ²⁹/₅), † 1810, 82 A. gl., paa Hestad. * 1752 ²⁴/₁₀ *Johan Abel Mørch*¹⁾, f. 1724, † 1801 ⁶/₁₂, 77 A. gl., Skipper og Handels-

¹⁾ *J. A. Mørchs Fader, Abel Mørch*, f. i Bremen 16 . ., kom til Norge og bosatte sig i Bergen, hvor han tog Borgerskab 1706 ²/₁₁; flyttede senere til „Saltmæs“ i Saltdalen, hvor han levede som Handelsmd.; † 1730 ¹¹/₁. * 1) *Anna Trojel*, † i Bergen. 1 Datter. * 2) 1710 ¹⁸/₁₁ i Bergen *Giertrud Omsen*, 8 Børn. 1. *Inger Lucie Mørch*, d. 1708 ²⁷/₁. 2. *Anna Mørch*, d. 1712 ²⁸/₆. * 1755 ²/₁₂ i Bergen *Herman Jonsen Ibsen*. 3. *Arnt M.*, d. 1713 ¹⁸/₁₂, † 1785, Handl. i Rosvig i Folden. * 1) *Siriana Hansdtr. Renér*, † 1764, 6 Døttre (Thjms. Adr.) * 2) *Hartvikka Schøning*. 4. *Gjertrud Margr. M.*, d. 1716 ¹⁰/₁₀. 5. *Johan M.*, d. 1717 ¹/₁₁. 6. *Margr. Elisabeth M.*, d. 1719 ¹⁸/₁. 7. *Henrih M.*, d. 1720 ¹⁰/₂. 8. *Jesper M.*, d. 1721 ¹⁸/₆. 9. *Johan Abel M.*, s. ovenf.

mand paa Hestad, som han maaske overtog 1752 efter Svigerfaderen. 10 Børn.

VI 1. *Hjeronimus Mørch*, f. 1754 ²/₂, omkom paa Søen 1778 ¹¹/₃. VI 2. *Gjertrud Malene Mørch*, f. 1756 ¹²/₁₀, † ung. VI 3. *Abel Mørch*, f. 1759, † ung, og VI 4. *Andreas Mørch*, Tvilling, † ung. VI 5. *Hans Mørch*, f. 1762 † 1832, Eier af Hestad. * 1798 *Anne Marie Gyth*, f. 1774, † 1863, 89 A. gl. 3 Børn. 1. *Hjeronimus Brühm. Mørch*, f. 1797, † 1841, ugift. 2. *Maren Marie Mørch*, f. 1799 ²⁰/₄, † 1820, * 1819 *Poul Wigdahl Smith*, f. 1793, † 1876; deres eneste Søn, Hans Smith, † 1887, antog efter Morfaderen Navnet *Mørch* og blev hans eneste Arving. Hans Descendenter lever paa Hestad, der endnu er i deres Eie. 3. *Peder Chr. Broch Mørch*, f. 1807, † ugift. VI 6. *Gjertrud Mørch*, f. 1763 ²⁰/₃, * *Anders Olsen Schruder*, hvis Søn *Abel* kaldte sig *Mørch* („Stamt. Bernhoft“, 217). VI 7. *Maren M.*, Tvilling af ovenn., † ung. VI 8. *Maren M. Mørch*, f. 1765, † ung. VI 9. *Anne Mørch*, f. 1767 ²¹/₃, * *Hans Olsen*, i Alstahaug. VI 10. *Inger Lucie Mørch*, f. 1769 ²⁰/₁₁, var i 1801 hjemme hos Forældrene.

III 7. *Laurentz Hjeronimusson Brühman*, f. ca. 164 ., † som Kbmd. før 1677 ²⁹/₁₀, da Skifte afholdtes i Thjm. efter ham, „som kort forleden, paa en Hjemreise fra Romsdalsmarked, underveis desværre ulykkeligen er forgangen og bortebleven“, — mellem hans Enke *Sidselle Jørgensdatter* og deres 3 Børn, se nedenfor. „Tilstede var den salig Mands Broder *Hjeronimus Brühmann*“. Registreret var: Kramboden med Varer; Hauge med Lysthus og et andet Hus for 120 Rdl.; Løkken beliggende ved nedre Almindingen, 120 Rdl. Stuehus til Gaden; Stuen som er malet, deri Bord, Bænke, Jernovn med Træværk omkring, Kjøkken med Retterbænk, Sal med Kammers, o. s. v. Boets Formue 2792 Rdl., — dets Gjeld 7114 Rdl. Enken *Sidsele Jørgensdr.*, efter hvem Skifte i Thjm. 1689 ⁸/₄. (Hendes Boes Midler 1300 Rdl., Gjæld 239 Rdl.) * 2) *Ole Christensson*, med hvem 2 Børn: 1. Christian Olsson, og 2. Abel Maria Olsdatter.

IV 1. *Jørgen Laurentzen Brühmann*, f. ca. 167 ., nævnes i Skiftet 1677 og 1689, formentl. var det ham, der 1692 blev dimitt. fra Thjms. Sk. til Kbhvns. Univ.

IV 2. *Anna Laurentzdr. Brühmann*, f. ca. 167 ., levede endnu 1689.

IV 3. *Hjeronimus Laurentzon Brühmann*, f. 167 ., levede 1689.

III 8. *Hjeronimus Hjeronimussen Brühmann*, f. 164 . i Thjm., nævnes i Skiftet 1677 ²⁹/₁₀ efter Lauritz Brühm. som dennes Broder, se ovenfor.

III 9. *Andreas Brühmann*, f. 16 ., tilhører formentl. denne Sødskenderække. Han nævnes 1695—98 i „Røros Kobberværk“, (H. Dahle) blandt de „Værkets høifornemme Participanter“, der gjorde sig bemærket ved den større Interesse, de viste dets Anliggender.

Sammesteds omtales i 1686 *Humphred Brüghm.* (se ovenf. S. 61), som Fuldmægtig for „Hamburgerkjøbmanden *Teveira*“.

Til denne Familie hører vel ogsaa følgende:

1. *Elisabeth Brüghmann* i Rørstad Præstegaard, var 1775 $14/40$ Fadder. (Folden Kbg.)
2. Jomfru *Johanne Dorteu Brüghmann*, begr. 1784 $16/7$, 78 A. gl. (Bodø Kbg.).
3. I 1801 levede ifølge Folketælling paa „indre Aanstad“ i Hadsel *Hieronimus Brüghmann*, 97 A. gl. (f. 1704), som Enkemand, tidligere indtil ca. 1780 Handelsmd. paa Stokmarknæs i Vesteraalen. I Huset var hans Datter *Maren Helene*, f. Brüghmann, 49 A. gl. (f. 1752), * 177. Enkemd. *Elias Schøning*, 63 A. gl. (f. 1738), Gaardbruger. 7 Børn vare hjemme.
 1. Hieronimus Schøning, 22 A. gl., levede 1838 paa Hohnæs i Hadsel.
 2. Anna Dorteua. 20 A. gl. (f. 1781), * i 1810 Bastian With, paa Kvaløen.
 3. Bjørn Ursin, 17 A. gl.
 4. Jens Tillemann, 14 A. gl.
 5. Maren Maria, 13 A. gl.
 6. Annechen Karine. 10 A. gl.
 7. Adriane Løckert, 7 A. gl. (f. 1794).
4. *Anna Brüghmann*, f. 1760, levede 1811 paa Sande i Hadsel, 41 A. gl. * *Mogens Jensen*, f. 1727, Klokker, efter hvem Skifte 1811 $25/6$.
5. *Hedvig Marie Brüghmann*, f. 17 . . , † 1800, da Skifte holdtes $3/2$ paa „Hernæs“, Bodø Fjording (Saltens Skptk. „Erlandsens biogr. Efterr.“ II. 180). * 1) ca. 175. *Cornelius Duns*, f. 1724, † 1770, Sgpr. til Skjervø. * 2) 177. Enkemand *Hans Caspar Heide*, f. ca. 1728, † 1808 $29/4$, Lieutn., senest Foged i Salten. Som hendes Arvinger nævnes 2de Halvsøstre, 1. Enkemadm. *Helche Krøger*, født *Brüghmann*, 2. *Anne Brüghmann* . . . , † 1808, * *Lieutn. Luth* i Bergen.
6. *Christian Friedrich Brüghmann*, confirm. 1781 $7/10$ i Vang (Hedemarken).

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

1.

I Forbindelse med Spørgsmaalet i dette Tidsskrifts 3. Række, Bind III, S. 143 om Familien *Beichmanns* Oprindelse, kan det oplyses, at det i en Rulle fra 1751 vedkommende 3die søndenfjeldske Dragonregiment opgives, at daværende Capitaine, senere Oberstlieutenant Ulrik Frederik Beichmann var født i *Kjøbenhavn* og da 49 A. gl. Han maa altsaa være født der i 1701 eller 1702, og man maatte vel af kjøbenhavnske Kirkebøger eller Regnskaber fra denne Tid kunne skaffe nærmere Oplysninger om hans Forældre. Moderen maa vistnok have været en Søster af Foged Jacob Lorentz Preus, hvis Datter Sophia Elisabeth Nicolaidatter Preus var i 2det Led beslægtet med Oberstlieut. Beichmann, hvem hun 2. Juni 1730 fik kgl. Bevilling til at ægte, og vel saaledes en Datter af Borger i Kjøbenhavn Jacob Petersen Preus og Hedevig Jacobsdatter. Men hvem var Faderen?

E. A. Thomle.

2.

Der har, som bekendt, i Norge levet to Slægter eller snarere to forskellige Linier af en og samme Slægt med Navnet *Treschow*, hvilke Linier det dog hidtil ikke har været muligt at knytte sammen. Over den ene Gren af Slægten, hvortil den af den personalhistoriske Literatur fortjente Sognepræst til Trinitatis Kirke i Kjøbenhavn *Gerhard Treschow* og hele den adelige Slægt af dette Navn hører, har allerede Cantor Gjessing i sine „Jubellærere“ meddelt en Stamtavle, der senere for den adelige Grens Vedkommende er suppleret ved de i Danmarks Adels Aarvog for 1889 meddelte Oplysninger. Til den anden mindre fremtrædende Linie af Slægten hører derimod den som filosofisk Forfatter bekendte Statsraad *Niels Treschow*, der døde 1823.

Fru Conradine Dunker, hvis Moder hørte til den sidstnævnte Linie af Slægten *Treschow*, fortæller i „Gamle Dage“, at Statsraad Niels Treschows Fader, Kjøbmand paa Strømsø *Peter Treschow* var en Søn af Admiralitetsraad *Peter Treschow* i Christiania. Dette er imidlertid fuldstændig urigtigt, da Statsraadens

Farfader ikke hed Peter, men *Just Treschow* og heller ikke var Admiralitetsraad i Christiania, men Kjøbmand paa Moss, hvor Statsraadens Fader blev født 1718. Admiralitetsraaden i Christiania hed derimod Gerliard (Gert) Treschow, men han havde ingen Søn, der hed Peter. Derimod havde han nok en Broder af dette Navn, der var Kjøbmand i Amsterdam, men han havde, saavidt vides, hverken Kone eller Børn.

Fru Dunkers Broder Professor Christopher Hansteen fortæller derimod, at den adlede Conferentsraad Michael Treschow skal have opgivet, at Statsraad Niels Treschow skulde nedstamme „fra en uægte Søn af hans (Conferentsraadens) Bedstefader“, det vil sige fra Generaltoldforvalter i Throndhjem *Herman Treschow*. Og dette synes ogsaa i Virkeligheden ikke usandsynligt. Thi Kjøbmand Just Treschow paa Moss, der var Statsraadens Farfader, gives stadig Farsnavnet „Hermansen“, og han maa derfor aabenbart have været Søn af en *Herman (Treschow)*. Men nogen anden Herman Treschow, der kunde være hans Fader. end Toldforvalteren i Throndhjem, kjendes ikke. *Ægte* Søn af denne og hans Hustru Mette Margrethe Krenckel kan han imidlertid ikke være, da Herman Treschow i Throndhjem kun efterlod sig en Datter og de to Sønner, der nævnes paa Stamtavlen i Danmarks Adels Aarvog. Desuden havde Just Treschow i 1711 en „Stedfader“ *Jørgen Nielsen Borge* paa Moss (død der 1725, (begr. 15 Decbr. s. A.), for hvem han da mødte i Retten. Det er derfor meget sandsynligt, at *Herman Treschow* i Throndhjem, forinden han i 1689 indgik sit Ægteskab har havt en uægte Søn, hvis Moder senere er bleven gift med *Jørgen Nielsen* paa Moss.

Just Hermansen Treschow fik 9 April 1714 kgl. Bevilling til at ægte *Anna Pedersdatter* „fra Strømsø“¹⁾, uanset at hun var ham beslægtet i 3die Led. Det er muligt, at man ved en nærmere Undersøgelse af dette Slægtskabsforhold kan komme efter, hvem Treschows Forældre vare. *Anna Pedersdatter* var

¹⁾ Naar hun her siges at være „fra Strømsø“, er vel Grunden den, at hun dengang midlertidig har opholdt sig hos sin nygifte Svoger *Herman Schumacher* paa Strømsø.

Datter af Kjøbmand paa Moss *Peder Willumsen* og *Birgitte „Albrigtsdatter“ Altwelt*, der tidligere maa have været gift med en *Johan Ronum*, da hun foruden 4 Døtre med Peder Willumsen ogsaa efterlod en Søn af et tidligere Ægteskab af Navnet *Hans Johansen Ronum*. *Birgitte Altwelt's* Fader maa altsaa have været en *Albrigt (o: Albert) Altwelt*, og hendes 1ste Mand har vistnok været den *Johan Hansen Ronum*, der ifølge de af Dr. O. Nielsen meddelte ypperlige Bidrag til den Kjøbenhavnske Borgerstands Historie (dette Tidsskrift, I S. 194) blev begravet i St. Nicolai Kirke i Kjøbenhavn 10 Decbr. 1688. Da denne *Johan Ronum* begravede en Hustru 15 Sept. 1684, maa *Birgitte Altwelt* have været hans 2den Hustru og da Manden døde 1688 og hun selv igjen blev giftet til Norge, er det forstaaelig at Mandens Gravsted i St. Nicolai Kirke i 1693 er bleven bortfæstet til en anden Familie.

Da nu ogsaa *Herman Treschows* Mormoder hørte til Slægten *Altwelt*, idet hans Fader *Gjert Træskomager* var gift med *Anna Nielsdatter*, der var Datter af en af Kjøbenhavns 32 Mænd *Niels Agesen* og *Dorothea (Albertsdatter?) Altwelt* (formentlig Datter af Mag. *Albert Jørgensen A.*, Sognepræst til Ringsted), ligger det meget nær at formode, at det Slægtskab, der har været mellem *Just Treschow* og hans Hustru, maa søges gennem Familien *Altwelt*.

Ogsaa den ældste af *Peder Willumsens* Døtre *Gjerthrude Marie Pedersdatter* fik 30 Marts 1714 kgl. Bevilling til at ægte sit Næstsødskendebarn *Herman Schumacher*, og Slægtskabet mellem disse Personer maa ligeledes vistnok udledes gennem Familien *Altwelt*. Jeg har tænkt mig Forbindelsen mellem Slægterne *Altwelt*, *Schumacher* og *Treschow* saaledes som nedenstaaende Oversigtstavle viser. Men da de nødvendige Oplysninger maa søges i Kjøbenhavn eller i alle Fald i Danmark, for at faa den antagne Sammenhæng bevisliggjort, skulde jeg henstille til enhver, der kan, at give de berigtigende Meddelelser, som de maatte sidde inde med. Specielt skulde jeg ønske Oplysninger om Familien *Altwelt* og *Niels Agesens Børn*.

Mag. Allert Jørgensen Altwelt,
Sognepræst til Ringsted † 1657.

Arp Shumacher, Jaens	* Catharina	Gert Schrøder, Borgermester i Roeskilde.	Doro- thea A. * ¹⁾ Kiem ²⁾ Niels Aage- sen.	Johan A. † 1625.	Karen A. * Peder Jensen.	Sophia * Peder Otte.
Joachim S., * Maria Motz- feldt.	Albert S., Raadmand Roskilde.	* N...Gertsd.S.	N. Gertsd. S. *	Albert (Nielsen) Alte- welt).	Anna Nielsd., * ¹⁾ Gjert Træsko- mager. ²⁾ Peder Ander- senHege- lund.	Maria Pe- dersd. (Ot- ton)f. i Kjø- benhavn 1643, † 1714 * Ge- neralvei- mester An- dreasBoye- sen, † 1708.
Peder, Greve af Griffen- feld, † 1699.	Albert S., adl. Gyl- den- sparre. † 1696.	Gert S., Sogne- præst i Helsing- ør. † 1691.	Jochum S., Foged paa Ø. Romeri- ke. * Lene Marie Grün- ner.	Albert S., Overtold- inspecteur paa Strømsø. † 1673.	Birgitte Al- brigtsdatter Altwelt; † 1717. * ¹⁾ Jo- han Hansen Ronum. ²⁾ c. 1690 Peder Willumsen paa Moss.	Herman Tre- schow. Gene- toldforvalter i Throndhjen. En uægte Son med N. N., siden*medJør- gen Nielsen Borge, Borger paa Moss.
	Herman Schumacher	* 1714 Gjer- trud Marie Petersd. f. c. 1692.	Anna Pedersd. * 1714 Just Her- f. c. 1694. mansen Treschow, f. c. 1688.			
	Beslægtede i 3die Led.		Beslægtede i 3die Led.			

E. A. Thomle.

3.

Provst, Sognepræst til Haabøl, Lauritz Rasch siger i sin Selvbiografi (Msc. Nr. 94 in 4° i Det Deichmanske Bibliothek), at han sidst i Aaret 1702 besluttede at forlade Kjøbenhavn og gjøre en Tur til Hamburg i den Tanke at gaa derfra til Leipzig, „men som mine Circler bleve turberede, rejste jeg tilbage til det fyrstelige Academi i Kiel, hvor jeg vel tog Inscription, men forblev der dog kuns gandske kort. Ved den Lejlighed besøgte og besaa jeg de fleste Steder i Holsten og Slesvig og prædikede 3die Juledag til Høimesse i Tundern efter min *Fætter Raadmand Tuchens* og Provsten Hr. Rumori Anmodning.“ Hans Fætterskab til Raadmand Tuchens er vel ikke at forstaa ganske bogstavelig,

da han var Dattersøn af Lagmanden i Stavanger Jacob Lauritzen Rasch og en Søn af Michael Gundersen Aalborg, Sorenskriver paa Jæderen. Men da der omtrent samtidig forekommer Personer af Navnet Rasch i Holsten, hvor de har ejet Jordegods, saaledes Peter Rasch til Westerholm i Angeln, Fader til Politimester Claus Rasch, og Jes Rasch, der 1641 af Hertug Philip til Glüchsborg købte Undevat Gods i Grundtofte Sogn, hvilket han igjen solgte 1648 til Wolf von der Wisch til Oldemorstorft, ligger det nær at formode en Forbindelse mellem Lagmanden og de der nævnte Personer af Navnet Rasch. Muligens kan man gennem det omtalte Fætterskab komme paa Spor efter Forbindelsen. Jeg skulde derfor gjerne modtage Oplysninger om den omtalte Raadmand Tuchens (Tuchsen?) og hans Slægt.

A. W. Rasch, Rigsarkivet i Christiania.

4.

Kan Oplysning meddeles om Borger i Kjøbenhavn *Mats Poulssons* Oprindelse og Hustru samt om, af hvilken Grund hans Børn optog Familienavnet Tausan — bl. a. Biskop i Stavanger Christian Tausan. Mats Poulssøn „benyttede i 1620 stort Kjøbmandsskab“ i Kjøbenhavn.

Axel Kielland, kgl. Fuldm. i Christiania.

5.

Ifølge Gjerpens Ministerialbog blev „Major Schubarths Datter Margrethe Maria“ døbt der den 15. Sept. 1752, og „Oberstlieutenants Schubarths Datter Magdalene Charlotte Hedevig“ sammesteds den 19 Aug. 1757, begge sandsynligvis fødte paa Borgestad i Gjerpen under Moderens Besøg hos sin Fader Cancelliraad Herman Løvenskiold, der boede paa denne Gaard. En tredie af Oberstlieutenant Carl Rudolph Schubarts (f. 1714, † 1759) Børn Anna Sybilla blev ifølge Bobé: „Reventlowske Familiepapirer“, I Bind, døbt i Odense den 25 Sept. 1753.

Naar og hvor bleve Oberstlieutenant C. R. Schubarths øvrige Børn (af hans tvende Ægteskaber 1°. 1744 m. Maria Elisabeth v. d. Maase, f. 1722, † 1746, og 2°. 1751 m. Inger Løvenskiold, f. 1732, † 1808) fødte og døbte, og hvad var deres fulde Navn?

Ifølge sidstnævnte Kilde var „Ritmester Valentin v. Schubart“

Fadder i Odense ved Anna Sybillas Daab. *I hvilket Slægtskabsforhold stod han til C. R. Schubarth?*

Paa Fossum findes to Portraiter, der ere betegnede med „Oberst Pohl og Frue, født Schubart“. *Var denne Sidelste Søster til C. R. Schubarth, og hvad var hendes og Ægtefælles fulde Navn?*

Adam Løvenskiold, Christianslund pr. Randers.

Meddelelse om Samfundets Anliggender i 1896.

Bestyrelsen for **Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personallistorie** bestod ved Udgangen af 1896 af følgende Medlemmer:

Norske Afdeling:	Danske Afdeling:
Kgl. Fuldmægtig Th. Boeck ,	Arkivar i Rigsarkivet, Dr. C. F. Bricka ,*
Expeditionssekretær A. Collett ,* Sekretær,	Forretningsleder v. Geneal. Inst. S. Elvius ,
Professor, Dr. L. Daac ,	Arkivsekretær i Rigsarkivet G. L. Grove ,
Rektor A. E. Erichsen , Stavanger,	Sekretær,
Rigsarkivar H. J. Huitfeldt-Kaas ,* Formand,	Kapt. af Generalstaben H. W. Harbou ,*
Flv. Bureauchef W. Lassen ,	Overhofmarskal C. L. Løvenskiold ,
Fuldmægtig i Rigsarkivet E. A. Thomle ,*	Gehejmekonfr., Kammerh. M. H. Rosen- srn , Formand,
Sognepræst D. S. Thrup .	Sognepræst, Dr. H. F. Rørdam , Lyngby,
	Arkivsekretær i Rigsarkivet A. Thiset ,
	Provinsarkivar G. L. Wad *, Odense.

De med * betegnede Herrer udgjøre Skriftudvalgene.

Samfundets Regnskab for 1895 er aflagt af Samfundets Sekretær og godhedsfuldt revideret af Gehejmekonferensraad Schlegel og Godsejer C. Mansa. Ved Revisionen fandtes Intet at erindre. Hvorledes de enkelte Summer fordele sig paa Indtægt og Udgift, ses af omstaaende Oversigt.

Prisen for Tidsskriftets ældre Rækker samlede er for Samfundets Medlemmer nedsat for 1. Række 1881—85, (1880 er udsolgt) til 10 Kr. og for 2. Række (1886—91) til 15 Kr., for enkelte Bind af disse Rækker til 3 Kr.

Samfundets Samling af Bøger og Manuskripter opbevares hos den danske Kommissionær, hvorfra de udlaanes til Medlemmerne.

Samfundet staar i Bytteforbindelse med samme udenlandske Selskaber, som i forrige Beretning ere nævnte.

Antallet af Medlemmer var ved Udgangen af 1895 337, deraf 219 danske, 110 norske og 8 udenlandske.

Indtægt.	Kasse-Indtægt.		Udgift.	Kasse-Udgift.	
	Aktiver.			Aktiver.	
I. Kassebeholdning ¹⁾ efter Regnskab for 1894:			I. Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts Legat“ tilskreven Kapitalen.....		21,89
A. Hos den danske Kommissionær. 61,99			II. Honorarer		915,00
B. Paa Sparekassebog Nr. 1 (N. 85,922) 106,78			III. Papir		177,00
C. — — Nr. 2 (N. 111,431) 141,23		310,00	IV. Trykning		1006,40
			V. Heftning		54,64
Aktiverne udgjorde ved Afslutningen af Regnskabet for 1894:			VI. Kommissionsrabat		374,97
A. Indskrivningsbevis Litr. G, Fol. 1728 ..	500,00		VII. Leje af Lokale til Opbevaring af Samfundets Skrifter hos den danske Kommissionær		36,00
B. „En Unævnts Legat“ indestaaende paa Sparekassebog Nr. 3 (N. 64,048)	1137,61		VIII. Avertering		30,66
C. Tilgang i 1895: Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts Legat“ tilskreven Kapitalen	21,89		IX. Assurance, Porto og Skrivemateriale		46,64
II. Medlemsbidrag for 1895		2023,50	X. Kassebeholdning ved Udgangen af 1895: paa Sparekassebog Nr. 1		110,78
III. Solgt af Samfundets Skrifter		179,50	— — Nr. 2		420,79
IV. Understøttelse fra det danske Kirke- og Undervisningsministerium		300,00			
V. Understøttelse fra det Raben-Levetzauseke Fond		300,00	Per Balance antores Beholdningen af Aktiver ved Udgangen af 1895:		
VI. Renter		81,77	Indskrivningsbevis Litr. G, Fol. 1728	500,00	
			Sparekassebog Nr. 3	1159,00	
					1659,50
¹⁾ M. H til Beholdningerne i Sparekasseloegerne gjøres der opmaerkksom paa, at Meddelelsen herom i Tidsskriftet for 1895, S. 342, omfatter Renterne for Juni Termin 1895 og det Raben-Levetzauseke Tilskud.					
Balance...	1659,50	3194,77	Balance...	1659,50	3194,77

Nogle Oplysninger om Carl Friherre af Løvendal.

Af Kaptajn A. Tuxen.

Den 11te Juli 1659 udstedte Ulrik Frederik Gyldenløve en paa Pergament nedskreven og i det danske Sprog affattet Erklæring om, at han samme Dag lovligt for Guds Aasyn af Præsten Møller i København var bleven viet til „Freule“ Sophie Urne paa den Betingelse, at Ægteskabet skulde holdes hemmeligt, til Kongens Vrede havde sat sig¹). Ægteskabet blev aldrig anerkjendt, og muligvis fik Kongen ikke at vide, at det var indgaaet; men det blev ikke uden Frugter, idet Sophie Urne blev Moder til to Sønner, Carl og Ulrik Frederik Valdemar. Sidstnævnte er født den 25de September 1660, og det angives, at de to Brødre have været Tvillinger²). Samme Aar indgik Gyldenløve Ægteskab med Marie Grubbe, og det lader ikke til, at han senere har staaet i noget Forhold til sine Sønners Moder; dog synes det, som om hun har faaet en Aarpenge paa 300 Daler³). Derimod vedkendte han sig sine Sønner, der langt om længe ved Patent af 8de Februar 1687 erklæredes for ægtefødte, dog uden at de derved fik andre Arverettigheder end dem, de før det aabne Brevs Fremkomst maatte være i Besiddelse af⁴).

Medens Valdemar blev en dygtig Officer og Hofembedsmand, der har sikret sig en hæderlig Plads i Danmark-Norges

¹) Originalen opbevaredes i den Løvendalske Familie og fremlagdes, da Generalløjtnant, senere Marskalk af Frankrig, U. F. V. Løvendal blev optaget i Helligaandsridderens Orden. Dokumentet skal imidlertid være gaaet tabt under Revolutionen sammen med en Del af Slægtens øvrige Papirer. Det foreligger nu kun i Extrakt i Uldallske Samlinger 169. Fol. (St. kgl. Bibl.) I øvrigt er det ikke let at forstaa, hvorledes Gyldenløve har kunnet opholde sig i det belejrede København i Juli 1659, medens hans Regiment, som han ellers fulgte, stod paa Halvøen. Heller ikke var der blandt de dalevende københavnske Præster nogen af Navnet Møller.

²) Jfr. en fra Gehejmearkivar Wegener stammende Note S. 180 i E. de Barthéleins Udgave af „Mémoires de Charlotte Amélie de la Tremoille“ etc. Genève 1876.

³) Hendes Kvittering fra 1680 findes sammen med Margrete Papes egenhændige Kvitteringer i en original Kvitteringsbog, tilhørende Hr. Justitsraad, Godsinspektør Bøgh, Tranekær.

⁴) Afskrift af Valdemars Patent og Arveafkald findes i de Uldallske Samlinger anf. Nr.

og Sachsen-Polens Historie, naaede Carl ikke ret vidt paa Ærens Bane; han har aldrig spillet nogensomhelst Rolle i noget Lands Historie, men da han i alle Fald var en berømt Mands Søn og bar et historisk Navn, kunne nogle Oplysninger om hans Skæbne dog maaske have nogen Interesse, saa meget mere som han hidtil kun har været meget flygtig omtalt i vor historiske Litteratur.

Valdemar kom tidlig til at tjene Fædielandet; han deltog i det mindste i et af Gyldenløvefjendens Felttog og sendtes af Faderen med Krigstrofæer til Kongen¹⁾; ogsaa i Hamburgerfelttoget 1686 kæmpede han under Gyldenløve. Carl derimod synes først i sit sidste Leveaar at have staaet i dansk Tjeneste, medens han i øvrigt levede i Udlandet. I Aaret 1674 træffes han i Nederlandene, hvor han opdroges under Tilsyn af Gabriel Milan. Gyldenløve synes dog ikke at have meddelt sin hollandske Agent, hvem Drengen egentlig var. „Jeg takker Dem,“ skriver han saaledes, „paa de Folks Vegne, der har anbefalet sieur Charles til mig, ligesom jeg personlig er Dem taknemlig, fordi De paa min Anmodning har taget Dem af ham. Da Skarlagen imidlertid er en altfor iøjensfaldende Farve, ønsker man, at han faar en Dragt af en mere almindelig Kulør; jeg beder Dem vedblivende at forsyne ham med, hvad han behøver, og om at sende Regningen til mig, der skal godtgøre Dem Deres Udlæg“²⁾.

Et Par Aar senere sendtes de „unge Gyldenløver“ af deres Fader til Heidelberg for at fortsætte deres Studier og Exercitier. Som deres Rejsekammerat optræder Andreas Paulsen, Broder til den berygtede Hannibal Løwenschild³⁾. Det ser saaledes ud til, at Gyldenløves Sønner ikke har været i det allerbedste Selskab i Nederlandene; Gabriel Milan og hans Omgangsvener

¹⁾ 29/8 1679 ankom „Valdemar Ulrik“ fra Norge og præsenterede Hs. Majestæt en Estandart, som H. h. Ex. nyligen har erobret fra Fjenden i Dalsland. (Gl. Kgl. Saml. 931 Fol. St. kgl. Bibl.).

²⁾ Gyldenløve til Milan, Agershus 5/12 1674 (Gabr. Milans Breve. Fasc. III N. 54).

³⁾ Hannibal Paulsen til sin Fader, Bruxelles 12/6 1677 (Lentes Breve Fasc. I N. 31).

var næppe skikkede til at føre unge Mennesker frem ad Dydens Bane. Ret længe kan Opholdet i Hejdelberg ikke have varet; det er rimeligt, at Brødrene senest 1678 har forladt Tyskland, og at Valdemar er rejst til Norge, medens Carl er vendt tilbage til Nederlandene. Som bekendt indtraadte førstnævnte i Hæren¹⁾, medens sidstnævnte gik til Søs. Hvor højt han er naaet paa den sømilitære Rangstige, vides ikke. Skaanlund fortæller ganske vist, at han i Foraaret 1684 „tjente Hollænderne for Søkapitajn“ og ofte havde været i Vestindien, Spanien og andre Steder²⁾; men dette er næppe rigtigt, i hvert Fald omtaler Just Juel, der 1687 sammen med Ivar Huitfeldt tjente som Adelborst paa den hollandske Flaade, ham som deres „fattige Ven og Kammerat“³⁾, og han har da rimeligvis ikke været højere paa Straa end de to senere berømte Søhelte dengang var.

I en Henseende var han dog nok saa fornem som de to Adelborster; thi 1ste Maj 1682 havde han ved et paa Latin udfærdiget aabent Brev faaet Tilnavnet Løvendal med friherrelig Rang for sig og sine ægtefødte Efterkommere⁴⁾.

Skaanlund beretter, at Carl Løvendal „for højt magtpaaliggende Aarsager“, dem han ikke engang turde betro sin Pen, ikke maatte komme til Danmark⁵⁾; men dette er vist heller ikke rigtigt. I alle Tilfælde kunde han let, hvis han vilde, komme i dansk Kolonitjeneste. Ved Nytaarstid 1686 skriver Gyldenløve saaledes til den danske Afsending i Nederlandene, Christian Lente: „For henved et Par Maaneder siden sendte jeg en Pakke til Carl Løvendal i det Haab, at han, som han havde lovet, vilde begive sig til vort Fort paa Koromandekysten, og i den Anledning havde jeg vedlagt vigtige Breve til det indiske Kompagni og Anbefalingsskrivelser, som han selv skulde tage med; men da jeg ingen Anelse har om, hvor i Verden han er, eller

¹⁾ I Aaret 1679 blev „Valdemar Ulrik“ Løjtnant i hollandsk Tjeneste. Original-Patentet ejes af Hr. cand. polyt. W. Løwensøn.

²⁾ Norsk hist. Tidsskr. III, 150.

³⁾ N. Jonge: Den danske Vice Admiral Just Juels Liv og Levnetsbeskrivelse. Kbhvn. 1755, 42.

⁴⁾ Afskrift af Patentet i Uldallske Saml. 169 Fol.

⁵⁾ Norsk hist. Tidsskr. anf. Sted.

om han har faaet Pakken, saa ved jeg ikke, hvad jeg skal slutte af hans Tavshed. Derfor beder jeg Dem indtrængende ærligt og oprigtigt at meddele mig, om De ved, hvorvidt Fyren er rejst eller ikke. Hvis han ikke er rejst, vilde jeg gerne have Brevene igen; og dermed overlader jeg ham til hans egen Skæbne, da han ikke synes at ville gøre Gavn i nogen Retning¹⁾.

Men Carl Løvendal vilde ikke sejle til Indien, og Faderen blev fortørnet derover. I et nyt Brev til Lente erklærer han Sønnen for uhjælpelig: „Jeg opgiver Løvendal, da jeg ser, at han ikke vil blive paa den rette Vej; dog vil jeg, hvis han ufortøvet gaar i venetiansk Tjeneste, lade ham beholde de 300 Rdlr., som han hidtil har faaet. Men dette er ogsaa en *conditio sine qua non*, og alle, som laane ham Penge eller give ham Kredit, maa vide, at de ikke vil faa deres udlagte Penge igen²⁾. Gyldenløve holdt Ord, og Carl Løvendal, der ikke gik til Venedig men blev paa den hollandske Flaade, kom i stor Nød og Trang og maatte tage mod Pengehjælp af Ivar Huitfeldt, der hjemme fra havde faaet en Vexel paa 100 Rdlr.³⁾.

Til sidst maatte den ulykkelige Baron dog krybe til Korset; han vendte hjem til Danmark for at indtræde i det ostindiske Kompagnis Tjeneste, og den 27de Marts 1689 passerede han Kronborg om Bord paa det gamle Orlogsskib „den flyvende Ulv“, der sammen med „Antonette“ og „den flyvende Hjort“ tiltraadte Rejsen til Ostindien. Uheld ledsagede Eskadren fra Begyndelsen. Den skulde have forladt København i November men frøs inde, og da den endelig slap ud, led den Havari i Skagerak og maatte ty ind til Flækkerø og Langesund. Sidst i Maj løb den atter ud og fortsatte Rejsen under allehaande Ulykker og Trængsler. Sygdomme rasede om Bord paa alle Skibene. Ulven mistede næsten Halvdelen af sin Besætning. I September blev Eskadren af Vind og Strøm forslaaet til den guineiske Bugt, og medens den laa under Øen St. Thomas, „døde Baron Carolus Løvendal, som udi sin Sygdom stak sig

¹⁾ Chr. Lentes Breve Fasc. XVII N. 98.

²⁾ Gyldenløve til Lente ¹⁸/₂ 1686. Fasc XVII.

³⁾ N. Jonge: Just Juel o. s. v. anf. Sted.

selv igennem med sin Kaarde om Morgenen og døde om Aftenen.“ Ulykken skete den 25de September, altsaa paa den ulykkelige unge Mands 29aarige Fødselsdag. To Dage senere „blev Baronens begravet med 27 Skud fra os og 9 Skud fra hver af de andre, og Soldaterne 3 Salver og Flaget fra Toppen, som om Aftenen blev indtaget“¹⁾).

„Han var en høj, real Kavalier“, siger Skaanlund, „højere end Valdemar; det højre Øje havde han i sin Ungdom af Uforsigtighed skudt ud.“ Nu tog hans egen Kaarde det Liv, som hans Pistol nær havde taget. Lidet ærefuldt var hans Liv, lidet berømmelig hans Død, men med Ære kom han, Kong Frederik III Sønsøn, i sin Grav paa den lille tropiske Ø.

Personalialia af en Ligprædiken over Kirsten Pedersdatter Balsløv i Odense.

Meddelt ved Frk. **Marie Rosenvinge.**

Nedenstaaende Personalialia ere meddelte efter et antagelig af Ligprædikenenes Forfatter nedskrevet Manuskript, der bærer Præget af at være samtidigt. Manuskriptet tilhører Hospitalsforstander Rosenvinge i Ribe og er bevaret i Familien gennem 5 Slægtled. Forfatteren, som omtaler, at han har været tilkaldt for at give den Afdøde Alterens Sakramente, er sikkert en af Præsterne i Odense ved Aaret 1679, dog neppe Hr. Niels Jensen Løve (Louve), Capellan ved St. Knuds Kirke, der omtales i tredie Person. Som efterfølgende udviser var Kirsten Pedersdatter gift 4 Gange med ansete Mænd i Odense. Saavel hun som Moderen anføres i Engeltofts Odense Byes Historie (Udg. 1880, S. 215) der dog kun angiver de tre af hendes Mænd, som et Exempel paa, hvorledes Odense Enker almindeligvis og stundom flere Gange, indgik nyt Ægteskab. Moderen, Karen Hansdatter Bruun, var først gift med Kirstines Fader, Stiftsskriver Peder Rasmussen Balsløv († 1632), ægtede 1640 Professor Jens Winding († 1655) og tilsidst Mag. Jørgen Bertelsen Taulov, som iøvrigt heller ikke var fattig paa Giftermaal, da hun var hans tredie Hustru, og han efter hendes Død tog sig den fjerde. Originalens Retskrivning er her fulgt, dog ikke dens Interpunktion eller Brug af store og smaa Bogstaver.

Den hæderlig, dydig og Gudfrygtige Matrone *Kirsten Pedersdatter*, nu Salig hos Gud, er fød herudi Staden [Odense] Aar

¹⁾ „Den flyvende Ulv“ Journal. Thottske Saml. 512 Fol. (St. kgl. Bibl.).

1629 Løverdagen den 7. Novembris, der Klochen vaar imod 7 om Aftenen, udaff fornemme Forældre. Hendis Fader vaar den erlig, højachtbar og velfornemme Mand *Peder Rasmussen Balslow*, fordum Skriffver og Forvalter offver S. Knuds Closters Lehn og Stigts-Skriffver offver Fyens Stigt. Hendis Moder vaar den hæderlig, dyderiig og gudfrychtige Matrone, *Karen Hansdatter Brun*, szom begge for rum Tid salige i Herren ere hensoffvede.

Som dissze hendis kiære Forældre vaare aff Gud med denne deris Datter begaffvede, haffve de strax efter Christendommens Plicht ladet hende opoffre den Gud, som hende haffde giffvet det naturlige Liff, til det aandelig Liff udj *Jesu*, hvilchet bleff forretted den 15. Nov., da hun ved den hellige Daab er bleffven lodtagen i Guds Børns Forsamling og de Helliges Arffvedel. Tre Aar og lidet dereffter behagede det Gud ved den timelig Død fra hende at bortkalde hendis kiære Fader, szom szaligen i Herren hensoff den 27. December Aar 1632.

Men szom hendis kiære Moder Aar 1636 var kommen udi Echteskab igien med den ærværdige og høylærde Mand *Magister Jens Poffvelsen Vinding*, fordum *Lector* og *S. S. Theologicæ Professor* her i det Kongl. *Gymnasio*, haffve de begge Aar efter anden, saa vidt hendis Alder og meget gode Nemme kunde taale, holden dette deris yndelig Barn til Gudfrychtis idelig Øffvelsze, til Skriffven og Læszen, og udi deris eget Huus ladet hende opdrage til Huus-raadighed, Skichelighed szampt andre Dyder, huilche hendis Kiøn kunde ziire, szaa at hun med hendis Gudfrychtighed, Lydighed og Yndelighed vant szaaledis sine kiære Forældris Affhold og Hiertelav, at de udj hendis Alders 16. Aar haffve samtycht og tilszagt hende til et kiærligt Echteskab med den hæderlige og høylærde Mand *Doctor Joachimo Timmermanno*, som vaar *Medicus Practicus* her i Fyen og Canicke udj Riber *Capitel*, hand szom nest Ansøgning hos Gud og fornuftig Beraadszlag med paarørende Venner Aar 1645 om hende haffver ladet anmode hos velbemelte hendis kiære Forældre, og derpaa holt sit Bryllupshøytid med hende her paa Othensee Raadhuus Aar 1646, den tolfte Søndag fra *Trinitatis*.

Huilchet kiærligt Æchteskab Gud efter sin velbehagelig

Villie lod for denne salig Quinde vare en meget kort Tiid; thi efter at de aff hannem var bleffne velsignede med en Daatter, og ichun haffde leffvet tilsammen 1 Aar og 5 Maaneder, gjorde Døden szørgelig Skilsmisse for hende Aar 1648, den 22 *Januarij* Løverdagen for den tredie Søndag fra H. tre Kongers Dag, da velbemelte hendis Hosbonde salig udi Herren hensoff, szaa at den salig Quinde meget tilig er bleffven sat i den bedrøffved Enchestand, ja endog 7 Uger efter hendis S. Mands Affgang haffver ved Døden mist den Datter, Gud dennem tilforn haffde med velsigned.

Aar 1651 er den s. Qvinde igien af Guds Forsziun sampt velbemelte hendis kiære Forældris og gode Venners Raad kommen i Echteskab med den erlig, achtbar og velfornemme Mand *Johann Hønne*, Borger og Handelszmand her i Staden, og holtis deris Bryllup dend 16 *April*: udj samme Aar. Hvilchen kiærlige Echteskabs Omgengelse varede ogsaa ichun for den S. Qvinde en meget stachet Tid. Thi Aar 1656 Mandagen udi Dimmelugen, som var d. 31 *Martij*, bortkaldes ved en salig Død velbemelte hendis Hosbonde, at hun da anden Gang maatte prøffve den ensom væmodig Enchestand, efter at de haffde leffvet tilsammen nesten paa 5 Aars Tid, og imidlertid ogsaa vaare af Gud bleffne velsignede med en Søn, som og strax i hans Barn-dom til Himmerig aff Herren er henkaldet.

Tu Aar paa denne sørgelige Skilsmisse fulde den haarde og jammerlige Krig, og Fiendens Indfald i denne og andre *Pro-vintzer*, udj hvilchen Orlogs- og Ufredstiid huad den S. Qvinde paa 3 Aar haffver liidt og udstanden, det veed og kjender Gud self best; under hans guddommelig Villie hun dog med største Taalmodighed udj ald Modgang og Medgang haffver giffven og befalet szig saasom et lydigt Guds Barn.

Der Gud allermæchtigste haffde naadeligen giffven den ønsche-lig Fred inden vore Landemerker igien, da er den S. Qvinde tredie Gang til et kiærligt Echteskab bleffven begæred udaff den høyachtbar og velfornemme Mand *Antoni Ottesen*, Kongl. Maysts. Byefoged her udj Staden, som Aar 1662 lod herom tiltale hendis kiære Forældre, den hæderlig og høylærde Mand, *Mag: Jørgen*

Bertelsen Taulow, Eloqvencia og Ethices Professor i det Kongl. *Gymnasio*, (som fra Aar 1657, da hand var kommen i Echteskab med hendis gode s. Moder, bar szaadant Hjertelav til den s. Qvinde, som hun kunde vaaren hans egen kære Datter). Og effter at den S. Mands Begæring effter Guds Forsiun og fornemme Slechters og Venners Raad var bleffven samtyct, da holdtis deris Bryllup her i Staden Aar 1663, Søndagen den 28 *Juni*, VI Maaneder effter at Gud haffde saligen henkaldet hendis kære Moder, huilchet scheede Aar 1662 den 26 *Novembris*. Denne den s. Qvindes meget kærilige Echteskab behagede det den alleene viisze Gud effter sin urandszagelige Villie ogsaa for hende sznart at affbryde og forkorte; thi effterat de ichun haffde leffet tilsammen 8 Maaneder og fire Dage udj ald liff salig Omgængelse er velbemeldte *Antonj Ottesen* den 4 *Martij* Aar 1664 fra hende saligen bortkaldet, og hun igien sat udj Bedrøffvelsens eenlig Stand. Indtil den samme gode Gud igien effter sin faderlig *Providentz* haffver Aar 1666 szamled og tilhobeføyed hendis og hendis nu effterlatte høytbedrøved Hosbonds den høyachtbar, viise og velfornemme Mands *Villum Jensen* [Rosenvinge], da Kongl. Maysts. Byefoged og nu Raadmand her i Staden, begge deris Hjerter til at leffve udj een szamdrectig Echteskabs Kierlighed, med fellis paarørende Slecters og Venners Samtyche; og holtis deris Bryllup Aar 1667 d: 23 *Januarij*. Fra huilchen Tiid de 9 fulde Aar, 3 Maaneder, 2 Uger og tre Dage haffve levet tilsammen udi et meget kierligt og ynscheligt Echteskab, indtil Døden er kommen at opløsze szaa behageligt et Echteskabs Baand.

Huad ellers denne s. Qvindis gudfrychtige og christelige Leffnetz Fremdragelse angaar, da, som hun aff Ungdommen op haffver lært for alting at kiende Gud, saa haffver det og udj hendis gandsche Liffvis Tiid været hendis Hiertis høyeste Attraa og Begæring, at hun kunde fuldende hendis saa vel begyndte Kampis Løb med Glæde og føre hendis Troes Ende her fra Sielens ævige Salighed; huorfor hun og idelig og flittig hørde Guds salig giørende Ord, aldrig saunedis i de hellige Forsamlinger, uden Suaghed eller anden høj Aarsag det forhindrede, tit og

offte brugte den hellige Naadveris *Sacramente*, og desforuden hjemme udi Huszet ved en Æand Gudsfrøchtis Øffvelse alvorligen holt hendis Tiunde med gudelige Bønner og Loffsange tillige med szig til at tiene den leffvende Gud: huilchet szaa meget vel gaffvis tilkiende udj hendis langvarig Sot og Siugdum, at hun da self vidste szaa mange smuche Skriffdens Sprock at trøste og opholde sig med imod megen udstanden Smerte og Pine.

Hendis kiærste Mand elschede hun inderlig med en omhyggelig Kiærlighed, og var stedtze hans Hiertes Fornøyselze. Med sine kiære Sydschende, Svogre, Slect og Venner holt hun et oprichtigt Suogerskab og Venschab og imod enhuer lod see sin Kiærlighed og Tienistvillighed. Til fattige og vedtørfflige Guds Lemmer meddeelte hun gierne af den Velsignelse, Gud hende gaff, og huad hun haffver giffven dennem i Løndom, det betaler nu Gud hende aabenbare i Himmelen.

Korteligen, den s. Qvinde haffver her vaaren et Gudfrøchtigheds Exempel, szom lod dagligen szee og kiende Fructerne aff hendis Troe til Jeszu dyre Fortieneste; huorfor hun nu æris och glædis med alle Guds Udvalde i de ævige Boliger.

Huad denne s. Qvindes Siugdum og meget christelig Affscheed aff dette Liff szig belanger, da haffver hun paa halffanden Aars Tid været hiemsøgt med stor Skrøbelighed, som først lod sig formerche forleden Aar 1675 *in Januario*, og siden daglig jo meere og meere tiltog, saa hun omsider 4 Uger for Paaschen i szamme Aar maatte begiffve sig til Seng, og fra den Tid haffver Siugdummen hefftigere angreben hende med stor Uroelighed og Smerte, som en indvortis *Apostema* og anden Skrøbelighed forarsagede, saa og en hefftig Skørbug, som sig dertil holt. Huor imod hendis kiære Broder, den hæderlig og høylærde Mand *Doctor Christopher Balslow* stedtze forordnede, huis tienlige *Medicamenter* kunde erachtis udj denne hendis langvarig og smertelig Suaghed, og begærede velbemelte hendis Broder aff sin kiære Suoger, den hæderlig og høylærde Mand *Doct: Christian Henrich Luja*, at hand tillige med hannem vilde hans kiære Søster udj hendis Sziugdum betiene, det hand og med god Villie effterkom, saa at de tilsammen forordnede hende alle tienlige Middeler og

Medicamenter. Og szom velbemelte hendis Broder *Doct: Christopher* var foraarsaget forgangen Sommer at reyse offver til Kiøbenhaffn, haffver imidlertid velbemelte hendis Svoger *Doct: Christian Henrich Luja* baaren ald muelig Omsorg for hendis *Cuuv*, idelig og tidelig hende *beszøgt*, saa at intet er i nogen Maade bleffven spared og effterlat, som til hendis Helbred kunde tiene. Mens det haffver langt anderledes befaldet Gud, som vaar hendis Liff og Dagens Lengde; lod det sig end derfor undertiden paa en Dags Tiid eller noget med hende anszee til Legemets Helbred igien at erlange, ūaa bleff det dog strax dereffter forandret til største Svaghed og Bekymring. Forgangen den 26 *Martij* første Paaske Dag om Efftermiddagen bleff den s. Qvinde aff Sziugdømmen hart angreben og rørt paa hendis venstre Side og derhos noget paa hendis Maal betagen, at hun heel besværlig Ordene kunde udføre, huorfor hun strax slog sine Tancher fra Verden, fæstede dennem alleene paa Guds Naade og en salig Forløsning, den hun altid med største Taalmodighed opventede, og derfor effter Afftenszang lod mig ombede, jeg vilde komme til hende, huilcket ieg og strax gjorde, og effter afflagte christelig Bekiendelse, deelachtiggiorde hende i det dyrebare Kierlighedsmaaltid til en Forsichring paa alle hendis Synders Forladelse og Guds salige Naade og Venskab. Huor paa hun hiertelig tachede Gud og lod siden den gandsche Afften læse og siunge for sig (det hendis kiære Mand ellers aldrig nogen Morgen og Afften udj hendis Siugdom forsømte, at hand jo med hende holt Bøn) og bad derfor, der maatte siungis: Hiertelig jeg nu lengis efter en salig Ende e. t. c. *item:* Naar jeg betencher den Tiid og Stund, naar jeg aff Verden schall gange — Saa og Herre Jeszu Christ, sand Mennische og Gud, og mange andre fleere Døds Psalmer og Bønner; hun igientog dissze Ord og Sproch, som dagligen ellers vare paa hendis Tunge og i Hiertet: Skulle det end vare fra Morgenstund og indtil Afftens Ende, saa skall mit Hierte ret ingenlund fortvile eller fra dig vende. Du est min Gud og Fader szand, dit Barn du ey forlade kand, dit Hierte er faderligt. Haffver Gud iche spard sin egen Søn, men giffvet hannem hen for os alle, hui skulle hand og iche naade-

ligen giffve os alle Ting med hannem? Jeg achter det saa, at denne Tids Pinachtighed er iche den Herlighed værd, som skall aabenbaris paa os. Naar Øjnene brøster og Siunen forgaar, naar Ørnene ey lenger at høre formaar, naar Tungen kand ey tale mere e. t. c. Din Hjælp, o Jeszu Christ mig send, stat mig bi i min sidste End.

Effter dette Tilfald paa tredie og fierde Dag kom den s. Qvinde ved Guds Hielp og Bistand fuldkommen til hendis Maal igien, kunde og de andre Dage dereffter noget lidet begynde at røre og bevæge den venstre Haand og Arm, szaa at hun selv sziantis at fornemme nogen Lindring og Lættelße. Hun tachede ellers idelig hendis kiære Mand for ald huld og kierlig Omgengelse, de haffde leffvet tilsammen; Gud veed, sagde hun, huor gierne jeg vilde leffve med eder, szom har saa kiærlig og liffsalig leffvet med mig, og for ingen Ting i Verden vilde jeg ønsche mig at leve uden for Eder min allerkiæreste, saavelsom mine kiære Sydschende og andre goede Venners Skyld, som jeg veed, de alle gierne ønsche, at jeg motte leffve. Har Gud hiemsøgt mig med langvarig Svaghed, at jeg saa lenge har mot baaren Korset, saa har hand derhos gifven mig en hiertensgod from Mand, der aldrig veed, hvad Tieniste og Kierlighed, hand mig vil bevisze. Hand har og giffven mig saa gode Sydschende og andre gode Venner, som idelig og huer Dag har trøsted og tient mig udj min Svaghed, i Særdelished min Syster *Karen Thomisdatter*, som har vaaren mig iche som en Syster, men som en Moder i mange Maader, huorfor jeg iche nok veed hende at tache. Men gode Nat allesammen, i Himmerig ville vj samlis, min Afscheeds Time fornemmer jeg vel er snart forhanden, mit usle udsottede Legeme tilsiger mig, at jeg schal nu forløses og være med Gud i hans Rige og Herlighed. Hun sagde mange Gange: O, du barnhjertige Jesu, du har baaren mig i dit faderlige Hierte, du har aldrig forglemt og forladt mig, du har sørget for mig, hørt min Such og Jammer, talt min Graads Taare, seet mit Hiertes Angist og Nød, du har giffven og aabenbaret mig dyre Forjættelse paa din Naade og Trøst, Szyndernis Forladelse og det ævige Liff; du har ved din Pine og Død forløst mig fra

Døden, ved din Himmelfart bereed mig Sted i Himmelen. Forbarme dig offver mig, skynde dig at hjælpe mig, min Saligheds Gud, hjælp mig i min szidste Nød og beschiere mig en salig Død.

Hellers udj denne s. Qvindis langvarig Siugdum er hun tit og offte bleffven besøgt udaff mange høyædle og velbaarne Friherrinde, Fruer og Jomfruer baade her aff Byen saa og aff Landet; saa og aff andre fornemme paarørende Slect og Venner, som alle sammen Tid effter anden haffve ladet se deris medlidende Hierter offver hende. Naar nogen hende trøstede aff Guds Ord, befandt de, at Guds Hellig Aand gaff hendis Aand Vidnesbiurd, at hun var et Guds Barn formedelst de mange udvalde Skriftens Sproche og aandelige Sententzer, hun selff vidste at fremføre.

Forleden den 6 *Maij*, som var Løverdagen, om Morgenen ved Klochen var siuf, bleff den s. Qvinde igien med en Røring paa hendis Maal angreben, dog hun derhos haffde hendis fuldkomne Fornufft, huorfor der iligen bleff sendt Bud effter hæderlig og vellærde Mand Her *Niels Jensen Louve*, som og strax kom til hende, trøstede hende aff Guds hellige Ord imod Dødsens Kamp, hand som saa tit tilforn baade har om Søndagen saavel som andre Søgnedage holdt Prædichen for hende, saa og meddelt hende Christi Legeme og Blod i denne hendis Svaghed Men som den s. Qvinde da gaff med Tegn tilkiende, idet hun slog sig for Brysted og løfftede Henderne imod Himmelen, at hun begiered at bliffve delachtig udi Christi dyrebare Legem og Blod, og hendis kiære Mand, Sydschende og Venner tilstedeværende, iche saa snart kunde deraff formerke, huad hendis Tancher var, da bevegte hun szig meget meere, og med hendis venstre Haand, som hun saalenge tilforn iche vel kunde røre, pegte paa szin Mund og saae op til Himmelen, huor aff der de sluttete, at det var det høyværdige *Sacramente*, hendis Hjertes Attraa stod effter, og de derpaa adspurde, om det var hendis Meening, da svarede hun med største Besværing det eeniste Ord: Ja, huilchet var det allersidste Ord, som hørdis aff hende her i Verden, hvorpaa hun og strax bleff meddelt det himmelsche Maaltid til en vissz Forsichring paa det ævige Liff. Dereffter,

som velbemelte Her *Niels* haffde lest for hende, trøsted hende aff Guds Ord og liust Herrens Velsignelse offver hende og var gangen bort, gaff hun med Tegn tilkiende, at hun vilde haffve hendis Bønnebog til sig, hvilchen der hun sich opkaste hun self de Bønner, som handle om Tachsigselse effter Alterens *Sacramente*, huilche hun læste, og dernest andre Bønner og Tancher udi Døds Nød at bruge, og der hun iche self lenger for stor Affmechtighed kunde det forrette, da annaumede hun Trøst og Husvalelse aff andre hendis Venner, som fast den gandsche Dag leste og sang for hende, fordj hendis Attraa var iche til andet end at høre Guds Ord. Naar hendis kiære Mand kom til Sengen til hende, klappede hun hannem ved hans Kinde og ved saadan venlig Tegn gaff tilkiende, effterdj hun iche kunde tale, at hun vilde giffve hannem gode Nat og tache for ald kierlig og liffsalig Omgengelse. Det samme gjorde hun og ved hendis kiære Broder *Doct: Christopher* og hans Kiæreste, saavelsom hendis Søster *Sille Doct: Jacobs*. Thi den s. Qvinde haffde tilforn tit og offte udj hendis Siugdom brugt dissze Ord til dennem: Naar min Mund iche kand tale meere, saa schal dog mit Hierte tache Eder og bede got for Eder hos Gud, for saamegen god Omgengelse vj haffve hafft tilsammen, og for ald den Umag og Besværing, I haffver hafft for mig i min langvarig Siugdom.

Om Søndagen dereffter, saavelsom Mandagen og Tisdagen laa den s. Qvinde saa stille hen, at hun iche bevegede sig nogen Stedtz i Sengen, men haffde dog hendis fulde Fornufft, som deraff sluttedis, at naar der bleff lest eller siungit for hende, som saa tit skeede, da gaff hun ved Tegn og Hænders Opløffelse tilkiende, at hun idelig haffde Tancherne hos Gud og forstod grandgiffveligen, huad som hende bleff forholdet aff Guds Ord. Om Tiisdagen, som var den 9 *Maij*, ud paa Efftermiddagen imod Klochen var Sex begyndte den s. Qvinde meere og meere at stride med Døden, huilcket varede til hen imod otte slet om Aftenen, at hun da, der Herrens Velsignelse var bleffven liust offver hende, drog nogle faa sachte Such og dermed offver leverede Frelseren Jesu hendis Aand til troer Haand udj hendis kiære Mands, begge Brødres *D. Christophers* og *Peder Windings*,

Systris og andre gode Venners Nærværelse, efter at hun haffde leffvet her i Verden udi Sex og fyrretive Aar, Sex Maaneder og tu Dage, som er den s. Qvindis gandsche Liff og Alder.

Sielen, som er i Guds Gjemme, haffver efterlat sig Gudfryctigheds velfortiente Amindelse, Legemet bestædis nu til sit Huilested, huor fra Gud det paa szin store Aabenbarelses-Dag skall igjen opveche og da med Sielen tilhaabeføjed i de ævige Himmelske Boliger indflytte.

De ældre led af Familien Kirsebom.

Ved Rektor **A. E. Erichsen.**

En stamtavle over den vestlandske slegt Kirsebom findes i den af Axel Chr. Z. Kielland udgivne „Stamtavle over Familien Kielland“, Stavanger 1878, s. 46—51. For de ældre leds vedkommende kan denne berigtiges og fuldstændiggjøres ved efterstaaende oplysninger, der for en væsentlig del er hentede fra en samling af gamle familiepapirer (ligprædikener, gravsange o. lign.), som nu tilhører pastor Jonas Dahl i Stavanger, der paa kvindesiden nedstammer fra denne slegt.

Jokum Jokumsen Kirsebom, guldsmed og borger i Stavanger, er den ældste af denne familie, som kjendes. Han nævnes første gang i 1620, da han købte en gaard med tilhørende „haugelplads“ under kleven i Stavanger samt en „sjøgrund“ paa Grindsager i samme by. Sælgeren var Rasmus Lauritsen (Stud), en fra Fyn indvandret borger i Stavanger, som derfra flyttede til Bergen, hvor han tilsidst blev borgermester, og er stamfader for slekten Stoud i Norge. I 1631, 1632 og 1634 købte Jokum Kirsebom atter grunde og eiendomme i Stavanger, hvor han har været en af de mest fremtrædende borgere. 1640 var han raadmand. Han var død i 1654, da arvingerne den 24 septbr. solgte hans gaarde. Hans hustru *Maren Villumsdatter*, med hvem han vides gift i 1620, var datter af *Villum Jonsen*, borger

og 1605 raadmand i Stavanger, der i 1602 fik sig overladt forskjellige kapitlet tilhørende grunde og eiendomme og da var gift med *Ragnhild Østensdatter* (vistnok datter af Østen Jonsen, borger i Stavanger 1578). Ved Jokum Kirseboms død levede i 1654 sønnerne Jakob, Daniel og Gabriel samt døtrene Elisabet („Lisbet“) og Anna. Af disse vides intet om Gabriel og Anna. Elisabet var i 1654 gift med *Johan Lange*, borger i Stavanger, som afkjøbte medarvingerne boets faste eiendomme i byen; baade han og hans hustru var døde i 1674 og efterlod en søn, Didrik Lange, som da var umyndig. Om de to ældste sønner, Jakob og Daniel, kan følgende oplyses.

A. *Jakob Jokumsen Kirsebom* blev født i Stavanger 20 novbr. 1616, student fra Stavanger skole 1635, hører ved samme skole 1638, personel kapellan i Vikedal 1639, sogneprest til Sogndal i Dalerne 1640, provst 1642, død 6 august 1694. (O. A. Løwold, Fra Dalerne, Stavgr. 1895, s. 174 fg. og A. Faye, Kristianssands Stiftshist. s. 254). Han havde betydelige fortjenester af havedyrkningen i Sogndal, hvorom Pontoppidan (Norges naturl. Hist. I 171) meddeler nærmere oplysninger, hentede fra Th. Bartholins *Cista Medica*. Hans efterslegt har boet i Sogndal i 200 aar¹⁾. Gift 1) 1640 eller 1641 med *Karen Jakobsdatter Freuches*, død 1666, i hvilket egteskab han havde 3 sønner og 8 døtre, 2) 1667 med *Margrethe Karstensdatter Flintzholm*, med hvem han havde 4 børn²⁾. Af børnene kjendes: Jakob, Karen,

¹⁾ Jakob Kirsebom kaldes i 1674 „svoger“ af *Muthias Bugge*, raadmand i Stavanger (student 1652), men sammenhængen med dette svogerskab kjendes ikke.

²⁾ Margrethe Flintzholm blev utvivlsomt kort efter Kirseboms død trolovet med eftermanden *Jonas Henriksen Reimer* (søn af rektor og siden sogneprest Henrik Petersen Reimer i Stavanger), student fra Stavanger skole 1666, pers. kap. i Sogndal 1676 og sogneprest sammesteds efter Kirseboms død 1694; han døde selv allerede 1 mai 1695. Der haves et „sørgeligt klagedigt“ paa 20 strofer over hans død, forfattet af hans ældste søster *Anna Reimer*; der hentydes i dette til, at han var trolovet med en enke, og digtet er af forfatterinden „sin dydædle søster, den gudelskende matrone Margrethe sal. Kirseboms, offereret.“ Anna Reimer havde været gift med foged Peder Godskesen (Pers. Tidsskr. V 98); skal man dømme efter det nævnte digt, der ikke lidet hæver sig over samtidens sedvanlige rimerier, har hun eiet en poetisk aare.

Elisabet, Marie, Gabriel, Karsten og Thomas. Om to af disse, Gabriel og Karsten, begge af andet ægteskab, hidsættes følgende efterretninger, hentede fra haandskrevne ligprædikener over den første og hans hustru samt over den andens hustru.

I. *Gabriel Jakobsen Kirsebom* fødtes paa Sogndals prestegaard 23 marts 1673. Han var hjemme under „qualificerede informatorer“ til sit 11te aar, da han reiste til Bergen for at forsøge sin lykke ved søen. Allerede i sit 21de aar fik han skib at føre. Blev 23 januar 1695 gift i Sogndal med *Guri Bjørnsdatter*, med hvem han levede i 48½ aar og fik 6 sønner og 5 døtre, af hvilke 4 sønner og 4 døtre døde før faderen. Han havde borgerskab i Kristianssand og boede paa Hanebergstrand i Sogndal. Efter en kort sygdom døde han 23 november 1744. Han roses baade paa vers og prosa som en from mand og driftig borger:

„I tale høflig han og ærbar udi seder
 Var venlig mod enhver og tarvelig i klæder.
 Hans børn og børnebørn ham efterfølge maa!
 Saa skal det visselig dem vel i verden gaa.“

Hans hustru *Guri Bjørnsdatter* var født paa Hanebergstrand 19 oktober 1678, datter af Bjørn Kjeldsen, borger til Stavanger og boende i Sogndal, og Frøchen Knudsdatter (hvis fader Knud Klausen var handelsmand i Stavanger). Hun døde i Sogndal i mai 1743. Af deres børn kiendes følgende 10: 1) *Margrethe Kirsebom*, født 19 januar 1696. Blev forlovet med Hofskold Ommundsen Løgevig; bryllupet var allerede berammet, da hun 12 januar 1712 døde efter en kortvarig sygdom, 16 aar gammel (efter ligprædiken af presten Søren Bruun). 2) *Jakob Kirsebom*, død 28 december 1714. 3) *Frøchen Kirsebom*, født 1699, død 1742, gift med Jan Kielland, borger til Kristianssand og Stavanger. 4) *Bjørn Kirsebom*, død som barn efter langvarig svagelighed. 5) *Jakob Kirsebom*, død 1763, gift med Anna Katharina Bowitz. 6) *Bernt Kirsebom*, født 1704, død 1743, gift med Elisabet Bowitz (kfr. Personallh. Tidsskr. VI 247, hvor deres datter *Guri* omtales). 7) *Kjeld Kirsebom*, født 1706, død 21 januar 1746, skipper, gift med Anna Hiorth (Stamtavle over slekten

Hiorth, Kristiania 1879, s. 5). 8) *Karen Kirsebom*, begravet 30 mai 1732. 9) *Elen Guria Kirsebom*, begravet som barn 2 decbr. 1716. 10) *Margrethe Kirsebom*, født 1713, begravet 24 januar 1792. Gift 1. i Sogndal 9 juni 1733 med skipperborger Hans Einersen; de ved denne leilighed forfattede digte paa latin og dansk haves endnu. 2. 16 februar 1744 med Jørgen Hiorth, handelsmand i Egersund, født 1716, død 1758 (Stamtavle over slekten Hiorth s. 14). 3. med sin fætter Jonas Kirsebom (se nedenfor).

II. *Karsten Jakobsen Kirsebom*. Af ligprædikenen over hans hustru *Maren Winther* hidsættes følgende. Hun blev født i Kristianssand 10 august 1663, datter af Hans Winther, rector scholæ i Kristianssand¹⁾, og Maren Hansdatter. „Som hendes fader faldt fra hende i hendes barndom, og hendes kjære moder resolverede at reise til sine folk udi Danmark, sørgede hendes moder saaledes for hendes krist sømmelige opdragelse, at hun lod denne sin datter sætte til en tysk kone der i byen, som baade skulde underholde hende og oplære hende udi de det honette fruentimmer ret velsømmelige videnskaber og propre handgjerninger, udi hvilke som hun efter sin lærerig natur og nemme blev perfektioneret, blev hun disaarsage antaget af velærv. og hølærde mag. Ole Bager, provst og sogneprest sammesteds, for at informere hans døtre i at sy og kniple, i hvilket fornemme hus hun forblev udi 8 aar. Siden begav hun sig til Arendal, hvorhen hun var forskreven til at være husholderske hos Ommund Keison, hvis hus med god forsjunlighed hun forestod tilhendes alders 29de aar, da hun blev begjæret til egtefælle af hendes forhen udi Herren hensovede kjære hosbonde Karsten Jakobsen, førende et af O. Keisons skibe, kaldet den norske løve, og stod deres bryllup i Næskil den 8 juli 1693, udi hvilket deres egteskab de have levet sammen til 1716 den 17 september og disimidlertid været af Gud begavede med 8 egteplanter, 4 sønner og 4 døtre, af hvilke den 1ste søn og 2 døtre forhen er hengangne.“ Hun levede som enke i 26 aar og døde 7 august

¹⁾ Denne rektor har jeg ikke truffet paa andetsteds.

1742 hos sin svigersøn paa Frøiland. Af deres børn kjendes disse 3: 1) *Jakob Kirsebom*, lensmand, død 1750; gift med Ingeborg Krag. 2) *Anna Kirsebom*, gift med Thomas Sørensen Harbach, degn i Sogndal, boende paa gaarden Frøiland. Deres søn Hans Winther Harbach døde af „de grasserende smaakopper“ i juli 1742, lidt over aarsgammel. 3) *Jonas Kirsebom*, prokurator i Stavanger, født i Hiterø (dengang anneks til Sogndal) 26 marts 1697, gift i Stavanger 20 mai 1723 med Margrethe Bjørnsdatter, født 30 juni 1691 i Lyngdal. „Efter vores trolovelse udi hr. stiftsskriver sr. David Voigtes hus her i byen (Stavanger), som skede den 20 juni 1722, er vores liden datter Karen den 7 oktober samme aar født til verden“; hun døde 15 juni 1723 i børnekopperne. 1725 den 8 oktober fødtes deres søn Hans Winther i Sogndal og døde 13 oktober næstefter. Margrethe Bjørnsdatter døde i Stavanger 27 august 1766 og blev begravet i domkirken. Han blev derefter 1767 gift med sin kusine Margrethe Kirsebom (se foran). Om en testamenterisk gave af disse egtefolk til de fattige i Stavanger se N. Stiftelser III 558. Jonas Kirsebom døde i Stavanger 1774 og begroves i domkirken den 1 marts.

B. *Daniel Jokumsen Kirsebom* er vistnok den Daniel Joachimi, som 1647 blev student fra Frederiksborgs skole. Han var 1654 og endnu 1674 kapellan i Lunde i Dalernes provsti, hvor han blev sogneprest 1675. Som formynder for sin søstersøn Didrik Lange solgte han 1674 til sin broder Jakob $\frac{1}{3}$ i en kvindestol i Stavanger domkirke, hvilken var Didrik ved arv tilfalden efter hans forældre. Han maa være død 1712, da hans eftermand tiltraadte. Hans hustru kjendes ikke; derimod nævnes 2 børn: 1) *Elisabet Kirsebom*, gift med hans eftermand som sogneprest i Lunde Mogens Jakobsen Rasch, 2) *Daniel Kirsebom*, kapellan i Lunde. (Kfr. Løwold, Fra Dalerne s. 161 og 171).

Slægten von Kleist i Danmark.

Ved Kaptajn **H. W. Harbou.**

Da jeg i sin Tid søgte Oplysning om Forbindelsen mellem Hannibal Løwenschild og Slægten v. Kleist¹⁾ var Hr. Oberst B. v. Kleist til Gebersdorf i Mark Brandenburg (der paa Slægtens Vegne fører dens „Personalbestand“) saa forekommende at laane mig sit Exemplar af den trykte Slægtshistorie til Gjennemsyn. Medens jeg i dette Værk kun ad indirekte Vej fandt de Oplysninger, jeg oprindeligt søgte, fik jeg derimod Bekræftelse paa, hvad jeg alt tidligere havde haft en stærk Formodning om, nemlig at de Stamtavler og andre Optegnelser af Benzon, Lengnick o. fl., som haves om Slægtens danske Linier, ere overordentlig mangelfulde, saa vel hvad Nøjagtighed, som hvad Fuldstændighed angaar. Jeg har derfor benyttet Lejligheden til at bøde paa i det mindste en Del af Manglerne og paa samme Tid med villig Hjælp fra flere Sider at samle det væsentligste af, hvad der i danske Kilder findes til Supplering af det i Slægtshistorien meddelte.

Ikke mindre end 7 Forfattere have arbejdet paa den tyske Slægtshistorie, der udkom i Aarene 1862—87 og fylder 2200 store Kvartsider, foruden en 40 cm. høj og henved 12 m. lang Oversigtstavle. Værket bestaar af:

Diplomatarium ved G. Kratz (suppleret i de følgende Bind) med 8 farvetrykte Vaabenafbildninger og 7 Segltavler;
 Afhandlinger om Slægtens almindelige Historie, ældste Genealogi, Oprindelse og Vaaben, ved G. Kratz, L. Quandt og A. v. Milverstedt;
 Personalthistorisk-biografiske Oplysninger om de enkelte Medlemmer, ved H. Kypke, samt en udførlig Biografi af Generalfeltmarskal, Greve Kleist v. Nollendorf, ved G. v. Kleist, med 20 Portræter, foruden enkelte andre Afbildninger og Kort;
 Oversigtstavle ved L. Quandt og W. Stettin.

Familien v. Kleist er en af de ældste, udbredteste og anseteste i det preussiske Monarki. Dens Aner naa paaviselig tilbage til det 13. Aarhundrede; den i 1872 udgivne Stamtavle tæller over 1200 mandlige Medlemmer²⁾, og blandt dem, der i

¹⁾ Se Personalhist. Tidsskrift 3 R. V, S. 114.

²⁾ Som et ejendommeligt Træk kan anføres, at der har fundet over 100 Ægteskaber Sted mellem Familiens Medlemmer indbyrdes, hvilket dog, som det ses, ingenlunde har sat Slægtens fortsatte Bestaaen i Fare.

mere end een Henseende have bidraget til den Anseelse, Navnet nyder, maa det være tilstrækkeligt at minde om *Ewald Jürgen v. Kleist* († 1748), Leydenerflaskens Opfinder, om *Ewald Christian v. Kleist* († 1759), „der Dichter des Frühlings“, om *Heinrich v. Kleist* († 1811), hvis „Käthchen von Heilbronn“ og „Michael Kohlhaas“¹⁾ i den seneste Tid paa ny ere fremdragne for det danske Publikum, og om *Emil Friedrich Greve Kleist v. Nollendorf* († 1823), Sejrherren ved Kulm.

Som man mener at kunne slutte af de ældste Medlemmers Fornavne, er Slægten af *slavisk Rod*, medens dens *Navn* formodes at være *tydsk*, optaget efter en af dens kognatiske Stamfædre. Dens oprindelige *Hjemstavn* — de Godser, med hvilke hele Slægten fra Arilds Tid var forlenet „til samlet Haand“ — ligger midt i Bagpommern, ved Floden Persante, Sydøst for Byen Belgard. *Vaabnet* er i Sølvfelt 2 røde Ulve (ikke Ræve), adskilte ved en rød Tværbjelke; paa Hjelman 3 Jagtskyd, hvis nedad vendende Spidser hvile paa 3 røde Roser. Samme eller meget lignende Vaaben føres af Slægterne Woedtke og Meseritz, foruden af en Del andre pommerske Slægter, hvilke sidste dog neppe alle høre til samme Stamme som Kleist'erne; derimod antages det, at den bekjendte meklenborgske Familie Pritzbuher, uagtet Vaabnet er helt forskjelligt, agnatisk er knyttet til Familien Kleist. Denne sidste deler sig allerede i det 13. Aarhundrede i 3 Hovedlinier: Dubberow-Tychow, Muttrin-Damen og Vilnow-Raddatz, af hvilke siden det 15. Aarhundrede den første falder i 2, den anden i 3 Linier. Forbindelsen mellem Familien Kleist og de anførte beslægtede Familier, samt mellem først nævntes forskjellige Linier, ses af omstaaende Oversigt.

Fra Pommern har Slægten bredt sig til de øvrige preussiske Provindser, til Sachsen og de sydtydske Lande, til Østerrig, Polen, Rusland og Danmark. I vort Fædreland har den aldrig indtaget nogen fremskudt Plads, men mindst gjennem 3 Aarhundreder have alle Slægtens forskjellige Linier sendt Sønner herhen, og et Par af disse have skiftet Linie her, dog uden at

¹⁾ Første Gang paa Dansk 1816 ved Adam Oehlenschläger (Eventyr af forskjellige Digtere, II).

nogen af dem er bleven optagen i den danske Adel. En af Linierne er fortsat til Nutiden, men staar nu paa kun „1 Par Øjne“.

Prissibor (c. 1200)				
Jarislaflf (Fam. <i>Pritzbuere</i>)		Pribislaflf	Dubislaflf (Fam. <i>Woedtker</i>)	
Prissibor (1289) (Fam. <i>Meseritz</i>)			Klest (1289) (Fam. <i>Kleist</i>)	
Pribislaflf (Hovedlinien Dubberow-Tychow)		Prissibor (1320) (Hovedlinien Muttrin-Damen)	Volz (1316) (Hovedlinien Vilnow-Raddatz) III.	
Dubislaflf		Henning (1365)		
Tessin (1388)		Henning (1407)		
Peter (L. Dubberow) I. a.	Hans (L. Tychow) I. b.	Bisprow (L. Muttrin) II. a.	Dubislaflf (L. Damen) II. b.	Pribislaflf (L. Ruschitz) II. c.

I. a. Linien Dubberow.

Af denne Linie have kun enkelte Medlemmer været i Danmark, nemlig:

Joachim Rüdiger, Søn af Peter til Wendisch-Tychow og Ursula v. d. Goltz. Med sin Morbroder, den bekjendte Feltmarskal Joachim Rüdiger v. d. Goltz¹⁾, traadte han 1677 i dansk Tjeneste, blev ²⁰/₆ s. A. Kaptajn ved Livregimentet (Garden) til Fods, deltog i Felttoget i Skaane, men tog, da Morbroderen vendte hjem til Brandenburg, Afsked ¹²/₁₁ s. A., † ugift paa Wendisch-Tychow ³⁰/₁ 1703. Hans Farbrodersøn var

Frantz Albrecht, Søn af Rüdiger til Crolow og Sophie v. Puttkamer, født ²⁸/₈ 1653, † ugift i Holland før 1700. Dette er utvivlsomt den Frantz v. K., der 1687 blev Fændrik ved Prinds Georgs Regiment, 1689 Sekondløjtnant ved den Bataillon af Regimentet, der gik med Hjælpetropperne til Irland og herfra til Nederlandene; 1692 blev han Premierløjtnant, men forsvinder af Etaterne ved Nyaarstid 1696.

Længere ude beslægtet med disse 2 Fætttere var:

¹⁾ Se Dansk biogr. Lex. VI, S. 143.

²⁾ Løvenskiold, Efterretn. om den kgl. Livgarde til Fods, S. 85.

Georg Caspar, Søn af Christian Heinrich til Dubberow og Erdmuth v. Puttkamer. Han var født $\frac{8}{11}$ 1676 og skal først have staaet 8 Aar i dansk Tjeneste (omkring 1694, men er ikke funden i Etaterne) siden i sachsisk, preussisk og kejserlig Tjeneste, hvor han blev Kaptajn. † $\frac{28}{4}$ 1738 paa Dubberow.

Hans Farbrodersøn Christian Heinrich til Notzkow havde en Søn *Lorentz Wilhelm*, født 1704, der skal have været dansk Kammerherre (?).

I. b. Linien Tychow.

Af denne Linie har en Gren i henimod halvandet Hundredaar blomstret i Danmark. Den nedstammer fra brandenborgsk Oberst *Christian v. Kleist* til Gr. Tychow, af hvilket Gods han arvede en Part efter sin Fader og fik en anden med sin 1. Hustru Hedvig Maria v. *Kleist*, Datter af Georg til Gr. Tychow og Christina v. Woyten. Hans 2. Hustru, med hvem han fik Oegeln med flere Godser i Nedre-Lausitz, var Barbara Eleonore v. *Kalckstein*, † 1686, gift 2. Gang med den norsk fødte Æventyrer Hannibal Poulsen (1688 Rigs greve) v. Løwenschild¹⁾. Chr. v. K. døde 1679 og $\frac{1}{6}$ s. A. skiftede hans 4 Sønner af 1. Ægteskab de pommerske Godser imellem sig; desuden var der 1 Datter af 1ste, samt 1 Søn og 1 Datter af 2det Ægteskab. Hans Descendens er følgende:

1. *Bernd Erdmann*, født paa Gr. Tychow $\frac{25}{11}$ 1651, blev 1670 paa Grund af Ungdomsdaarskaber efter Faderens Anmodning sat paa Fæstningen Colberg. 1676 dansk Kaptajn ved Schönfeldts Regiment, fangen i Slaget ved Lund $\frac{4}{12}$ s. A.; $\frac{4}{8}$ 1677 afskediget. Efter Faderen fik han Halvdelen af Gr. Tychow. 1684 paa ny i dansk Tjeneste ved Løwenschilds Regiment, i Novbr. s. A. med sit Kompagni forsat til Prinds Frederiks Regiment, $\frac{21}{1}$ 1688 Major og $\frac{4}{11}$ s. A. Oberstløjtnant ved Schacks Regiment. 1693 førte han Regimentet under Toget mod Ratzeborg, 1700 den Bataillon, der blev i Kjøbenhavn under Krigen. † i Helsingør $\frac{26}{12}$ 1701, begr. i St. Mariæ Kirke. Gift med

¹⁾ Se om ham Personalhist. Tidsskr. 3 R. V, S. 97 ff.

Elisabeth Hedvig v. *Schack*, Datter af Christian Siegismund v. Schack til Stolzenburg etc. i Pommern og Anna v. Rammin¹⁾.

De havde foruden 4 Døttre 1 Søn:

Christian Vilhelm. „Er wurde von seinem Vetter, dem damaligen Generalpræfekten (!) v. Schack nebst dessen Söhne (!) sowohl in allen Kriegs- als Staatsübungen erzogen“. ²⁰/₄ 1701 blev han Fændrik ved Schwärtzels (fh. Schacks) Regiment, men tog Afsked ²⁴/₁₀ 1702, da han efter Faderens Død tiltraadte dennes Andel af Gr. Tychow. Kjøbte 1717 Dimkuhlen. † 1763. Gift 1° med Anna Elisabeth v. *Kleist*, Datter af Dubislaß Joachim til Damen; 2° med Agnes Maria v. *Kleist*, Datter af Peter Ernst til Woldisch-Tychow. Han havde af 1. Ægteskab 1, af 2. 4 Sønner, som med Undtagelse af 1, der døde spæd, bleve preussiske Officerer, men ingen af dem havde Børn.

2. *Christian Casimir*, født 1654, blev 1677 Premierløjtnant ved Prinds Christians Regiment, men tog Afsked 1680 for at tiltræde Arven efter sin Fader²⁾. Han havde ved Skiftet faaet Mandalatz, men byttede dette 1681 mod Halvdelen af Gr. Tychow. 1683 vendte han tilbage til Danmark og blev ansat i Drabantgarden, 1684 Kaptajn ved Løwenschildts Regt., 1685 paa ny til Drabantgarden, ¹¹/₄ s. A. Chef for Grenaderkompagniet ved Fynske Inf. Regt. Han deltog i Felttoget i Hertugdømmerne 1700 og gik ¹/₁₀ 1701 med sit Kompagni over til det ny oprettede Grenaderkorps. ²/₈ 1709 Oberstløjtnant og Kommandant i Oldenburg. † der ¹⁹/₂ 1722. Gift efter 1683 med Anna v. *Fürst* fra Schlesien, † 1722. Mindst 5 Børn:
a. *Barbara Juliane*, gift med dansk Oberstløjtnant Cartz Ulrik v. *Kleist* til Drenow (se ndf.), † i Rendsborg ¹⁷/₁₁ 1722. Hun boede endnu 1730 paa Drenow³⁾.

¹⁾ v. Schack og Bär, Geschichte der Grafen u. Herren v. Schack, II (Schwerin 1896), S. 30 og 182. Hun var Søster til dansk Genlnt. Hans Christian Schack, † 1706. (Personalthist. Tidsskr. 3 R. I. S. 83), der i den Kleist'ske Familiehistorie er forvexlet med den 1676 afdøde Rigsfeltherre Greve Hans Schack.

²⁾ Indk. Suppliker (Rendsb. ¹⁴/₆ s. A.)

³⁾ Ref. Sager 1723 ¹⁸/₁, ²⁵/₁. 1730 ¹⁰/₄.

- b. *Anna Hedvig*, døbt $\frac{6}{6}$ 1687 i Nyborg, gift med Christoph Vilhelm v. *Versen*.
- c. *Frederikke*, var 1730 ugift og søgte om Pension.
- d. *Maria Elisabeth*, døbt i Odense St. Knuds Kirke $\frac{2}{1}$ 1691.
- e. *Andreas Vilhelm*, født $\frac{14}{1}$ 1694, Rytter v. Donops Regt. (3. sjæl.) $\frac{14}{7}$ 1712, Fændrik ved Livgarden til Føds $\frac{28}{2}$ 1713, Sekondløjtnant $\frac{31}{7}$ 1716, Kaptajn ved Prinds Christians Regt. $\frac{3}{2}$ 1719, kar. Major $\frac{21}{1}$ 1735, Premiermajor $\frac{10}{7}$ 1739, kar. Oberstløjtnant $\frac{16}{11}$ 1746 (Anc. fra $\frac{13}{5}$ 1743), virkl. $\frac{10}{9}$ 1749, kar. Oberst $\frac{4}{3}$ 1750, Chef for Garnisonsregimentet $\frac{16}{5}$ 1754, † $\frac{19}{1}$ 1759. Da Frederik II af Preussen strax efter sin Tronbestigelse hjemkaldte sine „Vasaller“, meldte ogsaa K. sig, men fik det Svar: „Wenn er Major ist, mag er da bleiben.“ Gift 1° med Adelgunde Elisabeth *Prætorius*, født 1701, † $\frac{24}{9}$ 1725, Datter af Oberstløjtnant Georg Vilhelm *Prætorius* og Svane v. *Scholten* (1 Søn). 2° 1727 med Apollonia Elisabeth v. *Kleist*, f. $\frac{15}{5}$ 1699, † $\frac{29}{6}$ 1781 paa Urup, Datter af Ewald Joachim til Vietzow. 4 Sønner, 1 Datter¹⁾:
- 1) *Christian Vilhelm*, født $\frac{3}{9}$ 1725, blev $\frac{8}{1}$ 1742 Fændrik i Kronprindsens Regt. (fra 1748 Kongens Livregt.), $\frac{20}{9}$ 1743 Sekondløjtnant, $\frac{18}{4}$ 1747 Premierløjtnant, $\frac{7}{9}$ 1757 kar. Kaptajn og gik med Orlov i hollandsk Tjeneste, fik $\frac{8}{9}$ 1762 Afsked af dansk Tjeneste og blev senere hollandsk Oberstløjtnant. † $\frac{14}{4}$ 1794 paa Godset Rhede i Münsterlandet Gift c. 1757 med Charlotte Wilhelmine Marie Louise Friherreinde v. *Coeverden* til Rahn og Rhede, † $\frac{7}{1}$ 1769.
1 Datter:
Andriette Augusta, født $\frac{29}{7}$ 1758, † $\frac{24}{12}$ 1798, gift $\frac{9}{1}$ 1775 med Ferdinand Moritz Rigs greve *Wartensleben*, født $\frac{30}{6}$ 1753, † $\frac{28}{6}$ 1795.
 - 2) *Frederik August*, „dansk Kaptajn i Sødepartementet“ (!?), † ugift.
 - 3) *Adelgunde Elisabeth Analie*, f. $\frac{26}{4}$ 1728, † $\frac{29}{1}$ 1778, var først forlovet med en udenlandsk Æventyrer, der i

¹⁾ Militære Skifter (Rigsark.).

Kjøbenhavn udgav sig for en rig Baron, men rømte før Brylluppet¹⁾; gift $17/1$ 1749 med Jobst Gerhard v. *Scholten*, født $1/10$ 1723, † $11/3$ 1786, Generalmajor.

- 4) *Gottlob Ditlev*, f. 1734, levede 1746²⁾.
- 5) *Henrik Georg Coelestin*, født 1735, † ung.
- 6) *Paul Frederik Adam*, født i Kjøbenhavn 1739, † ung.
- 7) *Dionysius Georg Julianus*, født $24/7$ 1740 (døbt i Garn. K.), $3/11$ 1759 Sekondløjtnant i Marinen, $3/3$ 1763 Premierløjtnant, $12/10$ 1773 Kaptajnløjtnant (Anc. $25/1$ 1770), $29/5$ 1789 Kaptajn, $6/5$ 1791 Indrulleringschef i Stavangers Distrikt, $12/6$ 1801 kar. Kommandørkaptajn, $19/12$ 1805 afskediget med Kommandørs Karakter, da Distriktet henlagdes under Bergens. † i Odense $5/8$ 1817 ugift³⁾.
3. *Adam Vilhelm*, fik efter Faderen Kiekow, som han solgte. I sin Ungdom var han ved et Ulykkestilfælde bleven lam i Fødderne, men var „so hurtigen Geistes und so fähigen Verstandes“, at han desuagtet (1689) blev kejserlig Kaptajn ved Løwenschilds Dragonregiment. Dette vil formodentlig sige, at han har købt en Bestalling af Stiffaderen; hvorledes det i det hele hang sammen med dette Regiment, har jeg tidligere paavist⁴⁾. Gift med Cathrine Elisabeth v. *Kleist*, Datter af Pribislaß til Muttrin. Ingen Sønner, men flere Døttre, hvis Navne ikke kjendes.
4. *Bastian* (egentlig Sebastian) *Henrik*, 1684 Kaptajnløjtnant ved Løwenschilds Regt., 1685 til Drabantgarden, s. A. Premierløjtnant ved Fodgarden, $14/12$ 1689 Kaptajn ved Schacks Regt., men gik af i Oktober 1690. Fik ved Skiftet Halvparten af Gr. Tychow, som han 1681 byttede med Mandalatz, men 1711 købte tilbage. † 1714 paa Mandalatz. Gift med Lucie Juliane v. *Kleist*, Datter af Joachim Henning til Gr. Tychow. De havde foruden flere Døttre 5 Sønner:

¹⁾ Jfr. A. F. Büschings Selvbiografi, Halle 1798, S. 223.

²⁾ Memorialer 1746.

³⁾ Skifte efter ham findes i Provinsarkivet i Odense; blandt Skiftedokumenterne findes en Del Breve fra hans tyske Slægt.

⁴⁾ Personalhist. Tidsskr. 3 R. V, S. 129 ff.

- a. *Joachim Erdmann*, født c. 1690 (?), † $22/12$ 1745 som preussisk Major af sine i Slaget ved Kesselsdorf beholdt Saar. Ugift.
- b. *Casimir Henning*, født $2/8$ 1706 paa Mandalatz, † $15/5$ 1755, preussisk Kaptajn. Gift 1° 1747 m. Juliane v. Versen, 2° m. Ernestine Cunigunde v. Briesen. 1 Søn (af 2. Ægteskab).
Georg Heinrich, født $31/3$ 1753, † 1824 i Bunzlau, preussisk Kaptajn, Johannitterridder, til Mandalatz og Andersdorf. Han var ugift, og med ham uddøde Oberst Chr. v. Kleist's mandlige Descendens.
- c. *Casimir*, døbt $14/11$ 1709 paa Mandalatz, † ung. Blev $3/4$ 1719 Kadet ved Landkadetkompagniet i Kjøbenhavn, fik Afsked $24/6$ 1722.
- d. *Carl Heinrich*, født og † 1712.
- e. *Sebastian Heinrich*, født 1714 (efter Faderens Død), preussisk Major, afskediget 1764 paa Grund af sine Saar, † $27/5$ 1774 i Regenwalde, ugift.
5. *Herrath Juliane* var ved Faderens Død Enke efter Joachim Heinrich v. *Heydebreck* til Schübben og Zuchen; 1682 var hun forlovet med en „Baron v. Borch, kurfyrstelig Kammerretsraad i Berlin“¹⁾, senere gift med en Hr. v. *Manteuffel*.
6. *Bernd Christian*²⁾, arvede efter Moderen Oegeln og Kummeltitz, men solgte snart efter det første Gods til sin Stiffader Løwenschilds 2. Hustru, Marianne v. Plessen. Videre Skjæbne ubekjendt. Gift med . . . v. *Ritter* fra Lausitz.
7. *Marie Elisabeth*, gift 1° før 1682 med Christoph v. *Kalckstein*, 1684—88 dansk Oberstløjtnant; han bosatte sig formentlig senere ved Breslau og blev Katholik, † $19/8$ 1691 i Slaget ved Szalankement i Ungarn³⁾; maaske 2° med Jonas Månsson

¹⁾ Personalhist. Tidsskr. IV, S. 161. Georg Heinrich v. Borke, 1680 Kammerretsraad i Berlin, † 1720, g. m. Henriette Wilhelmine v. Meinders, men vides ej at have været gift med en Frk. v. Kleist. (Arkivraad Dr. Sello i Oldenborg).

²⁾ Saaledes i Familiehistorien. I et Lensbrev af $7/11$ 1688 kaldes han *Erdmann Chr.* Han var da umyndig og havde skiftet med sin Højsøster Fru M. E. v. Kalckstein. (Godsarkivet paa Oegeln ved Oberst B. v. Kleist).

³⁾ Persh. Tidsskr. IV, S. 161 og 3 R. V, S. 120. Gauhe, Adelslex. II, S. 509.

Gyllenhammar, svensk Oberstløjtnant, født 1630. (Han gift 2° med Elisabeth Hjulhammar)¹⁾.

Farbrodersøn af ovennævnte Oberst Christian v. Kleist († 1679) var svensk Ritmester Joachim Henning til Gr. Tychow, gift med Ilse Juliane v. Creutz. Deres Søn August faldt som brandenborgsk Fændrik ved Ofens Belejring 1686 og maa være identisk med *August Anton* v. K., der 1684 var Fændrik ved Løwenschilds Regiment, 1685 traadte ind i Drabantgarden og 1686 tog Afsked af dansk Tjeneste.

Endnu et Medlem af Linien Tychow har været i dansk Tjeneste, nemlig:

Poul Daniel, hvis Fader, svensk Ritmester Paul Daniel til Völtzkow var Næstsøskendebarn af Christian til Gr. Tychow († 1679), Moderen Ursula Louise v. Kleist af Damen. Han kaldtes paa Grund af sit smukke Ydre og sin Konduite „die Krone des Kleistischen Geschlechts“. 1686 Fændrik ved Prinds Frederiks Regiment, 1691 Sekondløjtnant, 1692 Premierløjtnant, gik med en af Regimentets Batailloner til Sachsen 1701, † der i Begyndelsen af 1701²⁾, ugift.

II. a. Linien Muttrin.

Veit, Søn af Joachim, Raadsherre i Køslin, var 1546 i Kong Christian III's Tjeneste i Borgeleje paa Hald med 2 Heste³⁾. S. A. fik han sammen med 2 Brødre Forleninger i Pommern, senere var han Raadsherre i Køslin. Han ejede 1577 Gr. Dubberow, men nævnes ikke senere. Gift med Elisabeth v. *Münchow*.

Daniel, Søn af Georg til Poberow og Margrethe v. Petersdorff, skiftede 1624 med sine Brødre. Han stod da, efter en rum Tid at have været i svensk Tjeneste, som Løjtnant ved Kaptajn Jacob Uckermanns Kompagni af Infanteriregimentet Frenking, som var i Christian IV's Tjeneste under Trediveaars Krigen fra Juni 1625 til Slaget ved Lutter am Barenberg 17/8 1626. Han levede endnu 1632, men døde kort efter ugift.

¹⁾ Anrep, Sv. Ad. Ättataflor, II, S. 94.

²⁾ Reg. o. udfærd. kgl. Expd. s. A.

³⁾ Danske Magazin 4 R. I, S. 194 og 218

*Cartz Ulrik*¹⁾, Søn af Pribislaff til Muttrin, Borntin, Døbel og Drenow og Esther v. Kameke. Deltog i brandenborgsk Tjeneste i Felttogene i Braband 1692—1694; traadte $\frac{3}{8}$ 1701 i dansk Tjeneste som Premierløjtnant ved Fynske Inf. Regt., kom $\frac{12}{2}$ 1702 til Grenaderkorpset, og blev der $\frac{22}{3}$ 1707 Kaptajn. Fangen (og saaret?) ved Helsingborg $\frac{10}{3}$ 1710²⁾ men snart udvexlet, $\frac{12}{6}$ 1712 kar. Oberstløjtnant, saaret og fangen ved Gadebusch $\frac{20}{12}$ 1712³⁾, $\frac{5}{3}$ 1717 virkl. Oberstltn. ved Reichweins hvervede Regiment, † i Rendsborg 1722, begr. $\frac{17}{11}$. Arvede Drenow efter Faderen. Gift med Barbara Juliane v. *Kleist* (se ovf.). 10 Børn, hvoraf 5 Sønner og 2 Døttre levede ved Faderens Død:

1. *Christian Adam*⁴⁾, født $\frac{1}{10}$ 1705 (døbt i Frelzers Kirke p. Christianshavn), Page, $\frac{3}{6}$ 1731 Hofjunker, $\frac{28}{9}$ 1734 Kammerjunker hos Kronprindsen, $\frac{29}{6}$ 1740 Amtmand i Rendsborg, $\frac{22}{7}$ s. A. Landraad i Holsten, $\frac{6}{9}$ 1746 Kammerherre, $\frac{29}{4}$ 1759 Ridder af Dannebrog, $\frac{24}{4}$ 1764 af l'Union parfaite, $\frac{8}{11}$ 1766 Gehejmeraad, $\frac{27}{5}$ 1768 Landfoged i Bredsted, † der $\frac{31}{10}$ 1778, begr. i Slesvig Domkirke. Gift $\frac{9}{11}$ 1741 med Sophie *Rosenkrantz*, født 1714, † $\frac{4}{6}$ 1770, Datter af Gehejmeraad Christian R. til Skovsbo og Frederikke Louise Krag. Hun blev 1752 Dame de l'Union parfaite. † $\frac{4}{6}$ 1770, begr. i Slesvig Domkirke. 3 Sønner og 2 Døttre:
 - a. *Christian Frederik*, født $\frac{25}{8}$ 1743, blev $\frac{12}{4}$ 1758 Kornet ved Holstenske Kyradsregt., $\frac{17}{12}$ 1760 Premierløjtnant, 1761 Hofjunker, $\frac{29}{7}$ s. A. Sekondritmester, $\frac{31}{8}$ 1765 Eskadronschef, $\frac{21}{10}$ 1774 kar. Major, $\frac{1}{10}$ 1777 dimitteret, $\frac{27}{5}$ 1779 Kammerherre. Havde en Ejendom ved Bredsted, † der $\frac{12}{7}$ 1799. Gift $\frac{3}{12}$ 1770 med Anna Margrethe *Schu-*

¹⁾ Navnet *Cartz*, der i danske Optegnelser er blevet til Carl, Curt eller endog til Lauritz, er antagelig en Forkortelse af Carsten, dannet i Lighed med Fritz, Heinz, Gøtz osv.

²⁾ Personalh. Tidsskr. 3 R. V, S. 25.

³⁾ Museum, 1895, II, S. 126. D. Saml. 2 R. I, S. 280.

⁴⁾ Se om ham Dansk biogr. Lex. IX. S. 219, hvor han (efter Benzon) er gjort til Søn af sin Morfader Chr. Casimir v. K. I Slægtshistorien kaldes han Chr. *Adrian*.

bart, født $\frac{3}{4}$ 1753, † $\frac{24}{8}$ 1842, Datter af Major i Kavall. Johan Valentin S. og Christiane Sophie Woldenberg. 4 Sønner og 4 Døttre:

- 1) *Christine Sophie*, født $\frac{28}{8}$ 1771, † $\frac{31}{8}$ 1862, gift 1795 med Edvard Snedorph *Hammer*, født $\frac{24}{11}$ 1767, † $\frac{27}{10}$ 1829, Sognepræst til Herlufmagle, Dr. theol., Ejer af Viborggaard (i Herlufmagle Sogn).
- 2) *Adam Ludvig Vilhelm*, født $\frac{16}{10}$ 1772, $\frac{9}{1}$ 1789 Fændrik i Dronn.s Livregt., $\frac{25}{9}$ s. A. Sekondløjtnant, $\frac{10}{5}$ 1799 Premltnt., $\frac{21}{9}$ 1804 Kaptajn, $\frac{16}{2}$ 1809 Kompagnichef, $\frac{27}{8}$ 1813 Afsked. † $\frac{6}{10}$ 1851 paa Viborggaard.
- 3) *Valentin Ulrik*, født $\frac{31}{12}$ 1773, $\frac{13}{11}$ 1789 Kornet i Husarregt., $\frac{23}{12}$ 1796 Sekondltnt., $\frac{18}{7}$ 1800 Premierltnt., $\frac{20}{11}$ 1807 kar. Ritmester, $\frac{25}{1}$ 1816 Eskadronschef, $\frac{11}{11}$ 1818 Major. † $\frac{23}{7}$ 1827. Gift $\frac{30}{11}$ 1811 med Anna Matthea *Bierg*, f. $\frac{12}{2}$ 1794, † $\frac{8}{8}$ 1854, Datter af Fuldmægtig B. 3 Sønner og 4 Døttre:
 - a) *Margrethe Christine Elisabeth*, født $\frac{25}{8}$ 1813, † $\frac{9}{3}$ 1895, Konventualinde i Gisselfeld Kloster.
 - b) en Datter, født og † 1814 (begr. i Gjentofte).
 - c) *Frederik Christian*, født $\frac{8}{10}$ 1815, $\frac{1}{1}$ 1828 Volontær ved Landkadetkorpset, $\frac{9}{9}$ 1834 Sergent ved de dansk-vestindiske Tropper, $\frac{10}{1}$ 1837 Sekondltnt. ved disse; deltog med 5. Linie Inf. Batl. i Felttoget 1849, saaret $\frac{6}{7}$ s. A. ved Fredericia, $\frac{9}{9}$ s. A. R. af Dbg., 1856 Kaptajn, $\frac{27}{5}$ 1872 Afsk. og Dbgsmd., † $\frac{26}{11}$ 1892 i Kjøbenhavn.
 - d) *Holgerine Henriette Caroline*, født $\frac{17}{4}$ 1817, † $\frac{19}{10}$ 1845, gift $\frac{13}{10}$ 1838 med Hans *Lindholm*, født $\frac{10}{12}$ 1798, † $\frac{2}{9}$ 1858, Kammerjunker, Amtmand o. Skanderborg Amt, R. af Dbg.
 - e) *Christian Conrad Sophus*, født $\frac{8}{2}$ 1820, † $\frac{28}{8}$ 1880, Landmand, ugift.
 - f) *Adamine Frederikke Christiane*, født $\frac{2}{8}$ 1822, † $\frac{22}{12}$ 1874, Konventualinde i Gisselfeld Kloster.
 - g) *Riise Sophie Emilie*, født $\frac{7}{2}$ 1824, † $\frac{7}{2}$ 1864, Konventualinde i Gisselfeld Kloster.

- h) *Johan Eduard Valentin*, født $\frac{2}{12}$ 1825, $\frac{29}{7}$ 1851 Kopist under Generaltoldkammeret, $\frac{25}{5}$ 1858 Kancellist, $\frac{10}{12}$ 1861 Toldkontrollør i Nykjøbing p. Mors, $\frac{30}{9}$ 1867 i Nysted, $\frac{28}{9}$ 1870 Toldforvalter i Mariager, $\frac{25}{2}$ 1878 i Næstved. $\frac{8}{2}$ 1890 R. af Dbg.
- 4) *Frederik Christian*, født $\frac{8}{1}$ 1775. Page, $\frac{5}{9}$ 1788 indskreven til Kadet, $\frac{1}{4}$ 1791 Fændriks Ancienn., $\frac{1}{1}$ 1793 til Sjællandske Jægerkorps, $\frac{7}{9}$ 1798 Sekondltnt., $\frac{2}{9}$ 1803 Prmltnt. ($\frac{13}{1}$ 1804 Anc. fra $\frac{10}{6}$ 1803), $\frac{5}{4}$ 1808 Stabskapt., $\frac{10}{12}$ 1811 Kompagnichef, $\frac{1}{2}$ 1816 Afsk. som Major, $\frac{6}{11}$ 1831 Oberstltnts. Kar.; † $\frac{21}{3}$ 1848¹⁾.
- 5) *Carl Gottlieb*, født $\frac{15}{1}$ 1778. $\frac{28}{8}$ 1795 Fændr. v. Sjæll. Jægerkorps, $\frac{8}{11}$ 1799 Sekondltnt., $\frac{2}{9}$ 1803 Prmltnt. ($\frac{2}{3}$ 1808 Anc. fra $\frac{10}{6}$ 1803), $\frac{24}{6}$ 1810 Kammerjunker, $\frac{28}{11}$ s. A. kar. Kaptajn, $\frac{30}{4}$ 1811 Stabskapt. (Anc. $\frac{30}{8}$ 1809), $\frac{1}{4}$ 1813 Kompagnichef, $\frac{27}{4}$ 1823 Major, $\frac{25}{5}$ 1826 R. af Dbg., $\frac{1}{11}$ 1828 Dbmd., $\frac{28}{8}$ 1831 Kommandør f. Korpset, $\frac{25}{10}$ s. A. Oberstltnt., $\frac{28}{10}$ 1836 Kommandør af Dbg., $\frac{10}{2}$ 1840 Oberst, $\frac{28}{7}$ s. A. Kammerherre, $\frac{31}{12}$ 1846 Afsk. som Generalmajor. † $\frac{26}{7}$ 1849. Gift $\frac{23}{3}$ 1806 m. Margrethe Wilhelmine Caroline *Jahn*, født $\frac{30}{5}$ 1788, † $\frac{25}{12}$ 1853, Datter af Fysikus i Nord-Ditmarsken Jacob Dietrich J.
- 6) *Juliane Frederikke Margrethe*, født $\frac{2}{12}$ 1781, † $\frac{22}{5}$ 1861, gift $\frac{25}{2}$ 1811 med Nicolai Wilhelm *Gedde*, født $\frac{27}{12}$ 1779, † $\frac{31}{8}$ 1833, norsk Generalmajor og Chef for Ingeniørkorpset.
- 7) *Frederikke Louise Dortha*, født $\frac{5}{1}$ 1786, † $\frac{24}{1}$ 1870, gift $\frac{24}{6}$ 1806 med Ove Samuel *Gedde*, født $\frac{28}{2}$ 1778, † $\frac{10}{3}$ 1843, kar. Oberst, fhv. Bataillonskommandør ved Kronens Regt. til Fods.
- 8) *Henriette Louise*, født $\frac{30}{11}$ 1795, † $\frac{12}{4}$ 1827, gift $\frac{16}{5}$ 1813 med Johan Adolf v. d. *Recke*, født $\frac{21}{2}$ 1787, † $\frac{1}{12}$ 1861, Kaptløjnt. af Marinen, Folkethingsmand, Ejer af Sohngaardsholm.

¹⁾ Se Selmer, Nekrolog. Saml. II.

- b. *Emil Christian*, døbt i Rendsborg $^{25}/_6$ 1745, † der $^{13}/_9$ s. A.
- c. *Frederikke Louise*, født $^{27}/_3$ 1747, † $^{29}/_5$ 1814, gift $^6/_3$ 1771 med Frederik Christian Greve *Danneskiold-Samsøe*, født $^5/_7$ 1722, † $^{26}/_3$ 1778, til Grevskaberne Samsø og Løvenholm etc., Gehejmekonferensraad, R. af Elefanten og Dbg. Han gift 1° $^{27}/_7$ 1749 med hendes Moster *Nicoline Rosenkrantz*, født $^6/_2$ 1721, † $^7/_2$ 1771.
- d. *Carl Christian*, døbt $^9/_6$ 1749, † $^{15}/_8$ 1750.
- e. en Datter, † lille $^{16}/_5$ 1753.
2. *Carl Henrik*, døbt $^{21}/_1$ 1707 i Frelsers Kirke, traadte i sit 17. Aar i preussisk Tjeneste og deltog i de 2 schlesiske Krige, den østerrigske Arvefølgekrig og Syvaarskrigens 2 første Aar. 1757 blev han Oberst af Infanteriet, † $^4/_7$ 1758, begravet i den „bøhmiske Kirke“ i Dresden. Ugift.
3. *Sophie Anna*, døbt $^{27}/_3$ 1708, † 1774 i Slesvig som Konventualinde i St. Johannes Klostret.
4. *Esther Juliane*, døbt $^{27}/_7$ 1709, † ugift i Slesvig.
5. *Primislaff Ulrik*, født 1711, kom $^{10}/_3$ 1721 i Flensborg Skole, traadte saa i preussisk Tjeneste og deltog med Udmærkelse i alle Frederik II's Krige. For sit Forhold i Slaget ved Zorn-dorf fik han Ordenen „Pour le mérite“. 1765 Kommandant i Colberg, 1766 Generalmajor. Kanonikus i Cammin og Dekan ved St. Nicolai Stift i Magdeborg, Amtshauptmann i Alt-Stettin og Jasenitz. Kjøbte Drenow af sine Medarvinger, hvorhos Kongen skjenkede ham Lensgodset Ballenberg. Han solgte dog begge Godser før sin Død til Medlemmer af Slægten. Gift c. 1756 med Enken efter en *Heydemann*. Ej Børn.
6. *Frederik Christian*, født 1712, $^9/_12$ 1737 Fændrik ved Kronprindsens Regt. (siden Kongens Livregt.), $^{29}/_5$ 1739 Sekondløjtnant, $^{25}/_4$ 1746 Premierløjtnant, $^{29}/_{12}$ 1756 Afsked. Deltog i Syvaarskrigen som preussisk Kaptajn af Artilleriet, faldt $^3/_11$ 1760 i Slaget ved Torgau. Ugift.
7. *Gustav Anton*, kom $^{21}/_9$ 1723 i Flensborg Skole, blev $^{24}/_{11}$ 1738 Fændrik ved Kronprindsens Regiment, $^{28}/_8$ 1739 Sekondløjtnant, fik $^9/_16$ 1741 Afsked med Premierløjtnants Ka-

rakter, blev siden preussisk Kaptajn, † 1745 i Breslau. Gift 1741 med Eva Agnisa v. *Woedtke*. Ej Børn.

Bogisluff Henning, yngre Broder til Cartz Ulrik, skal have været dansk Løjtnant og 1714 have været som Krigsfange i Skaane, men tog Afsked efter den nordiske Krigs Slutning og købte Schlonwitz. (Ikke funden i de danske Militæretater). † efter 1731 ugift.

Ewald Heinrich, Søn af en 3die Broder Adam Heinrich og Eva Dorthea v. Steinwehr, født paa Mühlenbruch 1689, døbt $19/3$, † paa Muttrin $1/8$ 1724 ugift. Han siges ligeledes 1714 at have været dansk Officer, hvad der maaske beror paa en Forvexling med hans Broder,

Jacob Henning, født paa Mühlenbruch 1691, døbt $2/2$. Han blev $8/4$ 1710 Sekondløjtnant ved Prindsen af Hessens (fh. Schacks, siden Zepelins) Regiment, men blev samme Efteraar dømt til at „skildre“, hvilken Straf han fandt saa utaalelig, at han absenterede sig og lod sig engagere som Kadet ved Livregiment Dragoner. $24/12$ 1711 fik han efter Ansøgning Afsked af dansk Tjeneste¹⁾. Arvede Muttrin og Døbel. † $9/8$ 1738. Hans Hustrus Navn er ubekjendt. De havde 6 Sønner, der alle vare preussiske Officerer, men ej efterlode Afkom, samt 2 Døttre.

II b. Linien Damen.

En Gren af denne Linie har en særlig Interesse derved, at den i mange Generationer vedligeholdt Forbindelsen med Danmark, uagtet ingen af dens Medlemmer tog blivende Ophold her.

Georg (Jørgen), Søn af Bispro w til Damen og Sophie v. Wolden. Han siges at have været dansk Oberst²⁾ og i denne Stilling at have erhvervet en Formue, som han efter Hjemkomsten anvendte til Godskjøb. Han forlenedes 1540 med Damen og købte desuden Gods i Dargen, Voldekow og Kiekow, † c. 1560. Gift med Dorthea v. *Parsow*. De havde 3 Sønner, hvoraf *Carsten*, efter først at have været Staldmester hos Kurfyrsten

¹⁾ Ref. Sager $22/12$ 1711.

²⁾ Efter Tiden under Grevefejden, men hans Navn findes ikke blandt de Hovedsmænd m. fl., hvis Kvitteringer er aftrykt i Danske Mag. 4 R. III.

af Pfalz, blev Hofsinde hos Kong Frederik II ²⁰/₁₁ 1584, fik Afsked fra denne Stilling ²³/₇ 1591¹⁾. Han købte 1593 Zeblin og blev Landraad i Bispedømmet Cammin. † 1621. Gift med Agnes v. *Hechthausen*. 2 Sønner og 2 Døttre.

En Søn af Georgs Broder Joachim,

Bisprow, var ligeledes Hofsinde hos Frederik II fra ²⁹/₉ 1561 men gik af før s. D. 1562²⁾. Forud havde han været i samme Stilling hos Hertug Barnim af Pommern. Han siges at være død ugift i Danmark før Faderen († 1585).

Carstens Sønner vides ikke at have været i Danmark. Derimod havde den yngste af disse, Joachim til Zeblin og Warnin, kurfyrstelig brandenborgsk Landraad i Bagpommern, († 1679), i Ægteskab med Adelheid v. Glasenapp 8 Sønner, af hvilke 2 have været her i Landet, nemlig:

Peter Jørgen, † uden Arvinger, da Brødrene efter Faderens Død forlenedes med hans Besiddelser, vistnok den Peter Kleist, der som Løitnant ved Jydske Rytterregiment faldt ved Snekstrup ¹⁷/₈ 1676. En anden af Sønerne

Ewald til Zeblin og Warnin blev 1685 Premierløjtnant ved Schacks Regiment, ⁶/₈ 1689 Kaptajn, ²⁷/₂ 1694 afskediget efter Ansøgning, † ¹⁹/₁₂ s. A. Gift med Marie Elisabeth v. *Kieslingen*, født 1664, † 1740, begr. ²⁸/₁₀ i Københavns Garnisons Kirke. Hun ægtede 2° (¹⁴/₁ 1701) Daniel Ernst v. Zepelin, født 1662, † c. 1732, dansk Generalmajor³⁾. Med Kleist havde hun 1 Søn og 2 Døttre:

1. *Joachim Ewald*, født ⁶/₃ 1684, skal ligeledes have været i dansk Tjeneste, men er ikke funden i Etaterne. ²³/₃ 1711 var han nylig vendt hjem for at aflægge Lensed, men vovede „i disse kontagjose Tider“ ikke at rejse til Stargard, hvorfor han sendte Fuldmagt. † 1737. Gift 1° ⁷/₇ 1710 med Marie Juliane v. *Manteuffel*, begr. ⁹/₉ 1719 i Zeblin; 2° 1722 med

¹⁾ Medd. fra Rentekammerark. 1873—76, S. 169. Sjæl. Tegn. XVIII, fol. 73.

²⁾ Medd. fra Rentek.-ark. 1873—76, S. 154.

³⁾ Jvf. Personalh. Tidsskr. 3 R. I, S. 92 og L. Fromm, Gesch. d. Fam. v. Zepelin (Schwerin 1876) S. 290 f.

Anna Louise v. *Dorowska*. Af 1. Ægteskab havde han foruden 4 Døttre 2 Sønner:

- a. *Frantz Casimir*, døbt $\frac{5}{1}$ 1714, blev $\frac{16}{4}$ 1734 Fændrik ved Sjællandske gevorbne Regt., $\frac{9}{9}$ 1735 Sekondløjtnant $\frac{23}{6}$ 1741 Premierløjtnant, $\frac{22}{3}$ 1745 Afsked med Kaptajns Karakter. Forlenet med Zeblin og Ruschitz, af hvilke Zeblin dog var solgt med Indløsningsret, som ikke blev benyttet. Efter i lang Tid at have været sindssyg † efter 1783.
 - b. *Ewald Christian*, født $\frac{7}{3}$ 1715, blev $\frac{29}{4}$ 1737 Fændrik ved Sjællandske gev. Regt., $\frac{19}{6}$ 1739 Sekondløjtnant, $\frac{13}{2}$ 1741 afskediget med Premierløjtnants Karakter, da han som preussisk Vasal kaldtes hjem. Som preussisk Major døde han i Frankfurt a. d. Oder $\frac{24}{8}$ 1759 af sine i Slaget ved Kunnersdorf ($\frac{12}{8}$) erholdte Saar. Berømt som „*Dichter des Frühlings*“¹⁾.
2. *Sabina Concordia*, gift med Egidius Christian v. *Kleist* til Krummensee, født 1666, † 1723, Enkemand efter Anna Eleonore v. *Kleist*.
 3. *Helene Marie*, født 1695, † 1741, gift med Christian Frederik v. *Staffeldt*²⁾, født 1671, † 1741, Generalløjtnant og Kommandant i Fredericia, Ridder af Dannebroke. (Gift 1° m. Anna Eleonore v. Schack, † 1732, 2° med Louise Eleonore v. Wackenitz, † 1734).

Til en anden Gren af samme Linie hører:

Lorenz Christian, født 1676, Søn af Reimar til Schmenzin og Dargen og Sabina v. *Kleist*, blev $\frac{28}{1}$ 1702 Fændrik ved den til Hjælpetropperne i Holland hørende Bataillon af Fynske Regt.; afgaaet 1705. Ejede siden Schmellin og Kl. Voldekow. † 1756. Gift med Marie Elisabeth v. *Kleist*, Datter af Jørgen til Kowalk (7 Sønner og 4 Døttre.)

Søn af Reimars Broder Alexander Lorenz til Nerese og Ursula Elisabeth v. Wolden var:

¹⁾ Jvf. Personalh. Tidsskr. 3 R. I, S. 95. Se ogsaa L. Bobé: E. v. *Kleist* in dänischen Diensten, Vierteljahrschrift für Litteraturgeschichte, III, Berlin, Gratz & Weimar 1890.

²⁾ Personalhist. Tidsskr. 3 R. I, S. 115.

Reimar Christian, $12/7$ 1702 Fændrik ved Bataillonen Prinds Christian af de danske Hjælpetropper i Italien, men gik af ved Reduktionen 1703, † $18/5$ s. A.¹⁾.

Til en 3die Gren hører

Christopher, Søn af Christopher Frederik til Damen og Kiekow og Perpetua Elisabeth v. Lettow. Han blev $28/12$ 1715 Premierløjtnant ved Reichweins gevorbne Regiment (siden Prætorius's), † i Foraaret 1729. Ugift.

II c. Linien Ruschitz.

Af denne vides kun et Medlem at have været i Danmark, nemlig:

Ernst, Søn af Thomas til Ruschitz og Muttrin og Sophia v. Stojentin. Han var $22/7$ 1566 til $1/1$ 1568 ansat blandt Herremændene i Tydske Kancelli²⁾. Nævnes sidste Gang ved en Forlening 1575; siges at være „in dänischen Kriegsdiensten geblieben“ (?), uden Arvinger og at være begravet i Kjøbenhavn.

III. Linien Vilnow-Raddatz.

Georg (Jørgen), Søn af Volz til Raddatz, skal være falden som dansk Hovedsmand, efter Tiden i den nordiske Syvaarskrig. Hans Broder Asmus havde i Ægteskab med Magdalene v. Eickstedt en Søn,

Volz Joachim, f. c. 1588, † efter 1637, der 1608 var Kammerjunker hos Hertugen af Holsten (Johan Adolf af Gottorp?). Gift med Elisabeth v. *Kleist* af Huset Petrowa i Polen.

Peter Christian v. Kleist, blev $3/7$ 1717 Sekondløjtnant ved Marineregimentet, † $27/10$ 1727 i Ostfriesland³⁾ (hvis Greve nævnte Aar i en Strid med Nederlandene fik sendt nogle danske Hjælpetropper) hører utvivlsomt ogsaa til Slægten, men hans Plads paa Stamtavlen kjendes ikke.

¹⁾ Rockstroh, Et dansk Korps's Hist., S. 209. Indk. Breve til Overkrigsskr., 1703 Litra H.

²⁾ Medd. fra Rentekammer-Ark. 1873—76, S. 186.

³⁾ Ref. Sager $24/11$ s. A.

Saa vel i ældre som i nyere Tid har der her i Landet været Personer, der have baaret Navnet Kleist uden paavislig, eller blot sandsynlig at henhøre til den adelige Slægt. Blandt disse kan anføres *Jens Sorensen Kleist*, der fra $^{25}/_1$ 1710 til $^{12}/_{10}$ 1715 var Kornet (Fændrik) ved Fursmans jyske nationale Rytter- (fh. Dragon-) Regiment.

Nedenstaaende lille Stamtavle vedrører neppe heller den adelige Slægt, men medtages dog, da Muligheden ikke bestemt er udelukket, og da de deri indeholdte Oplysninger¹⁾ frembyde et og andet af Interesse, som vanskelig findes andet Steds.

Lorents Petersen Kleist (Søn af dansk Løjtnant Peter K., † 1676, af Linien Damen??), Forvalter over Kjøbenhavns Magistrats Gods (Bistrupgaard ved Roskilde), † c. 1735. Gift 1715 med Anne Christine *Anderlov*. 6 Sønner og 3 Døttre, døbte i Roskilde St. Jørgens Kirke:

1. *Peter Nicolai*, døbt $^8/_1$ 1717, begr. $^{21}/_3$ s. A.
2. *Peter Nicolai*, født $^1/_1$ 1718, døbt $^6/_1$, Sognepræst i Bjært (da i Thyrstrup, nu i Kolding Herred), Magister, † i Kolding $^3/_4$ 1795²⁾. Gift 1° c. 1744 m. Anne Marie *Krahe*, hans Formands Datter, 2° m. (hendes Søsterdatter) Anna Sophie *Müller*, † i Kolding $^{26}/_5$ 1795, 67 Aar gl., Datter af Godske M., Sognepræst til Vonsild og Dalby, og Catharine Magdalene Krahe. 1 Søn: •

Hans Severin, født 1760, Student 1780 fra Kolding (laud.), siden Bagermester (!) i Kolding, † der $^{18}/_1$ 1798. Gift smstds. $^{14}/_9$ 1792 med Anna Kirstine *Hjelm*, † i Kolding $^{14}/_6$ 1814, 68 Aar gl. (hun g. 2° $^{20}/_9$ 1798 m. Anders Anker Wulfsberg, † $^4/_12$ 1809, 56 Aar gl.).

3. *Anna Elisabeth*, døbt $^{24}/_6$ 1719, † , g. 1742 m. Japhet *Rodenborg*, † 1752, Hørkræmmer i Kjøbenhavn. Hun fik som Enke Plads i Abel Cathrines Boder.
3. *Johannes Meller*, døbt $^3/_6$ 1721, 1745 Konsumptionsforpagter i Roskilde, 1748 Ejer af Øvre Værebros Mølle (Ølstykke Sogn paa Sjælland), 1753 af Sværupgaard (Vigerslev Sogn paa Fyn) samt af et Sted i Odense, hvor han † $^{12}/_5$ 1759. G. 1° $^5/_12$ 1748 i Roskilde m. Bodil *Lange*, † 1751, en Kræmmerdatter fra Kjøben-

¹⁾ De hidrøre i Hovedsagen fra Skifterne efter Johannes Meller K. (Odense 1759) og Hans Severin K. (Kolding 1799, jvf. Berl. Tid. Nr. 28 s. A.) og ere velvilligst meddelte mig af D'Hrr. Jægermester Schøller og Provinsarkivar Saxild. Ogsaa Hr. Arkivfuldmægtig Thomle har jeg at takke for nogle Oplysninger.

²⁾ Se Wibergs Præstehistorie III, S. 702, hvis Efterretninger dog i flere Retninger ere mangelfulde.

havn, 2° m. en Vognmandsenke, Anne Marie Petersdatter *Møller*,
† 17/5 1759 i Odense. 2 Børn (1 af hvert Ægteskab):

a. *Lorenz Peter*, født 1749, † 1760 i Roskilde.

b. *Anne Christine*, døbt 1/2 1756 i Vigerslev, lev. 1799 ugift i
Roskilde.

5. *Soren Peter*, døbt 23/7 1723, † 1725, begr. 3/6.

6. *Mette Margrethe*, døbt 9/12 1725, † 1728.

7. *Bodil Sophie*, døbt 30/3 1728, † 1761, g. 1743 m. *Johannes Harder*,
† 1761, 1742 Sorenskriver over Lofoten og 1760 tillige over
Vesteraalen.

8. *Soren Peter*, født 3/7 1732, Rektor ved Throndhjems Cathedral-
skole, Magister, † Natten til 13/2 1781, ugift, Legatstifter¹⁾.

9. *Christen Anderlov*, døbt 15/9 1734, † 1740.

Lidt mere om Jørgen Rohweder, kaldet Steinberg.

Ved Jægermester **C. E. A. Schøller.**

I sin interessante Afhandling om Oberstlieutenant Jørgen Steinberg i Tidsskriftets 3 Række 3 Bind har afdøde Oberstlieutenant S. A. Sørensen beklaget ikke at kunne give fyldigere Oplysninger om dennes Slægtskabsforhold og Ungdomsliv, idet han tillige ikke finder det usandsynligt, at en Undersøgelse af det Gravkapel i Krempe, hvori Steinbergs Lig blev bisat, kunde give nærmere Oplysning desangaaende.

Jeg er imidlertid bleven opmærksom paa, at der i saa Henseende existerer en endnu bedre Kilde end nævnte Gravkapel, nemlig selve Ligprædikenen over Steinberg, hvoraf et Exemplar findes i det kgl. Bibliotek, og da denne paa en heldig Maade supplerer, hvad der hidtil vides om denne berømmelige Krigsmand, har jeg ment, at et kort Uddrag af den kunde være af Interesse.

¹⁾ Se om ham Metropolitanskolens Indbydelsesskrift 1873, S. 131; Throndhjems Kathedralskoles do. 1855, S. 48 ff; Nicolaysen, Norske Stiftelser, I, S. 735 ff.; Nyerup, Litteratur Lex., S. 310.

Ligtalen er holdt i Krempe d. 27 Januar 1645 af Mag. Johannes Hudeman, Præst sammesteds, og er tilegnet Grev Christian Pentz, efter hvis Befaling Texten er valgt og efter hvis Anordning Ligbegjængelsen fandt Sted; Begravelsen foregik i Overværelse af en Mængde fornemme Personer, deriblandt Erkebiskoppen af Bremen, den senere Konge Frederik III, ligesom der siges, at Kong Christian ikke vilde have undladt at vise Helten den sidste Ære, saafremt han paa den Tid havde opholdt sig i Hertugdømmerne.

Af Ligtalens Personalialia fremgaar det, at Jørgen Steinberg er født paa Gaarden af samme Navn d. 26 August 1605; hans Fader hed Hans Rohweder, Moderen Margrete var Datter af Ratke Harnes. 17 Aar gammel blev han anbragt hos Husfogden i Segeberg, hvorfra han kom til Amtsskriveren i Rendsborg, paa begge Steder tilbragte han ialt 3 Aar; men da han altid havde havt Lyst til Krigerstanden, lod han sig 1625 antage som Musketer i dansk Oberst Markvard Rantzaus Regiment, med hvilket han deltog i Felttoget i Schlesien og atter vendte tilbage til Danmark og senere til Holsten; Rantzau var her bleven Kommandant i Glückstadt, hvis Beleiring Steinberg overværede; efter Fredens Slutning tog han sin Afsked fra Regimentet d. 16 Juli 1629.

For atter at komme i Virksomhed drog Steinberg nu til Holland, hvor han tjente som Musketer i 9 Maaneder, hvorpaa han vendte hjem til Holsten, hvor der var tilbudt ham en Plads som Fændrik i M. Rantzaus Regiment, men allerede et halvt Aar efter gik han i svensk Tjeneste i Wismar som Fændrik, hvor han 10 Maaneder efter avancerede til Capitain under General Wulf Henrik Baudissin, først som Chef for et Compagni Musketerer siden som Dragoncapitain, hvilken Stilling han beklædte i 2 $\frac{1}{2}$ Aar. Samtidig med Steinberg stod den senere Feltmarskal Josias Rantzau i svensk Tjeneste som Oberst; da denne tog sin Afsked for at søge Ansættelse i Frankrig, overtalte han Steinberg til at følge med derhen, hvor han blev antagen som Capitain og hvor han opholdt sig i 5 Aar. Da det imidlertid paa den Tid begyndte at true med Krig herhjemme, blev han af

Grev Pentz kaldet hjem og fik et Compagni i dennes Regiment, men da dette nogen Tid efter blev reduceret, drog han ud paa sin Fædrenegaard, hvor han tænkte at ville slaa sig til Ro for Fremtiden og hvor han boede indtil Svenskerne's Indfald i Hertugdømmerne, da han d. 20 December 1643 blev udnævnt til Kommandant i Krempe.

Ligtalen giver derpaa en ret udførlig Fremstilling af Steinbergs Bedrifter i 1644 lige til hans Død, da han ved Ribe d. 27 December 1644 i Løbegravene blev truffen af en Kugle bag i Hovedet, der 8 Timer efter gjorde Ende paa Heltens Liv; men alt dette kjende vi bedre fra Oberstlieutenant Sørensens udfør-Skildring af Krigens Gang i Hertugdømmerne. Det eneste nye fra denne Periode, som Talen meddeler, er, at Steinberg af Christian IV d. 15 Juni 1644 var bleven optaget i Adelstanden, idet der blev givet ham „Adel, Hjelm, Vaaben og Skjold“; denne Standsophøielse kjendes ikke andetsteds fra. Rimeligvis er der samtidigt givet ham Navnet Steinberg, hvortil hans Fædrenegaard har givet Anledning, medens han vel før denne Tid har kaldet sig Rohweder, saaledes forklares det af Oberstlieutenant Sørensens omtalte Factum, at han i nogle Rapporter fra Krigen 1644 underskriver sig Rohweder, i andre Steinberg.

Steinberg døde ugift, og Fædrenegaarden gik over til Broderen Ratke, der selvfølgelig er opkaldt efter Morfaderen.

Uddrag af Breve fra A. de Saint-Aubain.

Meddelte ved Frøken **Selma Jessen.**

Disse Uddrag af Breve fra A. de St. Aubain (Carl Bernhard) til en høit skattet Veninde, Fru Caroline Jessen (f. 1804 d. 1882, gift 1848 med sin Fætter Overførster i Jylland N. J. Jessen f. 1797 d. 1866) som han følte stærk Trang til at udtale sig for, omhandler tildels en fælleds intim Kreds, hvor hun ved sin kloge aandfulde Opfatning, sin udprægede Evne til at fremdrage det Smukke og Gode, sit trofaste overbærende Sind, udøvede en betydelig Indflydelse. En af hendes Svigersønner (Provst Johan Johnsen, Sognepræst i Vamdrup) sagde ved hendes Grav, at han aldrig havde hørt et dømmende Ord af hende.

Brevene indeholde adskillige uforbeholdne Udtalelser om private Personligheder og deres mere intime Forhold, hvorfor Eierinden ikke ønsker, at de maa findes efter hendes Død. Selv om Brevene imidlertid ifølge deres Character, ogsaa i det her givne Uddrag, maa benyttes med Varsomhed som Materiale til de Personers Historie, Forfatteren omtaler, give de sikkert et fyldigere og mindre ensidigt Billede af St. Aubains Character og Tænkemaade, end hidtil er fremkommet, og bør alene af den Grund formentlig ikke spørløst forsvinde. Stederne, hvor Udeladelser ere foretagne, ere betegnede med Prikker.

Kjbhvn. 6te October 1848.

. . . Det vidste jeg forud, at jeg mangen Gang vilde komme til at savne Gammelstrand No 12¹⁾, og det er sandelig ikke fordi dette først indtræffer idag, at jeg nu skriver Dem til; thi skulde jeg have besværet Dem med Brev, expres i den Anledning, vilde De allerede have haft flere Breve fra mig, end De kunde faae Tid til at læse, især under Arrangementets store Travlhed. Idag har jeg dertil en speciel Anledning, som hverken vedkommer den ikke respecterede Vaabenstilstand, eller de tilendebagte Valg, eller Kongens høie Fødselsdag, eller noget andet grandioست Anliggende, men slet og ret det Speculationsforetagende, som jeg har den Ære at have deltaget i med Dem, for at bringe Familien Handschuh paa en grønnere Gren end den som den hidtil

¹⁾ Her havde Fru S. E. Jessen, Moder til Adressaten, boet.

har indtaget i en Gade, hvis Navn jeg ikke længere mindes, men hvor der nok ikke grønnes mange Lykkens Træer. Den trofaste Delong¹⁾ har meddelt mig, at han endelig langt om længe har har faaet Antoine Rigaud opsporet, og dette er et stort Beviis paa hans Dygtighed og Iver for at varetage danske Anliggender; thi at finde en lille Legetøisfabricant, som fabrikkerer smaabitte Noahs-Arke og diminutive Tigre og Aber, paa samme Tid da man kun leger med Kanoner og Morterer og spiller Abe og Tiger en gros, det forekommer mig næsten latterlig-skikkeligt, en Sammensætning som mere og mere bliver uadskillelig fra Skikkeligheden, der tilsidst gaaer reent ud af Verden som upracticisk, og engang bliver efterspurgt i et eneste tvivlsomt Exemplar, som den Fugl Drunten, hvoraf der kun skal existere en eneste, og det i en tilbagetrukken philosophisk Afkrog af Isle de France, ifølge troværdige Naturforskeres Paastand. Men for at komme tilbage til vor egen Drunte; Rigaud boer i Paris, Rue des Juges, Cloitre Saint-Mery N° 4. Kan man forlange nøiagtigere Oplysning? Vi ere istand til at gaae hen og gribe ham hvad Dag det skal være. Han er endnu bestandig Legetøisfabrikant, ventelig i Haab om roligere Dage, og er „villig til at hjælpe sin Kones Søster, saa meget det i hans Stilling er muligt“. Jeg har endnu ikke talt til Md. Handschuh herom, for ikke at sætte Nykker i Hovedet, hvilket hendes Hoved seer mig ud til at kunne være genegent til at frembringe ved mindste Frø; det forekommer mig altid at være Synd at vække Forhaabninger, som man ikke kan realisere. Mon ikke en Pengeunderstøttelse f. Ex. ved Huusleietider var hensigtsmæssig — Delong vil gjerne bringe hvilket-somhelst Forslag; lover Rigaud at bidrage noget Bestemt, vil Delong purre ham og besørge det tilsendt. Jeg tillader mig at udbede mig deres Mening om denne Qvæstion, eller rettere sagt Deres Ordres; thi da De har været Familiens Protectrice hidtil, vil de vel ogsaa vedblive at være det, haaber jeg, og jeg har kun Deres ringe Expediteurs ydmyge Bestilling af varetage. Altsaa udbeder jeg mig: „Instrux i dette diplomatisk-finantielle

¹⁾ Baron Albert Herman Peter Gabriel Delong, f. 1798 † 1865, dansk Generalconsul i Paris jfr. Biogr. Lex.

Pauperisme-Anliggende for en af Kjøbenhavns Proletarier.“ Jeg haaber, at vi To skulle faae meget bedre Resultater af vore skjulte Bestræbelser i denne Retning, end alle de skraalende Advocater for Pauperismen og Proletariatet faae ud af dem, hvilke til Dato kun have bragt det moderne og meget yndede Proletariat af Dynen og i Halmen. . . .

Igaar valgte vi, med alle engelske Unoder og efter alle franske Noder. Men man havde arbeidet alt for ivrigt, mod alle besindige og intelligente Folk, til at Kjøbenhavnerne ikke skulde være komne til at tænke paa den gamle Sætning: „Frænde er Frænde værst“, og Skrækken for Ultraerne bevægede Massen til at stemme *imod* dem. Af Berlingeren vil De allerede have seet Udfaldet. At jeg ikke mundtlig kan meddele Dem mange morsomme Valgfiif og pikante Træk, baade af det ene og det andet Parti, gjør mig ondt, thi jeg har morsomme Bidrag til Tidens Chronik; men Sligt kan man kun skrive i Chiffre, og dem have vi desværre glemt at aftale. Vor Ven David¹⁾ er bleven værst medtagen; ikke en sultedøende Gadehund skulde tage et Been af ham efter den Behandling han nød. At man glemte at bebreide ham, at han altid gaaer sine Hæle skjæve, og at han gjør skjæv Mund naar han ryger Tobak, kan jeg ikke fatte; thi ellers kan umulig Noget være blevet glemt. Desuagtet sejrede hans Concurrent kun med henimod en Snees Stemmer. Oppositionen fra før, som nu er den angrebne Deel og kaldes Aristocraterne, har ondt ved at begaae sig mod den nuværende Opposition, som bruger Rendestensvand til at sprøite med, og bestandig raaber „det have vi lært af Eder, det gjorde I dengang og dengang, men nu er I blevne de pæne Folk som man ikke engang maa see paa“ —! Det gaaer lystigt, og er det vel den eneste Maade at gennemgaae Crisen paa; men behagelig er den langtfra. Med alt dette kan man glæde sig ved, at Nemesis bestandig gaaer omkring og holder Justits, og saalænge jeg kan mærke dens Nærværelse, bevarer jeg mit Humeur.

Jeg har for Resten ondt ved det, thi det bliver smertelig

¹⁾ Den bekjendte Politiker og Nationaløconom Christian Georg Nathan David, f. 1793, død som Conferensraad 1874.

berørt ved saa mange Leiligheder. Sophie¹⁾ Tüteins Død, saa pludselig, har været et tungt Slag i den Familie, og vil kun langsomt forvindes, ihvorvel Alt gaaer sin vante Gang, og der ikke er nogen overdreven Sorg at mærke; men den Veemodighed, det har efterladt hos dem Alle, har dybe Rødder, dybere end jeg havde ventet at finde, hvor saameget italiensk Blod flyder i Aarerne. Det er lykkedes at faae et smukt Portrait af hende, det var en vanskelig Opgave, men Schiøtt²⁾ har løst den til Alles Tilfredshed. . . .

30te December 1848 Kjøbenhavn.

Dersom jeg skulde misunde Nogen, da blev det salig Peer Syv. dels paa Grund af hans Salighed og dels fordi han er den eneste Autoritet, som har staaet sig i Tidernes Omvæltninger og bliver citeret med den samme Sikkerhed, som da Frederik den Tredie stiftede sit absolute Dominium, der nu ikke engang gjælder til Wandsbeck mere. Denne min udvalgte Prophet har nemlig i sin Viisdom sagt, at Aaret er aldrig saa langt, saa er Juleaften dog trang. Og hvad har man vel mere Anledning til at sande paa denne Aarstid end netop denne Sætning. Ifærd med at opgjøre min Contocourant med dette lykkeligvis nu fuldendte Aar, som jeg ikke vilde have om igjen for meget Godt, er jeg i stor Knibe med at faae det til at slaae til for mine uopfyldte Hensigtsers Realisation, og trods min Aversion for det er jeg ikke meget langt fra at ønske det lidt længere, blandt Andet for endnu inden dets Slutning at kunne skrive Dem et ordentligt Brev til, og takke Dem og Deres for godt gammelt Venskab i Fred og Krig. Men forbi er forbi, det standser ikke og Brevet maa derfor blive som det kan, i Gallop. Det skulde nemlig chicanere mig meget. hvis jeg ikke fik det afsted idag, thi saa maatte jeg renoncere paa en af mine gamle Vaner, at lykønske Dem og Deres Mama paa Nytaarsdag til det meget Gode, der maaskee kan komme, og som jeg i hvert Fald af ganske Hjerte

¹⁾ En 15aarig Datter af Grosserer Ferdinand Tütein.

²⁾ Senere Professor H. A. G. Schiøtt, allerede dengang en meget søgt Portrætmaler.

ønsker Dem Begge og Alle, som høre Dem til. Efter min Beregning kan Posten, ifald den gjør sin Pligt, netop paa Mandag befordre mig til Randers og indsmugle mig blandt Gratulanterne i Overførsterens Huus. Vil De godhedsfuld paatage Dem at distribuere til Alle og Enhver, Store og Smaa, Ingen at forglemme, min venligste Hilsen og mine bedste Ønsker.

Vore Venner leve ved det Gamle og blive dermed temmelig gamle; dette er en Betragtning, som jeg nærmest blev foranlediget til ved at see Familien Duntzfelt¹⁾ paa Ryggen. Hos Ferdinand Tuteins²⁾ have de havt Glæde af William³⁾, som har taget Artium og faaet bedste Character. Jeg har ikke opgivet Haabet om at faae ham til at tage anden Examen; han skal dog have noget Gavn af, at have gjort mig til sin Ven, og jeg hænger i ham af bedste Evne, thi han kan godt trænge til en saadan Culturoverhaling. Men om det stemmer med Familiens Planer for hans Fremtid veed jeg ikke, da man nok endnu ikke har bestemt hvad han skal være.

At vide Noget, skader imidlertid aldrig, selv om hans Liv skulde blive en fortvarende Forsøgelse ved Hjælp af Sukkerfabricationen. At dette har mildnet Luften, som efter Sophies Død har været temmelig tung, følger af sig selv. . . . Tillad mig nu et Spring til en anden Kant af Hovedstaden. Jeg har for kort siden sendt Brev til Mr. Rigaud fra Md. Handschuh og kan i den Anledning meddele at Louise Tutein⁴⁾ har overtaget Deres Secretairforretning hos denne Familie. De seer deraf at Springet i Ideeassociationen fra det Tuteinske til det Handschuhske Huus ikke egentlig er saa stort og baroet som det maaskee i første Øieblik kunde synes Dem; tilmed berøre jo Yderlighederne hverandre som bekjendt. Jeg har proponeret Delong at interessere sig for directe Hjælp, NB. hvis Pære Rigaud er saaledes stemt under denne Regjering, at man kan faae Noget ud af ham. Og

¹⁾ Etatsraad, Grosserer W. F. Duntzfelt (f. 1792 d. 1863).

²⁾ Ejer af Helsingørsgades Sukkerraffinaderi. Var Preusisk General-Consul men tog sin Afsked, da Krigen 1848 udbrød.

³⁾ Søn af Grosserer Ferdinand Tutein.

⁴⁾ Datter af Ferdinand Tutein.

da den Handschuhske Lyksalighed ikke ligger dybere end i en Kartoffelkjælder, forekommer det mig at maatte kunne naaes. Skulde den danske Diplomati i Paris, trods Revolutioner og Thronforandringer, drive mig det igjennem, at Handschuhs ved dens diplomatiske Underhandling er vandt en Kartoffelkjælder, maa jeg indrømme den, at den er bleven med Urette beskyldt for Udygtighed — det faaer saa gaae med Slesvig som det kan; der have vi jo desuden Treschow i London¹⁾ at stole paa, og han skal være saa ganske umaneerlig polidsk, sige Alle de, som han har besørget Affairer for. Maaske kan man saagar overkomme begge Dele paa eengang, baade at frelse Slesvig og Kartoffelkjælder: Det blev Diplomatens Glorie. Jeg er ellers bleven misundelig paa Handschuhs i Anledning af oftbemeldte Kjælder: ihvormeget jeg end grunder, kan jeg ikke hitte paa Noget, som jeg kunde ønske mig med samme Iver. Men Facit er deraf igjen, naar man gaaer videre og gjør Regningen op, at jeg i Grunden er en heel Deel mere reduceret end Handschuhs.

At man avancerer stærkt i denne Tid, er Dem vist bekjendt. Vor Ven Meza er bleven Oberst²⁾, og var han før undertiden ved at ligne ved en sur Citron, saa er han nu den sødeste Apelsin. Edwin Dirckinck³⁾ har det for sit Avancement, at han til April maa ud af sine Værelser i Nyboder. At han er rask kan De vide deraf, at han er altfor rask. Han gik forleden med sin Hustru og en Svigerinde ved Castelsgraven, da en Vagabond paa Skøiter — pardon, en af Folket, en ung 20aarig Gadedreng, eller som det nu hedder Gentleman i Trøie — gik igjennem Isen. Dirckinck sprang ud og halede ham op, til Damernes største Alteration, løb hjem og gik i Seng, befandt sig fuldkommen vel efter dette Bad og vil ikke engang gjøre fornyet Indskud i Enkekassen i den Anledning, hvilket jeg har raadet til, thi de meerbemeldte unge Gentlemen ville ikke aflade at løbe

¹⁾ Conferensraad Fr. Wilh. Treschow var 1848 i en diplomatisk Sendelse i London.

²⁾ Den senere bekjendte General C. J. de Meza.

³⁾ Baron E. Dirckinck Holmfeld f. 1800, død 1896 som afg. Commandeur i Flaaden.

hvor der er farligst, og der falder jævnligen en af dem i. Ved at eftersee deres numeriske Antal er jeg for min Deel kommen til den Overbevisning, at der er nok af dem, om der end daglig skulde blive nogle under Isen. Gentlemens Villie Gentlemens Himmerig, vilde jeg sige og lade dem blive i Vandet, saameget mere som jeg er en daarlig Svømmer. Men jeg behøver ikke at fortælle Dem dette for at De skulde vide, at det er langt bedre at stole paa Dirckinck i Nød og Fare, end paa mig, der bliver meer og meer egoistisk, eftersom der bestandig er mindre Anledning til at være det. Men det er efter alle Regler for den sande practiske Philosophie. . . .

Kjbbvn. d. 21 Januar 1849.

Paa denne Dag er det Familien Saaby¹⁾ — jeg mindes det med skinsyge Følelser — som fortrinsvis har Adgang til deres Fru Mama, ligesom Familien Dalberg havde til den første Plads ved de gamle tyske Keiserkroninger, saa at det først maatte udraabes: „ist kein Dalberg nicht hier?“, før andre fornemme Folk turde placere sig. Men Prærogativernes Tid gaaer til Ende, Familien Saaby's blive ikke mere uantastede end mange andre ligesaa store Familiers, og jeg indfinder mig paa Geburtsdagen med samme Fripostighed, som om jeg hørte til de mest begunstigede. Og siden jeg nu engang er her, haaber jeg at Deres Fru Mama vil tage imod mine bedste og hjerteligste Ønsker for det nye Aar, hun idag begynder, og hvis Nummer i Rækken²⁾ jeg ikke ganske er au fait med. Det er mig en „Schabernak“, at jeg ikke kan personlig bringe hende min Hilsen, men den slette Communication mellem Kjøbenhavn og Danmarks „Kjerneprovinds“ tillader ikke franske Visiter.

Apropos de Visiter! Man fortalte mig forleden Dag for ganske vist, at „En ved Navn Francke“³⁾, som han nylig er

¹⁾ Generalkrigscommissair P. Saaby.

²⁾ Gamle Fru Jessen var født 1766.

³⁾ Karl Philip Francke, en af de ivrigste Slesvigholstenere, Departementschef i Generaltoldkammeret, han forlangte sin Afsked ²⁴/₈ 48 og reiste samme Aften.

bleven officieust benævnet fra dansk Side, har havt den Frækhed og Blindhed at skrive hertil, for at spørge om Noget kunde være til Hinder for at han indfandt sig i Kjøbenhavn. Det er rigtignok Fru Duntzfelt som fortalte mig det, og hun kan „muligvis“ have hørt feil; men Francke kan man troe til Alt. Mig skal han være meget velkommen, thi kommer han ikke til Kjøbenhavn, faaer man ham dog ikke slaaet fordærvet af Canaillen, og det vilde behage mig særdeles, hvis dette overgik ham. . . Hans Actier skulle ikke staa meget brillant i Tyskland, man troer ham ikke. Han kan endnu komme til at slikke sig om Munden efter den Tid, da han gik til Hove hos Christian den Ottende, havde Kors paa Kjolen og levede i den Illusion, at den fine Verden antog ham for mere end en Paddehat, der var skudt op gennem en Øl kjælder Sump. Han kan maaske endnu blive en af Røttgers¹⁾ „Winkelbekante“.

Politiken tilveiebringer Schismaer i Selskabslivet. Fru Tutein sparer ikke Tscherning det mindste, og Fru Duntzfelt stemmer for ham og lovsynger hans oratoriske Talent, selv naar det behandler de confuseste Meninger. Den sidste er mere inde i Rigsdagsaffairer end den første. Jeg skulde saaledes næsten troe, at han igjen har en Ministerchance.

Jeg kan for Resten hilse fra bemeldte Fruer, ovennævnte Herre, fra Dirckincks og Fleertallet af vore fælleds Bekjendte, om hvem for Øjeblikket Intet mærkeligt er at berette, da de Alle leve i jevnt Velbefindende, ganske uden Evenements. Gid det maa saaledes blive ved. Det samme ønsker jeg Dem og Deres, til hvem jeg paa det Bedste beder mig anbefalet. Malvina²⁾ er vel rask igjen. Og min lille Veninde Selma³⁾? Mon hun kan høre, at jeg siger hende sagte, at hun er en . . . ja, nu er det, hun skulde have den fine Hørelse. . . .

Kjøbenhavn d. 6te Februar 1849.

De vil ikke min naadige Frue, tvivle om Oprigtigheden af min Beklagelse over, at jeg ikke personlig kan have den Ære

¹⁾ I. H. Røttger var fra 1832—37 Cancellist i slesvig-holst. Cancelli; fra 1837—51 Borgemester i Itzeho.

²⁾ og ³⁾ Steddøttre af Fru Jessen.

at gjøre Dem min Opvartning og bringe Dem min Moders og mine bedste Ønsker i Anledning af Deres Fødselsdag, hvis De vil behage at erindre hvor stor en Andeel jeg altid fortærede af den fortrinlige Geburtsdagskage med Rosiner i, som var en af mine sikkreste aarlige Indtægter i den gode gamle Tid, da Geburtsdagen endnu blev celebreret ved Gammelstrand og Choccoladen blev skjænket af en ærværdig Kande fra Sevres. Mais ils sont passés ces jours de fête & de Geburtsdagskage! Nu drikker Amtmanden¹⁾ af Sevreskanden og spiser, hvis jeg kjender ham ret, rigeligt min Portion af Kagen, og saa fortæller han Dem oven i Kjøbet gamle Anecdoter med stadig Udeladelse af Pointen. Min eneste Trøst er, at man i Randers ikke forstaaer at lave den samme Kage; dette er ikke saameget for at Randenserne ikke skulle faae det bedre end de have fortjent, som for at denne Forandring i Reglementet skal bringe Dem til at tænke paa den gamle Kage, denne igjen paa det gamle Reglement, dette igjen paa de gamle Venner, og, — det er unegtelig en lang Vei at gaae — disse igjen paa en af de hengivneste, hvortil jeg er saa fri at regne mig selv.

. . . Af Deres Gratulanter er Fru Scholten²⁾ daarligst, hun lider af nerveuse Tilfælde, har bestandig Feber græder og lamenterer Manden ud af Huset. De vil formødentlig sige: „fortæl mig noget Behageligt paa min Fødselsdag“. Dertil kan jeg kun give det samme Svar, som man faaer paa svenske Restaurationer, naar man spørger efter andre end to tre Retter af tyve som staae paa Spiseseddelen: „det finns inte!“ Det Ubehagelige har faaet Overhaand, og vi øve os nu i at bære det med Stoicisme. . . . Jeg kan saaledes ikke beskrive Dem, i hvilken Grad jeg har ondt af Louise Tutein, ligesaa lidt som jeg kan sige Dem, med hvilken Resignation hun bærer sin Skjæbne. Hendes Helbred lider øiensynlig ved den evige Affection, og Liliencrons³⁾ Breve

¹⁾ Kammerherre V. K. Lorenz i Randers.

²⁾ Gift med General P. Scholten, som havde været Gouverneur i Vestindien.

³⁾ Baron Rochus Liliencron var forlovet med Frk. Louise Tutein, han var Slesvigholstener derfor ilde seet. I Familielivet var han meget elskværdig og underholdende, han var fremragende i flere Henseender og i Besiddelse af et betydeligt musikalsk Talent. De bleve gifte 1851.

ere upaatvivlelig skikkede til at vedligeholde Spændingen. Den gamle¹⁾ Tutein siger uopfordret, at han vil lade ham sparke ned af Trapperne med det hele Slæng, „de Kjøtere“. . . .

Det lader næsten til, at den slesvigholstenske Sag bliver efterhaanden opgiven af deres Egne. Francke skal gjentaget have forespurgt om det vilde vække Opsigt om han kom hjem: „for at see til sine Børn!“ — som han til Julepresent sendte Brocher med slesvigholstenske Couleurer. Den tykke Bernhardt Bülow²⁾ kom i Fredags uformodentlig hertil. Han vilde blot complimenter Kongen og derpaa reise igjen; han har hele Tiden levet i England og i Hamborg uden at beblande sig med Affairerne. Skulde det ikke være Tegn til at man var nær ved Land, ligesom naar Svalerne sætte sig paa Skibet? Jeg mener han sonderer Terrainet, og vil blive fulgt af flere Renegater; naar man saa blot ikke vil være altfor godmodig og tage for godt imod dem. . . . Raasløff³⁾ ventes om 14 Dage, han bliver ansat ved Geværfabrikationen paa Hammermøllen som Controlofficer. Nu maa han være forsigtigere end hidtil, hvis han vil begaae sig blandt Kameraderne; thi man har allerede ventet at profitere et Avancement ved hans Afgang, og denne Skuffelse er for materiel, til at den let tilgives ham. Og dumt har han unegtelig baaret sig ad. . . . Vor Ven Tscherning er bleven Soirémand, han rivaliserer næsten med Ivar Rosencrantz om at være med overalt. I forrige Uge kunde De træffe ham paa Bal hos Ungern Sternberg (den russiske Gesandt), hos Grev Knuth, Grev Wilhelm Moltke, og hos Wynns (den engelske Gesandt) samt i Soirée hos Levetzau⁴⁾ og Fru Zarthmann⁵⁾. Man kan ikke forandre en større Virksomhed i een Uge. Nu er Publicums Nysgjerrighed

¹⁾ Bedstefaderen, Etatsraad Frederik Johann Tutein.

²⁾ Diplomat, født 1815, død 1879, tog 1848 Afsked fra dansk Tjeneste, kom senere tilbage, blev dansk Gesandt i Frankfurt, tog 1862 atter Afsked og blev siden Statsminister i Meklenborg-Strelitz, se nærmere Biografisk Lexicon.

³⁾ Den senere Krigsminister. Han var dengang Capitain i Artilleriet, men blev afskediget i Juli 1851.

⁴⁾ Overhofmarchal Joachim Godsche Levetzau, f. 1782, † 1859.

⁵⁾ Fru Zarthmann, født Donner, Enke efter Admiral Z.

tilfredsstillet, man vil snart see skjævt til ham; thi det hjælper ikke, at han er Aristocrat om Aftenen, naar han er Democrat om Formiddagen og dominerer Rigsdagen med sine Bondevenner. Fruen er endnu ikke kommen tilsyne, man længes efter at faae hende at see, men hun kommer vel neppe under Lysekronen denne Vinter. Fru Bille¹⁾ kalder Tsch.: „et skadeligt Dyr“. Det Værste er, at der er mange af samme Mening, og han er intet mindre end yndet i nogensonhelst Kreds. Det gjør mig ondt, men han vil jo selv ikke have det bedre . . . Marie Handschuh besøgte mig igaar, jeg skal skaffe hendes ældste Søn ind i Armeen, han har Ambition og vil gjerne være General; men da han ikke kan blive det strax, nøies han for det Første med at stille for en Soldat og faae 200 Rd. for sit Menneskekjød. Om jeg kan drive dette Seelenverkooperi igjennem vides endnu ikke. Ved den Anledning maa jeg meddele, hvad jeg veed vil fornøie Dem, at min Broder²⁾, efter 10 Aars Afsked, atter er optagen i Armeen med sin gamle Anciennet, hvilket han har sin egen Brugbarhed at takke for og ikke Protection, dette gjør det endnu behageligere. Han har altsaa nu en Fremtid, hvis Vor Herre lader ham beholde Helsen. Men denne bliver jo ikke værre, fordi hans Kaar ere bedre. At dette har oplivet min Moders, paa Grund af Krigen temmelig tunge Humeur, kan De nok tænke. Om Vaabenstilstanden bliver forlænget eller ei, kan jeg ikke melde Noget om. Jeg troer det ikke. Otto Lütken³⁾ gik forleden til London som Coureer, maaske i Anledning af denne Sag. Man er naturligvis krigersk stemt i denne gode Stad, men interesserer sig fuldkommen ligesaameget for Maskeraderne i Casino.

Kbhvn. 13de October 1849.

Om jeg ogsaa i dette Øieblik skulde komme Dem til Uleilighed og afbryde Dem i en eller anden nyttig eller behagelig Beskjæftigelse, haaber jeg at De tilgiver mig mit Komme, paa

¹⁾ Født Bornemann, Enke efter Gehm. Statsminister, Admiral Bille.

²⁾ Major Anton Philip de St. Aubain, der faldt ved Isted Aaret efter.

³⁾ Dengang Capitainlieutenant i Marinen, senere Orlogscptn. og Marineminister.

Grund af, at jeg dog egentlig ikke løber Dem paa Dørene, hvoraf jeg gjør mig en Fortjeneste — i Mangel af bedre — saasom og eftersom jeg er gammel og tvær, ja saa melancholsk, at man gjerne kunde anvende Shakspeares: „som en mudret Stadsgrav“, paa mig. Hvad kunde det desuden nytte at gaae som Probenreuter for et Oplag af Mismodighed omkring i Landet, der netop behøvede et saa stort Quantum af Modighed? Men nu ville vi lade alle vore Sorger — jeg siger vore, thi vi havø dog havt et Par tilfældes, . . . fare, og tale om vore Glæder, som vi dog ogsaa have havt nogle af. For idetmindste at faae en af disse fældes, skynder jeg mig at meddele Dem at vore mangeaarige Bestræbelser for Huset Handschuh endelig ere blevne kronede med det lykkelige Udfald, som jeg stadig har ventet paa, thi jeg kunde ikke bekvemme mig til at troe, at Forsynet Intet skulde have isinde med de mange smaae Uleiligheder, det havde havt, snart med at conservere de vigtigste Ord og Tal paa en gammel Døbcattest for den ædende Muggenhed i Almindelige Hospitals saakaldte Archivkjælder, snart med at bevare en afbrudt Protection ved at hænge den bagpaa Tuteins Plankeværk paa et rustent Nøglesøm, snart ved at sende en forvorpen Dreiersvend udenlands, og lade hans naturlige Tilbøielighed til at dreie sine Medmennesker Knapper tjene til det tilsigtede Øiemed. Det er langt om længe lykkedes min Ven Delong at fornøaa Rigaud til at gjøre et decideret Skridt til den Handschuhske Families Fordeel.

Han er kommen hertil fra Paris og har medbragt til Handschuhs Madame Rigauds vistnok veltrufne Daguerreotyp Contrafei, som meget skal ligne salig Moer Lejeal¹⁾, samt et næsten ulæseligt Venskabsbrev fra Madame Rigaud, og til min Ringhed — hvilket egentlig er Praleri, da det er adresseret til Delong — et Brev fra Rigaud, hvori han tilbyder at tage en af de handschuhske Sønner i Alder af 12—14 Aar til sig og siger: „plus tard peut être je me deciderai à faire venir un second. Je lui servirai de père et s'il a assez d'intelligence pour com-

¹⁾ Formodentlig Md. H.'s Moder.

prendre mon état, je pourrai par la suite l'établir convenablement. Je ne sais pas par quelle voie ce jeune garçon pourra faire le voyage de Paris; je recommanderai seulement qu'il le fasse le plus économiquement possible, sans que cependant cet enfant puisse essayer des privations." Jeg har afskrevet Dem dette ordret, fordi det tydeligt characteriserer den gode Rigaud og hans ikke mindre gode Intentioner. Skulde De tro det, Mistress Handschuh vilde have foretrukket 10 Rd. contant for denne Hjælp. Jeg har maattet tilbringe en heel Søndag Aften hos Handschuhs i Klerkegade, for at tale dem til Raison og faae dem til at indsee hvilken Lykke det var. Moderen snakkede om sine Følelser og Faderen om hvor vanskeligt det er at finde sig tilfreds i et fremmed Land. Det vidste han vel af Erfaring. Men omsider lykkedes det mig at faae dem til at indsee, at en Familie i smaa Kaar og med mange Børn ikke kunde blive sammen som et Knippe Ræddiker. En Yngling ved Navn Waldemar blev udvalgt, og det som bidrog til denne ferme Beslutning, var, at en klog Kone engang havde spaacet, at en blond Søn skulde uformodentlig komme paa Rejse og gjøre sin Lykke, og bemeldte Waldemar er Familiens eneste Blondin. Jeg slog mig til Overtroens Parti, erklærede Spaadommen for paalidelig og halvveis opfyldt, og Drengen fandtes villig til at gaa i fransk Tjeneste som Fabrikantsøn, egentlig en aparte Profession, som de Færreste komme til at reise paa. Han fandtes ogsaa saaledes equiperet, at det stemmede med Huset Handschuhs Æresfølelse. Sagen er nu afgjort, Louise Tutein skriver idag til Rigaud og melder hans forventede Ankomst. Han skal være en god Dreng af en stadig og trofast Character, og saaledes seer han ud, dertil har han en sund Ansigtifarve og tykke røde Kjæver og er confirmeret. Jeg skulde tro, Rigaud vil sætte mere Pris paa at faae en stille og flittig Dreng end faae en livlig og flygtig, som den yngre derpaafølgende lader til at være. Han kan maaske senere gaa med i Kjøbet som Tilgiften. Saavidt ere vi komne i den Sag, og jeg troer at vi kunne være tilfredse med at have taget os af den.

At Delong er bleven forlenet Titel af Baron for sin Person, har forbauset Alle. Jeg bilder mig ind, at derved maa være tilsigtet et eller andet Maal, jeg troer, at han er for fornuftig til at ville speculere alene i den hule Klang af en Titel, som i Paris enhver kan give sig, og som kun gjælder i Forbindelse med deres egne gamle historiske Navne. . . .

Hos Tuteins forbereder man sig til Sølvbryllup hvorfor der hersker megen Travlhed; at De og Deres Fru Moder ikke kunne være med, er flere Gange oprigtig beklaget, navnlig igjen igaar af Herr Tutein. Frederik er kommen hjem. Han er bleven vakker men temmelig tyndhaaret, for ikke at sige skaldet som en Ælling i sin første Ungdomsbaar. Ferdinand¹⁾ Marienborg er oppe til Artium, det er hidtil gaaet ham godt.

Min Moder vilde vistnok sende Dem mange Hilsner, men hun er endnu paa Landet, trods det kolde Vejr. Hun kom først afsted midt i September, Veiret syntes hende hele Tiden ikke godt nok, det blev nogle Dage tillokkende, nu er det forbi og Kulden er ret følelig. Brændet er i 16 Rd. til behagelig Efterretning, glæd Dem derfor, at De ikke boer i Kjøbenhavn og er nødt til at betale saadanne Priser. . . .

Jeg havde hemmelig havt den Hensigt, at gjøre en Efteraarstour til Jylland, og da havde jeg seet indenfor til Dem paa Veien til Frisenborg; men iaar er det ikke blevet mig muligt at realisere denne Plan. Saameget vissere vil jeg haabe paa den til næste Aar. Min lille Veninde har lovet mig et lille Værelse ved siden af Gæstekammeret; jeg skal bede hende holde sit Løfte, men hvorledes hun da kommer ud af det med M., det maa blive hendes Sag, thi Malvina er nok Beboeren von Rechts wegen. . . .

Kbhvn. Nytaarsdag 1850.

. . . Da jeg sidst hørte fra Dem, havde Rygtet om den Rigaudske Perfidie endnu ikke naaet Randers. En smuk Dag kom her et Brev fra ham, samt et andet skrevet i hans Kones Navn af ham, hvori han gjenkalder alle sine gode Løvter,

¹⁾ Senere Eier af Høgholt og Folkethingsmand.

frabeder sig at faae Drengen tilsendt, lamenterer over sine ødelagte Affairer og annonserer, at han vil lade sig separere fra velagte Madame Rigaud, hvis Contrafei vi nys havde modtaget med behørig Rørelse. Handschuhs fandt sig meget taalmodig i denne Omskiftelse, havde den været ledsaget af 10 Rd., vilde de have anseet den som en Himmellykke. Drengen som daglig tydskedes med Louise Tutein for at blive skikket til at gjøre sin Lykke paa Eransk, blev rigtignok lang i Ansigtet. Delong, som er reist hjem igjen, har lovet mig at gaae til Rigaud og tale med ham. Jeg opgiver ikke denne Familie endnu, ihvorvel det næsten lader til, at Manden er ødelagt baade af Flytningen fra Strasbourg og af Revolutionen i Paris, og giver Konen Skyld for det Hele. Saaledes gik ad interim dette Haab i Lyset, og vi maa atter vente paa bedre Tider. Omsonst skeer jo Intet, og alle disse Forviklinger maa dog engang føre til Noget, ellers havde vi slet ikke faact det saa ofte slupne Spor fat igjen. . . . Foreløbig er jeg bemyndiget til at bringe en Nytaarshilsen fra Familien Tutein. . . . Lilliencron lader til at have bildt Louise Adskilligt ind om hans Dygtighed og Virksomhed; idet mindste tillægger hun ham Alt, hvad der skeer derovre til vor Fordeel. Gud veed, det er saare lidt. Jeg saae ham slet ikke, men kan nok mærke, at Stemningen i Familien imod ham ikke er bleven bedre ved dette Besøg; for Louise holder man imidlertid gode Miner. At Huset bogstavelig var aldeles tomt i de 10 Dage han var her, saa at ikke et Menneske kom der af deres hele store Bekjendtskab, havde frapperet dem meget, og har naturligvis ikke talt hans Sag. Den gamle Herre er rask, og jeg kan ikke see den Affældighed, som Andre tale om, jeg finder ham bestandig uforandret munter og ved god Appetit. . . .

Min Moder har denne Vinter holdt sig inde, og det kolde Veir er heller ikke fristende til Udflugter. Vor gamle Pige ligger endnu paa Hospitalet af Gigtfeber, dette gjør det heller ikke hyggeligere. Men man maa jo finde sig i saadanne Smaauheld. Hos Buntzens leve de alle vel, Lütken gaaer iaften tilbage til Als til sit Dampskib. Meza giver brillante Soireer; Tscherning exererer Bondevener og bliver hadet; Fru Tscherning fordømmer

alle Kunstnere og kalder Billedhuggere Haandværkere. Gaardmænd blive Lorder i Overhuset; Lord Wessely¹⁾ har Snue i sin store Næse; Grosserer Owen blev ikke Lord, hvilket Tscherning havde lovet ham; Berling skal idag være bleven Excellence og Chef for hele Hoffet; Metze²⁾ er misfornøiet med Tiderne og klynker over den eenlige Stand. Dette ere de nyeste Nyheder af Betydenhed, de ere alle mere eller mindre af politisk Vigtighed, med Undtagelse af den sidste.

Kbhvn. 22 Januar 1850.

. . . Den samme Post, som bringer Dem dette, vil bringe Budskabet om Øhlenschlægers Død i Søndags Aftes, anden Aarsdagen efter Christian VIII. Han led ikke og døde med stor Fatning. Bang sagde ham om Eftermiddagen, at han ikke kunde leve, og nu ordnede han Alt med stor Ro, og lod derpaa William³⁾ læse for sig Slutningsscenen af Socrates om Udødeligheden, og tog nu Afsked fra sin Familie. Han har været en sjelden lykkelig Mand og fik en sjelden lykkelig Død. Man kan ikke Andet end glæde sig ved, at udmærkede Mænd gaae ud af Verden paa en smuk Maade. De Fleste døe som Pjalte, falde fra hverandre, fordi alle Trevlerne ere raadnede op. Personlig gjør dette Dødsfald mig ondt, da han var en gammel Ven af vort Huus og jeg holdt meget af ham. Heiberg lukkede Theatret igaar, hvilket jeg finder smukt, men Abonnenterne kunde ikke lide det, de vidste ikke hvad de skulde tage dem for paa den kjedsommelige Aften.

Og apropos de Theatre: vi ere oversvømmede af tilkommende og nærværende Debutanter af begge Kjøen, og nu sender Guden Plutus sine Børn til denne Anstalt. En Jomfru Møller, som debuterede forleden, eier 20,000 Rd., og en ung Eckardt, en Søn af en mig ubekjendt rig Madame, skal blive steenrig; han skal have Talent. . . . En Søn af Nielsen lover man sig godt

¹⁾ Formodentlig Dispachøren.

²⁾ Ferdinand Metze, en tydsk Læge indkaldt her til Landet af Onkelen Conferentsraad Brandis, død ugift i Kjøbenhavn 1886.

³⁾ Øhlenschlægers ældste Søn.

af. Hr. Ferdinand Tutein spiller atter omkring med smaa hurtige Skridt efter at have havt Hold i Ryggen; den gamle Herre er som altid livlig, men Tjeneren med Bakkenbarterne er døende — jeg mindes i dette Øieblik ikke hans Navn — han har været saa uforsigtig at lade sig fange til Medlem af Maadeholds- eller jeg troer end ogsaa Afholdenhedsforeningen, og det har fældet ham. Salig Friderici gjorde ret i, at han ikke lod sig narre af Prof. Otto, som De nok kan huske; han døde fuld.

Min Moder holder sig endnu bestandig hjemme i 16—18 Grader; men udenfor er det bestandig Blæst med 8—10 Grader af anden Caliber, Situationen er altsaa bedst i Arresten. Imidlertid kjeder det hende temmelig meget, da det lader til at hele vort Bekjendtskab ogsaa maa holde sig inde. Dog besøgte Tscherning os forleden, han exarcerer Lands- og Folkethings Recruiter i denne Tid og har dermed saare travlt. Fra hans Frue har jeg en Hilsen; hun vil have alle vore Malere satte i Vox; for mig gjerne, naar man kun ikke skal faae hendes Skole at døie i Malerkunsten, som hendes Mands i Regjeringskunsten. Har De læst Martensens Svar til Nielsen i Slesvig¹⁾? Ellers anbefaler jeg det. Præsident Scheel²⁾ arbejder paa en Brochure til samme Superintendent.

Kbhvn. Sde April 1850.

Da jeg ikke igaar kunde bringe Dem og Jessen min personlige Lykønskning til min lille Ven Constants³⁾ Optagelse i det Christne Laug, tillader jeg mig idag at gjøre det skriftlig. Og dertil maa jeg føie min Tak for det Brev, jeg modtog fra Dem imorges og for de venlige Tanker for mig og min Mama som det indeholdt. Uagtet Erkjendtlighed ikke er en Følelse, man vel egentlig bør gjøre Undskyldning for, maa jeg dog bemærke, at det ikke er den, som har foranlediget dette Brev, hvilket De

¹⁾ Den senere Biskops „Sendschreiben an den Herrn Oberconsistorialrath Nielsen in Schleswig“ angaaende Embedsedem.

²⁾ Ludvig Nicolaus v. Scheele, Præsident for den slesvig-holstenske Regjering før Oprøret, skrev: Zeugniß abgefordert von dem Kirchenproben Nielsen in dessen „Materialien zu einer Appellation für Schleswig-Holstein und dessen Geistlichkeit“ 1850.

³⁾ En af Sønerne, som var Søcadet.

alligevel havde faaet, ifølge min egoistiske, og som al Egoisme dybt indgroede, Tilbøielighed til at skrive ved høitidelige Anledninger, hvorved man ligesom hævder sig en Ret til at høre med til Familie-Inventariet, i udstrakt Betydning. Iaftes celebrerede vi som sagt Confirmationen i Kronprindsensgade hos „Tanterne“, Fêten var magnifique, Onkel Harboe¹⁾ i fuld Galla, og ovenpaa Krandskagen seilede en Baad nok saa flinkt, og til Roers sad en dristig Ungersvend med Flag i Haanden, og Fartøiet gik strygende, omtrent som Iris, der staaer paa Grund i Aarhus Havn. Gjesternes Antal var Legio, Salaternes fire, De seer heraf, at det var i stor Stil. . . .

Louise Tutein vugger sig i Illusioner, som ere baarne af tydsk Vind; det kan gaae til en Tid, men selv en Tydsker kan ikke altid gjøre Vind nok, og hun vil falde tungt, hvis dette luftige Underlag en smuk Dag svigter. Dette kan snart forestaa. Efter de sidste Efterretninger skal Statholderskabet være vippet af Stolen og Olshausen²⁾ og Ultrademocraterne sidde i Høisædet. I dette Øieblik holdes der Statsraad om disse Begivenheder, som let kunne blive bedre for os end for Lilliencron. . . . Vor Ven Meza, som har gennemgaaet en smertelig Operation for indvendig Forhærdelse, er nu i god Bedring og var igaar oppe i fulde fem Timer. Men endnu er Huset lukket for alle andre end Chirurger, thi man har ikke villet lade sig belemre med Venners Deeltagelse, ikke engang jeg, som har kjendt ham saa nøie og saa længe, er kommen videre end til Conferencer med Pigen. At dette undrer Alverden og bliver bedømt som extraordinair Særhed, kan De nok tænke. Om otte Dage skulle de flytte, de have leiet Scholtens halve gamle Etage, hvor Grev Ahlefeldt har boet. At Mimi Zahrtmann har havt Bryllup med Holsteinborg og at Soffie Lovzow skal have Bryllup med Giesegaard o. s. v. veed De vel. . . . Med Fernanda Tuteins³⁾ smukke

¹⁾ Commandeur Harboe, Commandant i Nyboder.

²⁾ Advocat, Redacteur, Medlem af Oprørsregjeringen, gik 1851 til America, kom senere tilbage til Tydskland.

³⁾ Fernanda Sophie, Datter af Grosserer Ferdinand Tutein, blev 1854 gift med Rigsreve Rud. Aug. Jos. Hubert Spee til Glindfeld.

Sang har det sin Rigtighed, det er en stor Glæde at høre hende. Hun seer tillige saa godt ud denne Vinter; Ballerne, som have ødelagt alle de andre unge Damer, have ikke røvet hendes gode Couleur. Den ene Levetzau, af sit tragiske Udvortes kaldet „Ligbæreren“, er, mellem os sagt, meget charmeret i hende, men jeg mener, at man har havt Slesvigholsteinisme nok der i Huset, og tillykke troer jeg hun mener det Samme. . . . Fra Metz kan jeg hilse og melde, at han har faaet en meget almodisk Frakke. Det kunde saaledes være tænkeligt, at han igjen gaaer paa Frierfødder. Stedet kan imidlertid ikke paavises, men Frakken er et Factum. Min Broder er igjen bleven forflyttet hertil. Du Plat¹⁾ tænker snart paa at gaae til Nyborg — om han ikke skulde faae Garden til Fods, som han arbejder paa. Speciel Hilsen fra den lille Fru Tscherning. Hun lever flot i denne Tid: Rigsdag og Kunstudstilling; „grüne Petersillie und Kopfsalat“, det skulde ikke undre mig, om jeg hørte hende fløite den gamle Dessauer-marche, blot for Tactens Skyld. De seer heraf, at jeg ærligt og redeligt stræber at holde Dem au courant med alle vigtige Begivenheder. Min Moder, som lever taalelig, sender Dem og alle Deres tusende Hilsner. Skulde De virkelig have havt Taalmodighed til at følge mig til denne Linie i dette lange Brev, har De maaskee endnu saamegen Godhed tilovers, at De vil bringe mange Hilsner fra mig til Deres gode Mama, til Jessen og til mine unge Venner og Veninder.

Kbhvn. 4de Jan. 1851.

Min naadigste Frue!

Inden Aaret bliver altfor gammelt og Nyet kommer til at staae i første Qvarteer, vil jeg skynde mig at bringe Dem, Deres Moder, — og det hele Huus mine og min Moders bedste Ønsker for at 1851 maa bringe Dem Alle ret megen Lykke og Glæde, samt den behørige Sundhed til at nyde disse Goder. Det er vanskeligt at gaae i Detaillen, thi man kan saa let tage feil af det, Enhver just behøver og kan have Grund til at ønske sig. . . .

Vi feirede Nytaar iaftes hos Tuteins, idet Nytaarsaften er

¹⁾ General T. H. C. du Plat, som faldt ved Dybbøl 18 April 1864.

forlagt lidt længere frem i Tiden. Edwin skulde have været med; men han kom ikke, og kan kan de gjette hvorfor? Philosophen var ikke stiv nok i Philosophien, til at kunne vise sig med en Philipens i Panden¹⁾! Hvad er nu Philosophien værd, naar Alt kommer til Alt, da den ikke kan overvinde en Blegn i Huden, men lader sig dominere af den. De seer imidlertid heraf, at han ikke saa ganske gaaer op i Speculation, og ikke saa aldeles indhyller sig, som Jomfru Pallas i den gamle Vise, i „Støv og lærde Sager“, at det ingen Betydning skulde have for ham, at være en beau Blondin. Philipensen hindrer ham for Resten ikke i at gaae ud til den daglige Dont, hvor Skjønheden ikke kommer i Betragtning, thi jeg traf ham ikke hjemme forleden, da jeg vilde besøge ham. . . . Duntzfelt har skrantet i denne Vinter men er nu i god Bedring, Fruen giver la grande dame d'un certain åge, Frøkenen bliver hjemme og holder Papa med Selskab, Svigerdatteren er Lady fra Colonierne, og Sønnen²⁾ er interessantest, da han bestandig er paa en af Øerne Vesten for Slesvig. Den „gode Massmann“³⁾ bliver urimelig tyk og ømfodet, og Fru Kjerulf gaaer i hendes Fodspor, hvilket ikke bidrager til at gjøre hendes Verdensanskuelse blidere. Gamle Tutein er igjen rask som sædvanlig, han har nylig overstaet en drøi Forkjølelse, og er nu bleven noget forsigtigere; han havde en Julelystighed hos sig, som blev morsom ved den livlige Deltagelse han ydede; Adolphe de Coninck⁴⁾ læste adskillige ret lystige Vers op, og den gamle Herre havde ikke alene selv forfærdiget et af dem, men gav hele Tiden sin Besyv med paa hans originale Maade. Jeg vilde ønske, De havde været tilstede, og kunde have nydt denne Scene, De vilde have paaskjønnet den, og jeg havde da med det samme havt den Fornøielse at nyde Deres Selskab, som flere end jeg savnede paa denne Aften.

¹⁾ Sandsynligvis har Philosophien ikke været tilstrækkelig til at dække over den unge Students rimeligvis tarvelige Toilette i den elegante Kreds.

²⁾ Edvard Duntzfelt, f. 1821, † 1892 som Contreadmiral.

³⁾ Frøken Mary Massmann.

⁴⁾ Født 1814, død 1872, dengang Fuldmægtig i Landsoverretten, senere bekendt Politiker.

Har det ringet for Deres Øren Fredag før Nytaar, veed De nu Aarsagen.

. . . Den østrigske Minister¹⁾ paastaaer, at til Udgangen af Januar skal de fjendtlige Tropper være opløste; jeg er nær ved at troe ham — trods han er en Tydsker, thi han har ogsaa forudsagt Østrigernes nu iværksatte Marche *imod* Holsteen; *til* Holsteen er vel ikke værd at sige endnu. Imidlertid fare de endnu paa, engang imellem, og nu har der igjen Nytaarsaften og Nytaarsdag været Fægtninger, som dog til Lykke ikke have bragt dem Andet, end de meget tyske „moraliske Laurbær“. Desuden have de kostet Lieutenant Dalgas²⁾, en ung vistnok ganske talentfuld Maler, hvis Broder tidligere er falden, og det er kun en daarlig Gevinst at have taget 24 slesvig-holstenske Hallunker til Fange, som samtlige ikke er Krudtet værd, som det koster at skyde dem, endsige Føden. — Johan Bülow³⁾ er igjen bleven daarlig, og man begynder at blive betænkelig derved, han har nu tillige faaet Rosenfeber. De saakaldte lette Saar ere ofte de lumskeste.

En ny Bog har i denne Juletid gjort Allarm i Leiren; den er skreven af en ung Pige paa 20 Aar, og dens Titel er „Clara Raphael“. Dersom De ikke allerede har læst den, vil jeg anbefale Dem at faae den, thi den er unegtelig interessant. Her falde næsten Alle, Gamle og Unge, Mænd og Qvinder over den arme Forfatterinde⁴⁾, som maaskee ikke har været forsigtig nok, saa at hun er bleven nævnt med betydelig Stemmeferhed. Om hun besidder Philosophie nok til at udholde saamegen Kritik, antager jeg for uvist, med mindre Kritik skulde være mindre slemt end Philippenser. Det vil interessere mig om De ogsaa fordømmer hendes Qvindelighed, Følelse og Delicatesse? Jeg for min Deel holder mig ganske til Bogens sidste Linier⁵⁾, og mener som

¹⁾ Baron v. Vrints Treuenfeldt.

²⁾ Dyrsmaler C. E. Dalgas blev saaret ³¹/₁₂ 1850 og døde 1 Januar 1851, han var Broder til Hedeopdyrkeren Oberstlieutenant Dalgas.

³⁾ Den senere General og Gesandt i London Carl Ernst Johan Bülow blev saaret ved Isted 1850, han var dengang Capitain og Stabschef.

⁴⁾ Frøken Mathilde Fibiger.

⁵⁾ Som lyder paa, at Clara skal høre op med at skrive, det anstrenger hende nu formeget, senere kan hun fortsætte.

Heiberg, at hun har sat sig fast i en Crisis, som hun ikke bestandig kan blive siddende i; naar hun slipper ud af den, paa hvad Maade det saa skeer, vil hun nok blive brav.

Fra Edwin Dirckinck, som er i Slesvig, har her været Efterretninger, han befinder sig meget vel. Constant¹⁾ har kjøbt Maglekilde Vandkuranstalt for 15000 Rd. og vil til Foraaret flytte til Roeskilde med sit Billedgallerie. Han har faaet i Kjøbet fuldt Inventarium, ikke mindre end 40 Commoder, 36 Gyngestole, 96 Taffelstole o. s. v. o. s. v., tænk hvilken Lykke for en Mand, som har medfødt Talent til at være Marskandiser! Vandkandernes Tal er Legio, uden at tale om Toiletspeilene, der ere utallige. Det er et helt Baroni af Skraml. Han er daglig paa Jernbanen, for at tælle Effecterne, og glemmer reent at skrive politiske Brochurer. Hans Kone deler hans Glæde, som det en agtbar Hustru egner og anstaaer, hun er meget tilfreds med at komme til Roeskilde.

Min Moder befinder sig Gud skee Lov ganske taaleligt, det samme gjælder min øvrige Familie, Buntzens og Lützens. Nyt opvarter Staden ikke med; naar jeg har sagt Dem, at Wilhelm Lindholm²⁾ igaar havde Bryllup med Frøken Otilde Hedemann, og at det halve Kjøbenhavn løb til Holmens Kirke for at see dette Optog, in Specie Prinds Frederik af Hessen som Forlover, saa har jeg meddeelt Dem Alt, hvad vi have at opvarte med. Jeg ender mit Brev noget nær paa samme Sted, hvor jeg begyndte det, og har paa Samvittigheden at have forødet Deres Tid og trukket en ny Vexel paa Deres Overbærenhed. Lad denne Conto fremdeles staae mig aaben i det nye Aar.

Kbhvn. d. 3die Marts 1851.

Dersom De, min ædle Frue, skulde falde paa at troe, at min Hukommelses Almanak skulde være geraadet saa alvorlig i Uorden, at den 21de Januar og d. 6te Februar ikke fandtes paa

¹⁾ Constant Dirckinck Holmfeld (f. 1799, d. 1880) var fornævnte Edwin D. H.s Broder. Bekjendt Publicist. Modstander af Slesvigholstenerne og de Nationalliberale.

²⁾ Den senere Oberst, Kammerherre Lindholm, f. 1818, † 1892.

den, saa gjør De mig og min Almanak stor Uret. Begge Dage ere blevne mindede herhjemme med de bedste Ønsker, og den sidste dertil med Champagne. Denne benedidede Dag, som skjænkede os Dem, faldt nemlig i min Drukkensperiode, da jeg pligtmæssig forfaldt som Repræsentant for Enthusiasmen. De maae nemlig vide, at jeg har været Qvasivært for vore hjemkomne Tropper, og har daglig i fjorten Dage, maattet svire capitalt og tømme Glassene tilbunds paa Hjemkomsten og alle mulige gode og daarlige Indfald, som den gav Anledning til. Hvad jeg har maattet døie af Uleilighed, Taler og Drik grændser til det Fabelagtige, og det vil være ubilligt af Dem — som ellers altid er billig og hvis Ubillighed derfor vil have saameget større Betydning — dersom De ikke i denne min offentlige Stilling vil finde en gyldig Grund til, at jeg har afventet en tilbagevendende Nychternheds Periode, inden jeg besøgte Dem. Her er jeg nu halv øllet, som det hedder i Sviresproget, men jeg er istand til at tænke paa Andet end Skinke og Salater, Champagne og Cognak, Festtaler og Decorationer. Inden jeg forlader dette Thema, vil jeg ellers endnu tilføie, at jeg mere end een Gang har ønsket, at jeg kunde føre Dem, den fornuftige Malvina og Jessen ind i Ridehuset og have dem til bedømmende Tilskuere og Tilhørere. Modtagelsesfesterne gik ganske godt, og bleve ikke saa monotone, som jeg havde frygtet for. Men for at jeg ikke skulde bilde mig ind at Lykken var med mig i alle mine Foretagender, strandede jeg kort efter paa et projecteret Bal, som skulde have sluttet Kjøbenhavns Modtagelse, men som ikke kunde finde Sted formedelst en Forbindelse af adskillige kjedsommelige Forhold, som kom i Veien. Nu er alt dette overstaaet og næsten glemte igjen. . . .

Midt under dette Værtshusliv, har jeg haft en Sorg, som gik mig nær til Hjertet, idet Fru Julie Marckmann pludselig døde i de første Dage af forrige Maaned, ganske kort efterat hun var kommen til Hoptrop i Slesvig, hvor hendes Mand var bleven Præst og hvor hun havde drømt sig idel Lykke¹⁾. Thi

¹⁾ Julie Fr. Doroth. Marckmann (f. 1813) var en Datter af Etatsraad, Notarius publ., Theaterdirektør G. H. Olsen.

dette Kald har altid været Gjenstanden for hans Higen og Tragten. Jeg har kjendt hende fra hendes tidligste Barndom og satte megen Pris paa hendes sjældne Elskværdighed. For Enhver som gaaer bort, bliver der en tom Plads tilbage, thi i min Alder tænker man ikke paa at udvide Kredsen af Venner.

. . . Ferdinand Tuteins tænke for Alvor paa at reise bort paa et Aar. Louises Bryllup vil formodentlig blive det første Foretagende, naar de ere komne over Grændsen. Pipina¹⁾ nævner Lilliencron af og til — ikke for mig, men for Corps Diplomatique — som et fortræffeligt Menneske, der har troet at burde følge en Overbevisning. . . .

Den gamle Herre²⁾ holder sig tappert. Han har changeret og anlagt en ærværdig hvid Paryk istedetfor den Hør dito, han hidtil har baaret, og Ærværdigheden klæder ham meget godt. I Fredags spillede han sin L'hombre med megen Livlighed, og igaar Aftes deltog han i en musicalsk Rout hos Pipina, og converserede Damerne saaledes, at de unge Lømler bleve jaloux derover. Fernanda sang meget smukt, William har forbedret sin Stemme og sine Manerer og bidrager til Fuldstændigheden, Pipina og Haberbier spillede, det var en smuk Aften. Gid De kunde finde Vei til Kulhuus eller en anden Forstbolig her i Nærheden, som kunde afgive en passende Residents for Familien Jessen, saa vilde vi ikke savne Dem paa saadanne Aftener, hvor De selv kunde finde Nydelse ved at være iblandt os. Da jeg altsaa har været i en saadan Soiree iaften, kan jeg bringe Dem Hilsen fra en stor Deel af Deres gamle Bekjendtskab som Alle vare tilstede: Duntzfelts, de Conincks, Koefoeds, Bartholins o. s. v. o. s. v. jeg savnede kun Tschernings, som ere spændte ud i begge Etager³⁾ paa Grund af hans Bondevenlige Bestræbelser; og Mezas ere istedetfor dragne ind i Hummeret. Selskabet har forresten, in Paranthesi sagt, forandret sit Physiognomi i denne Vinter, og sætter en betydelig democratisk Mine op, saa at

¹⁾ Fru Tutein født Siboni, Louise Tuteins Moder.

²⁾ Etatsraad Frederik Johan Tutein var dengang 94 Aar gammel.

³⁾ Etatsraad Tutein og hans Søn Ferdinand, boede i samme Hus Hj. af Badstuestræde og Vimmelskafte.

Prindser og Prindsesser begynde at blive Sjeldenheder, og Detaillhandlere og Studenter den staaende Besætning.

. . . Constant Dirckinck bereder sig til at drage til Roeskilde, hvor han vil spille Magnat paa Vandcuranstalten og har kjøbt endnu en Gaard ved Siden af for at faae sin Have arronderet. Han har taget en Maler i Huset, som ikke bestiller Andet end restaurere gamle Malerier; han hedder Hr. Greve, hvilket ofte giver Anledning til morsomme Feiltagelser i de brogede Soireer, Dirckinck undertiden giver, og hvor jeg altid befinder mig som i Noahs Ark, men morer mig rigtig godt; jeg seer undertiden Edwin der og Helmuth Lüttichau¹⁾ som er bleven en net ung Mand med gode Manerer og Tilbøielighed til godt Selskab. . . . Vi vare sammen der forleden med „Nord og Syd“, Hr. Goldschmidt og hans Søster, begge to ganske aparte og underholdende Personer . . . Saadanne Størrelser er det imidlertid interessant at see. Salig Christianis²⁾ Overlever, Doctor Ostwald³⁾, hvem det lykkedes at tilliste sig den Pension her i Landet som Christiani tørstede efter, hører til vor Vens stadigste Gjester, og giver saa at sige Forsamlingen en Tinte af Windbeütelei, som jeg ikke har det Mindste imod. Men medens jeg skumler over vor lille Ven⁴⁾ — der dog som De veed har adskillige gode Sider — løber Siden ned paa Brevet, og jeg seer først nu at det allerede er den fjerde. Lad mig saa blot tilføie at Madame Handschuh har faaet sin Søn heel hjem fra Krigen; af en hæderlig Undercorporal er igjen bleven Opvarteren paa en Restauration; han har gjort mig Visit, hvorved han overbeviste mig om, at han er et meget maneerligt Menneske. Fra Røveren Rigaud i Paris hører man ikke det Mindste. Legetøisfabrikant Gericke har etableret sig i Klareboderne og har god Søgning. Jeg har kjøbt hos ham for at faae ham udspurgt om Rigauds, men det er ikke

¹⁾ Den næstældste Søn fra Tjele, var dengang Cadet, senere i Hestgarden, han døde 1889 som Eier af Viskum i Jylland.

²⁾ Dr. jur. Rudolf Christiani, f. 1797, Advocat og Stadssecretair i Lüneborg, var i Kjøbenhavn 1846—48, døde i Celle 1858.

³⁾ Dr. jur. Chr. Fr. Adolph Ostwald, f. 1809, var fra 1843 beskjæftiget med Archivundersøgelser om Arvefølgen i Danmark.

⁴⁾ Constant D. H. var usædvanlig lille af Væxt.

lykkedes mig at faae Noget at vide, som kunde lede paa Spor efter Mandens tabte Rimelighed. Familien Handschuh lever som sædvanlig, har forhaabentlig glemt Arve-Illusionerne. . . .

Kjøbenhavn d. 2den Juli 1851.

. . . Hvorledes jeg skal fremstaae for Deres Aasyn og skaffe mig Absolution for denne Afbrydelse¹⁾ i mit Brev, veed jeg ikke ret; lad mig ligefrem bekjende, at jeg ikke har duet til at skrive. Jeg duer i det Hele taget til meget Lidt, ikke engang til Minister, som det næsten lader til at alle andre Mennesker ellers due til, i det Mindste ere de fleste af Stadens 120,000 Mennesker efterhaanden blevne nævnte til de ledige Portefeuilleer. Det er mærkeligt med hvilken Rolighed man gaaer i Seng hver Aften og sover hver Nat, uagtet Staten maa undvære sine aarvaagne Fædre for Øieblikket.

Agitationen havde et Øieblik Lyst til at „røre Folket“, da „man“ nu maatte „tale et Ord med“; men „man“ er ikke mere saa kjæk som i 48 og „man“ tager lidt Hensyn paa at „Jens“ ikke kan lide Gadeoptøier og nødig lader sig bruge til Extravagter uden at blive gnaven. Der er naturligvis bleven løiet formidabelt fra alle Sider, og næsten alle Aviser have vævet ligesaa meget op som ned ad Stolperne. Om faa Dage vil det Hele have opløst sig à l'amiable, og Forandringen vil ikke blive meget betydelig. Man nævner Schlegel²⁾ til Krigsminister, den gode fredsommelige Mand.

Valdemar Raasløff er kommen hertil med sin Kone, de ere begge Malcontenter og føle sig tilsidesatte. Han har indgivet Ansøgning om Afsked fra Artilleriet og skal ville købe sig en Landeiendom i Holsteen. Han er bleven gammel men ellers nogenlunde uforandret; hun er ikke bleven ung, og temmelig bitter, hvilket ikke klæder hende. De bo paa Frederiksberg hos Mama Smith³⁾, som lader til at finde dem mindre danske end

¹⁾ Brevets Begyndelse var dateret 22de Juni.

²⁾ Chefen for Ingeniørcorpset E. O. L. Schlegel, Generalmajor. Som bekjendt blev Oberst Fibiger Krigsminister fra Juli til October 1851, General Flensborg til Januar 1852.

³⁾ Fru Raasløffs Moder.

hun havde ventet. Mig har han ikke besøgt, men vi have tilbragt en Dag sammen hos Broderen. Han lider naturligvis af utilfredsstillet Ærgjerrighed, den almindelige Sygdom hos forkjælede Egoister, hvem Verden har tilsmilet i deres Opvæxt; dette er ikke sundt. . . .

Kbhvn. d. 13de December 1851.

. . . Naar De vil vide Noget om vore fælleds Venner, saa kan jeg fortælle Dem at der hos Edw. Dirckincks er kommet en Søn, at der nyelig har været Efterretninger fra Ulysses¹⁾, de ere alle raske. Constant har ikke gjort Affairer i London med Sørensens Sættemaskine, som han havde lovet sig Meget af; nu sværmer han for Gasvæsenet, har købt Høiskolens Apparat, og vil oplyse Maglekilde med Gas; nebenbey gjør han Politik og sværmer for Kunsten. Lüttichau²⁾ har jeg endnu ikke seet, den ene Datter er beskrevet mig som en ganske aparte Slags Skjønhed, men tillige som „temporairet melancholsk af og til“. Er der Noget om, og betyder det mere, end at hun imellem kjeder sig, som alle vi Andre? . . .

Tscherning lever mest med Bønder og Bondevener, inidertid besøgte jeg ham igaar i Anledning af hans Fødselsdag; men han var i Rigsdagen, saa nyfødt som han var, men Fruen var hjemme. Fra Fru Meza³⁾ kan jeg hilse, vi mødtes der, hun var rask og fornøiet, og udgjør nu et meget triveligt Medlem af Rangens Anden Classe. Vor Ven Generalissimus, som har meget ondt ved at bære sin Berømmelses Vægt, er derimod saa smal som en Fændrik; han er meget vanskelig at faae i Tale „paa Grund af de climatoriske Forhold“, men sees daglig som et Stjernesud for *Mr.* Sørensens Admiration i de eventyrligste Costymer og i de koketteste Stillinger; men aldrig med hans Ægtehalvdel „Paa Grund af Differencen i den specifiquæ Vægt“,

¹⁾ Johan Carl Daniel Ulysses Dirckinck, den 3die Broder, i sin Ungdom Søofficer, senere Gesandt i Paris, derefter i Frankfurt, tog sin Afsked, da Krigen i 1864 brød ud. Levede saa i Kiel til sin Død 1877, se Biogr. Lexikon.

²⁾ Kammerherre Hans Helmuth Lüttichau til Stamhuset Tjele, f. 1804, † 1859.

³⁾ General de Meza var gift med Marie Elisabeth Tscherning, Politikerens Søster.

som „ikke tillader eensformige Bevægelser“. Frøken A . . . L . . ., Datter af Søofficeren L . . ., en ung lystig Skjønhed, med Færdighed i at tale Fransk er for Tiden vor Vens Flamme og Ride-Inclination. Buntzens¹⁾ leve saa nogenlunde ved det Gamle, især Camilla²⁾, som er bleven oprigtig gammel, hvilket hun ikke synes bedre om end jeg f. Exempel. der hader Ærverdigheden, saasnart jeg selv skal repræsentere den. Edouard har 3 Børn, en rar Kone, liden Praxis, paa Grund af sin Vedhængen ved Tscherning, saa det bekræfter sig, at Venner ofte ere de argeste Fjender. Andreas lever Ungkarl og holder Forelæsninger og godt Humeur bedre end sauntlige hans Colleger, og Camillo har maattet gaae som Batterichef til Holsten³⁾.

Om Louise Tutein kan jeg meddele, at hendes Breve lyde tilfredsstillende; Familien som paa Hjemreisen besøgte hende i 8 Dage følte sig velberørte af hendes Forhold, navnlig syntes Alle, at Liliencrohn tog sig godt ud som Mand i Huset . . .

Marie Handschuh gaaer stadig med Fireskillingslisterne og er nu bleven Fernandas Protegée, men Mr Rigaud hører man ikke mere til. Om han skulde have været en nysgjerrig Tilskuer til de sidste Forestillinger i Paris, — man har slaedes i hans Gade, og jeg kunde nok unde ham en lille Lection for den Opførsel, han har viist mod Handschuhs. De veed vel, at Fru Mariane Raffard⁴⁾ tvang sin lille Hottentot til at søge hjem til sit rette Fædreland, og begive sig til Esperancens Forbjerg. Jeg er bange for, at han er kommen der i en daarlig Stund, og at han mange Gange fortryder den Reise og — den Kone. Deres Carl har jo været i Cap, skulde han ikke have seet „Petit singe“, som Hofdamerne kaldte ham i de gode gamle Dage, da han florerede. Hans Efterfølger har vundet Menighedens hele Hjerte . . .

¹⁾ St. Aubains Moder Anna Bolette var født Buntzen, Datter af Grosserer Andreas Buntzen og Maria Margrethe Ache.

²⁾ Antagelig hendes Broders Hustru Camilla Cecile Victoire Buntzen, f. du Pery, f. 1793, † 1871.

³⁾ St. Aubains 3 Fætttere; Eduard Buntzen døde 1885 som Kammeradvocat og Etatsraad. Andreas, den bekendte Læge, døde 1880. Camillo døde som Capitain i Artilleriet 1863.

⁴⁾ Født de la Roche, var gift med den fransk reformerte Præst Raffard.

Efter at jeg nu tilbørlig har skumlet over fælleds Bekjendte og Venner, og forsigtig undgaaet at sige noget Ondt om mig selv, vil jeg besvare Deres Spørgsmaal om hvad man vil gjøre ved de holstenske Forrædere. Det Samme som ved de slesvigske, men ikke før man har nogen Autoritet i Holsten, thi før kan Afregningens Dag ikke komme. Om Liliencron kan undgaae at komme paa Listen, vil det *daværende* Ministerium tage Bestemmelse om. Sandsynligvis vil man da indkalde Alle uden Undtagelse, som have Ordener og Titler, til at indsende Begjæring om deres Patenters Fornyelse; de der ikke komme ville blive udslettede, og dermed er Processen ude. Thi at faae dem hængte i Træerne, som Baron Blixen slog paa, opnaaer man dog ikke, og politiske Gavtyve gaae frie, naar man ikke kan faae fat i dem i den første Hede. De kunne blive Regjeringspræsidenter i det store Vaterland, som Francke, om Nogen vil bruge dem, men udenfor Holsteen ville de dog komme til at leve, og paa egen Kost og Tæring; det maa man indtil videre holde for vist. Om Politiken kan jeg ellers ikke sige Dem Noget. Jeg antager ikke at Partierne have Ret i deres Anskuelser, Sandheden ligger som oftest i Midten, og den har man saa godt som ingen Adgang til. Den Masse Løgn, man hører fra alle Kanter, er det høist vanskeligt at filtrere et Gran Paalidelighed ud af; Pariser Affairen vil jo give Tydskland Adskilligt at bestille, men om det vil være saameget til vor Fordel, som Mange antage, skal man see, før man troer det. Det kommer tildeels an paa, om Democratiet reiser sig igjen eller har faaet Afsmag indtil videre paa Gebyhrerne, som man ikke kan nægte Louis Napoleon at han har udbetalt med Rundhaandethed og en vis Dygtighed. Frækheden er hans bedste Allierede, og Franskmændene ere trætte af at revolutionere. Holder han Republikken, kan det gaae godt; lokker Kronen ham, gaaer det ham og os Alle broget, thi det er endnu vistnok for tidligt at begynde paa saadanne Streger. Hvad mener De om Kossuth? Skulde han ikke egentlig være en Windbeütel i stor Stiil, at sige forsaavidt som han ikke er en dygtig Speculant i Hovedfiskefangsten? Jeg er bleven mistænkelig og ækel, som man siger, ved alle den Slags store Mænd,

siden jeg har saa mange store Mænd i mit personlige Bekjendtskab. Afstanden er en ufravigelig Betingelse for Storheden. Den hellige Stephans Krone og Regalier stjal han imidlertid godt, og da Ingen endnu har faaet at vide hvor han har gjort af dem, er han i det Mindste dygtig som Røver. Det er Følgen af at leve i saadanne Tider, man bliver Sceptiker og troer ikke mere paa de uegennyttige store Characterer, som det er saa behageligt at troe paa. Forleden gjorde jeg mig en heel Aften Umage for at troe paa Bispen i Lolland; jeg vilde nemlig tjene mig op i Troen fra nedentil; men det lykkedes ikke mine redelige Bestræbelser; han troede aabenbart for meget paa mig — paa min Lettroenhed og Uvidenhed — og en saadan Tillid er skadelig. Nu er jeg accurat lige saa nær som før — jeg troer ikke paa Nogen, og allermindst paa mig selv. Jeg skulde vel ogsaa sige Dem Noget om Høedt, Dagens Løve, men jeg maa bekjende, at jeg endnu ikke har seet Hamleth, som man ansøger om Billetter til længe iforveien. Pluraliteten siger at det er mesterligt, og „Vox populi, vox Dei“, saa gammel er jeg, at jeg veed det. Enkelte mene dog, at det er en god Debut, men ikke saa aldeles fuldkommen. Nogle sige, at han spiller godt, men ikke saaledes, at man nødes til bestandig at tænke sig Prindsen; de mene at han nok har gode Manerer og Frihed, men ikke saa naturlig og medfødt Overvægt, som aldrig er bleven bestridt. Fru Falbe¹⁾ er charmeret i ham, hun assisterer hver Gang med Henrykkelse. „Jeg seer bestandig Kongesønnen“, har hun sagt. „Bare hun ikke regner efter Dannemand“, tænkte jeg i mit stille ondsksfulde Sind. Jeg har derimod seet ham i „Nei“, og det tilfredsstillende mig slet ikke. Hultmann kunde have spillet ligesaa frit og godt. Af Ansigt saae han mere ud som en blaseret ung Grosserer, end som en ungdommelig forelsket Fusetast, og Benene beherskede ham aldeles, han baade staaer og gaaer daarligt, idetmindste i den Rolle. Fri og ugenert er han tildeels, men det synes at hvile paa en altfor forfængelig Selv-

¹⁾ Clara Falbe født Ipsen, Enke efter Kammerherre C. T. Falbe, tidligere Søofficer og Generalconsul i Tunis.

tillid; det Indtryk har det ikke allene gjort paa mig, men paa Andre, som ere fornuftigere end jeg er.

Om mig selv har jeg Intet at sige, jeg lever og kommer undertiden i Selskab og spiller op som alle Andre, men det tilfredsstiller mig ikke. Jeg troer egentlig, at jeg for det Meste kjeder mig. Min Moder skranter af og til, hendes Øine ere bestandig daarlige, og hendes Humeur er tungt, hun er fra den idylliske og sentimentale Tid, og de Folk ere nu tilovers — derfor sidder hun ogsaa meget alene. Efter min Broder var der en stor Familie, som har for Meget til at døe af og for Lidt til at leve af, det gjør Omstændighederne heller ikke bedre. Det Ene med det Andet gjør det Resultat, at man ikke føler sig tilfreds. Det gaaer med Papiret som med Aaret, ingen af Delene slaaer til for vore Forsætter, og jeg har ikke engang det for at have taget et dobbelt Ark, at jeg kan faae mit Brev sluttet paa en anstændig Maade midt paa en Side. Jeg gjætter Deres Forskrækkelse ved at modtage et Brev som er saa umaneerlig langt og dertil skrevet paa tvers og paa langs. Men De mindes maaske fra gammel Tid, at mine Visitter altid vare utilbørlig lange, saaledes gaaer det mig ogsaa for det Meste med Breve. Endnu maa jeg dog tilføie et Par Ord. Den i Deres Brev omspurgte Domainedirecteur *ad interim* er Bangs Svoger Conferentsraad Hansen, som tidligere var i Universitetsdirectionen. Det er det Samme som at faae en Ven til at sidde paa en Stol til man selv vil have den igjen. Det er Tegn til at Domainerne smage Bang, og det er igjen Tegn til at de maa være fede. Bang som Cultus er en sand Parodi — dersom han ikke havde faaet kongelig Patent paa at være Minister for Culturen vilde ingen tro at han selv var cultiveret. Det er efter saadanne Principer, Rigsdagscomiteen til at bedømme Marinens Organisation bestaaer af en Præst, 3 Professorer, en Jernstøber, en Toldmand og Paradoxfabrikanten, vor alvidende Ven Tscherning. . . .

Kjøbenhavn 30te Januar 1851.

Det er ikke Politik og Ministerskifter, som have forhindret mig i at fuldføre mit Forsæt at skrive Dem til paa den 21de

Jan., og bede Dem bringe mine og min Moders bedste Ønsker til Deres gode Mama; men mangelaande Slags Kjedsommeligheder og mangelaande Slags Forkjælelser i næsten alle mulige Nuancer have behersket mig i den sidste Tid, og det med en souverain Magt. Men da jeg iaftes i en lille Soiree hos Fru Duntzfelt, lige ved det brogede Tæppe, som aristokratisk skjuler Contoirdøren og ethvert Minde om den daglige Virksomhed i borgerlig Retning, modtog en velvillig Hilsen fra Dem, reiste jeg mig mod min Skjæbne, nøs tre Gange og gjorde mig selv det Løfte at jeg vilde gjøre mig den Storbehagelighed at skrive Dem til. Og nu sidder jeg endelig her, men opdager forsilde at jeg dog aldrig kommer til at gjøre nogen Ting mere end paa halv, thi nu har jeg begyndt med en Pen saa tyk, som Deres Byfogeds¹⁾ subtile Judicium, og saa forslidt som Deres Amtmands Vittigheder.

Men at tage en anden vilde kun udhæve den nærværendes uanstændige Slethed, og De veed vel nok, skjøndt ikke af egen Erfaring, at man hellere fremturer i det Onde, end gjør en altfor synlig Overgang til Forbedringen, med mindre det kan skee ved en Vending af en eller anden Art — som f. Ex. et Blad. Og Bladet har vendt sig kan De troe, og mange flere Penne end min elendige blive skaarne i denne Vending, for at Ingen skal mærke det. Men endnu vil Ingen til at forskrive sig, thi man veed endnu ikke ret hvordan man sidder i det. Ingen uden Bondevennerne, de vide det til alle Tider, de bruge lutter Konge-Prærogativer, og sige med de hensovede Høisalige Frederik d. 6te og Ludvig d. 14de, Anticlimax for Resten, „Vi alene vide“ og „L'Etat, cest Nous!“ Og man veed jo bedst selv til enhver Tid hvad man skal trachte efter, naar man aldrig tragter efter Andet end sin egen Profit. Vor Ven Folketribunen benytter derfor alle sine gamle Taler fra 1848, men han vender dem blot og slider dem paa den anden Side . . . Kammertjenerne drønne om Grundlovens Omstyrtelse, thi de troe „Fædrelandet“, fordi de ønske et Naadenssecretariat; Ploug leverer idelig Tegninger til Coups D'Etat, fordi ikke alene Lakaierne men ogsaa Hr. Sørensen

¹⁾ Georg Albrecht Koefoed, f. 1789, † 1855, Byfoged i Randers, Etatsraad.

skal troe det, og Fader Berlinger holder Ørene stive og Tungen lige i Munden . . . De andre Smaahunde bjæffe efter de store, eller spille Grønlændere som slet ikke gjøe om Vinteren, og imidlertid er Steen Bille den Eneste rigtig fornøiede, jeg til Dato har faaet Øie paa. Mange Andre see ud som om de vilde sige: „Der bør gjøres Noget — thi vi ere jo ikke Ministre“, men han seer ud som han meente: „Der bør Intet gjøres, thi nu er jeg jo Minister“. Med denne Anskuelse vilde jeg ogsaa stemme, som altid har sværmet for Sinecurer.

. . . Jerichau¹⁾ taler igjen om at ryste det uskjønssomme Fædrelands Støv af hans pretentieuse Saaler, og gaae til England; hun vil faae mere at bestille der end han; men det troer han nu ikke. Fra Fru Meza har jeg Hilsen; hendes berømte General havde det Uheld forleden at blive 60 Aar, jeg veed af drøvelig Erfaring at denne Forælding er en vederstyggelig Ting . . .

Kjbhvn. d. 13. Febr. 1852.

. . . Den nye Premier, Hr. Bluhme, har havt den Dristighed at ansætte Deres Amtmands Vagabond af en Søn, som her gik under Navn af Bræstrups Diplomat, fordi han havde modtaget en Deel af sin Uddannelse under Politiets specielle Opmærksomhed, som Legationssecretair i Frankfurth, hvor vi netop skulde have Alt Andet end en Vagabond! Hvad siger De om en saadan Streg af Protection. O Ministeransvarlighed! hvem der dog eengang kunde komme til at benytte Dig! Jeg sværmer for den, det er noget ganske andet Souveraint end selve Souverainiteten . . . Det falder mig ind at han (Faderen) engang selv sagde om denne fortræffelige Søn: „Min Søn er saamæn istand til at underholde et heelt Selskab i otte Dage, at sige naar man vil tage tiltakke; men han er saamæn ikke istand til at underholde sig selv i en halv Dag, om han vil tage nok saameget tiltakke.“ Saa er det jo rimeligt at Staten underholder et saa underholdende Menneske.

¹⁾ Det bekjendte Kunstnerpar, Billelhuggeren Professor J. A. Jerichau, f. 1816, † 1883, og hans Frue, Malerinden Elisabeth Marie Anna Jerichau-Baumann, f. 1819, † 1881.

Kjøbenhavn d. 7de August 1853.

Min hjerteligste Tak bringer jeg Dem kjære Fru Jessen, for de venlige og deltagende Ord jeg har faaet fra Dem. Jeg har intet Øieblik tvivlet om, at De som kjendte min Moders ualmindelige Elskværdighed, og som vidste hvormeget jeg eiede i hende, maatte kunne føle hvad jeg har tabt og hvor stort mit Savn maa blive. De har ganske Ret i, at alt Raisonnement om Naturens Lov ikke betyder noget i Skilsmisens Stund; og naar man først kan raisonnere, behøver man jo ikke længer den Slags Trøst. Jeg har burdet vente min Moders Bortgang, da hendes Helbred i de sidste Aar har været svag; men hendes Død er dog kommen mig uventet. Hendes Aandskræfter vare endnu bestandig lige usvækkede, hendes Hjerte følte endnu bestandig lige varmt og kjærligt for Alle, der stode i Forhold til hende, hun interesserede sig endnu lige meget for alt Godt og Sandt, Legemets Affældighed var endnu ikke saa stor, at det kunde opvække nogen Frygt. Det var hendes bestandig meer og meer aftagende Syn, som mest ængstede mig og lod mig befrygte, at hun gik en Blindhed imøde, som det smertede at hun skulde opleve. Men Synet svigtede ikke ganske, hun havde endnu om Aftenen, før hun blev syg om Natten, læst i Mynsters Prædikener og en af sine Yndlingspsalmer — Gud var god mod hende, at han ikke vilde forøge de tunge Tilskikkelser, hendes Liv har været saa rigt paa, og han kaldte den nok prøvede til sig. Den usunde Luft, som dræbte i alle Huse her i Nyhavn paa Charlottenborg Siden i Skikkelse af Cholera, angreb min Moder og gav hende et Anfald af Diarrhoe, som hun undertiden var plaget af, men som, Gud være lovet, ikke gik over til denne afskyelige Sygdom, der alene bortrev 5 Mennesker i denne Gaard. Kræfterne udtømtes efterhaanden, og efter 6 Dages aldeles smertefrit Sygeleie hensov hun saa stille og blidt som hendes hele Tilværelse havde været. Jeg har jo faaet Lov til at beholde hende længe, til at være hos hende i hendes sidste Dage og lukke hendes Øine — dette er Meget at være taknemlig for, og jeg er taknemlig derfor; hvor let kunde det ikke have været anderledes. Men Tabet og Savnet bliver derfor ikke mindre; jeg er

nu som en herreløs Hund uden Hjem, jeg eier ikke et Menneske paa denne vide Jord, for hvem jeg er nødvendig, eller som jeg føler mig knyttet til med udeelt Interesse — dette er en trist Tilstand, og den vil ikke blive anderledes i Aarenes Løb, kun Vanens sløvende Magt skal afstumpe Følelsen derfor. Jeg gaar nu ganske ledig omkring, tager mig ikke af det Mindste, men lader den hele øvrige Verden skjøtte sig selv; dette Driveri er vel ikke viderø gavnligt, men jeg kan ikke beqvemme mig til at bestille Noget og føler ikke mindste Deeltagelse for Resten af Menneskeslægten. Det er en gediegen Ulykke, kan jeg oprigtig forsikre Dem, at have været Philantrop; det holder aldrig ud til Enden, og man vinder virkelig ikke i Interesse for Menneskene ved at komme altfor meget ind i den Bedrift.

Edwin Dirckinck har været mig som en sand Ven i denne Trængselstid, han er det eneste Menneske, med Undtagelse af Andreas Buntzen, som har sat sin Fod indenfor min Dørtærskel i lang Tid. Saasart det blev mig muligt, flyttede jeg ud til ham paa Østerbro og ligger der om Natten. Om Dagen er jeg for det Meste herhjemme, hvor jeg nu har at bestille med at tilintetgjøre Hjemmets materielle og lidet betydende Rester. . . .

Om det Spørgsmaal, som for Tiden interesserer mest, nemlig Cholera, kan jeg ikke sige Dem stort Andet, end hvad De kan læse i Aviserne for hver Dag. Det lader til at Sygdommen er i Aftagende; men Kjøbenhavnerne er et tankeløst Folkefærd, og naar Bedringen indtræder, begynder man strax paa Blommer og Stikkelsbær, saaledes kan den let gaae op igjen. Paa Amager og paa Strandveien er den i Tiltagende. Jeg har gjort mig Umage for at skaffe Provindserne en tydelig Anviisning for hvad man skal foretage til Forebyggelse og Behandling, hvis den skulde komme der; thi jeg kan godt indsee, at Hovederne ere ikke stærkere der end her, og Skrækken vil blive fuldkommen lige saa stor, hvis den skulde vise sig mere end i enkelte Tilfælde paa et eller andet Sted. Men jeg er overalt stødt paa Vanskeligheder, ingen Læge vil gribe ind i Sanitetscollegiets Rettigheder, at give Forholdsregler; og de som dette agtbare Collegium giver, ere temmelig utydelige. Bang har med sædvanlig letsindig Fusen-

tastagtighed ladet udgive i tusindvis Forholdsregler, som han nu selv tildeels gjenkalder, og dog blive de afsatte og udbredte over hele Landet, og enhver anden Styverfænger speculerer i Cholera, som allerede har en heel forvirrende Litteratur. Dette Uvæsen bør der vistnok en Ende paa. Det er endelig lykkedes mig at faae en Mand som før har gjort hvad Andre ikke ville gjøre, en Dr. Brandes¹⁾, til at gaae ind paa min Idee, jeg haaber der vil komme Noget ud deraf, og lidt snart, da Folk paa Landet hverken vide ud eller ind.

Man maa tilstaae, at den danske Nation er Typus paa Middelmaadighed; til en vis Grad kunne og ville de Allesammen det Samme, men længer kommer man ikke med dem. Energi og Dygtighed maa man ikke søge hos dem.

Under saadanne Forhold som dem, vi nylig have gennemgaaet og som have været meget uhyggelige, gjør man sørgelige Erfaringer. Det er blandt Andet langt lettere at samle Laurbær i Krigen, hvor man har Activiteten, og fremfor alt hele det sceniske Apparat med Orchester og Tilskuere, til at bære Bedriften oppe; vore tappreste Helte have ved denne Leilighed ofte været de største Krystere, Coquetteriet bristede for dem, og saa var hele Dødsforagten feiet bort, og der blev ikke Andet tilbage end den usle Selvopholdelsesdrift. Men vore Læger have været meget modige og udholdende, dem kan man ikke noksom rose, med Undtagelse af de to Øverste, Bang og Hoppe²⁾, som Intet have vidst at gjøre, før de Andre havde lært dem det og tvang dem til at udføre det. Men jeg trælder Dem med denne lange Epistel, min Lediggangs sure Frugt. Jeg vil derfor endnu kun tilføie min hjerteligste Hilsen til Deres Moder og mit oprigtigste Ønske, at Gud endnu længe vil bevare hende for Dem, thi det er visselig sandt, at en Moders Kjærlighed er mere værd end Alle Andres, det er den eneste ægte og sande, og den lader sig aldrig erstatte. . . .

¹⁾ L. J. Brandes, f. 1821, † 1894, siden Professor, Overlæge paa Almindeligt Hospital og Etatsraad.

²⁾ Professor, Stadsphysicus i Kjøbenhavn, Dr. med. A. B. Hoppe, f. 1796, † 1865.

Kbhvn. d. 23de Novbr. 1853.

. . . Det trækker i Langdrag med Bygningsarbejderne i Vimmelskafte, Tuteins blive formodentlig paa Rosendal¹⁾ en Maanedstid endnu . . . Byen her vil vide at Fernanda²⁾ skulde være vunden for Catholicismen, som har meget virksomme Agenter her i Landet, og dertil kommer i Moden. Jeg veed ikke det Mindste directe derom, da jeg aldrig spørger om Noget, og man ikke har sagt mig Noget, men jeg anseer ikke Rygtet for at være ganske usandsynligt . . . Fru Philippa Schwarz f. Ryan har derimod uigjenkaldelig arrangeret sit Klosterliv, til Sommer vil hun blive indespærret, formodentlig i et fransk Kloster. Hendes Søn skal d. 8de December, hvis Gud vil, holde Bryllup med min Broderdatter; de unge Folk skulle for i Vinter bo hos mig og imidlertid indrette deres fremtidige Menage. . . .

Prinds Frederik af Hessen har nu ført sin unge preussiske Gemalinde³⁾ hertil og vil føre Huus her i Vinter. Hun er ikke smuk, men skal være ganske behagelig. Hun componerer, siges der, og blev strax Medlem af Musikforeningen, hvor hun var paa Concert forleden. Personlig kan jeg ingen Mening have om hende, jeg har endnu ikke gjort hende min Opvartning. Hjemme fra gjeldte hun for at have sin egen Mening, og det kan jeg nok lide, hvis den er fornuftig -- den vil da sjældent collidere med hendes Gemals, thi de træffes da ikke paa samme Gebeet . . .

Til min store Forskrækkelse seer jeg mig allerede paa et nyt Blad af dette Brev. Jeg vil ikke dermed have gjort nogen Undskyldning, thi lange Breve vise altid god Villie, og Modtageren kan jo standse efter Behag; men jeg skammer mig for mig selv, over ikke at have kunnet concentrere mit Stof bedre, end at jeg skulde saaledes forfalde til Snakkesalighed. Men det kommer tildeels af Ciceros bekjendte: „Jeg skriver idag et langt

¹⁾ Den gamle Etatsraad Tutein var død i Marts omtrent 96 Aar gammel. Sønnen Ferdinand arvede Eiendommene i og ved Kjøbenhavn.

²⁾ Hendes Moder Fru Pipina Tutein var Catholik, f. 1806 af italienske Forældre i den lille By Forli i Italien. Pipinas Fader var den her bekjendte Syngemester Siboni.

³⁾ Anna Frederikke, Datter af Prinds Friederich Carl, en Broder til Keiser Wilhelm I.

Brev, fordi jeg ikke har Tid til at skrive et kort“. Dog vil jeg ikke sammenligne mig med denne berømte Mand, ikke engang i at have travlt, i det Mindste ikke med Noget, som det er værdt at tale om. Lediggang tager imidlertid ogsaa paa Tiden, og Bryllupsarrangements ere endnu vidtløftigere end denne Epistel. . . .

Kjøbenhavn d. 21de Jan. 1854.

. . . Hvorledes gaaer det Dem i denne hvide Vinter, som har tilfyget og tilspærret Communicationen næsten mere end tilbørligt? Jeg vil haabe at De alle have det saa godt som jeg ønsker det, og det kan man have uden synderlig Communication med Paven og med Tyrken eller andre Notabiliteter, ja jeg er, Gud forlade mig denne store Synd imod hans saliggjørende Cultur, ikke meget langt fra at troe, at man lever bedre i samme Grad som man er afspærret. De lykkeligste Mennesker, jeg er truffen paa, have allesammen levet i Grønland i længere Tid, og havde endnu bestandig en Længsel efter at ombytte „Nordens Athen“ og „Frederik Folkekjærs og hans Folkekjærrestes“ Residents med Upernavik eller hvilketsomhelst andet øde Sted under den 59de Breddegrad, og mange Mile norden for den berømte Fjord „Rummel-Pot“, hvor man dog veed man har den Fordeel, at man er fri for den Skare Rummelpotter som man her maa døie, saasnart man sætter Foden udenfor sine Døre eller aabner dem for sine „politiske Venner“ — og andre har man efterhaanden ikke, de andre døe efterhaanden bort, enten af den ene eller den anden Død, om end ogsaa nogle desuagtet vedblive at spadsere omkring med Hat og Paletot. De skulde forbauses over i hvilken Grad Rumleriet tiltager i alle Retninger, om De atter fæstede Bo her i Staden, Noget som man skal betænke sig to Gange paa, naar man først er vel herfra. Men det skal vel til, og bringer maaskee noget Godt med sig, om det end vænner Folk til at svømme i Løgn, som en Aal i Vand. Kongen skal ikke mere sige: „mit Kongerige for en Hest“ — thi dem kan han faae nok af for en billig Gage; men han kunde raabe: „mit Kongerige for En som ikke lyver“ — og han er sikker paa sin Throne.

Undertiden er denne Storløgnagtighed imidlertid ganske morsom, især naar man først staaer saaledes stillet — hvilket alligevel ikke er morsomt — at man hverken vinder eller taber derved. Men nok af Betragtninger! Siden jeg sidst skrev Dem til, har jeg holdt Bryllop — for min Broderdatter og Lieutnant Schwarz, og det unge Par henleve nu deres rolige Hvedebrødsdage i min Moders Værclser, som de imidlertid forlade til Flyttedagen, saa skal jeg søge Leiere til mine overflødige Stuer, hvilket er meget trivielt. Jeg siger „rolige Hvedebrødsdage“, thi nuomstunder bliver man ikke elleveld over Nogenting, og istedetfor at springe paa Borde og Bænke over sin Lykke og engang imellem vælte et Klædeskab i en snever Vending, gaaer man rolig og stille omkring, gererer sig som halvgamle Ægtefolk, er bange for at derangere sine Lænestole og optager bestandig i Tankerne Inventarielisterne over Effecterne i sit eget og andre Uvedkommendes Hjem, til en behagelig Sammenligning, for om muligt at opdage, at man endnu mangler Noget til sin Lyksalighed. Dette er for Resten sagt mindre med Hensyn til mit unge Ægtepar end til alle de Andre som ere forekomne mig, thi mine unge Husfæller ere til Lykke temmelig nøisomme og tilfredse med hvad Skjæbnen har beskaaret dem, — men ganske kan man dog ikke frigjøre sig for sin Tid og dens Indvirkninger.

. . . Fra Fernanda selv veed jeg, at Rygterne om hendes Overgang til Catholicismen ere ugrundede. Det glæder mig oprigtigt, thi der var Øieblikke, da jeg ikke vidste hvad jeg skulde troe om Alt hvad jeg hørte, og jeg begyndte at tvivle om hendes Fasthed til at modstaae alle de smigrende Angreb som bleve gjorte paa hende. Thi den hele Propaganda har været paa Jagt, og det har været en formelig Parforcejagt; der har været Plan i deres Bevægelser.

. . . Hvad siger man i Deres Egn til Fru Kriegers¹⁾ Forlovelse med Cand. Schlamberg? Jeg har altid anseet ham for et af de Mennesker som beherske deres Omgivelser og blive tagne for en

¹⁾ Ragnhilde Haffner, som var Enke efter Capitainlieutn. Christian Krieger, der sprang i Luften med „Chr. VIII“ i Eckernförde Fjord, blev gift med Præsten H. C. Slamberg.

Deel mere end de ere. Det er igjen et trist Pagina af Skjebnens lunefulde Tilskikkelser, som det er lidt uhyggeligt at gennemgaae. Exaltation er en stor Ulykke, den ender altid med at blive villedet. Stakkels Fru Krieger hun har gjort det eneste Skridt fra det Sublime til det Ridicule, som Boileau allerede advarer imod. En comisk Nyhed herovrefra er den, at den værdige Profet og Apostel Grundtvigs Frue¹⁾ befinder sig i interessante Omstændigheder; saaledes holdes Balancen altid tilstede, og den Philosoph havde Ret, som sagde: „at for hver Sorg som et Menneske skabte, gaves der to som gjorde Latterligheder“. Jeg troer det var Heraklit.

Kjøbenhavn d. 12te April 1854.

Det gjør mig ondt at see af Deres Brev, at aufgeschoben²⁾ dennegang lader til at være „aufgehoben“, og at De ganske har opgivet Tanken om i dette Foraar at komme til Kjøbenhavn. Og dog have vi nok at betragte i Nærheden: den engelske Flaade, den gamle halvgemene Halvgud, Sir Charles kaldet af de fidele Blade, Napier for Resten, — Ministeraspiranter over en lav Sko, — Fernandas Forlovelse — foruden meget Andet, „som hverken De eller jeg kjender“ — Hvad skal jeg først tale om — Fædrelandet gaaer for private Interesser!! Den engelske Flaade er her altsaa, Admiral Napier steg med Betænkkelighed iland første Gang, han havde, efter engelske Officerers Udsagn, ventet at blive udhujet af Folket, men han kjendte ikke Dannerfolket og dets Ledere. „Fædrelandet“ skjældte ud, fordi man ikke gav ham et Hurra, og paa 2den April dampede Folket derud og brølede det befalede Hurra i Kjøgebugt. Nu valfarte de stadig derud og vende Lommerne, som man siger, for at gjøre Ære af „vore Venner“, som vel ikke ere mere at troe denne end forrige Gang. Napier gjør Klammerie med alle Leverandeurer og løber personlig til Amagerkonerne for at faae Prisen at vide paa Kaalhovederne, han har allerede faaet Ord for at være en uforskammet og simpel Potttekiger; de engelske Officerer skjule ikke hvor ubehagelig han er dem og hvor liden

¹⁾ f. Carlsen fra Gl. Kjøgegaard. 15. Maj fødtes Sønnen Frederik Lange G.

Tro de have til hans Besindighed og Dygtighed til at føre *Overcommandoen*. De vente at han vil føre dem blindt mod Kronstadt, for at blive skudte sønder og sammen — for et lidet Resultat foruden hans bramarbaserende Forfængelighed. Jeg saae helst at de bleve liggende i Kjøgebugt til evindelige Tider — det vil da sige paa Bunden af Bugten, hvor der skal være en meget god og comfortable Liggeplads i blødt Sand.

Ministerbenaelser ere vi nu saa vante til, at man ikke mere bliver qvalm om Hjertet i den Anledning, men ligefrem tænker: det giver sig nok! — Og De skal see det giver sig i den gamle Gænge igjen. „Grevinden“ hænger allerede med Næbet, det er Tegn til, at hun ikke kan sætte sine Kanutter igjennem, „Frihedens sande Venner“, som har lovet hende at ville tage sig den Frihed at opløse hende fremdeles til Thronen. De godt Folk maa være meget overbeviste om, at „de alene“ kunde gjøre Landet lykkeligt paa deres Maade, siden de kunne beqvemme sig til at byde den Betaling, og alligevel ville gjelde for skikkelige Folk. Iaftes meente man, at Carl Moltke skulde danne det nye Ministerium af gamle Stumper, og at han ikke vilde indlade sig derpaa uden Hansen, som har „fornærmet“ Kongen ved at hentyde til Genialindens „skadelige Indflydelse“, og som Kongen allerede har undertegnet Afskedigelsen for, men uden at have faaet den parapheret endnu af nogen Minister. Det er en raadden Opløsningstilstand, den hele Boutik befinder sig i, med saadanne Forhold lader sig sandelig ikke regjere, det maa bringe til en Krisis . . .

At jeg ikke synes godt om Fernandas Forlovelse kan De nok vide. Men hun har selv arrangeret den hele Affaire, og det saa stille at jeg der i Huset end ikke havde hørt Graf von Spee nævne med en Tøddel, ikke engang som et fjernt Reisebekjendtskab, før jeg modtog Meddelelse om Alliancens Afslutning. Det lod ikke til i Begyndelsen at behage Papa eller Mama, men nu see de dog ret tilfredse ud. . . . Jeg er nu bleven for gammel til at troe ligefrem paa den Kjærlighed, der slaaer ned som en uforklarlig Apoplexi — og for en saadan bliver det udgivet: „hun saae ved første Øiekast at han eller Ingen o. s. v.“ Men det var som Fanden, hvis det skulde blive Resultatet af

et første Øiekast paa en godmodig tydsk Landeværns-officeer, som ganske vist ikke seer ud til at ville give sig ud for mere end han er; forresten skal han være Ærkearistokrat og ærke-catholsk. Trods al hans Fornemhed studser han ved al den Luxus og Elegance, han møder i Kjøbenhavn; han er tarvelig vant i alle Henseender, mærker man, og Omgang findes ikke hos ham i flere Miles Omkreds gjennem et couperet og skovrigt Terrain af en vild Character, som derimod egner sig godt for Jagt, som er hans „ganze Passion“ . . . Glindfeldt hedder Godset og ligger i Westphalen. . . . Det skal glæde mig meget, om Fernanda maa blive saa lykkelig, som jeg ønsker hende det. Det hedder, at Brylluppet skal være i Mai, Udstyret beredes med stor Travlhed — Kniplinger omkring Karkludene, siger Medisancen — rigsgreveligt — Manden har en Broder som er Erlaucht — Udstyret bliver erlauchtigt — man kan ikke være for fiin, naar man kommer i Grafentillæget til Almanak de Gotha — sige de Misundelige, og dem gives der i Mængde . . .

Udstillingen paa Charlottenborg er i fuld Gang. „Grevindens“ Buste i Marmor — burde være Rødsteen — flad og plat og gemeen baade i Træk og Udtryk. Et deiligt Miniatur-portræt af en engelsk Lord, malet af vor gamle Bekjendt Johannes Møller . . .

Scholtens Huus er solgt til Guldsmed Michelsen, Sønnen William har arvet Portraitterne, de andre Løsøre skulle nu snart til Auction; det hedder at „Rotte-Peter“ (Conservator Petersen paa Hj. ved Hovedvagten) vil kjøbe det altsammen „for dog at have det en Smule anstændigt, naar han seer Nogen hos sig“. Saa beder han vel William med, han er en gammel Ven af Rotte-Peters Familie — han har nemlig altid søgt godt Selskab. Hvilken han? Ja det er ad libitum. Fra den nu meget ministerielle Tscherning og Frue skal jeg bringe Hilsen, de have det meget godt og trives ypperligt ved at blive udskjeldte af „Fædrelandet“ og „Dagbladet“. Saadanne Omsadlinger have sine meget eomiske Momenter — ja, kom selv og hør og see, og De vil sande med mig, at man kan baade lee og græde med god Grund. Har De læst Hother Hages Lovtale over salig Johannes? Duntz-

felts finder den saa overordentlig interessant; jeg kan ikke faae Stort Andet ud af det, end at han har været en eingefleischt Egoist, som har levet paa Andres Regning, inclusive da han gifter sig med en ung lystig Pige, uagtet han selv erkjender, at han er en vranten Skrælling, som kun burde tænke paa at blive Medlem af et Ligkasseselskab. Men det er maaskee, fordi jeg aldrig har kjendt ham nøie, at han har gjort et ubehageligt Indtryk paa mig; saa er det Hothers Feil, at han ikke har kunnet gjøre os nøiere bekendt bagefter, thi jeg kan kun see den kjølige sygelige Egoist igjennem Skelettet. — Jeg skal hilse fra Stroe, han har igjen iaar et Malerie af Frederiksborg Slotskirke, dennegang en Phantasie af, hvorledes den maa have været i Chr. IV's Tid — Chr. IV foretog jo adskillige smagløse Forandringer. Han, ikke Chr. IV, men Stroe, restaurerede i Sommer to af de store Malerier af bemeldte Kirke, malede af en Andersen — Celebritet.

Min gamle Tante, Fru Gyllembourg, er falden paa sit eget Stuegulv for lidt over 8 Dage siden og har brækket Noget i Hoften; hun kommer vel næppe mere til at gaae, men hun har megen Livskraft og er ligesom bleven oplivet ved dette Stød. Endnu veed man ikke, hvad det er, som er itu, men det ene Been er blevet kortere end det andet. Hun har ikke synderlige Smerter derved og finder sig godt i at ligge. Kommer hun saavidt, at hun kan kjøres i en Stol, vil hun endnu kunne nyde Livet — fyldt 80. Fru Heiberg skranter temmelig meget af og til, hun paastaaer, at Tante Sine er stærkere end hun, imidlertid spiller hun bestandig og er ikke ældet saameget som andre Dødelige af hendes Samtidige. — Jenny Lind har næsten ganske mistet sin Stemme.

Kjøbenhavn d. 7. November 1854.

. . . De taler i Deres sidste Brev om min Reise til Jylland — her sidder jeg endnu bestandig lige ubevægelig paa min gamle Stol; men nu tænker jeg dog for Alvor paa en Vinterudflugt til Holsteinborg og Borreby, hvor man er saa venlig at forlange min Nærværelse . . .

De omtaler Fernandas hurtige Overgang til Catholicismen; ja den var da ikke hurtigere end alle hendes Overgange, hun kan mærkelig let snoe sig i Forholdene og springer hellere i end hun kryber i, som man siger. . . . Louises hele Stilling indeholder dog ganske andre Elementer til Tilfredshed end Fernandas; men de ere jo ogsaa selv meget forskellige. Tuteins ere flyttede ind fra Rosendal i den store Etage, men det er begyndt kjedsommeligt, Pipina er bestandig stærkt forkjølet, saa jeg har endnu ikke seet hende i Herligheden, — som hun nu bestandig yttre sig imod; idet hun siger at have en afgjort Passion for lille Leilighed og smaae Forhold. Relata refero! Jeg vil ikke beskylde hende for saadanne Passioner, naar hun ikke selv prænterede dem . . .

Cecilie Garrigue¹⁾ har mistet sin Mand²⁾, og hendes Søn³⁾ som er et meget vakkert og flinkt Menneske, laborerer af Bryst-affectioner, som nok ere temmelig alvorlige. Datteren⁴⁾ i Nord-america skal være temmelig utilfreds der og længes efter at komme hjem. Tuteins fra Marienborg komme hertil om en Maanedstid og skulle boe i Stue-Etagen hos Ferdinands. Peter Tutein er taget hjem efter Rigsdagens Opløsning, han har maaskee allerede faaet Nok af det. Monrad har løbet med ham denne gang og faaet ham til Andet end hvad han egentlig vilde, det maa dog ærgre ham. Han har ikke kjendt hans Naturhistorie: „Tvivl er hans Første — Som Enhver er *nødt* at dele — Men *Ingen* tvivler om — Hans Andet er hans Hele“⁵⁾ . . .

Borreby d. 6te Februar 1855.

. . . De vil maaskee undres over at faae Brev fra mig med Skielskørske Poststempel; men det kommer af, at jeg ligger paa

¹⁾ Cecilia Olivia, født Duntzfelt.

²⁾ Grosserer Jaques Louis Garriques.

³⁾ Henry Jaques Garriques var en Tidlang Lærer ved Officeerskolen, tog senere medicinsk Examen, giftede sig med en Dame fra Halle, som ikke følte sig vel her, hvorfor han gik til New York. Nu indtager han en smuk Stilling der i Lægestanden. Jfr. Biogr. Lex.

⁴⁾ Blev gift med Boghandler Christern i New York.

⁵⁾ Her sigtes til en Gaade om „Mon-rad“, der i en anden Version lyder: Mit Første er en Tvivl, dog ikke om mit Andet, mit Hele er et Navn, hel velbekjendt i Landet.

Landet og tager Regres for, hvad jeg forsømte i Sommer. Strax efter Julehelligdagene begav jeg mig herud for at blive her i 14 Dage, og nu har jeg næsten været her i 6 samfulde Uger, der ere forsvundne for den landlige Ensformighed som ligesaa mange Dage. Og dermed er mit Landliv ingenlunde tilende. I Overmorgen tager jeg til Holsteinborg, hvor jeg bliver i 14 Dage — virkelige 14 —! men saa tager jeg til Kjøbenhavn for at see mig om blandt Beaumonden, og derpaa atter til Holsteinborg for at blive der i 14 Dage eller maaskee længere. Der er nemlig et Bibliothek, som det morer mig at beskæftige mig med at ordne og rode om i, jeg har saaledes Noget, der seer ud som Arbejde — det er nok til at tilfredsstille min Samvittighed, der ikke er meget øm. De seer, at jeg saaledes vil tilbringe denne Vinter en grand Seigneur paa mine Godser, og kun tage Hovedstaden som Recreation for en meget kort Tid . . .

. . . Fra Louise Lillienron havde jeg forleden et langt meget tilfredsstillende Brev. Der er dog eet Menneske rigtig tilfreds, derom tvivler jeg aldeles ikke. Om det Samme saa ganske er Tilfældet med Fernanda? — jeg veed det ikke, men Louise synes at antage det . . . Onkel Peter fortryder vistnok meget at have grebet med bare Hænder i den oppositionelle Sværte, han faaer fortvarende paa Hovedet fra alle Sider, og man kiger ham saameget i Kortene, at man paastaar Forfængeligheden er større end Forstanden; Rigsraad bliver han neppe paa den Maade, og det er dette man mener han regretterer. Det skulde undre mig om Familielivet mellem de to Etager gaaer Vinteren tilende uden Rivninger; Politiken spiller en svær Rolle, da Fruerne begge ere smittede af denne Sot. Papa Ferdinand er neutral, og holder med Begge, dog maaskee med en lille Heldning til Familiens gode Hoved. Men jeg min kjære Frue holder med slets Ingen, jeg læser kun Berlingereren og Kjøbenhavnsposten, holder alle Maaltiderne med en correct Appetit, og sporer endnu ikke den ringeste Anfægtelse af Ministertilbøielighed. Ønsk mig tillykke dermed . . .

Kjøbenhavn d. 18de Marts 1855.

. . . Det var i gamle Dage saa ofte en Opmuntring at tye op til Dem, kjære Frue, men nuomstunder bliver man paa alle Kanter bekneben paa Opmuntringerne, og de faa man beholder, blive endda indskrænkede, que voici, eftersom De er i den Stad Randers, — hvor det lader til man har 2 Gr. mere Kulde, eftersom De har drevet det til 21 Gr., medens Kjøbenhavnerne have noteret 19 Gr. som deres høieste Frysecours; men hvorom Alting er, saa begynder det nu at tõe, og jeg har aldrig kjendt nogen Vinter, som varede længer end til henimod Sanct Hansdag, og den nærmer vi os med hver Dag . . .

. . . Lad mig hellere give Dem et Prospect à vue d'oiseau, og i tilsvarende Flygtighed, over Status i vore fælleds Bekjendtskaber. — „Stuen og 1ste Sal“ leve i bevæbnet (politisk) Neutralitet. Onkel Peter er rigsdagsmæt, han har efterhaanden lært Umuligheden af at have en ordentlig Regjering med det fortvivlede Apparat, men denne Kundskab har været ham meget dyr, og er kjøbt ved mangfoldige Skuffelser og Ærgrelser. At man ikke skal frygte Nogen saameget som sine politiske Venner, mener jeg, han har optaget blandt sine Troens Artikler. . . .

. . . Louise kommer nu til Meiningen, Lilliencron er bleven belønnet for sine Streger i 48, han er udnævnt til Kammerherre og Cabinetssecretair hos Hertugen, der har Harbou, som var Medlem af den slesvigholstenske Oprørsregjering, til Premierminister. Francke er Nabo. Saaledes komme Vennerne sammen . . .

Man bliver nu forsynet med en heel Dannerliteratur, som dennegang tager alvorligere fat. Det er ikke sandt, at Constant D. H. har angivet sig som Forfatter til den første Piece, der rigtignok ligner ham paa adskillige gale Smaatræk. Men Democratiet er vundet for „Grevinden“, og der kommer fra den Side adskillige Brochurer, som stræbe at vadske Morianen hviid. Det er mærkeligt, at dette Stykke Arbeide synes langt lettere end det modsatte, at bevise Morianen er sort. Ja vi sidde net i det i alle mulige Henseender. Og saa har vor Ven og Danmarks Frelser Tscherning faaet en Byld lige under Næsen og en anden lige midt paa Ryggen! Herre hvad skal Enden blive! Fru Tsch.

er igaar kommen ind fra Ørholm for at pleie ham, jeg stødte sammen med hende for første Gang siden i April Maaned, da de flyttede paa Landet, . . . hun er bestandig alligevel ganske interessant og godmodig, tiltrods for den demokratiske Syre, hun er gjennemtrængt af, bestandig mere som hendes Gemal synes at blive penetreret af en vis royalistisk — Republicanisme. . .

Katholm d. 22de August 1855.

Idag er jeg min egen Herre og kan raade over mine Handlinger, det kan man ikke sige hver Dag, naar man først har givet sig en Herremand i Vold. Dinesen¹⁾ er idag som Amtsraads Medlem taget til Besigtigelse af en Bro over en vis jydsk Rubicon, der endnu er mig ubekjendt, jeg sætter mig derfor til at udføre et gammelt Forsæt, at henvende nogle Linier til Dem kjære Fru Jessen, for at bringe Dem og Alle Deres min hjerteligste Tak for den venlige Godhed, hvormed de have modtaget mig hos Dem. Det har været mig til stor Satisfaction at lære Deres Huus at kjende og mine unge Venner, som hidtil vare mig næsten fremmede, og hvad Deres Moder angaaer, da var jeg i Sandhed forbauset over at finde hende saa vel og saa livlig og saa uforandret i Alt Væsentligt; thi at blive ældre ved at lægge det ene Aar ovenpaa det andet, det kan man vel ikke egentlig regne med til Forandringerne, da det er en minutvis Proces, som Ingen kan undgaae. Jeg veed sandelig Ingen i hendes Alder, som baade har bevaret sine fem Sandser i ordentlig Stand og sit Humeur og sin Hukommelse paa eengang. Vi havde allesammen her paa Katholm Glæde af Jessens Besøg, han har saaledes ingenlunde gjort denne Omvei forgjæves, som dog i det Mindste for en Deel skete for min Skyld; men hvordan gik det den ulykkelige Mand i den øsende Regn, som Vor Herre velsignede os med den Dag, han kørte til Skafføgaard. Hvergang Dinesen udrød stakkels Jessen, han bliver gjennemblødt til den inderste Trevl! — og han repeterede idelig den Klagesang — saa skammede jeg mig som en Hund. . . .

¹⁾ Kammerherre, Major A. W. Dinesen til Katholm, f. 1807, † 1876.

A propos: hvad synes Dem om de parlamentariske Forhandlinger i Rigets Athen? Jeg veed nok at De holder paa Familien Hage¹⁾, men jeg haaber dog jeg til Slutning faaer Dem paa mit Parti, thi Hr. Hother er dog i Grunden altfor dum for en Statsmand at være og Hr. Alfred alt for simpel; som et Beviis paa Hothers Dumhed regner jeg rigtignok, at han gravede sin salig Broder Johannes op for at slaae ham ihjel igjen i en Biographie, der fremstiller ham som et brillant Exemplar af en gjennemtrukken Egoist, der mest af Alt tilbad sig selv. Og saa vore andre parlamentariske Snakkemaskiner! Det er imidlertid ganske underholdende, nu at see dem sprælle som matte Karudser i det halvtørre Dynd, de selv have hjulpet til at plumre — naar det kun ikke rører Andres Ve og Vel, thi det gjør Sagen mindre behagelig. De Letsindige og Indbildske ere saa bandsatte at komme i Forhold til, netop fordi der ikke er een af Menneskets Handlinger, selv den mindste, som ikke efterlader en Spire af sin Tilværelse, og som ikke efter nogen Tids Forløb, enten det nu er kortere eller længere, ender med at bære sin Frugt. Tænk nu hvor mange vantrevne Frugter vi ville faae at døie, — fordøie dem er aldeles umuligt. Nei alle de Folk ere eens overalt, det er de samme hule Phraser, den samme Snak om Forsyn og Skjebne og Nødvendighed og Berettigelse, de samme misforstaaede Begreber og grove Paradoxer. De søge allesammen Retfærdigheden i hvad de kunne sætte igjennem, Billigheden i hvad der smager dem, Ubilligheden i hvad de ingen Fordeel have af, Menneskeliv og Menneskelykke udenfor deres Parti er kun Smaating for saa ophøiede Aander. Man finder sjelden nogen grundig Tanke, nogen klar Opfatning eller nogen sand Følelse hos disse Folk. Derfor bliver man snart kjed af Constitutioner, som ikke kunne trives uden disse Pandurer, der trives igjen saa ypperligt ved constitutionel Regjering. Det er en krampagtig Tilstand, det er ikke Andet end en Vaabenstilstand mellem Democrati og Monarchi, af-

¹⁾ Brødrene Handelsmanden Alfred Anton Hage, f. 1803, † 1872, Juristen Edvard Philip Hother Hage, f. 1816, † 1873 og Overlærer Johannes Hage, f. 1796, † 1837, vare alle bekjendte Politikere.

sluttet under Mægling af Egennytte og Frygt. Det er en nobel Basis! Tunge-Aristocratiet i Stedet for Fødselens, et Procurator-Paradis fuldt af stegte Æbler, som ikke altid behøve at være Kundskabens, og Slinger mer end til Huusbehov, og en ussel Konge som spiller Evas Rolle, hvordan det saa kommer til at gaae ud over Adam Sørensen er let at slutte. Men nu er jeg mere end nogensinde geraadet paa en gal Vei, og kan ikke noksom bede Dem tilgive denne dumme Digression. Sagen er, jeg vilde gjerne tale lidt med Dem, og De veed hvordan det under lignende Omstændigheder gik Geert Westphaler, han havde ogsaa det tilfældes med mig, at hans Tunge løb af med hans Forstand. . . .

Kjøbenhavn, den 22de December 1855.

. . . Tscherning huserer som altid imod den høiere Dannelsen og vil have Alt gjort med Underofficerer, han har saa gjerne villet ligne „le petit Caporal“, men han driver det alligevel ikke videre, end til i det Høieste at blive „le grand Caporal“; men det bliver han tilgavns . . . Den berømte Hærfører¹⁾ kom jo til Dem med en Indquarterings-Anvisning i Haanden! Han er en comisk Egoist, alle hans andre adskillige meget gode og mange meget ubequemme Egenskaber ufortalte. For Resten er Ingen villigere end jeg til at erkjende de første, saameget mere som de sidste ikke genere mig, thi siden han er bleven saa stor, sees vi bogstavelig ikke 4 Gange om Aaret. Der var en Tid, hvor han ikke kom meget sjeldnere end 365 Gange aarlig i vort Huus, og gjennem mange Aar; men Berømthed er en isolerende Egenskab og Enhver søger sine Pairs og ligestemte Sjæle . . . Men det er paa Tiden at ende dette Skumleri, og jeg kan ikke gjøre det anderledes end med den Betragtning: at man strax bliver et slettere Menneske ved at komme tilbage til Kbhvn.;

¹⁾ General de Meza, som var paa en Inspectionsreise, satte Randers Indquarterings Commission i Forlegenhed ved at cassere 3 forskjellige Quarterer og forlange at kjøres til Kamhr. Jessen, idet han sein god Bekjendt ikke behøvede at bekymre sig om, at denne ikke var indquarteringspligtig.

havde jeg skrevet til Dem fra Landet, havde De faaet en Idyl — men nu er det forbi med Lyriken og i denne lumpne Luft bliver man strax demoraliseret qve voici! . . . Jessen¹⁾ kan jeg hilse Dem fra, jeg saae ham igaar rask og tilfreds; jeg troer virkelig at Politiken og Affairerne interesserer ham at have at gjøre med. Det er en stor Lykke, han har endnu Meget tilbage, inden han bliver kjed af „Tilværelsens Offentlighed,“ som en fin Politicus forleden udtrykte sig. Maaskee hans Sands for det Comiske bidrager noget til af og til at forfriske ham; var det ikke egentlig saa tragisk, da er unegtelig vor hele Situation fuld af comiske Elementer — de ere kun saa bandsat dyrt betalte . . . Jeg havde megen Fornøielse af at træffe sammen med Lüttichau²⁾ paa Holsteinborg, han var i godt Humeur og vandt Alles Hjerter — han holdt saagar Taler, og gode Taler til udvalgte Skaaler, hvilket ikke lykkedes for Alle, der prøvede derpaa. Christian³⁾ Lüttichau er nærved at forlæse sig. . . .

Borreby, d. 8de Jan. 1856.

. . . Efter at have tilbragt begge de høie Juledage ganske alene i min forglemte Hule, blev jeg kjed af at holde min gamle Pige med Selskab, jeg drog derfor herud til Castenschiolds, hvor jeg til Dato er bleven og vel endnu bliver en 8 Dages Tid. Jeg har saaledes ikke kunnet følge de seneste vigtige Begivenheder i deres skjønne Udvikling, og har først erfaret Morganatismens Triumph⁴⁾ af Departementstidenden. Nu gad jeg egentlig vidst, om dette „Nutid og Fremtid“ virkelig skulde stænge Ambitionen ude, saa at der aldrig i Evighed kan blive Tale om „Dronningen“. At dette vil blive fulgt af en Hertuginde eller Fyrstinde anseer jeg for givet; at det vil have Opvart-

¹⁾ Var Medlem af Landstinget, valgt i 9de Kreds.

²⁾ Kammerherre H. H. Lüttichau, se ovfr. S. 142.

³⁾ Stamherren til Tjele.

⁴⁾ Grevinde Danner fik ved Kgl. Resolution Titel af Lehnsgravinde 1850. 1855 blev hun officielt opført i Statscalenderen. Scheele udstedte ¹³/₁ 56 Rundskrivelse herom til de danske Gesandter i Udlandet, for at disse skulde meddele det ved de fremmede Udenrigsministerier.

ning tilfølg af de fremmede Ministre¹⁾, og at det vil trække Mange Andre, maaskee endogsaa høitstillede efter sig, er ikke aldeles utroligt. Saaledes er det et Skridt fremad, og derfor borger Paraphanten, thi Scheele — fød Scheel — er alt for meget Madame Morganas Ridder, til at han skulde have indrettet Noget, som hun ikke kunde være meget vel tjent med, thi den ene Haand vadsker den anden, og han gjør neppe Noget omsonst. Ja det gaaer glædeligt i gamle Danmarks deilige Vang og Vænge, hvor Ledet og Hovedet og de andre Lemmer ere aflave. Det er for Resten utroligt hvormeget Demoralisationen er tiltagen, thi man hører idelig gjentage, at hvad Folk har Fordeel af, det er allerede derved mer end halv undskyldt, og det er ikke de Daarligste som tale saaledes. Men det er jo en Overgang; det Ubehageligste er, at man ikke kan gaae over den, men maa lige igjennem den . . .

Borreby d. 25de Jan. 1856.

. . . A propos, Har De læst „Hjortens Flugt“? som hele Verden er kommen i Extase over, og som jeg accurat kan finde affattet i temmelig afrundede Vers og med livlige Naturskildringer af stille Solopgang og Maanenedgang. Jeg skammer mig over mig selv, men jeg solgte gjerne Bogen for halv Pris, thi mig har den kun interesseret Lidet. Skandaleprædikenen til Grevinde Danner er spildt, og der er mig for megen letfærdig og blaseret Kjærlighed i den, det kalder jeg ikke ungdommelig Friskhed, som Folk skribe paa, men forældet Affældighed, som har slaet sig paa Hjernen og ytrer sig i udskeiende Phantasie. Men da Alle Andre ere af en anden Mening giver jeg mig. . . .

Kjhhvn., den 28de April 1856.

. . . William Tuteins Forlovelse med Frøken Johanne Kirkerterp har fornøiet mig meget, og jeg troer den vil bringe gode Virkninger der i Huset. William har altid holdt af den unge Pige, hans Tanker ere altid vendte tilbage til hende fra alle

¹⁾ Dette skete dog ikke.

hans mangfoldige Distractioner, og hans Been have altid fundet Vei til hende, hvergang han er kommen hjem, der er altsaa Rimelighed for, at Hjertet har styret dem. . . . Skulde De videre interessere Dem for Forlovelser? saa er Skjønheden Frøken Berregaard bleven forlovet med en ung Sporon, som engang reiste med Dem paa Dampskibet og bragte Deres Uhr i Fare — men det er den skikkelige af de to Brødre (Drenge som de dengang var). Der er flere endnu (nemlig Forlovelser) men Controllen med disse amoureuse Begivenheder er for vanskelig for en gammel Cavaller. . . .

. . . Jessen undte jeg at være herovre i denne Tid, hvilken Ohrenschmaus for ham i Rigsraadet! Vil De sige ham, at Lehmann ikke mere løber saa raskt med Lemmerne, som i Begyndelsen; forleden kunde han ikke sætte igjennem, at Monrad blev valgt i en Comitee, man tog hellere en femte Holstener ind i Coniteen, end Monrad, hvem man bestandig antræffer saameget paa Tvetydighedens Gebeet, at Tilliden er væk. . . .

Kjøbnhvn. d. 29de Juni 1856.

. . . De vil snart erfare, at min Tante Fru Gyllembourg har udstridt. Hendes sidste Dage have været lidet glædelige, bestandig syg, mere seigpiint af legemlig Ubehagelighed og Savn af Lemmernes frie Brug, end egentlig forpiint af Lidelser, har hendes Dødskamp været langvarig og tung. Dahlerup¹⁾ mente igaar, at hun kun havde faa Dage tilbage — og man kan kun ønske hende Gravens Fred. Heiberg er imidlertid meget greben og haaber endnu bestandig paa Bedring. Hun er næsten 83 Aar, kan altsaa have levet længe nok, naar hun ikke tillige kan leve rask nok. Fru Heiberg er stærkt angreben af de mange Theatertracasserier, og man mener hun vil tage sig en Ferie langt ind i næste Saison, for at komme til Kræfter. Hendes Stilling vil neppe blive behagelig under det nye Regimente, thi den meget ungdommelige Høedt synes at blive en Notabilitet,

¹⁾ Etatsraad, Professor Dr. med. E. A. Dahlerup, f. 1812, † 1882.

der faaer alle Overordnede i Lommen. Efter min Mening staaer hans Talent ingenlunde i Forhold til hans Prætensioner og hans lapsede Uforskammethed — det første forekommer mig meget indskrænket til temmelig subalterne Fag, den anden Egenskab besidder han derimod i extraordinair Grad. Dorph¹⁾ bliver formodentlig kun temporairt Skjermbræt, for at lette Overgangen til Halls Ven og Høedt's Beundrer Professor Martin Hammerich²⁾, som jeg troer er udseet til Theaterdirecteur, hvortil han maaske er ligesaa uskikket som Dorph, hvilket imidlertid vil sige temmelig meget. Dorph har hele sit Liv igjennem sværmet for Privattheatre og Omgang med Skuespillere; deraf kan man allerede vide, at Kunst og Dramaturgie har han intet sandt Kjendskab til, thi de ere Privatcomediens Antipoder, og Skuespillerselskab kan kun sløve Sandsen for den høiere Anskuelse af Sagen. Min kjære Frue, De kan nu have faaet nok af mig og mine Betragtninger. Om vore fælleds Venner kan jeg kun sige Lidet. Ferdinand Tutein har solgt Rosendal til Waagepetersen. Bag-efter troer jeg det angrer ham, Erindring og Følelse har været stærkere, end han havde anslaaet dem. Han har ordentlig gaaet og græmmet sig, været melancholsk og er det tildels endnu. Jeg tvivler om at Waagepetersen har Formue til at holde det dyre Sted. . . . Emmy Tuteins³⁾ Bryllop er feiret med stor Pragt paa Marienborg. Adelgunde skal have Bryllop sidst i Juli, siges der. . . .

Borreby d. 5te Februar 1857.

. . . Men det gaaer sjældent efter min Beregning, hvilket efterhaanden overbeviser mig om, at jeg maa regne slettere end jeg havde troet. Saaledes havde jeg f. Ex. regnet paa, at baade Malvina og Selma kunde have spenderet nogle Bogstaver paa mig. Men det var atter en gal Beregning, og de to unge Damer ere Skyld i, at jeg nu endelig i min høie Alder opgjør alle Be-

¹⁾ Professor, Theaterdirecteur N. V. Dorph, f. 1783, † 1858.

²⁾ Bestyrer af Borgerdydskolen paa Christianshavn, f. 1811, † 1881.

³⁾ Var først gift med Hother Hage; efter at have været Enke i flere Aar blev hun gift med Biskop Monrad.

regninger med det Facit: at jeg overhovedet ikke mere vil regne paa unge Piger. Men hvor sørgeligt er det ikke for en Ungkarl.

Ja kjære Fru Jessen, jeg kan fuldkommen gaae ind paa, at det ofte kan være Dem veemodigt at have Deres Moder i Sengen og med Gigten; men De har hende dog. Saalænge denne Tilstand ikke er hende selv imod og besværlig, er der dog Anledning til at takke Forsynet. At gamle Folk glemme de sidste Dages, for dem lidet betydende og som oftest lidet glædelige Begivenheder, for at sende Tanken til en længst forsvunden Tid, da Verden stod i et klart Lys for dem, og de endnu ikke havde mistet ret Mange af deres Kjære og Samtidige, det er en Lykke, som vi ikke noksom kunne paaskjønne, og den Gaaen-i-Barndommen, som man ofte kalder det, er i mine Tanker en lykkelig Tilstand, naar ikke andre Omstændigheder formørke den. Og Deres Moder lever dog ogsaa med i den yngre Generation, og er ingenlunde ligegyldig for dens Interesser og Bekymringer.

Kjøbenhavn d. 26de November 1857.

. . . De ønsker at vide Noget om Sukkerbranden?¹⁾ Ja seer De, her har vor Ven Tutein atter havt et stort Held. I hvor broget det end kunde see ud, naar en Eiendom brænder ned til Grunden, anseer jeg dog dette for en heldig Løsning af mange Qvæstioner. Tutein er gammel, det var Fabrikken ogsaa, dertil var den af en daarlig Constitution, det er *han* nu ikke. Nye Maskiner i gamle slet indrettede og ikke ombyggelige Localer, due ikke. Nu kommer han paa eengang ud af det Hele, det er en Opgjørelse, som aldrig kunde komme beleiligere . . . Hvad den dyre Sukkermester angaaer, da har Dagbladet betydelig overdrevet hans Gage. Han faaer kun 1500 R., som stiger efterhaanden contractmæssig til 2000 R., 100 Arbejdere ere ledige og maa nu arbeide ved Rydningen o. s. v. Pipina tænker paa at arrangere en Concert, for at hjælpe paa dem og paa de Baghuusbeboere i Adelgade, som bleve huusvilde ved denne Lei-

¹⁾ Helsingørgades Sukkerfabrik, som tilhørte Hr. Ferdinand Tutein.

lighed. Det var et Baal, som man ikke let gjør sig en Forestilling om, men Veiret var stille, derfor gik det nogenlunde heldigt. Jeg antager, at Byggeloven ikke kan lægge Hindringer i Veien for at bygge sammesteds, paa et saa stort Terrain som der findes. . . .

Hvad mig selv angaaer, da har jeg af og til været paa Landet denne Sommer, og havt det ganske godt. Nu har jeg gjort den Forandring, at den gamle Oberstinde Meyer, som boede i min halve Etage er flyttet, og to unge Hrr. Castenschiold, Sønner fra Borreby, 20 og 23 Aar gamle og studerende Medlemmer af Samfundet boe hos mig. Min gamle Pige koger for os, og Menagen gaaer saaledes taaleligt, naar kun ikke alting var saa dyrt; Smørret gjør mig mange huuslige Bekymringer, kan De tro, og Spisekammeret er min Plage, nu veed jeg hvad Huusholdningsbesværligheder have at sige. Kan jeg gennemføre Menagen uden at sætte til derved, finder jeg det behageligere end at have Fremmede i min Leilighed. . . . Heibergs leve i Stilhed, Fruen har endnu ikke faaet Svar paa Ansøgningen om Afsked; man vil nok tilstaae hende en *kneben* Pension. Det nye Theater seer meget passende ud som en Fabrikbygning, og kunde gjerne føre Skiltet: „Hall & Christensen¹⁾. Her fabrikeres dramatiske Forsøg.“ Halvdelen af det gamle er blevet staaende og danner et Pendant til Hjørnehuset mellem Bredgade og Strandstræde, hvis De mindes hvorledes det seer ud klinet til den høje Gavl af Conditorens Gaard. . . .

Kjbnhvn. d. 4de Februar 1858.

. . . Hvorlænge vil Herligheden vare? De store Statsmænd skulle Allesammen staae for Fald, siger man, de skulle have gjort Concessioner til Frankfurt, som gaae udenfor Statsraadsprotocollen, Allerhøistsamme har taget denne Selvraadighed meget ilde op, saa det nok kunde bringe Ministeriets Timeglas til at standse. Kongen er for Resten temmelig daarlig, mere

¹⁾ Efter den daværende Cultusminister Hall og den Commiterede i Theaterbestyrelsen, Justitsraad H. C. Christensen.

end man skal vide og mere end Bulletinerne sige. Han skal være bange for dette Aar med Ottetallet, og det kan maaske være Knald og Fald — og hvad saa? Imidlertid lade vi ved Alt, som der Intet var paafærde, og holde os saa lystige som vi kunne, efter fattig Leilighed. Thi fattige ere vi, og „Pengegrisen“ grynter endnu gennem alle Gaderne til dens Offere. Om mig selv kan jeg ikke sige Andet, end at jeg lader den grynte og har det ganske godt; naar den bliver altfor sviinagtig, reiser jeg paa Landet til mine Venner, og der har jeg det altid godt. Jeg er saaledes egentlig ganske lykkelig, og jeg erkjender det; men jeg tier dermed, for ikke at vække Forargelse og Misundelse i Garnisonen . . . Tscherning lader til at ville komme tilbage til sine gamle Bekjendtskaber, han har atter været hos Tuteins. I Politik begynder han at blive temmelig moderat af en Republicaner at være, og jeg troer ogsaa at hans Hustru har opgivet at see ham som Republiken Danmarks Præsident. Han har kun faaet det Resultat ud af sin Statsmanoeuvre, at alle hans tidligere politiske Venner haane ham som en bindegal Mand. Og det have de egentlig Ret i, men alligevel er han mange procent ærligere end Alle de Andre tilsammen. Fru Heiberg gaaer i Verden og bliver feteret; men paa Brædderne gaaer hun vist neppe mere. Cultusministeren Hall-Trolle (saa kaldet af Herlufsholmske Grunde) fortryder nok nu at han har kjøbt Flottenheimeren Høedt med hele Theatrets Ødelæggelse, thi den berømte Kunstner er det lykkedes at demoralisere den hele Anstalt. Ministeren taler derfor nu stadig om „Theatrets Drift,“ — et smukt æsthetisk Udtryk, som giver Nøglen til den hele Wirthschaft. . . .

Kjbnhv. d. 4de August 1858.

. . . Det er vel omtrent saalænge siden jeg sidst aflagde Dem en skriftlig Visit, at jeg nok kan komme igjen, uden at være paatrængende, om jeg end ikke har Stort at berette Dem. Det forekommer mig efterhaanden mere og mere, som om Begivenhederne aftage og der slet Intet skeer, som man kan meddele sine Venner — eller stikker det simpelthen deri, at man selv bliver sløvere, og at Begivenhederne ikke have Magt til at

bide tilstrækkelig paa? Det er maaskee Grunden. Thi vi have jo dog, siden jeg sidst skrev Dem til, oplevet Adskilligt, for Exempel den hygieiniske Congres, som i 8 Dage satte Kjøbenhavn i Bevægelse, man troede, at vi vare komne sammen for at feie Rendestenen og skaffe Mælken ublandet fra Kjeldersnyderne, og ventede bestandig glimrende Resultater af denne storartede Sammenkomst, som for Resten var ganske interessant, om den end ikke strax kunde afhjælpe Mr. Sørensens Kjæremaal. Jeg for min Deel blev sat i betydelig Activitet, da man gjorde mig til Secretair, efter Forslag af de svenske Hyæner — jeg havde aldrig troet at min Berømmelse strakte sig til Brødrene hiinsidan Sundet og var nær dumpet om, da jeg pludselig hørte en svensk Professor, som jeg ikke éngang kjendte af Navn, holde min Lovtale for at anbefale mig til denne Tilidspost, som det hedder i den Jargon.

. . . Marie Handschuh har endnu besat den Post udenfor den Laage, hvor De éngang fandt hende for mange Aar siden, hun forlader ikke Valpladsen, men sælger Kager aabenbare og Spiritus i Smug, og det gjør ikke hende det Allermindste at Michelsen har afsluttet en Tractat med Kongen af Begge Sicilierne om Øresundet, hun lader sine Drengé gaae i Vandet der, som om Øresundet tilhørte hende. Men Mr. Antoine Rigaud, den Æsel, lader ikke høre fra sig, og hendes Udsigter ere ikke det Mindste forbedrede siden hiin Morgen, da De ikke kunde faae fat paa Nøglen til Laagen; Michelsen kunde saaledes ligesaa godt have taget sig af hende som vi To, der kunde dog ikke kommet Mindre ud af det. Imidlertid har jeg dog faaet hendes Søn, som var kommen nøgen og skibbruden hjem i Vinter, stillet for en Anden til Orlogs, saa at han har faaet saa meget som en Trøie og et Par Beenklæder for at sælge sig, og for en nøgen Mand er dette jo en Begyndelse. Marie Handschuhs Familie er næsten bleven mit interessanteste Thema; ja jeg venter endnu bestandig, at Skjebnen skal gjøre hende til en Person, der kan blive omtalt i Flyveposten, som et eller andet mærkeligt Beviis paa Skjebnens Omskiftelser og Forsynets Ledelse. Det varer mig kun lidt vel længe inden det skeer. . . .

Kjøbenhavn d. 24de Mai 1859.

. . . Angaaende Politiken kan jeg ikke meddele Dem noget videre Opbyggeligt. Jeg kan lide Doctore til alle medicinale og chirurgiske Affairer, men som Statsministre ønsker jeg dem af et godt Hjerte Fanden i Vold. Læger¹⁾, Præster og Procuratorer burde ved Lov være udelukkede fra Sligt, og det af mange Grunde som jeg vil skaane Dem for. Men det er Cameraderiernes Tid, saa maa man jo finde sig i de besynderligste Ting. Jeg savner Hofbedemand²⁾ Schou i Ministeriet, for at gjøre det complet, thi Læge og Præst er ikke nok for at bringe Patienten i Jorden. I dette Øieblik har jeg været i Færd med at fetere den hele Boutik, jeg har maattet skrive Breve til ikke mindre end 9 Excellencer, af samme Surdeig Allesammen, for at bede dem bære mig; det er derfor ikke saa underligt om min Steining er en Smule syrlig. Vi skulle have det Kjøbenhavnske Sygehjem³⁾ indviet en af Dagene, og der skulle de Alle sidde paa Stole og see værdige ud for at Tingen kan komme i Gang, det er nu engang Skik og Brug. Dette Sygehjem vil jeg ønske, at jeg kunde vise Dem, det vilde interessere Dem, det har kostet mig megen Tid og megen Uleilighed — ja, da ikke mig mere, end alle mine Colleger i Bestyrelsen — men vi bilde os ogsaa ind at have faaet Noget ud af det. Indtil Dato har jeg ikke hørt nogen ufordeelagtig Kritik, som jeg kunde kalde begrundet i mindste Maade. At Folk jo altid finde Noget, som de kunne ønske anderledes, kan man ikke forundre sig over.

. . . Jeg tillader mig at gjøre Jessen opmærksom paa et interessant Skrift som Raasløff⁴⁾ har udsendt: „Die Verfassungszustände der dänischen Monarchie“⁵⁾, han vil ikke fortryde at gjøre sig lidt Uleilighed for at faae det. . . .

¹⁾ Dr. med. Fenger var d. 6te Mai traadt ind i Ministeriet som Finantsminister, d. 2den December gik Ministeriet af, han traadte paany ind d. 24de Februar 1860.

²⁾ I. L. Schou, Hof- og Admiralitetsbedemand.

³⁾ Sygehjemmet paa Rolighedsvei blev oprettet ved Professor Dr. med. Brandes Initiativ, han var Formand saalænge han levede.

⁴⁾ (Pseudonymen „Theophilus“) midlertidig Minister for Holsten og Lauenborg $24\frac{1}{2}$ 60— $80\frac{1}{8}$ 61, Broder til den tidligere nævnte General.

⁵⁾ und der deutsch-dänische Conflict 58.

Kjbnhvn. d. 5te November 1859.

. . . Det antages almindeligt, at vi ville faae betydelige Ministerforandringer. Krigsministeren¹⁾ vil gaae, og Krieger synes ogsaa at ville det, hvilket undrer mig, da han er meget begjærlig efter Magten. Man mener, at Monrad skal arbeide paa at vippe Hall, han skal have allieret sig meget intimt med Gemalinden og Berlingen, — disse to Notabiliteter, som nylig hang med Ørene, skulle have faaet betydeligt Mod igjen. De engelske Aviser have meget travlt med at fordømme denne Skandale og sige Nationen drøie Ting, fordi den finder sig deri og ikke jager Madammen paa Porten og hænger Confidenten. Det er „Scotchmen“, der især wüther og synes at være velunderrettet . . . Jeg bilder mig ind, at Ministeriets Ven Prof. Stephens²⁾ mueligt kan være den, der er Bladets Correspondent, thi Artiklen kom næsten lige saa tidligt fra Edinburg som den blev bekjendt i Kjbnhvn.

Borreby d. 19de Januar 1860.

. . . Jeg har hoet herude i landlig Ro og fjernet fra al den Mudder, som Dyndet i Kjøbenhavn har anstillet imod sit Mod-Dynd. Thi her er det la Canaille, som er traadt op mod la Canaille. Man vil paastaae at disse Gadebevægelser³⁾ have havt høitstaaende Ledere, men det faaer Ingen mig til at troe. Med betalte Agenter faaer man ikke Nogen til at risikere Pelsen i den danske Residents, men kan man først bearbejde Pøbelen saavidt, at den føler sig indigneret, saa risikerer Enhver Enkelt en heel Deel for at være med. De skal ogsaa faae at see, at samtlige Arrestationer ikke ville føre til at en eneste Mand af Betydenhed vil blive nævnet. At Grevindens Agenter derimod ere betalte eller haabe at blive det, enten med rede Penge eller politiske Forhaabninger, det kan man tydeligt see, men derfor

¹⁾ Lundbye gik af $\frac{2}{12}$ 59.

²⁾ Lector i Engelsk G. St., født Englænder. Har bl. A. skrevet „a poem against the Danish wholestate“ 57; og i Gentleman's magazine 58: Anmeldelse af Allens Bog om Sproget i Slesvig.

³⁾ Store Demonstrationer mod Grevinde Danner og det Rotwittske Venstre-Ministerium, som kun sad fra $\frac{2}{12}$ 59— $\frac{8}{2}$ 60, da Rotwitt pludselig døde.

bære de sig ogsaa kluntet ad og blive strax tagne paa fersk Gjærning. Hvorom Alting er saa er det modbydeligt, at Gadeoptøier skulle blive politiske Demonstrationer, det kan nu Alverden indsee; selv de, som engang sværmede for Haandværksvende med Fakler til deres egen Forherligelse, kunne nu begribe, at Haandværksvend med Fakkell eller med Knippel er en Tilfældighed, som ikke skal bringes paa det høiere Theater. Men da Intet er saa galt, at det kan være godt for Noget, har dette Mudder viist den hele Infamie, at den staaer paa en huul Grund, som let kan sluge den. . . .

Kjøbenhavn. 10de Juli 1860.

. . . Det er mærkeligt hvor totalt alle gamle Kredse ere blevne splittede ad. Jeg troede en Tid lang det var mig, der blev gammel og kjedsommelig, og derfor blev seilet agter ud, men naar jeg engang imellem støder paa en eller anden af Deeltagerne i vor forrige Omgang, hører jeg den samme Bemærkning stadfæstet af dem, og den samme Anke over det ringe Sammenhold, der er i alle selskabelige Forhold. Enhver Ting pleier at blive afløst af noget Andet, som optager Pladsen — jeg kan endnu ikke opdage hvad der udfylder denne, jeg troer at Folk skulle have ondt ved at forklare hvordan den Selskabelighed egentlig er beskaffen, som de efterhaanden ere komne ind paa. Unegtelig spille de offentlige Steder, saavel Gaden som Skoven og Beværtningsstederne, en ganske anden Rolle end tidligere, idet Mindste for Sommerens Vedkommende, og saa Reiselivet. Alverden sidder meget løst i Sædet, og man seer næsten kun fremmede Ansigter, alle vore egne præsentere sig paa andre Steder. . . .

Borreby d. 20. Jan. 1861.

. . . Lide de meget af Krigsagitationer i Randers? Her ere vi nær ved at omkomme deri, og jeg er den Eneste, som ikke vil bide paa denne Professorkrog, som de Høilærde kaste ud for at faae alle os Flyndere til at bide paa Overbeviisningen om deres politiske Nødvendighed. Imellem os sagt, er jeg ikke

meget langt fra at afskye Intelligensen mere end Bondevennerne, om dem kan man sige „de vide ikke hvad de gjøre,“ og derfor kan man forlade dem, hvilket jeg gjerne vil indlade mig paa, hvis jeg blot maatte faae Lov til at „straffe de Andre dobbelt“, hvilket jo selv Bibelen giver Lov til. Jeg bliver ordentlig glad, hvergang Kongen gjør en Comediant eller anden Hansqvast til Professor — det er godt nok til de Andre. De seer at jeg ikke har noget Fornuftigt at skrive om, eftersom jeg skriver om Professorer. Til Lykke for Dem bliver jeg afbrudt. . . .

Borreby d. 6te Februar 1861.

. . . Fru Mezas Død har vist ogsaa bedrøvet Dem. Hun har liidt meget, og længtes efter Forløsningen fra saamange Lidelser. Hun blev fulgt til Jorden af en stor Mængde, men lutter Fremmede, ikke en eneste af hendes Egne var tilstede, ikke engang Manden, han er consequent, han afskyer baade Død og Begravelse, og blev hjemme. Hendes Død har vel ogsaa været eensom — men det var vel egentlig hendes hele Liv blevet efterhaanden, og det kunde ikke være anderledes. Meza vil komme til at paaskjønne hende igjennem Savnet, han faaer sandelig ikke nogen Anden narret til at opoffre sig for ham, — det vil jeg døe paa. . . .

Kjbnhvn d. 22de April 1861.

Budskabet om, at Deres kjære gamle Moder har omskiftet denne graae Jord med de lysere Boliger behøver jeg vel egentlig ikke at forsikkre Dem om, at jeg har modtaget med inderlig Deeltagelse. Jeg føler med Dem hvad en saadan Bortgang og et saadant Savn maa være for Dem, selv om man med nok saamegen Grund kan tale om Naturens Orden og Guds Godhed ved at udspinde Livstraaden og lade den løbe mildt og stille af Tenen, efter at den havde naaet en saa usædvanlig Længde. Man sørger og savner alligevel over dem man har elsket, endogsaa naar man ikke kan ønske det anderledes, det veed jeg af Erfaring. Deres Moder har altid været mig en venlig og jeg kan nok sige tro Veninde, jeg har hos hende fundet den ufor-

andrede Velvilie, som det er saa hyggeligt at møde og saa velgjørende at tænke tilbage paa. Efterretningen om hendes Død har været mig veemodig blandet med Erkjendelsen af de mange glade Timer jeg takker hende for. Hun har mange Venner, som ville tænke ligesom jeg, og som ville bevare Mindet om hende i tro Erindring.

Hos William Tutcin var jeg i Søndags Fadder til den Førstefødte, en Søn: men jeg kunde ikke deeltage i Gildet, da jeg selv havde Gjester, som netop skulde forlade mig den Dag. Fru Castenschiold Borreby med hendes Døttre, have nemlig været saa elskværdige at tage tiltakke hos mig i en Maanedstid, og denne Forandring i min kjedsommelige Eensformighed har været mig en stor Glæde. . . .

Kjøbvn. d. 10de Juni 1861.

. . . Den infame Behandling¹⁾ af Constant Dirckinck har vel ogsaa oprørt Dem, lad ham have Feil nok, foruden at være uefterrettelig i flere Henseender, saa har denne Lynchjustits, som neppe er udgaact fra anden Pøbel end den politisk literaire, været et slaaende Beviis for hans Paastand, at vi blive terroriserede af en Nationalpøbel, som i den pæredanske Patriotismes Navn begaer baade Dumheder og Sletheder. At han ingen Nytte stifter med sine Skrifter, som ellers indeholde Adskilligt baade sandt og fornuftigt, stikker i hans sædvanlige Nærighed, fordi han vil udgive dem paa den Maade, han troer mest indbringende, nemlig bestandig hans eget Forlag, det er hans ene Feil i den Henseende, den anden, som vel nærmest burde kaldes den første, er, at han skriver dem galt. Hvis han vilde skaffe

¹⁾ Baron C. D. H. havde i mange Aar og denegang paany, tildeels i fremmede Aviser, kjæmpet mod det national-liberale Parties Eiderpolitik. Han var Heelstatsmand og faldt for sine Modstanderes Hevn, idet hans Bopæl, Maglekilde ved Roeskilde, blev omringet af store Pøbelsværme, der efter Øienvidners Udsagn, hovedsagelig bestod af Kjøbenhavnerne udsendte i dette Øiemed. Alle Ruder bleve indslaaede, Bygningen selv stærkt beskadiget og D. H. personlig truet med Mishandlinger. Han forlod Maglekilde og maatte sælge den smukke Eiendom med stort Tab. Han bosatte sig for Resten af sit Liv i Omegnen af Hamborg.

sig en Medarbejder, som kunde skrive let og fatteligt Dansk, og kunde omklæde hans Meninger i en Dragt, der kunde skaffe dem Indgang og kunde præsentere dem paa en behageligere Maade, kunde han have stiftet megen Gavn, thi han har i Meget fuldstændig Ret. Men som han nu tager Tingene faae hans Modstandere Ret. Denne modbydelige Affaire har virket stærkt paa Edwin som har taget sig den meget nær. Constant er nok nu i England . . .

. . . Vi leve i denne Tid i Valgrøre, som da tillykke er tilende paa Fredag. Man har faaet Hegermann Lindencrone til at stille sig contra Blixen Finecke, jeg vilde ønske at han ikke havde ladet sig forlokke dertil, han er meget for god og for ærlig til at gaae en saadan Skjærsild igjennem af saa tvivlsom Nytte. Men det faaer at blive hans Sag. At spænde Blixen ud anseer jeg for taabeligt, er han skadelig, er det bedst at have ham indenfor Døren og sætte Klemme paa ham der.

Det lader til at de jyske Damer ikke ere meget begjærlige efter at gjøre Bekjendtskab med Kongens Gemalinde, Fru Gylden-crone, Wilhelmsborg, og Damerne fra Steensballegaard¹⁾ ere alle ankomne til Frederikslund og blive hos Jørgen Castenschiold til Faren er overstaaet. Nu faae vi see, hvad den hæderlige Trekløver, Procurator-Stiftamtmanden²⁾ i Aarhus og Papirfabrikanten³⁾ paa Silkeborg og Jødecommissionairen paa Matstrup⁴⁾ tjene ved at have sat denne Reise⁵⁾ igang, thi den er vist hovedsagelig deres Værk, efter hvad der er sagt mig af Velunderrettede.

. . . Dannemand, Dannerskjald, Danskeholger, Pæredansker Grundtvig har holdt et straalende Jubilæum, hvor man har offret til hans Guder. Nu kan han gjerne lægge sine Been tilhvide,

¹⁾ Eiedes af Baron F. S. Krag-Juel-Wind- Arenfeldt.

²⁾ Torkild Christian Dahl.

³⁾ Michael Drewsen.

⁴⁾ Etatsraad Westenholz.

⁵⁾ Kong Frederik VII var en Ugestid paa Meilgaard hos Jægermester Olsen, undersøgte derfra de saakaldte Kjøkkenmøddinger, han var ogsaa i Silkeborg, Fyen og Slesvig. Reisen var sat i Værk af hans Omgivelser som en Adspredelse, da de med Bekymring mærkede, at han sløvedes.

thi nu har han ikke mere at leve for. . . . I en Studentercomédie af Ploug, som er opført forleden, og hvori blandt Andet det tusindaarige Rige blev forestillet, det vil sige Danmark om tusind Aar fra Dato, forevistes Biskop Grundtvigs Skjæg som den mærkeligste Oldtidslevning, samt et Exemplar af Sproggranskeren Levin⁶). Danmarks Rige begyndte til den Tid ved Vordingborg og endte ved Helsingør, og man sang lutter patriotiske Sange om Danskhedens Ypperlighed og Conservation. Om Amager hørte med til „Riget“ eller var „udsondret“ skulde ikke kunne siges med Vished — De Studenter ere dog nogle Slyngler!!

. . . Hvorvidt jeg foretager mig Noget denne Sommer er endnu ikke bestemt. Jeg kunde nok trænge til at gjøre en Tour til Føhr, hvor Søbadene jo skulle kunne reparere Alderdommens Skrøbeligheder; men deels troer jeg ikke saa fuldstændig paa et saadant Mirakel, dels koster det mere end jeg har Raad til, Enden bliver formodentlig at jeg bliver herhjemme og slider endnu noget paa Stumperne. . . .

Kjbhvn. d. 23de April 1863.

. . . Idag træder det ulykkelige Rigsraad sammen, jeg hører, at Ministeriet ikke vil forelægge det Noget af Betydenhed. Formodentlig vil det kun have Approbation paa dets sidste Fusentasteri. Og man maa lade Ministeriet, at det fortjener al Paa-skjønnelse for den Snildhed, hvormed det har stillet Sagerne, saa at Ingen Anden kan ønske at tage Affairerne efter det, Altsammen kun i den noble Hensigt at hænge ved Stumperne saa længe som muligt, uanseet om Stumperne kunne hænge længer sammen, end for deres Tid. Alt bliver forkludret ved at komme i danske Hænder, om det saa er den simple Qvæstion om den græske Throne saa skulde man prostituere sig ved at snakke frem og tilbage. Nu lader det imidlertid som om man vil gaae ind paa Propositionen og sende Prinds Wilhelm til Grækenland. Hans græske Majestæt morede sig igaar med at gaae paa Stylter i sin Faders Have, og endte med at slaae Stylterne itu mod Pæretræet. . . .

⁶) Den bekjendte Sprogmand I. Levin, f. 1810, d. 1883.

Borreby d. 5 Februar 1864.

De har vel allerede regnet mig til de afdøde Venner kjære Fru Jessen, siden jeg saalænge ikke har givet Livstegn fra mig, og Regningen vilde næsten have været rigtig. Jeg har, som De vist veed Lidt om, hele Efteraaret og Vinteren igjennem skrantet, og da jeg tog hertil efter Julen, forkjølede jeg mig her saaledes, at jeg har maattet ligge tilsengs og endnu er indskrænket til min egen Stue og en streng Diæt. Men jeg haaber snart at blive udskreven, saa jeg kan tage til Kjøbenhavn, thi kun i sit eget Hjem har man Lov til at skranke, hos Ens Venner er det usømmeligt . . .

. . . Øieblikket er rigtignok temmelig mørkt for lyse Udsigter; men jeg opgiver ikke Haabet om bedre Dage, jeg holder paa min gamle Overbeviisning om Danmarks nødvendige Stilling i Statssamfundet, og naar først den Tid er overstaet, da „man griner ad“ den „europæiske Nødvendighed“, og fornægter sine revolutionaire Tilbøieligheder — og den Tid *maa* komme „über kurz oder lang“, saa vil vi faae en bedre Ende paa Virvarret, end det nu tegner til. Jeg havde ikke tiltroet Preussen at ville gjøre Alvor af at gaae over Eideren, det er meget kortsynet, at det kan troe at faae Lov til at erobre vore Krigshavne, først maatte hele Europas Stilling være aldeles forandret; men hvad man ønsker, haaber man, og Tyv, som troer at Hvermand stjæler, er sædvanlig lettroende. Gjengjeldelsen for Preussen er neppe langt borte, om end Touren først kan komme til Østrig. Men vi kunne miste megen Lykke og Ro, og bøde mange Liv forinden vi faae Fred. Nu kan jeg ikke troe Andet, end at der vil blive bragt en Vaabenstilstand igang om føie Tid, i det Mindste arbeide de fremmede Magter vistnok derpaa. Krigens første Offre have vi jo ydet. Deres Constant har jo faaet en Udcommando hører jeg og er velfornøiet; vor Herre holde sin Haand over ham paa hans Togt; Søofficererne have det dog ulige bedre end Land-Etaten, naar det kommer til Stykket; Spiiskammeret og Køien med sig, det er et stort Gode for en Krigsmand.

Vi leve her i et Net af Rygter, som man føler sig fangen

i, om man end ikke troer paa dem. Men det gaaer vel ikke Randenserne bedre kan jeg tænke, de besidde jo ogsaa adskillige Politikere, som ville holde den eiderskandinaviske Studenterpolitik over Vandet, i Haab om, at Omvæltningernes Gud skal tage sig af de forkludrede Affairer . . .

Borreby 10de Marts 1864.

. . . Det gaaer ikke altid som man spaaer sig selv, jeg sidder endnu fornaglet her og har ikke havt Næsen udenfor en Dør siden midt i Januar; det stikker egentlig i, at jeg har det meget for godt og er bleven forkjælet, samt bange for at blive forkjælet paa en ny Omgang. Jeg længes sandelig ikke efter at komme ind i den Daarekiste, hvor Galskab og Hovmod endnu ere de herskende Djævla, og Løgn og Forbittrelse have forpestet Luften; aber es hilft kein Maulspitzen, es muss gepfiffen werden. De seer jeg vænner mig til tydske Talemaader; naar galt skal være veed jeg ikke ret, om de ikke ere at foretrække for de svenske, som man nu vil bringe i Moden.

Det var en trist Fødselsdagsforæring, at faae Budskabet om Dannevirkestillingens Rønning, men langtfra den værste, De kunde have faaet, hvis den blot var bleven holdt fire Timer længer. Det indseer nu selv Armeens Enthousiaster for Thyras gamle Volde, og det vil den kjøbenhavnske krigerske Civiletat ogsaa engang komme til at indsee, men det vil vare længe, thi Sandheden gaaer altid frem paa Slæber, mens Løgneren har Vinger, og Uvidenheden er altid halsstarrig. De siger, at der i Jylland neppe ere Mange, som hylde den eiderskandinaviske Studenterpolitik. Kjære Fru Jessen, Trefjerdeparten af Embedsstanden have jo vedkjendt sig den, alle deres Kjøbstæder have deeltaget i at styrke den, og den har Tilhængere i de fleste Familier især blandt Ungdommen, fordi den tiltaler Phantasien og udelukker Tænkningen. Den regjerer Landet fra Oven, med meget strengt Despoti og et nederdrægtigt Sammenhold, og der er ingen Ud-sigt til at dette vil blive anderledes før vi blive tagne endnu haardere i Skole — og det ville vi blive, vær overbeviist derom.

De synes at mene, at Fjenden ikke vil gaae høiere op i

Jylland, og at denne Deel af Landet ikke vil komme til at lide meget. Jeg kan ikke troe, at det vil gaae saaledes, thi hvad skulde hindre Fjenden, som er færdig med Penge og Proviant, at gaae saalangt som Sulten driver dem, da vi ikke kunne modsætte os, og ingen Hjælp kunne vente; i det Mindste ikke før vi ere sjunkne endnu dybere i Moradset. Læs det tredie Afsnit af den engelske Blaabog, som Berlingskes Morgenblad nu har begyndt at give formildende Smaauddrag af, og De vil see, med hvilket Studenterovermod Hr. Hall har behandlet baade Ruslands og Englands og Frankrigs Gesandter efter Thronskiftet, uagtet de forudsagde ham, at Følgen af hans Stædighed vilde blive Danmarks complete Isolerthed — men han trodsede alligevel, . . . fordi han havde skruet Opinionen op, saa at den nu var voxet ham over Hovedet . . .

I Deres Sted tog jeg imod Fru Tuteins Tilbud, ordnede mit Huus paa bedste Maade, gav min Mand en Spiseskee til at bære i Lommen, for at være nogenlunde vis paa at beholde den, og drog med mine Døttre til Kjøbenhavn. Jeg begriber, at en Embedsmand maa blive i sit Embede, saalænge som muligt, men det Samme gjælder jo ikke for Embedskoner og Frøkner; de kunne ingen Nytte gjøre ved at blive, og det maa aabenbart være bedst for Jessen at han veed dem sikke. Grev Frijs¹⁾ har bragt sin Familie til Kjøbenhavn. og Major Dinesen ligeledes, under andre Forhold var Ingen af dem Alle kommen til Hovedstaden i Vinter, de have anseet det for klogest, for at undgaae alle Eventualiteter . . .

Til en af de mange Troensartikler, som vi systematisk ere blevne oplærte til at troe paa, hører ogsaa den om „Jens's“ ufortrødne Kampbegjærlighed. At Officererne ikke altid deelte den, saae jeg nok af Breve fra Armeen, men jeg maa tilstaae, at jeg troede nogenlunde paa Jens, især naar han fik det Uldne og Tobakken &c? Igaar kom en af mine gode Venner tilbage fra en Tour til Als og Adieu min Illusion! Jens er kjed og led af det. Den talrige Overmagt, som han ingen Ende seer paa,

¹⁾ Grev Frijs til Frijsenborg.

er ham modbydelig, han er udaset, skiden, laset og forfrossen, ælter fra Morgen til Aften i Leerælte af mere end en halv Alens Tykkelse og veed ikke om „det Papir“¹⁾, han har hørt at der slaaes for, er saamegen Uleilighed værd. — Værst skal det være med Forstærkningsmændene, de sølle Huusmænd, som have maattet forlade Hjem og Familie, og ikke engang have faaet ordentlige Klæder leverede, men gaae med kasserede Feltkapper over islandske Nattrøier, og endda skal være glade! Uordenen skal være storstilet, Ingen veed hvad han skal gjøre under sandsynlige Eventualiteter. En ganske ung Reservelieutnant skriver mig til, at han staaer isoleret i en Skandse med 64 Mand, man smigrer ham med, at det er en Capitains Commando; hvorved han kan vise sin Conduite — men hverken han eller de Andre vide, om han besidder denne Egenskab, og han anmoder gjentagne Gange forgjebes om at maatte faae en Instrux. Alle paa Als ere enige om, at hvis Preusserne vare fulgte Armeen i Hælene og strax vare gaaede paa Dyppelerskandserne, vare de ikke til at forsvare, og de havde kunnet følge Jens over paa Als. Nu skulle de være i Forsvarsstand — men ikke i Beboelsesstand, Folk og Heste tilbringe deres Vagthold paa 24 Timer under aaben Himmel — og ville blive vanskelige at tage, men Overgangen over Alssund er forsømt, den er man bange for, det er ikke faldet Krigs-Ministeriet ind med en Tanke at det kunde blive nødvendigt. Alt dette er saare sørgeligt, og supplerer kun den hele Tilstand af Jammerlighed, hvori vi bevæge os. Alting er gjort paa Halvt, Intet er fuldstændigt, og nu begynder det at vise sig, at man mere har været rundhaandet med det, der kunde smigre den nationale Forfængelighed, og kortsynet og kneben ved de virkelige Nødvendigheder . . . Dinesen har begyndt at lære baade vor grundlærde Grammatiker Cnfr. Madvig og Krigsministeren hvad en Overcommando er, som aabenbart hverken Civillisten eller Krigsministeren eller noget Medlem af Ministeriet har havt nogen Idee om, — De maa læse det i „Flyveposten“, om De end anseer dette Blad for uværdigt til

¹⁾ Novemberforfatningen.

Opmærksomheden, hvilket det for Resten efter min Mening langt-fra er. Og vil de læse sindige og sunde og statsretmæssige Artikler, saa søg dem i „Kronen“, som „Fædrelandet“ og „Dagbladet“ aldrig nævne, for ikke at bidrage til at det skal blive læst, hvilket de frygte meest af Alt. Sammenlign saa dette med hvad de Hrr. Ploug og Bille præstere — saa ville vi tale videre sammen derom, ifald vi snart sees i Kjbhvn., thi dette begynder allerede at blive for vidtløftigt, jeg skammer mig som en Hund over, at jeg ikke for længe siden er færdig med mit Brev . . .

Kjbenhavn d. 23de August 1864.

. . . Tak for Efterretningen om Dinesen. Han kom næsten til samme Tid til Kjbhvn., til min store Forundring, han havde jo faaet Lov¹⁾ til at gaae til Katholm, for at blive der, men Utaalmodigheden lod ham ingen Ro, han skrev til General Falkenstein²⁾, at han ønskede at reise til Sjælland, men oppebiede kun Svaret i 3 Dage, og da det ikke kom, reiste han. Senere blev der Efterspørgsel efter ham paa Katholm, hvoraf han saae, at han ikke ubetinget kunde gjøre hvad han vilde, og maatte aabne Underhandlinger med Preusserne om fri Tilbagekomst; han reiste i Søndags, men senere har jeg ikke hørt, hvorledes det er gaaet ham med General Plonsky, som nu regjerer, og af hvem han ikke ventede Imødekommen. De kloge Folk kunne undertiden komme i Klemme, trods Kløgt. Han fandt sig ingenlunde tilfredsstillet ved at komme til Kjbhvn., hvor vi leve som Hunde og Katte og hvor Kattene endnu langt-fra have opgivet Haabet om igjen at komme til Magten over Stumperne. Men lader os ikke besvære os med den høiere Politik . . .

Marie Handschuh er et ustadigt Væsen, jeg havde efter hendes indstændige Ønske, faaet hende fast ansat i Embedsstil-

¹⁾ Kammerherre Dinesen var som Preussernes Fange ført til Randers, hvor Hovedkvarteret var. En fjendtlig Vagt ved Grenaaas Havn, var tagen af en af vore Kanonbaade. Dette maatte hevnes, da D. havde været Officer, meentes han (dog feilagtig) at have *foranlediget Overfaldet*.

²⁾ Paa den Tid Øverstbefalende over de fjendtlige Tropper i Jylland.

ling paa Hospitalet, det var i Begyndelsen nok saa rart, men saa blev det Mutter for bundet, og hun tog sin Afsked; nu hører jeg at hun har Stade paa Amagertorv og handler med Frugt. Om Danmarks Halvering generer hende skal jeg ikke kunne sige, dog troer jeg ikke hun deler Monrads Liebhaveri for at „slutte Freden først paa Kongens Nytorv“. Det ligger dog Amagertorv lovligt nær, til at være hende ganske ligegyldigt.

Kjbnhvn. d. 10de Juni 1865.

Tak for Deres venlige Besøg kjære Fru Jessen, hav Overbærenhed med mig, fordi jeg har været seen til at bringe Dem denne Tak. Jeg har bestandig været inde hele den forløbne Deel af Aaret, en indespærret Mand er en daarlig Correspondent, og under saadanne Omstændigheder gaae Dage og Nætter næsten i Eet, med den Forskjel at jeg gaaer og sover om Dagen, fordi jeg ligger vaagen om Natten, og er saaledes kun sjeldent skikket til Noget-somhelst. I Længden er dette en stor Taalmodighedsprøve . . .

Det er kjedsommeligt, at Planen at komme til Kjøbenhavn dog ikke realiseres; uagtet Kjbnhvn. ikke er nogen behagelig og livlig By mere, kan det dog være, at den stikker Randers, skjøndt ganske afgjort anseer jeg det dog ikke for at være. Ungdommen vilde maaskee ansee det for en Gevinst, det er altid Noget, men en Ungdom som vor opdriver den dog aldrig, dertil er den hele Aandsretning i Nutiden for tarvelig. Men det har maaskee enhver Tids ældre Medlemmer ment at være Tilfældet. Vi vare dog i alfald mindre materielle og mindre indbildske og havde langt flere aandelige Interesser. Det er fornemmelig Mangelen paa de sidste, som jeg beklager den nuværende Generation for. Er der ingen Udsigt til at De og Døttrene kunde gjøre en Tour hertil i Sommer? Det skulde De tænke paa, det vilde fornøie Deres mange Venner og ikke mindst mig. Forrige Gang — og ligeledes næstforrige — saae jeg Dem altfor lidt paa Grund af min daarlige Tilstand, men engang maa denne vel faae Ende, skulde jeg haabe. Man vil absolut have mig til Vichy, men jeg vil ikke reise. I min Alder skal man ikke gjøre saa store Anstrengelser for at vinde et Aarstid. Mange Hilsener til Jessen

og Børnene og vær overbeviist om at jeg er hvad jeg altid har været, Deres meget hengivne Ven A. de St. Aubain.

Dette er det sidste Brev til Fru Jessen. St. Aubain døde d. 25de November 1865.

Christian Molberg Gran.

Af Rigsarchivar **H. J. Huitfeldt-Kaas.**

I Jens Worms Lexicon over lærde Mænd etc. III, S. 524—25 læses følgende:

Molberg (Christianus Gran). Efter hans egen Beretning kan jeg meddele følgende: Han er født d. 12 May 1714 paa Hedemarken i Norge. Hans Fader var Christian Joachim Gran Molberg, Capitain ved det Bergenshusiske Regiment, Moderen Ædel Holberg. Efter privat Undervisning i sin Faders Huus kom han 1726 i Bergens latinske Skole, hvorfra han blev dimitteret 1728; var i 4 Aar under sin Morbroder Baron Holbergs Anførsel, i hvilken Tid han sustinerede laudabiliter alle examina academica, saavel theologicum som juridicum. Blev Alumnus paa Borches Collegium. Reiste 1736 paa egen Bekostning udenlands og besøgte Universiteterne i Halle, Jena, Wittenberg og Göttingen, hvor han studeerte under Buddeus, Daries og Mosheim, samt lærte det persiske Sprog af Whiston. Herfra medbragte han de berømmeligste Vidnesbyrd om hans Fliid og Fremgang i Sprog og Videnskaber. Efter 4 Aars Ophold drog han tilbage til Kiøbenhavn; siden reiste han til Academiet i Upsal, hvor han lærte at kjende den unge Grev Wrangel, med hvilken han som Hofmester og Compagnon reiste og besøgte Universiteterne i Leyden, Oxfort og Sorbonne, efter sin Hiemkomst blev han 1750 Kongelig Stabs-Secretair og Auditeur ved det nordenfieldske Generalitet. Hvilket Embede han nedlagde 1765 da Generalitetet blev ophævet. Lever paa nærværende Tid af 200 Rdlr. Pension. Er gift med Christina Maria Fuchs, en Dotter af Toldforvalter Fuchs i Christiania, har 15 levende Børn.

I „Ugentlige Tidender i Aaret 1786. Udgivne hos J. F. Schultz.“ Kbhvn. 4. S. 609 f. findes følgende:

„Rettelse i Justitsraad Worms Lexicon over danske Skribentere 3die Deel S. 524. Udtog af Breve fra Norge af 6te October og 26de November 1785:

Den Beretning, Christian Gran Molberg har leveret om sit Levnet og Bedrifter, er saa fuld af Urigtigheder og usande Efterretninger, at man med Rette maae kalde det i høi Grad Ubluehed at ville binde sin Tids Medmennesker sligt paa Ermene, og tillige sætte Efterverdenen i den Nødvendighed at antage det for Troes Artikke. Første Urigtighed: Han har gjort sig ældre end han er, for at have desmere Tidsrum for sine lærde Reiser. Andet: Hans lærde Reiser ere opdigtede. Maaskee har han engang som snarest været inde i Sverrig. Tredie: Han har ikke været Borrichianer. Fierde: Generalitetet er ikke bleven ophævet, som han skriver; thi før, og siden, og til denne Tid har bestandig været en Nordenfields commanderende General-Major. Femte: Der staaer, at han har 15 levende Børn; og han har kun 6 Børn i sit Ægteskab, de øvrige 9 maa altsaa være udenveis.“

Hermed ere imidlertid ikke alle Urigtighederne i Molbergs Meddelelser til det Wormske Lexikon rettede; ogsaa Forældre og Fødested, Opdragelse og Dimission fra Bergens Skole, L. Holbergs Protection og hans Examina maa alt være opdigtet, thi hans virkelige Forældre hed, som det fremgaar af Skifterne efter dem i Bergen, Joachim Molberg, tidligere Capitain des armes (høieste Underofficiersgrad), senere Politibetjent i Bergen, og Else Kirstine Andersdatter, hvilke bleve viede i Korskirken i Bergen 20. Februar 1729. Faderen blev begravet i Bergen 11. Januar 1765 (Skiftet holdt 1. Februar s. A.), og Moderen begravedes 29. Juni 1772 (Skifte 25. August). Hendes Moder hed Rebekka Carstensdatter, og Skifte efter hende holdtes i Bergen 7. April 1758. Christian Gran Molberg er ikke funden døbt i Bergen, men formentlig er han født sidst i 1729 eller først i 1730¹⁾; om dette er skeet paa Hedemarken, som han selv angiver, tør være tvivlsomt nok, da han ikke er funden i Distriktets nu bevarede Ministerialbøger. Faderens Navn Molberg kan muligvis hidrøre fra Gaarden af dette Navn i Værdalen, men i nogen (dog maaske kun clientel) Forbindelse maa han vel have staaet med Familien Gran, siden den ældste Søn heder Christian Gran M. og den anden Svend Gran M. Dog tør man ikke gjætte paa, at han tidligere har været gift med Oberstlieutenant Christian Grans Enke, Edel Holberg, Ludvig Holbergs Søster, som Chr. Gran Molberg nævner som sin Moder, da der intet Spor kjendes til, at hun har været gift mere end en Gang, og Giftermaalet for en Oberstlieutenants Enke med en Underofficier dog vilde være en besynderlig Mesalliance. Imidlertid er det netop med hendes eneste Søn, Christian Holberg Gran, at Christian Gran Molberg ved flere urigtige Opgivender søger at identificere sig. Han er vistnok opvoxet i Bergens Stift og betegnes ogsaa som Bergenser, da han, privat dimitteret, i Juli 1752 immatriculeredes ved Kjøbenhavns Universitet. Det er formodentlig sandt, naar han i sin Afhandling om Fiskerierne (S. 374) fortæller, at han 1742 ved Søndmøre har deltaget i

¹⁾ Hvis den af ham selv opgivne Fødselsdag (12 Mai) er rigtig, maa Fødselsaaret vel være sidstnævnte.

disse, idet han vistnok oprindelig ikke har været bestemt for Studeringerne, siden han saa sent blev Student, thi Alderen 23 Aar, som angives ved Immatriculeringen, er uden Tvivl rigtig og stemmer med Fødselsaaret 1729 eller 1730, medens han selv andetsteds beretter at være bleven Student 14 eller 15 Aar gammel. Med Ludvig Holberg kan han dog neppe antages at have havt nogen Berøring, da han blev Student kun et halvt Aar før dennes Død efter en langvarig Sygelighed. Paa den studerende Bane kom han, som nedenfor vil sees, ikke videre, skjønt han selv beretter til J. Worm, at han har baade theologisk og juridisk Examen. I Aaret 1756--57 finder man ham som Huslærer i Norge. Herfra sender han en Ansøgning til Kongen, dateret Aalgaard i Sørums Sogn i Nedre Rommerige i Aggershus Stift d. 23de December 1756, med to Indlæg, skrevne med samme Haand som Ansøgningen; det ene er en Række Kopier af Attester, hvis Rigtighed Ansøgeren selv attesterer under nævnte Dato, det andet er en rimet Skrivelse, ogsaa af samme Dato, til Kammerherre og Oberkrigssecretair Grev Ahlefeldt, med Bøn om at være hans Talsmand hos Kongen og begynder saaledes:

Da Phoebus sin gyldende Cane og Vogn,
 med gloende Hæster Lår vande,
 igiennem det Stiernebroderede Sogn,
 til Nord-Polen atter at Rænde;
 at kaste til Snee-fulde-Klipperne Hen,
 sit klare straalskinnende Oye;
 Da kast og Her Alefeldt øyet til den,
 som sidder beknyttet i Møye (etc.)

Efter Datum og Underskrift tilføier han:

Lineas summas(!), precor, has Patrone!
 Connive Stylo minus expolito,
 Connive verbis miseri Poëtae!
 Perge favere!

C: J:¹⁾ G: Molberg.

Han ansøger om at faa Charakter af Second-Lieutenant ved et af de Søndenfjeldske Dragon-Regimenter og Underofficiers Nummer, indtil Vacance indtraadte. Han fortæller, at det 3 Gange i Løbet af 10 Aar har brændt for hans Forældre i Bergen²⁾,

¹⁾ Dette Bogstav maa vel sigte til Faderens Navn Joachim.

²⁾ Af større Ildebrande i Bergen ved den Tid kjendes kun de, der fandt Sted 1751 og 1756.

og at han derved var bleven hindret i, understøttet af dem, at besøge fremmede Universiteter. Han havde fra sit 15de Aar, da han blev Student, og indtil nu, han var 25 Aar, lagt sig efter Geometri, Mathematik og Fortification¹⁾. Bønhøres han, „da oprettes ej allene det tiimelige gode, som denne Ulycke (∴ Ildebrandene) har berøvet mig, men da glædes ieg endogsaa i den suckfulde trøst, ieg har havt af at være *een Søster Søn af salig Baron Holberg*²⁾, der effter kongelig allernaadigst behag meere priisværdig havde publici generelle Nøtte for Øynene end hans Slægts particulaire Opkomst; hvorover ieg af hans stoere effterladte Eyendom icke arvede det allerringeste undtagen dette Haab: om eengang at blive erjndret af min allernaadigste Konge til een slags forfremmelse; hvilcken Høye Kongelig naade da vil blive mig tusinde gange meere kiær, end ald den Arvedeel ieg forgiæves suckede efter.“ Hans ovennævnte Studier i Geometri etc. ere foretagne „i andledning af dend forfremmelse dislige studerende ved den Militaire Etat ere promitterede; har og derudi gjort ald mulig fremgang,“ hvorom hans Attester kunne vidne. Bønhøres han, „da frigiøres ieg ej allene fra andre Studeringer, der nu ere disse til hinder (effterdi ieg med Smeden maae have mange Jern i Jlden paa eengang) men da har ieg og een liden Soutjieng (!), ved hvilcke ieg kand fortsætte dette lige saa Nøttige som behagelige Studium.“ Derpaa følger en svulstig Slutning i Tidens Maner.

Attesterne indeholde følgende:

1. Iohannes Steensen, „hans kongel. may^{ts} allernaadigst beskicket Iustice Raad og Rector Scholæ Bergensis“ attesterer d. 8. Mai 1747, at M., som „for et aars tid siden er bleven dimitteret af mig som supremus fra Bergens skole til academiet i sit alders 15de aar“, har som discipel ført et sømmeligt og gud behageligt levnet, efter sin alder gjort forundringsfulde progresser især udi philologi, mathesin og philosophie og har efter at være bleven student opholdt sig i Rectors Huus et halvt Aars Tid; han fortjæner alles Høiagtelse og sin „morbroder hr. Baron Holbergs“ Understøttelse.

2. I. P. Anchersen, dr. et professor og Mollbergs Privatpræceptor, attesterer, Havnia 2 Octbr. 1749, at M. „har været til examen philosophicum in Marti 1748 og erholdet samme laudabiliter, hvor effter hand har taget Primam in Philosophia Lauream næstfølgende Maj samme aar,“ og agter sig nu til

¹⁾ Se Chr. Bruuns Udgave af Holbergs Epistler II, S. 380 f.

²⁾ Disse Ord ere skrevne med stærkt fremhævede Bogstaver.

Norge igien. Foruden hans gode Fremgang i Studeringer har hans Levned altid været saa, at han fortjener alle sine Læreres Anbefaling.

3. Hans Mossin, anden resid. Capellan til Ny-Kirken, attesterer, Bergen 4. Septbr. 1753, at M., der har opholdt sig et Aars Tid i hans Hus og nu agter sig til Academiet for at fortsætte sine Studeringer, saavel paa Grund af disses Soliditet som af honnet Opførsel fortjener alles Admiration og Yndest, hvorfor han anbefales til andres Hjælp „i den tynde Lykke, han med Forældre nu den anden Gang af Ildebrand har maattet lide.“

4. K. Ancher, „u. P. j. Professor,“ attesterer, Kbhvn. 4. Aug. 1754, at M. „absolverede examen juridicum publique d. 16. Iulii dette aar, da hand erholdte Caracteer: Laudabilem.“ Da han nu reiser til Norge, anbefales han som „en habil student.“

5. Petter Abelsted, præpositus honorarius et pastor loci, attesterer, Sørums Prestegaard 7. Juni 1755, at M., „een søster søn af dend navnkundige og berømmelige Baron de Holberg,“ og for Tiden Informator for Regiments-kvartermester Colbjørn Jacobsens Børn, i hvilken Stilling han har gjort sig baade agtet og elsket, „forsvarer ganske vel sin post i alt, hvad der hører til en dygtig og brav student, af gamle saavel som nye ting i de solide studeringer“ og har ved sin Opførsel og „ved grundige og opbyggelige prædikener og gode gaver af prædikestolen“ skaffet sig stor applaus(!) hos baade høie og nedrige i Sorum menighed; han fortjener derfor at hjælpes og ansees til en Slags god Befordring.

6. Colbjørn Jacobsen, Regiments Quartermester ved 2. Oplandske Inf. Regm. i Agerhus Stift, attesterer, Sorum 23. Juni 1756, at M. som i over 1½ Aar har været Informator for hans Børn, fortjener et godt Skudsmaal for Troskab, Flittighed, Honnetitée og Habilitée; da han nu agter at søge sin Lykke i den militaire Etat. ønskes ham hertil Lykke af Gud og Naade af Kongen.

Af disse Attester ere No. 1, 2 og 4 helt falske, da han ikke findes opført i Kbhvns. Universitets Protocoller ved noget af de Aar, da han paastaar at have taget de nævnte Examina. Om de 3 andre Attester ere paalideligere tør være tvivlsomt; i alle Fald ere de vistnok i høi Grad forbedrede under Afskrivningen. — Molbergs Ansøgning refereredes paa Christiansborg d. 5. Januar 1757, men ved Referatet er paategnet: *Abgeschlagen*¹⁾.

Med den ovennævnte Provst Peter Abelsted og hans Familie kom Molberg, efter at hans Forlovelse med Provstens Datter var hævet, snart efter i Proces, idet han var bleven Capellanen Hr. Nils Abelsted, Provstens Søn, 75 Rdlr. skyldig, hvilke han ikke kunde betale, hvorfor der 30. Novbr. 1756 lagdes Arrest paa hans Eiendele paa Aalgaard, hvor han logerede. Under et

¹⁾ Meddelelserne fra det Danske Rigsarchiv hidrøre fra Cand. mag. F. Jessen.

Retsmøde 12. Marts 1757 paa Bingen Thingstue i Sørum søgte M., der dels kaldes Student, dels Studiosus, ved alle Slags Paa-skud og Exceptioner at komme fra Sagen, idet han bl. a. vilde liqvidere Gjælden ved de mere end 20 Prædikener, han paastod at have holdt for de to Prester, ligesom han beklagede sig over ved Arresten at være bleven forhindret i at tage sin theologiske Attestats. — Samme Dag var han ogsaa indstævnet af Provst Abelsted for at have søgt at blamere ham og hans Familie, men mødte efter Paaraabelse ikke. — Ved et nyt Retsmøde paa Bingen 6 Juli 1757 mødte M. heller ikke, men en Del skriftlige og mundtlige Vidnesbyrd afgaves, hvoraf synes at fremgaa, at han ved forskjellige blamerende Udsagn har villet hævne sig paa Provsten og hans Familie for den ophævede Forlovelse. — 16. Aug. 1757 afgik Provst Abelsted ved Døden, og 15. Novbr. s. A. blev der paa Bingen afsagt følgende Dom i Sagen mellem Provst A.s Børn og Familie contra C. G. Molberg:

Endskjønt Chr. Gr. M. med en Del af de i denne Sag førte Vidner er bleven overbevist at have brugt adskillige skammelige Talemaader mod nu afg. Provst og Sogneprest til Sørum's Menigheder Hr. Peter Abelsted og hans Familie, saa har dog bemeldte Molberg hverken efter Stevnings og Laugdags Forkyndelse mødt med noget Tilsvær i Sagen, langt mindre bevist det aller-ringeste af hans blamable Snak, men ligesom befrygtet sig, at hans egen ud-øste Gift skulde fordærve ham selv mest, og derfor holdt det raadeligst at holde sig derfra. Nu er det vel saa, at ethvert ærekjært og honnet Menneske undsaa sig for at føre frem mod et venerabelt Hus saa grove og ublue men tillige usandfærdige og ubevislige Ting, som Molberg har udspreedt om sal. Provsten og hans Familie, men da Ordene ikke just ere saadanne, at Dom paa Ære derfor bør afsiges, saa ifølge Lovens 6 Bogs 21 Cap. 4 Art. kjendes for Ret: at Christian Gr. M. for sine avindsfulde, malicieuse og skammelige Expressioner om og imod afg. Provsten Abelsteds Familie bør gjøre dem en offentlig Deprecation inden Retten paa det Sted, han kan antræffes; alle af M. talte uanstændige Ord være døde og magtesløse og ikke komme Provstens Familie til Forkleinselse paa deres velbekjendte ærlige Navn og Rygte, hvorved og mortificeres alle de Skrifter, Molberg efterdags maatte have eller ville forevise, den Sag betræffende, som falske og af et ondt Gemytte opdigtede. Sluttelig betaler Molberg i Mulct til Christiania Tugthus 10 Rdlr. og til Ci-tanterne udi denne dem aftvungne Processes Omkostning 10 Rdlr., som alt bør efterkommes og betales inden 15 Dage efter denne Doms lovlige For-kyndelse under Execution og videre Adfærd efter høikgl. allernaad. Anordning, om det tildømte ei af ham kan eller bliver udredet¹⁾.

¹⁾ Nedre Romeriges Justitsprot. 1753—59 i Norske Rigsarch. (No. 547) fol. 315, 317, 343 og 376, jfr. m. L. Holbergs Epistler, udg. af Chr. Bruun, II, S. 381.

Efter denne Begivenhed er det formentlig, at M. er reist til Sverige, som ifølge Schultz's Ugentlige Tidender skal være det eneste fremmede Land, hvori han har opholdt sig.

31. Januar 1760 ansøger Molberg Kongen om den ledige Auditeurpost i Throndhjem. I et hosliggende Brev til Grev Ahlefeldt siger han: „Det er vel sandt, at der ikke er Levebrød ved den, men, naadigste Greve! at være Auditeur med noget er visselig bedre end at være Sollicitant med et stort nihil“ etc. Ved Referatet er antegnet: „Die gage darbey ist nur jährlich 50 rthlr., — Brief an Lengnick.“ Blandt Krigscancelliets Concepter til „Udfærdigede Haandbreve“ findes under 23. Febr. 1760 Ordre til Generalauditeur Lengnick om at examinere den af Kongen til Garnisonsauditeur i Throndhjem efter afdøde Auditeur Blix udnævnte Studiosus C. G. Molberg, om han har den behørigte Dygtighed, og herom afgive Beretning, hvorefter Resolution skal indhentes.

6. Februar s. A. ansøger M. om den ledige Regimentskvartermestertjeneste ved Drabantgarden: han er Søn af en Lieutenant, Sønneson af en Oberst, der faldt i sidste Krig paa Vigsiden¹⁾, Søstersøn af Holberg, Student fra sit 14. Aar, har paa egen Bekostning studeret i Oxford, Leiden og Upsal i 6 Aar, været constitueret Regimentskvartermester og Auditeur i 2 Aar²⁾ og endelig solliciteret nu paa 6. Aar. I Sagens Referat af 27. Febr. s. A. nævnes blandt Ansøgerne Molberg, „welcher sonst zum Garnisonsauditeur in Trundhiem allergnädigst auserschen worden ist.“

9. April 1760 (Kbhvn.) beretter Generalauditeur Caroc til

¹⁾ Her sigtes selvfølgelig til Holbergs Svoger, Oberstlieutenant ved Bergenhussiske Regiment Christian Gran, der synes at være død 1717, idet han forekommer liggende paa Posteringer ved den Svenske Grændse i Smaalene i Februar og Begyndelsen af Marts 1717, medens hans Eftermand er udnævnt 5. April s. A.

²⁾ Sigter vel til den Tid, han var Huslærer for Regimentskvartermester Colbjørn Jacobsens Børn, da han muligens ogsaa assisterede denne i hans Embedsforretninger, men Militaircalenderne nævne intet om M.s Constitution.

Overkrigssecretairen, at han har examineret M. og befundet ham „ikke uskikket“ til Auditeurposten; henstiller altsaa til allerhøieste Resolution, om han virkelig skal beskikkes dertil. Dette skede 29. April s. A. Ved Sagens Referat staar antegnet: 50 Rthlr. vorgeschossen; Ordre an Willarst (Oberst og Commandant i Throndhjem, Ordren ikke funden), ans Gen. Commiss., an die Financen.“ — Blandt „Kgl. Ordre og Resolutioner 1760“ findes under 29. April s. A. Ordre til Landetatens Generalcommissariat, dat. Christiansborg, med Kongens Underskrift og parapheret, at „da vi af sær Naade have forundt den til Garnisonsauditeur i Throndhjem bestilte C. G. M. et Forskud af 50 Rdlr. af vor Kasse, som i ganske taalelige Decourter igjen skulle indeholdes i hans Gage,“ saa bekjendtgjøres dette til videre fornøden Foranstaltning.

I „Refererede Sager“ for 14. Mai 1760 findes 2 Skrivelser fra Molberg, „Garnisonsauditeur i Throndhjem“, som da endnu opholdt sig i Kjøbenhavn; i den ene, dat. 5. Mai, beretter han Kongen, at Justitsraad og Byfoged i Kjøbenhavn Peder Fjeldrup Lassen 29. April har sat ham i Arresthuset som beskyldt for „at have bedraget en Bonde i Norge for 200 Rdr.“ Da denne Adfærd strider imod Loven og den ham som Militairbetjent forundte Exemption, er Arresten, efter at de til hans Befrielse behøvende originale Documenter ere fremlagte, d. 1. Mai bleven relaxeret; han er nu nødt til at sagsøge Byfogden for at faa Satisfaction, men da hans Omstændigheder under mange Aars Solliciteren ere yderlig reducerede, ansøger han om beneficium auctoritatis et paupertatis, gjældende for alle i Sagen implicerede, og da han nu maa reise til sit Embede i Throndhjem inden Sagens Uddrag, beder han om Tilladelse til efter eget Valg at betro en Mand sin Sag. Ved Referatet af denne Sag staar antegnet: „Nach seine Umstände gefragt, und solten die so schlecht sein, so davon eine vorstellung gemacht.“ — I den anden Skrivelse, dat. 4. Mai 1760, beder M. Overkrigssecretairen Grev Ahlefeldt om at hjælpe ham til at vise, at en Byfoged ikke har jus vitæ et necis over Kongens Militairbetjente, og vedlægger Ansøgningen til Kongen.

7. Septbr. 1760 skriver Molberg fra Kbhvn. til Overkrigssecretairen: Han har tilforn insinueret ham sin Bøn til Kongen om en Reisehjælp til Throndhjem paa 120 Rdr., om ei som Gave, da som Laan. Denne Sum skylder han bort: hans Eiendele staa paa Assistentshuset for 75 Rdr., ubetalt Husleie 15 Rdr., i Anledning af sin Kones Barsel laant 30 Rdr. Af Hensyn til Kone og Barn maa Reisen foregaa, inden Efteraarsstormene begynde. Den følgende Dag skriver han til samme: hans Kone vil imorgen trods sin Svaghed gaa i Kirke; om faa Dage vil han seile til Bergen og beder derfor om Pas gratis. Ved Referatet er antegnet: „50 Rd. vorgeschossen und weggesandt — Ordres — Reisepas.“ Under 10 Septbr. udgik en kgl. Ordre til Landetatens Generalcommissariat om et Forskud til M. paa 50 Rdr. at tilbagebetales med Decourter i hans Gage, dat. Fredensborg (Orig. m. Underskr. og Paraph.)

22 Novbr. s. A. indgiver M. fra Throndhjem en Ansøgning til Kongen: Ifølge Ordre af 10. Sept. er han med den Throndhjemiske Skipper Ole Smit afseilet, men Natten mellem 17. og 18. Octbr. led han Skibbrud i Kind ved Bergen med Tab af al sin Eien- dom og reiste, efterladende „Kone, Børn og Familie“ sengelig- gende, de 48 (sic) Norske Mil videre til Throndhjem, som han naaede den 16. hujus. I Fragt har han betalt Skipperen 30 Rdr., endvidere betalt sin Families Underhold paa Ulykkesstedet og endelig over 40 Rdr. for Reisen til Throndhjem; han beder derfor om at faa de forstrakte 100 Rdr. eftergivne. Ansøgningen ledsages af en af M. selv skreven og attesteret Copi af en Attest, udstedt Rognaldsvaagen ved Kind 22. Octbr. af Stedets Prest F. Fuhrmand, Sorenskriver Jacob Ravn i Sundfjords Fogderi og 6 Lagrettesmænd, og lydende paa, at iblandt andre fornemme Passagerer paa Ole Smits forulykkede Skib var Auditeur Mol- berg med Frue, Søn og Søster¹⁾, alle ynkelig tilredte og uden Klæder; især havde Fruen og hendes spæde Barn faaet stor Skade, saa der neppe var Livs Haab for dem. M. mistede al sin Eiendom og maa nu forlade sin Familie her, hvor det er

¹⁾ D. e. hans Kones Søster Ida Amalie Fuchs, der endnu 1765 sees at op- holde sig hos dem i Throndhjem.

vanskeligt at faa Læge og Medicamenter, for at reise over 58 (sic) Mil til Throndhjem; de anbefale derfor „denne smukke og ulykkelige Mand“ til alle Menneskers Medlidenhed og Hjælp. — Herved ligger ogsaa et Brev fra M. til Overkrigssecretairen af 22. Novbr., hvori følgende: I Skibbruddet maatte han med Kone og Søn i Favnen springe i Vandet over sit Hoved, men efter at have frelst deres Liv syntes han sig, midt i alt sit Tab, dog en rig Mand. Konen laa, rammet af en Raa, i over 4 Timer som død; om begge endnu er i Live, ved han ikke, thi han maatte i Sne og Kulde, hartad nøgen, reise 58 Mil videre, efterladende dem hos Presten Frantz Fuhrmand. Han ser nu et jammerfuldt Liv og en kummerfuld Død imøde, saafremt Kongen ikke eftergiver ham de 100 Rdr. — Ved Referatet staar: „Accorderet — Ordres.“ — Kongebrev af 31. Decbr. s. A. til Landetatens Commissariat, at M. i Anledning af Skibbruddet har faaet eftergivet de 2 Forskud af 29. April og 10. Sept., hvert paa 50 Rdr. (Orig. m. Underskr. og Paraph.)¹⁾.

Molberg tiltraadte nu virkelig Auditeurposten i Throndhjem, hvor han fra 21 Marts 1764 tillige var Stabssecretair, men Indtægterne vare smaa (150 Rdr. for begge Stillinger tilsammen), og han kunde ikke modstaa Fristelsen til at forøge dem, ogsaa ved ulovlige Midler. Dette Forhold kostede ham allerede 1765 hans Stilling. Sammenhængen hermed var følgende:

En Garnisonssoldat i Throndhjem ved Navn Hans Sivertsen Steen, der gjerne vilde blive fri for Krigstjenesten og navnlig for at commanderes til Vardøhus, havde i Marts 1765 henvendt sig til Auditeur Molberg, der havde lovet at hjælpe ham mod et Honorar af 5 Rdr. Under Paaskud af, at Soldaten led af Epilepsi, havde M., som det lader, ved tvivlsomme Paastande opnaaet en Attest af Garnisonsfeldtskjer Hans Klingenberg for at have behandlet Soldaten for nævnte Sygdom, uagtet den efter andres Mening ikke var andet end saakaldet „Ølkveisc“ (Delirium tremens), efter at han havde drukket stærkt. Af denne Attest tog nu M. en Copi, der var betydelig forandret, og som han

¹⁾ Meddelt efter Documenter i Danske Rigsarchiv ved Cand. mag. F. Jessen.

vedlagde Ansøgningen til Krigsdirectoriet om Soldatens Afsked. I Mai s. A. blev der i denne Anledning optaget Forhør i Throndhjem over en Mængde Personer, og Sagen tog for M. en saadan Vending, at han sluttelig intet andet kunde gjøre end afbede sin Forseelse og love Bedring. Commandanten, Generalmajor J. W. v. d. Osten, lod imidlertid M. belægge med Arrest, da han ogsaa var skyldig i andre Misligheder, idet Slavekassen synes at have været i Uorden, og et Par Soldaterenker klagede over, at de i Løbet af flere Aar ikke havde kunnet faa Opgjør for Skifterne efter deres afdøde Mænd. Krigsretten dømte M. til at have sine Embeder forbrudte, og denne Dom stadfæstedes af Kongen 10¹⁾ Septbr. 1765. 14 Marts 1781 lykkedes det ham imidlertid at faa den formildet til „Afsked“, hvorpaa han, efter eget Opgivende, skal have nydt en Pension af 200 Rdr.

Medens han nu gik ledig, forsøgte han sig som Forfatter, først med forskjellige Leilighedsdigte ved Begravelser og lignende Anledninger i Throndhjem, hvor flere af dem ere trykte i 1770-Aarene. Af hans „Lovtale i Anledning af et Vandlednings Verk i Tronhiem 1774“, der skal være trykt i Throndhjem nævnte Aar, kjendes nu intet Exemplar, ligesaa lidt som af hans „Plan til Egeskovens Conservation og Forøgelse i Norge“, som han angiver trykt i Kbhvn. — Til denne Tid hører ogsaa et Avertissement fra ham i Throndhjems Adresse-Avis for 18. Januar 1771 saalydende: „Da her iblandt Byens respective Indvaanere haver udspreedt sig et Rygte, at jeg for kort Tid siden paa Stoerfosunds Gaard skal have overfaldet en Karl ved Navn Ole Oxebaasen, som til den Delmenhorstiske Battallion er anhvervet, med Hug, Slag og anden slet Begegnelse; saa vil jeg have Publicum ombedet, ei at anse mig saa vanvittig og malhonet, eller at fæste Troe til denne skammelige Usandfærdighed, da jeg herved declarerer den for en infam Løgner, som er Opfinder af denne Paasagn. Christian Gran Molberg.“

Omkring 1780 synes han at have forlagt sin Virksomhed til Kjøbenhavn. I 1781 fik han det kgl. Landhusholdnings-

¹⁾ Efter en anden Angivelse 11. (Documenter vedkom. d. Nordenfjeldske Commando 1718—67 i Norske Rigsarchiv).

Selskabs 2den Guldmedaille for en Afhandling om Saltvands-Fiskerierne, fremkaldt ved en af dette udsat Prisopgave. I Selskabets Skrifter III. Del. 1790, er den trykt og synes virkelig at være et ret dygtigt Arbeide. 1780 lod han baade i Kjøbenhavn og Throndhjem trykke Zoroaster og Selimes Levnetshistorie, „af dens Originaler ved en fri Oversættelse“ af Mentor. Den er tilegnet Fru Statssecretairinde Guldberg, der sammenlignes med Selime, men er forøvrigt kun et Capitel af hans i 2 Dele (Kbhvn. 1784 og 1785) udgivne Skrift: „Persiens berømmelige Monark Cyrus i hans Ungdom og paa hans Reiser, efter Ridder Ramsays Maade paa Dansk“ (en tredie paatænkt Del om hans Krige etc. udkom aldrig). Den er tilegnet Kronprins Frederik, som selvfølgelig sammenlignes med Cyrus. Molberg vil her give det Udseende af, at han, foruden til Zenophon og Herodot, er gaaet til Persiske Kilder og nævner „den Persiske Skribent Dion,“ ligesom han i sin Autobiographi omtaler at have lært Persisk af Whiston, hvormed formodentlig menes den Engelske Polyhistor William W., der døde 1752, da M. vistnok ikke havde været udenfor Norge. Han nævner hos Worm ogsaa et Skrift „Naturens Huusholdning inden Norges Grændser i Steen-, Plante- og Dyreriget,“ som skal være udkommet i Kjøbenhavn, dog uden at angive Trykningsaaet. Et saadant særskilt Skrift kjendes nu ikke, hvori- mod det er trykt i P. Poulsens Læsning for Børn og Børnevenner (Kbhvn. 1800), hvor det angives hentet fra et utrykt Manuscript af afdøde Stabssecretair og Auditeur Chr. Gr. Molberg.

I et Brev fra Professor og Rector i Throndhjem Laurits Smith til Kronprinds Frederiks Marskalk og Lærer Johan v. Bülow, dateret Kjøbenhavn 7. Septbr. 1784¹⁾, hedder det om Molberg:

„Ved det jeg taler om Norge, tænker jeg just paa en Nordmand, som er et saa farligt Menneske, at De bør kjende hans Character. Det er *Molberg*, som kalder sig Stabssecretair og Auditeur. I denne Post blev han, ikke for sine Dyder, kasseret, og Gen. Major Stange har først for 4 Aar siden fortalt mig om hans Bedrifter; i Throndhjem ere hans Spectacler utallige, og i Christiania Stift skal Stiftamtmanden have klaget til Cancelliet over ham som den, der vilde bringe Urolighed mellem Bønderne. Jeg har af hans Avertissement

¹⁾ L. Daae, Af Geheimeraad Johan v. Bülows Papirer, S. 146 f.

i Aviserne sluttet, han maatte have skaffet sig nogen Adgang til Kronprindsens Hof, og derfor burde jeg nævne ham. Af Gen. Major Stange vil De høre nok af ham, og mundtlig kan jeg sige adskillige smukke Bedrifter, hvormed han har udmærket sig. Ved Toldvæsenet skulde han, troer jeg, kunne bruges, men for alting aldrig i Norge.“

Nogen offentlig Ansættelse opnaaede han ikke mere, men 11. Decbr. 1787 havde han faaet et Kreditiv paa 100 Rdr. af Fonden ad usus publicos, hvilken Udbetaling approberedes af Kongen 15. Mai 1789, saa at Summen skulde være ham skjænket som en Hjælp til hans Skrifers Befordring til Trykken¹⁾.

Den 17. Decbr. i Aaret 1799 afgik Molberg ved Døden paa Frederiks Hospital i Kjøbenhavn „af Alderdom“. Som om urigtige Angivelser maatte følge ham lige til hans Død, siges han da 87 Aar gammel, skjönt han i Virkeligheden kun var 70 Aar. 24. Decbr. s. A. blev han begravet paa Kirkegaarden udenfor Østerport²⁾.

Formentlig i Slutningen af Aaret 1759 og vistnok i Kjøbenhavn blev M. gift med Christine Marie Fuchs, der er døbt paa Kongsberg 20. Mai 1729 og døde i Throndhjem i Marts 1788, 59 Aar gl. Hun blev begravet 13. Marts i Frue Kirkes Sogn og var en Datter af Bernhard Nicolai F., der først var Schichtmester og derpaa Myntmester paa Kongsberg, tilsidst Tolder i Christianssand, og hvis Hustru hed Sophie Jørgensdatter³⁾. Af dette Ægteskab vare følgende 6 Børn: 1. Conrad Wilhelm M., døbt i Kbhvn. (Nicolai Menighed) 15. Juni 1760, Student fra Throndhjem 1779, Oversætter ved Berlingske Tidende, siden Skolelærer i Vindinge (1 Søn og 1 Datter). 2. *Christian Frederik Møllerup M.*, døbt 25 Juli 1762, bosat i Sogndal (1 Datter). 3. *Sylvia M.*, * *Christian Hertz*, Klokker i Roskilde. 4. *Georgine Rebekka Amalie M.*, døbt i Lade Kirke 7 Janr. 1768, * 1795 Proprietair *Elias Winther Jørgensen*, f. 6. Sept. 1771, † 3. Decbr. 1838 (3 Børn)⁴⁾. 5. *Anna Dorothea M.*, d. i Vor Frue Kirke i

¹⁾ Af et endnu ikke udkommet Skrift om nævnte Fond, der udgives af Danske Rigsarchiv, S. 109.

²⁾ Holbergs Epistler, udg. af C. Bruun, V, S. 334.

³⁾ Meddelelse af Bureauchef W. Lassen.

⁴⁾ Se Familien Wesseltoft (ved Fru S. Høegh), S. 12 ff.

i Throndhjem 13. Mai 1770, * (*Fr. B.?*) *Hermes* (1 D.). 6. *Salome Louise M.*, d. i Throndh. (Domkirken) 10. Octbr. 1771, † 17. 5. 1845, * Capitain *Jacob Gerhard Mejdell*, f. 1778, † 1859. (2 S. 2 D.)¹⁾. Om de to af disse Døtre, Sylvia og Amalie M., har Professor S. B. Thrige i sine „Ungdoms-Erindringer“ (Museum. Kbhvn. 1891. I, S. 105 f.) lidet tiltalende Meddelelser.

Et Thingsvidne om Frk. Justina Catharina Rosenkrantz's Slægt.

Meddelt ved Archivfuldmægtig **E. A. Thomle.**

Rigsarchivar Huitfeldt-Kaas har i dette Tidsskrifts (1ste Række) VI, S. 262, Stamtavlen, leveret en Oversigt over Hr. Hafthor Jonsens Descendenter. Som et lidet Supplement til de der meddelte Oplysninger om Knud Bildts 2de Døtres Afkom meddeles nærværende Thingsvidne, der findes i Skiens Raadstueprotokol 1738—1797 (Retspr. No. 3449) S. 95 f.

„Torsdagen den 9 Februarij 1747 (blev) Raadstueretten administreret af den constituerede Borgemester Tobias Hichmann. Hvor da sisterede sig paa Raadstuen her sammesteds velædle og velbyrdige Frue Frue *Mette Sophie Friderica Parslef*, velædle og velbyrdige Hr. *Hans Adam Stochman*²⁾, Capitaine ved høiædle og velbaarne Hr. Obriste Friderich Georg von Kroghs Westerlenske Regimente, hans Frue, her i Byen boende og begge nu tilstede, med Beretning, at ved Døden paa Borringholm er afgangen hendes Slægt og Forvandre høiædle og velbaarne Frøiken *Justina Catharina Rosencrantz*, hvem velbemt^e Frue Stochmans i sin Moders Sted efter Loven tilfalder Arv, og til den Ende samme sin Arveret at legitimere (formedelst vedkommende Skifteforvalter paa Borringholm haver udstæd saa ganske kort Proclamation, at det med Lovens Befaling ikke haver noget Medhold og derfor ville Frue Stochmans have sig det reservered, om hende nogen Skade formedelst saadan Hastighed skulle skee) havde med sig velædle og velbyrdige Hr. Major Hans Møllers egenhændig afskrevne Slegte-Register eller Genealogie, dateret Bergen den 2den Januarij 1747, som

¹⁾ De genealogiske Efterretninger om Chr. Gr. Molbergs Forældre og Børn ere meddelte af Directeur Chr. Delgobe.

²⁾ Jfr. (1 Række) Bind III, S. 211 Stamtavlen.

Stammefamilien der nordenfields boede og døde, og han af saavel Slægte-Registret som anden udforskende Efterretning til Bevislighed udfunden, og videre velbemt^e Hr. Major Møllers derom forn^te Dato affærdigede Skrivelse saaledes at være, som efterfølger: Frue *Karen Bildt* og Fru *Blanceflor Sophiu Bildt* vare Søster baade efter Fader og Moder, hvilke begge ere første Leed-stamē med deres Descendenter. Frue *Karen Bildt*, var gift med Hr. *Arell Morat* [ø: Moúat], som boede paa Hofland, og auflede med hannem een Datter, som blev gift med Baron *Ludvig Rosencrantz*, der med hinanden auflede 7 Børn, hvilke alle forlængst og forhen ere døde og nu tilsidst d. 26 7br 1746 paa Borringholm forbemt^e Frøichen *Justina Catharina Rosencrantz*. Anden Søster *Blanceflor Sophie Bildt* var gift med Admiral *Juell* og auflede 4re Døttre tilsamēn, hvoraf de 2de ere for lang Tid siden døde og sig icke nogen Arvinger efterladt, der nu ere i Live; men tredie Datter af ovenstaaende Stammefædre, navnlig *Margaretha Juell* var gift 2de Gange, først med Obriste *Due* og med ham auflede een Datter, hvilken blev gift med een *Coucheron* og med ham auflede 2de Børn, 1 Søn og 1 Datter. Sønnen, som var Obrister *Coucheron* haver efterladt sig 11 Børn udi Live; Datteren var gift med afg. Obristerlieutenant *Heyer*, som har efterladt sig tvende Børn, der er udi Live. Forbemt^e Frue *Margaretha Juels* andet Giftermaal var med Capitaine *Bortwig* og med hannem auflede tvende Børn, een Søn og een Datter; Sønnen *Børre Bortwig* er ved Døden afgangen, som og haver efterladt sig tvende Børn, een Søn og een Datter, som forlængst ere døde uden Lifsarvinger, eftersom man ingen Underretning haver haft om dem i mange Aar; Datteren *Charlotta Amalia Bortwig*, gift med Capitaine *Friedrich von Barslef*, er død, hvis efterladte eeneste Barn og Datter velbemt^e Frue Capitaine Stochmans *Melte Sophie Fridericha Barslef* altsaa eene og allene for sig selv udj foranskrefne sine Forfædres Stæd tilligemed Obrister *Coucheron*s og Obristlieutenant *Heyer*s Børn ere nu de nærmeste, eneste og vidende i Live værende til at arve forbemt^e afg. Frøichen *Justina Catharina Rosencrantz* paa Borringholm; men forbemt^e *Blanceflor Sophie Bildts* 4de Datter *Cicilia Juell* vidstes ikke omstændelig enten at være mere til eller ej. Og om hvilket alt som forbemelt velbemelte Hr. Capitaine Stochman og Frue var Raadstueattest under vedbørlig Bekræftning begierende beskreven til deris videre Brug og Betiening, som man ikke vidste at veigre, mens herved under Stadens Indseigl og Raadstueskriverens Haand meddeles. Datum Scheens Raadstue ut supra.

Etatsraad Knud Nicolai Knudsens Ungdomserindringer.

I Uddrag meddelte af **Sofus Elvius**.

Knud Hansen Møller, Skipper og Selveiergaardmand i Præstevænge i Aastrup Sogn paa Falster, var gift med Anna Helene Sadolin, født 1715, død 1793, en Datter af Student og Procurator Hans Sadolin paa Heslegaard; om denne, der var en Ætling af Digteren Hans Jørgensen Sadolin, Præst i Thoreby paa Lolland, staar der i Kirkebogen „Var en stor Procurator, vidt bekjendt og navnkundig.“ Men Præsten har tilføiet „Gud vær os Syndere naadig“! et Tillæg, der sagtens tyder paa, at Procuratorens Navnkundighed ikke har været af den elskeligste Art.

Knud Skipper havde 5 Børn, af hvilke min Fader Peter Knudsen var den yngste Søn. Han var døbt i Aastrup Kirke i Februar 1756. Som Barn følte han en ubændig Lyst til Søen, og da hans Forældre, navnlig Moderen, der i Familiens Traditioner nævnes som en haard, men saare dygtig Kvinde af en udmærket bestemt Character, modsatte sig dette, rømte han som 10 Aars Dreng hjemmefra og gik paa lange Rejser, pløiede alle Verdenshave og vendte først hjem til Danmark som Voxen med selverhvervede Kundskaber og Midler til at kunne tage sin Styrmands- eller Skipper Examen i 1782. — 17 Marts 1784 fik han Borgerskab som Skipper i Kjøbenhavn.

Han var 2 Gange gift. Hans første Hustru, der var Moder til Helene og en Tvillingsøster, Godrikke, samt en Datter Henriette og en Søn, Hans Peter, kunde ikke taale eller bære hans Fraværelse paa de dengang meget lange Søreiser, men kom til at staa i Forhold til en tysk Læge, Herzog, som hun saa aabent vedkjendte sig, at hun, da min Fader kom hjem fra en Reise, flyttede fra ham ud paa Toldbodveien til Doctoren, der dog nu forlod hende, da der ingen Fordel mere var at hente af dette

Forhold. Ægteskabsskilmisse var under slige Omstændigheder let at faa arrangeret.

1799 blev han gift med min Moder, Ulricha Kjær, Datter af Handskemager og Feldbereder Nicolai Kjær i Christiania. Min ældste Søster Louise var født i Sommeren 1800, Søster Petrine i April 1805, og jeg d. 21 Oct 1807.

Frederik VI's usle, vakkelvorne Regjering førte ved Fravigelse fra den kloge A. P. Bernstorffs Princip Danmark ind i Krigslarmen og i taabelig Ufred med England. Fader, som allerede dengang havde indskrænket sine Farter til Handelspladserne ved Østersøen og Nordsøen, var da med den ham selv tilhørende nye Galease „Die Einigkeit“ paa Reise fra Riga til Arendal med en Ladning Hamp, der tilhørte Handelshuset Suhr i Kbhvn. Paa denne Route skulde han jo forbi Kjøbenhavn og her paa dennes Rhed blev han taget af en til den engelske Flaade hørende Krydser. Skib og Ladning blev betragtet som god engelsk Prise; alt hans Mandskab fratoges ham, dog med Undtagelse af hans Søn, Hans Peter, der da som 10 Aars Dreng gjorde Tjeneste som Skibsdreng, hvorefter Skibet besattes med en saakaldet Prisemester og 5 andre Sømænd, alle engelske.

I Slutningen af September gik alle de saaledes kaprede eller opbragte Skibe fra Kjøbenhavn i 3 saakaldte Convoier under Ledsagelse af engelske Krigsskibe ad England til. Paa Veien havde Englænderne den Uforskaamethed spottende at vise ham Kjøbenhavns rygende Ruiner, og kun med Nød og neppe fik han Tilladelse til at tale med sin Kone paa Toldboden. Men den brave Sømmand skrev sig denne Medfart bag Øret og tænkte paa Leilighed til at hævne sig. Da de vare komne paa Høiden af Skagen, begyndte han at fortælle sine nye Herrer, som han i Forveien havde mærket, just ei stak dybt i Sømandskab, om de mange Farer, der vare forbundne med at passere det jyske Rev og raadede dem venskabeligt at holde den norske Kyst saa nær som muligt. Han lokkede dem saaledes til lidt efter lidt at fjerne sig fra Convoien. Paa en listig Maade, uden at det lod som han havde nogen Del deri, spillede han Mandskabet ved sin Søns Hjælp nogle Flasker Rom i Hænderne. De

engelske Matroser lod sig denne smage ret fortræffeligt; en stormende Nat begunstigede hans Plan. Han lokkede dem tæt ind under Norge og raabte da: „Vi ere om en Hals alle sammen. thi vi befinde os midt imellem de norske Skjær.“ Prisemesteren, der ogsaa var noget beskjænket blev bange og spurgte ham om Raad; hvorpaa han tilbød sig at frelse Skibet, naar de vilde overlade ham Commandoen. I Dødsangsten samtykkede Englænderen, og nu førte Fader sit Skib ned til Hellesund, hvor en norsk Lods mødte ham og bragte ham ind i Havnen. Saaledes reddede han sit Skib og Ladningen, der alene var 14000 Rdl. værd og gjorde den engelske Besætning til Fanger. For denne Daad, der vakte Opsigt eller Opmærksomhed, ei alene i Danmark-Norge, men ogsaa i England, skal den danske Admiral i Norge have tilbudt ham Dannebrogskorset, hvad han dog stolt afslog.

I den Trængsels og Rædsels Tid under Kjøbenhavns Beleiring og forfærdelige Bombardement, da Englænderne paa deres sædvanlige hensynsløse Mordbrændermaner lod Bomber, Sprænggranater og Brandraketter regne ned over Staden i 3 Dage og Nætter, gik min Moder høit frugtsommelig med mig, og først den Dag, da Fjenden rømmede det for Capitulationen stillede Pant, Citadellet, blev jeg født i Gothersgaden paa 2 Sal i Huset gl. Nr. 22 (nu Nr. 12), som dengang endnu tilhørte min Fader.

Den ulykkelige politiske Stilling, hvori Danmark ved Begebenhedernes Magt, Keiser Napoleons Despoti og Frederik VI's slette Regjering blev bragt, blev af afgjørende sørgelig Indflydelse paa min Faders Formuestilstand, saa at han fra at være en særdeles velstaaende Mand, blev om end ikke fuldstændig ruineret, saa dog berøvet sine Eiendomme baade paa Land og i Sø, samt derhos afspærret fra sit eneste Existensmiddel: Søfarten.

Skønt Danmark nu var berøvet hele sin Flaade, der jo var det eneste, hvormed vi mulig kunde have ramt England, og saaledes var indtil Latterlighed svag lige overfor Verdens største Sømagt, erklærede vi dog England Krig. Engelske Krydsere og Kapere vrimgledede nu i alle vore Farvande.

I Følge min Faders udviste Bedrift var der af Englænderne

sat en Pris paa hans Hoved, saa det vilde sikkert have gaet ham meget ilde, hvis han atter var blevet tagen til Fange af dem. Han maatte derfor i Vinteren 1807—8 reise til Lands hjem gjennem Sverrig og lade sit Skib blive i Norge. Norge som da endnu stod under den danske Regjering, kunde dengang ikke brødføde sig. Der var derfor oprettet en kongelig Styrelse for Norges „Providering“, som det kaldtes. En kongelig Forordning bød da, at alle danske Skibe, som befandt sig i norske Havne skulde afgives til Provideringscommissionens Benyttelse, imod fuld Erstatning — hed det sig — for Afsavn og Tab. I Henhold til dette Lovbud maatte Fader da aflevere sin smukke nye Galease til den norske Regjering. Skibet blev vurderet til 5000 gode Courantdalere, hvilket dengang var en meget betydelig Sum. Commissionen satte en Skipper Rohlf til at føre Galeasen i Statens Tjeneste, og faa Maaneder efter blev Skuden en Søndag Formiddag i Bugten ved Frederikshald atter taget af Engelskmændene, men trods alle Reclamationer og Fordringer fra Faders Side, fik han aldrig den mindste Erstatning af den danske Regjering for Tabet af sin Eiendom. Denne Lumpenhed gav det første store Knæk. Siden blev det paa Grund af den vilkaarlige saakaldte Sølvskat nødvendigt at sælge Stedet i Gothersgaden, og senere kom Statsbankerotten, hvorved enhver Mand i Landet paa en Gang blev berøvet $\frac{5}{6}$ af, hvad han troede at eje; idet ethvert af Staten udstedt Pengerepræsentativ \varnothing : Seddel blev erklæret kun at skulle have en Sjettedels Værdi \varnothing : hver Daler blev til en Mark. Kort sagt alt var saa forfærdelig slet, som det vel kunde tænkes. Slagene faldt uforskyldt paa min Fader og os.

Da Barnets Vilkaar er saa afhængig af Forældrenes Stilling og Skjæbne, maa jeg endnu fortælle, at da Fader ikke kunde søge sit Erhverv paa sit Element, Søen, og ikke kunde være uden Virksomhed, forpagtede han Kroen i Jægersborg paa 4 Aar.

Hertil flyttede da mine Forældre i Begyndelsen af 1808, og her hengik mine første 3 Aar. Fader holdt nemlig ikke ud længere end de 3 af Forpagtningsaarene, maaske Moder ei heller; thi jeg erindrer, at hun ofte senere beklagede sig over den Svag-

hedstilstand, hvori hun efter min Fødsel, og som Følge af Kro-
livets Anstrængelser, da befandt sig.

Om dette eller andre Omstændigheder laa til Grund for, at jeg der gik og voxede op som en uvorn Unge, ingen brød sig om, skal jeg ikke kunne sige, men efter hvad Moder og Helene, der var det eneste af Faders 4 Børn af første Ægteskab, som var bleven hos ham, senere har fortalt mig, maa jeg derude have gaaet for „Lud og koldt Vand“, som man kalder det. Var jeg sulten, puttede man mig et Stykke Hvedebrød eller en gammel Kommenskringle i Hænderne. Naar man blot var af med den uregjerlige, skraalende Dreng, var det nok lige meget, hvor jeg var, og mit stakkels Skind af en Søster, Petrine, der var 2 $\frac{1}{2}$ Aar ældre end jeg, var den, der som oftest fandt mig sovende enten paa Møddingen, i Haven, eller hvor det kunde træffe sig, og som saa — kun slet lønnet af mig — tog sig af mig og fik trukket mig ind. Det er at formode, at en af Følgerne af denne Udskudsbehandling var, at jeg i mit tredie Aar døde. Det lyder underligt fra en levende Mands Haand at læse, at han har været død, og for den, der ikke er kommet længere i Historien end hertil, vil det lyde endnu besynderligere at læse: „da døde jeg første Gang“. Hvad det var for en Sygdom, der fremkaldte dette Fænomen, har ingen kunnet sige mig, men Factum var, at jeg død, kold og stiv af Moder blev taget ud af Sengen, lagt op paa Bordet, iklædt Ligskjorten og af alle i den Grad betragtet som udslettet af de Levendes Tal, at ei engang nogen Læge var blevet kaldet — ligesaa lidt til Døds- som til Sygeleiet.

Men nu kom tilfældigvis en Pige, der havde tjent hos os indtil for et halvt Aar siden, i Besøg hos Moder og da hun hørte, at den lille, altfor levkraftige Dreng, Knud, var død, og at man ei engang havde haft Læge hos mig, blev hun herover saa allarmeret, at hun uden videre løb over til Regimentslægen, Dr. Blik, og fik ham med sig for at undersøge mig. Resultatet deraf blev, at han troede endnu at spore et svagt Livstegn hos mig, men det var saa ringe, at der inden en Time maatte skaffes det Oplivelsesmiddel, som han ordinerede. Dette blev i Galop hentet fra Apotheket, og jeg blev atter lagt i Seng o. s. v.; men

i mange Dage henlaa jeg i en lethargisk Tilstand, til omsider min mageløse Natur seirede, og jeg blev atter rask til liden Glæde saavel for mig selv som for dem, jeg var til Byrde. Hvad min Fader under denne Krisis tænkte, sagde eller gjorde, ved jeg ikke; men jeg ved, at lige saa utrættelig, energisk og aarvaagen, han var paa Søen, ligesaa indolent var han paa Landjorden, hvor kun Ladning, Losning, Skibskalfatring o. l. interesserede ham, og da Moder var i høi Grad myndig og herskesyg, er det rimeligt, at han har betragtet Børnevrvølet, som et af de Husholdningsanliggender der laa udenfor hans Regimente.

Vi flyttede da til Kjøbenhavn igjen og kom til at bo til Leie i St. Kongensgade, skraas for Prins Philipsthals daværende Palais. For de allerfleste Mennesker viser deres Barndom Billedet af en øm og kjærlig Moder, Erindringer om Leg og Spøg med Legekammerater og Søkende, om enkelte smaa Uheld og barnlige Sorger, men i det hele er jo ellers denne Periode den uvidende Sorgløsheds Tid. — Intet; intet af all dette var vor og navnlig ikke min Lod. Min ældste Søster Louise var af et meget koldt, flegmatisk og følesløst Gemyt — hun var 7 Aar ældre end jeg. Petrine blev tidligt forkuet og var stadig et sygeligt Piv, der græd ved den mindste Anledning, og det fulgte da af sig selv, at ethvert lille Drengespilop af mig foranledigede den ældstes hensynsløse Anklage, eller den andens Klynken eller Piberi, og strax var da i min Moders strænge, straffelystne Haand enten det bag Speilet i Dagligstuen anbragte store Ris eller det ved Uhret staaende solide Spanskrør i levende og kraftig Virksomhed paa mig. Af Legetøi eller sligt, der kunde fængsle eller beskjæftige Barnet, eiede jeg intet uden en stor Dukke ved Navn Simon, af Størrelse omtrent som jeg selv, og paa denne gjengjældte jeg stundom de Prygl, jeg selv fik, og som desværre tidlig forekom mig stundom for haarde stundom endog uretfærdige. Min ravnorske Moder var en Spartanerinde, der hadede al Svaghed, Blødagtighed og Uvirksomhed. Hun sagde selv ofte, at hun foretrak at være frygtet for at være elsket, og sit Ønske opnaaede hun, thi da Fader igjen havde begyndt sine — skjønt mindre — Søreiser, var hun jo Enevoldsherre i Huset. Meget

tidlig blev jeg da holdt til Læsning, saa tidlig endog, at jeg allerede i mit 6te Aar i Følgeskab med mine to Søstre kunde frekventere Mademoiselle Boquet's Institut i Gothersgade, hvor vi allerede bleve dresserede baade i Tysk og Fransk.

Et eneste Lyspunkt fra denne Periode faldt dog i min Lod. Den Mand, der havde kjøbt Huset Nr. 22 i Gothersgade var en saakaldt „Tracteur“, Joh. Lange. Han og hans Hustru havde været Faddere ved min Daab. Deres Ægteskab var barnløst, og hun, der havde været til Stede ved min Fødsel, havde i forrykt Henrykkelse, medens der blev sørget for Moder, snappet mig i sit Forklæde og var løbet ad Kjøkkentrappen Huset rundt for under Raabet „Sikken Dreng, sikken Dreng“, at vise mig frem for alle Folk paa første Sal og i Stueetagen, som begge benyttedes af Langes, og først da jeg savnedes, blev hun hentet op med mig. Dette var den første alvorlige Prøve paa, hvad min physiske Constitution duede til; en saadan Præsentations-tour en kold Octoberdag vilde vist for mangt et andet Barn have været aldeles ødelæggende. Men hos mig syntes blot Følgen at have været en to Maaneders Øienbetændelse samt Tabet af de sorte krøllede Haar, hvormed jeg var født. Men denne Madame Lange, der — som sagt — ingen Børn havde, vedblev stadig at elske mig, og da jeg blev saa stor, at man kunde lade mig gaa paa egen Haand, var det en Extrasvir for mig at besøge Langes. Her var Billard og Beværtning i Stuen og Middagsspising eller bestilte Soupeer paa første Sal; altsaa for mig et rigtig godt Madsted. Jeg nød hos Langes fuldstændig Frihed, den jeg dog kun benyttede til temmelig stille og beskeden at gaa omkring i Huset, blandt Gjæsterne og Tjenestefolkene, som et vist Søndagsinventarium for at høre, see, tænke og beundre; thi her var altid noget Nyt for mig. Madam Langes Godhed for mig blev gjengjældt med min inderlige Kjærlighed; hun var min første Flamme. Mørkladen og svær, grovstemmet og med sort Overskjæg var hun visselig ikke nogen Skjønhed, men min Kjærlighed eller Taknemmelighed tillod mig ikke at see dette. Stamgjæsterne fandt da Behag i at drille mig dermed, da jeg altid var parat til at træde i Skranken for hende. Dette gik saa vidt,

at jeg en Dag, da en af disse Gjæster sad og raillerede herover og trods min Modsigelse kaldte hende en „fæl“ og en „grim Kjærling“, blev saa rasende, at jeg foer ind paa ham, rev hans Kalvekryds i Stykker og slog ham med knyttet Næve i Ansigtet. Lange, der var Vidne hertil, tog strax den sexaars Purk i Nakken og lod mig jage hjem, men at jeg ikke hos Madam Lange tabte i Yndest ved denne min Iver, er saa naturligt. Da der mellem Mdm. Lange og Moder senere opstod Uvillie eller en Spaltning, der gradevis kjølede Forholdet, tabte mine Besøg i Gothersgade sig efter Haanden, og som større Dreng maatte jeg om Søndagen enten følge med Moder i Kirke eller læse Prædikener o. l. hjemme, saa at Besøgene vare aldeles ophørte, da jeg var omtrent 8 à 9 Aar.

I Frederik VI's Tid blev der intet gjort for Handel og Søfart. Kongen gik med hele sin Sjæl op i Soldatervæsenet; lurvet og jammerligt var dette dog, men Landets Indtægter slugte det. I dansk Tjeneste holdtes da t. Ex. 53 Generaler, hvoraf endog de fleste vare Tyskere, og af disse havde kun enkelte lugtet fjendtligt Krudt; til Parade og Støvlettjeneste vare de vel gode nok!

Efter Statsfallitten sygnede og henfaldt al Virksomhed og Fortjeneste, og gradevis sneg Armod, Næringsssorger og Fortvivelse sig ind i Borgernes Huse. Regjeringen drev det endog dertil, at vi her i det velsignede Danmark, ikke engang for Penge kunde erholde det Brød, man ønskede eller behøvede. Udenfor Bagernes Døre bleve de civile Folk eller deres Afsendinge opstillede paa Gaden under Politistokken. Enhver maatte da melde, hvormange Individer Familien bestod af, og i Forhold hertil blev det saa bestemt, hvormeget Brød de maatte erholde for deres egne Penge. Det var som om det kunde have været under en fjendtlig Beleiring. At Uvillie, Forbitrelse og Mismod under saadanne Forhold greb mange, men især mine Forældre, der ved Regjeringens Usselhed havde lidt saa store Tab, er let at forstaa. Da vi nu ikke holdt nogen Tjenestepige, og mine Søstre ikke kunde underkaste sig de Raaheder fra Politiets og Pøbelens Side, som de, der skulde kjøbe Brød, vare udsatte for,

var det et Held, at Moder havde en Søster, Moster Cathrine, der var gift med en Marketenter, Petersen, i Citadellet. Thi da der var rigeligt sørget for Brød til Soldaterne, saa at disse endog hemmelig kunde sælge deraf, saa fik vi fra den Kant under Haanden det Rugbrød, vi behøvede, dog kun saaledes, at det betragtedes halvt som Tyveri. Som alt under Regjeringens Ledelse var dette Brød yderst slet. Deigens Æltning foregik paa den Maade, at en Flok Fæstningsslaver bleve jagede ind i Deigtruget for at ælte Deigen med Fødderne. Da Moder engang spurgte sin Svoger om Slaverne vadskede Fødderne, før de gik i Truget, svarede han: Nei, de vadske dem, naar de ere gaaede af Truget. Alle Slags unævnelige Ting fandtes ogsaa stundom i Brødet; at det derhos var saa slet bagt, at der altid fandtes store Aabninger, hvori der dannede sig det grønne saakaldte Muld, vedkom ikke andre end mig; thi alt det muldne blev skrællet af til mig, der i Følge Moders Opfordring spiste det med stor Begjærighed, da hun stadig bildte mig ind, at det var noget, jeg blev stærk af, og stærk vilde jeg jo saa gjerne være. Hvorledes de i millionvis slugte Bacterier siden bekom mig, var jo hende ligegyldigt. Kaffe, Sukker, The og alle saadanne Colonialvarer vare ikke at faa paa nogen Maade, i det mindste ikke for os. Varmt Skillingsøl med lidt Sirup og en Brødskorpe i var vor Morgendrik; stundom en Slags The kogt paa Hylde eller andre Træers Blade. Til Frokost og Aften enten Sirup paa Brød eller et Stykke Ost og Brød og endelig de fleste Middage Ærter, Vælling, Klipfisk, Bergfisk, Øllebrød og kun sjældent Kjød; men vi — navnlig jeg — voxede og trivedes godt alligevel. I Skolen var jeg i mit 10 Aar 3^{die} øverst og saaledes over Drengene paa 13 à 14 Aar; thi stor Læselyst og udmærket Hukommelse havde jeg; men min altfor tidlig vakte Hang til Grublen og Pryglesystemet i Hjemmet vakte en Bitterhed i min Sjæl, der gav sig Luft imod mine Jævnaldrende, saa ofte de paa en eller anden Maade gav Anledning til at vække min Vrede. Misundelse mod de Bedrestillede gav sig Luft ogsaa mod Jøderne. Jødehadet tilfredsstilledes ofte ved om Sommeren Lørdag Eftermiddag at gaa ind i Kongens Have, hvor da hele Flokke af pyntede

Jødedrenge legede, at bryde ind i Flokken, overfalde og prygle de største iblandt dem og saaledes ved min glubske Voldsonlighed aldeles ene at splitte og forjage dem, samt drabelig at prygle de Enkelte, jeg kunde ramme. Her var navnlig Misundelsen den fremtrædende Grund, da Drengenes Uhrsigneter og fine Klæder især forargede mig.

Pludselig i October 1817 blev hele Familielivet voldsomt sønderrevet. Det sidste Aarstid havde det Fartøi, der var betroet min Fader — nu var det kun en Jagt — ligget i Havn. Ingen Omsætning i Landet, ingen Seilads, ingen Fortjeneste. Tavs og alvorlig gik den ellers saa joviale og freidige Mand med bøiet Hoved; hvad der rørte sig i ham vides ei, men godt var det ikke. Flere Gjenstande af Værdi vare allerede vandrede til Assistentshuset, og der var ikke Spor af Udsigt til bedre Tider; en Slagter T. paa Nørrebro bedrog ham tilmed for 800 Rd. Courant. Under denne formørkede Sindstilstand henfaldt han hjemme til uafbrudt Læsning i Bibelen. „Naar Krybben er tom, bides Hestene“, siger et gammelt Ordsprog, og jeg har Grund til at tro, at Moder ikke skaanede ham for Bebrejdelser, thi vi Børn bleve stundom Vidner til Scener, der tydede paa høi Grad af Ophidselse hos Fader. Nok sagt: Fortvivlelse maa omsider have bemægtiget sig hans Sind. Den 4 October 1817, da jeg om Morgenen kom ind i Stuen og traf Fader, fortalte jeg ham, at jeg den Nat havde haft en besynderlig Drøm. „Jeg stod hos ham paa Knippelsbro og saa da ude i Vandet forfærdelige store Fiskestimer, og da jeg udbrød i Forundring derover, havde Fader lagt lagt sin Haand paa min Skulder og sagt alvorlig og haardt: Ja, Knud, der er mange Fisk, der er vel elleve Tusinde; maaske Du kommer til at tælle dem, jeg ikke.“ Da Moder udbrød: „Det er da sært, for ogsaa jeg havde i Nat en slem Drøm“, sagde Fader kun: „Eders Drømme kunde jeg nok udtyde, men det kommer jo tids nok.“ Han havde imidlertid taget sit Tøi og sine Støvler paa, og bød da mig at følge med og lukke Kjøkkendøren efter ham. Dette gjorde jeg; paa Kjøkkenbordet laa en Pakke, som han stak ind under Frakken. Han gik, og det var sidste Gang, jeg saa ham. Pakken han medtog, indeholdt den Pistol,

hvormed han vilde berøve sig Livet. Den næste Dag fandtes han i Egnen ved Ordrup eller Ordrupskrat. Helene tjente dengang hos en Bager Møller, der eiede Hvidøre Bageri skraas overfor Emilie Kilde ved Strandveien. Hun blev den af Familien, der først kom til Kundskab om det passerede; den 5te om Aftenen kom hun til os i Borbergaden med Sørgebudskabet. Fader var da bragt til Lighuset paa Gjentofte Kirkegaard, og i en Krog af denne blev det i Følge Lovgivningen som en Naade tilladt, at han, den stolte, djærve Sømand, maatte nedlægges. Moder, min Søster Louise og Helene vare de eneste, der saa ham og vare Vidner ved Begravelsen. I Forveien syg og nedbøiet, var dette Slag næsten tilintetgjørende for Moder. Graad og Jammerklage blandede sig med den tunge Mistvivl om Hjælp og Redning. De uafviselige Spørgsmaal: Hvorfra skulde Husleien komme? Hvorfra Brødet, Klæderne og øvrige Livsfornødenheder i den forestaaende Vinter? traadte frem. Flyttedagen stod for Døren; alt sort, fortvivlende sort! Imidlertid var Rygtet blevet udbredt om det Skridt, den almindelig agtede Mand havde foretaget, og et Par af de store Handelshuse, Fader havde seilet for, meldte sig og afhjalp da den første Nød. En Skipper Wessel i Vigandsgaden (nu ny Vestergade) som var en mangeaarig Laugsbroder af min Fader, tilbød at tage imod Petrine — da 12 Aar gammel — dog ingenlunde som en Datter, men som et gagnførende Væsen, og jeg — som nu af pecuniaire Hensyn var taget ud af Skolen og som, hvis Fader havde levet til næste Foraar og var kommen i Fart, ligesom min Halvbroder Hans Peter, skulde have begyndt min fremtidige Løbe- eller Livsbane til Søs — gik og erkyndigede mig saa smaat om Emploi og Udfart som Kahytsdreng, men forgjæves! Da skete det aldeles uventede, at en Dag en gammel, pæn os aldeles ubekjendt, velklædt Mand kom til os, begjærede at tale med Moder, da han tilfældigvis havde hørt om vor Sorg og Trang og nu besøgte os for efter Evne at række os sin i sand christelig Kjærlighed udstrakte Haand. Moder skildrede ham nu sin Ulykke og endte med at henpege paa mig — det Kors, der altid havde tynget og trykket Familien — den nu faderløse Dreng, hvis Anbringelse

og Forsørgelse laa hende haardest paa Hjærte. Da den gode, selvbudne Hjælper var en gammel Ungkarl, der i sit Hjem foruden Hjærterum ogsaa havde Husrum til en saadan Knægt, saa blev Resultatet det, at den gamle lovede at tage imod mig, føde, klæde og oplære mig, samt saa vidt det blev ham muligt, og jeg opførte mig godt, drage Omsorg for min Fremtid, saafremt han havde Evne dertil, og dette var Guds Villie. Bemeldte gamle Herre hed Anders Lind, han var født i Viborg, hvor hans Fader havde været Vinhandler. I sin Ungdom var han kommet til England, havde været Bogholder hos et stort Handelshus i London og var derefter som Supercargo og Handelsreisende kommen til Tyrkiet, Ægypten, Indien, Italien o. s. v. Han havde reist igjennem Sahara Ørkenen, kunde foruden Engelsk og Italiensk — som sit Modersmaal — flere orientalske Sprog, skrev en smuk Haandskrift, regnede og tegnede udmærket, forstod italiensk Bogholderi og havde seet, hørt og lært meget. Som ældre Cavaler var han kommen tilbage til Danmark (vistnok med nogen Formue, da han altid havde Raad til at købe Bøger o. a.). Danmarks Historiegraf, senere Minister og Præsident i Generaltoldkammeret, Ove Malling, havde da antaget Lind som Huslærer for sine Børn, og da disse vare blevne voxne, havde Malling faaet ham udnævnt til Bogholder ved Consumtions- eller Maleværkskontoret Litr. A, som var i den saakaldte Slotsholms Vagtbygning, der nu for længe siden er forsvunden. Paa den aabne Plads imellem Børsen og Ministeriebygningerne laa dengang foruden Nationalbanken tillige Slotsholmens Vagtbygning, der bestod af Stue og første Sal med en Colonnade af Murpiller foran. Bygningen var indvendig delt i 2 Dele, hvoraf Vagten med Vagtstue og den kongl. Skrædersal, hvor Staldetatens Liberier bleve forfærdigede, indtog den ene Halvdel, og de to Maleværkskontorer den anden Halvdel. Det ene af disse (Litr. B) var udelukkende for Brændevinsafgifterne, og det andet (Litr. A) paa 1ste Sal, for Bagere, Bryggere, Møllere og alle andre, der vilde have Korn malet paa de under særlig Control staaende Møller paa Volden. Lokalerne paa 1ste Sal (Litr. A) bestod af en stor Forsamlingssal foran og inden for denne to Kontorer,

nemlig et stort, fælles Kontor for Seddelskriveren (Lassen) og Bogholderen (Lind) samt et mindre do. for Kassereren (Berthelsen). Indenfor det nævnte større Kontor, var der et stort to Fags Værelse ud til Kanalen, og dette var indrømmet Lind til fri Beboelse. Der hvor den nuværende Knippelsbro er anbragt, løb en Kanal med Bolværk til begge Sider lige op til Vagthuset, alene skilt fra dette ved et gammelt Sprøitehus. I Linds ommeldte Værelse var fra Gulvet til Loftet opstabledt Bøger, Landkort, gamle Malerier og al Verdens Skrammel, som han havde købt og fremdeles købte paa Auctioner, og alt var belagt med Spindelvæv og mange Aar gammelt Støv, thi Ingen maatte røre ved noget heraf. Paa Kvisten boede en gammel Fyrbøder, Olthæfer, hvis ligeledes gamle Svigerdatter skulde holde Kontorerne rene og passe Kakkellovne m. m., men Linds Værelse fik hun neppe Lov at betræde. En stor dobbelt Seng med stenhaarde Madrasser stod ved den ene Krog af Værelset belagt med Uldtæpper saavel til at ligge paa som til at have over sig. Tæpperne havde vel engang været hvide, nu var deres Farve aldeles ubestemmelig. Der var altsaa ikke en Fjer og ikke et Lagen i eller paa Sengen, hvilket havde den Fordel, at den aldrig behøvede at redes og aldrig kunde afgive Sengedun paa Klæderne. Hvilken Overgang var ikke dette for mig, der hjemmefra var tilvant og indprentet Renlighed og Orden. Gamle Lind — han var da henvend 70 Aar — var derhos i mange Henseender i høi Grad malproper, dog ikke i Klædedragten. Denne var bestandig de gamle engelske Gentlemens Dragt. I Almindelighed bar han stor, bredskjødet Livkjole, suppleret i den koldere Aarstid med en Overfrakke, Knæbenklæder med blanke Staalspænder, blaa, hvide eller sribede Bomuldsstrømper, blanke, folderige Støvler med gule Kraver, en lang saakaldt Brystvest og et meget langt, smalt hvidt Bind med nedhængende Ender, der var viklet mange Gange om Halsen, og sluttelig en blød bredskygget Hat. Skønt han havde mange baade Kaarder og Stokke, bar han dog aldrig disse, men til den venstre Haand hørte uadskilleligt en Snustobaksdaase — for det meste af Agat. Han drak aldrig Brændevin og sjældent Øl og var kun forfalden

til Snustobak, Kirkegang og Fuglehold; i øvrigt havde han Interesse for at beregne Lysets og Synets Straalebrydninger, lave Kikkerter og undervise Drengene. Af saadanne kom der jævnlig hver Eftermiddag eller Aften en større Dreng, Christen Kjersgaard, en Hosekræmmer Møllers Søn og en Høker Kjellerups Søn, med hvilke han læste, hovedsagelig Engelsk samt underviste i Tegning efter Fortegninger; paa hans Foranledning fik de yderligere Veiledning af en speciel Ven af ham, Mr. Cos, Grosserer 'og Bleghvidtfabrikør, der boede paa Christianshavn; og for alt sit Besvær med disse ofte slemme Drengene, forlangte han kun, at de hver Søndag Formiddag velklædte skulde møde hos ham for i Følgeskab at begive sig til Høimessen i en eller anden Kirke. Nu fik han mig helt og holdent under fuldstændig faderlig Myndighed, og nu kunde han, den gamle Original, paa mig rigtig anvende alle de pædagogiske og fysikalske Experimenter, som efter hans Anskuelse vare deilige, nødvendige, praktiske og interessante. Og de bleve sandelig anvendte paa denne hans lille „Chapeau“, som han kaldte mig. Vi laa nok paa en Maade sammen i en Seng, men denne var dog med et Slags Skillerum delt saaledes, at vi hver for sig kunde rulle os ind i vort Uldtæppe, der var ens baade Sommer og Vinter. Om Morgenen drak vi Mælk, der var varmet eller kogt i en Pande af saakaldt Fedtsten. Kaffe og The var slet ikke at tænke paa hos os, der førte vor egen Menage.

I en stor Bordskuffe i Kontoret havde vi Smør, Rugbrød og Surbrød, stundom med, men for det meste uden, Ost, Kjød, Pølse o. l., og her gik vi hen og spiste, naar som helst det behagede os. Et Par Tallerkener var der rigtignok i Skuffen til Afbenyttelse, og dem holdt vi selv nogenledes rene med Avispapir; Dug og Servietter var noget, vi ikke kjendte til. Haandklæder, som Madam Olthafer besørgede, havde vi dog. Støvlebørstning, Kniveslibning og smaa Byærinder besørgede vi selv. Om Middagen 2: efter 2, 3 eller stundom senere, naar Dagens Gjerning og Indtægt var afstemt og opgjort med Kassereren, gik vi i Byen for at spise til Middag paa en af de større Restaurationer saasom Anthony i Boldhusgade (lige overfor den

forrige Studenterforening) eller hos Richard & Rovert i Skvaldergaden. Derefter spadserede vi en Tour eller gik hjem for senere efter Aftensmaden atter at gaa ud; om Sommeren i Regelen til Ratzeborg (det nuværende Sommerlyst), hvor Værten, Madsen, var Linds gode Bekjendt, og om Vinteren til en eller anden af de større Conditiorier, hvor Lind kunde faa engelske eller italienske Aviser at læse. Han kunde nemlig aldrig sove før efter 12 om Natten, og i Regelen vare vi de sidste Gjæster, som Værten fik paa Døren, efter stundom knubbet eller muggen Paa-mindelse. Hele dette Leben var jo for mig en fuldstændig Contrast til Livet og Tilværelsen i Barndomshjemmet. Paa mig havde det en særegen Indvirkning; kunde han ikke sove, saa kunde jeg det, men det hjalp ikke, jeg maatte holde ud og dingle af med ham — længere hen i Tiden endog sovende og drømmende i gaaende Tilstand; thi naar jeg var vaagen, saa var jeg det til Gavns med alt det Liv og den Vildskab, der laa i min Natur, men naar jeg saa sov, da sov jeg ogsaa til Gavns, og han maatte da ofte om Natten bugsere mig hjem med sig, som om jeg var en beruset Mand.

Strax da jeg var kommet til Lind, tog han sig for at lade mig begynde forfra at skrive efter den saakaldte danske (egentlig tyske) Skrift. Da jeg hurtig havde forandret min Haandskrift derefter samt faaet Blikket op for Regnekunstens simple, klare Regler à la Cramer, begyndte jeg at tage Del i Kontorgjærningen: Bogføring, Optælling, Afstemning o. s. v. hvorhos jeg stadig blev holdt til Læsning, især af Engelsk. Ofte tilflød der mig en Extrapræmie bestaaende af en Kobbermark (16 Rbskilling) for hvad jeg præsterede i disse Discipliner. Straf tilfaldt der mig kun sjældent, undtagen senere i Kirken.

Det maa have været et særegent Syn at see den gamle Mand komme med sine 3 à 4 Drengene omkring sig paa hans Søndagsgang til Kirken og derfra. Det var nu ikke altid, at han kunde faa Lov til med os at fylde en hel Kirkestol. Saa gik han da alene ind i Stolen, medens vi kaade Drengene maatte søge Plads paa Sidebænkene, men den Andagt, vi da udviste, var af den Art, at Lind ikke saa sjældent, naar han vilde gaa ud af Kirken

med sit Følge blev overfaldet af Klagemaal og Besværinger over den Forargelse, vi havde givet Anledning til. Dette var især Tilfældet med de gamle Koner i Vartou Kirke. Dette varede dog kun omtrent et Aars Tid. Kjersgaard havde hjenime opført sig slet, stjaalet en Barberkniv fra sin Fader og skulde nu have en grandios Afstrafning, hvortil hans høie, gamle, strænge Fader inviterede baade Lind og mig. Derefter var Chr. Kjersgaard færdig hos Lind. Hosekræmmer Møllers Søn skulde i et større Institut og Høker Kjellerups Søn over til en Broder i Vestindien, og saaledes forsvandt efter Haanden disse Kammerater, af hvilke Kjellerup og Kjersgaard vare de værste til at gjøre Knuder med Lind, og jeg blev da alene tilbage, hvilket hovedsagelig havde til Følge, at vi nu om Sommeren især begyndte vor Kirkegang med Froprædikenen — som det hedder paa slet Dansk — hver Søn- og Helligdag. Dengang eksisterede der ingen Slotskirke, men dog en Slotsmenighed, hvis Medlemmer mere eller mindre hørte til Hofetaten. For denne Menighed blev der hver anden Søndag holdt Gudstjeneste om Middagen i Vartou Kirke af Confessionarius Liebenberg — Tolvprædiken kaldet — altsaa imellem Høimesse og Aftensang. Dette Arrangement var da til Fryd for Lind og til Kval for mig; thi medens det under almindelige Omstændigheder kun var muligt paa en Dag at frekventere 4 Gudstjenester, nemlig Froprædiken, Høimesse, Aftensang og Kl. 6—7 i Stormgaden de helliges 3: Herrenluternes Forsamling, lod det sig nu gjøre hver anden Søndag at drive til 5 saadanne. Da gik det løs: Først til Froprædiken i Holmens eller Helligcists, saa hjem for at faa en Bid Brød, derefter til Vartou, hvor fliv. Stiftsprovst Rothes Fader da prædikede, saa hen i Vandkonsten for i en Fart at faa en Kop Kaffe hos et Par gamle der bøende Kvinder og saa tilbage til Vartou til Tolvprædikenen. Denne varede til c. 1½ à 2, og der var da akkurat Tid til i Trinitatis Kirke at høre den senere høithævede Biskop Mynster, der dengang var en ung Mand og „Aftensangspræst“. Endelig blev der da Tid til at faa lidt Middagsmad for saa derefter at ile ud i Stormgaden, hvor vi bleve stillede op

paa Trappen og i Gaarden, indtil Helligdommens Dør aabnedes Kl. 6. Derefter endte Dagen med de sædvanlige Aftenvandring.

Den antydede Kirkegangs-Mani blev nu efter Haanden som jeg voxede til, mere og mere til Plage; thi den Levemaade, vi førte med Spisekvartersmad, ofte utilstrækkelig Tørkost og kun lidt Søvn, kunde være temmelig god nok for den gamle Mand, men var ingenlunde fyldestgjørende for en Dreng, der var i stærk Opvæxt. Følgen deraf var ganske naturligt, at saasnart Præsten kom paa Prædikestolen, og der saaledes blev Stilhed i Kirken, sov jeg sødeligt ind. Linds Straffemethode bestod i at knibe i Armene, og han knob mig da baade sort og blaa, hvilket stundom var nærved at gjøre slem Skandale, nemlig naar jeg glemmende Stedet vaagnede op med et lydeligt Av eller et andet Udraab.

I min Faders Gjemme fandtes efter hans Død bl. a. en Obo. Denne gav Moder mig, og hos en Marschandiser fik jeg byttet denne for en lille Piccolofløjte. Paa denne øvede jeg mig en Tid i Forsalen og i det til Bygningen hørende Gaardsrum, indtil jeg omsider udfandt en Del Melodier til de Sange, jeg kjendte. Dette vakte Linds Opmærksomhed, og som Belønning for min Flid med, hvad jeg skulde lære paa Kontoret, antog han en ung Capelmusicus Thræn til at lære mig Musik og Fløjtespil. Dette interesserede mig i den Grad, at jeg efter 8 à 9 Ugers Forløb hjemme hos Thræns Fader, der ligeledes var Capelmusicus, kunde aflægge en Slags Examensprøve ved sammen med Sønnen at blæse et Par større Duetter. Den første Fløjte (af Buxbom), jeg fik, blev stjålet fra sin Plads: en Krog i Forsamlingssalen, den anden (Kaliaturtræ), som jeg fik af Lind, eier jeg endnu. Musikken har jeg selv senere i ledige Timer dyrket baade theoretisk og praktisk.

Gamle Lind røg ikke Tobak og brugte heller ikke Skraa-tobak, men Snusdaasen var saa at sige kun om Natten ude af hans Haand. Hans første Introduction hos Mændene var graciøst at byde en Pris. Hans Snus var et Slags sort vestindisk Tobak, som han fik paa afproppede Flasker, og det Antal Flasker Snus, der gik gjennem hans Næse, var betydeligt.

Uden at være egentlig Ornitholog var Lind en stor Fugleelsker; i det før omtalte store Fælleskontor havde han Kanariefugle, Sidskener, Stilledser, Dompapper og Lærker samt Turtelduer. Af disse vare 6 à 8 Stykker i Bure, men de øvrige fri. Alle disse Fugle skulde passes med Vand, Sand og det for hver især tjenlige Fødemiddel, men foruden disse mere almindelige Fugle havde nogle af Københavns gavtyvagtige Fuglefængere faaet Kig paa Lind, og saasnart Vinterkulden, hvad saa ofte sker, tvang nogle af Nordens os ellers fremmede Fugle hertil, kom en eller anden af disse Fuglefængere til os med Korsnæb, Nøddekriger, Moskovitter, Sidensvanser, svenske Gulspurve og Gud ved hvilke flere. Og han købte dem for som oftest faa Dage efter at finde dem døde i en eller anden Krog af Værelset, stundom jaget ihjel af os Drenge; thi da det antoges, at alle Fuglene engang inellem burde have Motion, saa blev da selv de Fugle, der havde deres Hjem i Burene lukkede ud, og nu gik det løs med en Jagen og Fugleflugt, store og smaa imellem hverandre, indtil flere af dem sank gispende og udmattede til Jorden. De, der saa skulde i Burene igjen, vare jo desto nemmere at indfange, men at der derunder og i Fuglenes daglige Liv gaves mangan en god Spas, er let at forstaa. De andre Embedsmænd i Kontoret yndede jo ikke det Griseri, der var forbunden med dette Fuglehold, men fandt sig dog deri, da deres Ophold i Kontoret kun var i den egentlige Forretningstid, og Lind jo ellers var en god Kammerat, saa der var sjeldent Anke herover. Værst var det, at Lind for sin Godtroenhed og sit medfølende Hjerte jævnligen blev skammelig bedraget. En af vore flittigste Fugleleverandører var en gammel, fordrunken Matros. En Dag kommer hans Kone tudskraalende op til os og tilbyder at sælge hans saakaldte Lokkebur : et lavt Bur med mange smaa Rum, hvori kunde være 8 à 10 forskellige smaa Fugle, hvilket Bur hun nu vilde og maatte sælge, da Manden var død, og hun ikke kunde faa ham begravet. Ved Konens Nød og Jammer blev Lind saa bevæget, at han gav hende 2 Rdl. og lod hende derhos beholde Buret, og han takkede inderligt Gud for denne Leilighed til at udføre en god Gjerning mod

den stakkels ulykkelige Enke. Men nogle Dage efter kommer Manden nok saa freidigt barhovedet til Lind og falbyder en Hanlærke, som han havde gjemt under Foret i sin Hat. Ved Synet af Matrosen gik Lind helt baglænds af Forskrækkelse og raabte: „Hvad han? Lever han? Er han ikke død?“ — „Næ Herre! som De seer, er jeg lyslevende; hvad skulde jeg vel have at dø af?“ svarede Matrosen grinende. „Men,“ udbrød Lind, „hans Kone har jo været hos mig og fortalt, at han var død, og endog faaet Penge til hans Begravelse!“ „O, inte andet end ded, goe Herre,“ fik Lind til Svar; „ded sku De aldrig bryde Dem om, for ded er den Onde lyne mig Løgn, og hvis hun har sagt saadan no'et, saa har hun været fuld! aa bryd De Dem bare inte om ded.“ Dette var hele den Trøst og Tak, Lind fik for sin Barmhjertighed. Matrosen blev naturligvis jaget bort med sin Lærke, og Lind fortabte sig i alvorlige Betragtninger over Menneskenes Slethed.

Om Aftenen sad Lind sædvanligvis med to Lys foran sig og læste høit op af en engelsk Bog f. Ex. Robinson eller Præsten i Wakefield. Vi tre eller fire Drengene stod da ved Siden eller bagved ham, og efter at han havde læst passende Stykke op af Bogen, maatte en af os paa Omgang ordret oversætte det læste paa Dansk; men saa havde vi i Forveien hver nappet en af de tamme eller halvtamme Smaafugle og aller bedst som Lectionen foregik, kom da en af vore Fugle enten op paa Linds Hoved eller Skulder, hvor over han blev baade glad og rørt. Naar saa Fuglen hemmelig fik et Dask, saa den fløi hen og slukkede Lyset, var det jo for os en forøget Morskab og kjærkommen Afbrydelse i Undervisningen.

Af Sygdomme under mit Ophold hos Lind erindrer jeg kun, at jeg fik Skarlagensfeber, men denne blev aldeles uønsket. Læge kjendte vi ikke til, og følgelig blev jeg hverken holdt i Sengen eller fik Medicamenter, men gik ud baade tidlig og sildig, selv da Skalningsperioden indtraadte. Følgen heraf blev, at det endte med en Vattersot, hvorfor Lind hos en god Bekjendt af sig, der var Provisor paa Salomons Apothek, fik et Middel, hvorved denne Efterve ligeledes forsvandt. Samme Provisor, som jeg

iøvrigt aldrig saae hos os, blev mig imidlertid til stor Plage. Lind havde nemlig faaet den absurde Ide, at en opvoxende Dreng engang hver Maaned eller sex Ugersdag burde renses ved Brækmiddel, og bemeldte Provisor var saa samvittighedsløs paa Linds Forlangende at forsyne ham med Brækpulvere. Disse maatte jeg da døie paa sædvanlig Maade med det dertil hørende lunkne Vand og derefter udstaa de tilsigtede Maveconvulsioner og Opkastninger. Som større Dreng fandt jeg paa, saasnart jeg skulde have Pulveret at forsyne mig med en forsvarlig stor, tør Rugbrødsskorpe, som jeg hemmelig knuste saameget, at den som en fast Prop kunde gaa ned og lukke for Opkastning ud af Mavemunden, idet jeg da søgte at skuffe Lind ved at bortpracticere det lunkne Vand, hvilket jeg lod som jeg drak, medens jeg derimod heldte det udenfor ned ad Brystet.

Da jeg omtrent efter et Aars Forløb blev alene med Lind, var det forbi med alt Drengeskab. Jeg fantaserede da i Enrum enten paa min Fløite eller i slette Vers paa Papiret, eller jeg fordybede mig i en eller anden Bog, som jeg opnusede i Linds Bibliothek. Omsider blev Engelsk vort daglige Omgangssprog, og det morede Lind særdeles, naar vi spadserede paa offentlige Veie eller Gader at vække Opsigt ved lydeligt at passiare med mig paa Engelsk. Af Omgangsvener havde han ikke andre end ovennævnte Mr. Coc, en gammel Instrumentmager Hoffmann i Knabrostrædet og et Par veritable engelske Huse i Bredgaden, hvor han dog sjeldent kom; men over alt skulde jeg være med baade hos Høie og Lave, selv naar han engang imellem besøgte Geheimeraad Malling, og naar han besøgte de fattige Hjem for deltagende at yde Hjælp. Han havde en gammel Søster, som han underholdt, hun boede i Lønganstrædet, og kun naar jeg skulde bringe hende noget eller havde et eller andet særligt Ærinde at besørge, fik jeg Lov at gaa paa egen Haand. Moder havde efter Faders Død søgt og erholdt en Plads hos Oldfruen ved Fødselsstiftelsen, en Madam Frost, der nok ikke var videre god, og hvor hun, der havde regjeret som en selvstændig og agtet Borgermadam, nu maatte virke i en underordnet Stilling og ofte arbeide strengt i Forhold til sin Alder; men hun havde

dog sit Udkomme. Nu havde hun imidlertid en Cousine, en gammel Jomfru Kjær, der i lille Kongensgade i en Stueetage havde etableret en Fabrik og Handel med Kjødffars, Kjødpoelser, Rullepoelser o. s. v. der havde vundet et vist Renommé, og gik godt. Hun var meget ældre end Moder, og da hun vilde trække sig tilbage fra Forretningen (det var i 1821) overtog Moder denne. Hun kunde nu saa jævnt hen ernære sig herved, tage min Søster Petrine hjem til sig, samt lade ogsaa mig engang imellem komme hjem. Dette skete dog ikke ofte; thi Lind vilde og kunde ikke afsee mig synderligt. Den eneste Gang han afveg herfra blev uheldbringende for ham og betydningsfuld for mig. En Eftermiddag i Feb. 1822 kom den førmtalte Mr. Coc til Lind, der saa sagde til mig, at han og Coc den Aften skulde et Stød hen, hvor jeg ikke kunde gaa med, hvorfor han bød mig gaa hjem til Moder og blive der, til han kom og hentede mig senere paa Aftenen. Dette gjorde jeg; da Klokken imidlertid var bleven 11 og derover, og Moder trængte til at komme til Ro, lod hun mig gaa. Det var en klar Frostnat, og da jeg ikke var forkjælet, kunde jeg jo i alt Fald oppebie hans Hjemkomst paa Bænken i Colonnaden uden for Bygningen. Saaledes blev det, og jeg havde vel siddet og sovet der en Times Tid, da der ved Vagten blev gjort Allarm og Anmeldelse om, at en gammel Mand, formentlig en Skipper, var gaaet Feil af Holmens Bro og saaledes faldet i Canalen. Man havde nu fisket ham op, og da Kassen med Redningsredskaber for Drukneede i Følge det ved Vagten opslaaede sort-hvide Skilt var her, kom nu fire Vægttere bærende den Forulykkede paa en Stige, ledsaget af en fra nærmeste Barberstue ved Holmens Canal afhentet Barbersvend samt enkelte af de nysgjerrige Personer, der indfinde sig til enhver Tid og paa ethvert Sted. Blandt disse var nu ogsaa jeg. Den paagjældende laa paa Maven, men da han var bleven bragt ind i Vagtstuen, og Redningskassen var taget frem blev han lagt paa Ryggen paa Bordet og nu saae jeg til min grænseløse Forfærdelse, at det var min gamle Velgjører Lind. Jeg skreg høit, græd og fortalte, hvem den gamle Mand var, opfordrede de Tilstedeværende til at gjøre alt for at bringe ham til Live, kram-

mede og gned den Dødes Hænder. Jeg siger „den Dødes“, thi død var han, og var han det ikke, saa maatte han blive det. Først skjændtes nemlig Vægteren og Barbersvendenden om Behandlingen; da Kassen saa kom frem, viste det sig, at den var lukket med Commandantskabets Segl, som Vagtcommandeuren, en Underofficer, ikke vilde aabne, før han ved en afsendt Ordonnants fik indhentet Commandantens Tilladelse dertil — han var jo en Soldat af Frederik VI's Skole. Efter en Del Kjævl herom, angav Barbersvenden sit Navn og erklærede, at han paa sit Ansvar vilde aabne Kassen. Dette skete, og saa viste det sig, at den — som alt i den Tid — var i høieste Grad i Uorden og til ingen Nytte, idet der i den kun fandtes et Par Børster, en ubrugelig Sprøite og nogle Smaaflasker, hvis Indhold dels var udtørret og dels fordærvet. Saaledes hengik godt en halv Time, og da man endelig sprættede Klæderne op og forsøgte en Aareaabning, konstaterede Barbersvenden, at det Hele var koldt, stift og dødt. Jeg fik da Lov til at tage Linds Nøgler, og da jeg bestemt lovede, at der strax næste Dag skulde blive sørget for Liget, blev det tilladt at dette forblev i Vagtstuen den Nat. Der stod jeg i den vinterkolde Morgendæmring. Atter en voldsom, unaturlig Død, atter en Sønderrivelse af Forholdet! Atter dyb Sorg og Mørke omkring mig! Nedbøiet vaklede eller stavrede jeg da hen i Lille Kongensgade til Moder for at bringe hende den forfærdelige Efterretning om det passerede og for hos hende at oppebie Morgendagen, da jeg kunde gaa til Kontoret og gjøre Linds Colleger bekendt med Nattens Hændelse. I Følge Mr. Cox's Forklaring havde han Kl. c. 11 eller noget derover fulgt Lind hjem til Vagten, hvor de vare skiltes ad. Lind maa da være kommet i Tanker om, at han havde lovet at hente mig hos Moder, og i dette Øiemed er han alene vendt om og har villet gaa over Holmens Bro. Denne var en Træbro med et simpelt aabent Jærngelænder og en ussel Tranlygte paa hver Side. Ved Broens høire Side umiddelbart op til denne var et saakaldt Slæbested, der om Natten blev lukket med store Trælemme, der ganske gik i Retning med Broen, og ved dette Slæbesteds høire Side var ligeledes anbragt en af bemeldte søv-

nige Tranlygter. Der var saaledes 3 Lygter i lige stor Afstand fra hverandre, og begge de aabne Rum imellem disse begyndte, naar man kom fra Slotspladsen med en ligeartet skraat opstigende Træbro. Den der i den slette Belysning tog Feil og gik ad Slæbestedslemmen, maatte plumpe ud i Canalen.

Nogen Tid derefter skete det samme med en Tjenestepige, som dog blev reddet, fordi Skjørterne havde baaret hende op; dette blev dog, ligesom Tilfældet med Lind, aldeles uænset, indtil en Artillerist med ^{to} Commisbrød under Armene paa samme Maade gik i Vandet og druknede. Saa først blev der i lige Retning med Bolværket reist et Par Pæle og slaaet en Bom for bemeldte Fælde. Saaledes skulde da denne ædle, gudfrygtige og menneskekjærlige Mand ende sit Liv ved en ufrivillig Kuld-bøtte ud i den mørke Canal. Han der under Forsynets besynderlige Beskyttelse flere Gange var seilet over det atlantiske Ocean, havde pløiet Middelhavet og det ægæiske Hav i flere Retninger, havde baade der og i Ørkenen overstaaet saa mange Farer, som han saa gjerne fortalte om, han skulde nu i sin høie Alder ende sit Liv paa en saadan Maade blot for efter sin Bestemmelse at gaa hen og hente mig, der sandsynligvis allerede da sad og ventede paa ham. Jeg var 14¹/₂ Aar gammel; at jeg allerede dengang og endog længe før var temmelig brugbar og paalidelig, havde jeg haft Leilighed til at bevise. Vor skikkelige Kasserer, Berthelsen, havde stadig laboreret under en tiltagende Øiensvaghed, og da det Tidspunkt kom, da han skulde underkaste sig en Øienoperation, var Lind saa god — for at B. ikke skulde miste noget af sin knappe Embedsgage — tillige at overtage Kassererforretningen, som han saa satte mig til at besørge, skjøndt jeg kun var 13 Aar, og Oppebørslerne daglig vare mellem 1200 og 2000 Rd. Disse Penge bleve derefter hver Dag af mig bragt til „Zahlkammeret“, som det dengang hed, og Regnskab af Lind paa B.'s Vegne aflagt hver Maaned, uden at jeg mindes, at der indtraf andre Feil eller Uheld dermed i henved et Aar, end at jeg et Par Gange blev narret med falske Sedler, hvilket ikke var saa besynderligt, naar det erindres, at man da endnu havde Eenrigsdalerssedler, der derhos vare saa slette i Originalen,

at jeg for Spøg temmelig skuffende efterskrev en saadan, men fik speciel Straf derfor, da jeg nok saa stolt og trohjærtet kom og viste Lind den.

Det gjaldt nu om uopholdelig at faa mig confirmeret, men der var kun 2 à 3 Maaneder til Paasken, og de almindelige Sognepræster havde nok af Confirmander, saa at de ikke vilde modtage en Marodeur eller Efternøler, som jeg kunde anses for. Moder fik da den Ide, at tage mig med hen til Hofconfessionarius Liebenberg, der som Slotspræst kun havde faa Confirmander. Han examinerede mig strax og fandt mig tilstrækkelig moden til Antagelse — jeg kunde naturligvis dengang alle Evangelierne, de fleste Psalmer m. m. udcnað, som Følge af min flittige Kirkegang i de 4 $\frac{1}{2}$ Aar hos Lind. Jeg blev saa confirmeret i Vartou Kirke i April 1822; vi vare kun 3 Dreng, men 11 Piger. Geheimeraad Malling havde paa given Anledning sagt til Lind: „Ja, sæt De Hoved paa Drengen, saa skal jeg nok sørge for ham,“ og i Henhold hertil meldte jeg mig hos Excellencen. Det lod ogsaa til, at han havde en Hensigt med mig, thi han opfordrede mig til at see, om jeg kunde skaffe mig nogen Undervisning i Bogbinderi, da der i Statsarchiverne forekom saa mange Sager og Aktstykker, som man ikke kunde lade Uindviende see. I et Par Maaneder arbejdede jeg derfor nogle Timer daglig hos en gammel Bogbinder Scharling i Lille Kongensgade, men hvad Malling angik, saa viste det sig snart, at Ordsproget „Naar Barnet er dødt, er Fadderskabet ude,“ var fuldstændig berettiget. Vi satte Avertissementer i Avisen, og jeg meldte mig efter andres, men Sommeren og Efteraaret hengik, uden at det blev mig muligt at opnaa noget. I min Fortvivlelse gik jeg endog til den gamle General, Grev Schulemburg og meldte mig eller begjærede Ansettelse ved Fodgarden enten som Underofficer eller som Hoboist, men han syntes, jeg var for lille dertil. Onsider ved Nytaarstid blev jeg efter et Avertissement „antaget paa Prøve“, som det hed, af en Kjøbmand Zoffmann i Kjøge, der vilde have en Dreng, som han kun behøvede at give Føde og Husly, og som han kunde tumle og jage med. Naa, Moder og jeg vare villige nok, og hun især saae et bestemt Fingerpeg her af den

urokkelig fast bestemte Skjæbne; thi jeg var jo født i eller under Vægtens Himmeltegn, og saa var det jo givet, at jeg skulde finde mit Erhverv ved Handelen. Alt blev nu ordnet i en Fart, og en af de første Dage i Januar skulde jeg afsendes. I en af Gjæstgivergaardene paa Vestergade opspurgte vi en Bonde, der havde hjemme paa den anden Side af Kjøge og altsaa skulde igjennem denne By; da de 5 Mil ad gamle Kjøge Landevei var en Dagsreise, skulde vi age fra Hovedstaden om Morgen. Jeg mødte da i fuldstændig Sommercostyme, kun forsynet med en gammel tynd Chenillie og en Voxdugskasket paa Hovedet. Dengang kjendte nemlig Borgerbørn hverken til Uldtrøier eller Underbenklæder, og Costymet om Vinteren var derfor kun ved lidt Overtøi forskjelligt fra om Sommeren. Jeg satte mig freidig og glad op hos Bonden og forestillede mig den forestaaende Reise som en Slags længere Skovtur, men jeg fik snart andet at vide. Det var nemlig en meget streng Kulde, Frost med Blæst fra Kallebodstrand, som Veien dengang saa temnelig fulgte. Ved hver Kro holdt Bonden, gik ind og forfriskede sig, medens jeg krøb sammen og blev siddende helt stiv og gennemfrossen uden at faa hverken vaadt eller tørt. Da vi efter 7 à 8 Timers Kjørsel kom til Kjøge og holdt udenfor Zoffmanns Butik, var jeg halvdød, idet jeg ikke mere var i Stand til at røre et Lem; see og høre kunde jeg endnu, men Tungen var allerede stiv i Munden, saa at jeg, da man løftede mig af Vognen og bar mig ind, ikke kunde sige saa meget som „god Dag“. Samme Mester Zoffmann havde nylig giftet sig og etableret en ussel lille Handel. Ved de saakaldte Kalvekudske, der fra de store Godser hinsides Kjøge kjørte gennem denne til Kjøbenhavn omtrent hver 3^{die} Dag, fik Z. herfra Colonialvarer, Kaffe, Sukker, The, Ris o. s. v. i Pundervis, som vi saa afveiede i Lod og Qvinter i smaa spidse Papirposer. Dem solgte vi saa til dem af Nabolagets Smaafolk, der behøvede slige smaa Kvantiteter. Den unge Madam spandt Hørgarnstraad, denne farvedes blaa, rød, sort og brun, og jeg vandt den paa en Vinde og dokkede den op, for saaledes at sælge den til Lysthavende. Z. havde været Isenkræmmersvend og forstod ved Hjælp af en Fil at lave Strikkepinde af Jærn-

traad. Dette lærte jeg da ogsaa snart; Pinde af forskjellige Dimensioner i Tykkelse bleve da bundne sammen 5 i hvert Bundt, det kaldtes „en Gang“. Lysestøbere vare vi endelig ogsaa. Hele denne Negocie havde jeg lært, inden 2 Maaneder vare hengaaede, og der blev nu forhandlet mellem Z. og Moder om Kontrakten. Z. fordrede, at jeg skulde staa 5 Aar i Lære, og at Moder imidlertid skulde holde mig med alle Klædningsstykker, saavel de indre som de ydre. Jeg skrev til Moder og protesterede afgjort mod, at nogensomhelst Kontrakt blev oprettet, dels fordi jeg aldeles intet kunde lære af Handelsvæsen og Bogføring hos Zoffmann, og dels fordi han efter at de to saakaldte Prøvemaaneder vare hengaaede, og han ansaa det for fastslaet, at jeg skulde blive hos ham, var begyndt at behandle mig slet. Han havde nemlig i Marts Maaned givet mig Nattelogi i et Slags Skur ude i Gaarden, der hidtil var blevet benyttet til Hønse- og Duchus, men befundet for koldt for Dyrene. En af vore Handelsartikler var Sirup; dette havde vi hidtil erholdt i en Dunk, hvoraf det hældtes paa den Blikkande, der havdes i Butikken. Men engang havde Z. grebet sig rigtig an og faaet en Halvotting hjem, med et Vridbor blev der boret et Hul af Tykkelse som en Pennepose. Halvottingen blev lagt paa et Lad, Kanden sat paa Gulvet saaledes, at den tynde Sirupsstraale lige kunde falde ned i Kanden, og da det vel kunde vare et Par Timer, inden denne blev fyldt, blev jeg anbragt paa en Skammel med en Pind i Haanden til at sætte i Hullet, naar Kanden var fuld. Om Aftenen Kl. 8 à 9, da dette var ordnet saaledes, tog Z. sin Kone under Armen og gik. Der sad jeg og gloede saa længe paa den kjedelige tynde Sirupsstraale, til Søvnens sænkede sig paa mine Øienlaage, og da intet Menneske kom i Butikken, gik alt sin rolige Gang. Lyset brændte ned i Stagen, Siruppen flød over Kanden og hen ad Gulvet, medens mit Hoved hang sovende ned paa mine Knæ. Uagtet Tabet af Sirup var saare ringe, da det Hele var løbet hen i en Krog paa Gulvet, hvor vi øste det op og solgte det ligegodt — thi noget Snavs mere eller mindre i den Sirup, der da solgtes, var ikke til at mærke, — kjendte Zoffmanns Raseri dog ingen Grænse. Han slæbte mig ved Haaret

ind i Stuen, satte mit Hoved mellem sine Ben og pryglede mig saaledes, at baade Næse og Mund blødte stærkt paa mig. Jeg blev derpaa kastet ind i mit Sovehul med den Besked, at næste Gang jeg saaledes forsov mig, skulde Blodet ikke alene komme til at flyde af Næse og Mund, men ogsaa ned ad Ryggen. — Nu skrev jeg kort og godt til Moder, at dersom hun nu ikke inden 8 Dage gjorde Alvor af at tage mig herfra, vilde jeg følge Faders Exempel, løbe min Vei, kaste mig ud i Livet, hvorledes dette end blev, og hun kunde være ganske rolig — hun skulde aldrig mere faa mig at see. Nogle Dage efter kom da ogsaa Moder til Kjøge, optraadte med fornøden Alvor og Kraft mod Zoffmann og fik Sagen ordnet saaledes, at jeg nogle Dage efter skulde sendes hjem med mit Tøi.

En svensk Kjøbmand, der kaldte sig „du Bordieu“ og boede i Carlscrona, søgte i Avisen en dansk Dreng; jeg meldte mig, og han tilbød strax at tage mig med sig, gjorde rigtignok Krav paa, at jeg i 6 Aar skulde være Lærling, men til Gjengjæld skulde han holde mig med Klæder og alt nødvendigt. Min Kuffert blev da pakket og sendt ud paa Toldboden, men da intet Menneske dengang kunde komme over et Lands Grænser eller ind i et andet Land uden Pas, løb jeg i sidste Øjeblik til Politikontoret for at faa et Pas. Her maatte jeg opgive, hvad min Fader havde været, og da man hørte, at han havde været Coffardicaptain, som det da hed, blev det mig paalagt først at skaffe Attest fra Mønstringsskriveren, Sletting, om at jeg ikke stod i Sørullen. Herom havde vi ikke den mindste Anelse; men see, jeg, en Borgermandssøn i Kjøbenhavn (hvilke da alle vare fri for Værnepligt) var som Søn af en Sømmand ligesaa fuldt under Vornedskabet som dengang Bondens Søn. Altsaa intet Pas, ingen Reise og ingen svensk Emploi! Væk vare alle Planer og Forhaabninger, væk reiste Svenskeren, og jeg traskede hjem igjen til Moder i Lille Kongensgade med min Koffert. Et Gavn havde dog denne lille Episode, i det Moders Lavværge, Procurator Taagerup, boende i Kommoden ved Raadstuen, derefter ansøgte og erhvervede for mig Afskeds-patent af 25 August 1823, hvorefter jeg var udslettet af Sø-

rullen. Sommeren gik hen, jeg fyldte mit 16de Aar, og endnu syntes alle de Veie, Moder og jeg attraaede, at være lukkede. Men endelig lykkedes vore Efterforskninger i Efteraaret 1823. I Følge et Avertissement i Berlingske Avis, hvori der søgtes en rask Dreng til en Provinskjøbmand, meldte jeg mig hos Hørkræmmerne Jensen og Lange paa Vestergade. Principalen var Købmand Clemens Bloch i Stege paa Møen, og da der netop i Havnen laa en Skipper fra Stege, der kunde tage mig med, blev alt i en Fart bragt i Orden. Den 5te November 1823 sagde jeg Hjemmet Farvel med let Hjerte og glad Sind, og den 9de s. M. om Morgenen gik jeg i Land i Stege, meldte mig hos Købmand Bloch og blev vel modtaget. Da vi efter et Par Maaneders Forløb fandt os tilfredse med hinanden, blev Contracten undertegnet, lydende paa at jeg i 6 Aar fra 1 Januar 1824 at regne skulde staa i Lære og i dette Tidsrum have alt i Blochs Hus; den 1 Januar 1830 skulde jeg erklæres for Svend, have Svendeklædning, og hvis jeg ønskede det og Bloch var tilfreds med mig, blive et Aar hos ham som Svend. Stege var dengang en nærsom By med betydelig Skibsfart og Kornhandel. Den største Handel drev gamle Christopher Hage, men næst efter ham var Bloch en af Byens Matadorer. Foruden Kornhandelen havde han en komplet Tømmerhandel, Oplag af Jern, Kul, Sild, Salt, Kalk, Tjære og Fisk m. m. henhørende til Hørkramvarer, fuldstændig Urtekramhandel, alle for Bondestanden fornødne Manufakturvarer lige til Silkebaand i alle Nuancer; endvidere solgtes Porcelain, Glas, Brændevin og andre Spirituosa. Brænderi drev han ligeledes. Endelig solgte han alle Slags Saalelæder samt Smurtlæder, det sidste endog fra eget Garveri. Her var altsaa nok baade at lære og tage fat paa fra Morgen tidlig til Aften, og det gjorde jeg ogsaa med alt det Liv og den Lyst, der boede i mig. Paa Grund af Blochs tidligere Erfaringer fik jeg aldrig Lov til at komme ud hverken til Bøndergilder eller andre Fornøielser udenfor Huset, men da vi havde Heste og Vogne samt Ridehest til de forefaldende Forretninger, og Handelen var saa livlig, flersidig og omfattende, savnede jeg slet ikke saadanne Fornøielser, hvortil der desuden aldrig syntes at være Tid.

(Sluttes).

Spørgsmaal og Svar.

Svar.

I.

(3. Række, VI, S. 74, Spørgsmaal 5).

I Anledning af Godseier Adam Løvenskiolds Spørgsmaal angaaende flere Medlemmer af Familien Schubart meddeles nedenstaaende Stamtavle over Familien, hvoraf de ønskede Oplysninger kunne faas, og som meddeles i sin Helhed, da den berigtiger og supplerer de tarvellige Oplysninger, særligt om Familiens ældste Led, som findes i Benzons Stamtavler i Rigsarkivet.

Familien Schubarts danske Stamfader Ritmester Johan Valentin Schubart, † 1709, om hvem Tidsskriftets II R. IV, 279 indeholder forskellige Oplysninger, er ifølge Epitafiet over ham i Harte Kirke født i Erfurt 1630 (Hofmans Fund. IV, 702); det samme siges i en Rulle fra 1672 over Ditlef Rantzau Regiment¹⁾, hvori han s. Aar var bleven Cornet; heri anføres tillige, at han havde begyndt sit Krigerliv som Rytter under den svenske Oberst Ascheberg, hvor han stod i 1 Aar, derpaa 3 Aar som Korporal og Kvartermester i weimarsk Sold, hvorpaa han traadte i dansk Tjeneste først 2 Aar i Friises Regiment, siden 10 Aar i Hestgarden. 1684 angiver han, der s. A. er bleven reduceret som Kvartermester, at han er bleven saaret for Wismar og 2 Gange haardt saaret i Skaane²⁾.

Om Ritmesteren har hørt til en tysk Adelslagt, vides ei; Navnet forekommer ret almindeligt i flere Egne i Tydskland i borgerlige Stillinger, ligesom ogsaa her i Landet i forrige Aarhundrede³⁾. Hverken Ritmesteren, hans Søn Generalen eller Sønnesønnen Carl Rudolf synes at have prætenderet Adelskab, og ingen af dem skriver sig von Schubart; dette er ganske vist intet Bevis særlig for den førstes Vedkommende, men for Sønnen og Sønnesønnen synes det dog mærkeligt, da de leve paa en Tid, da ikke alene enhver Officer, som var Adelsmand af tysk Extraction, brugte Partiklen „von“ foran

¹⁾ Landetatens Regnskabssager VII, A i 13.

²⁾ Breve til Overkrissecretsairen ²²/₁₁ 1684.

³⁾ Saaledes kan nævnes den udbredte kjøbenhavnske Bogtrykkerfamilie Schubart; Georg S. døde som Undermester i asiatisk Compagni; Anne Cathrine S., Enke efter Kammerraad Mathias Grønvold af Aarhus døde 1763 (Jydske Reg. ²⁵/₂ 1763); Auditeur Thomas Christoffer S. og Mette Hansdatter fik ¹⁶/₁₀ 1722 døbt Datteren Christiane Dorothea i Garnisonskirken, han var født i Brandenburg; Conrad Ditlev S. blev gift i Fløstrup ²⁴/₉ 1779 med Dorte Hansdatter; Lieutenant Johan Conrad S. og Christine Marg. Nassem faar ²¹/₁₂ 1765 døbt Sønnen Cornelius Ezechie Conrad i Garnisonskirken; Caspar S., der har været Lieutenant i Lüneburg, foreslaas 1705 til Lieutenant (Ref. Sag. ²⁸/₁₁ 1705) og blev ²⁶/₆ 1715 Skovrider paa Dronninglund, efterat han i 14 Aar har været Drabant hos Dronningen (Rentek. Bestallingsbog), han døde 1742 i Oldenburg (Memorialer 1742), hans Enke Cathrine, der ikke efterlod nær Slægt, døde 1754 i Kjøbenhavn (Hof- og Borgrettens Skifter). Henrik S. blev begravet i Fredericia ⁸/₂ 1744.

Navnet, men Brugen heraf i Armeen ogsaa for andres Vedkommende begyndte at blive ret almindelig. Først efter at Carl Rudolf Schubart og hans Døttre havde indgaaet deres adelige Ægteskaber, og Sønnen Herman 1811 var bleven baroniseret, synes Familien at have prætenderet Adelskab; da saaledes cand. jur. Ernst Chr. Herman Schubart 1848 blev viet i Slagelse, skete der i Henhold til danske Lov ingen Tillysning, da Brudgommen var Adelsmand, men der fremlagdes intet Bevis i saa Henseende, saa Presten maa have fundet Paastanden derom tilstrækkelig. Baron Herman Schubart selv synes ifølge Yngvar Nielsen: „Grev Herman Wedel og hans Samtid“, 1 B., 13, at have betragtet sig som borgerlig født. Imidlertid maa det bemærkes, at 2 Brødre Schubart af en anseet Slægt i Gørlitz 8 Juni 1539 fik et Vaabenbrev af Kong Ferdinand I, og af dem hed den ene Valentin ligesom Ritmesteren; af samme Familie blev senere et Par Medlemmer 1583 ophøiet i Adelstanden og fik deres Vaaben forbedret¹⁾; desværre kjendes denne tyske Slægts Vaaben ikke; den danske Familie brugte som bekendt et Vaaben, hvori en Vildmand²⁾.

Johan Valentin Schubart havde ifølge Epitafiet i Harte af 1. Ægteskab 13 Sønner og 1 Datter; 1680 havde han 6 Sønner levende; 1707 anføres det, at han har havt 13 Sønner, hvoraf den største Del ere „geblieben“ i Kongens Tjeneste i Ungarn, Italien og Brabant³⁾. Da hans Enke i 1709 fra Kolding ansøger om at beholde Mandens Pension og Frihed for Gaarden i Harte, synes det at fremgaa, at kun Sønnen Herman Michael af første Ægteskab lever, idet hun anfører, at hendes øvrige Børn ere umyndige; blandt de da døde Sønner nævner hun en Søn, død som Lieutenant i Hestgarden og en Søn, falden 1702 ved Nimvegen som Vagtmester⁴⁾. Af sit andet Ægteskab med Mette Nielsdatter Busch, med hvem han blev gift i Kolding ¹⁴/₇ 1700, havde Ritmesteren 3 Sønner og 1 Datter. Af Børnene kjendes:

- I. Christian Valentin Schubart, dbt. i Frelserens Kirke paa Christianshavn ²⁸/₇ 1664, død før 1666.
- II. Johan Adolf Schubart, } døbte i Frelserens Kirke Dom. p. 24 Trin.
- III. Valentin Christian Schubart, } 1666, døde før 1682.
- IV. Herman Michael Schubart, dbt. i Frelserens Kirke ²/₁₂ 1668, var 1682 den ældste levende Søn, da han blev antaget til Rytter⁵⁾. ³⁰/₅ 1700 blev han Ritmester i Ahlefeldts Regiment, Major ²²/₂ 1707, Oberstlieut. ²²/₄ 1710, siden Generalmajor og Chef for et Rytterregiment. Han døde ²⁶/₁₁ 1743⁶⁾,

¹⁾ Ledebur II, 408; Stammbuch des Adels in Deutschland, III, 352, Regensburg 1865. Til denne Slægt hørte maaske Ester Elisabeth Schubart, gift med Conferentsraad Bernhard Leopold Volckmar v. Schaumburg og Etatsraad, Berghauptmand Joh. Ludvig Schubart, som af Benzons urigtigt gjøres til Søn af Valentin S., men som skal være født i Hannover.

²⁾ Mærkværdigt nok forsegler den senere General Herman Michael Schubart i 2 Aar i Træk, 1705 og 1706, Mynsterrullen for sit Compagni (Hjælpetropperne i Brabant 1701—12. Schnells Regnskaber) med et Vaaben, i hvis 1. Felt et skaktavlet Kors, 2. og 3. Felt en Løve, over Vaabnet en Krone, men da han 1707 bruger Vaabnet med Vildmanden, har han maaske de 2 foregaaende Aar benyttet et laant Signet.

³⁾ Refererede Sager ¹/₂ 1709.

⁴⁾ Ref. Sager ²³/₆ 1709.

⁵⁾ Personalh. Tidssk. 2 Række, IV, 279.

⁶⁾ Alm. Enkekasse.

og $^{13}/_{12}$ s. A. udstedtes der Bevilling til hans Ligs Forflyttelse til Christiansdals, d. e. Dalum Kirke¹⁾. Han var gift med Anna Sibylle Schorr, død i Fredericia $^{24}/_4$ 1763, 83 Aar gl., Datter af Oberst Hans Christian Schorr.

Børn:

- a. 1. *Marie Mette Sibylle*, f. $^{26}/_2$ 1709, død i Assens $^{10}/_2$ 1769, begr. s. St. $^{20}/_2$, gift i Odense $^{19}/_6$ 1729 med Oberst Gustav Ehrenreich Poel²⁾, † $^{5}/_7$ 1742, der 1° var gift med Cecilie Elisabeth Lerche, † i Odense $^{8}/_7$ 1724, 24 Aar 10 Maaned og 14 Dage gl., bisat i St. Hans K. $^{13}/_7$, 2° 1725 med Margrete Agnete Pultz, † i Odense $^{4}/_7$ 1726, 24 Aar mindre end 4 Maaned og 4 Dage gl., bisat $^{8}/_7$ i St. Hans K., 3° paa St. Knuds Kloster i Odense $^{20}/_1$ 1727 med Sophie Amalie Reichau, dbt. $^{22}/_4$ 1703, † i Odense $^{6}/_1$ 1729, bisat $^{13}/_1$ i St. Hans K.
- b. 1. *Carl Rudolf Schubart*, f. $^{23}/_9$ 1714³⁾, † i Odense $^{9}/_{10}$ 1759, bisat $^{18}/_{10}$ i Dalum Kirke⁴⁾, blev $^{12}/_{11}$ 1734 Lieutenant i Neubergs Rytter Regt., fik Majors Karakter $^{4}/_9$ 1747, blev Major $^{31}/_7$ 1754, Oberstlieutenant $^{19}/_6$ 1755 og Deputeret i Generalkommissariatet $^{7}/_8$ 1759. $^{8}/_7$ 1744 blev han i Odense gift med Marie Elisabeth v. d. Maase, f. $^{19}/_{11}$ 1722, † i Odense $^{20}/_7$ 1746; gift 2° 1751 med Inger Løvenskiold, f. $^{2}/_9$ 1732, † $^{10}/_{12}$ 1808.
 - a. 2. *Herman Michael Christian Schubart*, f. paa Clausholm, dbt. i Voldum $^{25}/_4$ 1745, † i Assens $^{21}/_6$ 1798, blev $^{16}/_6$ 1759 virkelig Cornet i holstenske Rytter Regt., fik $^{14}/_5$ 1760 Premierl. Karak., kom paa Sorø Academi $^{18}/_4$ 1761, blev Premierlieutenant $^{23}/_2$ 1763, fik Afsked som Ritmester $^{14}/_2$ 1770, Generaladjutant $^{11}/_{12}$ 1782; Toldinspecteur i Assens. Eier af Anderupgaard. Gift i Odense $^{12}/_9$ 1770 med Elisabeth Ramus, dbt. i Odense $^{14}/_7$ 1751, † under et Besøg paa Selleberg $^{27}/_9$ 1816. Børn⁵⁾:
 - a. 3. *Carl Rudolf Jacob Schubart*, f. i Assens $^{29}/_8$ 1775, dbt. $^{11}/_7$ † i Odense $^{26}/_3$ 1847, Ritmester, siden Toldforvalter i Kjerteminde, Eier af Selleberg Hovedgaard 1815—23. Gift med Regitse Sophie Sehestedt, f. $^{26}/_{12}$ 1793 (4?)⁶⁾, † $^{20}/_4$ 1867.
 - a. 4. *Frederikke Elisabeth Adolfine Marie*, f. $^{29}/_1$ 1813, † $^{23}/_3$ 1888, gift $^{16}/_{10}$ 1836 med Postmester, Major Julius Oluf Redsted Høhling, f. $^{28}/_{10}$ 1803.
 - b. 4. *Herman Christian Henrik Schubart*, f. $^{24}/_{10}$ 1815, † $^{6}/_1$ 1872 paa Oringe⁶⁾, cand. juris, Herredsfuldmægtig i Odense Herred.
 - c. 4. *Josephine Caroline*, f. paa Selleberg $^{1}/_8$ 1817, † i København $^{16}/_9$ 1868, gift $^{4}/_{10}$ 1844 med Grosserer Christian Bjørn v. Schmidten, f. $^{18}/_3$ 1816.
 - d. 4. *Sofus Peter Octavius Schubart*, f. paa Selleberg $^{81}/_8$ 1819, † 1839.

¹⁾ Fynske Reg.

²⁾ Denne var en Søn af Ritmester Bernhard Poel af en münstersk Familie, der førte et Vaaben, hvori 2 svømmende Ande, paa Hjelmen en And.

³⁾ „Inscriptionen paa Lig Kisten over Oberstl. C. R. Schubart“ i det st. kgl. Bibliotek; hans og Faderens Kister ere senere førte til Trolleborg Kirke.

⁴⁾ St. Hans Kirkebog.

⁵⁾ Se Skiftet i Fyens Provinsarkiv.

⁶⁾ Se Richter, jurid. Stat.

- e. 4. *Clara Nathalie Hermandine Bartholine*, f. paa Selleberg $^{26}/_{12}$ 1821, † $^{6}/_{2}$ 1882.
- f. 4. *Constance Ludolfine*, f. paa Selleberg $^{6}/_{7}$ 1823, † i Kjøbenhavn $^{30}/_{12}$ 1893, gift $^{6}/_{5}$ 1860 med Etatsraad, Veterinairphysicus Hans Chr. Tscherning, f. $^{27}/_{4}$ 1804, † $^{19}/_{1}$ 1886.
- g. 4. *Balduin Schubart*, f. $^{29}/_{6}$ 1826, † i Novemb. 1881 i Philadelphia som Læge, gift 1° med Emma Hampe, † $^{13}/_{1}$ 1868, 2° med Maria Heupel.
- a. 5. *Carl Rudolf Schubart*, f. $^{7}/_{3}$ 1857.
- b. 5. *Heinrich Julius Schubart*, f. $^{27}/_{10}$ 1858.
- c. 5. *Regitse*, f. $^{30}/_{1}$ 1860.
- d. 5. *Laura*, f. $^{21}/_{2}$ 1867.
- b. 3. *Sara Marie*, f. i Odense 1776, Daaben publ. i St. Knuds Kirke $^{16}/_{10}$, † paa Rugaard $^{20}/_{3}$ 1804¹⁾, gift 1803 med Johan Otto Andersen, Forpagter paa Rugaard.
- c. 3. *Anna Sibylle*, f. i Odense $^{25}/_{3}$ 1778, dbt. $^{1}/_{4}$, † i Tønsberg $^{22}/_{6}$ 1852, gift $^{6}/_{3}$ 1802 med Toldkasserer i Tønsberg Hans Nørregaard, f. i Aarhus $^{36}/_{3}$ 1768, † i Tønsberg $^{29}/_{8}$ 1823.
- d. 3. *Johan Ludvig Schubart*, f. i Odense 1779, Daaben publ. $^{27}/_{4}$, opholdt sig ved Faderens Død i Holland²⁾, † 1817, Eier af Clausholm i Hellevad Sogn i Vendsyssel, gift $^{2}/_{6}$ 1813 i Hellevad med Bartholine Johanne Cathrine Ravn, † $^{29}/_{4}$ 1842.
- a. 4. *Ernst Christian Herman Schubart*, f. paa Clausholm $^{6}/_{12}$ 1813, dbt. $^{19}/_{6}$ 1814 i Hellevad, confirmeret 1828 i Skeby paa Fyen, † i Veile $^{16}/_{6}$ 1879 som Herredskriver i Nørvang og Tørrild Herreder. Gift i Slagelse $^{24}/_{6}$ 1848 med Jutta Christine Schiøt, f. i Slagelse $^{16}/_{11}$ 1825, † $^{11}/_{1}$ 1877, Datter af Krigsraad Niels Fred. S. Ingen Børn, men en adopteret Datter Jenny Juliane, f. $^{7}/_{9}$ 1854.
- b. 4. *Henriette Elisabeth*, f. $^{24}/_{4}$ 1816, gift med Julius Leth.
- e. 3. *Benedicta Henriette*, f. i Odense 1780, Daaben publ. $^{16}/_{8}$, † paa Anderupgaard $^{12}/_{4}$ 1865, gift 1° med Cancelliraad Peter Strøbech, † paa Anderupgaard $^{27}/_{6}$ 1832, 62 $^{1}/_{4}$ Aar gl., 2° med Georg Fog Schmidt, f. i Mesinge $^{26}/_{6}$ 1815, † paa Anderupgaard 1867.
- b. 2. *Margrete Marie*, f. $^{14}/_{6}$ 1752, dbt. i Gjerpen $^{16}/_{6}$, † paa Margaard, bisat i Søndersø $^{7}/_{6}$ 1770.
- c. 2. *Anna Sibylle*, f. i Odense $^{14}/_{9}$ 1753, dbt. $^{26}/_{6}$, † $^{21}/_{6}$ 1828, gift $^{10}/_{6}$ 1778 med Greve J. L. Rewentlow.
- d. 2. *Herman Schubart*, f. i Odense $^{14}/_{1}$ 1756, dbt. $^{10}/_{1}$, blev ref. Cornet i 3. jydsk Rytter Regt. $^{9}/_{12}$ 1761, 1780 Kammerjunker, 1783 Legationssecretair i Dresden, 1789 Gesandt i Holland, $^{27}/_{11}$ 1789 Kammerherre, 1798 Gesandt i Spanien, 1801 i Neapel, $^{22}/_{6}$ 1803 hvid Ridder, $^{14}/_{8}$ 1811 Friherre, $^{28}/_{1}$ 1812 Dannebrogsmænd, $^{31}/_{7}$ 1815 Geheimeconferentsraad. Død paa Sollerup $^{27}/_{1}$ 1832. Gift i Haag $^{10}/_{8}$ 1789 med Jacobine Elisabeth van Wieling, f. $^{12}/_{9}$ 1764 i Utrecht, † i Montenero $^{6}/_{9}$ 1814³⁾.
- e. 2. *Magdalene Charlotte Hedevig*, dbt. i Gjerpen $^{19}/_{8}$ 1757, † $^{2}/_{12}$ 1816, gift

¹⁾ Hyllested Kbg.

²⁾ Rimeligvis hos Halvonkelen Baron Herman S.

³⁾ Jvf. Bobé, Rewentlowske Familiepapirer, I.

- ²⁵/₆ 1782 med Geheimeraad, Statsminister, blaa og hvid Ridder, Grev E. H. Schinmelmann.
- f. 2. *Caroline Rudolfine*, f. i Odense ²³/₆ 1760¹⁾, dbt. ⁴/₇, † ²⁹/₂ 1798, gift 1° ⁵/₈ 1781 med Kammerjunker Jacob Løvenskiold, 2° ¹⁶/₉ 1796 med Geheimeraad Fred. Georg Adeler²⁾.
- V. *Frederik Christian Schubart* blev ¹⁶/₅ 1694 Premierlieut. i Hestgarden. har 1703 tjent i 28 Aar, † 1704 (Eftermanden udnævnt ³/₉ s. A.)³⁾.
- VI.(?) *Johan Caspar Schubart* blev ¹⁶/₁₁ 1695 fra Adjutant Premierlieutenant i Pr. Carls Bat. i Braband, død ¹⁸/₇ 1703 som Capt. Lt. ved Tropperne i Italien⁴⁾. Kan ikke bevises at være en Søn, men er rimeligvis den 1709 omtalte i Italien døde Søn.
- VII. *Vilhelm Gottlieb Schubart*, Vagtmester i holstenske Rytterregt., faldt 1702 ved Nimvegen⁵⁾.
- a. 1. *Johan Valentin Schubart* blev ⁶/₈ 1718 Cornet i holstenske Rytter Regt., hvori han da har staaet 2 Aar som Rytter, er da 19 Aar gl.⁶⁾; fik Lt. Karakt. ²¹/₇ 1727, blev ²¹/₂ 1729 Lieutenant, ¹⁰/₂ 1749 Ritmester, fik ⁷/₄ 1756 Majors Karakt. og Afsked ¹⁷/₆ 1758. Han døde i Assens ⁷/₇ 1770, begr. ¹⁸/₇, 71 Aar gl. ¹⁸/₄ 1753 blev han efter kgl. Till. af ⁴/₄ gift i Odense med Christiane Sophie Woldenberg⁷⁾, † i Helsingør ²³/₄ 1799.
- a. 2. *Anna Margrete*, f. i Odense ⁸/₄ 1753, dbt. ²¹/₄, gift i Assens ³/₁₂ 1770 med Kammerherre, Major Frederik Christian Kleist, f. ²⁶/₈ 1743, † ¹²/₇ 1799.
- b. 2. *Vilhelmine Dorethea*, f. i Odense ²²/₆ 1754, dbt. ²⁸/₆, skal efter Benzon være gift med Baron Gottberg.
- VIII. *Nicolai Schubart*, f. 1700, † ¹/₁₁ 1763 i Assens, blev ¹¹/₉ 1719 Cornet i Schubarts (holstenske) Rytter Regt., fik ¹⁹/₈ 1734 Lt. Karak., Lieutenant ³⁰/₇ s. Aar, Ritmesters Karak. ¹⁰/₁₂ 1749, Afsked som Oberstlieutenant ²⁷/₇ 1757. Gift i Assens ²/₃ 1754 med Comtesse Marie Elisabeth Tramp, f. ²⁸/₂ 1716, † i Assens ¹⁸/₂ 1769, begr. ²⁸/₂. Eneste Barn (se Skiftet)
- a. 1. *Charlotte Susanne*, dbt. i Assens ¹⁵/₁₀ 1755, † ²⁰/₈ 1780, gift i Skive ¹⁸/₉ 1778 med Niels Poulson til Vennergaard, f. 1740, † ³⁰/₇ 1782⁸⁾.

En Corporal Frederik Christian Schubart af Schubarts Regiment, som 1727 nævnes i Norup Kirkebog, hører sikkert til Familien.

¹⁾ Kirkebog.

²⁾ Se Danmarks Adelsaarbog 1889.

³⁾ Ref. Sager ²⁴/₂ og ⁵/₆ 1703, ²³/₈ 1709.

⁴⁾ Indk. Breve 1703.

⁵⁾ Ref. Sager ¹⁴/₇ 1718, Memorialer 1755, Litra S.

⁶⁾ Ref. Sager ¹⁴/₇ 1718.

⁷⁾ Bevill. til at sidde i uskiftet Bo af ⁴/₈ 1769.

⁸⁾ Jvf. Personallh. Tidssk. 3 R., 4 B., 131.

Gaver til Samfundets Bibliothek

Samfundet har modtaget fra

Kaptajn *H. Grandjean*: Stamtavle over Familien Aarestrup. Kjøbenhavn 1896.

Samme: Stamtavle over Familien Toxværd. Kjøbenhavn 1896.

Forlagsboghandler *O. B. Wroblewski*: Den danske Lægestand, Kandidaterne 1891—1896, Tillæg til 6te Udgave, ved Kreds­ læge Kristian Carøe og Korpslæge Gordon Norrie. Kjøbenhavn 1897. Otto B. Wroblewski's Forlag.

Samme: Minder fra min Skoletid, Særtryk af „Vor Ungdom“ Aarg. 1897.

Stud. jur. *Paul Hennings*: Stamtavle over Familien Buntzen. Kjøbenhavn 1897. I Kommission hos V. Thaning & Appel.

Etatsraad Knud Nicolai Knudsens Ungdomserindringer.

I Uddrag meddelte af **Sofus Elvius.**

(Sluttet).

Foruden Bloch selv var der kun en ældre Svend, Leegaard, og mig, der assisteredes af en gammel Kornmaaler, Theisen, og et Par faste Karle, idet vi ved større Kornudskibninger antog Dagleiere. Kjøbmand Bloch var egentlig en god Mand, han havde været gift en Gang tidligere, af hvilket Ægteskab der var 3 Børn, 2 Dreng og 1 Pige, som endnu vare smaa, da jeg kom i Huset. Den anden Kone, Louise født Lassen, var en fyldig Brunette, der tidligere havde været gift med en Læge, fra hvem hun var separeret. Bloch gik meget i Byen og deltog, med Undtagelse af Kornindkjøbet, saare lidet i Forretningerne. Disse passedes udelukkende af Leegaard og mig, og det gik da uafbrudt løs med at tumle paa Kornmagasinerne, i Pakhusene, i Butikken, paa Tømmerpladsen o. s. v. alt under uendeligt Vrøvl med Bønderne, samt afvexlende med de fornødne Maaltider, der indtoges, naar der var Tid dertil, men under jævnlig Nydelse af Brændevin, hvori jeg drev det temmelig vidt uden at anfægtes deraf. I April 1827 etablerede Leegaard ved Blochs Hjælp en egen lille Butikshandel der i Byen, hvorefter jeg alene med en Dreng, Fritz Høhling, fra Kjøbenhavn, overtog hele Bedriften. Bemeldte Dreng voldte mig en Del Knuder, da han var en ægte kjøbenhavnsk Gadedreng, der baade løi og indledede Forbindelser med adskillige nærboende Bønder, der fandt deres Regning ved at forære ham Frugt o. l., og min Aarvaagenhed herimod blev kun slet belønnet; thi Drengen var smuk og forslagen, og Madamen tog ham altid under sine beskyttende Vinger. Allerede Kl. 6 à 7 om Morgenen begyndte Virksomheden, om Sommeren endog ofte tidligere. Folkene fik da Davre, som bestod i en kogt salt Sild, hvortil Karlene fik en Snaps, samt derefter varm Ølost o: varmt Øl og Mælk sammen. En særlig god Sild blev da kogt til mig, hvortil jeg drak en stor Snaps, og saa begyndte Arbeidet, hvori jeg fuldt saa vel som nogen Arbeidsmand tog

Del. Kl. 8 à 8½ kunde jeg saa, hvis jeg var ved Haanden — to af vore Kornmagasiner vare andet Steds i Byen — faa The og Smørrebrød. Derefter blev Frokosten smurt og sat ud i Butikken, hvor vi saa kunde spise, naar dcr blev Leilighed. Middagsmaden spiste vi i Regelen staaende ved Disken, undtagen ved de store Høitider, da Alt var lukket. Søndagen efter Høimesse var Butikken nemlig aaben, og vi spiste da kun paa Omgang inde ved Bordet. Aftensmaden blev ligeledes bragt os ud, og jeg kan med fuldstændig Sandhed sige, at jeg egentlig aldrig sad paa en Stol. Men naar det saa traf sig engang imellem, at jeg om Aftenen kom ind i en varm Stue og satte mig, varede det heller ikke længe, før jeg faldt i Søvn og kunde da sove saa grundigt, at jeg efter nogen Tid at have svaiet frem og tilbage med Overkroppen faldt ned paa Gulvet. Dette blev naturligvis lil Grin for de Tilstedeværende, og da jeg ikke holdt af at være det, blev jeg i Regelen hellere ude i den kolde Butik, til denne lukkedes, og jeg kunde gaa i Seng. Bloch skulde i Klubben hver Aften; Madamen holdt ikke af, at Pigerne skulde blive oppe efter ham, fordi hun for at bruge dem om Dagen ønskede, at de skulde have deres Nattesøvn. Han var villig — syntes det — til at tage Nøglen med sig, men dette ønskede Madamen heller ikke; thi hun troede, at naar han vidste eller erindrede, at jeg sad oppe efter ham, vilde dette bevæge ham til at komme tidligere hjem, men hverken Bloch eller hans Medspillere bekymrede sig et eneste Øjeblik, om jeg eller en anden Hund laa hjemme paa Vagt efter ham. Døren til Gaden, ad hvilken han skulde komme, var nemlig den egentlige Butiksdør, der om Dagen stod paa vid Gab og vel kunde lukkes om Natten, men da den ikke kunde laases, før Bloch kom hjem, forblev den uafslukket. Der var rigtignok en Klokke, men naar jeg sov, kunde man gjerne skyde et Gevær af, uden at jeg vaagnede, og da jeg kjendte min Svaghed til at falde ned af Stolen, havde jeg intet andet Middel til denne Vagt, end at sætte mig paa Gulvet med Ryggen mod den uafslaasede Dør. Men da Søvnens fik Herredømmet over mig, gled jeg sagtelig og ubevidst om, og i Regelen fandt Bloch

mig da, naar han om Natten eller stundom senere kom hjem, liggende for Døren ganske som en Hund, som han først maatte skubbe af Veien og vække, før han kunde komme ind. Dette forefaldt uden mindste Hensyn til, om Vinterkulden var nok saa streng eller Gulvet nok saa snavset.

En vis Slags Sport eller rettere Krig førtes dengang af Handelsstanden, især af de større Handlende, navnlig i Søkjøbstæderne, mod Toldvæsenet; og da Byernes Smaafolk førte en lignende Krig — naturligvis i mindre Maalestok — mod Consumtionsvæsenet, var de stakkels Told- og Consumtionsbetjentes Stilling visselig langt fra behagelig. Betjentenes Antal i Stege var temmelig betydeligt, men deres Lønning var knap. Alle paa en nær vare Familiefædre, og da de vare henviste til at søge deres bedste Indtægter ved de extraordinære Ducører for eller Andele af Anholdelser, hvor Smuglerier af toldbare Varer eller af Mølleposer fandt Sted, saa vare de naturligvis gridske paa slige Anholdelser, men hvad Varesmugleriet angik, da var Opsynet mindre heldigt stillet. Thi ikke alene stod alle Betjentene mere eller mindre debiterede i Kjøbmændenes Bøger for alle Slags ikke betalte Varer, men Varesmugleriet foretoges fra Handelsstandens Side i en saa storartet Maalestok og med en saadan Snildhed, Dristighed og Brutalitet, at det ligefrem var livsfarligt for Toldvæsenet at forsøge paa en natlig Overtumpling, da vi ved de rigtig store Efteraarssmuglerier assisteredes af Nyords Lodserne med deres prægtige Baade og disse Lodser vilde, hvis de bleve grebne i Tolddefraudationer, uden videre miste deres Lodsret. Hertil kom, at vi 3: Kjøbmændene og deres Folk, nemlig Handelsbetjentene, Pakhuskarle m. m. vare forvovne og routinerede og fandt til enhver Tid samme Understøttelse hos hele den simple Befolkning, som Røverne i Bjergene paa Sicilien finde hos Bønderne, idet alle hadede Toldvæsenet og dettes uheldige Udøvere. Denne Krig med alle de dertil knyttede hemmelige Anslag, Smaafarer, Anstrengelser og Triumfer tiltalte især mig, og allerede som syttenaars Dreng tog jeg Del heri med en saadan Lyst og Udholdenhed, et saadant Vikingemod, at jeg blev søgt og udlaant som Deltager, selv hvor det slet ikke eller kun

for en ringe Del var vore Varer, der skulde indsniges. „Det gjælder kun at tro, den Sag er god, man ofrer sine Kræfter og sit Blod“, er der skrevet et Sted, og vi troede virkelig, at vor Sag var god. Det var jo vore egne Varer, vi bjergede. Kampen dreiede sig jo, om vi skulde betale en Toldafgift, der var urimelig høi eller ved vor Snildhed blive fri derfor. Det var altsaa en Kamp, en Feide, en Krig, hvorunder vi syntes, at alt var tilladt, naar det bare gik godt. Og at det — trods flere paa-faldende og grove Voldsomheder — gik godt, skyldes vel for en Del de foran antydede forskjellige Omstændigheder og for en meget væsentlig Del Øvrighedens Humanitet eller Skaansel, idet Justitsraad, By- og Herredsfoged Meincke ledede alle Klagemaal saaledes, at Ingen bleve ulykkelige, Intet opdagedes og alle Historier saaledes bortfaldt. De fjendtlige Hære vare: Toldinspec-teuren, Kammerraad Kühl, Toldbetjentene Lindhard, Severin, Kammann, Kongerslev, Due og Ladhoff. Disse assisteredes af Krydstoldvæsenet i Stubbekjøbing og skulde tillige hjælpes (men blev det ikke) af Stege Lodsens Chr. Bryde. Mod disse nævnes som de værste: Kjøbmændene Frelle Frelsen, Hage, Bloch, Wulff og Berthelsen samt Handelsbetjentene Edv. Friese, Ferdn. Voff, Peter Ladhoff, Johannes Petersen og min Ringhed, understøttede af Havnens Søfolk, adskillige godt betalte Dryvere i Byen og mange Andre, navnlig ogsaa Bønderne paa Kysterne. Stundom forskaffede Toldvæsenet sig Angivere, men disse vare undertiden ogsaa falske. Naar et Skib kom hjem fra Lübeck fuld af Varer, holdt det sig gaaende enten i Hjelms Bugten eller i Grønsund eller Koster Strand. En Mand blev da hemmelig sat i Land med alle Connossementerne, der hurtig fordeltes omkring til de paagjældende Kjøbmænd. Skibets Beliggenhed i Farvandet blev os nøie betegnet og Natten derpaa blev da bestemt til Losningen m. m. Vi gik da til Søs stille og skjult i velbemandede Baade, 10 à 12 Stykker og ofte flere, fandt Skibet og opsøgte med stort Besvær hver sine Varer: de af disse, der skulde indsmugles, fordi Tolden paa dem var særlig høi. En Del af Varerne bleve da ført til nærmeste Kyst og lagt ind hos os bekjendte Bønder for siden ved gunstig Leilighed sø-

eller landværts at bringes ind i Byen, og alt hvad vi derefter kunde have i Baadene blev medtaget. Det var strenge Nætter disse, ikke alene med Arbeidet med at baxe og fremsøge vore Kasser, Sække og Vareballer, men ogsaa fordi vi paa disse Søture jævnligen blev gjennemblødte. Naar vi havde sneget os gennem Broen ind i Noret, hvor vi bag vore Haver i en Fart skulde have alt indbragt, kunde de fuldladene Baade naturligvis ikke løbe langt nok ind til Landingsstedet, og der var da intet andet gjøre end at springe ud i Vandet, og hver især tage paa Nakken, hvad han kunde magte, medens Folk i Land, som imidlertid havde holdt Vagt, bragte det i Behold. Affairen endte saa i Regelen med en Svir med god Beværtning og dygtig Drik — og en Dags Tid derefter løb Fartøiet pænt ind med de grovere og mindre tolddyre Varer. Hvad der midlertidig var oplagt hos Bønderne kom senere ind paa forskjellig Maade: gennem Porten i Hølæs eller efter at være bragt til Byerne Bissinge, Tøvelde, Svensmark o. fl., der alle laa paa den anden Side af Noret, over dette i Baade eller paa andre Maader som t. Ex., at 3 à 4 lystige Fyre om Aftenen besøgte Toldbetjenten i hans Vagthus og drak ham dygtig til; under Spasen, der undertiden gik temmelig vidt, bemægtigede man sig Nøglen til Bommen, og medens Betjenten blev holdt inde, kørte saa 3—4 svingende Læs igjennem. En Femdalerseddel eller anden Ducør beroligede da let Samvittigheden. Det traf sig ogsaa, at et Par Betjente i deres Iver fandt paa at patrouillere om Natten langs med Stranden bag Haverne, men naar dette faldt andre ubeleiligt, hændte det sig ogsaa, at de der mødte 3—4 Fruentimmer, der pryglede dem saa eftertrykkeligt af, at de snart tabte Lysten til at være nysgjerrige eller næsvis. Stundom kunde ogsaa en anonym Angivelse lokke dem paa Afveie og i Faldgruber, der vare fjernt fra Skuepladsen.

Udenfor Byen med fri Udsigt over Stranden ligger en Mark, „Rødsten“ kaldet. Her lod Toldvæsenet opføre et Hus til en Vagthavende. Han var der rigtignok kun om Dagen, men dette Vagthus generede dog. Her blev først en Nat Døren og begge Vinduerne borttagne, og da dette ikke hjalp, blev en anden Nat

hele Huset aldeles nedrevet og sløifet, samt alle Resterne deraf splittet over hele Marken, saa at den stakkels Betjent om Morgenens forgjæves søgte efter sit Hus. Hvem havde gjort det? Ingen. De Efterretninger og den Bistand, Toldvæsenet kunde have fra Stubbekjøbing Toldkrydsvæsen, kom ikke altid betimelig nok, og det blev da bestemt, at et selvstændigt kongeligt Krydsfartøi skulde etableres for Stege. Et saadant pænt Skib blev da bygget i Havnen, men da det var færdigt til at løbe af Stabelen skete der det mærkelige, at det Natten før sprængtes i Luften og splintredes i tusinde Stykker. Det viste sig at en Ledning var ført fra Hjørnet af en Have, hvor det gamle Stegeborg Slot engang havde ligget. Hvem havde gjort dette? Ingen.

Kjøbmand Frelsen kom med en hel Ladning Stykgods fra Lübeck. Stubbekjøbings Toldvæsen attraperede ham i Farvandet, bordede Skibet, forseglede alle Luger og Lemme ja selv Dæksplankerne med 120 Toldsegl og meldte det derpaa til Stege Toldvæsen; dette gik nu triumferende og gned sig i Hænderne, trygge ved den gjorte Fangst, thi nu var man nødt til at angive og fortolde alt. Jagten var godt kjendt, men de gik den ene Dag efter den anden og kiggede efter den, men Fartøiet blev borte. Efter c. 8 Dages Forløb kom det da, men tomt med Undtagelse af nogle Kurve hvidt Porcellain, nogle Leer og Skjæreknive samt Ballast. Frelsen, som var om Bord, fremviste et Consulatsbevis for, at Skibet var losset i Malmø. Sagen var, at vi ganske roligt havde brudt alle Seglene i god Ro, tømt Fartøiet i aaben Sø paa sædvanlig Maade, hvorefter Frelsen var løbet til Malmø, havde betalt 60 Specier for bemeldte Bevis, og kom nu efter fuldført Daad ganske freidigt til Stege.

At dette og alle Udgifter samt Farer ved Smuglerierne dog kunde betale sig, hidrørte fra de urimelig høie Toldsatser. Da disse senere bleve fornuftig nedsatte, var der Ingen, der vovede at smugle synderligt. Staten fik da større Indtægter og behøvede desuden et langt ringere Toldpersonale.

Saasnart Stykgodset eller Colonialvarerne vare i Hus hos os, var al Fare forbi. Anderledes gik det med Klæde- og Manufakturvarerne, der skulde være forsynede med Toldstempel (Plum-

bering), og af og til kom Toldvæsenet og anstillede pludselige Husundersøgelser. For at foretage disse, skulde de imidlertid være ledsagede af Øvrigheden, og det kunde derfor ikke forud holdes saa særdeles hemmeligt. Saa fik man travlt med at borttage fra Butikkerne det meste, man havde, og gemme det paa de utroligste Steder; men undertiden lykkedes det dog Toldbetjentene at nappe adskilligt af den Slags Varer.

Den 11. December 1829 blev jeg paa en Slags solén Maade erklæret for at være Svend eller Commis, som det nu hedder, og stod samme Dag Fadder til en af Blochs Sønner, Emil, ved hvilken Leilighed det gik saare lystigt til. Nu var jeg da kommet saa vidt, og i Begyndelsen syntes jeg vel, at jeg dog nu var noget, men hvad skulde jeg vel kunne vente mig i denne Stilling for Fremtiden? Min Løn, 200 Rdl. aarlig, var kun til de fornødne Støvler og Klæder m. v., hvormed jeg nu skulde holde mig selv, og disse bleve stærkt medtagne af det idelige Sjov. Hvad hjalp mine Kræfter mig og mine haarde, arbeidsvante Hænder? Hvorledes skulde jeg, den fattige Svend, nogen- sinde kunde vente at etablere mig som Kjøbmand? I de 6 Aar, jeg havde været i Stege, havde 6 Smaakjøbmænd etableret sig, og deraf vare allerede de 3 gaaede i Vadsken — som man siger — og de andre førte en kummerlig Tilværelse. Ogsaa havde jeg en dunkel Anelse om, at besidde Evner og Kræfter til noget andet og mere, end hvad jeg i slig Stilling kunde opnaa. Jeg blev efter Haanden kjed og ækel ved det Vrøvl, det Kval og de smaa Snyderier og Sandhedsfornægtelser, der ere uadskillelig forbundne med Handelslivet, men tilsyneladende var jeg den muntre og rastløse 22aarige Yngling, der ikke veg tilbage for noget eller nogen. Da indtraadte den for mig skjæbne- svangre Begivenhed, der fremkaldte det afgjørende Vendepunkt.

Lørdag Aften den 9de October 1830 skulde jeg med mine Baade og flere andre ud paa en af vore Efteraarsexpeditioner for at losse et Skib i Søen. Dette var da rigtig besørget, men da vi nærmede os Byen for som sædvanligt at liste os gennem Broen ind i Noret, kom der Advarsel til os om ikke at gaa ind, men søge Varerne oplagte, hvor vi kunde, hos Bønder paa Kysten.

Hver af Baadene søgte nu sit Smuthul. Jeg gik til Kysten ved Tjørnemark By, fik mine Sager gjemt i Laden hos en derboende Bonde, lod de tomme Baade gaa andet Steds hen og begav mig samme Nat til Fods til Stege for at conferere med Bloch om, hvad videre var at foretage. Her erfarede jeg, at Toldvæsenet ved dets Spioner var blevet underrettet om vort Foretagende, havde faaet Forstærkning fra Vordingborg, havde Vagt ude og ved Bomme spærret Broløbet. Det ansaas derfor raadeligst, at jeg hemmelig listede mig til Fods ud til Lendemarke — den første Bondeby udenfor Stege — leiede en Hest der, red til Tjørnemark, hvor Varerne paa Grund af Spioneriet ikke ansaas for sikre, og derfor fik dem ført til et andet umistænkt og dog beleiligt Sted. Noget lignende havde vi tidligere gjort og hidtil med Held. Saaledes gik det ogsaa. Bonden, Jacob Petersen, der var bange for en Husundersøgelse, var strax villig til at overlade mig to Vogne, forsynede med rigelig Halm, hvori Alt blev anbragt, og uden Ophold begav jeg mig med min lille Karavane — jeg til Hest — Søndag Morgen den 10de ad almindelig ubefarne Markveie ind i Landet for i sydøstlig Retning at naa til en af de tre Byer, Bissinge, Tøvelde eller Svensmarke, der laa bekvemt for en senere Inddragning. Efter en Times Kjørsel saae jeg pludselig ad en tværløbende Markvei, hvor man mindst skulde vente det, Toldvæsenet komme farende i en Vogn med 4 Heste for. Min første Tanke var at lade mine Vogne kjøre, da de netop skulde gennem et Gjerdegab, kaste mig i Veien for Hestene, skjære Skaglerne over og som en Leonidas stille mig til Kamp mod hele Banden, indtil mine Vogne paa en eller anden Maade vare i Sikkerhed. Men da jeg saae, at Øvrigheden, Justitsraad Meincke, i Uniform var med, foruden Inspectør Kühl og 3 Betjente, opgav jeg denne Plan, der nok heller ikke havde duet. Paa deres Tilraab om det var mine Varer, der kjørtes der, svarede jeg lydelig nei og galoperede bort, medens Betjentene som hungrige Rovdyr kastede sig over mine Vogne. Hvilket Slag, Formuestab for Bloch, og hvilket Nederlag for mig! Og hvilken Triumf for det os fjendtlige Parti: Toldvæsenet. Med hvilken Gridskhed var det ikke faldet over

mine Vogne! og jeg havde maattet fornægte mig selv og flygte. En Tid red jeg om uden at vide, hvor jeg var. Jeg kom til et Krat, red derind, bandt min Hest og satte mig ned paa Jorden for i Ro og Ensomhed at tænke over det passerede. Jeg havde jo intet at bebreide mig i Henseende til Plan eller Conduite. Nei, det var alene min ulykkelige Skjæbne, den Forbandelse, der hvilede over mig, at skulle bringe Sorg, Ulykke og Ondt over dem, jeg var knyttet til. Kun denne ene Tanke beherskede mig. Min Fødsel, min kummerlige Barndom, Moders Ytringer om det Uheld, der hængte ved mig, Linds Endeligt og nu Blochs og hans Families Tab. De, jeg holdt af, skulde nu til Dels ruineres saaledes! Jeg Ulykkesfugl! og saa dette usle Liv. Hvor skulde jeg vende mig hen? Jeg skammede mig, hadede mig selv; hvorledes vilde alle de, der hidtil havde set op eller hen til mig som den, der kunde overvinde Alt og Alle, nu betragte mig? Nei, nu var det mig klart! kun Døden kunde udfri mig fra alle disse Kvaler. Jeg havde ingen Trøst og ingen Hjælp at vente hverken af Slægt eller Venner! Men jeg havde min kjærlige Gud i Himlen. Han havde sat mig i Verden, og han vilde som en god Fader igjen modtage mig. Jeg havde jo Kniven hos mig, en lille Dolk, som jeg ansaa for tilstrækkelig. Det var jo Søndag, jeg hørte Landsbykirkernes Klokker ringe. Det var, som om Kirkegaarden kaldte paa mig. Selvmordstanken var mig desuden ingenlunde fremmed, og gjennem hele denne sørgelige Logik kom jeg til den afgjørende Beslutning nu at gjøre Ende paa Historien. Hvorlænge jeg havde siddet eller ligget i dette Krat og grublet, ved jeg ikke, men flere Timer maa det have været. Thi da min Beslutning var fattet, men min Pligtfølelse bød mig at aflevere og betale den i Lendemarke leiede Hest, var det Eftermiddag og halv Skumring. Dette gjorde jeg saa. Rygtet om det passerede var endnu ikke naaet Manden, og han lod mig derfor uanfægtet gaa. Jeg gik da tilbage over Marker og Stier uden at vide hvorhen og uden mig bevidst at see et eneste Menneske. Mine Øine vare hæftede paa Jorden, den Jord, der snart skulde modtage dette jordiske Legeme, thi min Aand, mit Hjerteslag eller min Tanke var hos Gud, hvor

jeg nu snart skulde skue det Lys og den Glæde, hvorom jeg jo havde hørt saa mange Præster tale. Da det var blevet helt mørkt, befandt jeg mig et Par Mils Vei fra Stege i en Bondeby ved Navn Vollerup i det saakaldte Sønder sogn, der grænser til Grønsund. Her boede en af vore bedste Kunder, Gaardeier Jeppe Jacobsen, en gammel venlig Mand, der havde en flink voxen Søn paa omtrent samme Alder som jeg. Bønderne i det Sogn eiede dengang selv en temmelig stor Skov, gik paa Jagt i denne og vare derfor vel forsynede med Skydevaaben, og da den Tanke opstod hos mig, at et saadant Bøsseskud vist var sikrere end Kniven, samt da jeg følt en stærk Trang til at skrive et Par Ord til Blochs og sige dem mit sidste Farvel, opsøgte jeg bemeldte Bonde, hvor jeg blev meget hjerteligt og vel modtaget og fik Tilbud om Mad og Drikke, hvad jeg dog afslog. Paa mit Forlangende fik jeg Papir, Pen og Blæk, og jeg skrev saa et Brev til Bloch, hvis Indhold var, at jeg paa Grund af den Ulykkesstjerne, der hvilede over mig, ansaa mig forpligtet til at gaa bort for ikke at bringe mere Ondt eller Sorg over dem, jeg var knyttet til og elskede. Da Brevet var skrevet, bad jeg Jeppe Jacobsen om at besøge det næste Dag og bad ham desuden om at laane mig en ladt Bøsse, da jeg var vis paa at have seet en Hare eller Ræv trykke sig ned paa Marken et Sted, hvor jeg nok mente at kunne pelse den. Men det vilde han paa ingen Maade — formodentlig har mit Udseende forraadt, hvad der foregik i mig; jeg tog da mit Brev til mig igjen og bød god Nat, men Sønnen vilde ikke lade mig gaa saaledes. Han gik med, tog mig under Armen og fulgte mig en Fjerdingsvei henad Landeveien og tog ved Afskeden det Løfte af mig, at jeg vilde gaa hjem. Saa drev jeg af alene og kom da til det Resultat, at det i Grunden ogsaa var bedst, at mit Forehavende udførtes hjemme i vor egen til Tømmerpladsen stødende Have, hvor man saa om Morgenens kunde finde mit Lig og sørge for dette uden fremmede Menneskers Mellekomst. Da jeg omsider om Natten Kl. 12—1 kom til den lange Vase for ad denne at gaa ind i Byen, saae jeg i Maanelyset en Mand staa ligesom paa Vagt ved Rækværket, og da han i det samme

hostede, kunde jeg kjende, at det var Bloch. Han havde jo ikke seet mig siden den foregaaende Nat, vidste tilstrækkelig hvad der var sket, men var nu urolig for mig, hvem ingen havde seet, siden jeg i Lendemarke afleverede Hesten. Min fortvivlede Beslutning var imidlertid saa fast, at jeg, da jeg saae, at det var Bloch, trak mig tilbage og skjulte mig paa et af de mig bekendte mørke Steder nedenfor Vasen og først omtrent en halv Time efter, at han var gaaet hjem, krøb jeg op og listede mig ind i Byen om bag Haverne til vor egen Have, der var forsynet med aflaset Laage i et høit Stengjærde, belagt med Tang, hvilket jeg dog let krøb over. I Lysthuset var Bord og Bænke, jeg lagde mit Brev og Kasket paa Bordet, bad endnu en inderlig Bøn til Gud, blottede Brystet og stak ubeskrivelig roligt og ganske langsomt Dolken ind i Mellemgulvet saa fast, at Sporet af Messingringen længe senere viste sig uden om det egentlige Saar. Jeg troede, at dette var tilstrækkeligt; jeg følte ingen Smerter, men da jeg trak Kniven ud og lagde den paa Bordet, væltede en tyk Blodstrøm ud af Saaret. Jeg tror nok, at jeg derefter satte mig ned paa Bænken og saae paa Blodstrømmen; thi jeg erindrer, at jeg med et Udraab til Gud faldt ned af Bænken. Saaledes tilsølet med Blod maa jeg have ligget i flere Timer, da jeg til min Rædsel med fuld Bevidsthed vaagnede af min Lethargi. Jeg reiste mig med en dunkel Ide om at kunne liste mig op gjennem Haven til mit Værelse, useet og maaske der fuldende min Beslutning paa en eller anden Maade. Jeg naaede ogsaa et Stykke op, men faldt atter her døende om paa en Tømmerstabel, hvor jeg uden at mærke det, forslog Ansigtet flere Steder, og her blev jeg saa fundet tidlig om Morgen af en af vore Karle, (Jens Hemmingsen, som af Uro heller ikke havde været i Seng) liggende i en ny Blodstrøm. Han gjorde da Anskrig; vor Kusk Niels og Bloch selv kom da strax til og slæbte af med mig. Jeg var naturligvis magtesløs og villieløs, stum og uvidende om, hvad der skete. Bloch lod strax gamle Dr. Mackeprang fra Nybølle hente, og jeg blev bragt i Seng, hvor jeg i 2 Døgn henlaa bevidstløs, men derefter vaagnede jeg igjen til Liv. Dette Mirakel skyldtes følgende særegne

Omstændigheder. Saa aldeles uvidende, jeg dengang var om Menneskets indre Organisme, troede jeg, at den Del, der findes mellem Brystet og Maven og som kaldes Hjertekulen, indeholdt noget, der for Livet eller Tilværelsen var meget vigtigt; thi flere Gange havde jeg, hvor det gjaldt Kamp rigtig for Alvor, med afgjort Held blot anvendt et kraftigt Slag paa dette Sted og derved strakt de drabeligste Karle til Jorden. Altsaa troede jeg, at min Dolk der vilde ramme Livsaaren. Men da jeg siden Lørdag Aften Kl. 8—9, da jeg begav mig ud paa Søturen, ikke havde givet mig Tid eller havde haft Leilighed til at faa noget at spise, og jeg efter Katastrofen Søndag Morgen, den Dag og den paafølgende Nat, ikke ænsede Mad eller Drikke, ja knap var mig nogen jordisk Tilværelse bevidst, havde jeg, da min Gjerning fuldførtes i Lysthuset, bogstavelig intet nydt i mere end halvandet Døgn. Følgen var, at den aldeles tomme Mave dannede et hult eller tomt Rum indenfor den saakaldte Hjertekule, saaledes omtrent opfattede jeg Dr. Mackeprang's Forklaring. Til hans og Alles Forundring restitueredes jeg, og det endog saa hurtigt, at jeg efter c. 14 Dages Forløb kunde staa op, ja, gaa ud, om jeg vilde; men det vilde jeg ikke. Saa snart jeg begyndte at komme mig, kom Venner og Bekjendte til mig og fortalte, formodentlig i den Hensigt at opmuntre mig, hvilken Tumult, der havde været i Byen, men især ved Havnen af Sømændene, rettet mod Toldvæsenet. Mandag Aften, da Inspektør Kühl og de Betjente, der havde attraperet mig, vare samlede i Havnekontoret, var dette blevet omringet og alle Vinduerne slaaede ind saa voldsomt, at en Brosten havde ramt Kühl i Ryggen, saa at han maatte ligge til Sengs i flere Dage. De confiskerede Varer, som ingen Eiermand havde meldt sig til, vare, da Toldvæsenet selv intet Pakhus havde, blevne lagt ind i et øde Hus eller Skur, der tilhørte Hage og laa henad Kirkegaarden til. For dettes meget solide Port havde Toldvæsenet ladet anbringe en Jernstang og en stor Hængelaas. Men om Natten havde nogle Gavtyve fundet paa at slaa hele det ene Murfelt af Husets Væg ind og borttaget alle Varerne, uden at det kunde opdages, hvor disse vare blevne af, eller hvem der havde gjort det; sik-

kert var det, at Toldvæsenets Triumf her var kortvarig, og at dets Fordel ved Anholdelsen blev til Intet. Dog — disse Historier interesserede mig da ikke mere. Jeg syntes at være vendt tilbage til Livet som et helt andet Menneske. Jeg var nu fredelig, spagfærdig, undvigende og lidet talende. I min endnu overspændte Fantasi havde jeg i min ensomme Rekonvalescenttid tilegnet mig den Tro, at Gud havde særlig bestemt mig til at udføre et eller andet i Verden, og med dette for Øie kunde jeg jo nu saa trygt styrte mig ud i Livet. Hans Finger vilde lede mig, Hans Haand vilde holde mig oppe. Disse Betragtninger gav mig Mod nok til trods Aarstiden og trods den store Uvished om, hvad der kunde opnaas, at forlade Byen og søge Ansættelse i en større Virksomhed i Hertugdømmerne eller længere Syd paa, da jeg dog endnu havde nogle Kundskaber i Tysk og Engelsk. Hvad der desuden bidrog til denne Beslutning var, at min Tistedeværelse der i Byen nu var næsten utaaelig. Jeg betragtedes som et Vidunder. Nysgjerrighed, Medlidenhed og virkelige eller formentlige Hentydninger plagede mig, og efter Overlæg med Bloch samt med hans Tilladelse og gode Bistand, blev da Reisen besluttet.

Alfred Hage, som styrede hele Faderens Handel, og som jeg i min Iver for min Principals Interesse saa ofte var optraadt imod, sendte nu Bud efter mig og tilbød mig at overtage Husets Detaillhandel, hvilket var en selvstændig, god og indbringende Stilling. Men jeg takkede og sagde nei; han tilbød saa selv at give mig Anbefalingsbreve med til Handelshuse i Lübeck og Hamborg. Et Fjerdingaars Løn havde jeg til Gode, paa hvilken jeg fik en Vexel paa Flensborg; Bloch forsynede mig desuden med nogle Penge og en Reisesæk samt Anbefalinger, baade generelle og specielle, og da netop en særdeles god Ven af mig, den unge Skipper Frederik Hemmingsen Bo eller Boesens Jagtskib blev ladet for at gaa til Flensborg, sagde jeg Bloch og hele hans mig kjære Familie samt Venner og Bekjendte et alvorligt Farvel og forlod Stege den 12. Nov. 1830, netop 7 Aar og 3 Dage efter min Ankomst dertil.

Mit nye Liv begyndte altsaa ogsaa med Reise, men denne

Gang uden Plan eller Maal. Dengang at reise var noget ganske andet end nu. Dampskibsfart var nylig begyndt, men anvendtes kun paa enkelte vigtige Router, og Jernbaner kjendtes slet ikke. Seiladsen fra Stege til Flensborg varede $4\frac{1}{2}$ Dag. De første 3 Nætter, nemlig saalænge Fred. Boesen laa inde ved Bolværket i Flensborg, laa jeg om Bord i Fartøiet og tog derefter Logi i Byen hos Hans Chr. Rasch, da jeg endnu ikke havde faaet Besked om Ansættelse hos det derværende Handelshus Møller og Co. Et Par Dage efter fik jeg et Afslag derfra. Saa reiste jeg over Eckernførde til Kiel, hvor jeg havde særlige Anbefalingsbreve til to større Kjøbmænd, Bargum og J. Chr. Schmidt, der dog heller ikke havde Brug for mig. Her i Kiel bortbyttede jeg min Pistol for en Kaardestok, der var et udmærket Vaaben, men — hvad jeg først senere erfarede — var forbudt at medføre i Tyskland, naar den ikke stod anført i Passet. Reisen gik nu til Lübeck, hvor jeg havde et Anbefalingsbrev til en Mægler Heering i Fischstrasse, men ogsaa uden Nytte. Jeg opholdt mig dog en Uges Tid her med Forventninger, men reiste saa den 8. December derfra til Hamborg i Selskab med en Proprietær Kuhlmann og hans Datter fra Petersholm ved Veile; Kuhlmann var en særdeles smuk og behagelig Mand. Det Hus Hage havde anbefalet mig til i Hamborg tog saa koldt og afvisende imod mig, som om de slet ikke kjendte Hage, og jeg var følgelig strax færdig der. Men hvad nu? I en stor, mig aldeles fremmed By, med smaa Pengemidler, uden Erhverv eller Udsigt dertil. Situationen var vel fattelig, men Bekymringerne derover vanskeligere at faa Bugt med. Jeg havde nu i omtrent 14 Dage eller mere flakket om fra By til By uden Resultat. Dog her var jeg jo ukjendt og kunde kaste mig over, hvad det skulde være. I dette Øiemed gik jeg hele den lange Havn igjennem, Skib for Skib, især de engelske og amerikanske, for at søge Hyre eller blot komme over Atlanterhavet i hvilken som helst Stilling, idet jeg følte mig fuldt forvisset om, hvor jeg end kom hen, at jeg nok skulde gjøre mig gjældende og arbeide mig frem; men ogsaa denne Udvei var lukket. Elben var helt tillagt, og de Skibe, der laa ved Hamborg eller Altona, kunde derfor ikke tænke paa at

seile før til Foraaret og havde indtil da ikke Brug for Mandskab. Naa, atter spurgte jeg mig selv: Hvad saa? Nu stod, mente jeg, kun den militære Vei aaben for mig. Hertil var der da en ganske særegen Anledning i den store Gjæring, hvori hele Europa, men især Fastlandet befandt sig først efter den franske Juli-revolution, og dernæst ved den voldsomme Kamp, der fandt Sted mellem Holland og Belgien, der fuldstændigt løsrev sig i October s. A. Krigen fortsattes imidlertid langt ind i 1831, og skjønt der afholdtes en Londoner Conference, frygtede man overalt for en europæisk Krig. I samme Hus som Kuhlmann, boede en gammel, forhenværende holstensk Godseier Schalburg og hans Søn, som var Mægler. Disse Mænd havde set mig nogle Gange, havde fattet en vis Interesse for mig, og de raadede mig ubetinget til at slaa ind paa Krigshaandværket, hvortil de syntes, at jeg fortrinsvis var anlagt. Ja, for mig var jo alt at vinde og lidet at tabe. I Hamborg var stationeret noget hanseatisk Militær, nemlig baade „Stadtsoldater“ og et smukt lille Cavalleri, men til at træde i de hamborgske Kræmmers og Jøders Sold kunde jeg ikke bekvemme mig, og da Preussen allerede da blev anset for en af de første Militærstater i Tyskland og derhos var særlig interesseret i bemeldte Krig mellem Holland og Belgien, da sidstnævnte Stat uden videre havde indtaget og tilegnet sig den tyske Forbundsfastning Luxemborg, bestemte jeg mig til at gaa til Berlin og der søge militær Ansættelse. Naar jeg siger „gaa“ til Berlin, maa dette forstaas aldeles bogstaveligt, da jeg virkelig vilde marschere hele Veien. Derfor gjorde jeg mig bekendt med en Destillatør Wiebolt, der havde Snapseskjænkeri i det preussiske Posthus „auf Grosze Bleichen“, for at erkyndige mig om Veien, Stationerne og Byerne paa Routen mellem Hamborg og Berlin. Wiebolt var en venlig, gammel Mand og meget forekommende mod mig, gav mig al ønskelig Underretning og paalagde mig i Berlin at besøge og bringe Hilsen til en „Wagenmeister“ Dörffert, der var en gammel Ven af ham. Veien fra Hamborg til Boitzenburg var imidlertid saa slet, at den paa denne Aarstid ikke var til at passere for Fodgængere, hvorimod man fra denne By havde en ny og udmærket Chaussé. Man

raadede mig derfor til at reise disse første 7 Mil med Posten og først derefter at tiltræde Marschen. Min Læderrandsel sendte jeg forud til Posthuset i Berlin (post restante), og den 14de December Kl. 3 Eftermiddag forlod jeg Hamborg. Den 15de Kl. 4 om Morgenen kom vi til Boitzenburg, og jeg tiltraadte strax min Vandring uden Bagage og kun med min Kaardestok i Haanden. Allerede samme Dags Middag havde jeg tilbagelagt 7 Mil, idet jeg da naaede en smuk lille By „Ludwigslust“, som var Hertugen af Mecklenborgs Residensstad. Dette var nu baade overilet og ufornuftigt, strax at fare saa voldsomt af Sted, især paa den første Tur; men det stemmede iøvrigt godt med den iltre Iver, der laa i min Karakter og den næsten utrættelige Kraft, jeg var udrustet med. I Ludwigslust købte jeg mig et Stykke Pølse og Brød, kom til at kjøre med en Brevpost til Warnau, som dengang var den første preussiske By, og da jeg derved havde hvilet mig saa temmelig, gik jeg endnu samme Dag 1½ Mil ind i Preussen. Om Aftenen Kl. 6 kom jeg til et Værtshus ved Landeveien, hvor jeg bestemte mig til at overnatte, uagtet man erklærede mig, at der ikke kunde skaffes mig nogen Seng, men kun Halm i et koldt Værelse. Nu skulde jeg da for første Gang kampere i Klæderne paa Straaleie i et usselt koldt Hul. Dette Leie delte jeg desuden med en Possementmagersvend, som jeg havde indhentet paa det sidste Stykke Vei; han agtede sig ligesom jeg til Berlin. Næste Morgen begav jeg mig saa strax paa Vandring i Følgeskab med Possementmagersvenden, der var et ganske net ungt Menneske. I Perleberg skulde han som reisende Haandværkssvend paa Politikammeret ikke alene forevise sin Vandrebog, men ogsaa legitimere sig i Besiddelse af en vis lille Reisesum; han bad mig derfor om at ledsage sig hen til Politikammeret og udenfor dette at laane ham 4 preus. Dalere, som han kunde forevise. Dette gjorde jeg, og han gav mig strax mine Penge igjen, da han kom ud; men min Kaardestok havde jeg imidlertid ladet staa i Værtshuset, da jeg vilde have den tilbage, kom Værten, en lille, spidsbubagtig Skaldepande meget høitideligt med Stokken i Haanden hen og stillede sig op foran mig med de Ord: „Sie haben da, mein Herr, ein sehr schöner

Stock, aber ein gefährliches Wappen, den ich Ihnen aber nicht wiedergeben darf, bevor Sie mir zeigen, dasz der in ihrem Pass geschrieben sei.“ Hvorefter han satte et saa polisk Ansigt op, at jeg havde ondt ved at bare mig for Latter. Stolende paa, at han ikke forstod et Ord Dansk, svarede jeg imidlertid freidigt: „Ja, freilich ist er in meinem Pasz bezeichnet“! og tog Passet frem. Dette var udstedt af Justitsraad Meincke i Stege, og der fandtes derpaa en trykt Bemærkning om, at det ikke gjaldt for flere eller andre Reiser. Denne læste jeg op paa Dansk og oversatte den strax paa Tysk, saaledes at det var fyldestgjørende for den gamle Skjælm, der derefter overleverede mig min Stok. Samme Dag gik jeg til Kjøbstaden Kuvitz, hvor Kirketaarnet var blæst ned Dagen før. Det var paa 2 Dage rigeligt 16 danske Mil med en Nats ussel Hvile paa et Straaleie! Hidtil havde Veiret været godt, men den næste Dag begyndte det at sne samt derhos at blæse temmelig stærkt, saa at jeg maatte befrygte slemme Veiforhindringer. Om Eftermiddagen kørte jeg med Posten fra Kuvitz, og den 18de om Aftenen Kl. 8 kom jeg til det straalende oplyste Berlin. Jeg fik et billigt, privat Logi hos „ein Kleidermacher für Herren und Damen,“ der hed Reiche. Han var meget livlig og fattede hurtig stor Godhed for mig. I Geografien var han, som de fleste Fastlandsfolk af Middelklassen, meget tynd. Danmark kjendte han intet til, men Copenhagen! Ja, det var en anden Sag! Han vidste ogsaa, at den Stad Danzig ikke var Hovedstaden, men dog en stor Handelsstad ved Copenhagen. — Det var min Plan at henvende mig til den danske Minister i Berlin, Grev Bernstorff for at anholde om hans Bistand til Opnaelse af mit Ønske, men hos ham blev jeg afvist, han var ikke at faa i Tale, hed det sig; og senere erklærede Portneren, at han var syg og ikke gav Audiens. Jeg kom jo ikke i Ekvipage og ikke med Drikkepenge i Haanden. I denne kritiske Situation erindrede jeg den Vogninspektør Dörrfert, som Wiebolt i Hamborg havde omtalt. Jeg opsøgte nu ham, hilste fra Wiebolts, og jeg fandt hos ham en meget venlig og velvillig Modtagelse, saa jeg uforbeholdent sagde ham Øiemedet med min Reise til Berlin og spurgte ham, om Udlændinge bleve antagne

i preussisk Krigs Tjeneste. Det troede han, især under de daværende Conjuncturer, og han raadede mig til at vælge det ridende Artilleri, ved hvilket han selv havde staaet, da dette var et Elite Corps, der vel havde det temmelig anstrengende, men som nød baade Anseelse og en bedre Lønning. Han lovede at anbefale mig til en Ven af sig, Premierlieutenant Riege, ved det i Berlin garnisonerende ridende Garde Artilleri. Denne var en rent ud sagt elskelig Personlighed, en varmtfølende, sand Menneskeven, der kom mig i Møde paa en saadan Maade, at han hurtig vandt min Tillid saaledes, at jeg ærligt fortalte ham mine Fata. Dette syntes særligt at vinde hans Interesse for mig. Han var Soldat med Liv og Sjæl; havde i Holsten været i Kamp med de Danske, navnlig vore Dragoner, og lært at respectere dem. — Ved Paraden i Kasernen præsenterede han mig først for Brigadechefen, og da denne ikke kunde eller ikke vilde gaa ind paa hans Forslag, lod han mig møde igjen hos sig næste Dag, da Prinsen, den senere Keiser Vilhelm I, selv var til Stede. Riege præsenterede mig personlig for denne med den ham egne Varme og anbefalede mig som „ein wahrer Däne“, hvilket han i det mindste ansaa for udmærket, og hvorimod Prinsen ikke heller havde andet at bemærke, end at saalænge der ikke var givet Ordre til Armeens Mobilisering, vilde Ingen blive ansat paa Avance, som det kaldtes. — Det nedslaaende for mig i, at ogsaa dette Haab, denne formentlig sidste Udvei, var glippet, lader sig vanskelig beskrive. Der var jo nu ikke andet for end atter at vende Næsen hjemad; men Premierlieutenant Riege trøstede mig dog med, at der kunde være Udsigt til Ansættelse ved den anden Brigades Artilleri, der garnisonerede i Magdeborg; og da det ikke var saa meget af Veien at lægge Routen der om ad, og han desuden der havde en god Ven ved samme Vaabenart, en Major Plümicke, raadete han mig til at gjøre et Forsøg, gav mig et Brev med til bemeldte Major, og desuden — for det Tilfælde, at ogsaa dette mislykkedes — et Brev til sin Broder, en Kaffemægler Riege i Hamborg. Hans Moder boede i Eppendorff udenfor Hamborg, og han forsikrede mig om, at hans Moder og Broder sikkert vilde tage sig af mig og sørge for, at jeg i alt

Fald til Foraaret vilde faa en passende Ansættelse. Med Taknemmelighed modtog jeg disse Breve og bød Riege og den preussiske Hovedstad Farvel den 27. December 1830. I Berlin havde jeg saaledes været i 9—10 Dage og flittigt seet mig om. Paa Politikontoret havde man meddelt mig et Opholdskort, ved hvis Forevisning det nye Malerimuseum samt andre offentlige Samlinger gratis stod mig aabne; dette benyttede jeg mig ogsaa af min gode Tid til at see, hvad der ikke kostede Penge; thi disse gik allerede stærkt paa Grund. En lille Brystnaal og nogle Hals- eller Haandledsknapper, jeg havde faaet efter Fader, maatte jeg sælge i Berlin for 2 Rtl. preussisk. — Den første Dag var jeg nu saa klog eller erfaren kun at marschere de 4 Mil til Potsdam, jeg havde jo ogsaa nu min Læderransel med „mein ganzes Hab und Gut“ at bære. I Magdeborg holdt jeg mit Indtog den 30te December om Middagen. Jeg opsøgte saa Major Plümicke og havde mit Brev fra Riege med. Majoren, en stor, stram, gusten Person, begyndte imidlertid strax at opramse alle Besværligheder og alle de Bevisligheder, jeg maatte tilveiebringe, inden jeg kunde ansættes; der lagdes særlig Vægt paa Attester fra den danske Minister i Berlin og fra min Familie om, at jeg besad Formue o. s. v., og da han saa dertil føiede, at han i ethvert Tilfælde dog ikke kunde antage mig, før om 4—5 Uger, saa indsaa jeg nok, at her var Intet at udrette. Jeg gik derfor hen og lod mit Pas visere til Hamborg, pakkede min Ransel og begav mig Nytaarsaften paa videre Vandring, men naaede kun en lille By, Wolmirstedt, 2 Mil fra Magdeborg. I denne By var der kun et simpelt Værtshus, og i dette blev der paa første Sal anvist mig et meget tarveligt Lukaf med do. Seng, i hvilken jeg tilbragte min „Sylvester“ Nat 1830—31, en Nat, som jeg stedse siden har bevaret i sørgelig Erindring. Efter et fattigt Aftensmaaltid krøb jeg i Seng, men nu begyndte Gjæsterne i Stuen under mig at samles for paa gammeltysk Vis at tilbringe Natten i Svir og Skvalder, og da Tyskerne i sidstnævnte Henseende ere uovertræffelige, var det ikke muligt at opnaa Spor af Søvn. Den følgende Dag, Nytaarsdag 1831, skulde imidlertid ikke blive bedre, skjøndt paa en anden Maade. Allerede Kl. 7

om Morgenen begyndte jeg min Marsch, thi der var 5 Mil til den næste By, og der laa temmelig høi Sne overalt, hvilket gjør Veien tung, især naar man har en Del at bære paa. Da Alt paa denne Dag var aflukket og øde, kunde jeg ikke ved Forespørgsel erholde den fornødne Besked, forfeilede derfor Veien, gik for meget til høire, stavrede omkring søgende efter Hus og Mennesker og kom omsider til en Bondeby, „Dolle“. Her var hverken Mad eller Drikke at erholde, dog overlod man mig i en Bondegaard noget tørt Rugbrød for et Par Groschen, og da jeg erfarede, at jeg herfra endnu havde 5 Mil til Gardelegen, gav jeg mig ikke Tid til at hvile, men vandrede strax videre gnavnende mit Brød i mig. Efter et Par Timers Gang kom jeg til en anden Bondeby — Saltzgau, som laa tæt op til en Granskov, jeg derefter skulde igjennem. Ved et af de yderste Huse stod en gammel Kone, som jeg bad om et Glas Mælk eller Vand. Hun gik ind og rakte mig en Skaal Vand, og medens jeg drak, sagde hun „Bliv lidt“, hentede og gav mig en tyk Skive Rugbrød „im Namen Gottes“, og jeg var da saa ydmyget, at jeg tog det med Tak og tradskede af ind i den øde Granskov! Hvilken Begyndelse paa det ny Aar! Her i Skoven var jeg atter saa uheldig at forville mig, og jeg gik og gik uden at vide hvorhen. Mørket begyndte at falde paa, og der laa næsten en halv Alen høi Sne, saa at jeg intet Sted kunde sætte mig. Træthed, Sult og Tørst meldte sig. Omsider opdagede jeg dog et Hjulspor i den dybe Sne; dette maatte jo dog føre til Folk, og efter længe med stort Besvær at have fulgt dette, lykkedes det mig at komme ud af Skoven. Det var ogsaa paa høie Tid, thi nu var det blevet ganske mørkt. I det fjerne saae jeg nu Lys i et Hus, hvilket som et venligt Fyr skinnede for mig, og mit Haab om der at finde Hvile, opfriskede mine Kræfter til over Grøfter og Snedriver at arbeide mig hen til Huset. Dette var dog lukket, men paa min vedholdende Banken, blev et Vindu aabnet og 2 Fruentimmer viste sig; paa deres Spørgsmaal om hvad jeg vilde, bad jeg dem kun sige mig, i hvilken Retning jeg skulde søge Gardelegen, samt om noget at drikke. De gav mig saa en Skaal Vand ud af Vinduet, betegnede mig Veien og

slog Vinduet i, tilsyneladende glade ved at være blevet mig kvit. Der stod jeg da igjen i Mulm og Mørke, omtrent lige klog. Jeg arbeidede mig imidlertid frem i den betegnede Retning, og da jeg efter nogen Tids Forløb kunde høre en Kirkeklokke slaa i det fjerne, gik jeg efter Lyden og kom ud paa en „Chaussé“, der vel bedre fortjente Navn af Morads, og kom endelig Kl. 9 Aften til Gardelegen. Her fandt jeg et meget simpelt Værtshus, og da jeg fortalte, hvilke Steder jeg havde været paa Veien fra Wolmirstedt, forbausedes de og paastod, at jeg havde gaaet over 9 Mil den Dag, men jeg havde jo ogsaa været 14 Timer i saa godt som uafbrudt Marsch. — Den næste Dag maatte jeg blive her (det var en Søndag) dels for at udhvile mig og dels for at forsøge, om jeg kunde faa mit Uhr solgt, da jeg ikke havde flere Penge, og Reisen saaledes gik paa Stumperne. I Byen var der kun 2 Uhrmagere, den ene vilde kun give 3 preus. Thaler for Uhret, og den anden vilde slet ikke kjøbe det. Om Aftenen da jeg sad med min Dunk Øl og røg af en laant Kridtpibe, kom 2 reisende Haandværkssvende ind ad Døren, og deres hele Adfærd og Udseende forekom mig saa hjemligt. Jeg sagde dog intet, men da de begyndte at tale Dansk indbyrdes, kunde jeg ikke afholde mig fra at rykke hen til dem og udtale min Glæde over her i dette afsides Hul at træffe Landsmænd. Det var 2 Kjøbenhavnere, Mursvende, der en Tid havde arbejdet i Hamborg og nu vare forskrevne til Berlin. De syntes ligeledes at blive glade ved mig, da de ligesom jeg i lang Tid ikke havde hørt eller talt et dansk Ord. Under Samtalen ytrede jeg min Hensigt at ville sælge mit Uhr, men at man kun havde budt mig 4 pr. Thaler for det, hvilket var for lidt. Det var jo en Thaler løiet, men der stak ogsaa endnu noget i mig af Handelsmanden. Den ene af Svendene ønskede at kjøbe det, skønt mit Navn var indgraveret i den inderste Kasse og bød mig samme Betaling (4 pr. Thaler) og herfor fik han det. Han betalte med en dansk Dukat og nogle Sølvpenge.

Nogle Dage efter kom jeg til Ueltzen, der er en net lille Kjøbstad; her var Politiet imidlertid uforskammet og fordrede, at jeg for denne ene Nat skulde løse „Natseddel“, og for at er-

holde denne forlangtes, at jeg skulde forevise ikke alene mit Pas, men tillige mine Reisepenge. Jeg saa strax, at her var ikke andet for end at optræde dygtig storsnudet. „Jeg reiste som Handelsmand,“ erklærede jeg, „mit Pas var fra Magdeborg viseret direkte til Hamborg, og hvor meget jeg havde i Vexler eller Kontanter, vedkom ingen, naar jeg havde tilstrækkeligt til min Reise; og da jeg nødvendigvis skulde reise tidlig næste Morgen, maatte jeg gjøre ham (Politimesteren) ansvarlig for Følgerne af mit Ophold næste Dag, fordi jeg ikke kunde beholde mit Pas.“ Det hjalp — som altid Grovfilen gjør paa Tyskerne. — I Lüneborg saae jeg det første skarlagensrøde Militær i Hannover, hvilket dog saae endnu ringere ud end vort daværende danske Infanteri. Fra Bergedorff var en Mægler Hageman fra Hamborg saa venlig at tage mig op i sin Wienervogn, og jeg holdt saaledes mit Indtog i Hamborg samme Dag, den 7de Januar Kl. 5 Eftermiddag. Det var allerede mørkt, og hele min kontante Formue beløb sig til 11 lybske Skilling 3: 36 danske Skilling. Mit eneste Haab her var jo Premierlieutenant Rieges Brev til sin Broder, Kaffemægler Riege. Riege havde sagt mig, at jeg kunde være ganske rolig; naar jeg kom til Hamborg, skulde jeg ikke opsøge Broderen der, men trøstigt begive mig ud til Eppendorff, en god Fjerdingvei fra Byen og henvende mig til hans derboende Moder, en charmant Kone, der vil modtage mig gjæstfrit og venligt, naar jeg hilste fra ham. I dette Haab ilede jeg i ubesindig Iver strax samme Aften ud af den saakaldte „Damthor“ ad Eppendorff til. Det var som sagt mørkt, og dengang bleve Hamborg Stadsporte lukkede, saasnart Mørket indtraadte, og enhver, der vilde ud eller ind, maatte da betale 4 β Lybsk i „Thorsperre“ som det hed. Her gik de 4 af mine 11 lybske Skilling. Onsider fandt jeg Madam eller Fru Rieges Bopæl, bragte min Hilsen fra Sønnen i Berlin, sagde hende i hvilket Haab jeg var kommet, og foreviste mit Brev til hendes anden Søn, da han ikke var hjemme, bad jeg hende aabne det, for at hun kunde faa Bekræftelse paa, hvad jeg havde sagt o. s. v. Det vilde hun dog ikke, og i det hele var hendes Modtagelse lige fra Begyndelsen saa isnende kold og hendes Adfærd saa

langt fra at være „charmant“, at jeg følte mit Hjerter ligesom krympe sig sammen ved med et Slag at faa mit Haab tilintetgjort. — Uden ret at vide det, stod jeg atter ved Damthor, hvor jeg blev anraabt af en Person, der atter affordrede mig 4 lybsk i „Thorsperre“. Herpaa vilde jeg jo ikke gjerne gaa ind, da jeg saa nylig havde betalt Udgangspenge, men al Protest hjalp ikke. Jeg maatte ud med Mønten, og nu stod jeg da atter inde i Hamborg 8 lybsk fattigere end for en Time siden. Jeg tænkte mig, at Edv. Friese, som nylig var bleven gift med min ældste Søster Lovise og havde etableret sig som Kjøbmand i Nyraad ved Vordingborg nok kunde og vilde hjælpe mig med 10 à 12 Rdl., og at jeg vilde kunne have Pengene i Løbet af 8—10 Dage. Den følgende Dag gik jeg til Mægler Riege, han modtog mig meget høfligt, læste Brodrens Brev, betragtede mig meget opmærksomt og forsikrede mig derpaa, at det vilde være ham kjært, om han kunde skaffe mig en Plads i Hamborg; han vilde gjøre, hvad han kunde, men saavel Aarstiden som de nærværende Conjuncturer vare meget uheldige i saa Henseende. Proprietær Kuhlmann til Petersholm, som jeg for en Maanedes Tid siden havde forladt i Hamborg, var her endnu. Han morede sig rigtig og laa desuden i Underhandlinger med Agent Nyholm (dengang i Wien) om et Bytte med Petersholm mod Breiningegaard paa Jyllands Vestkyst. Jeg maatte nu fortælle, hvad der var passeret, og med hvilke Forventninger jeg var kommet til Hamborg. Jeg eiede nu ikke saa meget som en Groschen og fik derfor af Kuhlmann som Laan nogle Penge, og han indbød mig tillige til hver Morgen at komme og besøge sig. Postgangen var dengang overalt saa kummerlig, at Posten Nord paa til Danmark først afgik Tirsdagen den 11., saa jeg kunde vel ikke vente Brev før den 20de. Hver Dag kostede jo Penge; for min Middagsmad skulde jeg betale 6 lybske Skilling daglig, for Logi med Kaffe om Morgenen og The om Aftenen 8 lybsk daglig, og til Vadsk og andre Smaaafnødenheder maatte jeg laane Penge hos Kuhlmann. Min Gjæld voxede saaledes for hver Dag, og jeg gik derfor og længtes efter Posten, medens jeg besøgte Kuhlmann hver og Riege hveranden Dag og iøvrigt

drev omkring og besaa alt baade i Hamborg og Altona. At komme til Bloch i denne Nød vilde jeg ikke; det var mig imod at lade dem alle i Stege kjende min Ynkelihood. — Den hollandske Consul havde af Senatet erholdt Tilladelse til at hverve Folk til Krigen mod Belgien. Mægler Riege raadete til et saadant Engagement. Dette Forslag tiltalte mig; øieblikkelig gik jeg til den hollandske Consul Wachter, som jeg traf, og hvor jeg erfarede, at Capitulationen (Engagementet) var paa 6 Aar som Infanterist, at jeg maatte møde senere hos ham for at blive undersøgt af en Læge, og fandtes jeg at være sund og stærk vilde jeg erholde saa mange Reisepenge, der behøvedes for til Fods over Bremen at naa den første hollandske Plads (c. 36 Mil) og endelig, at jeg ved Ankomsten dertil vilde erholde udbetalt Hvervepengene 20 Golden eller $\frac{2}{3}$ Styk $\text{r} : 20 \times 8$ Mark dansk, c. $26\frac{1}{2}$ Daler, men forud her paa Stedet fik jeg intet. Det sidste var jo knusende; hvad skulde jeg gjøre? Endelig fik jeg fra min Svoger Friese 6 Specier, og jeg aandede nu lidt friere. Jeg kunde nu, hvad jeg ogsaa strax gjorde, betale min gode Værtinde sit Tilgodehavende, men derefter havde jeg kun 10 lybske Skilling i Behold og hvad saa? En Morgen, da jeg kom til Kuhlmann, modtog han mig temmelig afficeret; hans Forvalter paa Petersholm, en von Destinon, en holstensk Adelsmand, havde sammen med Stuepigen stjaalet Flæskeskinker og Vin fra Kjælderen. Han foreslog mig saa strax at træde i hans Tjeneste i det mindste til Maidag. Han stod nemlig i Handel om en Eiendom i Nærheden af Hamborg, og fik han denne, skulde jeg tage derud og varetage hans Interesse. Jeg gik villig ind herpaa, men en Hr. Bechmann, der ogsaa kjendte Kuhlmann, tog Sagen alvorligere og afæskede ham i Vidners Nærværelse den bestemte Erklæring, at han fra den Dag betragtede mig som værende i sin Tjeneste, hvoraf fulgte, at han nu skulde betale en Mark Courant daglig for mit Ophold samt afholde Omkostningerne ved mine Reiser etc. Nu gik den ene Uge efter den anden, da Kuhlmann ingen Afgjørelse fik paa sine Speculationer i Hamborg. Min saavel skriftlige som mundtlige Henvendelse til den danske Generalconsul Böckelmann blev afvist med

haanende Afslag, uagtet jeg her var temmelig paatrængende, da jeg stod i den Formening, at det var hans Pligt, i det mindste at lade mig befordre til min Hjemstavn. „Hs. Excellence“, som han lod sig kalde, vilde ikke engang forunde mig en Audiens. Endelig kom Kuhlmanns lange Forhandlinger med Agent Nyholm til Ende. Den 8. Marts Kl. 8 om Morgenen gik Reisen da for sig i en lukket Hyrekuskevogn foreløbig til Lybæk. Foruden Kuhlmann, hans 14aarige Datter Tonny og jeg, var der som Passagerer i samme Vogn en Jøde og en Skibsfører, begge fra Lybæk. Paa Landeveien midt i Schönbergskov ramlede vi sammen oven paa hinanden, idet Vognen væltede til den ene Side, den ene venstre Vognaxel var nemlig pludselig knækket. Efter at være sluppet ud af Vognen begyndte de alle — mig undtagen — at skjænde og bande. Kusken havde imidlertid uden at sige noget, forladt os med Hestene, men efter en Times Forløb kom han tilbage med en stor Arbeidsvogn, for hvilken de stakkels, magre Heste vare spændte. Alle vore Pakker og vort Reisegods blev nu stablet op paa Vognen, og vi Passagerer der ovenpaa. Temmelig sildigt, nemlig først Kl. 10 Aften, naaede vi Lübeck. I Hamborg havde Kuhlmann brugt særdeles mange Penge; han vred sig nu for hver lille Udgift han havde for mig, og det var let at skønne, at han ønskede at blive mig kvit. En Følge heraf var, at han overalt og varmt anbefalede mig, hvor der gaves Leilighed dertil. Paa Reisen mellem Hamborg og Lübeck havde han benyttet Leiligheden til at anbefale mig til de Medreisende, Jøden og Skibsføreren. Kuhlmann havde i den senere Tid jævnlig beklaget sig over Pengemangel og over hvad det kostede at reise, hvilket jeg godt forstod var myntet paa mig; af Hensyn hertil samt fordi jeg i mine tyndslidte Klæder sad og frøs paa Vognen, foreslog han mig at gaa til Fods til Rendsborg, medens han med sin Datter kjørte med Posten. Dette gik jeg villig ind paa som saare let for mig; jeg begav mig derfor af Sted den 26. Kl. 8 Morgen løs og ledig med min sjældne Stok i Haanden, idet Kuhlmann beholdt min Reisesæk med alt mit Tøi, for at befordre det med alt hans øvrige Gods. Den 27. naaede jeg Rendsborg, og samme Dag

Kl. c. 2 kom Kuhlmann dertil; jeg opsøgte ham i hans Hotel, der laa i den anden Ende af Byen, og han fortalte mig, at han kom til at blive i Rendsborg, til der tilbød sig en Retourvogn fra Byen Slesvig. Men kort efter traf jeg paa Torvet en Karl, der havde set mig komme til Kuhlmann i Hotellet, hvor Karlen tjente; og da jeg i forbigaaende sagde til ham: „Nichts neues passirt?“ svarede han, „Næh' aber die Herrschaft ist eben abgereist.“ Sandheden heraf overbeviste jeg mig øieblikkelig om — og nu stod jeg der. Hele min Pengebeholdning var et Par Mark lybsk. Kuhlmann var — næppe en halv Time efter, at jeg sidst havde talt med ham — lumskelig stukket af, havde taget al min Smule Tøi med og ikke efterladt den mindste Besked til mig, endsige Penge til at klare mig med her eller videre frem. Da han saa ofte havde ladet mig føle, at jeg var ham til Besvær, var alt mig nu klart. Men mit Tøi og min Gjæld! Dog undslippe mig skulde han ikke, om han saa kjørte med 4 Heste for. I mit Logi fik jeg at vide, at min Regning var 40 lybske Skilling, som jeg ikke havde; jeg viste derfor Værten min Kaardestok, som jeg tilbød at ofre som Betaling. Dette vilde han dog ikke; kun for 20 Sk. vilde han tage den. Der var ingen Tid til lange Demonstrationer; jeg lod ham derfor beholde Stokken, gav ham de øvrige Sk. contant og fik saa mit Pas udleveret. Efter omtrent 4 Timers voldsom Marsch naaede jeg Slesvig Kl. c. 11. For gode Ord og venlig Tiltale fik jeg en skikkelig Natvægter til at gaa med mig til den anden Ende af Byen og fra det Hotel, hvor Retourvognen hørte hjemme, skaffe mig Vished for, at den dertil befordrede Herre med sin Datter fra Rendsborg var forbleven i Byen. Strax næste Morgen, ligesom Kuhlmann kom ud af Sengen, stod jeg for ham, og det var mig umuligt uden Forbitrelse at skildre ham min Lidelse, mit Tab og mine Anstrengelser og navnlig at bebreide ham, at han i Hotellet hverken havde efterladt Bud, Besked eller Hjælp til min Reise. Men skønt flov og synlig skuffet tog han det dog gemytligt; og da jeg ikke fandt hans Udflugter fyldestgjørende, sagde han: „Kom nu og faa en god Kop Kaffe; nu blive vi sammen herfra og til Flensborg, hvor min egen Vogn

fra Petersholm møder og fører os videre.“ Naa, ja! Tabet af min sjældne Kaardestok, der havde fulgt mig paa alle mine Vandringer, smertede mig rigtignok, men jeg var jo let at berolige, da Havnen nu syntes at være nær. Den 31. Marts kom vi til Flensborg, hvor hans solide Kusk, Mads, holdt med en aaben holstensk Vogn forsynet med Kalesche. Herfra gik det gennem Aabenraa og Haderslev, over Dollerup Toldsted til Petersholm, som vi naaede Kl. 12, Natten før Paaskedag.

Jeg blev nu paa Petersholm; denne var, inden Agent Nyholm selv kom til Gaarden, blevet overleveret til og overtaget af hans ældre Broder, Forvalter Johannes Nyholm, og baade han og senere Agenten advarede mig mod at følge Kuhlmann, samt indbød mig til at blive paa Gaarden. Agent Nyholms Hustru var en Frøken Ammitzbøll fra Veile. En Søster til hende var gift med Toldinspektøren der, Justitsraad Coucheron. Fra ham fik jeg Tilbud om at træde ind i Etaten som Toldbetjent, men det vilde dog være altfor grel en Modsætning til mit tidligere Liv! At tænke sig mig som Toldbetjent! At blive Renegat! Nei alt andet, kun ikke det! Derefter opdagedes det, at en af Kontorbetjentene, Schwartz, paa Veile Amtskontor, havde faaet i Hovedet at ville frekventere et Seminarium for at blive Skolelærer, saa at der derved blev en Skriverplads ledig hos Stiftamtmand Hoppe. Lønnen her var jo kun ringe, men her var en vid Mark for mig til Kundskab og intet at bruge Penge til. Et Par Maaneder efter at Kuhlmann var reist, flyttede jeg ind paa Amtskontoret og indtog min Plads ved Skrivepulten de første Dage af Juli 1831.

Stiftamtmanden, Kammerherre Peter Fjeldsted Hoppe, var vistnok en meget venlig og god Mand, men ham saae vi underordnede Personer sjældent, fordi han havde sit eget Kontor paa den anden Side af Porten, hvor kun Fuldmægtigen kom over og confererede med ham om Sagerne. Samme Fuldmægtig Niels Gylding Borch, var meget flittig, vigtig og indtaget i sin egen Storhed, hvilket sidste var tilgiveligt, naar man betænker, hvor megen Magt og Myndighed Amtmændene dengang havde. Fru

Hoppe, en født Haffner, var adelstolt¹⁾ og derhos temmelig halt, hun lod sig kun sjældent see. Paa Kontoret var der foruden Fuldmægtig Borch og mig en Volontær Marcussen og en Skriverdreng, der var en Bødkersøn fra Aarhus. Under et Besøg hos Forældrene havde han ligget i Seng sammen med en Svend, der var befængt med Fnat. Drengen kom tilbage, men sagde intet herom, og da han og jeg laa i Seng sammen — sligt blev i de Tider ikke taget saa nøie, men ansaas som en Selvfølge — blev jeg jo smittet. Jeg blev meget allarmeret herover og erklærede, at jeg ikke vilde ligge hos Drengen; men enten havde nu Hoppes ikke anden Seng eller Sengklæder, eller man var bange for, at disse kunde blive befængte af mig, kort sagt, jeg fik ingen Seng, hvorfor jeg hos en Snedker i Veile bestilte mig en Feltseng og skrev til min Moder om at sende mig de høist fornødne Sengklæder. Inden disse kunde arrivere med en Veileskipper, hengik rigeligt 3 Uger, og i den Tid var jeg ikke af mine Klæder, men kamperede hver Nat paa det bare Gulv kun indsvøbt i en gammel Rytterkappe, der tilhørte Hoppe og med min Skrivepult, der var som et løst Tegnebrædt, under Hovedet. Skriverdrengen kom nu bort, og kort efter fik vi i hans Sted Carl Brosbøll fra Fredericia, den endnu levende Digter *Carit Etlar*. Det var min Plan at gaa den juridiske Vei og derfor indhøste alle de juridiske Kundskaber, som Forretningerne her frembød, og derhos at samle og spare saa mange Penge, at jeg engang kunde reise til Kjøbenhavn for at faa Examen under en Manducteurs Veiledning. Jeg har altid haft Trang til at foreskrive mig selv visse bestemte Regler og til med ubøielig Streng-
 hed at overholde dem. Nu satte jeg mig som Regel pligt-
 mæssigt om Dagen at arbeide ved Skrivebordet, men naar Klokken var 10 og Tiden tilhørte mig selv at tænde mit Lys og sætte mig til at læse i Lovbogen og Systemerne og i alle de justitielle og kriminelle Aktstykker, der indkom til Amtskontoret, indtil Klokken blev 2—3. — Fuldmægtigen paa Amtsstuen, Agerholm, sad ofte noget ud paa Natten paa Amtsstuen, men naar som

¹⁾ Det maa vel have været af Mandens Adel, da Familien Haffner jo ikke er adelig.

helst han da gik forbi, saaes der jo Lys paa Amtskontoret, og han — som alle andre — vidste da, at der sad det utrættelige unge Menneske og læste. Agerholm havde i en lang Aarrække været Fuldmægtig ved Amtsstuen, hvad der dengang, og især i Jylland, var en meget lucrativ Stilling. Han var saaledes blevet „en holden Mand“, var gift, men havde ingen Børn. Omtrent ved Jule- eller Nytaarstid, da jeg i 1½ Aar havde været i Veile, spurgte han mig en Dag, hvilken Udsigt og Planer jeg havde for min Fremtid. Jeg fortalte ham da uforbeholdent, hvad jeg havde i Sinde, hvorover han rystede paa Hovedet og udbrød: „Nei, veed De hvad, Knudsen! De skal reise ind og tage Examen jo før jo heller. Lad De mig blot vide, hvornaar De vil gjøre Alvor deraf, saa skal jeg holde Dem derinde med Alt i et Aar. Vorherre har været god imod mig, og jeg har Ingen, der skal arve mig, saa De skal ingen Bekymring have for Tilbagebetalingen. Kan De engang i Tiden betale mig Udlæget tilbage, da er det godt, men kan De ikke, skal det ikke genere Dem, da jeg Gudskelov nok kan undvære det, og jeg tror, jeg gjør en god Gjerning.“ Bedre end jeg vil kunne skildre det, kan man tænke sig min Overraskelse, min Glæde og min Taknemmelighed. Han fordrede kun, at jeg skulde være taus og ikke lade nogen i Veile vide, hvorfra Hjælpen kom, men see at komme af Sted saa hurtig som muligt. — De første Dage i April 1833 afgik jeg om Bord paa en Jagt fra Veile til Kjøbenhavn. Moder, der nu sammen med Søster Petrine boede i et Sidehus i Lille Grønnegade, skaffede mig der et lille Værelse under sin Beboelsesleilighed. Værelset var lige over en Brændevinsbrænders Kostald, men dengang var man ikke fordringsfuld i Henseende til frisk Luft eller Behageligheder. — Imidlertid maatte jeg først see at faa den saakaldte Præliminærexamen; denne bestod jeg den 6. Mai 1833, og nu klemte jeg strax paa Juraen. Til Manufacteur var jeg saa heldig at faa daværende Copist i Rentekammerets danske Kammercancelli, Chr. R. Matthiasen, i hvem jeg erhvervede en i Sandhed elskelig, brav og varntfølende Ven, der understøttede min Iver med mageløs Opofrelse. Vi vare 4 paa Manductionspartiet, nemlig Bjørn, Trochmann, Bruun og jeg, men efter en Maaned-

tids Forløb samlede han de 3 paa et Kursus og tog mig for ganske alene og læste med mig ofte hele Timer over Bestemelsen. Denne opofrende Bistand kan jeg takke for, at jeg allerede i Dagene 28 og 30 September samme Aar — altsaa efter knap 5 Maaneders Forløb — kunde underkaste mig Examenens skriftlige Del, hvorved mine Besvarelser stod i første Klasse 3: eller bedste Karakter, som ogsaa tildeltes mig den 2 November ved den mundtlige Prøve. Praktikum — dengang en Skifteakt — blev først aflagt den 16 November 1833, ligeledes til første Karakter. Jeg kunde jo nok være glad ved dette Resultat, men jeg besynderlige Menneske var det ikke. Matthiasen derimod var tilfreds og gjorde et muntert Gilde for os.

I Begyndelsen af Januar fik jeg Anmodning fra Amtsforvalter, Justitsraad Worsaae om snarest mulig at komme til Veile, da der paa Kontoret var Brug for mig. Næste Morgen sad jeg da paa Deligencen, var to Dage om Reisen til Korsør, tilbragte nogle ubehagelige Nattimer i Korsør og kom den tredie Dag over Bæltet i en saakaldet Smakke. Justitsraad Worsaae, hans Hustru og Børn vare Alle mageløs elskværdige og rare Mennesker. Fra Sønnen, den senere Minister, Kammerherre Jens Jacob Asmussen Worsaae, den Gang en 14 Aars Discipel i Horsens Latinskole, gjemmer jeg flere Rimbreve. Justitsraaden eiede et udmærket juridisk Bibliothek og derved fik jeg Leilighed til at udvide mine Kundskaber, hvilket kom mig til Nytte senere.

Her slutter Knudsens Ungdoms og Udviklings Periode. Efter at have været Herredsfuldmægtig og senere Amtsfuldægtig kom han ind i Rentekammeret, blev Fuldmægtig i Finantsministeriet, og i Slutningen af Frederik VII's Regjeringstid Amtsforvalter i Slagelse, fra hvilket Embede han tog Afsked i 1878 som Etatsraad. Han henlevede derefter sine sidste Aar i Stilhed i Kjøbenhavn, hvor han døde 20. Juni 1894 næsten 87 Aar gammel.

Til sin egen Begravelse havde han skrevet:

Hans Liv var ei som Bækkens, der hendirer
i grønne Eng og bløde Bugter smukt,
nei, mer som Elvens, der fra Fjeldets Tinder
trods haarde Klipper bryde maa sin Flugt.

I denne Kamp og rastløs travle Færden
han pligtro stred, ukjendte Maal at naa,
indtil han sent blev træt af denne Verden
og al den Blindhed, hvori her vi gaa.

Dog alt i trange Ungdomstid den Finger
han saae, som kjærligt ledede hans Fjed,
derfor hans Tanke fri paa Haabets Vinger
sig hæved bort fra Tvivlen og fandt Fred.

Ja paa et Aandeliv i fjerne Hisset,
og luttret fra al jordisk Drift og Trang,
han bygged her sin Tro og var forvisset
om Lys og Sandhed dog at naa engang!

Slægten Bohn fra Rønne.

Af Læge **M. K. Zahrtmann.**

Slægten Bohn fra Rønne er en Navnebetegnelse, som ikke kalder noget Billede frem for de fleste nulevendes Blik, men da denne Slægt i sin Midte har talt nogle af Bornholms mest ansete Mænd og Kvinder i de sidste 300 Aar, fortjener den vel at mindes.

Den mundlige Overlevering giver Slægten en tysk Oprindelse; selve Slægtsnavnet saa vel som de i Slægten nedarvede Fornavne Herman, Klavs, Henning, Jørgen og Morten synes at støtte Troværdigheden heraf. En Mængde andre bornholmske Slægtsnavne tyde ligeledes paa en udenlandsk Oprindelse, saaledes Boss, Colberg (findes nævnt 1594 i Svanike), Dick (Sander D., født i Skotland 1571, bosat i Svanike og død her 1612 $\frac{12}{5}$), Engel (Mester Baltzer E., bosat i Hasle i Slutningen af det syttende Aarhundrede), Kuhre, Rasch (to Brødre Mathias og Filip R. i Rønne i sidste Halvdel af det syttende Aarhundrede), Stender (Jørgen S., født i Sønderborg 1702 $\frac{3}{8}$, bosatte sig 1726 i Rønne), Thiesen, Wichmann (en Ligsten i Rønne Kirke med tyske Bibelsprog fortalte, at Nicolaus W., Raadmand i Rønne, var gift med Catharina Schudepelten og døde 1646 $\frac{1}{11}$) og Wolfsen (David W., rimeligvis født i Skotland, var 1648 Raadmand i Svanike). Andre bornholmske Slægter nedstamme fra Øens Embedsmænd, saaledes Slægterne Arboe (fra Konduktør-lieutenant Otto Johan A., som 1688 sendtes over til Øen for

at bygge Rønne Fæstning), Anker (fra Provst Povl Hansen A., født i Skaane, Præst i Hasle og Rutsker Sogn 1654—97), Dam (fra Kaptajn Kristian Pedersen D. i Aakirkeby, født 1695 $\frac{6}{11}$ paa Kristiansø), Madvig (fra Hans Olufsen M., som under den skaanske Krig fordreves fra Skaane og 1681 $\frac{2}{3}$ beskikkedes til Skovrider paa Bornholm), Müller (fra Anker Anthoni M., født 1654 i Kalundborg, beskikket 1686 til Vicelandsdommer paa Bornholm), Schor (fra Hans Henriksen S., beskikket 1689 til Amtsskriver og Proviantforvalter paa Bornholm), Sode (fra Jens Hansen S., født i Skaane, Præst i Hasle og Rutsker Sogn 1632—54) og Sonne (fra Oluf Nielsen S., født 1626, død 1672 $\frac{29}{9}$, som Præst i Østerlarsker Sogn og Gudhjem).

Mens Besiddelsen af Bornholm 1525—76 var overdraget Lybæk, paa hvilken Hansestad Øen endnu langt senere drev en betydelig Handel, bosatte mange tyske Købmænd sig her; det nævnes saaledes 1545, at Colbergerne have stiftet et Gilde i Nexø, paa hvilken By de i mange Aar have handlet, og 1573 $\frac{7}{12}$ opbrød Rønne Borgere med Borgermestrene i Spidsen de lybske Købmænds Boder og ødelagde deres Varer i Forbitrelse over Lybækernes Overgreb paa deres Rettigheder, mens de lod Greifswaldernes, Stralsundernes og Colbergernes Boder urørte¹). Den Mulighed ligger nær, at Slægten Bohns Stamfader har været en af disse Købmænd. En Overlevering nævner udtrykkelig Lybæk som Slægtens Hjemstavn; dens Fortælling om, at to Brødre Bohn fra Lybæk nedsatte sig paa Bornholm som Møllebyggere og viste sig saa dygtige i deres Fag, at de ogsaa fik Arbejde paa Sælland, finder i øvrigt intet Steds nogen Støtte. Den er sikkert en Fabel ligesom en anden Overlevering, der kun anfører, at Slægtens Stamfader Morten Bohn kom 1618 fra Rygen til Bornholm; denne sidste findes vel i et i 1849 trykt Uddrag af „en Stamtavle om den agtbare Familie“, hvilken dens Medlemmer skulde have opbevaret og udfyldt gennem de forløbne 230 Aar, men dette Uddrag viser sig upaalideligt i mange Punkter, og Stamtavlen selv er nu forsvunden. Man kunde

¹) I. R. Hübertz: Aktstykker til Bornholms Historie. S. 144, 434.

fristes til at sætte Slægten i Forbindelse med Hermann Bonnus, født 1504, død 1548, Lybæks første lutherske Superintendent, der opholdt sig i Danmark 1528—29 som Lærer for Prins Hans, Kong Frederik den førstes Søn. Han havde tre Sønner, men ingen Sønnesønner; saaledes maa Tanken om de bornholmske Bohners lige Nedstamning fra ham opgives som uholdbar. I hans nærmeste Familje findes heller ikke de for den bornholmske Slægt særegne Fornavne¹).

I Lensherren Hendrik Brahes Regnskab for Aaret 1585—86 findes Navnet Bohn nævnt første Gang paa Bornholm; blandt Udgiftposterne anføres her: „giffuet Harmenn Bonne ij rønnde for xm Mursteen hand kiøffte ij lipke Cxxx dall.“ I Følge dette var Herman Bohn 1586 Købmand i Rønne og rimeligvis en af Byens største; end videre er der Grund til at antage, at han selv som Skipper paa eget Skib har hentet denne betydelige Last i Lybæk. Saaledes findes lige til op imod vore Dage Skipper- og Købmandsstillingen ofte paa Bornholm forenede: Købmanden henter selv paa sit eget Skib sine Varer hjem og forhandler dem fra sin egen Bod.

Den her brugte Form for Købmand Bohns Fornavn, Harmen, er endnu den Dag i Dag gængs i den bornholmske Udtale af Navnet Herman. Naar denne oprindelig plattyske Form findes anvendt af den danske Lensherre, kan man maaske dog heri finde et Fingerpeg paa, at Harmenn Bonne var en til Bornholm indvandret Tysker. Ogsaa den Omstændighed, at Herman Bohn hverken her eller andet Steds særtagnes med sin Faders Navn, taler for, at han har været Slægtens første Mand paa Bornholm og derfor ikke har kunnet i Navnet forvexles med nogen anden, og at hans Fader har været Bornholmerne ukendt. Denne Omstændighed træder saa meget des mere frem, som alt i det nærmest følgende Slægtled Klavs Bohn 1611 nævnes alene som Claus Hermansen uden Tilføjelse af Slægtsnavnet; af hans Signet med Bogstaverne C B, som ogsaa kendes andet Steds fra, ses det, at hans fulde Navn har været Claus Hermansen

¹) Spiegel: Hermann Bonnus. Göttingen 1892.

Bohn. Formen Bonne er én af de talrige Former, under hvilke Navnet Bohn lige til Midten af forrige Aarhundrede forputter sig; Boen synes at være den ældste, af Slægten selv brugte Form, og først i det attende Aarhundrede gjør Formen Bohn sig mere og mere gældende. De ældste Led af Slægten føre i deres Signet kun ganske simple Bomærker, dannede af nogle faa lige Streger; den synes da nedrunden fra Smaafolk i Borger- eller Bondestanden, og Tanken om dens Afstamning fra en af de tyske Adelslægter af Navnet Bohn eller fra en af de hanseatiske Patricierslægter maa afvises.

En senere Mand af Slægten, Jørgen Hermansen Bohn, Borger i Rønne, bortskødede 1684 ²⁸/₂ Bakkegaarden i Østerlarsker Sogn, hvilken han havde arvet efter sin Fader Herman Klavsens Bohn, og som hans Forfædre, den ene efter den anden, havde arvet, saa vidt længst erfares kunde¹). Jørgen Bohn tilhørte Slægtens fjerde bornholmske Led, og hans Udtalelse her: „saa vidt længst erfares kan“ behøver ikke at strække sig over mere end hundrede Aar. Heraf modbevises da ikke Formodningen om, at Lensherrens Harmenn Bonne fra 1586 var en indvandret Mand paa Bornholm.

Noget Bevis herfor foreligger dog ikke. Man kan kun formode, at *Herman Bohn* nedstammede fra Smaakaarsfolk i de tyske Østersølande, at han i den sidste Tredjedel af det sextende Aarhundrede nedsatte sig som Skipper og Købmand i Rønne, og at han her blev Stamfader til den bornholmske Slægt Bohn. Han vandt Indflydelse og Anseelse hos sine Medborgere og blev Raadmand i Rønne; hans Underskrift som saadan findes paa Aktstykker fra 1604 ¹/₉ og 1609 ²⁸/₄, og han skriver sig i disse: *Hermend boen*²).

Herman Bohn har rimeligvis haft tre Sønner, Henning, Klavs og Morten Bohn; om disse vides kun lidt.

Henning Boen, Borger i Rønne, fik 1610 ²/₈ sammen med Byens Borgermester, en af dens Raadmænd og to af dens øvrige Borgere Fuldmagt til at hylde Prins Kristian i Lund ¹⁵/₄ paa

¹) Ny kgl. Samling. Folio. 398 e.

²) Hübertz: Aktstykker. S. 573.

Rønne Bys Vegne. Henning Bunde, Borger i Rønne, fik 1631 $\frac{22}{4}$ udbetalt af Lensherren Holger Rosenkrans 4 Rigsdl. 24 Sk. for et Topsejl, som han havde leveret til en af Kongens Pinker. I Rønne Kirke fandtes i Midten af forrige Aarhundrede en Gravsten over Henning Gagge, død 1562 $\frac{29}{6}$, og hans Hustru Elsebet Kam, død 1578 $\frac{23}{10}$, paa hvis Fodende stod at læse: „Denne Steen oc Sted hører Henning Bon oc Clawes Bon oc begges deres Arvinger til. Anno 1622“¹⁾. I Følge denne Indskrift ligger det nær at betragte Henning Bohn som en ældre Broder til Klavs Bohn, der var en Søn af Herman Bohn. Henning Bohn var Købmand, mulig Sejlmager, i Rønne.

Claus Boenn var en af de sex Rønne Borgere, som udstedte den omtalte Fuldmagt i Anledning af Prins Kristians Hylding 1610. Han er den samme — de vedtrykte Signeter ere ens — som den Claus hermandsen, Borger och Indvaaner i Rønnde, der 1611 $\frac{14}{6}$ paa Hammershus gav Lensherren Hans Lindenov Kvittering for 1 Rigsdl. 22 Sk. danske, hvilken Sum var bleven ham udbetalt for „thoe thylecher lange Støthiinske Legter“; han var følgelig en Søn af Herman Bohn, og rimeligvis var han en Broder til Henning Bohn, sammen med hvem han 1622 erhvervede sig Henning Gaggens Gravplads i Rønne Kirke. I en Indskrift i Rønne Kirke nævntes Claus Bone som en af Byens sex Raadmænd 1623²⁾. Klavs Hermansen Bohn var da Købmand og Raadmand i Rønne; forménlig var han Fader til Skipper og Raadmand Herman Klavsén Bohn, der tiltaltes som medskyldig i de bornholmske Officerers landsforræderiske Overgivelse af deres Ø til de svenske 1645, men frikendtes ved Herredagsdommen 1646 $\frac{4}{5}$ —, samt til Henning Klavsén Bohn, der døde 1689 som Raadmand og Borgerkaptajn i Rønne.

Morten Bohn var rimeligvis en tredje Søn af Raadmand Herman Bohn fra 1609. Vel betegnes han intet Steds med Kendingsnavnet Hermansen; men af flere Omstændigheder fremgaar det, at hans og Klavs Hermansen Bohns Efterkommere regnede sig for nære Slægtninge indbyrdes; desuden ere For-

¹⁾ Ny kgl. Samling. Kvart. 726 b.

²⁾ Thurah: Beskrivelse over Bornholm. S. 135.

navnene i begges Linjer for en stor Del de samme, og Navnene Herman og Klavs findes nedarvede hos Morten Bohns Efterkommere. I en Indskrift paa Døbefonten i Rønne Kirke nævntes Morten Bone som Raadmand i Rønne 1640¹⁾); endnu 1648 ²⁶/₆ undertegnede Morten Bone som saadan en Hyldingsakt fra Rønne. I Midten af forrige Aarhundrede saas paa en Gravsten i Rønne Kirke¹⁾ følgende Indskrift: „Jeg begierer at forløses og være med Christo. Phil. 1. Denne Steen og Sted hører Morten Boen, hans Hustrue Børn og Arvinger til. Anno den 19de Martii døde Morten Boen Borger udi Rønde oc Liger her under Begravfen. Septembr . . Døde Jørgen Mortensen. d. 7. Aug. . . . døde Elisabeth Mortensdaatter. Gud give dennem med alle Tro Christne en Glædelig opstandelse.“ Fodenden bar et simpelt Bomærke med Bogstaverne M B og K M D; desuden fandtes udhugget de fire Evangelister, et Timeglas og et Dødningehoved. — Foruden de paa Gravstenen nævnte to Børn, der synes døde unge, havde Raadmand Morten Bohn rimeligvis to Sønner: Herman Mortensen Bohn, død 1668 som Borgermester i Rønne, og Jørgen Mortensen Bohn, Købmand i Rønne, begravet 1692 ¹⁸/₃ under Klokkeringning i Rønne Kirkes Urtegaard. Det maa beklages, at de gamle Gravstene alle som en ere flyttede ud af Rønne Kirke og tilintetgjorte. I lange Tider laa de som en Gangsti over Kirkegaarden omkring Kirken, og Indskrifterne, som vendte opad, blev snart helt ulæselige; saa huggedes de omtrent Aar 1870 itu til Dækstene paa Kirkegaardens Stenomsætning. I og ved Rønne Kirke findes nu ingen Gravsten ældre end Begyndelsen af dette Aarhundrede.

Spørges der, hvorledes Henning og Klavs Bohn 1622 erhvævede sig Henning Gagges Gravplads i Rønne Kirke, kan denne Erhvævelse tænkes sket paa en af to Maader: enten ved Køb, mulig til Betaling af en Gældsfordring, eller ved Arv. I sidste Fald maa de to Bohner have arvet den efter deres Moder; Stamfaderen Herman Bohn har da været gift med en Henningsdatter Gagge, og hun maa antages at være død omtrent 1622;

¹⁾ Ny kgl. Samling. Kvart. 726 b.

dette Ægtepar har da opkaldt sin Søn Henning efter hans Morfader. Der er en Del, som taler for denne Formodning; hvorfor lod Bohnerne ellers Gagges Gravsten ligge urørt? hvorfor fandtes der ellers paa Stenen ikke den mindste Antydning af, at de eller deres Arvinger var begravne under den? Inidlertid findes denne Formodning ikke bekræftet andet Steds fra. Den er ikke urimelig; Henning Gagges Hustru tilhørte Borger-slægten Kam (Kamb, Kams) i Rønne, og Elsebet Henningsdatter Gagge, der døde 1585, var gift med Peder Kofoed til Kofoedgaard i Østermarker Sogn, hvis Adelskab alt den Gang var omtvistet. Adelsfolk, som af Skæbnen førtes til Bornholm, var i deres Ægteskabsforbindelser henviste til de anseligste bornholmske Slægter af Borger- og Bondeæt; saadanne Forbindelser findes derfor indgaaede af Medlemmer af de danske Adelslægter Gagge, Akeleye og Makkabæus. Fra forrige Aarhundrede kan anføres, at en Datter, Elisabeth Sofie Holck, af den til Bornholm for Ægteskabsbrud (propter peccatum in puncto sexto) for Livstid 1697 forviste Friherreinde Holck, født Wind, (hendes Mand var Gehejmeraad, Generalmajor Ejler Holck) blev gift 1715 $11/10$ med Præsten Hans Rasmussen Marcher i Nyker Sogn. Til Adels Trivsel er Samlivet paa Øens lille Omraade for trangt. Indskriften paa Henning Gagges Gravsten *kan* derfor tyde paa, at de to Bohner var hans Dattersønner. Denne Henning Gagge var Hofsinde hos Kong Kristian den tredje og blev 1551 $2/7$ forlenet med St. Jørgens Hospital paa Bornholm, nu Spidlegaard i Aaker, mod at bo i Hospitalsgaarden og der underholde saa mange fattige, som Gaardens Indtægter kunde taale; de af Kongens Bønder og Tjenere, som ikke svarede til den lybske Foged paa Hammershus, skulde svare til Gagge. Fra samme Tid af optraadte denne som Kongens Jurisdiktsgoged paa Bornholm, og som saadan lod han skyde Vildt til Kongens Hofholdning og forebragte Bornholmernes og den lybske Fogeds gjensidige Klager for Kongen. Ved at staa paa Kongens Ret kom Gagge i et fjendtligt Forhold til den lybske Foged Herman Boitin, men forblev i sit Embede til sin Død 1562 $29/6$; sexten Dage senere udstedte Kong

Frederik den anden en Befaling til hans Enke, der heri kaldtes Elline (Gravsténens Elsebet), om at aflægge Regnskab for de to sidste Aars Indtægter, med hvilket Regnskab hendes afdøde Mand stod til Rest¹⁾.

Om Medlemmerne af Slægten Bohns andet Led paa Bornholm tør det siges, at de ere traadte i Stamfaderens Fodspor og have vidst at holde Slægtens Anseelse og Indflydelse i Hævd. Har man Ret til at sammenligne Rønne Bys smaa Forhold med Forholdene i den store Handels Hjemsteder, kan man sige, at de have arbejdet Slægten frem til at være en af de mest ansete Patricierslægter i Rønne. 1648 $\frac{26}{6}$ nævnes nemlig²⁾ som Byens fem Raadmænd: Morten Bone, Claus Kamb sen., Claus Kames jun., Herman Bon Mortensen, Hermand Boen Clausen; og 1664 $\frac{2}{1}$ træffes endelig Herman Mortensen Bohn som Borgermester i Rønne.

For Fuldstændigheds Skyld tilføjes, at der fra Begyndelsen af det syttende Aarhundrede fandtes en Slægt Bonnde (Bonn, Bonne, Bohne, Boen) i Nexø. Hvad der vides om dens ældste Medlemmer er følgende³⁾:

Herman Bonnde, Borgermester i Nexø, fik 1610 $\frac{17}{3}$ sammen med to Nexøborgere sine Bysbørns Fuldmagt til at hylde Prins Kristian i Lund $\frac{15}{4}$. Han døde i Nexø 1625 $\frac{25}{2}$, 55 Aar gammel, og hans Enke Ingeborg døde samme Steds 1646 $\frac{3}{4}$, 77 Aar gammel. Deres Søn Jørgen Bonnde var Byfoged i Nexø ved Byens ynkelige Plyndring af de svenske 1645 $\frac{9}{6}$ og fik som Raadmand 1655 $\frac{21}{7}$ Borgernes Fuldmagt til at hylde Prins Kristian i København. Han og hans Broder Peder Bonnde bortbyttede omtrent 1644 Ellegaard i Aaker Sogn til Sivert Gagge mod den fjortende Vornedgaard i Bolsker Sogn. Peder Bonndes Del i denne Gaard arvedes 1655 $\frac{21}{9}$ af hans Søn Herman og dennes Søskende og bortsolgtes 1679 $\frac{30}{4}$ af Henning Bonnde, der var en af disse. Byfoged Jørgen Bonnde betegner som sin

¹⁾ Hübertz: Aktstykker. S. 174, 180, 189, 277.

²⁾ Hyldingsfuldmagt i Rigsarkivet.

³⁾ Hovedsagelig efter Slægtoptegnelser i en Bibel i Væbogaard i Rutsker Sogn.

Broder Borgermester Kristofer Rømer i Nexø, der som Borgerkaptajn blev fængslet af Svenskerne ved deres Overfald paa Nexø 1645 $\frac{9}{6}$, og som døde 1655 $\frac{2}{12}$; dennes Søn var Byfoged Jep Rømer i Nexø, død 1657 $\frac{1}{1}$.

Trods Ligheden ogsaa i Fornavnene (Herman, Henning, Jørgen) er der Grund til at tvivle om en Forbindelse mellem disse og Rønneslægten Bohn. Om en saadan træffer man intet Steds noget Vidnesbyrd; paafaldende er det, at Nexøslægten ofte skrev sit Navn med d — Bonnde —, et Bogstav, som ikke træffes i Rønnebohnernes egenhændige Underskrifter. Skulde alligevel en Slægtskabsforbindelse være til Stede, er der intet til Hinder for, at Borgermester Bonnde i Nexø, født 1570, kan være en Søn af Herman Bohn, Købmand i Rønne 1586 og Raadmand samme Steds 1604—09. Formodningen om, at denne sidste er Slægtens første Mand paa Bornholm, behøver ikke at forkastes derfor. Rimeligere er det, at Nexøslægtens Navn er afledt af det midalderlige danske Tilnavn Bonde, og at det intet har at gjøre med Navnet Bohn, som maa formodes at være hidført fra Tyskland.

Som allerede nævnt sad *Herman Mortensen Bohn* 1648 i Rønne Bys Raad og var 1664 Byens Borgermester; han døde som saadan 1668. Han var sin Bys største Købmand¹⁾. I sit Ægteskab, indgaaet 10. Jan. 1641 med Barbra Jørgensdatter, blev han Fader til en stor Børneflokk.

Datteren *Barbra Bohn* blev i sit Ægteskab 1666 med Købmand Jens Hansen (Stuve) i Rønne Moder til Herman Jensen Bohn. Født i Rønne 1672 gik han med de danske Hjelpe-tropper til Italien, hvor han 1705 udnævntes til Generalkvartermesterlieutenant. Herfra gik han 1708 over i russisk Tjeneste, i hvilken han forfremmedes 1716 til Generallieutenant, 1723 til liflandsk Ridder, 1725 til Ridder af Alexander Nevskijs Orden, 1726 til Overgeneral, 1727 til Vicepræsident i Krigskollegiet, 1730 til Øverstbefalende i Ukraine og Direktør for Fæstningsvæsenet. Han tog sin Afsked 1731 og trak sig fra Hoffets Ka-

¹⁾ Museum. 1892. II. S. 12—14.

baler tilbage til sine store estlandske Godser, hvor han døde 7. Juni 1743, uden at efterlade sig Børn¹⁾.

Borgermesterens Søn *Klavs Bohn* døde i en ung Alder 1683 som Købmand og Skipper i Rønne og efterlod som Enke Lisabet, f. Markmand. Hun forfulgtes af kgl. Majestæts Ridefoged paa Bornholm Augustus Dechner i Aarene 1686—90 med Gælds-, Giftmords-, Trolddoms- og Tyverisager, men gik ved Højesteretsdom af 11. Marts 1690 frikendt ud af dem alle og fik Ridefogden dømt for hans ukristelige og uforsvarlige Forfølgelse af hende til livsvarigt Arbejde i Jærn paa Bremerholm. Hun blev herved den første til at gjengælde Augustus Dechner de Udsigelser, hvormed han i sit Embede havde hjemsøgt Bornholmerne, og hvorfor han ved Højesterets Dom af 18. Febr. 1691 dømtes til Kagstrygning, Brændemærkning og Arbejde paa Bremerholm for Livstid; denne Dom exekveredes 26. Febr. 1691²⁾.

En anden af Borgermesterens Sønner *Morten Hermansen Bohn*, født 1652, giftede sig med Margrete Anker, Datter af Haslepræsten Povl Hansen Anker, som ledede Bornholmernes Opstand mod de Svenske 1658. Morten Bohn³⁾ drev en betydelig Købmandshandel i Hasle og nævnes 1684 som Borgermester, 1687 tillige som Borgerkaptajn i denne By; han døde 1725 og hans Enke Margrete 1734. Dette Ægtepars Søn var Povl Bohn, født 1697, som forlod det theologiske Studium i København 1717 for at flakke om paa Krigsæventyr i Evropa, og som svang sig op i østerrigsk Tjeneste 1743 til Ingeniør-oberst, 1752 til Feltmarchallieutenant, 1758 til Felttøjmester og 1759 til Direktør for Ingeniørvæsenet. Han døde 12. Nov. 1759 i Wien og efterlod sig i sit Ægteskab med Maria Rosina v. Grabenfeld to Sønner Franz og Wilhelm, hvilke 1. April 1780 optoges i de østerrigske Arvelandes Friherrestand paa Grund af deres Faders Fortjenester⁴⁾.

¹⁾ Museum. 1891. II. S. 272—89. — Personalhist. Tidsskr. II. 1881. — G. v. Brevern: Catharina v. Brevern, geb. v. Reutern (Die Generalin Bohn). Berlin 1880.

²⁾ Procesakter i Rigsarkivet.

³⁾ Se „Museum“ Kbhvn. 1892. II. S. 14.

⁴⁾ Se „Museum“. Kbhvn. 1891. II. S. 289—307.

Jeg har tidligere andet Steds (se Henvisningerne) skildret den russiske og den østerrigske General Bohns Levnetsløb. Medens jeg af den Grund her kan nøjes med at have omtalt dem ganske kort paa deres Plads i Slægten, vil jeg skænke Slægtens følgende Medlemmer en mere udførlig Omtale.

Medens Povl Bohn færdedes paa Æventyr uden Lands, fortsatte hans Brøder Herman Slægtens gamle Tradition i Rønne.

Herman Mortensen Bohn var født 1682 i Hasle og giftede sig 1711 $\frac{16}{7}$ med sit Næstsøskendebarn Karen Lavridsdatter (Hjort) i Rønne; ved Brudevielsen lagdes i Offerpenge — noget den Gang usædvanligt — 3 Daler 10 Sk., der tilstilledes de fattiges Hospital i Rønne gennem dets Forstander Albret Wolfsen. Bruden var en Datter af Lavrids Lavridsen (Hjort) i hans Ægteskab med Borgermester Oluf Svendsen Broks Enke Margrete Pedersdatter Lesler. Brudens Farbroder, Købmand og Kirkeværge Hans Hjort i Rønne, som ligeledes var gift med en Margrete Pedersdatter Lesler, lod 1705 opbygge en stor Bindingsværksgaard paa det søndre Hjørne af Store- og Krystalgade i Rønne, og døde 1712 $\frac{7}{4}$, tre Fjerdingaar efter sin og sin Hustrus nære Slægtning Karen Lavridsdatters Bryllup. Hans nybyggede Købmandsgaard gik da over til dennes Ægtefælle Herman Bohn og ejedes af ham og hans Efterkommere indtil 1881; da solgtes den, og den er nu for den største Del nedrevet og sammen med den betydelige Haveplads — alt i alt henved en halv Tønde Land — udstykket i et halvt Dusin Byggegrunde. Den viste ved Nedrivningen en ejendommelig Byggemaade, idet et stort Parti af dens Mure var opklinet af Ler paa et Skelet af tæt sammenstillede, fire Alen lange Enestammer. Af dens indre Udstyr ere endnu bevarede — i Maler Kr. Zahrtmanns Eje — nogle Tapeter af hjemmenvirket Lærred, overbroderet med hjemmespundet og -farvet Uldgarn, et talende Bevis paa Datidens Husflid; Broderierne gjengive Fremstillinger fra Bibelen i talrige Felter, omgivne af Roser, Tulipaner og Nelliker, og ere mærkede: „H. Hjort. M. P. D. L. 1709“; deres Bestemmelse var at dække de hvidmalede Panelvægge i den fem Fags Storstue. Af Storstuens Udstyr kan endnu nævnes, at Vinduerne sad højt og

naaede næsten helt op til Loftet; under hvert af dem var henstillet en skammellignende Træforhøjning med Plads til at bære et Par Stole eller en Stol og et lille Bord.

Til denne Gaard føjede Herman Bohn den lige overfor liggende søndre Hjørnegaard mellem Store- og Silkegade. Han drev her Byens største Købmandshandel og en stor Jordavl i Byvängen. De fleste gamle Købmandsgaarde i Rønne have nu givet Plads for moderne Gadebutiker; en enkelt staar endnu tilbage. De var indrettede med en stor Indkørselsport og et udstrakt Gaardsrum, omgivet af Stalde, Lader og Pakhus. Herind svingede paa Markeds- og Torvedage den ene Bondevogn efter den anden, fyldt med Gaardens Kunder, som bødes ind til Kaffe i Familjens egne Stuer. Paa den anden Side af Forstuen, hvortil en Stentrappe førte op inde fra Gaarden, laa Boden, hvis smaa, varefyldte Vinduer vendte ud til Gaardspladsen; under dens Loft og langs dens Vægge fandtes i broget Blanding Urtekram, Bissekram, Jærnkram, Tøjer, Farver, Porcellæn, Glas; en Lem i Gulvet førte ned til den dybe Kælder, hvorfra Beholdningerne forsynedes. Bag Boden laa Købmandens lille Kontor, hvor de faste Kunder bødes ind for at slutte Handelen — ofte en Byttehandel med Købmandsvarer for Landbrugsprodukter; herfra styrede Købmanden som Reder de Skibe, der hjembragte de første og udførte de sidste for ham, og af hvilke han selv var Ejer, helt eller delvis. Saadan omtrent saa vel ogsaa den Købmandsvirksomhed ud, som dreves i den bohnske Gaard indtil omtrent 1825. Den bragte Herman Bohn Rigdom; hans Fader efterlod sig 1725 ialt 2956 Slettedaler, og han selv efterlod sig 29967 Slettedaler, hvoraf de fire Fentedele var laante ud paa 76 Obligationer. I Aarene 1724—35 vides aarlig én eller to Bondegaarde pantsatte til ham. Han synes at have ført et gæstfrit Hus og at have staaet i selskabelig Omgang med Øens højeste Embedsmænd; saaledes tog Oberst Kruse 1739, da han kom til Bornholm som Kommandant, Kvarter i Herman Bohns Hus, og den af Øens Historie højt fortjente Johan Kristian Urne, Amtmand paa Bornholm fra 1740 ¹⁴/₁₀, begravet i Rønne 1787 ¹⁷/₄ i en Alder af 83 Aar, synes jævnlig at have besøgt Køb-

mand Bohn for at søge Underretning om bornholmske Forhold og høre ham fortælle om sin østerrigske Broder og sin russiske Fætter; Urne tog en Afskrift af de Breve, Herman Bohn havde modtaget fra disse, og den opbevares nu i det store kongelige Bibliothek i København (ny kgl. Saml. Kvart, Nr. 1989). Samtidig beundrede Urne en Irisk, som Bohn 1750 havde faaet i Foræring af Kommandant Kruse, og som dennes Fuldmægtig Kristian Gejer havde lært et Stykke af en Menuet meget tydelig og kønt at fløjte.

Stor Fortjeneste af Rønne indlagde Herman Bohn og Karen Lavridsdatter sig ved deres Godgjørenhed. De skænkede 1723 Kirken et rødt Fløjlsforhæng, kantet med Sølvkniplinger, til Alteret og et grønt Fløjlsdække med Sølvfrynser til Prædikestolen. Deres Hovedværk var Hospitalet i Rønne. Her fandtes fra gammel Tid af et Hospital, hvis Oprindelse er ukendt, og som gav nogle faa Fattiglemmer Husly. Herman Bohn blev valgt til Forstander for det. Det var imidlertid saa faldefærdigt, at det maatte nedrives, og da traadte han og hans Hustru til og lod paa deres Bekostning 1729 et nyt Hospital opbygge paa det nedrevnes Plads. Denne deres Hospitalsbygning, som stod uændret indtil for faa Aar siden ved Rønne store Torv og nu er omændret til Skolebygning, dannedes af otte Bindingsværksfag med Tegltag; de to sydligste Fag indtoges af en Kirkesal, hvori fandtes Prædikestol, Alter med en malet Altertavle og et udhugget Krucifiks samt to Messinglysestager, Tralværk for Koret, en Skriftestol og to Mands- og to Kvindestole, hver paa fire Sæder; de øvrige Fag gav Plads til et Køkken og nogle Kamre. Dertil laa, Øst for Bygningen, en Have, 46 Skridt lang og 42 Skridt bred, beplantet med sexten vilde Æbletrær til Podning, sex Piletrær og et stort Asketræ og indhegnet af et Stengærde. Ved Gavebrev af 1729 $\frac{5}{4}$ skænkede Herman Bohn og hans Hustru Hospitalslemmerne til fuldkommen Ejendom den ny Hospitalsbygning, paa hvis Opførelse de havde anvendt 500 Slettedaler; hertil lagde de samtidig 500 Slettedaler, som skulde blive staaende hos dem i deres Levetid, og hvis aarlige Rente — 25 Slettedaler — af dem skulde udbetales til de mest nødlidende af

Hospitalets Beboere, og de vilde end videre paa egen Bekostning daglig lade holde Morgenbøn i Hospitalskirken. Ved Gavebrev af 1742 $\frac{1}{6}$ føjede de yderligere hertil 500 Slettedaler, for hvis Rente de i deres Levetid vilde betale Gudstjenesten, Reparationerne og Brændslet til Hospitalet, mens Resten skulde udbetales Lemmerne; efter deres Død skulde Byens Øvrighed være bemyndiget til at udtage den samlede Sum af 1000 Slettedaler af deres Bo og anvende Renterne deraf til bedste for Hospitalets Lemmer¹⁾. Foruden denne Kapital ejede Hospitalet 1751 en Kapital af 2843 Slettedaler, hvilken dels skyldtes tidligere Gaver, dels var indkommen ved den gamle Bygnings Salg til Nedrivelse; 1756 husede det otte til ti Lemmer.

Dette Hospital bar med Rette Herman Mortensen Bohns og Karen Lavridsdatters Navn til 1881. Da stod Bygningen i Vejen for en Udvidelse af Rønne Borgerskole, og Byraadet besluttede at omforme Hospitalsstiftelsen til et blot og bart Pengelegat til Fordel for trængende i Rønne Købstad. Det fik 1881 $\frac{29}{5}$ udfærdiget kongelig Stadfæstelse paa en Fundats for dette Legat, som dannedes af og i Stedet for „Morten Hansen Bohns og Hustru Karen Lavridsdatters Stiftelse eller Rønne Hospital“. Først tre Aar senere fik jeg atter Herman Mortensen Bohns Navn indsat paa sin Plads i Legatets Titel i Stedet for Navnet paa den Byraadet og mig lige ukendte Morten Hansen Bohn. Det er vel nu ørkesløst at bestride Byraadets juridiske Ret til denne Omformning, hvorved blandt andet Givernes Bestemmelse om en daglig Gudstjeneste tilintetgjordes; om Byraadets moralske Uret kan der ikke tvivles, saa meget mindre som det ved Navneforvexlingen har lagt for Dagen sit Ubekendtskab med Givernes oprindelige Bestemmelser for Hospitalet og sin LigeGYldighed imod disse. Med Herman Mortensen Bohns og Karen Lavridsdatters Hospital forsvandt et af de faa Minder — næsten det eneste — om det gamle Rønne fra Jordens Overflade. Det ny Legat ejede 1890 lidt over 22000 Kroner og udbetalte Legat-

¹⁾ Hofmans Fundationer. VIII Bind.

portioner paa 100 Kroner hver til ti gamle fattige Kvinder i Rønne.

1768 $\frac{28}{4}$ solgte den 86 Aar gamle Hernan Bohn sine to Gaarde i Rønne, sine Jorder i Byvangen, $11\frac{1}{2}$ Tønde Land store, og dertil en tætbeplantet Have, som laa i Byens nordre Del, og hvori fandtes en Dam, til sin Søn Morten Bohn for 2840 Slettedaler. Sig og sin Hustru forbeholdt han kun nogle Værelser i Købmandsgaarden. Han døde i Rønne, 91 Aar gammel, og blev begravet 1773 $\frac{8}{12}$. Han havde 1734 $\frac{18}{6}$ købt sig et Lejersted i Rønne Kirke ved sin egen Stol, Mandsstolen Nr. 10, lige indenfor den nordøstre Dør; det var en Kiste langt og gik tværs over Kirkegulvet fra Mur til Mur; tidligere havde det tilhørt Klavs Kam, der var Raadmand 1648. Her blev han stedt til Hvile og ligesaa hans Hustru Karen Lavridsdatter, som døde 1784 $\frac{1}{4}$. Hun havde før sin Død den Modgang at maatte holde Skifte med sine Børn 1779 $\frac{2}{8}$, skønt hun havde kongelig Bevilling af 1727 $\frac{13}{10}$ paa at hensidde i uskiftet Bo; hendes Svigersøn, Købmand Marcher i Rønne, gjorde nemlig Konkurs, og paa hans Kreditorers Forlangende maatte hun udlevere sin afdøde Mands Bo til Skifterettens Behandling.

Herman Bohns Børn fulgte deres Faders Exempel i at vælge sig Ægtefæller i deres nære Slægt. De bornholmske Slægtskabsforbindelser ere meget indviklede: Øen er lille og stod paa den Tid kun lidet i Forbindelse med Omverdenen, hvoraf fulgte, at dens faatallige Storborger- og Storhondeslægter gjensidig var henviste til hverandre i deres Ægteskabsforbindelser. Næppe fra nogen anden dansk Landsdel indgaves saa mange Ansøgninger til Kongen om Bevilling til Ægteskab indenfor nære Slægtskabsgrader som fra Bornholm; og selv Øvrighedspersoner synes paa den fjærne Ø endda ikke at have taget det alt for nøje med at søge herom. Saaledes blev Sandemand Ancher Anthoni Koføed i Ibsker Sogn 1738 $\frac{19}{7}$ gift med sin Slægtning Else Margrete Wolfsen og fik først $\frac{3}{10}$ den nødvendige Bevilling til at forblive i Ægteskab med hende. Et kuriøst Exempel paa indviklede Slægtskabsforhold indeholder den følgende opadstigende Ættavle, hentet fra den bohn-wolfsenske Slægt:

Karl Karlsen
(1784—?).

Karl Karlsen
(1751—84) og

Ingeborg Olsdatter
(1753—1813).

Karl Karlsen
(17..—1763) og

Elisabet Kofoed
(1715—?).

Ole Madsen
(1716—89) og

Barbra Wolfsen
(1717—76).

9. *Karl Olsen*
(1675—1741) og
hans anden Hustru

Elsebet Kofoed
(1688—1736).

Herman Kofoed
(1671—1727) og

Karen Wolfsen
(1679—1751).

Mads Wolfsen
(1680—1754) og

Ingeborg Olsdatter
(1683—1754).

Didrik Wolfsen
(1669—1740) og

Else Karlsdatter
(16..—1729).

1. *Ole N.* . . . og
2. *N. N.*

3. *Mads Kofoed*
(1663 - 1736) og

4. *Elsebet Wolfsen*
(1667—1727).

5. *Povl Kofoed*
(16..—1686) og
hans anden Hustru.

6. *Magd. Margr. Heseler*
(1652—1706).

7. *David Wolfsen*
(16..—1686) og

8. *Karen Bohn*
(1644—1702).

7. *David Wolfsen* og
8. *Karen Bohn.*

1. *Ole N.* og
2. *N. N.*

7. *David Wolfsen* og
8. *Karen Bohn.*

9. *Karl Olsen*
(1675—1741) og
hans første Hustru
10. *Elsebet Jørgensdatter.*

5. *Povl Kofoed*
(16..—1686) og
hans første Hustru
Elsebet Bohn.

7. *David Wolfsen*
(16..—1686) og

8. *Karen Bohn*
(1644—1702).

1. *Ole N.* og
2. *N. N.*

Den yngste Karl Karlsen har i Stedet for sexten Tipoldeforældre kun ti; af disse ti ere de tre Børn af fem af de andre, og kun for to Tipoldemødres Vedkommende kan et tidligere Slægtskab med de øvrige ikke paavises.

En Efterkommer i tredje Led af den paa denne Ættavle anførte Købmand og Skipper Mads Wolfsen (1680—1754) i Rønne, Etatsraad, Overretsassessor Hans Kasper Jakobsen, oprettede ved sin Død 1849 $\frac{4}{10}$ af hele sin betydelige Formue — han ejede blandt andet Godset Eriksholm i Holbæk Amt — et Legat, hvis Renter aarlig skulde udbetales til hans og hans Hustrus Søskende og disses Efterkommere, dernæst til deres øvrige Slægtninge og Resten til københavnske Embedsmænds og Borgeres ugifte Døtre. Efter hans Ønske overtog Københavns Borgerrepræsentation Bestyrelsen af dette Legat, men uden at kende de bornholmske Stamtavler. Flere hundrede Bornholmere kunde nu udregne deres Slægtskab med Etatsraad Jakobsen, og der blev slet intet til overs til de københavnske Borgerdøtre. Da Legatet saaledes viste sig at være et rent og skært Familjeligat, frasagde Københavns Borgerrepræsentation sig klogelig dets Bestyrelse.

Trods talrige Ægteskaber mellem nærbeslægtede trives de fleste store bornholmske Slægter endnu frodig paa Øen. Slægten Bohn kan synes at danne en Undtagelse herfra; kun i en eneste Linje, der nu hører hjemme i Nexø, kan man fra Fader til Søn følge Navnet Bohn nedarvet lige fra Stamfaderen i Rønne 1586 ned til Nutiden. Denne Undtagelse er dog kun tilsyneladende; thi gjennem Spindelinerne findes bohnsk Blod udbredt i de fleste af de øvrige Slægter paa Øen. Jeg kan navngive 3350 Efterkommere af Borgermester Herman Mortensen Bohn i Rønne (død 1668); og rimeligvis udgjøre disse kun en Niendedel af hans hele Descendens. Dette er saa meget mere paafaldende, som et andet Forhold, der skulde spille en Rolle i Slægternes Uddøen, hyppig træffes paa Bornholm, ogsaa i den bohnske Slægt, nemlig et stort indbyrdes Misforhold i Ægtemandens og Hustruens Alder. At en ung Mand eller Pige giftede sig med en rig gammel Enke eller Enkemand og efter dennes Død selv

som en saadan knyttede en ung Ægtefælle til sig for Resten af sit Liv, var og er almindeligt, især i Øens velhavende Bondestand, hvor en Kone i Reglen ikke sad ét Aar Enke paa Gaarden, inden hun fandt sig en ny Mand. Et Exempel paa Ægteskaber mellem gammel og ung afgiver Hospitalsstifter Herman Bohns nærmeste Slægt; Maren Schor var født 1736 og blev først gift med Købmand Jokum Thiesen i Svanike, der var født 1702, og hvem hun fødte to Børn; efter hans Død giftede hun sig 1777 med Hospitalsstifterens Sønnesøn, Købmand Jokum Anker Bohn i Rønne, der var født 1756; der var følgelig en Forskæl paa 54 Aar i hendes to Ægtefællers Alder. Sin sidste Mand skænkede hun (1781 $\frac{26}{4}$) ét Barn, Datteren Barbra Kirstine Bohn, som i sit Ægteskab med Peder Dam Jespersen fødte tretten Børn og døde 1864 $\frac{21}{7}$; Hundredeaarsdagen efter hendes Fødsel levede der 127 Efterkommere af hende, medens 28 var døde.

Enkeltvis forekommer der dog i den bohnske Stamtavle Tegn paa Slægtens Forfald. Hospitalsstifter Herman Bohns Søn, Morten Bohn (1719—1802), Købmand og Hospitalsforstander i Rønne, giftede sig med sit Næstsøskendebarn Barbra Kirstine Anker (1725—71); dette Ægtepar havde ni Børn, og af disse efterlod kun Jokum Anker Bohn sig den ene — ovenfor nævnte — Datter, mens de andre døde barnløse; en af Sønnerne, Lars Hjort Bohn (1763—1808), var sindssyg og sultede sig ihjæl i Rønne, og Datteren Marie Bohn, der har gjort sig bekendt som Legatstiftersken, Etatsraadinde Marie Kofoed, var i sine sidste Leveaar ogsaa sindssyg. Hospitalsstifterens Datter Barbra Bohn (1717—88) havde i sit Ægteskab med Købmand Mads Bohn (1718—54), som dog kun i femte Led var hendes Slægtning, otte Sønner, der alle døde uden Børn, og af hvilke Povl Madsen Bohn (1747—96) var i sine sidste Aar saa godt som sat ud af Forstandens Brug.

— Slægten Wolfsen er ved gjentagne Giftermaal tæt knyttet til Slægten Bohn, og i det foregaaende er dens Navn hyppig nævnt. Dens bornholmske Stamfader var efter al Rimelighed indvandret fra Skotland til Svanike omkring Aaret 1600 sammen med Sander Dick, der var født i Skotland 1571. David Wolfsen,

Fader til den unge Helt fra 1645 Albret Wolfsen¹⁾, var Raadmand i Svanike og fik som saadan 1648 ²³/₆ sammen med Byens Borgermester og en af dens Borgere Fuldmagt til paa Borgerskabets Vegne at hylde Kong Frederik den tredje i København. Didrik Wolfsen, rimeligvis en Søn af den foregaaende, hvis Hustru hed Karen Didriksdatter, fik som Raadmand i Svanike 1655 ²⁴/₇ Fuldmagt af Borgerskabet til at hylde Prins Kristian i København. Efter al Sandsynlighed var han Fader til den David Wolfsen, der døde 1686 som Raadmand og Borgerkaptajn i Svanike. og som var gift med Karen Bohn, en Datter af den Skipper og Raadmand Herman Klavsens Bohn i Rønne, der findes omtalt tidligere i Forbindelse med Begivenhederne i 1645. Dette Ægtepars ældste Søn, Didrik Wolfsen (1669—1740), var Købmand og Borgerlieutenant i Svanike og giftede sig 1703 ²⁹/₆ med Barbra Bohn (1684—1710), en Søster til den østerrikske General Povl Mortensen Bohn. I dette Ægteskab fødtes Sønnen Herman Bohn Wolfsen (1708—91), der tjente i den russiske Hær 1730—34 under General Herman Jensen Bohns Avspicier²⁾; end videre Datteren Karen Wolfsen, der giftede sig 1725 ¹⁴/₇ med Landsdommer Mikkell Nansen (1687—1747) i Svanike, og hvis Sønsøns Sønsøn er Grønlandsfareren, Dr. phil. Fridtjot Nansen, født 1861 ¹⁰/₁₀ i Kristiania; samt endelig Sønnen David Wolfsen, som indsattes 1735 ¹³/₁₁ til Skolemester i Nexø. Denne sidstes Meddelelser om Slægten findes i Klevenfelds Samlinger³⁾. Rektorens Bevis for Slægtens romerske Adelskab staar paa svage Fødder: man kan gisne, at han sigter saa højt som til de berømte Welfer, hvis blodige italienske Krige mod Ghibellinerne fylde Middelalderens Kejserkronike; men hans Hjemmel, Calepinus's store latinske Ordbog, indeholder næppe noget herom. Ogsaa uden Adelskab er Slægten god.

¹⁾ Da den svenske Admiral Wrangel 9. Juni 1645 gjorde Landgang Nord for Nexø, var nogle unge Svanikeboer de eneste, som ydede ham nogen Modstand, og blandt dem fandt Albret W. Døden. Uden videre Kamp blev derefter Nexø plyndret og Øen overgivet til Svenskerne. (Ny kgl. Samling. Folio 398).

²⁾ Se „Museum“. Kbhvn. 1891. II, Side 281—82.

³⁾ Trykt i Personallhist. Tidsskr. IV.

Den ovenfor nævnte Herman Bohn Wolfsen, der efter at være vendt hjem fra Rusland tjente sig op til Kommandørkaptajn i den danske Flaade og Kommandant paa Fæstningen Kristiansø, lod to af sine Sønner træde ind i Flaaden. Den ene, Herman Johan Povl Bohn Wolfsen, født 1752, døde 1779 ^{13/10} som Premierlieutenant om Bord paa Orlogsskibet „Holstein“. Den anden, Kristian Leegaard Wolfsen (1746—1809), naaede kun frem til at blive Søkadet; han døde som Borgerfændrik, Overformynder og Forligskommissær i Rønne. Han lod alle sine fire Sønner gaa til Søs. Af disse blev Kaspar Henrik Wolfsen, døbt 1781 ^{13/12}, udnævnt til Ridder af Danebrog 1809 som Følge af sin Virksomhed som Kaperkaptajn [Maanedslieutenant] i den dansk-engelske Krig. Han var alt i sit tiende Aar blevet sendt til Søs og gik fra sit fjortende Aar i Fart paa Ost- og Vestindien. I en Alder af 21 Aar blev han Skibsfører og gjorde fire Rejser paa Vestindien, inden Krigen brød ud 1807. I November dette Aar ansattes han som Kaptajn paa Kaperskonnernten Mandal, fordum en norsk Galej, som førte otte attenpunds Kanoner og en Besætning paa 60 Mand. Senere overlod han dette Skib til en af sine Brødre og fik selv at føre Skonnernten Danneskjold med tolv Kanoner og 70 Mand. Indtil Aaret 1809 havde han opbragt 22 større og mindre Skibe, der konddenneredes, foruden nogle, der frigaves. 1808 ^{25/6} udholdt han ved Sletten et tre Timers Angreb af syv Barkasser og to Kanonbaade, uden at miste en Mand; da Karduserne slap op for ham, lod han Flag skære itu og fylde til Karduser; han slap i god Behold ind paa Københavns Red. 1809 ^{29/5} angrebes han i Aalborgbugten af to Kanonbaade og nogle Barkasser, men slap uden Mands Forlis ind til Hals. Samme Aar ^{7/6} nødte han mellem Læsø og Skagen en engelsk Kanonbaad, som forfulgte to Aalborgkapere, til at overgive sig efter fire Timers Jagen; den førte en lang attenpunds Kanon og en attenpunds Karonade samt en Besætning af en Lieutenant og 22 Mand. Endelig ^{3/8} jagede han ud for Skagen en engelsk Kutter paa fjorten Karonader i tre Kvarter og tvang den til at stryge Flaget, efter at den havde mistet den næstkommanderende og syv Mand; dog

undløb den ham, da Kulingen tiltog og Natten brød frem. Tre Dage senere blev han mellem Skagen og Færder angrebet af to engelske Kutterbrigger, og kun ved at kaste sine Kanoner over Bord slap han fra dem ind under Norge; den ene af dem, Alert; blev den næste Dag erobret af danske Kanonbaade. I 1810 opbragte han flere Priser til Bornholm, men forliste to af disse samt sin egen Skonnert Danneskjold udfor Rønne ved en pludselig udbrydende Storm $19/12$; Mandskabet blev bjærget. For de omtalte Affærer udnævntes han som sagt 1809, i en Alder af 27 Aar, til Ridder af Danebrog og gik altid senere paa Bornholm under Navnet: Ridder Wolfsen, noget, der viser, hvor sjældne Danebrogssiddere var den Gang mod nu. Han døde 1836 $29/11$ som Toldinspektør i Rønne¹⁾.

Af Rønne Industri har Slægten Wolfsen gjort sig fortjent ved Fajance- og Majolikafabriken Søholm, grundlagt 1835 af Ridder Wolfsens Brodersøn Herman Sonne Wolfsen (1811—87).

Legatstiftersken, Etatsraadinde Marie Kofoed født Bohn, findes nævnt tidligere som en Sønnedatter af Hospitalslifter, Købmand Herman Mortensen Bohn i Rønne. Hun var født 1760 $19/1$ og blev gift 1776 $11/12$ med Købmand Jokum Herman Anker (1750—86) i Nexø; efter hans Død ægtede hun 1786 $29/12$ Koffardikaptajn Hans Peter Kofoed (1743—1812), der efter at have gjort blandt andet 21 Rejser paa Vestindien nedsatte sig som Brygger og Grosserer paa Kristianshavn. Hun førte et stille Liv i sine to Ægteskaber, og efter sin sidste Mand Død sad hun 26 Aar som Enke i den store Gaard paa Kristianshavn med den forgyldte Kofod over Porten (nu den heringske Gaard). Hun døde 1838 $20/4$ barnløs; hendes eneste Barn, Hans Morten Anker, var død 1786 i en Alder af otte Aar. Efter sin sidste Mand besad hun store Rigdomme, blandt andet de to Godser Aastrup, købt 1810 for 400000 Rigsdaler d. k., og Holbæk Ladegaard; de solgtes efter hendes Død for henholdsvis 161200 og 168000 Rigsdaler. Sine Penge anvendte hun paa den bedste Maade; hver Lørdag samlede en Skare trængende i hendes Gaard, og

¹⁾ Selvbiografi fandtes i Ordenskapitlets Arkiv.

blandt den lod hun uddele betydelige Summer. Sin Fødeø og København betænkte hun med store Legater, og til Belønning for disse tildelte Kong Frederik den sjette hende 1818 $12\frac{1}{8}$ Rang som Etatsraadinde. En bedre Løn fik hun i Bornholmernes Taknemmelighed, der har givet sig et smukt Udslag i den anselige Mindesten, som de have rejst hende i Almindingskoven midt paa deres Ø; den dannes af en $9\frac{1}{2}$ Fod høj, femkantet Støtte af sleben Granit, hvilken bærer en Portrætmedaillon, modelleret og støbt i Bronze af Vilhelm Bissen, og derunder følgende Indskrift: Minde om Etatsraadinde Marie Kofoed reist 1882. Plaget af Folk, der misbrugte hendes Gavnildhed, blev hun i sine sidste Aar mere og mere indesluttet og menneskesky; hun forlod kun en sjælden Gang sin Gaard for at køre sig en Tur ud paa Amager og blev til sidst ligefrem sindssyg. Hun ligger begravet paa Københavns Assistenskirkegaard ved sin anden Mands Side. I Slægten Jespersen opbevares et oljemalet Portræt af hende; hun ses her iført den pragtfulde Dragt, som hun bar, da hun var i Avdiens hos Frederik den sjettes Dronning for at takke hende for Etatsraadindetitlen. Oljemalede Portrætter af hendes Forældre, Morten Bohn og Barbra Anker, ejes af mig.

Etatsraadinde Kofoeds Legater til Bornholm er følgende: et paa 50000 Rigsdaler, skænket ved Gavebrev af 1812 $2\frac{1}{12}$ til Borgerskoler og Arbejdshuse i Rønne, Nexø, Svanike og Hasle; et paa 1000 Rigsdaler, skænket 1814 og 1820 til en Skolebygning i Østermarker Sogn; et paa 76000 Rigsdaler, oprettet ved hendes Testamente af 1825 $25\frac{1}{5}$ til Understøttelse af trængende bornholmske Sømænd, deres Enker og Børn, af hvilke hendes og hendes Mands Slægtninge have fortrinsvis Adgang; et paa 12000 Rigsdaler, oprettet ligeledes ved hendes Testamente til nyttig Anvendelse paa Øen, især Stenkuls Tilvejebringelse og Skovplantning. Langt større Legater skænkede hun til gavnlige Formaal og godgjørende Stiftelser i København, deriblandt det største, paa 100000 Rigsdaler, ved Gavebrev 1812 $14\frac{1}{2}$ til trængende københavnske Sømænd, deres Enker og Børn, atter med Adgang for hendes og hendes Mands Slægtninge.

Hendes Søster Karen Bohn (1754—1821) havde i sit Ægteskab med Købmand Mads Klemen Engel i Rønne den samme Sorg som hun: at miste sit eneste Barn i en spæd Alder. Hun testamenterede 1809 $27\frac{1}{12}$ 1000 Rigsdaler d. k. til Rønne danske Skole, 400 Rigsdaler d. k. til Rønne Kirke og 400 Rigsdaler d. k. til Rønne Fattigvæsen.

Med hendes Broderdatter Barbra Kirstine Bohn (1781—1864) uddøde, som ovenfor paavist, Slægten i Rønne. Hun blev 1798 $31\frac{1}{1}$ gift med Byskriver i Nexø og Herredsskriver i Søndreherred Peder Dam Jespersen (1772—1835), som efter sin Svigerfaders Død 1809 $\frac{1}{3}$ flyttede til Rønne for at overtage den bohnske Købmandsvirksomhed her. Hans Interesser gik imidlertid andre Veje, og omtrent 1825 hørte Handelen i den bohnske Gaard helt op. Han optoges af sit Jordbrug, som han drev dels i Rønne Byvang, dels fra sine Gaarde Sejersgaard og Skovgaard i Knudsker Sogn, Brøddegård i Olsker og Dammegaard i Povlsker Sogn. Han var blandt de første, som indførte Datidens store Forbedringer i Øens Agerbrug, saaledes Grøftegravning, Dyrkning af ny Sædarter, Raps og Kartotter, Bygning af Stengærder til Hævdelse af Markfreden med mere. Fem af hans syv Sønner virkede senere som Gaardejere paa Øen i samme Retning, med særlig Iver Kammerraad Jokum Bohn Jespersen (1800—1871), som 1824 købte Store- og Lillekanikegaard i Bolsker og her indførte Vexeldrift, Boghvedeavl og forædlede Faareracer. Peder Dam Jespersen sysselsatte sig desuden med tekniske Forbedringer af Landbrugsredskaber, med Konstruktion af Vogne, af Oljemøller o. s. v., uden dog herved at naa noget Resultat. Fra sin Embedstid vedligeholdte han sine juridiske Interesser — han var dansk Jurist —, og til Harme for Rønne Prokuratorer hjalp han uden Betaling Fattigmand til sin Ret i juridiske Sager. I Anledning af store Toldsvig, som gik i Svang, beskæftigede han sig meget med et Forslag til Ophævelse af al Told. Paa hans Skrivebord laa altid en tyk Foliant aaben; talrige Understregninger i den vidnede om den Iver, hvormed han studerede den i sin Fritid, og vel tillige om, hvad han ønskede at gjøre til Rettesnor for sin Livsførsel; det var Senekas Skrifter i Birgitte Thotts

danske Oversættelse. Han var Forligskommissær i Rønne og udnævntes 1811 $\frac{23}{1}$ til Kancelliraad, 1820 til Landvæsenskommissær. Bornholms Købstæder valgte ham 1835 til deres deputerede i Ständerforsamlingen i Roskilde, men han døde samme Aar $\frac{28}{9}$, inden denne traadte sammen. Hans Enke, „Bedstemoder Jespersen“ forstod lige til sin Død i sit 84de Aar at forene sine talrige Efterkommere til fælles Festdage i Slægtens gamle Gaard.

Kancelliraad Jespersens Hovedværk¹⁾ staar endnu tilbage at omtale. Langs Bornholms Vestkyst mellem Rønne og Hasle strakte sig en Sandmark over et Areal af 950 Tønder Land; den var farlig ved sin Sandflugt, idet de hyppige Vestenstorme førte Flyvesandet ind over de indenfor liggende Marker. I Aaret 1819 toges den under Fred og ordenlig Behandling; Peder Dam Jespersen ansattes som Sandflugtskommissær og ledede lige til sin Død daglig det store Arbejde med Skovplantning paa den $1\frac{1}{4}$ Mil lange Sandmark; kun en ringe Part var endnu ubeplantet ved hans Død. Da stod Fyr ved Fyr, kroget og vejrpjusket, paa Forpost mod Vestenstormen langs Kystens Lerbrinker, gjensidig støttende hinanden med deres tætte, lune Grene. I Læ bag dem voxte op Rødel og Hvidbirk, Eg og Gran, Røn og Kirsebær og klædte de hvide Klitter som til Fest. Nu ringe Konvaller og Pyroler med deres hvide Klokker et nyt Foraar ind over den gamle Sandflugt, der hvidner af Kirsebærblomster. I Sommerens Solskin nikke Linneablomsterne lystig over til den lille gravitetiske Goodyera, som skyder op i deres Nabolag. Kopatteranker (Kaprifol) slynge sig til Vejrs ad Fyrræstammerne, og deres Blomsterklaser fylde den lune Skov med bedøvende, sød Duft om Kap med Mjødurtens. Enen skyder sin spidse Pyramide op mellem Hunderosens tornede Stængler, og den mandshøje Gederams skjuler under sit violette Blomsterfelt Vindfælderne paa de aabne Pletter ud imod Kysten. Skoven dækker sit rige Bord med Jordbær og Kirsebær, Blaabær og Tyttebær,

¹⁾ „Naturen og Mennesket“. Kbhvn. 1893. B. IX. S. 237—54. — „Forst-Tidende“. 1893. Nr. 7—8.

Hindbær og Brombær under Birkenes lyse og Granernes mørke Løvtag. Som Minder om den barske Fortid ringe endnu hist og her Lyngtuernes røde Klokker Løvfaldets Tid ind over al denne Herlighed. For bestandig er den øde Sandflugt tæmmet af Skoven, der trives til Glæde for Dyr og Mennesker. Paa en gammel Kæmpehøj, Tillehøj, i Sandflugtsskoven staar en mands-høj Granitstøtte, bærende denne Indskrift:

Peder Jespersen født 1772 død 1835 plantede Skoven 1819. Taknemligt Minde fra Egnens Beboere ved Husmandskoner i Nyker 1886.

— Nedenfor Skoven brummer eller nynner i Storm og i Stille Havet sin gamle Vise, mens dets Bølger have travlt med at flytte Rullestene eller blot Sandskorn. Dette kan synes ringe Gjerninger; tilsammen sætte de dog uudslettelige Spor af Havets Magt. Som den enkelte Bølge i Havet, saa er den enkelte Slægt i det store Menneskesamfund: de Spor, dens Gjerning sætter, de være smaa og ringe, skulle ikke udslættes.

Slægten Bohus Stamtavle.

Herman Bohn, Købmand (1586), Raadmand (1604 og 1609) i Rønne; sandsynligvis Fader til: I. *Henning Bohn*, Købmand (1610 og 1631) i Rønne. II. *Klars Hermansen Bohn*, Købmand (1610), Raadmand (1623) i Rønne og III. *Morten Bohn*, Raadmand (1640 og 1648) i Rønne.

1. *Herman Klarsen Bohn*, sandsynligvis Søn af II (se ovenfor S. 269), Kirkeværg (1647), Raadmand (1648) i Rønne. Frikendtes 1646 $\frac{1}{3}$ for Deltagelse i de bornholmske Officerers landsforræderiske Overgivelse af Øen til de svenske 1645. G. 1640 $\frac{6}{12}$ (Rønne) m. *Kirstine Madsdatter*, f. 1624 $\frac{10}{11}$, d. 1715 $\frac{14}{3}$ (Rønne). [Hun g. II m. Landsdommer Mathias Rasch i Rønne]. Børn A 1—5.

A 1. *Karen Bohn*, f. 1644, begr. 1702 $\frac{7}{2}$. G. I m. *David Wolfsen*, d. 1686, Raadmand og Borgerkaptajn i Svanike: 7 Børn. G. II 1694 $\frac{31}{1}$ m. *Hans Madsen Koføed*, f. 1634 $\frac{24}{12}$, begr. 1704 $\frac{24}{1}$, Herredskaptajn, Sandemand, Ejer af Koføedgaard i Østermarker Sogn. Ingen Børn.

A 2. *Kirstine Bohn*, d. 1729. G. 1674 m. *Filip Rasch*, f. 1648, d. 1721, Borgerkaptajn i Rønne. 6 Børn.

A 3. *Mads Hermansen Bohn*, f. 1649 $\frac{4}{7}$, d. 1716 $\frac{10}{8}$. Købmand i Svanike, efter 1688 i Nexø. Børn B 1—2.

B 1. *Herman Madsen Bohn*, f. 1689 $\frac{7}{12}$, d. 1724 $\frac{10}{4}$. Købmand i Nexø. G. 1715 $\frac{20}{10}$ m. *Mette Margrete Sonne*, f. 1700 $\frac{25}{10}$, d. 1774 $\frac{16}{11}$, D. af Præst Hans Olsen Sonne i Nexø og Bolsker Sogn og Ellen Knudsdatter Gottorp. [M. M. Sonne g. II 1725 $\frac{13}{7}$ m. Mogens Ibsen, Købmand i Nexø, og g. III 1728 $\frac{16}{2}$ m. Niels Madsen West, Generalmajor, Kommandant paa Bornholm]. Børn C 1—2.

- C 1. *Mads Bohn*, f. 1718 $\frac{2}{2}$, d. 1754 $\frac{21}{11}$, stud. theol., Købmand i Rønne. G. 1743 $\frac{20}{8}$ m. *Barbra Bohn*, f. 1717, begr. 1788 $\frac{29}{8}$. (Se under 3. A 4. B 1. C 2.)
- C 2. *Ellen Margrete Bohn*, f. 1719 $\frac{2}{10}$, d. 1772 $\frac{7}{3}$. G. I 1735 $\frac{17}{10}$ m. *Jørgen Ibsen*, f. 1708 $\frac{26}{11}$, d. 1741 $\frac{21}{8}$, Købmand, Borgerkaptajn i Nexø. 3 Børn. G. II 1743 $\frac{28}{5}$ m. *Hans Anker*, f. 1713, Borgerkaptajn i Nexø. 3 Børn.
- B 2. *Gertrud Bohn*, d. 1747 $\frac{15}{6}$. G. m. *Andreas Madsen Kofoed*, f. 1690, d. 1750 $\frac{8}{6}$, Købmand i Rønne. 2 Børn,
- A 4. *Jørgen Hermansen Bohn*, d. 1726, bosat i Rønne, senere Ejer af Baggaard i Klemensker Sogn. G. m. *Ida Hartvig*, D. af Klavs Hartvig til Baggaard. Børn B 1—2.
- B 1. *Herman Jørgensen Bohn*, f. 1700, begr. 1780 $\frac{21}{2}$ (Rønne), Ejer af Baggaard. G. 1730 $\frac{14}{10}$ m. *Anna Elisabet Engel*, f. 1714, begr. 1789 $\frac{9}{11}$ (Rønne), D. af Mads Klemen Engel, Borgerkaptajn i Hasle, og Karen Hansdatter Anker. Barn C 1.
- C 1. *Karen Bohn*, f. 1735, d. 1776 $\frac{10}{12}$. G. 1750 $\frac{4}{11}$ m. *Mads Andreasen Kofoed*, d. 1769, Købmand i Rønne, S. af Andreas Madsen Kofoed og Gertrud Bohn (A 3. B 2). 9 Børn.
- B 2. *Karen Bohn*, d. 1725. G. m. *Povl Jensen Anker*, f. 1698, Borgerlieut. i Hasle. [Hun g. II m. Mette Kirstine Kofoed]. 1 Barn.
- A 5. *Margrete Bohn*, g. m. *Klavs Terkilsen*, d. 1711, Kirkeværge, Ejer af Aabygaard i Nyker Sogn. 7 Børn, som sammen med deres Afkom antog Navnet Bohn og i forrige Aarhundrede sad som smaa Jordbrugere paa Bornholm.
2. *Henning Klavsén Bohn*, sandsynligvis Søn af II (se ovenfor), Raadmand (1664), Borgerkaptajn i Rønne, begr. 1689 $\frac{15}{11}$ i Rønne Kirke. G. m. *Gertrud Madsdatter*, begr. 1706. Børn A 1—3.
- A 1. *Herman Henningsen Bohn*, begr. 1707 $\frac{8}{7}$ i Rønne Kirke. G. m. *Gunil* . . ., d. 1724. [Hun g. II 1708 m. Avgustus Viol, Kirkeværge i Rønne]. Børn B 1—2.
- B 1. *Barbra Bohn*.
- B 2. *Henning Hermansen Bohn*, d. 1731, Snedker i Rønne. G. m. *Margrete* . . . [Hun g. II m. David Nikolajsen]. 2 Døtre.
- A 2. *Henning Henningsen Bohn*, begr. 1704 $\frac{20}{5}$, Borgerlieut., Raadmand i Rønne, g. m. *Else Olsdatter*, f. 1673, begr. 1752 $\frac{7}{1}$. [Hun g. II m. Robert Colnet, Artillerikaptajn i Rønne, d. 1734]. Børn B 1—3.
- B 1. *Henning Henningsen Bohn*, d. 1770, Bytings- og Skifteskriver i Rønne, g. 1729 m. *Magdalene Katrine Gumløse*, f. 1707, begr. 1776 $\frac{1}{4}$, D. af Lars Nielsen Gumløse, Borgerlieut. i Hasle. Barn C 1. (6 døde unge).
- C 1. *Lars Gumløse Bohn*, f. 1733, d. 1788 $\frac{12}{2}$, Fisker i Rønne, g. 1767 $\frac{16}{4}$ m. *Signe Jensdatter Hals*, f. 1742, d. 1793 $\frac{7}{8}$. Barn D 1. *Henning Larsen Bohn*, f. 1781.
- B 2. *Ingeborg Bohn*.
- B 3. *Karen Bohn*. G. m. *Anders Hansen* i Rønne. 1 Søn, som antog Navnet Bohn.
- A 3. *Karen Bohn*, d. 1708. G. I m. *Peder Ibsen*, d. 1687, Sandemand i Aaker Sogn, Ejer af St. Loftsgaard, Kuregaard og Brandsgaard i Aaker,

Sosegaard i Vestermarker og Strandbygaard i Østerlarsker Sogn. [Af et tidligere Ægteskab havde han 3 Børn]. 3 Børn. G. II 1688 $\frac{6}{12}$ m. *Edvard Olufsen, Sonne*, f. 1667, d. 1727 $\frac{2}{12}$, Herredslieut., S. af Oluf Nielsen Sonne, Præst i Østerlarsker Sogn og Maren Hansdatter Anker. [Han g. II m. Karen Hansdatter Kofoed]. 1 Barn.

3. *Herman Mortensen Bohn*, sandsynligvis Søn af III (se ovenfor), Raadmand (1648), Borgermester (1664), Købmand i Rønne; d. 1668. G. 1641 $\frac{10}{12}$ m. *Barbra Jørgensdatter*, d. 1685 $\frac{7}{12}$. Børn A 1—6.

A 1. *Jørgen Hermansen Bohn*, Købmand i Rønne, d. ugift.

A 2. *Elsebet Bohn*. G. 1662 m. *Poul Madsen Kofoed*, d. 1686, Borgermester i Svanike, S. af Mads Pedersen K. til Kofoedgaard i Østermarker Sogn og Karen Hansdatter Kofoed. [Han g. II 1669 m. Magdalene Margrete Heseler]. 2 Børn.

A 3. *Barbra Bohn*, begr. 1723 $\frac{26}{18}$ i Rønne. G. I 1666 m. *Jens Hansen* (Stuve), Købmand i Rønne. Børn B 1—3 (antog Navnet Bohn). G. II m. *Hans Markmand*, begr. 1695 $\frac{18}{12}$, Købmand og Kirkevæрге i Rønne. 2 Børn. G. III m. Mester *Simon Holst*, begr. 1708 $\frac{24}{15}$, „Barber“ i Rønne, som hans 3. Hustru. Ingen Børn.

B 1. *Hans Jensen Bohn*, Fændrik i Rønne, d. ugift.

B 2. *Karen Bohn*, d. 1726. G. I m. *Oluf Jensen Aalborg*, d. 1704 $\frac{16}{8}$, Præst i Klemensker Sogn, Viceprovst. [Han var Enkemand]. 1 Barn. G. II m. *Hans Jensen Kofoed*, f. 1664 $\frac{1}{11}$, d. 1741 $\frac{10}{7}$, Ejer af Kofoedgaard i Vestermarker Sogn, S. af den fra 1658 bekendte Kaptajn Jens Kofoed til Maglegaard og Margrete Sandersdatter. [Han g. I m. Kirstine Hansdatter Kofoed, d. 1703]. 4 Børn.

B 3. *Herman Jensen Bohn*, f. 1672, d. 1743 $\frac{7}{6}$ paa sit Gods Maart ved Reval, russisk Krigsgeheimeraad, Vicepræsident i Krigskollegiet, General, estlandsk Godsejer, liflandsk Ridder, R. af Alexander Nevskijs Orden. G. 1722 m. *Katarina von Reutern*, f. 1679, d. 1746 $\frac{21}{10}$, D. af Johan v. R., Købmand og Raadsherre i Riga, og Katarina Christiani. [Hun g. I 1694 m. Herman v. Brevern, d. 1721 $\frac{3}{7}$, Vicepræsident for Rigsjustitskollegiet i St. Petersborg. 11 Børn.] Ingen Børn.

A 4. *Morten Hermansen Bohn*, f. 1652 $\frac{10}{7}$, d. 1725 $\frac{23}{7}$, Borgerkaptajn og Borgermester i Hasle. G. m. *Margrete Anker*, f. 1658, d. 1734, D. af Povl Hansen A., Præst i Hasle og Rulsker Sogn, Provst, Leder af Bornholmernes Opstand mod de svenske 1658, og Karen Jensdatter Sode. Børn B 1—5.

B 1. *Herman Mortensen Bohn*, f. 1682, begr. 1773 $\frac{8}{12}$, Købmand i Rønne, Stifter af Bolins Hospital. G. 1711 $\frac{16}{7}$ m. *Karen Lavritsdatter* (Larsdatter), d. 1784 $\frac{7}{4}$, D. af Larrits Lavritsen (Hjort) i Rønne og Margrete Pedersdatter Lesler. Børn C 1—3.

C 1. *Lars Hjort Bohn*, d. 1760 $\frac{1}{6}$, Købmand i Rønne. G. I 1737 $\frac{1}{12}$ m. *Marie Dum*, f. 1698, begr. 1756 $\frac{28}{9}$ [Enke efter Jokum Hansen Anker, d. 1736 $\frac{16}{7}$, Købmand i Rønne]. Ingen Børn. G. II 1758 $\frac{20}{11}$ m. *Ellen Kirstine Sonne*, f. 1738 $\frac{11}{12}$, d. 1772 $\frac{8}{1}$, D. af Knud Hansen S., Major, i Nexø, og Kirstine Ibsdatter. [G. II 1767 $\frac{9}{1}$ m. Mads Klømen Engel, Købmand i Rønne]. Børn D 1—2.

- D 1. *Herman Larsen Bohn*, f. 1759 $^{20}/_1$, d. 1815 $^{13}/_{10}$, Købmand, Møller og Forligskommissær i Nexø. G. 1785 $^{26}/_1$ m. *Mette Kirstine Birch*, f. 1761, d. 1807 $^{16}/_2$. D. af Niels B., Økonomiinspektør ved Frederiks Stenbrud ved Nexø, og Michella Margrete Ibsen. Børn E 1—5.
- E 1. *Lars Hjort Bohn*, f. 1788, d. 1840 ugift i Peru, Sømand.
- E 2. *Herman Hermansen Bohn*, f. 1793 $^{13}/_3$, d. 1846 $^{26}/_1$, Møller i Nexø. G. 1825 $^{26}/_3$ m. *Karoline Martine Nestred Sonne*, f. 1804 $^{1}/_3$, d. 1875 $^{13}/_3$. D. af Ole Edvard S., Lieut., Ejer af Risegaard i Aaker, og Anna Katrine Mahler. Børn: F 1—4.
- F 1. *Herman Bohn*, d. ung, Sømand.
- F 2. *Olivia Matilde Bohn*, f. 1828 $^{22}/_3$, d. 1854 $^{1}/_8$. G. 1848 $^{21}/_1$ m. *Peter Bery*, f. 1817 $^{6}/_{11}$, d. 1894 $^{23}/_3$, Købmand i Nexø, S. af Købmand Hans B., i Nexø. [G. II 1857 $^{19}/_5$ m. Søsteren F 4.]. 3 Børn.
- F 3. *Niels Kristian Bohn*, f. 1831 $^{13}/_2$, Avlsbruger i [Nexø, g. 1857 $^{9}/_6$ m. *Kirstine Andrea Jensen*, D. af Anders J., Ejer af St. Pilegaard i Bolsker Sogn. Børn: G 1—11.
- G. 1. *Herman Jokum Bohn*, f. 1858 $^{3}/_3$. G 2. *Andreas Jensen Bohn*, f. 1859 $^{1}/_8$. G 3. *Olira Matilde Bohn*, f. 1860 $^{1}/_{11}$. G 4. *Kristiane Antonette Bohn*, f. 1862 $^{22}/_3$. G 5. *Georg Hermansen Bohn*, f. 1863 $^{20}/_3$. G 6. *Anton Julius Bohn*, f. 1865 $^{12}/_4$. G 7. *Kristian Edvard Bohn*, f. 1868 $^{20}/_3$. G 8. *Larra Georgine Bohn*, f. 1870 $^{3}/_7$. G 9. *Niels Kristian Bohn*, f. 1872 $^{4}/_3$. G 10. *Elisabet Kirstine Bohn*, f. 1874 $^{11}/_5$. G 11. *Karl Martin Bohn*, f. 1876 $^{7}/_4$.
- F 4. *Larra Georgine Bohn*, f. 1833 $^{22}/_4$, d. 1866 $^{2}/_6$, g. 1857 $^{19}/_5$ m. *Peter Bery*, Købmand i Nexø [Enkemand efter Søsteren F 2.]. 1 Barn.
- E 3. *Ellen Margrete Bohn*, f. 1798 $^{9}/_6$. G. 1818 $^{10}/_1$ m. *Johan Finchenhagen Olivarius*, f. 1792 $^{12}/_2$, Kancelliraad, Byskriver i Svanike, S. af Holger Finchenhagen O., Præst i Svanike og Ibsker Sogn, og Sofie Magdalene Thillerup. 9 Børn.
- E 4. *Jørgen Hermansen Bohn*, f. 1800 $^{11}/_8$, d. 1860 $^{7}/_5$, Bager i Svanike. G. 1828 $^{29}/_{11}$ med *Elisabet Rasmussen*, f. 1799 $^{2}/_{10}$. D. af Bager Anders R. i Svanike og Anneke Klavsdatter. Børn: F 1—4.
- F 1. *Agnete Kristine Marie Bohn*, f. 1832 $^{17}/_4$. G. 1853 $^{20}/_5$ m. *Jeppe Jørgen Koføed*, f. 1819 $^{1}/_7$, d. 1895 $^{28}/_1$. Ejer af Koføedgaard i Østermarker Sogn, S. af Jørgen K., Kapt., Ejer af Koføedgaard, og Elisabeth Katrine Koføed. 4 Børn. F 2. *Hermantine Johanne Margrete Bohn*, f. 1834 $^{19}/_2$. F 3. *Benditte Georgine Elisabeth Bohn*, f. 1835 $^{18}/_3$. F 4. *Andrea Larra Matilde Bohn*, f. 1837 $^{29}/_3$. G. m. *Christian M. Christiansen*, Købmand, Konsul i Svanike. Børn.
- E 5. *Kirstine Marie Bohn*, f. 1802 $^{18}/_3$, d. 1865 $^{9}/_1$. G. 1837 $^{7}/_4$ m. *Johan Sonne*, f. 1806 $^{22}/_{10}$, d. 1883 $^{22}/_5$, Købmand i Nexø, S. af Ole Edvard Hansen S., Lieut., Ejer af Risegaard i Aaker og Anna Katrine Mahler. [G. I m. Ellen Elisabeth Mahler, d. 1836 $^{3}/_{11}$]. 4 Børn.

- D 2. *Knud Larsen Bohn*, f. 1760 $\frac{3}{11}$, d. 1784, ugift, i Nexø.
- C 2. *Barbra Bohn*, f. 1717, begr. 1788 $\frac{23}{4}$, G. I 1743 $\frac{29}{6}$ m. *Mads Bohn*, f. 1718 $\frac{2}{2}$, d. 1754 $\frac{31}{1}$, stud. theol., Købmand i Rønne (se under 1 A 3, B 1, C 1). Børn: D 1—8. G. II 1754 $\frac{27}{3}$ m. *Rasmus Marcher*, f. 1728 begr. 1797 $\frac{9}{3}$, Købmand i Rønne. S. af Hans Rasmussen M., Præst i Nyker og Elisabet Sofie Ejlersdatter Hølek. 3 Børn.
- D 1. *Herman Madsen Bohn*, f. 1744, begr. 1810 $\frac{3}{5}$. Købmand, Borgerkaptajn i Rønne. G. 1797 $\frac{29}{11}$ m. *Benditte Marie Thiesen*, f. 1767, d. 1844 $\frac{1}{7}$, D. af Jokum T., Købmand i Svanike, og Maren Schor. [G. II 1811 $\frac{19}{4}$ m. Jørgen Gad Winsløw, f. 1790, d. 1841 $\frac{8}{2}$, Købmand, Konsul i Rønne]. Ingen Børn. D 2. *Niels West Bohn*, f. 1745, d. uden Børn, Koffardikaptajn. D 3. *Port Bohn*, f. 1747, d. 1796 $\frac{2}{5}$, ugift, Koffardikaptajn. D 4. *Ole Bohn*, f. 1748, begr. 1757 $\frac{19}{12}$ (Tvilling). D 5. *Lars Bohn*, f. 1748, begr. 1748 $\frac{11}{2}$ (Tvilling). D 6. *Lars Bohn*, f. 1749, d. som Barn. D 7. *Lars Bohn*, f. 1752, begr. 1779 $\frac{20}{3}$, ugift, Fuldmægtig i Rønne. D 8. *Kristofer Bohn*, f. 1753, d. 1834 $\frac{10}{11}$ (Rønne) ugift; Forvalter paa Kristiansø.
- C 3. *Morten Bohn*, f. 1719 $\frac{23}{10}$, d. 1802 $\frac{29}{10}$, stud., Købmand og Hospitalsforstander i Rønne, g. 1749 $\frac{5}{2}$ m. *Barbra Kirstine Anker*, f. 1725, d. 1771 $\frac{10}{1}$, D. af Jokum Hansen A., Købmand i Rønne, og Marie Pedersdatter Dam. Børn: D 1—9.
- D 1. *Margrete Bohn*, f. 1750 $\frac{19}{10}$, d. 1822 $\frac{3}{5}$, ugift, i Rønne. D 2. *Herman Bohn*, f. 1751 $\frac{11}{11}$, d. som Barn. D 3. *Karen Bohn*, f. 1753, begr. 1753 $\frac{13}{3}$. D 4. *Karen Bohn*, f. 1754 $\frac{19}{1}$, d. 1821 $\frac{1}{5}$, g. 1775 $\frac{20}{12}$ m. *Mads Klemen Engel*, f. 1747, begr. 1796 $\frac{23}{4}$, Købmand, Borgerfædrik i Rønne, S. af Hans Anker E., Købmand i Rønne, og Margrete Andreasdatter Kofoed. [G. I 1767 $\frac{9}{1}$ m. Ellen Kirstine Sonne, Enke efter A 4, B 1, C 1]. 1 Barn. D 5. *Jokum Anker Bohn*, f. 1756 $\frac{20}{12}$, d. 1809 $\frac{1}{5}$, Købmand i Svanike, senere i Rønne, eligeret Mand, g. 1777 $\frac{8}{1}$ m. *Maren Schor*, f. 1736 $\frac{8}{1}$, d. 1808 $\frac{9}{12}$, D. af Anker Anthoni S., Oberst og Vicekommandant paa Bornholm, og Magdalene Marie Sode. [G. I m. Jokum Thiesen, f. 1702, d. 1775 $\frac{14}{6}$, Købmand i Svanike]. Børn: E 1. *Barbra Kirstine Bohn*, f. 1781 $\frac{26}{1}$, d. 1864 $\frac{21}{7}$, g. 1798 $\frac{21}{1}$ m. *Peder Dam Jespersen*, f. 1772 $\frac{11}{3}$, d. 1835 $\frac{26}{3}$, By- og Herredsskriver i Nexø og Sønderherred, Kancelliraad, derefter Købmand og Avlsbruger i Rønne, Landvæsens- og Sandflugtskommissær, Stænderdeputeret; S. af Niels J., By- og Herredsfoged i Nexø og Sønderherred, og Barte Marie Dam. 13 Børn. D 6. *Marie Bohn*, f. 1758, begr. 1758 $\frac{29}{5}$. D 7. *Marie Bohn*, f. 1760 $\frac{19}{1}$, d. 1838 $\frac{29}{4}$, Eltatsraadinde 1818 $\frac{12}{8}$, Legatstifterske, g. I 1776 $\frac{11}{12}$ m. *Jokum Herman Anker*, f. 1750, begr. 1786 $\frac{11}{4}$, Købmand i Nexø, S. af Hans A., Borgerkaptajn i Nexø, og Ellen Margrete Bohn (se 1, A 3, B 1, C 2). Børn: E 1. Gift II 1786 $\frac{29}{12}$ m. *Hans Peter Kofoed*, f. 1743 $\frac{16}{10}$, d. 1812 $\frac{3}{1}$, Koffardikaptajn, derefter Brygger og Grosserer paa Kristianshavn, Ejer af Godserne Aastrup og Hollbæk Ladegaard, S. af Peder Jørgensen K., Ejer af Kofoedgaard i Ostermarker Sogn, og Margrete Elisabet Hansdatter Marcher. Ingen Børn. E 1. *Hans Morten Anker*, døbt 1778 $\frac{16}{2}$, d. 1786 $\frac{2}{2}$. D 8. *Port Bohn*, f. 1761 $\frac{10}{6}$, cand. juris fra Sorø Akademi 1786

- ²⁸/₄, rejste 1795 uden Lands og døde der. D 9. *Lars Hjort Bohn*, f. 1763 ²⁶/₁₀, begr. 1808 ²⁴/₈, stud. 1779, Litterat. levede ugift i Rønne.
- B 2. *Barbra Bohn*, f. 1684, d. 1710. G. 1703 ²⁹/₆ m. *Didrik Wolfsen*, f. 1669, d. 1740, Købmand, Borgerlieut. i Svanike, S. af David W., Borgerkaptajn og Raadmand i Svanike, og Karen Hermansdatter Bohn (se I A 1.). [G. II 1715 m. Elsebet Karlsdatter og g. III 1733 m. Ellen Tuxværd]. 3 Børn.
- B 3. *Karen Bohn*, f. 1690, d. 1761. G. I 1713 m. *Jens Nielsen Lund*, (Borringholm), d. 1717, By- og Herredsfoged i Hasle og Nørreherred, Ingen Børn. G. II 1719 ²/₁₂ m. *Poul Eskilsen*, f. 1698, d. 1771 ²⁴/₅, By-, Herredsfoged og Birkedommer i Hasle, Nørreherred og Hammershus Birk, S. af Eskil Nielsen, By- og Herredsfoged i Hasle, og Lene Nielsdatter, Provst Povl Hansen Ankers Enke. 1 Søn, hvis Søn kaldte sig Bohn.
- B 4. *Elsebet Bohn*, f. 1693, d. 1743 ¹³/₁₀. G. 1717 ²⁶/₂ m. *Poul Anthoni Müller*, f. 1693, d. 1764. Købmand i Svanike, Ejer af Vallensgaard i Aaker Sogn, S. af Anker Anthoni M., Landsdommer paa Bornholm, og Magdalene Margrete Heseler. [G. II 1749 ²⁷/₉ m. Katrine Magdalene Mortensdatter Kofoed]. 8 Børn.
- B 5. *Poul Mortensen Bohn*, kaldte sig Paul Wilhelm Ferdinand von Bohn, f. 1697, d. 1759 ¹²/₁₁, stud. theol. ved Københavns Universitet 1715, Baccalaur 1716, gik 1717 i russisk Krigstjeneste, indtraadte 1724 i den østerrigske Hær som Ingeniør, opholdt sig 1725—34 hos Fyrst Racoczi i Rodosto i Tyrkiet og tjente samtidig Tyrkerne som Ingeniør; fængslet i Bastillen i Paris 1734—38 som østerrigsk Spion; østerrigsk Ingeniørherst 1743 ³⁰/₁₁, Feltnarechallieut. 1752 ¹⁸/₁₂, Felttøjmester 1758 ⁸/₂, Direktør for Ingeniørkorpset 1759. G. 1748 ³/₁ m. *Maria Rosina von Grabenfeld*, D. af Ferdinand von Grabenfeld og Anna Maria Børn: C 1—2.
- C 1. *Franz Xaver Wilhelm Paul Andreas Thecla*, Friherre von *Bohn*, f. 1752 ¹/₁₁, d. 1832 ³⁰/₆. Udtraadte 1781 ¹⁹/₃ af den østerrigske Hær som Underlieut. Optoges sammen med Broderen 1780 ¹/₄ i de østerrigske Arvelandes Friherrestand paa Grund af sin Faders Fortjenester.
- C 2. *Wilhelm Johann Nepomuck Leonardus Thecla*, Friherre von *Bohn*, f. 1754 ⁶/₁₁, d. 1838 ³/₈ i Linz. Udtraadte 1782 ¹⁶/₃ af den østerrigske Hær med Kaptajnskarakter ad honores. G. 1782 ³⁰/₄ m. *Theresia Herrman* i Heining i Bayern, d. 1837 ⁶/₇. Børn: D 1—4.
- D 1. *Theresia*, Friherreinde von *Bohn*, f. 1784 ⁵/₄. D 2. *Rosina*, Friherreinde von *Bohn*. G. m. . . . von *Speicher*. D 3. *Wilhelm*, Friherre von *Bohn*, Beregningsraad ved Domæneboghholderiet 1847, Ejer af Godset Grienu i Machland 1828—34. G. m. *Francisca Susanne*, f. 1789, d. 1831 ¹⁵/₂ i Wien. D 4. *Johann*, Friherre von *Bohn*, Diurnist 1847.
- A 5. *Kirsten Bohn*, d. 1709. G. I m. *Ernst Canzler*, f. 1636, d. 1678 ⁸/₃, Kaptajnlieut. over Hammershus Garnison, Ejer af Blykobbegaard i Nyker. 2 Børn. G. II m. *Lars Jensen*, d. 1685 paa Blykobbegaard, S. af Jens

- Larsen Malmø. Præst i Rønne. 2 Børn. G. III m. *Peder Hansen*, d. 1727 ²⁸/₂, paa Blykoibegaard. [G. II m. *Elsebet Olsdatter*] 4 Børn.
- A 6. *Klars Hermansen Bohn*, f. 1657, d. 1683 ¹/₈, Skipper og Købmand i Rønne. G. 1677 ²⁶/₃ m. *Lisabet Markmand*, der som Enke indvikledes i talrige Processer. Børn: B 1—2.
- B 1. *Mette Bohn*, f. 1681, begr. 1755 ²¹/₁₁. G. m. *Jes Rasch*, begr. 1734 ²/₄, Ejer af Rønne Mølle, Avktionsdirektør i Rønne, S. af Filip R., Borgerkaptajn i Rønne, og Kirsten Bohn (se 1 A 2). 6 Børn.
- B 2. *Herman Klarsen Bohn*, f. 1682, begr. 1751 ²¹/₄, Købmand, Kæmner, Kirkeværge, Borgerkaptajn i Rønne. G. m. *Elsebet Rasch*, f. 1676, begr. 1756 ¹⁹/₂, sandsynligvis D. af Filip R., Borgerkaptajn i Rønne, og Kirsten Bohn (se 1 A 2.). Børn: C 1—8.
- C 1. *Barbra Bohn*, f. 1701, begr. 1780 ¹⁹/₄. G. I m. *Josias Lehmann*, f. 1685, d. 1742 ¹⁹/₄, Rektor og Kapellan i Rønne. G. II 1742 ¹⁹/₇ m. *Larrits Kristian Aspach*, f. 1704 ¹⁵/₅, d. 1755 ¹³/₆, Kapellan i Rønne, S. af Sixtus A., Magister, Stiftsprovst, Vicebiskop i Aalborg, og Maren Popp.
- C 2. *Klars Hermansen Bohn*, f. 1703, d. 1783, Landstingsskriver i Rønne. G. 1732 ¹⁵/₄ m. *Marta Katrine Sandby*, f. 1699, d. 1788, D. af Jørgen Axelsen S., Præst i Klemensker Sogn. [G. I m. *Nikolaj Bruchmann*, Skifteskriver i Rønne, d. 1730 ¹³/₁₂]. Børn: D 1—5.
- D 1. *Jørgen Sandby Bohn*, f. 1733, d. 1790, Degn i Østerlarsker Sogn, g. I m. *Karen Hansdatter*, d. 1761. Barn: E 1. *Marta Katrine Bohn*, f. 1758, g. m. *Peder Andersen Munch*, Avlsbruger i Østerlarsker Sogn, (g. II m. *Bodil Jensdatter*). Ingen Børn. D 2. *Nikolaj Bruchmann Bohn*, f. 1736. D 3. *Kirsten Bohn*, f. 1738, begr. 1755 ¹⁷/₄. D 4. *Herman Klarsen Bohn*, f. 1741. D 5. *Filip Klarsen Bohn*, f. 1744.
- C 3. *Elsebet Bohn*. G. 1729 ¹⁰/₂ m. *Niels Nielsen Gumløs*, f. 1700, begr. 1760 ¹/₁₂, Skipper i Rønne, S. af Niels Mogensen i Hasle. 11 Børn.
- C 4. *Dortea Bohn*, f. 1708 ⁷/₁₂, begr. 1770 ¹/₇. G. I 1731 ¹¹/₁₀ m. *Nikolaj Lindrod*, f. 1696, d. 1740 ²/₄, Regimentskvartermester i Rønne. 7 Børn. G. II 1754 ⁶/₁₁ m. *Karl Deichmann Tanch*, f. 1727, begr. 1762 ¹²/₃ i Rønne.
- C 5. *Herman Filip Bohn*, d. 1784 ²⁷/₅, Borgerkaptajn i Rønne, Ejer af Stampemøllen i Nylarsker Sogn. G. 1741 ²⁷/₁ m. *Anna Dortea Broch*, f. 1668, begr. 1756 ¹⁵/₁₁. [G. I m. Buchfisch, Regimentsfeltskær i Rønne. d. 1739 ⁹/₄]. Ingen Børn.
- C 6. *Filip Hermansen Bohn*, f. 1718, d. 1787 ¹⁶/₁₁, Købmand, Børgersegeant i Rønne. G. m. *Cecilie Sofie Thiesen*, d. 1774 ¹³/₆, D. af Jokum T., Købmand i Svanike, og Bente Hansdatter. Børn: D 1—9.
- D 1. *Herman Bohn*, f. 1757, begr. 1759 ⁷/₁₂. D 2. *Elsebet Dortea Bohn*, f. 1758, begr. 1758 ⁴/₁₁. D 3. *Jokum Thiesen Bohn*, f. 1759, Styrmand i hollandsk Koffardifart. D 4. *Herman Bohn*, f. 1761, begr. 1764 ²²/₈. D 5. *Elsebet Marie Bohn*, f. 1762, begr. 1767 ¹⁸/₆. D 6. *Benditte Margrethe Bohn*, f. 1764. D 7. *Kirstine Cecilie Bohn*, f. 1766. D 8. *Elsebet Marie Bohn*, f. 1769. D 9. *Marta Katrine Bohn*, f. 1771.

- C 7. *Peter Hermansen Bohn*, d. 1786 $\frac{21}{9}$, stud., konst. Rektor i Rønne 1744, derefter Degn i Aaker. G. 1766 $\frac{21}{3}$ m. *Barbra Agnete Kofoed*, f. 1747, d. 1781, D. af Jørgen Peter K., Borgerfændrik i Svanike, og Magdalene Margrete Müller. Børn: D 1—5.
 D 1. *Herman Jørgen Bohn*, f. 1769, Underofficer ved Livvagten paa Bornholm. D 2. *Magdalene Bohn*, f. 1772 G. m. *Ole Hansen* i Vestermarker Sogn. D 3. *Elsebet Antonette Bohn*, f. 1774. D 4. *Jørgen Peter Bohn*, f. 1777, Sømand. D 5. *Barbra Katrine Bohn*, f. 1779.
- C 8. *Elisabet Bohn*, f. 1723, begr. 1786 $\frac{21}{10}$. G. I 1750 $\frac{9}{7}$ m. *Valerius Hansen*, f. 1701, begr. 1758 $\frac{10}{5}$, Skipper i Rønne. I Barn. G. II 1759 $\frac{9}{2}$ m. *Peder Olsen Valla* i Rønne. Ingen Børn.

Uddrag af Ligprædiken over Foged Peter Kristofersen Broch.

Meddelt af Rektor **A. E. Erichsen.**

Den haandskrevne ligprædiken over foged paa Helgeland *Peter Broch*, hvoraf efterstaaende personalia er hentede, tilhører det norske rigsarkiv, der i aaret 1890 erhvervede den fra Nordland. Den er smukt og omhyggelig skreven, upaatvilelig med sogneprest *Peter Bredals* haand, og udgjør med de mange gravsange af forskjellige digtere et ret anseeligt mindeskrift over den afdøde. Det indledes med et tilegnelsesdigt til hans enke, *Maren Falch*, som ved sin svagelighed havde været forhindret fra at høre, hvad der i Guds hus blev talt til hendes husbonds ære. Derefter følger selve ligprædikenen, holdt i Herøens annekskirke under Alstahaug den 10 marts 1707 af ovennævnte mag. *Peter Bredal*, sogneprest i Brønø. At ikke sognepresten i Alstahaug, den bekendte digter *Petter Dass*, der var den afdødes stedson, forrettede ved denne leilighed, har sin let forklarlige aarsag i den langvarige og smertefulde sygdom, som kort efter lagde ogsaa ham i graven.

Foruden mindedigte paa latin og modersmaalet af *Peter Bredal* følger efter prædikenen gravsange af *Petter Dass* (trykt i dennes Saml. Skr. I 260—66), af *Markus Volgrants* (trykt i „Sjælens Luth“, udg. 1847 S. 144—6), af *Sten Wirthmann* o. fl. Ialt haves ikke mindre end elleve tildels omfangsrige digte i denne anledning, et tydeligt bevis paa den iver, hvormed digtekunsten dreves i Nordland paa den tid; de vidner ogsaa om den agtelse og hengivenhed, *Peter Broch* nød i sin kreds.

Af ligtalen meddeles her selvfølgelig kun det biografiske afsnit („testamentet“). Den egentlige prædiken gjør et broget indtryk med sine mangfoldige citater paa hebraisk, græsk og latin, hvoraf neppe andre end de tilstedeværende prester har forstaaet noget; for de andres skyld er en oversættelse tilføjet. — I efterstaaende uddrag er originalens retskrivning beholdt, undtagen forsaavidt som der er bragt regelmæssighed i brugen af store og smaa forbogstaver samt i anvendelse af skilletegn.

Belangende dend fordm høiactbare og meget welfornemme, nu salig hos Gud, seigr *Peder Christophersen Broch* hans ærlige herkomst, christelig levnetz fremdragelse og meget salige skilsmisse:

Da er hand fød til denne verden aar 1641 d. 26 october ved 9 slet om aftenen paa Birckøe i Senjens fogderie af gudfryctige, welfornemme æcteforældre; faderen var dend æragtbar, wiise og welfornemme mand *Christopher Hansen Fynbo*, da welbeskicket sorenskrifver i Saltens og Senjens fogderi, moderen dend dydærede og meget gudelskende inatrone *Margrethe Abelsdatter Broch*¹⁾, begge for rum tid siden i Herren hensovede.

Efter at Gud allermæctigste disse welbente forældre med denne deris unge søn hafde velsignet, loed de hannem strax igien ved det hellige daabens sacramente dend lefvendes Gud opoffre, og indplante i dend christen meenigheds samfund, draget og siden ald christ-sindig omsorg for hands opfostring paa legemetz, allermest siælens vegne, at hand i catechismi reene lærdom, børne-tuct, læsen og skrifven efter aar og alders maade kunde forfremmis. Under dessen opavelse inden sine k. forældres dørre, dennem til ald hierteligst fornøyelse, han forblef indtil hans alders 12te aar, da det siuntes hans sl. fader raadeligst denne sin k. søns weltegnede gemytte hos fornemme venner paa fremmede stæder widere at arte og fremme.

Satte hannem fordi aar 1653 d. 13 septbr. i tieniste hos sin k. fætter, actbare og welfornemme mand seignr *Peder Pedersøn*, da værende kongl. mayts foget i Haranger, hos hvilcken hand i hørsommeligst tieniste opvarted indtil paa 10de aar, da hand fra bente seignr *Peder Pedersen* i Bergen aar 1663 d. 6 majj ærligen blef forlovet til widere sin forfremmelse at opsøge. Reyste saa til Kiøbenhafn, hvor og ved stæden hans haabes Gud føyede det saa vel for ham, at første dør til promotion strax blef obnet hos høyædle og velbaarne herr *Christopher Sehsted*

¹⁾ Datter af *Abel Mikelsen Broch*, som 1589 blev residerende kapellan i Hammerø, 1599 sogneprest i Steigen, hvor han døde 1613. (Norske Saml. 8vo II 498, 510).

til Nislegaard, ridder, kongl. may^{ts} *hoff-marskalck*, hvilchen og hannem saa angenem og capabel befandt, at denne salige herre kaared ham med sig i følge ud til Kiler-omslag og Hamborg aar 1664 d. 1 jan. Samme reyse saa trolig som fornøvelig blev aflagt, saa denne sal. mand effter hiemkomsten til Kiøbenhavn d. 7 martij samme aar af høybemt^e sin fromme herre Sehested blef recommenderet til det høyst arve-kongl. hoff, der for en lacqvey ved hans kongl. may^{ts} egen carret i tieniste antagen.

Aar 1666 d. 16 octobr.¹⁾ som bilageret holtis i Kiøbenhavn med durchleutigst churprintzen af Saxen hertz. *Johan Georg* og voris allernaad^{ste} arveprinsesse af Dannemarck *Anna Sophia*, blef denne sl. mand allernaadst befalet at følge med de høy-deputerede herrer, der da skulle levere princessinden til Saxen, og vare: rigens marsk hr. *Christopher Korbitz*, hr. *Henrick Blomme*, hr. *Ditlow von Ahlefelt* og hr. *Ingvold Passberg*. Tog da med høybemt^e herrer reysen fort fra Nykiøbing i Falster d. 22 Nov. lige til Rostoch, siden igiennem Brandenburger land til Wittenberg, holdt ofver de 3de juledage til Torgne og d. 31 decembr. med ved indtoget fra Jegersborg til Dresden. Udi benefnte høy opvartning der ved stædet forblefven indtil aar 1667 d. 15. april, da hiemreysen igien fra Dresden til Leypzig blef foretagen, siden igiennem Vestphalen, Stiff-Paterborn, Brunsvig og Lybech paa Hamborg. igiennem Holstein til Dannemarch, ved Guds bistannd lykelig og vel hiemkommen til Kiøbenhavn d. 11 julij. — I indbemt^e aar d. 9 septbr., da hele herskabet rejste ud til Holstein og residerede i 4re uger til Gluchstad, hvor samme gang stoed bilager med printzessen af Danmarck *Friderica Amalia* og førstⁿ af Gottorph hr. *Christian Albert*, er vor sl. Broch allernaadst befalet at opvarte hendis høy-printzesslige naade for cammer-lacqvey. — Aar 1668 d. 11 martij er hand atter med høyst-kongl. tilladelse fra det først^{el}. hof i Holsteen forlovet til sin forrige allerunderdst tieniste hos kongl. may^{ts} egen carrete, dend hand da ey lenger fuldte end ifra d. 28 martij indtil d. 23

¹⁾ Ifølge *Königsfeldt* (*De nordiske Rigers Kongeslægter*, 2 udg. S. 65) holdtes dette bryllup den 9 oktober.

junij, da indbemte aar 1668 høyst kongl. naades arve-reflex blev paa ham kastet, at hand for sin allerunderst tro tieniste ved hoffet allernaadst blef aflagt og bestallet med Helgelands fogderi, hvor effter hand og sig op paa reysen til k. fæderne-landet ufortøvet begaf og hid lychelig arriveret til Nord-Herøe foged-gaard samme høst d. 19 september.

Af himmelens forsiun, nest høyfornemme venners raad og samtyche, er denne sl. mand aar 1670 i æctekierligheds forbund indladen med dend meget hederlige, Gud- og dydelskende matrone *Maren Pettersdatter Falch* (da afgangne sl. hr. *Mogens Tilemans*, ærværdig vice-pastoris til Hassel i Vesteraalen, høybedrøvede effterlatte vidue), hvis hierte Gud igien da saa glædede, at deris bryllup stoed her paa Nord-Herøe samme høst d. 9 octobris.¹⁾ Dette disse Guds børns saa kierligst som christeligst ægteskab, nu til paa det 37de aar fremdraget, Gud har ladet begave med en eniste alleryndigst plante, nemlig en datter²⁾, nu weledle, viise og velfornemme seignr *Peter Angels* kieriste æctehustrue, hvilchen endnu tillige med sin af heder og alder høybedagede moder sørgeligst overlever.

Efterat da denne sl. mand udi 21 samfulde aar hafde med ald god respect dette Helgelands fogderi forestandet og blef betenckt det samme at afstaa til sin k. søn og svoger welbemte seigr Angel (hvilchet skeede sidst i aaret 1688), har han indtil nu sin døds stund forblefvet i stilhed ved Helgelands jordebog og detz ombuds lovlige forvaltning.

Om denne sl. mands lifs og lefnets forhold at mælde, da, endskønt mand af foregaaende kand let slutte, det hand som et

¹⁾ *Maren Falch*, f. 1629, død 15 juni 1709, datter af Peter Jakobsen (Falch), foged paa Helgeland, og Anna Jonsdatter. Hun blev gift 1) m. *Peter Don Dass*, død antagelig 1654; af deres børn var digteren Peter Dass ældst. 2) m. *Mogens Petersen Tileman*, student fra Trondhjems skole 1620, vice-pastor i Hadsel, død antagelig 1664; dette ægteskab har vistnok været barnløst. 3) m. *Peter Broch*. Maren Falch omtales ofte i Petter Dass's og Markus Volqvarts's digte, hvorhos der havs en mindesang om hende af sønnesønnen Anders Dass. (Kfr. A. E. Erichsens „Dassiana“ paa registret).

²⁾ *Anna Margrete Broch*, f. 1671 (døbt 18 oktbr.), gift med foged, senere vice-lagmand *Peter Lorentsen Angell*. Hun døde 6 oktbr. 1732.

retskichet Guds barn af sin ungdom op hafver altid søgt dyden til trappe at stige op paa til ære og ynde hos Gud og mennisken, dend hannem ogsaa i livet rigelig er tilfalden, ja paa de deyligste stæder, bør dog hans graf- og ære-mæle hos os i landet icke ties, men tales om, ja bære krantz og krone ævindeligh. Vel var vor sl. Broch, medens hand levede, som andre skrøbelige mennisker icke uden brech og lyde, dem bekiendte hand sig self ei at være fri for, dem jefnlig klagede hand sig over og stræfvende effter at stride imod; men uret skeede hans støf i graven, om hans dyd skulle blifve i forglemmelse paa jorden. Hvor taalig tog hand icke mod tuct og afve, indtil Gud føyede ham i agt og ære? Mange reyser fuldte hand sine jordiske herrers carosser, aldrig uden sin himmel-Guds i hiertet oplysende charesse. Hans fryct var dend præctigste prinsesse, hand opvartede, hendes jomfruer (alle christel. dyder) fremleddes effter hende af denne sal. mand med glæde og fryd. Da hand qviterede sin allernaadte arve-konges hoff som en lacqvey, glemte hand icke, ja allermindst sin plict mod sin himmel-konges lov, hvilchen var daglig hans regel, hans bud-ord veyen for ham at løbe effter. Iblandt os medens hand boede, kand dette rycte uden ald hychleri efterladis manden, det hand i Guds huus var en andectig ordetz tilhørere, elskede af hiertet, ærede og begavede dem, som ordet fremførte, idelig brugte det høyværdige alterens sacramente, aldrig uden sær devotion, mange andre i forsamlingen med slig sit exempel opmuntrende, og saa vidt hand formaa kunde, saae gierne paa de forfaldne Zions murers opbyggelse. Udi sit eget huus ey som en løve, men som et lam, særlig mod sin hierte-elskede k. æctefelle, hende hand alletider med en kierlig moderation føyede udi alleting; sær mod sine huusfolch, dem hand altdid drog christ-sindig omhue for, de lydige blandt dem at fremme, de ulydige at rette, alle at formane og fostre i Herrens sande kundskab og kiendelse. Fattige og nødlidende i landet (som nu ogsaa med modige taare denne vor sl. Brochis graf bedugger) loed hand aldrig gaa fra sig trøst- eller hielpe-løse. Sine paarørende venners tarf og trang tog hand sig saa nær som sin egen: en ret Joseph i landet, der

byttede ud i dend dyre tid. Hand vedste at giøre sin ofvermand vedbørlig respect, sin lige-mand broderlig ynde, sin undermand medlideligst føye; var altid velkommen hos andre fornemme; ingen smuch mand ilde-kommen inden hans egne dørre, der han aldrig forefantens nogen nidsk Nabal, altid en godgiørende Gajus og almindelig vert, ja ret en Onesiphorus¹⁾, som ofte vederqvægede og iche skammede sig ved de elændiges lancher. Kortclig: baade smaa og store blant os safne ham nu desmere, som hans mage, langt mere ofver-mage i dyd og dannedhed i landet er at leede effter. Det efftermæle kand med ald billighed givis ham, som dend for dum Hanania, pallatzens første, beskrifvis af: Hand var som en troefast mand oc fryctede Gud frem for mange.

Hvad sig endelig denne sl. mands sygdom og sidste skilsmisse fra verden angaar, da, foruden jefnlig lende-steens plage, har hand fast paa et aars tid fundet sig beladt med trangbrystig afmæctighed i legemet; derpaa fuldte føddernes svæckelse, endelig mafvens ufordøyelighed, at han af alt dette vel merckede sit leve-lob snart at lache til enden; styrckede sig dog altid i sin Gud, tachende ham af hietet, der saa faderlig, ja meget forunderlig giennem verdens etlige færligheder hafde ført og flyttet ham, alletider lagt velsignelse i hands veye og begafvet ham indtil nu det sidste med slig høyærbar smuche alder, haabende, dend samme grund-gode Gud vilde og for Jesu, sin kieriste frelseris, skyld icke forlade hannem med sin aands naade, men end i det alleryderste lade sin siæl see Guds salighed. I dislige himmel-søde og sindige tancher gick dend sl. mand frimodig imod hvert sygdoms anstød og, saa tit kræfterne tilstedde, aldrig (effter vanlighed) forsømte sin kirche-reyse, ja sin troe indtil det yderste med høyværdig alterens sacramentes brug at bestyrche.

Hans haabes Gud forleente ogsaa denne salige mand indtil hans døds dag den førlighed i legemet, at hand undertiden i sin

¹⁾ Den gjerrige Nabal bekjendt fra Davids historie (1 Sam. 25); Gajus, til hvem Johannes skrev sit 3^{dje} brev, roses for sin gjestfrihed mod de kristne; Onesiphorus's hus omtales med hæder 2 Tim. 1,16.

store svaghed var paa fødderne, med ald god fornufft sit huuses sager bestyrende, bar sig og vel til og ofte bedre, end hand var, alt at hand iche sine k. børn, mest sin hiertelskende svage hustru skulle mistrøste. Men som hand et par dager for sin døds afskeed vel merckede hos sig self, det hans timelige lifs lius var nær at udslyches, har han skichet bud effter sine nestelskende børn, weledle hr. vice-laugmand *Angell* samt ærværdig mag: *Anders Dass*¹⁾, hvilcke begge tillige med deris dydædle kierester ufortøvet ankom og ham bistandelig indtil sit yderste opvartede, foreholdt ham midlertid underskeedlige trøste-sprog af dend h. skriff, sær om dette timelige lifs korte piinagtighed og derpaa stundende ævige lifs ofvervettes herlighed, som hand alt-sammen med hiertelig devotion undfangede, offteste igientog, tachende enhver af disse sine elskelige børn for sin yderlig fliid og kierlig bevaagenhed, ønskende ofver dennem samptlige Guds himmel-rige velsignelse.

Tiisdagen, som var dend 1 febr., klochen ved 10 slet formiddag, begyndte denne sl. mand merchelig at forandres og med hannem at tegne til dend sidste døds kamp, saa hand dereffter lidet kunde tale med sine omkringstaaende sørgende venner, uden at see dem alle stadeligen an, og ved hver gudelig erindring, der giordes, hand tydelig svarede: Amen! kom, o min Jesu! Blandt sidste denne sl. mands ord her i verden, mit i dødsens største stræf, vare disse: Bie mig! bie mig! Uden tvifl, hans altid Gud hengifne siæl hafde da dend engle-floch i sigte, som skulle paa det skyndigste nu hembære dend i Abrahams skiød; hvilchen tid Gud og iche lengere loed forhale end til det 7de klokke-slet samme tisdags og kyndelmisse-afften, da hand inden sine kieriste børns arme sødelig og sagte i Herren hensov, effterat hand i denne kummerfulde verden hafde fremdraget en høy-respecteerlig alder, nemligen 66 aar, 13 uger og 6 dage.

¹⁾ *Anders Dass* var søn af digteren Petter Dass og hans eftermand som sogneprest i Alstahaug.

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

6.

Paa et Gouache Maleri, der er en Kopi efter Marinemaleren Vernet, har jeg set Signaturen: „*Carl Abele'grd. pinxit 1787*“, mulig den samme „Abildgaard“, at hvem der skal have existeret et Billede paa Lyksborg Slot. Nærmere Oplysning om ham udbedes af

Konservator C. C. Andersen,
Kunstmuseumsbygningen, Kbhvn.

7.

Pter Grüner blev 1628 Myntmester i Kjøbenhavn i Nicolai Schwabes Sted. Han blev 1643 forflyttet som Myntmester til Christiania, hvor han døde 1650. Han maa have været gift, førend han kom til Norge. For Meddelelser om denne Mand, navnlig om hvorfra han er kommen samt om hans Familieforhold, vil være forbunden

Oberst H. Grüner,
Professor Dahls Gade 43, Christiania.

Svar.

II.

(2. Række V, S. 126, Spørgsmaal 6 b.)

Et af kgl. Fuldmægtig A. Kielland opkastet Spørgsmaal om en *dansk Familie Kruse* vil finde sin Besvarelse ved følgende af Hr. O. Søvold i Stavanger meddelte Optegnelser fra 18 April 1760, der nu eies af en gammel Dame af Slægten.

„Min Fader *Stephan Caspersen*, kgl. Hofretssecretær, Søn af salig Borgermester i Helsingør *Caspar Hansen*, død 1688; gift 1719 med *Else Sophie Danchel*, Datter af salig Magister *Folchmar Danchel*¹⁾, som var Sognepræst til Hellig Geistes Menighed i Kjøbenhavn. Mine Forældre, som bo i Brolæggerstræde i Kjøbenhavn, have i levende Live følgende Børn:

1. *Hans Casparsen Kruse*²⁾, stud. med. & philos., gift med

¹⁾ Se Wiberg, II. S. 144.

²⁾ „Det Navn Kruse har behaget min Fader, at vi hans Bern skulde lade os kalde efter hans Farfader.“

Magdalene Walln, som døde i Barselseng 29 Jan. og efterlod sig tvende Pigebørn i Live: ¹ Else Sophie, 2 Aar og ² Pauline, $\frac{1}{4}$ Aar. Han er ved Oculeringen i Kjøbenhavn, 40 Aar. 2. *Folchmar Danchel*, er saaledes døbt og lader sig kalde efter vores Morfader. Han er residerende Capellan til Emmelev Menighed i Ribe Stift. Ugift, 35 Aar¹⁾. 3. *Caspar Caspersen Kruse*, for Tiden Apotheker i Stavanger, 35 Aar; gift med Mad. sal. Eckhoff, Johanne Anna Sophie Dorothea, f. Preus. I deres Ægteskab have de en Søn Stephan Caspersen Kruse²⁾. 4. *Poul Caspersen Kruse*, Premierlieutenant i Sætaten 29 Aar gl. Logerer paa Saltkompagniet ved Børsen i Kjøbenhavn³⁾. 5. *Stephan Caspersen Kruse*, Fuldmægtig hos Hr. Justitsraad Nissen i Kjøbenhavn 25 Aar; logerer paa Saltcompagniet i Kjøbenhavn. 6. *Anna Margrethe Pauline Kruse*, ugift, 20 Aar gl., bor hos Forældrene. 7. *Else Sophie Kruse*, ugift hos Forældrene, 15 Aar gl.

E. A. Thomle.

Gaver til Samfundets Bibliothek.

Samfundet har modtaget fra
Højesteretsassessor *C. V. Nyholm*: „Optegnelser fra et Ophold i Frankrig fra 1815—18, af Feltpræst Kristoffer Nyholms efterladte Papirer. Kjøbenhavn 1897. G. E. C. Gads Forlag.
Cand. pharm. *E. Dam*: „Kjøge Apothek 1646—1896“ (Særtryk af Nordisk farmaceutisk Tidsskrift).

samt anonymt tilsendt:

„Til Minde om Professor Harald Valdemar Rasmussen“, en Levnedsskildring ved hans Børn. Trykt som Manuskript. Kbhvn. 1897.

¹⁾ Wiberg, I. S. 317.

²⁾ Personallist. Tidsskr., III. S. 230 Not., J. W. Flood, Norges Apothekere, S. 6 og A. Kielland, Stamtavle over Familien Kielland, S. 21.

³⁾ Erslews Forfatterlex., II. S. 70 og Supl. II. S. 115.

Tilføjelser, Rettelser og Trykfejl.

1. Række, Bind V.

- Side 287 N. 538. Henriette Eleonore Vilhelmine Kaas, † $\frac{20}{10}$ 1824. * 1. Georg Vilhelm v. Tessier, f. 1667 i Hameln, † $\frac{21}{2}$ 1795, Premierløjtnant af Inf. i Hertugen af Oldenborgs Tjeneste. * 2. $\frac{20}{8}$ 1797 Heino Ernst v. Heimburg til Benzingerode og Holzbaden, f. $\frac{11}{1}$ 1766, † $\frac{2}{8}$ 1839, Forstmester i Oldenborg. Han Han var gift 1. (men siden skilt fra) Amalie Augusta Dommers, og gift 2. Charlotte v. Tessier, † $\frac{1}{3}$ 1797.
- — N. 540. Leopold Fredeik Kaas, $\frac{25}{8}$ 1779 Seklt. v. Danske Livreg. Rytt., $\frac{11}{6}$ 1787 Prmlt., $\frac{22}{6}$ 1789 til Livreg. Dragoner, $\frac{8}{12}$ 1790 Sekondritmester, $\frac{1}{4}$ 1800 Afsk. med Majors Kar. Selskabskavaller hos den sindssyge Prins Peter Fred. Ludv. af Oldenborg. Var afgaaet fra denne Tjeneste, da han $\frac{28}{1}$ 1802 søgte om Pension.
(Supplementeret fra det storhertugelige Hus- og Centralarkiv i Oldenborg ved H. W. Harbou).

3. Række, Bind IV.

- Side 96 L. 3 f. n. skiftet læs: stiftet.
- 103 - 18 - - 1701 læs: 1700.
- 116 - 1 - - S. E. Jessen, læs: S. E. W. Jessen.
- 121 - 2 - - 1800 læs: 1802.
- 143 - 5 - - Pery læs: Puy.
- 157 - 12 - - „Rotte-Peter“ (Conservator, læs: „Potte-Peter“ (Commerceraad
- — - 8 - - Rotte-Peters læs: Potte Peters.
- 159 - 14 f. o. Garrigue læs: Garrigues.
- — - 8 f. n. Garriques læs: Garrigues.
- 186 - 5 f. o. Molberg Gran læs: Gran Molberg.

Register.

(Ved Kaptajn *H. F. Grandjean.*)

- Aagesen, Niels, 72. — Dorth., 72 f.
 Aalborg, Mich. Gundersen, Sorenskr., 74. — Oluf Jensen, Sgpr., 291. — Karen, 291.
 Aars, Jac., 58, 66. — Peder Nielsen, 66. — Soph., 58, 66.
 Abelegaard (Abildgaard), Carl, Maler, 303.
 Abelsted, Niels, Kapel., 190. — Peter, Provst, 190 f.
 Ache, Marie Margr., 143.
 Adler, 44.
 Adeler, Carol. Rud., 233. — Fred. Georg, Gehmr., 233.
 Agerholm, Amtsfuldm., 262 f.
 Ahlefeldt, Grev, 133. — Ditl. v., 298. — Grev, Oberkrigsskr., 188, 192 f. — Reg.chief, 230.
 Alberti, Rekt., 4.
 Alexander, Kejser, 29 ff.
 Alexandra, Storfyrstinde, 43.
 Allerup, Elisab., 61. — Elsebe, 61. — Laurentius, Missionær, 61. — Laur., 61.
 Altewelt, Albert Jørgensen, Sgpr., 72 f. — Albert (Nielsen?), 72 f. — Birgitte Albrigtsdt., 72 f. — Dortehea (Albertsdt.), 72 f. — Joh., 73. — Karen, 73. — Soph., 73.
 Ambrosius, Ridefogd., 17.
 Ammitzbøll, Frk., 261.
 Ancher, K., Prof., 190.
 Anchorsen, J. P., Prof., 189.
 Anderløv, Anne Christ., 112.
 Andersen, C. C., Konservator, 303. — Joh. Otto, Forpgt., 232. — Maler, 158. — Sara Marie 232.
 Andræ, Minist., 51.
 Angell, Anna Margr., 299. — Peter Lorentsen, Foged, 299, 302. — Th., 63.
 Anker, Barbra, 286. — Barb. Kirstine, 282, 293. — Bernt, 12. — Ellen Margr., 290, 293. — Hans, Kapt., 290, 293. — Hans Morten, 285, 293. — Jokum Hansen, Kbm., 291, 293. — Jokum Herman, Kbm., 285, 293. — Karen, 290. — Karen, 291. — Karen Hansdt., 290. — Lene, 294. — Maren Hansdt., 291. — Margr., 274, 291. — Marie, 291, 293. — Marie, 285, 293. — Mette Kirstine, 290. — Peder, Ass., 13. — Poul, 12. — Povl Hansen, Sgpr., 266, 274, 291, 294. — Povl Jensen, Lt., 290.
 Anna Frederikke af Preussen, 152. — Soph., Prinses. af Danmark, 298.
 Anthony, Traktør, 214.
 Aphelen, Maren von, 59.
 Arboc, Otto Joh., Lt., 265.
 Arctander, Dorte Nilsdt., 66.
 Arenfeldt, F. S. Krag-Juel-Wind, 178.
 Arentz, Boel, 61. — Hans, Kapel., 61.
 Ascheberg, Oberst, 229.
 Aspach, Barbra, 295. — Lavr. Chr., Kapel., 295. — Maren, 295. — Sixtus, Provst, 295.
 Augustinussen, Elisab., 61.

- Bager, Justr., 7. — Ole, Provst, 93.
 Bagger, Oluf, Prof., 3. — Hans, Biskop, 3.
 Balsløv, Christoph., Læge, 85 f, 89; —
 Karen, 81 f. — Kirsten Pedersdt.,
 81. — Peder Rasmussen, Stiftsskr.,
 81 f.
 Bang, Læge, 131, 150 f. — P. G., Minist.,
 44 f, 49 f, 146.
 Bardenfleth, Emil, Minist., 45 f, 48 f.
 Bargum, Kbm., 248.
 Barner, Ermegaard, 63. — Hans, 63.
 -- Joach., Forv., 63.
 Barnim, Hert. af Pommern, 109.
 Barslef, Charl. Amal., 200. — Fred. v.,
 Kpt., 200. — Mette Soph. Fred.,
 200
 Baudissin, 46. — Wulf Hen., Gen.,
 114.
 Baumann, Elisabeth Marie Anna, 148.
 Bech, Aug., Godsejer, 44.
 Bechmann, 258.
 Bedemar, Vargas de, Maltheserr., 34.
 Bøes, Elisabeth Margr., 67. — Mich.,
 Kbm., 67.
 Behrmann, Archivar, 43.
 Beichmann, Soph. Elisabeth., 70. — Ulr.,
 Fred., Oblt, 70.
 Below, Anna, 3, 52.
 Benningsen, 29.
 Berg, Hans, Kbm., 292. — Lavra Georg.,
 292. — Olivia Math., 292. — Peter,
 Kbm., 292.
 Berling, Kmlr., 131, 174.
 Bernadotte, 22 f.
 Bernstorff, 30. — Grev, 251. — J. H.
 E., Præsident, 5, 7. — P. A., Grev,
 7 f, 11, 14, 202.
 Berregaard, Frk., 167.
 Berthelsen, Kasser., 213, 223. — Kbm.,
 238.
 Beseler, 46.
 Bierg, Anna Mathea, 105. — Fuldm.,
 105.
 Bildt, Blanceflor Soph., 200 f. — Karen,
 200. — Knud, 199.
 Bille, Adm., 126. — Redakt., 184. —
 Steen, Minist., 38, 49, 148.
 Bille-Brahe, Henr., 38.
 Bing, Ane Soph., 67. — Jens, Etr., 67.
 Birch, Mette Kirstine, 292. — Mich.
 Margr., 292. — Niels, Inspekt., 292.
- Bissen, Vilh., Billedh., 286.
 Bjørn, 263.
 Blik, Reg.læge, 205.
 Blixen-Finecke, Baron, 144, 178.
 Bloch, Clemens, Kbm., 228. — Emil,
 241. — Kbm., 235 ff. — Louise,
 235.
 Blome, 43.
 Blomme, Hen., 298.
 Bluhme, Minist., 47 ff, 148.
 Boesen, Fred. Hemmingsen, Skipper,
 247 f.
 Bohn (Bonne, Boen), Stamt., 289—96.
 — Barbra, 273. — Barbra, 283.
 — Barb. Hermansdt., 273, 282.
 — Barbra Kirstine, 282, 287. —
 Claus Hermansen, Kbm., 267 fff.
 — Elseb., 280. — Franz, Friher.,
 274. — Henning Hermansen, Kbm.,
 268 ff. — Herm., Kbm., 267 fff,
 273. — Herm. Jensen, Genlt., 273,
 283. — Herm. Klavsen, Rdm., 268 f,
 283. — Herm. Mortensen, Kbm.,
 275 ff f, 285, 291. — Herm. Mor-
 tensen, Borgm., 270, 272 f. — Joh.
 Anker, Kbm., 282. — Jørg. Her-
 mansen, Proptr., 268. — Jørg. Mor-
 tensen, Kbm., 270. — Karen, 275.
 — Karen, 280, 277 f. — Karen
 Hermansdt., 283. — Karen Mor-
 tensdr., 287. — Klaus Hermansen,
 Kbm., 274. — Lars Hjort Morten-
 sen, Literat, 282. — Lisb., 274. —
 Mads, Kbm., 282. — Maren, 282.
 — Margr., 274. — Margr., 274. —
 Marie Mortensdt., 282, 285. — Maria
 Rosina 274. — Morten, 266. —
 Morten Hansen, 278. — Morten
 Hermansen, Borgm., 274. — Morten
 Hermansen, Kbm., 279, 282, 286.
 — Morten Hermansen, Rdm., 268 f.
 — Povl Madsen, 282. — Povl Mor-
 tensen, Felttøj., 274, 283. —
 Wilh., Friher., 274.
 Boitin, Herm., 271
 Boldich, Anne Sophie, 3. — Christine, 3.
 — Ernst Chr., Præst, 3, 52. —
 Poul Chr., Præst, 3, 52.
 Bombelles, 26.
 Bonnde (Bonn, Bonne), Henning, 272.
 — Herm., 272. — Herm., Borgm.,

- 272 f. — Ingeb., 272. — Jørg., Bygd., 272. — Peder, 272.
- Bonnus, Herm., Superintend., 267.
- Boquet, Skolebestyrerinde, 207.
- Borch, Charite, 24. — Dorothea, 65. — Peder Pedersen, Kapel., 65. — Niels Gylding, Amtsfuldm., 261 f.
- Borchmann, Lavina Jacobsdt., 61.
- Bordieu, du, Kbm., 227.
- Borge, Jørg. Nielsen, 71 73.
- Borke, Georg Heinr. v., Kammerrettr. 102. — Henriette Willh. v., 102.
- Bornemann, 126.
- Bortwig, Børre, 200. — Charl. Amal., 200. — Kpt., 200. — Margr., 200.
- Bowitz, Anna Kath., 92. — Elisabeth., 92.
- Boyesen, Andr., Gen.vejm., 73. — Maria, 73.
- Braem, Joh., Kirkeforst., 2.
- Brabe, Henr., Lehnsm., 267.
- Brandes, L. J., Prof., 151, 173.
- Brandis, Konfr., 131.
- Bredal, Peter, Sgpr., 296.
- Brevem, Heru. v., Vicepræs., 291. — Kath. v., 291.
- Briesen, Ernestine Cunigunde v., 102.
- Brix, Anna Margr., 62. — Joh., Handlende, 62 f. — Lars, Præsident, 62. — Th., 62.
- Broch, Abel Mikelsen, Sgpr., 297. — Anna Margr., 299. — Dorth., 295. — Maren, 296. — Margr. Abelsdtr., 297. — Peter Kristofersen, Foged, 296 ff.
- Brok, Margr., 275. — Oluf Svendsen, Borgm., 275.
- Brosbøll, Carl, Digter, 262.
- Bruchmann, Marta Kath., 295. — Nic., Skifteskr., 295.
- Brun, Hans, Præst, 57, 66. — Karen Pedersdt., 66. — Magd. Soph., 57, 66. — Maren, 66.
- Brunsmann, Cornelia, 59. — 59.
- Bruun, 263. — Karen Hansdt., 81 f. — Lavine, 61. — Math., Præst, 61. — Søren, Præst, 92.
- Brühmann (Brüchmann, Brüggemann, Brügmann, Bröchmann), Fml., 52. — Alex., Sgpr., 59. — Alex. Humphredssøn, Prokur., Materialforv., 56, 62, 65. — Anna, 52, 55, 57, 65 f, 67, 69. — Anna Alexdt., 59. — Anna Laurentzdt., 68. — Anne Margr., 62. — Anne Ulrichsd., 54, 64. — Andr., 57, 67 f. — Chr. Fred., 69. — Chr. Humphred, Notar. pub., 63. — Dorothea, 54, 65. — Elisabeth., 69. — Elisabeth. Margr., 67. — Else Marie, 57, 66. — Elsebe, 54, 65. — Ermegaard Humphredsd., 60, 63. — Gertrud, 66. — Gidschen, 53 f, 63 ff. — Gidsken Jensdt., 61. — Hed. Marie, 69. — Helche, 69. — Hjeronimus, Genfiskal, 60. — Hjeronimus, Raadm., 52, 58. — Hjeron., Kbm., 69. — Hjeron., Hjeron.sen, 68. — Hjeron. Laurentzen, 68. — Hjeronimus Ulrichsson, Kbm., 55, 57, 65. — Humphred, Kbm., 67. — Humphred, Stud., 63 f. — Humphred, Hjeronimussen, Kbm., 57 f, 61, 69. — Joh., Kbm., 53, 59. — Joh., Lensmd., 67. — Joh., Skipper, 57, 67. — Joh., Dorth., 69. — Joh. Fred., Asses., 52, 58. — Joh. (Hans) Hjeronimussen, 60. — Jørg. Laurentzen, Stud., 68. — Karen, 66. — Karen Adrianc, 67. — Kirsten, 57, 66. — Kirsten, 66. — Lars, 63. — Laurents Hjeronim., Kbm., 68. — Magd. Soph., 57, 66. — Maren, 57, 66. — Maren, 67. — Maren Helene, 69. — Maren Marie, 57, 67. — Maren Marie, 66. — Maren Wirthmann, 66 f. — Mich. Hjeronim., 54, 65. — Ole, 62. — Peter Ulrich, Kbm., 57 f, 66. — Sara, 63. — Sara, 62. — Sidselle, 68. — Soph., 58, 66. — Soph., 63. — Sthen Wirthmann, Guldmed, 57, 66. — Ulrich, Kbm., 52, 57, 59, 64.
- Brünniche, Prof., 14.
- Bræstrup, Politid., 148.
- Buchfisch, Dorth., 295. — Reg.feltak., 295.
- Budde, Alex., 64. — Anna, 64, 67. — Ane Jonasdt., 64. — Benjamin, 64. — Christense, 64. — Christoph, 64. — John, 64. — Jonas, 64. — Jonas Nielsøn, 64. — Maren, 64.

- Mich., 64. — Nils, 64. — Ulrich, 64.
- Bugge, Herman, Klokker, 67. — Ing., 67. — Maren, 67. — Math., Rdm., 91.
- Bunde, Henning, 269.
- Buntzen, And., Gros., 143. — Andr., Læge, 143, 150. — Anna Bolette, 143. — Camillo, Kpt., 143. — Camilla Cecilie Victoria, 143. — Eduard Etr., 143. — Marie Margr., 143.
- Busch, Chr. Elisab., 52. — Mette Nielsd., 230. — Præst, 52.
- Bryde, Chr., Lods, 238.
- Bülow, 25 ff. — Bernh., Gesandt, 125. — Bernh., Historiker, 44. — Carl Ernet Joh., Gen., 136. — Joh., Marschal, 13, 197.
- Büsch, 13.
- Böckelmann, Gen.konsul, 258.
- Bøgh, Godsinspk., 77.
- Callisen, Heinr., Prof., 17. — Maria Anal., 17.
- Canzler, Ernst, 294. — Kirsten, 294.
- Carl XIII, Kong, 29. — Landgreve, 26. — Hertug, 40. — Prins af Hessen, 5. — Johan, Kong, 26 f, 29, 31.
- Caroc, Gen.audit., 192.
- Caspersen, Stephan, Hofretssek., 303.
- Castenschild t. Borreby, 165, 170, 177. — Joa. Melchior Holten, Genlt., 21, 22 f. — Jørg., 178.
- Castlereagh, 29.
- Christensen, And., Stiftsskr., 61. — H. C., Just., 170.
- Christern, Bogh., 159.
- Christian, III, Kong, 271. — IV, Kong, 103, 114 f, 158. — VII, Kong, 22. — VIII, Kong, 42, 45, 123, 131. — (IX), Pr. af Glücksborg, 43, 49 f. — Prins, 38, 268 f, 272, 283. — Albert. af Gottorp, 298. — Frederik, Konge i Norge, 39.
- Christiani, Rud., Advok., 140.
- Christiansen, And. Laura Math., 292. — Chr. M., Kbm., 292.
- Classen, Kommit., 6.
- Clauson, And., Mag., 52. — Christine, 3, 52. — Claus Hen., Præst, 3, 52. — Hen. Georg, Provst, 3, 52. — Hen. Nic., Prof., 3 ff, 52. — Herm Boen, Rdm, 272. — Miust., 48.
- Coc (Cos, Cox), Grossa., 214, 220 f, 222.
- Coeverden, Charl. Vilh. Marie Louise, Friherinde v., 100.
- Colbjørnsen, Chr., 18 f. — Jac. Edv., Prof., 10
- Colnet, Elæe, 290. — Rob., Kpt., 290.
- Coninck, Adolphe de, Politik., 135.
- Cossel, v., 52. — Fred. Louise v., 52.
- Coucheron, Oberst, 200. — Toldinspekt., 261.
- Creutz, Ilse Jul. v., 103.
- Cromwell, 53.
- Dahl, Jonas, Præst, 90.
- Dahlerup, E. A., Prof., 167.
- Dalberg, 122.
- Dalgas, C. E., Dyremaler, 136. — Oblt., 136.
- Dam, Birte Marie, 293. — Chr. Pædersen. Kpt., 266. — Marie Pedersdtr., 291, 293.
- Danchel, Else Soph., 303. — Folchmar, Kapel., 304. — Folchmar, Sgpr., 303.
- Danielsen, Jens, 60. — Ermegaard, 60
- Dankward, Sekret., 38, 41, 44.
- Dannemand, Fru, 34, 145.
- Danner, Grevind., 47, 157, 165 f, 174, 178.
- Danneskjold-Samsøe, Fred. Chr., Greve af, 107. — Fred. Louise, Grevinde af, 107. — Nicoline, Grevinde af, 107.
- Darre, Maren, 66. — Mentz Christoffersen, Præst, 52.
- Dass, Anders, Sgpr., 299, 302. — Peter Don, Sgpr., 299. — Petter, Sgpr., 55, 61, 296, 299, 302.
- David, Chr. Georg Nath., Konfr., 118.
- Davoust, 26.
- Dechner, Aug., Rided., 274.
- Delong, Herm. Peter Gab., Gen.konsul, 117, 127, 129 f.
- Destinon, v., Forv., 258.
- Dick, Sander, 265, 282.
- Dinclow, Hen., Præst, 54.
- Dinesen, A. W., Major, 162, 182 ff.
- Dirckinck-Holmfeld, Constants, Baron, 137, 140, 142, 177 f. — Edwin, Baron, Kmd., 121 ff, 137, 140, 142,

150. — Joh. Carl Dan Ulyases, Feddersen. Kabinetasekr., 41.
Gesandt, 142. Fenger, F., Møller, 25. — Minist, 173.
— Proptr., 33.
- Dockum, v., Minist., 49. Ferdinand, I., Kong, 230. — Arveprins,
49.
- Dommes, Amal. Aug., 305. Fibiger, Math., Forfat., 136. — Minist.,
48, 141.
- Donner, 46, 125. Flensborg, Minist., 48 f, 141.
- Dorph, N. V., Theaterdirek., 168. Flintzholm, Margr. Karstensdt., 91.
- Dorpowska, Anne Louise, v., 110. Flor, 19.
- Dorrien. Gen.major, 52. — Soph. Amal., Foulon, 26.
52. Francke, 46. — Karl Phil., Dep.chef,
122, 125, 144, 161.
- Drewsen. Mich., Papirfabr., 178. Frederik II, Kong, 109, 267. — II,
Konge af Preussen, 100. — III,
Kong, 81, 114, 283. — VI, Konge,
26, 29 ff, 38, 40 f., 147, 202 f.,
208, 286 — (VI), Kronpr., 197.
VII, Kong. 178. — (VII), Prins,
40 43. — Arveprins, 10. — Pr.
af Hessen, 43, 137, 152.
- Due, Margr., 200. — Oberst, 200. — Toldbetj., 338. Frederica, Amalia, Prins. af Danm.
298.
- Dunkor, Carol., 70 f. Friederich Carl, af Preussen, 152.
- Duns, Cornel., Sgpr., 69. — Hedv. Maria, 69. Frelsen, Frelle, Kbm., 238, 240.
- Duntzfeldt, Cicilie, 159. — Edv. Adm., Freuches, Karen Jacobsdt., 91.
135. — W. F., Gross, 120, 123, 147, 157. Friese, Edv., Handelsbetj., 238, 257 f.
- Døffert, Vognm., 249, 251. Frijs, Greve af Frijsenbg., 182.
- Eckhoff, Joh. Anna Soph. Dorth., 304. Frost, Oldfrue, 220.
- Eckardt, Skuespil., 131. Frølund, Væver, 22.
- Eggers. Soph. Elisab., 52. — Landskriver, 3 f. Fuchs, Amal., 194. — Bernh. Nic.,
Tolder, 186, 198. — Christina
Maria, 186, 198. — Soph., 198.
- Fickstedt, Magd. v., 111. — Overhofm., 13. Fuhrmand. F., Præst, 194 f.
- Einersen, Hans. Skipper, 93. — Margr., 93. Fürst, Anna V., 99.
- Engel, Anna Elisab. Madsdt., 290 — Baltzer, 265. — Hans Anker, Kbm., 293. — Karen, 287. — Karen, 290. — Karen, 293. — Kirstine, 291. — Mads Klemen, Kbm., 287, 291, 293 — Mads Klemen, Kpt., 290. — Margr. 273. Fynbo, Christof. Hansen, Sorenskr., 297,
Gagge, Elseb. Henningsdt., 271. —
Henning, Hofsinde, 269 ff. — Sivert.,
272.
- Engelbreth, 28. Garrigues, Cecelie, 159. — Henry Jacq.,
Dr. med., 159. — Jacq. Louis,
Gros., 159.
- Eskildsen, Karen, 294. — Povl, Herredsfgd., 294. Gedde. Fred. Louise Dorth., 106. —
Jul. Fred. Margr., 106. — Nic.
Vilh., Genmj., 106. — Ove Samuel,
106.
- Esmarch, 9. Geelmuyden, Chr., Notar pub., 63.
- Everson, Joas Burchin, Parlamentsmedl. 53. Gejer, Chr., Fuldm., 277.
- Falbe, Clara, 145. — C. F., Kuhr., 145. Gentz, 29 ff.
- Falch, Adrian Jacobsen, 64. — Anna, 299. — Gidschen, 61. — Hjeronimus Brügghman, Kbm., 61. — Jak. Petersen, 61. — Jens Jac., 61. — Lars Jacobsen, 61. — Lars Pettersen, Præst, 54. — Maren, 296, 299. — Peter Jakobsen, Foged, 299.
- Falkenstein, Gen., 184. Gericke, Legetøjsfabr., 140.
- Glahn, Apoth., 24.

- Glasenapp, Adelh. v., 109.
 Godskesen, Anna, 91. — Peder, Fgd. 91.
 Goltz, Ursula v. d., 97.
 Gottberg, Baron, 233. — Vilh. Dorothea, 233.
 Gottorp, Allen Knudsd., 289.
 Grabenfeld, Anna Marie. 294. — Ferd. v., 294. — Marie Rosina v., 274, 294.
 Gran, Chr., se Molberg. — Edel, 187.
 Greve, Maler, 140.
 Greyenkop-Castenschiold, Melch., 38.
 Griffenfeldt, 3, 73.
 Grubbe, Marie, 77.
 Grundtvig, Biskop, 155, 179. — Fred. Lange, 155.
 Grüner, H., Ob., 303. — Marie, 73. — Peter, Myntm., 303.
 Grøn, Marg Joh.d., 55.
 Grønbech, Hans, 61. — Maren, 61.
 Grønvold, Anne Cathr., 229. — Math., Kmr., 229.
 Guldberg, (Høegh), 8 f, 12 f, 15, 25, 197.
 Gumløs, Lars Nielsen, Lt., 290. — Elseb., 295. — Magd. Kath., 290. — Niels Nielsen, Skip., 295.
 Gustav III, Kong. 5.
 Gyldenerantz, Notar. pub., 63.
 Gyldencrone, Fru, 178.
 Gyldenløve, Ul. Fred., 77 f.
 Gyldensparre, Albert, 73.
 Gyllenbourg, Fru, 158, 167.
 Gyllenhammar, Elisab., 103. — Jonas Månsson, Oblt., 103. — Marie Elisab., 102.
 Gyth, Anc Marie, 68.
 Haberhier, 139.
 Haffner, 262. — Ragnhilde, 154. — Wentzel, Kapt., 21.
 Hage, Alfr., Kbm., 247. — Alf. Ant., 163. — Christoph., Kbm., 228. — Ed. Phil. Hother, Jurist, 157 f, 163, 168. — Jobs., Overlærer, 157 f, 163. — Kbm., 238, 246, 248.
 Hagemann, Mægler, 256.
 Hall, Minist., 51, 168, 170 f, 174, 182.
 Hals, Signe Jensdt., 290.
 Hammer, Chr. Soph., 105. — Edv. Snedorph, Sgpr., 105.
 Hammond, Elisab., 63. — Helchen, 63. — Joh., Kbm., 56, 63, 65. — Sara, 62. — Sara, 63. — Soph., 63. — Th., Kbm., 62 f.
 Hampe, Emma, 232.
 Handschuh, Marie Md., 116 f, 120 f, 126 ff, 130, 140 f, 143, 172, 174. — Vald., 128.
 Hans, Prins, 267.
 Hansen, And., 290. — Casp., Borgm., 303. — Elisab., 295. — Elisab., 296. — Else Soph., 303. — Gen., 47 ff. — Karen, 290. — Kirsten, 295. — Konfr., 146. — Peder, Proptr., 295. — Søren, Præst, 52. — Valerius, Skip., 296.
 Hansteen, Christof., Prof., 71.
 Harbach, Anna, 94. — Hans Winther, 94. — Th. Sørensen, Degn, 94.
 Harboe, Kmd., 133.
 Harbou, Minister, 161.
 Hardenberg, 29 f.
 Harder, Bodil Soph., 113. — Joh.s., Sørenskr. 113.
 Harhoff, 23, 25, 34, 40.
 Harmes, Margr., 114. — Ratke, 114.
 Hartvig, Ida Klavsd., 290. — Klavs, Proptr., 290.
 Hass, Anne Margr., 67. — Anne Soph., 67. — Erik Jørgensen, 65. — Humphred, 67. — Jens, 67. — Jørg., 67. — Maren Wirthmann, 67. — Margr., 67. — Rebekka, 67. — Willatz Bing, 67.
 Hatting, Alb., Kapel., 66. — Cath., 67. — Cath. Hedv., 66. — Hen., 67. — Hen. Fred., 67. — Jørg, Præst, 66. — Jørg., 67. — Karen Hedv., 67. — Maren Wirthmann, 66. — Sten Wirthmann Brüghmann, 67.
 Hauch, Overhofmarsch., 21.
 Hechthausen, Agnes v., 109.
 Hedemann, Louise, 52. — Otilde 137.
 Heering, Mægler, 248.
 Hegelund, Anna, 73. — Hegelund, Peder Andersen, 73.
 Hegermann-Lindencrone, 178.
 Heiberg, Joh. Ludv., Digter, 131, 137, 167, 170 f. — Joh. Louise, Skuespil., 158, 167, 170 f.

- Heide, 38. — Heide, Hans Casp., Fogd, 69. — Hedv. Marie, 69.
- Heimburg, Amal. Aug. v., 305. — Charl. v., 305. — Heins Ernst v., Forstm., 305. — Hen. Eleon. Vilh. v., 305.
- Hemmingaen, Jens, 245.
- Hennings, Anne Dorth., 3, 52. — Ægidius, Agent, 3.
- Hermes, Anna Dorth., 199 — (Fr. B.?), 199.
- Herrmann, Theresia, 294.
- Hersleb, Jens, Præst, 57.
- Hertz, Chr., Klokke, 198. — Sylvia, 198.
- Herzog, Læge, 201.
- Heseler, Magd. Marg., 294. — Magd. Margr., 280, 291.
- Hesselborg, Præst, 60.
- Heupel, Marie, 232.
- Heydebreck, Herrath Jul. v., 102. — Joach. Heinr. v., 102.
- Heydemann, 107.
- Heyer, Oblt., 200.
- Hichmann, Tobias, Borgm., 179.
- Hiorth, Anne, 92 — Jørg., Handelsm., 93. — Margr., 93.
- Hirnklow, Anne, 52. — Fred. Dorth., 52. — Provst, 52.
- Hjelm, Anne, Kirstine, 112.
- Hjort, Hans, Kbm., 275. — Karen Lavridsdtr., 275, 291. — Lavride Lavridsen, 275, 291. — Margr., 275. — Margr., 275. — Lorenzen, Peder, 17.
- Hjulhammar, Elisab., 103.
- Hoffmann, Instrumentm., 220.
- Holberg, Edel, 186 f — Ludv., Baron, 186 ff, 189, 192.
- Holck, Eiler, Gehmr., 271. — Elisab. Soph., 271, 293.
- Holst, Barbra, 291. — Lars Marcussen, 62. — Simon, Barbr., 291.
- Holstein, U. A., Grev, 7.
- Hoppe, A. B., Prof., 151. — Peter Fjeldsted, Stiftamt., 261 f.
- Hudemann, Joh.s., Præst, 114.
- Hultmann, Skuespil., 145.
- Huitfeldt, Ivar, 79 f.
- Humboldt, 29.
- Huth, Wilh., Gen., 14 f.
- Høedt, Skuespil., 145, 167, 171.
- Høeg, Statholder, 60.
- Høegh, Præst, 12.
- Høhling, Fred. Elisab. Adolf Marie, 231. — Fritz, 235. — Jul. Oluf Redsted, Postm., 231.
- Hønne, Joh., Handelsm., 83. — Kirsten, 83.
- Hørring, Minist., 33.
- Jackson, 21.
- Jacobsen, Colbjørn, Reg.kvarterm., 190, 192. — Hans Casper, Etr., 281. — Jeppe, Gmd., 244.
- Jaens, Cath., 73.
- Jahn, Bente, 3, 52. — Jac. Dietrich, Fysikus, 106. — Margr. Vilh. Carol., 106.
- Jakobsen, se Jacobsen.
- Jansen, Etr., 52. — Gjertrud Tønnesdt., 66. — Soph. Amal., 52.
- Ibsen, Anna, 67. — Ellen Margr. 290. — Herm. Jonsen. 67. — Jørg., Kbm., 290. — Karen, 290. — Mette, Marg., 289. — Mich. Margr., 292. — Mogens, Kbm., 289. — Peder, Sandem., 290.
- Jensen, And., Proptr., 292. — Hieronimus, Sorenskr., 61. — Hørkr., 228. — Kirsten, 294. — Kirstine Andrea, 292. — Lars, Proptr., 294. — Morten, Klokke, 69.
- Jenssøn, Ellen, 61.
- Jerichau, Elisab. Marie Anna, 148. — J. A., Prof., 148.
- Jespersen, Barbra Kirstine, 282, 287, 293. — Barte Marie, 293. — Joh. Bohn, Kmr., 287. — Niels, Herredsfgd., 293. — Peter Dam. By-skriver, 282, 287 ff, 293.
- Jessen, Aug. Amal, 4. — Constants, Søkadet, 132, 180. — Carol., 116. — Joh. Fr. Vilh. v., Justr., 4 ff. — Malvina, 123, 129, 138, 168. — N. J., Overførst., 116, 132, 134, 138, 162, 165, 167, 185. — Selma, 123, 168. — S. E. Fru, 116, 162, 169, 175.
- Ingemann, 24.
- Johan Adolf, Hertug af Holst. Gt., 111.
- Johan Georg, af Sachsen, 298.
- Johnsen, Joh., Provst, 116. — Konfr., 41.
- Jonsen, Hafthor, 199. — Maren Vil-

- lumsdt., 90. — Ragnh. Østensdt., 91. — Villum, Rdm., 90. — Østen, 91.
- Ipsen, Clara, 145.
- Juchert, Anna, 52.
- Juel (Juell), Adm., 200. — Blanceflor Soph., 200. — Cicilia, 200. — Gregers, S. — Just, Viceadm., 79. Margr., 200.
- Julie, Prinsess. af Hessen, 52
- Jørgensen, Abrah., Lensm., 55. — Elias Winther, Proptr., 198. — Georg. Rebek. Amal., 198.
- Kaas, Aug. Mathilde, 52. — Hen. Eleon. Vilh., 305. — Leop. Fred., Major, 305. — Præsident, 1, 13, 26, 36.
- Kalkstein. Barb. Eleo. v., 98. — Christoph. v., Oblt., 102. — Marie Elisab. v., 102.
- Kam, (Kamb), Claus, Rdm., 272, 279. — Elseb. (Elline), 269, 271 f.
- Kameke. Esther v., 104.
- Kammann, Toldbetj., 238.
- Karlsen, Elisab., 280. — Ingeb., 280. — Karl, 280 f.
- Keison, Ommund, Kbm., 93.
- Kielland, Axel Chr. Z., Fuldm., 90, 303. — Frøchen, 92. — Jan, 92.
- Kiem, 73. — Dorth., 73.
- Kieszlingen, Marie Elisab. v., 109.
- Kirketerp, Joh., 166.
- Kirsebom, Fml., 90. — Anna, 92. — Anna Jokumsdt., 91. — Anna Karstensdt., 94. — Anna Kath., 92. — Bernt Gabrielsen, 92. — Bjørn Gabrielsen, 92. — Dan. Danielsen, Kapel., 94. — Daniel Jokumsen, Sgpr., 91, 94. — Elen Guria Gab.dt., 93. — Elisab., 92. — Elisab. Dan.dt., 94. — Elisab. Jakobsdt., 92. — Elisab. Jokumsdt., 91 f. — Gab. Jakobsen, Skipper, 92. — Gab. Jokumsen, 91. — Frøchen Gab.dt., 92. — Guri, 92. — Hans Winther, 94. — Jak. Gabrielsen, 92. — Jak. Gabrielsen, 92. — Jak. Jakobsen, 91. — Jak. Jokumsen, Sgpr., 91, 94. — Jak. Karstensen, Lensm., 94. — Ing., 94. — Jok. Jokumsen, Guldsmed, 90 f. — Jonas Karstensen, Prokurat., 93 f.
- Karen, 91. — Karen Gab.dt., 93. — Karen Jakobsdt., 91. — Karen Jonasdt., 94. — Karsten Jacobsen, Skipper, 92 f. — Kjeld Gabrielsen, Skipper, 92. — Margr., 91. — Margr., 94. — Margr., Gab.dt., 92. — Margr., Gab.dt., 93 f. — Maren, 90. — Maren, 93. Marie Jakobsdt., 92. — Thomas, 92.
- Kjedelsen. Bjørn, 92. — Frøchen Knudsdt., 92. — Guri Bjørnsdt., 92.
- Kjellerup, Høker, 214, 216.
- Kjersgaard, Christen, 214, 216.
- Kjerulf, 35.
- Kjær. Cath., 209. — Jfr., 221. — Nic., Hanskem., 202. — Ulricha, 202.
- Klausen, Frøchen Knuddt., 92. — Knud, Handelsm., 92.
- Kleist, v., Fml., 95. — Adam Ludv. Vilh., Kpt., 105. — Adam Hein. v., 108. — Adam Vilh., Kpt., 101. Adamine Fred. Chr., 105. — Adelg. Elisab. v., 100. — Adelg. Elisab. Amal. v., 100. — Adelb. v., 109. Agnes v., 109. — Agnes Marie v., 99. — Alex. Lorenz v., t. Nerese, 110. — Andriette Aug. v., 100. — Anna v., 99. — Anna Christine, 112. — Anna Elcon. v., 110. — Anna Elisab. v., t. Damen, 99. — Anna Elisab., 112. — Anna Hed. v., 100. — Anna Kirstine, 112. — Anna Louise v., 110. — Anna Margr. v., 104, 233. — Anne Marie, 112. — Anne Marie, 113. — Andr. Vilh. v., Oberst, 100. — Anna Soph., 112. — Apoll. Elisab. v., 100. — Asmus v., 111. — Aug. v., Fæendr., 103. — Aug. Anton v., Fæendr., 103. — B. v., Oberst, 95. — Barb. Eleon. v., 98. — Barb. Jul. v., 99, 104. — Bastian Hen. v., Kpt., 101. — Bernd Chr., t. Oegeln, 102. — Bernd Erdmann, Oblt., 98. — Bispro, t. Muttrin, 97. — Rispro, t. Damen, 108. — Bispro, Hofsinde, 109. — Bodil, 112. — Bodil Soph., 113. — Bogisloff Henning v., Lt.,

108. — Carl Chr. v., 107. — Carl Gottlieb, Gen.mj., 106. — Carl Hen. v., Oberst, 107. — Carl Heinr. v., 102. — Cartz Ulr., Oblt., 99, 104, 108. — Carsten v., Landr., 108 f. — Casimir v., Kadet, 102. Casimir Henning v., Kpt. 102. — Cath. Elisabeth v., 101. — Charl. Vilh. Marie Louise v., 100. — Chr. v., Oberst, 98, 102 ff. — Christina v., 98. — Chr. Adam v., Gehmr., 104. — Chr. Adrian, Gehmr., 104. — Chr. Anderløv, 113. — Chr. Casimir v., Oblt., 99, 104. — Chr. Con. Soph., Ldm., 165. — Cbr. Fred. v., Major, 104, 233. — Chr. Hein., t. Dubberow, 98. — Chr. Hein., t. Notzkow, 98. — Chr. Soph. v., 105. — Chr. Vilh. v., Fændr., 99. — Chr. Vilh. v., Oblt., 100. — Christoph. v., Prlt., 111. — Christoph. Fred. v., 111. — Dan. v., Lt., 103. — Dionysius (Georg Julianus v., Kmd.), 101. — Dorth. v., 108. — Dubislaß, 97. — Dubislaß Joach. v., 99. — Eggidius Chr. v., 110. — Elisabeth v., t. Dubberow, 103. — Elisabeth v., 111. — Elisabeth Hed. v., 99. — Emil Chr. v., 107. — Erdmann Chr. v., 102. Erdmuth, 98. — Ernestine Cunig. v., 102. — Ernst v., 111. — Esther v., 104. — Esther Jul. v., 107. — Eva Agnisa v., 108. — Eva Dorth. v., 108. — Ewald v., Kpt., 109. — Ewald Chr. v., Major, Digter, 96, 110. — Ewald Hein. v., Off., 108. — Ewald Joach. v., 100. — Ewald Jørg. v., 96. — Frantz, Prlt., 97. — Frantz Albr., Prlt., 97. — Frantz Casimir v., Kpt., 110. — Frederikke v., 100. — Fred. Aug. v., Kpt., 100. — Fred. Chr., Kpt., 105. — Fred. Chr. v., Kpt. af Art., 107. — Fred. Chr., Oblt., 106. — Fred. Louise v., 107. — Fred. Louise Dortha, 106. — Georg v., t. Proberow, 103. — Georg v., t. Radatz, 111. — Georg v., t. Gr. Tychow, 98. — Georg v., Oberst, 108 f. — Georg Casp., Kpt., 98.

— Georg Hein. v., Kpt., 102. Gottlob Ditl. v., 101. — Gust. Ant. v., Kpt., 107. — Hans, 97. — Hans Severin, Stud., Bager, 112. Hed. Maria v., 98. — Hein. v., Digter, 96. — Helene Marie v., 110. — Henning, 97. — Hen. Georg Coelstin v., 101. — Hen. Louise, 106. — Herrath Jul. v., 102. — Holgerine Hen. Carol., 105. — Jac. Henning v., Sklt., 108. — Jens Sørensen, Fændr., 112. — Joh. Edv. Valentin, Toldforv., 106. — Johs. Meller, Proptr., 112. — Ilse Jul. v., 103. — Joach. v., Landr., 109. Joach. v., t. Damen, 109. — Joach., Raadsh., 103. — Joach. Erdmann v., Major, 102. — Joach. Ewald v., Off., 109. — Joach. Henning, t. Gr. Tychow, 101. — Joach. Henning v., Ritm., 103. — Joa. Rüdiger, Kpt., 92. — Juliane v., 102. — Jul. Fred. Margr., 106. — Jørgen v., t. Kowalk, 110. — Jørgen v., Oberst, 108. — Jørgen v., t. Raddatz, 111. — Lorenz Chr. v., Fændr., 110. — Lorenz Peter, 113. — Lorents Petersen, Forv., 112. — Lorentz Wilh., Kmbr., 98. — Lucie Jul. v., 101. — Magd. v., 111. — Margr. v., 103. — Margr. Chr. Elisabeth., 105. — Margr. Vilh. Carol., 106. — Marie Elisabeth v., 100. — Marie Elisabeth v., t. Damen, 109. — Marie Elisabeth, t. Kowalk, 110. — Maria Elisabeth v., t. Tychow, 102. — Marie Jul. v., 109. — Mette Margr., 113. — Paul Fred. Adam v., 101. — Perpetua Elisabeth v., 111. — Peter, Lt., 112. — Peter v., Lt., t. Damen, 109. — Peter v., t. Dubberow, 97. — Peter, t. Wendisch-Tychow, 97. — Peter Chr. v., Sklt., 111. — Peter Ernst v., 99. — Peter Nic., Sgpr., 112. — Peter Jørg. v., Lt., 109. — Poul Dan. v., Prlt., 103. — Pribislaß, t. Dubberow, 97. — Pribislaß, t. Muttrin, 101, 104. — Pribislaß v., t. Ruschitz, 97. — Pribislaß Ulr. v., Gen.mj., 107. — Prisibor, 97.

- Reimar v., 110. — Reimar Chr., Fændr., 111. — Riise Soph. Emil, 105. — Rüdiger, 97. — Sabina v., 110. — Sabina Concordia v., 110. — Sebast. Heindr. v., Major, 102. — Soph. v., t. Damen, 101. — Soph. v., t. Dubberow, 97. — Soph. v., t. Muttrin, 104. — Soph. v., t. Ruschitz, 111. — Soph. Anna v., 107. — Søren Peter, Rekt., 113. — Tessin, 97. — Th. v., 111. — Ursula, 97. — Ursul. Elisabeth v., 110. — Ursul. Louise v., 103. — Valentin Ulrik, Major, 105. — Veit v., Raadsh., 103. — Volz, t. Velnov-Raddatz, 97, 111. — Volz Joach. v., Knjk., 111.
- Klest**, 97.
- Klingenberg**, Hans, Feltskjær, 195.
- Kløboe**, Anna Hansdt., 64. — Chr. Hansen, Kbm., 67. — Elisabeth., 67. — Hans Pedersen, Kbm., 55. — Karen Adriane, 67. — Mich., 55. — P., Kand. phil., 64.
- Knudsen**, Godtrikke, 201. — Hans Peter, Sømand, 201 f, 211. — Helene, 201, 205, 211. — Hen., 201. — Knud Nic., Etr., 201—228, 235—65. — Louise, 202, 206, 211, 257. — Peter, Skibskpt., 201 ff. — Petrine, 202, 205 f, 211, 221, 263. — Ulricka, 202 ff.
- Knuth**, Grev. 44, 47, 125.
- Koefoed**, Georg Albr., Byfgd., 147. — Agnete Kristine Marie, 292. — Ancher Anthoni Sandem., 279. — Andr. Madsen, Kbm., 290. — Barbara Agnete, 296. — Elisabeth., 291. — Elseb., 271. — Elseb., 280. — Elisabeth. Kath., 292. — Else Margr., 279. — Hans Jensen, Propt., 291. — Hans Peter, Gross., 285, 293. — Hans Madsen, Kpt., 289. — Herm., 280. — Jens, Kpt., 291. — Jeppe Jørg., Proptr., 292. — Jørg. Peter, Fændr., 295. — Jørg., Kpt., 292. — Karen, 280. — Karen, 289. — Karen. 290. — Karen, 291. — Karen Hansdt., 291. — Karen Hansdt., 291. — Kath. Magd. Mortensdt., 294. — Kirstine Handsdt., 291. — Mads, 280. — Mads An-
- dreassen, Kbm., 290. — Mads Pedersen, Proptr., 291. — Magd. Margr., 280. — Magd. Margr., 291. — Magd. Margr., 296. — Margr. Andreasdt., 293. — Margr. Elisabeth., 293. — Marie, Etr., 282, 285, 293. — Mette Kirstine 299. — Peter, 271. — Peter Jørgensen, Proptr., 293. — Poul Madsen, Borgm., 280, 291.
- Kofod Ancher**, Prof., 10.
- Kongerslev**, Toldbetj., 238.
- Kossuth**, 144.
- Krabbe**, Minist., 39, 42.
- Krabbe-Charisius**, 38.
- Krag**, Fred. Louise, 104. — Ing., 94. — Ras., Prokr., 63.
- Krahe**, Anne Marie, 112. — Cath. Magd., 112.
- Krenckel**, Mette Margr., 71.
- Krieger**, Chr., Kptlt., 154 f. — Minist., 174. — Ragnhilde, 154.
- Krogh**, Fred. Georg, Oberst, 199. — Hed. Aug. v., 52. — Soph. v., 52.
- Krohn**, 27.
- Kruse**. Anna Margr. Poulina, 304. — Casp. Caspersen, Apoth., 304. — Else Soph., 304. — Else Soph., 305. — Hans Caspersen, Stud., 303. — Joh. Anna Soph. Dorth., 304. — Magd., 304. — Ob., 276 f. — Pauline, 304. — Poul Caspersen, Prit, 304. — Provst, 27. — Stephan Caspersen, 304. — Stephan Caspersen, Fuldm., 304.
- Krøger**, Helche, 69.
- Kublmann**, Proptr., 248 f, 257 ff. — Tonny, 259.
- Kørbitz**, Christoph., Marsk, 298.
- Kühl**, Toldinspekt., 238, 242, 246.
- Labrador**, 29.
- Ladhoff**, Peter, Handelsbetj., 238. — Toldbetj., 238.
- Lange**, Bodil, 112. — Did., 91, 94. — Elisabeth., 91. — Hørkr., 228. — Joh., 91. — Joh., Traktør, 207 f.
- Lassen**, Etr., 17. — Louise, 235. — Peter Fjeldrup, Byfgd., 193. — Seddelskr., 213.
- Laxmand**, And., 64.
- Løegaard**, Kbm., 235.

- Lehmann, 167. — Barbra, 295. — Jo-
sias, Rekt., 295.
- Lejeal, Md., 127.
- Lengnick, Gen.audit., 192.
- Lente, Chr., Gesandt, 79 f.
- Lerche, Cecilie Elisab., 231.
- Lesler, Margr. Pedersdtr., 275, 291.
- Leth, Hen. Elisab., 232. — Jul., 232.
- Lettow, Perpetua Elisab. v., 111.
- Levetzau, 134. — Joach. Godsche, Over-
hofmarsk., 125.
- Levin, I., Sprogsm., 179.
- Liebenberg, Konfession, 216, 224.
- Lilliencron, Louise, 160 f. — Rochus,
Baron, 124, 130, 133, 139, 143,
144, 160 f.
- Lillienschild, Ant. C., Oberst, 52. —
Chr. Louise Poulina, 52.
- Lind, And., Bogh., 212 ff. — Jenny,
Sangerinde, 158.
- Lindenov, Hans, Lønsm., 269.
- Lindbard, Toldbtj., 238.
- Lindholm, 29. — Hans, Amtm., 105.
— Holgerine Hen. Carol., 105. —
Otilde, 137. — Wilh., Oberst, 137.
- Lindrod, Dorth., 295. — Nik., Reg-
kvarterm., 295.
- Linsingen, Gen.major, 22.
- Lorch, Præst, 5.
- Lorenz, V. K., Amtm., 124.
- Lorenzen, Amtsekr., 17. — P. H., 42.
- Lornsen, 37.
- Louise Aug., Prinss., 16. — Prinss. af
Hessen, 43, 49 f.
- Louve, Niels Jensen, Kapel., 81, 88 f.
- Lowzow, Direkt., 38. — Soph., 133.
- Ludvig XIV, Kong, 147.
- Luja, Chr. Henr., Læge, 85 f.
- Lund, Jens Nielsen, Herredsfg., 294. --
Karen, 294.
- Lundbye, Krigsminist., 174.
- Lunding, Kabinetsskr., 49.
- Luth, Anna, 69. — Lt., 69.
- Lyders, Joh., Kbm., 56. — Soph., 56.
- Lyng, Ane Sevaldsdt., 59.
- Lütken, Otto, Minist., 126, 130.
- Lüttichau, Chr., 165. — Hans Helmuth,
Kmh., 142, 165. — Helmuth, Ka-
det, 140.
- Løgevig, Hofskold Ommundsen, 92.
- Løve, Niels Jensen, Kapel., 81.
- Løvendal, Carl, Friher. af, 77 ff. — Ul-
Fred. Vald., Marskal, 77 f.
- Løvenhjem, 29.
- Løwenschild, Han., Reg. ch., 78, 95, 98 f,
101 ff. — Marianne, 102.
- Løvenskjold, Adam, Godsejer, 229. —
Carol. Rud., 233. — Herm, Kan-
celr., 74. — Jac., Kmjk., 233. —
Inger, 74, 231.
- Løwenson, W., Kand. polyt., 79.
- Maase, Maria Elisab. v. d., 74, 231.
- Mackeprang, Læge, 245 f.
- Madvig, Hans Olufsen, Skovrid., 266.
-- Konfr., 49, 183.
- Madsen, Barb., 280. — Ole, 280. —
Traktør, 215.
- Mahler, Anna Kath., 292. — Ellen
Elisab., 292.
- Malling, Ove, Minist., 43, 212, 220,
224.
- Malmø, Jens Larsen, Sgpr., 295.
- Manteuffel, v., 102. — Marie Jul. v.,
109. — Herralh Jul. v., 102.
- Marcher, Barbra, 293. — Elisab. Soph.,
271, 293. — Hans Rasmussen,
Sgpr., 271, 298. — Margr. Elisab.
Hansdt., 293. -- Rasm., Kbm., 279,
293.
- Marckmann, Julie, 138. — Præst, 138.
- Marcussen, Volontær, 262.
- Marie, Dron., 29, 43.
- Markmand, Barbra, 291. — Hans, Kbm.,
291. — Liøb., 274, 295.
- Martens, 29.
- Martensen, Biskop, 132.
- Massmann, Mary, 135.
- Mathiesen, Jürg., Foged, 65. — Kopist,
263 f.
- Meincke, Herredsfgd., 238, 242, 251.
- Meinders, Hen. Vilh. v., 102.
- Mejdell, Joh. Gerh., Kpt., 199. — Sa-
lome Louise, 199.
- Mentzdorff, Jul., Major, 52. — Isabella,
52.
- Meseritz, Prissibor, 97.
- Metternich, 30 f.
- Metze, Ferd., Læge, 131, 134.
- Meyer, Oberstind., 170.
- Meza, C. J. de, Gen., 121, 130, 142,
164, 176. — Marie Elisab. de, 142,
118, 176.

- Michelsen, Guldsmed, 157.
 Milan, Gab., 78.
 Mogensen, Niels, 295.
 Mølberg, Anna Dorth., 198. — Chr. Fred. Møllerup, 198. — Chr. Gran, 186—199. — Chr. Joach. Gran, Kpt., 186. — Chr. Maria 186. — Conr. Vilh., Skolelær., 198. — Else Kirst., 187. — Georg. Rebek. Amal., 198 f. — Joach., Uoff., 187. — Salome Louise, 199. — Svend Gran, 187. — Sylvia, 198 f.
 Moltke, A. G., Grev, 7. — Carl, Minist., 45, 48 f, 156. — Joa. G., Grev, 11, 15, 26. — O., Grev, 43, 46. — W., Grev, 38, 40, 49, 125. —
 Monrad, Minist., 51, 159, 167 f, 174, 185.
 Morat, se Mouat.
 Mortensen, Herm. Bon., Rdm., 272.
 Mossin, Hans, Kapel., 190.
 Motzfeldt, Maria, 73.
 Mouat, Axel, 200. — Karen, 200.
 Munch, Bodil, 295. — Kath., 295. — Peder Andersen, Avlsbr., 295.
 Muus, Doroth., 60. — Peter Nielsen, Sgpr., 60.
 Müller, Anker Anthoni, Vicelandsdm., 266, 294. — Anna Soph., 112. — Aug. Elisab., 4. — Cath. Magd., 112. — Elseb., 294. — Godske, Sgpr., 112. — Kath. Magd., 294. — Magd. Margr., 294. — Magd. Margr., 296. — Marie Charl. Amal., 4. — Otto Joh., Major, 4. — Poul Anthoni, Kbm., 294.
 Mynster, Biskop, 28, 216.
 Münchow, Elisab. v., 103.
 Møller, Anna Helene, 201. — Anne Marie Pedersd., 113. — Bager, 211. — Hans, Major, 199 f. — Hosekr., 214. 216. — Jfr., Skuespil., 131. — Johs., Maler, 157. — Kbm., 248. — Knud Hansen, Skipper, 201. — Præst, 77.
 Mørch, 52. — Abel, Kbm., 67. — Abel, 68. — Andr., 68. — Anna, 67 f. — Anne Marie, 68. — Arnt, Kbm., 67. — Gjertrud, 67. — Gjertrud, 68. — Gertrud Malene, 68. — Gjertrud Margr., 67. — Hans, 68. — Hartvikka, 67. — Henr., 67. — Hjeronimus, 68. — Hjeronimus Abelson, 58. — Hjeron. Brüghmann, 68. — Jesper, 67. — Inger Lucie, 67 f. — Joh., 67. — Joh. Abel, Skipper, 66. — Maren, 68. — Maren M., 68. — Maren Marie, 67. — Maren Marie, 68. — Margr. Elisab., 67. — Peter Chr. Broch, 68. — Siriana, 67.
 Møsting, Knjkr., 16. — Minist., 26, 32, 38, 43.
 Nansen, Fridtjof, Prof., 283. — Karen, 283. — Mikkel, Landsdom., 283.
 Napier, Charl., Adm., 155.
 Napoleon, 23, 203. — Louis, 144.
 Nassem, Chr. Margr., 229.
 Neuberg, Reg.chef, 231.
 Neergaard, Chr. Louise, 52. — Knjkr., 40. — Petrouelle, 52. — P. C. J. Bruun, Kmb., 52.
 Nesselrode, 29, 43.
 Niebuhr, Marcus, 35.
 Nielsen, Eskil, Herredsfgd., 294. — Justr., 304. — Lene, 294. — Overkonsistor., 132. — Skuespil., 131.
 Nissen, Marie Charl. Amal., 4.
 Nollendorf, Em. Fred. Greve Kleist v., 96.
 Nyholm, Agent, 257, 259, 261. — Johs., Forv., 261. — Kristof., Feltpr., 304.
 Nørregaard, Adjkt., 10. — Anna Sibylle, 232. — Hans, Toldkass., 232.
 Olivarius, Ellen Margr., 292. — Holger Finckenhagen, Sgpr., 292. — Joh. Finckenhagen, Byskr., 292. — Soph. Magd., 292.
 Olsen, Anne, 68. — Elseb., 280. — G. H., Not. pub., 138. — Julie 138. — Jægern., 178. — Karl, 280.
 Olsbansen, Advkt., 133.
 Olthofer, Fyrbøder, 213 f.
 Omsen, Gjertrud, 67.
 Orloff, 29.
 Osten, J. W. v. d., Gen.major, 196.
 Ostwald, Chr. Fr. Adolph, Dr. jur., 140.
 Otte, Soph., 73.
 Ottesen, Ant., Byfgd., 83 f. — Kiisten, 83.
 Otto, Prof., 132.
 Otton (Otto), Maria, 73. — (Otto), Peder, 73.

- Owen, Gross., 131.
 Oxebaasen, Ole, 196.
 Oxholm, 22.
 Packness. Amtstuebetj., 264.
 Paludan-Müller, 24.
 Pape, Margr., 77.
 Parelius. And. Clausen, Mag., 52. —
 Claus Jensen, Sgpr., 65. — Doroth.,
 65. — Jens Clausen, Kapel., 65.
 Parslef, Mette Soph. Fred., 199 f.
 Parsow, Dorth. v., 108.
 Pasberg, Ingvald, 298.
 Paulsen, Andr., 78.
 Pechlin, Baron, 44.
 Pedersen, Peder, Foged, 297.
 Pentz, Chr., Grev, Reg.chef, 114 f.
 Pentzfeldt, Cath. Hedv., 66.
 Périgord, Md. de, 29.
 Perslague, Adm., 56.
 Petersdorff, Margr. v., 103.
 Peter Fred. Ludv., Pr. af Oldenburg, 304.
 Petersen, Cath., 209. — Jac., Gmd.,
 242. — Joh.s., Handelsbetj., 238.
 — Konservator, 157. — Marketend.,
 209.
 Peterssøn, Jac., Foged, 64.
 Pettersen, Boye, Rdm., 59. — Gedskén,
 59.
 Philip, Hertug af Glücksbg., 74.
 Plat, V. H. C. du, Gen., 134.
 Plessen, Chr. Ludv., Gehnr., 4, 8. —
 Mariane v., 102.
 Plonsky, Gen., 184.
 Ploug, Redakt., 147, 179, 184.
 Plümiecke, Major, 252 f.
 Poel, Bernh., Ritm., 231. — Cecilie
 Elisab., 231. — Gust. Ehrenreich.
 Ob., 231. — Margr. Agnete, 231.
 Marie Mette Sibylle, 231. — Soph.
 Amal., 231.
 Pohl, Ob., 75.
 Popp, Maren, 295.
 Poulson, Charl. Sus., 233. — Niels,
 Propr., 233.
 Preus. Hedeveg, 70. — Jac. Lor., Fogd.,
 70. — Jac. Pedersen, 70. — Joh.
 Anna Soph. Dorth., 304 — Soph.
 Elisab. Nicolaidt., 70.
 Pristrup, Anc, 59. — Anna, 60. —
 Daniel Michelsen, Sgpr., 59, 62. —
 Doroth., 59. — Dorthea, 60. —
 Dorthea Stensdtr., 59. — Gidschen
 Michelsdtr., 53 f, 59, 64. — Maren,
 59. — Mik. Andersen, Præst, 53,
 59. — Michel Stenssøn, Major, 59.
 Maren Michelsdt., 59, 64. 65. —
 Peder, Sgpr., 60. — Sten Michel-
 sen, 59.
 Pritzbuér, Jarislauff, 96 f.
 Prætorius, Adelg. Elisab., 100. — Georg
 Vilh., Oblt., 100. — Reg.chef., 111.
 — Svane, 100.
 Pultz, Margr. Agnete, 321.
 Puttkamer, Erdmuth v., 98. — Soph.
 v., 97.
 Puy, Camille Cecilie Victoire du, 143.
 Raasløff, Vald., Kpt. 129, 141, 173. —
 — Minist., 173.
 Racoczi, Fyrst, 294.
 Raffart, Mariane, 143. — ref. Præst,
 143.
 Rabbek, 12.
 Rammin, Anna. v., 99.
 Ramus, Elisab., 231.
 Rantzau, Detlef, Reg.chef, 229. —
 Josias, Feltmrsk., 114. — Mark-
 vard, Oberst, 114. — -Breitenburg,
 Grev, 38.
 Rasch, Claus, Politim., 74. — Elisab.,
 295. — Filip, Kpt., 265, 289, 295.
 Hans Chr., 248, — Jac. Lauritsen,
 Lagm., 74. — Jes. Auktionsd., 295.
 Jes, Godsejer, 74. — Laur., Provst,
 73. — Kirstine, 289, 295. — Math.,
 Landsadm., 265, 289. — Mette,
 295. — Mogens Jakobsen, Sgpr.,
 94. — Peter, 74.
 Rasmussen, And., Bager, 292. — An-
 neke, 292. — Elisab. 292. — Har-
 rald Vald., Prof., 304.
 Ravn, Barthol. Joh. Cath., 232. — Jac.,
 Sorenskr., 194.
 Recke, Joh, Adolf v. d., Kptlt., 106.
 Reetz, Legat.sekret., 37, 48 f.
 Regenburg, Justr., 36, 43, 47, 49.
 Regnier, 25.
 Reichau, Soph. Amal., 231.
 Reichwein, Reg.chef, 104, 111.
 Reimer, Anna, 91. — Henr. Petersen,
 Sgpr., 91. — Jonas Henriksen,
 Sgpr., 91. — Margr., 91.
 Rener, Siriana Hansdt., 67.

- Resen. Anna Pouldrt., 59. — Maren. 59. — Maren. 65. — Peder Poulsen. Sgpr., 59, 64 f. — Poul Jacobsen, Sgpr., 59.
- Reutern. Joh. V., Kbm., 291. — Kath. v., 291.
- Reventlow, Anna Sibylle. 232. — Ditl., Grev, 12. — Chr. D., Grev, 16, 26. — J. L., Grev, 232. — Criminel H., Grev, 42. — Josph., Grev, 42, 44, 47, 49.
- Reverdil, 5.
- Richard, Restaurant., 215.
- Riege. Mægler, 252 f, 256 ff. — Prlt., 252 f.
- Rigaud, Antonie, Legetøjsfab., 117, 120, 127 ff 140, 143.
- Riiber. And. Andersen, 62. — And. Nielsen 62 f. — Sara Andersdtr., 61.
- Ritter, v., 102.
- Robbertson, John, 52.
- Roche. Mariane de la, 143.
- Rodenberg, Anna Elisab., 112. — Japhet, Horkr., 112.
- Rogert, Andr., Kammerass., 62.
- Rohlf. Skipper, 204.
- Rohweder, Hans, 114. — Jørg., Oblt., 113 ff. — Margr., 114. — Ratke, 115.
- Rolsen, Christof., Faktor, 61.
- Ronum, Birg., 72 f. — Joh. Hansen, 72 f.
- Rosenkrantz. (Rosencrantz, Rosenkrands, Rosenkrans), Chr., Gehmr., 104. — Fred. Chr., Gehmr., 14. — Fred. Louise, 104. — Holger, 269. — Justina Cath., 199 f. — Ivar, Baron, 125. — Ludv., Baron, 200. — N., Udenrigsmin., 30, 35. — Nicoline. 107. — Soph., 104.
- Rosenkrone, Grev, 13, 15, 25.
- Rosenvinge, Hospitalforst., 81. — Kirsten, 84. — Vil. Jensen, Byfgd., 84.
- Rosenørn, Cath. Elisab., 52. — M., Minist., 48. — P. O., Genkrigsk., 33, 52. — Lehn, O. D., Baron, 24.
- Ross, Alex., Genkrigskom., 18. — Paul Alex., Gen.adjut., 18. Petronelle, 18.
- Rothe, Stiftspr., 216.
- Rovert, Rostaurat., 215.
- Rotwitt, Minist., 174.
- Rumor, Provst, 73.
- Ryan, Philippe, 152.
- Ryberg, Niels, Kbm., 9.
- Ryssel, Alhed, 60. — Thom., 60.
- Rømer, Jop., Byfgd., 273. — Kristof., Borgm., 273.
- Røsler, Cath., 67. — Joh. Andr., 67.
- Røttger, J. H., Borgm., 123.
- Saaby, P., Gen.krigsk., 122.
- Sadolin, Anna Helene, 201. — Hans, Prokr., 201. — Hans Jørgensen, Præst, 201.
- Sagan, Hertuginde af, 79.
- Saint-Aubain. Anna Bolette, 143, 149. Anton Phil., Major, 126. — A. de. Forf., 116.
- Sampson, Alex., Borgm., 52, 59. — Anna Alexandersdtr., 52, 59. — Ermegaard, 52, 59. — Gidschen Alex.dt., 52, 59.
- Samsøe, 12.
- Sandby, Jørgen Axelsen, Skifteskr., 295. Marta Kath., 295.
- Schack, Anna v., 99. — Anna Elcon. v., 110. — Chr. Sigism. v., 99. — Elisab. Hed. v., 99. — Hans Chr., Genlt., 99. — Hans, Greve, Rigsfelther., 99. — Reg.chef, 98, 101, 108 f.
- Schak-Rathlou, 9, 13 f, 16.
- Schalburg, Godsejer, 249.
- Scharling, Bogbind., 224.
- Schaumburg, Bernh. Leop. Volckmar v., Konfr., 230. — Ester Elisab., 230.
- Scheel, Minist., 49.
- Scheele, 47. — Lud. Nic. v., Præsident, 132. — Minist., 165 f.
- Schimmelmann, E. H., Minist., 233. — Minist., 6, 9, 11, 26 f, 35, 37, 39. — Magd. Charl. Hed., 232.
- Schioning, Adriane Løckert, 69. — Anne Dorth., 69. — Annecken Karine, 69. — Bjørn Ursin, 69. — Elias, Gaardbruger, 69. — Hartvikka, 67. — Hjeron, 69. — Jens Tidemann, 69. — Maren Helene, 69. — Maren Marie, 69.

- Schiøt, Jutta Chr., 232. — Niels, Krigsr., 232.
- Schiøtt, H. A. G., Prof., 119.
- Schlegel, Aug. Amal., 4. — E. O. L., Gen.mj., 141. — Joh. Heinr., Prof., 4. 8.
- Schmettau, Fr., Hofdame, 9. — Margr., Vilh., 52. — Rigs greve, 52
- Schmidt, Benedic. Hen., 232. — Georg Fog, 232. — J. Chr., Kbm., 248.
- Schmidten, Chr. Bjørn v., Gross., 231. — Joseph. Carol. v., 231.
- Scholten, Adelg. Elisab. Amal. v., 100. — Jobst Gernh. v., Gen., 101. — P., Gen., 124. — Svane v., 100. — William, 157.
- Schor, Anker Antoni, Oberst, 293. — Hans Henriksen, Amtsskr., 266. — Magd. Marie, 293. — Maren Ankersdt., 282, 293.
- Schorr, Anna Sibylle. 231. — Hans Chr., Ob., 231.
- Schou, J. L., Adm.bedemd., 173.
- Schrøder, And. Olsen, 68. — Gert, Borgm., 73. —
- Schubart, Anno Cath., 229. — Anne Margr., 104. — Anna Margr., 233. 233. — Anna Sybil., 74 f, 231. — Anna Sibylle Carlsdtr., 232. — Anna Sibylle Hermansdtr., 232. — Balduin, Læge, 232. — Barth. Joh. Cath., 232. — Benedic. Hen., 232. — Bogtryk., 229. — Carl Rud., Oblt., 74 f, 229 f. — Carl Rud. Jac., Toldforv., 231. — Carl Rud., 232. — Carol. Rud., 233. — Casper. Lt., Skovrid., 229. — Cath., 226. — Charl. Sus., 233. — Chr. Dorth., 229. — Chr. Margr., 229. — Chr. Soph., 105, 233. — Chr. Valentin, 230. — Clara Nath. Herm. Barth., 232. — Con. Dtl., 229. — Const. Ludolfine, 232. — Corn. Ezech. Con., 229. — Dorthe, 229. — Elisab., 231. — Emma, 232. — Ernst Chr. Herm., Herredskr., 230, 232. — Ester Elisab., 230. — Fred. Chr., Prlt., 233. — Fred. Chr., Korporal, 233. — Fred. Elisab. Adolf. Marie 231. — Georg, Undermest., 229. — Hein. Jul., 232. — Hen., 229. — Hen. Elisab., 232. — Herman, Baron, 230, 232. Herm., Geh.konfr., 232. — Herm. Chr. Hen., Herredsfuld., 231. — Herm. Mich., Gen., 230. — Herm. Mich., Gen.mj., 230. — Herm. Mich. Chr., Toldinspek., 231. — Jak. Elisab., 232. — Jenny Jul., 232. — Inger, 231. — Job. Adolf. 230. — Joh. Con., Lt., 229. — Joh. Casp., Kptlt., 233. — Joh. Ludv., Proptr., 232. — Joh. Ludv., Berghauptm., 230. — Joh. Valentin, Major, 105. 233. — Joh. Valentin, Ritm., 229 f. — Joseph. Carol., 231. — Jutta Chr., 232. — Laura, 232. — Magd. Charl. Hedv., 74, 232. — Margr. Maria, 74, 232. — Maria, 232. Marie Elisab., 74. 231. — Marie, Elisab., 233. — Marie Mette Sibylle. 231. — Mette, 229. — Mette, 230. — Nic., Oblt., 233. Reg.chef., 233. — Regitse, 232. — Regitse Soph., 231. — Sara Marie, 232. — Sof, Peter Octavius, 231. — Th. Christof., Auditor, 229. — Valentin, 230. — Valentin, Ritm., 74. — Valentin Chr., 230. — Vilh. Doreth., 233. — Vilh. Gottlieb, Vagtm., 233.
- Schudepelten, Cath., 265.
- Schulenburg, Gen., 29, 224.
- Schumacher, Komit., 6. — Albert, Rdm., 73. — Albert, Overtoldinsp., 73. — (Gyldensparre) Albert, 73. — Arp., 73. — Cath., 73. — Gert, Sgr., 73. — Gert. Marie, 72 f. — Herm., 71 ff. — Jochum, Fogd., 73. — Joach., Vinhdl., 72. — Lene Marie, 73. — Marta, 73. — (Griffenfeld) Peter, 73.
- Schwabe, Nicolai, Myntm., 303. — Sorenskr., 61.
- Schwarz, Lt., 152, 154. — Philippa, 152.
- Schwartz, Kontorbetj., 261.
- Schwärtzel, Reg.chef, 99.
- Schönfeldt, Reg.chef, 98.
- Schønheider, Direkt., 38.
- Sehested, (Sehestedt, Sehsted), Fam., 13'

- Præsíd., 26. — Christoph., Hofmarsk., 298. — Regitse Soph., 231. Severin, Toldbetj., 238. Siboni, Pipina, 139, 152. — Syngem., 152. Simony, Minist., 50. Slamberg, H. C., Præst, 154. Sletting, Mønsterskr., 227. Smit, Ole, Skipper, 194. Smith, 52. — Fru, 141. — Hans, 68. — Laur., Rekt., 197. — Maren Marie, 68. — Poul Wigdahl, 68. Sode, Jens Hansen, Sgpr., 266. — Karen Jensdt., 291. — Magd. Marie, 293. Sommerschild, 59, 63. Sonne, Ane Kath., 292. — Edv. Olufsen, Lt., 290. — Ellen, 289. — Ellen Elisabeth., 292. — Ellen Kirstine, 291, 293. — Hans Olsen, Sgpr., 289. — Joh., Kbm., 292. — Karen, 291. — Karol. Mart. Nestved, 292. — Kirstine, 291. — Kirstine Marie, 292. — Knud Hansen, Major, 291. — Maren, 291. — Mette Margr., 289. — Ole Edv., Lt., 292. — Oluf Nielsen, Sgpr., 266, 291. Sophie, Fred., Arveprins., 15 f. Spee, Rud. Aug. Jos. Hubert. Greve, 133, 156. Speicher, Theresia, 294. Sponneck, Grev, 47 ff. Sponon, 167. Staffeldt, Anna Eleon. v., 110. — Chr. Fred. v., Genlt., 110. — Helene Marie v., 110. — Louise Eleon. v., 110. Stampe, Hen., Gen.prok., 10, 14. Stange, Major, 197. Steen, Hans Sivertsen, Soldat, 195. Steensen, Johs., Rekt., 189. Steenstrup, Prof., 20. Steinberg, Jørg., Oblt., 113 ff. Steinmann, Joh. Barbara, 52. Steinwehr, Eva Dorth. v., 108. Stemann, Fam. *. 52. — Anne, 3, 52. Anna, 52. — Anna Dorth., 3, 52. Anne Sophie, 3. — Aug., 24, 47, 50. — Aug. Elisabeth., 4. — Aug. Math., 52. — Bente, 3, 52. — Catb., 19. — Cath. Elisabeth., 17. — Chr. Ludv., Overpræsídent, 2 ff. — Fred. Dorothea, 52. — Hedv. Aug., 52. — Joh. Barbara, 52. — Joh., Diacon., 2. — Joh., Kmb., 2. — Joh. Valentin. Sekret., 3. — Just, Kbm., 2. — Just Valentin, Præst, 2 f. — Kjkr., 27. — Louise, 40. — Louise 52. — Otto Joh., 8. — Petronelle, 40. — Poul Chr., Amtsf. 3 f. — Poul Chr., Minist., 1 ff. — Sophie, 52. — Soph. Elisabeth., 52. — Soph. Hedv., 52. Stephens, G., Prof., 174. Sternberg, Ungern, Gesandt, 125. Stochman, Hans Adam, Kpt., 199 f. — Mette Soph. Fred. 199 f. Stojentin, Soph. v., 111. Stoud (Stud), Elisabeth., 67. — Ingeb., 67. — Rasm. Lauritsen, Borgm., 90. Stroe, Maler, 15, 8. Struensee, 7 f. Strøbech, Benedic. Hen., 232. — Peter, Kancelr., 232. Strøm, Oluf Hendrichsen, Præst, 53, 59. — Dorothea., 59. Stuve, Barb., 273, 291. — Jens Hansen, Kbm., 273, 291. Stender, Jørg., 265. Suhr, Handelsm., 202. Sundby, Jfr., 24. Svarre, Bogtryk., 18. Søvold, O., 303. Taagerup, Prokurt. 227. Tallevrand, 29 ff. Tanch, Dorth., 295. — Karl Dichmann, 295. Taufov, Jørgen Bertelsen, Prof., 81, 84. Karen 81. Tausan, Chr., Biskop, 74. Tawast, 28. Terkilsen, Klavs, Proptr., 290. — Margr., 290. Tessier, Charl. v., 305. — Georg Vilh., Prlt., 305. — Hen. Eleon. Vilh., 305. Tetens, Stiftamt., 35. Teixeira, Kbm., 69. Thams, Joh. Peter, Missionær, 61. —

- Lavina, 61. — Lavina, 61. — Peter. Laugm., 61.
- Theisen, Kornmaaler, 235.
- Thiesen, Benditte Marie, 293. — Bente, 295. — Cecil Soph., 295. — Jok., Kbm., 282, 293, 295. — Maren, 282, 293.
- Thillerup, Soph. Magd., 292.
- Thorup, Rekt., 43.
- Thott, 14.
- Thræn, Kapelmusik., 217.
- Tileman, Mogens. Petersen, Præst, 299. — Maren, 299.
- Tillisch, Aug. Elisab., 52. — Chr.. Kmbr., 41. 43. — Fritz, 51. — Fr., 43. — G. Fr., Oberst, 22, 25, 52. — Minist., 47 ff.
- Timmermann, Joach., Læge, 82. — Kirsten, 82.
- Tramp, Marie Elisab., Comtes., 233.
- Treuenfeldt, Vrints, Baron, Minist., 136.
- Trendelenburg, Prof., 12.
- Treschow, Anna, 71, 73. — Fr. Wilh., Konfr., 121. — Gerh. (Gert), Admiraltr., 71. — Gerh., Sgpr., 70. Herm., Gen.toldforv., 71 ff. — Just Hermansen, Kbm., 71 ff. — Mette Margr., 71. — Mich., Konfr., 71. — Niels, Statsr., 70. — Peter, Admiraltr., 70. — Peter, Kbm., 70.
- Trochmann, 263.
- Trojel, Anna, 67.
- Træskomager, (Gjert, 72 f.
- Tscherning, Const. Ludolfine, 232. — Hans Chr., Veterinairfys., 232. — Marie Elisab., 142, 161. — Oberst, 31, 123, 125 f, 130, 132, 134, 142 f, 146, 157. 161, 164, 171.
- Tüchens, Rdm., 73 f.
- Tullin, Anna, 61. — Joh., Overtoldb., 61. — Lavina, 61. — Lavina, 61.
- Tutein, Emmy, 168. — Ferd., Gross., 119 f, 132 f, 152, 159, 168 f. — Ferd., Godsejer, Folkethm., 129. — Fernanda, 133, 139, 143, 152, 154 f, 156 f, 159 f. — Fred., 129, 139. Fred. Joh., Etr., 125, 139, 152. — Louise, 120, 124, 128, 130, 133, 139, 143, 159, 161. — Pepina, 123, 139, 152, 159, 169, 182. — Peter, 159 f, 161. — Soph., 119 f. Will., 120, 139, 166, 177.
- Tuxværd, Ellen, Kpt., 294.
- Uckermann, Jac., Kpt., 103.
- Urne, Sophie, 77.
- Ussing, Gen.prokurør, 43, 45.
- Urne, Joh. Chr., Amtm., 276 f.
- Waagepetersen, Vinhdl., 168.
- Wachter, Konsul. 258.
- Wackenitz, Louise Eleon. v., 110.
- Valentin, Elen, 61. — Jac., 61.
- Walker, Maria Anol., 17.
- Walln, Magd., 304.
- Vallø, Elisab., 296. — Peder Olsen, 296.
- Walmoden, 26.
- Wartensleben, Andriette Aug., 100. — Ferd. Mor., Rigsgreve, 100.
- Vasdal, Per Olsen, 64.
- Wasscerfall, Cath. Elisab., 17 f. — Peter, 17. — Petronelle, 18.
- Wedel-Jarlsberg, H., 27.
- Wegener, Geh.arkivar, 48 ff.
- Wellesley, 30.
- Wellington, 31.
- Vernet, Maler, 303.
- Versen, Juliane v., 102.
- Wesenberg, 26.
- Wesling, Fred., Faktor, 61.
- Wessel, Skipper, 211.
- Wessely, Dispach., 131.
- West, Mette Margr., 289. — Niels Madsen, Gen.mj., 289.
- Westenholz, Etr., 178.
- Whiston, W., Polyhistor, 197.
- Wibe, Vicestatehold., 62.
- Wichmann, Cath., 265. — Nic., Rdm., 265.
- Wiebolt, Destillatør, 249, 251.
- Wieling, Jak. Elisab. van, 232.
- Wilhelm I, Kejsler, 152, 252.
- Wilhelm, Prins af Danmark, 179.
- Wilhelmine, Prinssa., 36, 40.
- Willaret, Oberst, 173.
- Willatzen, Michael, Kapel., 52.
- Willesen, Gen., 47.
- Willumsen, Birg., 72 f. — Peter, Kbm., 72 f.
- Wind, 271.
- Winding, Jens Poulsen, Prof., 81 f. —

- Karen, 81. — Peder, 89. — Stud., 18.
 Winslow, Benditte Marie, 293. — Jørg. Gad, Kbm., 293.
 Winther, Hans, Rekt., 93. — Maren, 93.
 Viol, Aug., Kirkev., 290. — Gunil, 290.
 Wirthmann, Doroth., 66. — Maren Marie Stensdt., 57, 66. — Sten, Kapel., 66. — Sten, 296.
 Wisch, Wolf v. d., 74.
 With, Anna Dorth., 69. — Anna Sebastiansd., 60. — Bastian, 69.
 Woedtke, Dubislaff, 96 f. — Eva Agnisa v., 108.
 Voigt, Dav., Stiftskr., 94.
 Wolden, Soph. v., 108. — Ursul. Elisab. v., 110.
 Woldenberg, Chr. Soph., 105, 233.
 Wolff, 23, 34. — Ferd., Handelsbetj., 238.
 Wollsen, Albret, 275, 283. — Barbra, 280, 283, 294. — Chr. Leegaard, Overformynd., 284. — David, 280. David, Kpt., 283, 294. — David, Rdm., 265, 282, 289. — David, Skolem., 283. — Did., 280. — Didrik, Rdm., 283. — Didrik, Kbm., 283, 294. — Ellen, 294. — Else Margr., 279. — Else, 280. — Elisab., 280, 294. — Herman Bohn, Komd., 283. — Herm. Joh. Povl Bohn, Prit., 284. — Herm. Sonne, Fabrikant, 285. — Ingeb., 280. — Karen, 280, 283, 294. — Karen Didriksdr., 283. — Kasper Hen., Toldinspekt., 284. — Mads, Kbm., 280 f.
 Volqvarts, Markus, 296.
 Worsaae, Jens Jac. Asmussen, Minist., 264. — Justr., 264.
 Woyten, Christina v., 98.
 Wrangel, Adm., 283. — Grev., 186.
 Wudrian, Valentin, Præst, 2, 52.
 Wulff, Kbm., 238.
 Wulfsberg, And. Anker, 112. — Anna Kirstine, 112.
 Wynn, Gesandt, 125.
 Zahrtmann, Mimi, 133. — Adm., 125. — Kr., Maler, 275.
 Zepelin, Dan. Ernst v., Gen.mj., 108, 109. — Marie Elisab., 109.
 Zeuthen, Etr., 19.
 Zoffmann, Kbm., 224 ff.
 Oehlschläger, Adam, 96, 131. — Will., 141.
 Ørsted, Minist., 34 ff. 42, 45 f, 50,

Meddelelse om Samfundets Anliggender i 1897.

Bestyrelsen for **Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie** bestod ved Udgangen af 1897 af følgende Medlemmer:

Norske Afdeling:

Kgl. Fuldmægtig **Th. Boeck**,
Expeditionssekretær **A. Collett**,* Sekretær,
Professor, Dr. **L. Daae**,
Rektor **A. E. Erichsen**, Stavanger,
Rigsarkivar **H. J. Huitfeldt-Kaas**,* Formand,
Fhv. Bureauchef **W. Lassen**,
Fuldmægtig i Rigsarkivet **E. A. Thomle**,*
Sognepræst **D. S. Thrap**.

Danske Afdeling:

Rigsarkivar, Dr. **C. F. Bricka**,*
Forretningsleder v. Geneal. Inst. **S. Elvius**,
Arkivsekretær i Rigsarkivet **G. L. Grove**,
Sekretær,
Kapt. af Generalstaben **H. W. Harbou**,*
Overhofmarskal **C. L. Løvenskiold**,
Gehejmekonfr., Kammerh. **M. H. Rosenørn**,
Formand,
Sognepræst, Dr. **H. F. Rørdam**, Lyngby,
Arkivar i Rigsarkivet **A. Thiset**,
Provinsarkivar **G. L. Wad***, Odense.

De med * betegnede Herrer udgjøre Skriftudvalgene.

Med indeværende Aargangs Slutning har Arkivsekretær i Rigsarkivet *G. L. Grove* ønsket at fratæde Forretningerne som Sekretær i Bestyrelsens danske Afdeling og Redaktør af Tidsskriftet, hvilke Forretninger fra 1 Januar 1898 ere overdragne til Jægermester *C. E. A. Schøller*.

Samfundets Regnskab for 1896 er aflagt af Samfundets Sekretær og godhedsfuldt revideret af Godsejer *C. Mansa*. Ved Revisionen fandtes Intet at erindre. Hvorledes de enkelte Summer fordele sig paa Indtægt og Udgift, ses af omstaaende Oversigt. I Stedet for afdøde Gehejmekonferensraad *Schlegel* er fhv. Musikhandler *S. Hagen* bleven valgt til Revisor.

Prisen for Tidsskriftets ældre Rækker samlede er for Samfundets Medlemmer nedsat for 1. Række 1881—85, (1880 er udsolgt) til 10 Kr. og for 2. Række (1886—91) til 15 Kr., for enkelte Bind af disse Rækker til 3 Kr.

Samfundets Samling af Bøger og Manuskripter opbevares hos den danske Kommissionær, hvorfra de udlaanes til Medlemmerne.

Samfundet staar i Bytteforbindelse med samme udenlandske Selskaber, som i forrige Beretning ere nævnte.

Antallet af Medlemmer var ved Udgangen af 1897 314, deraf 212 danske, 95 norske og 7 udenlandske.

Oversigt over Regnskabet for 1896.

Indtægt.	Aktiver.	Kasse-Indtægt.	Udgift.	Aktiver.	Kasse-Udgift.
I. Kassebeholdning efter Regnskab for 1895:			I. Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts Legat“ tilskreven Kapitalen.....		20,60
A. Paa Sparekassebog Nr. 1 (N. 85,922) 110,78			II. Honorarer		769,25
B. — — Nr. 2 (N. 111,431) 420,79		531,57	III. Papir		168,00
			IV. Trykning		906,15
Aktiverne udgjorde ved Afslutningen af Regnskabet for 1894:			V. Hefting		61,82
A. Indskrivningsbevis Litr. G, Fol. 1728 .	500,00		VI. Kommissionsrabat		365,98
B. „En Unævnts Legat“ indestaaende paa Sparekassebog Nr. 3 (N. 64,048)	1159,50		VII. Leje af Lokale til Opbevaring af Samfundets Skrifter hos den danske Kommissionær		36,00
C. Tilgang i 1896: Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts Legat“ tilskreven Kapitalen	20,60		VIII. Indbinding		40,00
II. Medlemsbidrag for 1896		1975,50	IX. Assurance, Porto og Skrivemateriale		46,39
III. Solgt af Samfundets Skrifter		180,25	X. Kassebeholdning ved Udgangen af 1896:		
IV. Understøttelse fra det danske Kirke- og Undervisningsministerium		300,00	paa Sparekassebog Nr. 1		114,62
V. Renter		87,40	— — Nr. 2		545,91
			Per Balance anføres Beholdningen af Aktiver ved Udgangen af 1895:		
			Indskrivningsbevis Litr. G, Fol. 1728	500,00	
			Sparekassebog Nr. 3	1180,10	
				1680,10	
Balance . .	1680,10	3074,72	Balance . . .	1680,10	3074,72

Fortegnelse over Medlemmerne af Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie.

(1897.)

Danske Medlemmer.

Hs. Maj. Kongens Haandbibliothek.

Hs. Højhed Prinds Hans af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg.

- Aaby, V., Apotheker. Odder.
Aalborg Stiftsbibliothek.
Aarhus Kathedralskoles Bibliothek.
Adeler, Cort S. Th., Baron.
Adelig Klub.
Ahlefeldt-Laurvigen, Lensgreve.
Kammerherre. Tranekjær.
—, Greve. Cand. polit., Aarhus.
Andersen, A. H., Sognepræst, Ølstykke.
—, C. C., Konservator.
Askov Højskole.
Athenæum, Læseselskab.
Bang, G., Dr. phil.
—, V., Sognepræst. Hvalsø.
Barfod, O., Boghandler-Medhjælper.
Barner, K., Kmhr., Overtoldinspektør.
Bauditz, V., Kaptajn. Kmjunker.
Behrens, C., Redaktør.
Berg, S., Apothekbestyrer, Fuglehjerg.
Bidstrup, J., Arkivskriver.
Bille Brahe, C., Baron. Ghmkonfraud.
Kammerherre.
Bille-Brahe-Selby, Lensgreve. Kmhr.,
Hvedholm.
Binzer, O., Sognepræst. St. Jørgens
Gaard.
Bloch, J., Arkivsekretær.
- Bobé, L., Cand. phil.
Bondesen, P. C. B., Lærer. Magleby,
Langeland.
—, J., Skoleinspektør.
Bornemann, C., Kammerjunker. Fi-
deikommisbesidder.
Boserup, J. J., Læge. Borup.
Brammer, C., Boghandler. Holbæk.
Bricka, C. F., Dr. phil. Rigsarkivar.
Brockenhuus-Schack, Greve. Kmhr.,
Amtmand. Svendborg.
Brønnum, Forpagter. Gudumlund.
Bogh, N., Professor.
—, Justitsraad. Godsinspektør. Trane-
kjær.
Carlsen, E., Stiftsdame. Gl. Kjøge-
gaard.
Cederfeld de Simonsen, Provst. Tyr-
sting.
Colding, T. A., Cand. polyt., Ingeniør.
Danneskjold-Samsøe, H. C. D.,
Lensgrevinde. Brattingsborg.
Dam, E., Cand. pharm.
Elvius, S.*, Forretningsleder ved
Geneal. Inst.
Erslev, K., Professor. Dr. phil.
Estrup, J. B. S., Godsejer. Skaffø-
gaard.

De livsvarige Medlemmer er betegnede med Stjerner.

- Fridericia, J. A.**, Dr. phil., Underbibliothekar.
- Friderichsen, P.**, Jægermester, Kjærstrup.
- Friis, C.**, Cand. phil.
- Frijs* Krag-Juel-Vind-**, Lensgreve. Kammerherre. Frijsenborg.
- Fuglede, Læge.** Billing.
- Fyens Stiftsbibliothek,** Odense.
- Fyens Stifts Læseforening,** Odense.
- Garde, Godsforvalter.** Samsø.
- Garnisonsbibliotheket i Kjøbenhavn.** Generalstabten.
- Gjellerup, S. M.**, Underbibliothekar.
- Goldschmidt, G.**, Grosserer.
- Gottschalek, J.**, Enkefrue.
- Graae, G.**, Proprietær.
- Gram, H.**, Expeditionssekretær. Docent.
- Grandjean, H. F.**, Kaptajn.
- Grove, G. L.**, Arkivsekretær i Rigsarkivet.
- , **L.**, Skibsfører. Roskilde.
- , **P. A.**, Kaptajn i Søetaten.
- Gronvald, F.**, Expeditionssekretær.
- Hagemann, H. A. K.**, Sognepræst. Vinding.
- Hagen, S.**, fhv. Musikhandler.
- Hagerup, C.**, Boghandler.
- Hannover, Emil,** Literat.
- Hansen, J.**, Lærer. Kjøge.
- Harbou, H. W.**, Kaptajn.
- Harder, F. C. C.**, Justitsraad.
- Hartvig, F.**, Tegner.
- Heering, P.**, Grosserer.
- Heltzen, Stiftamtmand.** Kammerherre. Odense.
- Hennings, E.**, Etatsraadinde.
- Herlufsholms Skolebibliothek.**
- Hertzsprung, J.**, Museumsassistent.
- Heymann, F.**, Brygger.
- Hiort-Lorenzen, H. R.**, Etatsraad. Stiftskasserer. Roskilde.
- Hirsch, J. C. W.**, Oberstltnt.
- Hirshsprung, Bernhard,** Grosserer.
- , **Heinrich,** Grosserer.
- Holm, E.**, Professor v. Univ., Dr. phil.
- , Kordegn. Nykjøbing p. Falster.
- Holten, J.**, Kammerjunker, Birkedommer. Hørsholm.
- Horsens lærde Skoles Bibliothek.**
- Ingerslev, V.**, Dr. med., Distriktslæge. Præstø.
- Jantzen, A.**, Sognepræst. Gjentofte.
- Jensen, Typograf.** Nykjøbing p. F.
- , **F. C. C.**, Kaptajn. Odense.
- , **J.**, Kjøbmand. Grevinge.
- , **S. H.**, Distriktslæge. Nordby.
- Jessen, L. P.**, Ingeniør. Rudkjøbing.
- , **S.**, Frøken.
- Joensen, J. C.**, Kolonibestyrelse. Egedesminde, Grønland.
- Johnstrup, H. C.**, Hovedkasserer.
- Juel-Brockdorff, C.**, Lensbaron. Kammerherre. Valdemars Slot.
- Jørgensen, A. D.**, Dr. phil., Rigsarkivar (†).
- , **S.**, Skolelærer, Kistrup.
- Kauffmann, H.**, Generalltnt., Kmhr.
- Knudtzon, N. H.**, Grosserer.
- Koefoed, J.**, Statsraadssekretær.
- , **J. C. B.**, Fuldmægtig.
- , **K.**, Fuldmægtig i Magistraten.
- Krabbe, C.**, Herredsfoged, Kjellerup.
- Krag, C. M. G. R.**, Cand. jur., Intendant.
- , **O.**, Stud. jur.
- Krarup, F.**, fhv. Registratør.
- Krigsministeriets Arkiv.**
- Kringelbaek, G.**, Arkivar i Rigsarkivet.
- Lange, C.**, fhv. Godsejer.
- Langkilde, C. V.**, Proprietær.
- Leemeyer J.**, Inspektør (†).
- Leschly, M.**, Oberst. Aarhus.
- Lesser, J. A. L.**, Oberstltnt., Helsingør.
- Levetzou, Kmjkr.**, fhv. Herredsfoged, Kjertemind.
- Liebe, C.**, Geh. Konferentsraad.
- Lind, B.**, Frue.
- Lindegaard, Hoffjægermester,** Lykkesholm.
- Lissau, F. O.**, Kasserer.
- Lowzow, A. v.**, Jægermester, Slettegaard.
- Lund, E. F. S.**, Cand. jur.
- , **H. C. A.**, Cand. mag.
- , **Troels,** Dr. phil., Professor, Ordenshistoriograph.
- Løvenskiold, C. L.**, Overhofmarskal, Ghmkonferentsraad, Kammerherre.
- , **A.**, Godsejer, Christianslund.
- Malling, Grosserer.**

- Mansa, C.**, Godsejer, Sø.
Matzen, H., Dr., Professor jur.
Meidell, F. Kaptajn.
Munthe af Morgenstjerne, O. v.,
 Kaptajn, Kmjr.
Mynster, C., Læge.
Mynter, J., Frue.
Møller, Sognepræst, Brylle.
 — **O.**, Cand. jur., Aarhus.
Mørkeberg, H., Sagførerfuldmægtig.
Norrie, G., Korpslæge.
Nutzhorn, Cand. theol., Askov.
Nyrup, C., Professor.
Olrik, P. C. S., Konsul.
Pedersen, Realskolebestyrer, Hals.
Petersen, A., fhv. Skolelærer.
 — **Carl**, Papirhandler
 — **Groth**, Prokurator, Faaborg.
 — **H. G.**, fhv. Overpostmester.
 — **T. G.**, Sognepræst, Rønnebæk.
Pontoppidan, H., Generalkonsul,
 Hamborg.
Prip, Sognepræst, Turø.
Provinsarkivet for Sjælland m. m.,
 Frederiksberg.
Provinsarkivet for Fyen, Odense
Provinsarkivet for Nørrejylland,
 Viborg.
Rantzau, Lensgreve, Hofjægermester,
 Rosenvold.
Reedtz-Thott, Lensbaron, Gmkonfe-
rentsraad, Kammerherre, Gaunø.
Reitzel, C., Boghandler.
Reventlow, Lensgreve, Hofjægerm.,
 Christianssæde.
Richter, J. C. L., Sognepræst, Ring-
 give.
Rigsdagens Bogsamling.
Rist, P. F., Oberstltn.
Rosendal, Højskoleforstander, Lyngby.
Rosenstand, F., Gehejmeetatsraad.
 Kabinetssekretær.
Rosenorn, M. H., Gehejmekonferents-
 raad, Kammerherre.
Rosenørn-Lehn, C., Lensbaron, Kam-
 merherre.
Riitzau, T. A. N., Boghandlermed-
 hjælper.
Rørdam, H. F., Dr. phil., Sognepræst,
 Lyngby.
Ræder, Forstelev, Hillerød.
- Seavenius, J. F.**, Kmjr., Gjorslev.
 — **O. B.**, Godsejer, Cand. jur., Voer-
 gaard.
Scheel, F. C. R., Greve, Kmjr., Ry-
 gaard.
Schierbeck, F. V., Direktør.
Schiødte, E., Arkitekt.
Schiørring, C., Kjøbmand, Nibe.
Schiøtz, Brygger, Odense.
Schmidt, L. H., Præst.
 — **Vald.**, Professor.
Schougaard, H. L., Sognepræst. Ø.
 Ulslev.
Schulin-Zeuthen, C. J. W., Greve,
 Hofjægermester, Tølløse.
Schwenn, R., Overretssagfører,
 Aarhus.
Schøller, C. E. A., Jægermester, Mar-
 gaard.
Schonberg, K., Boghandler.
Segelecke, T. R., Professor.
Sehested, K., Kammerherre.
Sjællands Stiftsbibliothek, Roskilde.
Sommer, F. C., Cand. phil.
Soro Akademies Bibliothek.
Spandet, P. J. N., Cand. theol.
Storch, H., Arkitekt, Professor.
Studenterforeningen.
Thiele, J., Assistent i Kobberstik-
 samlingen.
Thiset, A., Arkivar i Rigsarkivet.
Tholle, T. H. J., Sognepræst, Mar-
 stal.
Thorkelin, B. F. J., Oberst.
Tilemann, H. C. J., Godsinspektør,
 Mosager.
Tuxen, A. P., Kaptajn.
Tønder, J. N., Læge.
Udenrigsministeriet.
Ulrich, G., Direktør, Justitsraad.
Urne, A., Fuldmægtig i Finantsmin.
Wad, G. L., Provinsarkivar, Odense.
Wadum, E. J., Prokurator, Vejle.
Vahl, J., Provst, Nørre Alslev.
 — **Johan**, Underbibliothekar.
Wandall, B., Kjøbmand, Aarhus.
Wassard, T., Cand. polit., Odense.
Vedel, S., Overretsassessor.
Wendt, Henrik.
Vind, S., Hofjægermester, Sanderum-
 gaard.

With, C., Kaptajn i Søetaten.
— J., Havnesekretær.
Volquarts, J. C., Grosserer.
Wroblewski, O., Boghandler.

Wroblewski, Otto B., Forlagsbog-
handler.
Zyphen-Adeler, G. C., Baron. Ar-
kivar i Udenrigsministeriet.

Norske Medlemmer.

Aalholm, J., Kaptajn, Arendal.
Andersen, S. C., Generalkonsul.
Angell, H. B., Overretssagfører,
Bergen.
Arendals Museum.
Aschehoug, T. H., Professor.
Athenæum, Læseselskab.
Aubert, Otto, Advokat.
Bendixen, B. E., Skolebestyrer,
Bergen.
Bergens Musæum.
Bergens offentlige Bibliothek.
Bergwitz, J. K., Cand. jur.
Blich, W., Overkontrollør, Bergen.
Blom, A. E. R., Adjunkt.
Boeck, T., Kgl. Fuldmægtig.
Brodtkorb, Enkefrue, Sandvigen.
Bruenech, Gabriel, Bergen.
Bugge, K. L., Advokat.
Bull, N. R., Sekretær.
Daae, L., Professor, Dr. phil., Bygdø.
Dahl, L. C., Oberst.
Dannevig, T., Kommandørkaptajn.
Delgobe, C., Ingeniør.
„Den gode Hensigt“, Bergen.
Diesen, G. F., Kaptajn.
Dons, Carl, Cand. phil.
Erichsen, A. E., Rektor, Stavanger.
Erlandsen, Ditlev, Kontorist.
Fog, P. J. N., kgl. Fuldmægtig.
Frederikshalds Stadsbibliothek.
Generalstaben.
Giertsen, J. Chr., Kjøbmand, Bergen.
Giessing, Chr., Cand. jur.
Gregersen, J., Cand. phil., Modum.
Grüner, H. J. R., Oberst.
Hagemann, A., Skovforvalter, Alten.
— T., Bureauchef.
Halvorsen, J. B., Bibliothekar.
Hartmann, G., Rektor, Skien.
Heiberg, H., Godsejer.
Holst, V., Frøken.
Huitfeldt, H. C., Konsul, Trondhjem.
Huitfeldt-Kaas, H. J., Rigsarkivar.

Hoegh, S., Enkefrue, Chr.sand.
Johansen, O., Toldbetjent.
Johnson, G., Sognepræst, Valders.
Kielland, Axel, kgl. Fuldmægtig.
Kjørboe, Frøken.
Klæboe, P., Cand. theol.
Knagenhjelm, J., Cand. jur.
Knudsen, K. O., Toldkasserer, Sande-
fjord.
Krogh, A. v., Konsul.
Lammers, Inspektør.
Landgraaf, J., Skoleinspektør, Grim-
stad.
Lassen, W., Bureauchef.
Lippe, C. F. v. d., Stadskonduktør,
Bergen.
Löchmann, A.
Lundgreen, Fr., Trondhjem.
Løvig, Chr., Lensmand, Sønderhord-
land.
Marinens Bibliothek, Horten.
Mathiesen, Louise, Frøken.
Michelet, Oberstløjtnant.
Moe, Georg, Byfoged, Brevik.
Moss, Sørenskriver, Elverum.
Munthe, H., Ingeniør.
Nielsen, Yngvar, Professor, Dr. phil.
Nygaard, Fr., Boghandler, Bergen.
Olsen, Johan Nordal, Bergen.
Paus, Chr.
Pedersen, Tord, Adjunkt, Drammen.
Petersen-Foss, B., Frue, Arendal.
Prebensen, Amtmand, Vadsø.
Rasch, A. W., Cand. phil.
Rigsarkivet.
Ring, L., Læge.
Rygh, O., Professor.
Salicath, Politimester, Stavanger.
Schioth, H. K., Overlærer.
Schweigaard, C. H., Advokat.
—, J., Kaptajn, Overlæge.
Schonberg, M., Professor, Dr. med.
Selmer, J., Byfoged, Hammerfest.
Selskab, det norske.

Sollied , Distriktslæge, Lyngen.	Thaulow, Fritz , Cand. med., Skjus-
Sommerschild, J. , Konsul, Namsos.	dalen.
Stang, N. A. , Grosserer, Frederiks-	—, Jeanette , Frøken, St. Olafs Bad.
hald.	Thomle, C. , Enkefrue.
Stavanger Kommunebibliothek.	—, E. A. , Arkivfuldmægtig*.
Stiftsarkivet , Trondhjem.	Thrap, D. , Sognepræst.
Storm, G. , Professor.	Thurmann, E. O. , Ingeniør, Drammen.
Sundt, M. , Cand. mag.	

Udenlandske Medlemmer.

Det kgl. Bibliothek i Stockholm.	Kaas, J. v. , Wien.
Essen, G. v. , Greve, Sverige.	Klingspor, C. A. , Major, Stockholm.
Halling, Dr. med. , Sanitætsrath, Phy-	Trolle Bonde, C. J. , Greve, Sverige.
sikus, Clückstadt.	Universitetsbibliotheket i Lund.

SOFUS ELVIUS

BRYLLUPPER OG DØDSFALD

I

DANMARK

1896

SAMLEDE FRA OFFICIELLE KILDER

KJØBENHAVN

I. COHENS BOGTRYKKERIER

1897

- Aabye**, Fred. Vilh. Apotheker, † 8 Mai, Odder, f. 19 Marts 1803.
— Pauline Emilie, † 28 Nov. Odder, f. 29 Juni 1797.
- Aggaard**, Anna Joh. Marie g. m. Oxenbøll.
— Jens Bloch, Overtelegraf. g. paa Thuro 12 Aug. m. Ida Christiane Helmuthine Brix, D. af Sognepræst.
- Aarestrup**, Petrine Kirst. f. Borgesen, E. e. Grosserer, † 9 Marts, 78 Aar.
- Aarls**, Jul. Alfr. Reservelæge, † 20 Aug. Assens, f. 20 Aug. 1867.
- Aars**, Niels Chr., Commerceraad, Tobaksfabr. † 25 Oct. 74 Aar.
- Adler**, Ludv. Hattemager, † 21 Marts.
- Adrian**, Andrea Bolette, fh. Skolebestyrerinde, † 19 Juli, K. Helsinge.
- Agerholm**, Jens Worsaae, Prokur. Godsinsp. † 13 Aug. Holsteenshus, f. 8 Nov. 1837.
- Agerlin**, Augustine Nath. Ingeb., Enke, † 4 Oct.
- Aggersborg**, Johanne Marie g. m. Ploug.
- Alberg**, Hanna Nielsine Vilh. † 3 Dec. f. 16 Mai 1835.
- Alibert**, Denis Gabr. fh. Frisør † 28 Marts, Nizza, 84 Aar.
- Allerup**, Emil Math. Peter, Handelsreis. g. Odense St. Knuds K. 23 Juni m. Charl. Amalie Høybye, D. af Kæmner.
- Allin**, Otto Hagbarth Johs. Capelmusikus, g. Frdberg 10 April m. Johanne Johansen, D. af Landmand.
- Alsing**, Anders Johs. Arnold, Trafikassistent. † 29 Juli.
- Ammentorp**, Hans Chr. Anker, fh. Forpagter af Hvedholm, † 17 Sep.
- Ammitzbøll**, Hansine Mariane see Ramløss.
- Amsinok**, Vilhelmine, g. m. Pedersen.
- Ancher**, Joh. Elisab. Thorkilde, † 21 Mai Nykbg. F. f. 2 Juli 1835.
- Andersen**, Chr. Møller, Grosserer, † 13 Juni.
— Fred. Emil, Arkitekt, g. Odense St. Knuds K. 23 Oct. m. Marg. Harriet Cec. Limkilde, D. af Kjøbm.
— Kristian, Cand. phil. Lærer i Kbh. † 28 Juli i Mørke.
— Marie Christiane f. Dresler, † 3 Aug. Thoreby, 78 Aar.
— Martin, Capt. i Fodf. † 23 Feb. Nyborg, f. 17 Aug. 1854.
— Morten, fh. Landstingsmand, Lærer, † 31 Mai, Aarhus, f. 11 Mai 1814.
— Pauline Vilh. f. Manly, † 19 Juni, M: Fabrikant.
— Sten Jørg. Axel, Bankassistent, † 23 Jan.
- Appel**, Marie Sophie, f. Høngaard, E. e. Consul og Kjøbmand i Maribo, Eier af Anderstrup paa Lolland, † 28 Aug. paa Lille Anderstrup, Ordrup, f. 23 Feb. 1819 i Kjøbenhavn.
- Arboe**, Jens Peter Eman., Præst i Sønderhaa, g. St. Johs. s. S. 3 Juni m. Marie Frederese Agathe Reiffenstein, D. af Kjøbmand.
— Olaf Henrik, Civilingeniør, g. St. Johs. K. 10 Mai m. Ida Amalia Bengtson.
- Arentson**, Marie Elisab. Vilh. f. Helper, † 3 Aug.
- Assens**, Rasm. Winther, Præst (E. 288, 15) † 21 April, Græsted.
- Aubeck**, Agnes f. Fangel, Enke, † 5 Jan.

- Baadsgaard**, Aug. Ludv. Ritmester, † 23 April, Randers, f. 18 Nov. 1833.
- Baagøe**, Anna Marie f. Mathiesen, † 4 Dec. Helsingør, f. 27 Mai 1825, M: Organist.
- Hans Jørg., Lieut. Forp. Krogenlund, g. Odense St. Knuds K. 12 Nov. m. Hertha Carol. Berg, D. af Justitsr.
- Bache**, Anna Elisab. g. m. Sidenius.
- Bache**, Carl Gustav, Forpagter, † 28 Marts, Søbygaard, f. 5 Aug. 1832.
- Carl Otto, Cand. jur. g. Frdberg 6 Oct. m. Anna Joh. Fechtenberg, D. af Kjøbmand.
- Lilian Eliza g. m. Wellejus.
- Marie Margr. † 22 Oct.
- Oluf Chr. Vald. Klokke ved Helligaands K. † 25 Aug.
- Bagger**, Anne Dor. see Thaarup.
- Baggesen**, Jens Carl Theod. Kmrjkr. Civiling. † 17 Juni, Lubeck.
- Bahn**, Anders Vilh. Aug. Fuldm. g. St. Pouls K. 15 Oct. m. Laura Olga Georgine Brunbeck, D. af Guldsmed.
- Bahnson**, Chr. Fred. Adolph, Overlærer, (E.p.666), † 25 Jan. Viborg.
- Ballin**, Ellen Margr. see Kongsted.
- Ida f. Levy. † 18 Sep.
- Balslev**, Rasm. Laur. Præst (E.733.6), † 1 Dec. Tarup Præstegaard.
- Banok**, Chr. Grosserer, † 19 Oct.
- Bang**, Anna Margr. g. m. Har. Kiellerup.
- Birge Jul. Kjøbmand, † 22 Oct. Ringsted, f. 5 Juli 1825.
- Conr. Nannestad, Grosserer i Helsingborg, g. Ordrup 3 Mai m. Ida Math. Alex. Lundberg, D. af Grosserer.
- Else Aug. f. Petersen, † 19 Jan. Viborg, f. 9 Feb. 1851, M: Amtsförv.
- Fred. Vilh. f. v. Pentz E. e. Propr. † 8 Jan. Sorø, f. 28 Marts 1804.
- Fritz Carl Andr. Arkitekt, g. Garnisons K. 6 Nov. m. Elisab. Caroline Medea Tuxen, D. af Oberst.
- Maren Kirst. f. Nyholm, E. e. Toldass. † 27 Aug. f. 13 Sep. 1819.
- Maren Nielsine Marie g. m. Lange.
- Bardrum**, Eva Elisab. f. Feight, Enke, † 12 Feb. f. 19 Mai 1807.
- Barfod**, Imman. Provst (E.1057.16), † 15 Mai, Vaabensted.
- Barfod**, Gudrun Ostenfeld g. m. la Cour — Poul Fred. fh. Arkivfuldm. † 15 Juni.
- Barfoed**, Nancy Ottine Sof. † 10 Feb. — Theoph. Eliaser Trolle, Præst (E 23, 17), † 4 Marts, Tommerup.
- Barnekow**, Cam. Louise Henr. g. m. Vald. Christen Dollerup Christensen.
- Barner**, Christian, † 16 Marts, Løvenborg, f. 27 Juni 1875.
- Barnucka**, Hans Peter, Lærer, Solbjerg, † 3 Jan. f. 14 Jan. 1844.
- Barsøe**, Ane Marie f. Lauritzen, † 20 Marts.
- Barth**, Vilh. Herm. Organist, Klokke, † 1 Aug. f. 27 April 1813.
- Baruck**, Bernh. Broderihandler, † 31 Jan.
- Bauditz**, Soph. Heinr. Octavius, Oberstlieut. † 6 Juli, f. 11 Oct. 1829.
- Bauer**, Gotfr. Dav., Bager, † 21 Juni.
- Bay**, Ane Elise Jul. Dor. Marie, Lærreinde, † 15 Juni, Karlslunde, f. 28 Juli 1827.
- Anna Christine Soph. Hermine see Meincke.
- Kirstine see Neve.
- Bayer**, Emil Vald. Kjøbmand, † 12 Feb. Fredericia.
- Beauvais**, Jean Baptiste Desiré, Conserverfabrik. † 12 Sep.
- Bech**, Juliane Marie see Busck.
- Bechgaard**, Oline Fred. † 11 Nov. M: Isenkrammer.
- Bechmann**, Søren Brodersen, Overgraver, † 13 April.
- Beck**, Albert Harry Saxtorph, Boghandlermedhj. g. Frue K. 8 Mai m. Esther Christensen, D. af Kontorchef, Lieut.
- Anders Pedersen, Lærer, † 9 April, Klim, f. 21 Nov. 1865.
- Echard Fred. Etatsraad, Godsinspektør, † 5 Dec. Lerchenborg, f. 16 Sep. 1827.
- Joh. Peter, Kjøbmand, † 26 Nov. Aarhus, f. 16 Juni 1853.
- Malthe Conr. Lottrup, Kjøbm. i Silkeborg, g. Viborg Søndre S. 2 Juni m. Rufine Petersen, D. af Træhandler.
- Becker**, Carl Chr. Aug. Bogholder, † 18 Marts.
- Christian, Arkitekt, g. Matth. K. 21 Aug. m. Therese Octavia Hastrup, D. af Landmand.

- Beck**, Erik Adolph Alex. Grosserer g. Holmens K. 5 Jan. m. Henr. Lovise Marie Jensen.
- Joh. Ludv. Modehandler, † 21 Febr. f. 21 Aug. 1823.
- Beder**, Elise Fred. f. Beyer, E. e. Intendant, † 2 Sep. Brøndshøi, f. 3 Dec. 1809.
- Begtrup**, Caroline Vilh. f. Tiemroth, † 4 Nov. M: Cand. pharm.
- Julie Nic. see Møller.
- Beha**, Joh. Georg, fh. Inventarieskriver, Cancellird. † 14 Sep. f. 12 April 1815.
- Bendahl**, Ida Marie Soph. † 18 Marts.
- Vilh. Kjøbmand, † 13 Febr. Frederikssund.
- Bendix**, Eva f. Salomonsen, Enke, † 13 Dec., 90 Aar.
- Bennick**, Christ. Alfr. Marius Petersen, Lærer, † 20 Nov. Skjoldnæs, f. 2 Marts 1850.
- Benthlen**, Andr. Peter, Detailh. † 5 Oct.
- Bentzen**, Marie Christine Lov. f. Ekman, E. e. Fabrikeier, † 9 Juni, f. 26 Juli 1813.
- Bentzon**, Caroline Margr. fh. Institutbest. † 10 Aug. f. 30 April 1804.
- Berg**, Peter Carl Chr. Halvorsen, Strandcontr. † 21 Febr. Langøre.
- Henr. Forpagter i Gylling, g. Odense St. Hans K. 15 Mai m. Ingeb. Marie Nielsen, D. af Proprietær.
- Bergen**, v., Joh. Jac. fh. Godsforv. † 16 Juli.
- Bergmann**, Ellen Margr. g. m. Christiansen.
- Bergstrøm**, Hjalmar Julius, Cand. mag. g. St. Pouls K. 16 Oct. m. Herdis Bon, D. af Højskoleforstander B.
- Mathea Georgine Pauline s. Thomsen.
- Bergsøe**, Soph. Andr. Sognepræst i Munkebjergby † 7 Sep. f. 26 Sep. 1838.
- Bernth**, Andrea Maria Amalia Emmaline f. Bechmann, Præsteenke (E. 675. 22), † 10 Juni, Aarhus.
- Ingeb. Kirst. g. m. Gjerlöff.
- Berth**, Ludv. Theod. Vald. Guldsmed, † 20 Febr. f. 12 Aug. 1821, hans Enke Aug. Vilh. f. Peterson, † 26 Nov. f. 28 Juli 1834.
- Beuchel**, Rob. Jul. Bernh. Bogbinder, † 20 Juni.
- Beyer**, Emma Helene Claud. f. Høst, E. e. Dyrlægge, † 16 Juli, Brøndshøi.
- Bidstrup**, Hans Peter, fh. Lærer Jernstøber, † 24 Marts, Rønne.
- Hansine Cathr. E. e. Lieut. † 1 April.
- Bielefeldt**, Frans Suell, Boghandler i Kbhvn. g. Sorø 30 Oct. m. Karen Gjellerup, D. af Læge.
- Biering**, Dagmar g. m. Preuss.
- Bille-Brahe**, Eleonore Sophie see Wedell-Wedellsborg.
- Bille-Brahe-Selby**, Hendrik, Greve, g. Middelfart 20 Oct. m. Ellen Basse Fønss til Billeshave, D. af Kmherre.
- Biltzing**, Emil Aug. Past. em. (E. 32. 14), † 8 Juni.
- Bing**, Herman Meyer, Folkethingsmand, † 25 Jan. f. 23 Jan. 1845.
- Jacob Herm. Fabrikeier, † 20 Juni, hans Enke Henriette f. Simonsen, † 7 Juli.
- Birk**, Gjertrud Margr. f. Nielsen, E. e. Montgarden, † 30 Mai, Aalborg, f. 31 Juli 1819.
- Bisted**, Louise Magd. see Gad.
- Bistrup**, Carl, Consul, † 22 Oct. Rønne.
- Biørn**, Const. Elisab. Marie, † 30 April.
- Bjerregaard**, Hans Christ. Isenkræmmer, g. St. Johs. K. 17 Jan. m. Cathr. Joh. Marie Wiberg, D. af Commissionær.
- Bjerring**, Emil Edv. Alb. Redaktør, Lieut. † 5 Oct. f. 21 Aug. 1837.
- Blankensteiner**, Caroline f. Frey, Enke, † 1 Jan.
- Blechingberg**, Dan. Friboe, fh. Revisor, Justitsraad † 4 April, f. 25 Mai 1832.
- Blicher**, Anna Malthæi. see Matthiessen.
- Aug. Maltheline † 3 Oct. 81 Aar.
- Bloch**, Magna g. m. Johs. Otto Jensen.
- Maria Cathinka f. Myhlertz, † 27 Febr. Philadelphia, M: Prieuit.
- Peter Henr. Lassen, Fabrikant, † 9 Aug. Fredericia, f. 1 Sep. 1822.
- Blom**, Emilie Joh. see Meyer.
- Estella, g. m. Carl Aage Holm.
- Bluhme**, Vilh. Severine f. Winding, † 22 Nov. M: Proprietær.
- Blum**, Christian Carl Anton, Lærer, † 1 Jan. Ørslev, f. 21 Sep. 1820.
- Blumensadt**, Jannich Sander Ludv. Redaktør, † 16 April, Nyborg, f. 23 Oct. 1831.

- Blythmann**, Nathalie f. Nielsen, Enke, † 13 Jan.
- Bodecker**, Frantz Viggo Fred. Hattemager, † 1 Mai.
- Bodenhoff**, Soph. Theresia f. Nibe, E. e. Gaardeier, † 7 Juni.
- Bodholdt**, Charl. Amalie f. Soelberg, E. e. Kunstdreier, † 5 Juni.
- Boeck**, Joh. Chr. fh. Proprietær, † 16 Oct.
- Boesen**, Henr. f. Bærentsé, Enke, † 12 Juni.
- Bohr**, Aug. Caroline Louise f. Rimestad, Præsteenke (E. 827.14) † 26 Marts.
- Boje**, Holg. Theod. Assist. † 23 Juli, 37 Aar.
- Bollerup**, Jens Tang, Catechet i Holmens K. g. Holm. K. 5 Nov. m. Edel Agnes Sørensen Bergh, D. af Cancellist.
- Bollerup-Lindenberg**, Ida Ludovica f. Wellejus, † 1 Marts, Mariager.
- Bon**, Herdis, g. m. Bergstrøm.
- Bonde**, Maren Vilh. Lov. Hed. † 28 April.
- Bondesen**, Nic. Will. Theod. Præst (E. 738.26), † 10 Juli, Præstø.
- Bonfils**, Chr. Garvermester, † 19 Feb.
— Soph. Carl Emmanuel, Boghandler, g. Frdberg 7 Aug. m. Dorth. Marie Klitgaard, D. af Kjøbmand.
- Bonnosen**, Emil Fred. Cand. polit. † 30 Nov.
- Borberg**, Niels Christ. Læge, † 27 Dec. f. 24 April 1835.
- Boroh**, Henriette, g. m. Hans Chr. Hansen.
- Borchardt**, Carl Fred. Garver, † 28 Dec. Ringsted, 70 Aar.
- Borchorst**, Aage Andr. Vinhandler, g. Matthæus K. 14 Feb. m. Hortense Vincent, D. af Hotelforp.
— Signe Sofie g. m. Thure Fred. Krarup.
- Borchsenius**, Anna Margr. se Kragelund.
— Ellen Vilh. Louise Aug. g. m. Dohn.
— Lov. Aug. f. Høhling, † 11 Mai, Ringsted, f. 10 Sep. 1845, M: Kjøbmand.
- Borella**, Emilie see Glad.
- Borgen**, Andrine f. Barfoed, † 16 Oct. M: Grosserer.
— Marcus Peter Henr. Materialist, g. Jacobs K. 25 Mai m, Christine Fred. Cæc. Mulvad, D. af Bagerm.
- Borries**, Otto Herm. Cand. phil. † 1 Juli, München.
- Borup**, Jul. Schack, Maskinmester, g. Hellig Kors K. 27 Feb. m. Anna Marie Elisab. Wulff, D. af Smed.
- Bosin**, Caroline Jac. † 6 Juni.
- Boye**, Vilh. Christ. Archæolog, † 22 Sep. f. 28 Juni 1837.
- Braag**, Anne Christiane Laurentze see Honum.
- Brabrand**, Vict. Kjøbmand, g. Aarh. Domk. 21 Nov. m. Bodil Kirst. Ormslev, D. af Kjøbm.
- Brammer**, Signe Dort. g. m. Dam.
- Brasch**, Camilla Justene Thorvaldine Christiane g. m. Thygesen.
- Brason**, Carl Peter, Provst (E. 90.15), † 20 Juli, Hillerød.
- Bræk**, Anne Madsine f. Schade, Præsteenke (E. 1009.22) † 5 Marts, Frdværk.
- Braun**, Hans Jac. Tobaksfabr. g. Svendborg 15 Dec. m. Soph. Aug. Axelsen, D. af Jernstøber.
- Bredahl**, Laura Emilie f. Frederiksen, † 6 Sep. M: Malermester.
- Bredmose**, Anders Enevoldsen, Postexpeditør, g. Frdberg 17 Oct. m. Agnes Wolder, D. af Kjøbmand.
- Bremer**, Gesche Margr. see Stephensen.
- Bressendorff**, Lorents Leop. Vald. fh. Grosserer, † 25 Jan. f. 2 Dec. 1823.
- Briand**, Petra Aug. Sexta f. Klem, † 8 Sep. Odense, M: Præst (E. 947.17).
- Brinck**, Fred. Larsen, Brændevinsbr. † 29 Nov. f. 26 Marts 1838.
- Brinckmann**, Louise Ingerline Vilh. f. Jensen, E. e. Agent, † 20 Juni.
- Brix**, Carl Chr. Assist. i Magistr. g. Jac. K. 27 Juni m. Christine Andrea Westerberg, D. af Bogbinder.
— Hans Helmuth Christian Lüttichau, Fabrikant, g. Matth. K. 19 Mai m. Augusta Hansen, D. af Kjøbmand.
- Broe**, Nic. Anna Marie f. Holbech, Enke, † 18 Jan.
- Brorson**, Annette Petr. Soph. Louise see Svendsen.
- Brown**, Ferd. fh. Landmand, g. Frue K. 22 Dec. m. Lydia Marie Augustine Schierff, D. af Snedkerm.
— Laura de Nully g. m. Ivar Schmidt.
- Bruhn**, Carl Jul. Oberst af Rytteriet, † 31 Dec. f. 19 Juni 1813.

- Bruhn**, Chr. Heinr. Præst (E. p. 654), † 29 Dec. Rørby.
- Eduard Palnatoke, Oberst af Rytteriet, † 23 April, f. 20 Marts 1811.
- Julie Kathar. Marie f. Hamburger, † 9 Dec. f. 10 April 1831, M: Ingeniør.
- Thom. Ernst Belton, Branddirektør, Kæmner, g. Vallø By 29 Aug. m. Anna Sofie Bartholine Hansen f. Jensen, D. af Snedker.
- Brummer**, Soph. Skeel, Præst (E. 169. 14), † 21 Oct. Egtved.
- Therese Conr. f. Casse, Oberstinde, † 14 Marts, Hillerød, f. 8 Juni 1833.
- Brummerstedt**, Erik Conrad, Kapt. Skriver, † 1 Juni, f. 23 Marts 1818.
- Vald. Læge, g. Gjentofte 23 Oct. m. Agnes Math. Nielsen, D. af Bogholder.
- Brun**, Agnes g. m. Tesdorff.
- Charles, Auditør g. Garnisons K. 8 Feb. Rigmor m. Hansen, D. af Grosserer, Cand. jur.
- Erik, Læge, g. Garnisons K. 10 Oct. m. Margr. Kirstine Grønbech, D. af Grosserer.
- Brunbeck**, Laura Olga Georg, g. m. Bahn.
- Brunn**, Carl Johs. Grosserer, g. Roesk. 15 Marts m. Anna Cecilie Fich, D. af Lærer.
- Frithia Henr. g. m. Mogensen.
- Joh. Margr. † 5 Feb. Kolding, f. 13 Oct. 1832.
- Reg. Susanne Vilh. f. Stockholm, E. e. Lærer, † 26 Mai, Aal, f. 7 Marts 1809.
- Severin Andr. Buchwaldt, Journalist, g. St. Johs. K. 2 Mai m. Olga Louise Nielsen f. Hjardemaal, D. af Rentier.
- Bruna**, Karen Eleonora g. m. Christmas-Dirchinck-Holmfeld.
- Brück**, Fried. Nic. fh. Stadspræsident i Fredrikstad, † 20 Nov. Slesvig.
- Brüel**, Nathalie Hansine Elisab. f. Dreier, † 21 Jan. Skovfryd, f. 23 April 1858, M: Skovrider.
- Brømer**, Christ. Henr. Kjerulff, Toldass. † 28 Juli, Klim.
- Brønnum**, Joh. Louise f. Paludan. † 20 Aug. Gudumlund.
- Buch**, Emil Hauschultz, Grosserer, g. Helligaands K. 28 Sep. m. Anna Christine Thorsen f. Knudsen, D. af Smedesvend.
- Buchwald**, Ida Soph. Jensine f. Rottbøll, E. e. Justitsraad, † 25 Juni.
- Budde**, Joh. f. Kalberg, Bagerenke, † 2 Jan. Hillerød.
- Burla**, Emanuel, fh. Kjøbm. i Slagelse, † 12 Nov. Hillerød, f. 23 Nov. 1839.
- Buron**, Louis, Musiker, † 4 Juli, 41 Aar.
- Busck**, Juliane Marie f. Bech, E. e. Præst (E. 122. 16) † 15 Marts.
- Busse**, Jean Hjaln. Conr. Mekaniker, g. Odense St. Knuds K. 21 Mai m. Marie Soph. Hansen, D. af Vaabenmester.
- Lars Carl Vilh. Sagfører, g. St. Johs. K. 25 Sep. m. Harriet Marie Margr. Busse, D. af Fotolithograf.
- Bügel**, Joh. Marie Christine f. Johnsen, Enke, † 19 Dec.
- Bülow**, Anna Soph. Juliane, † 15 Jan. Eilersminde, f. 17 Mai 1839.
- Carl Gumme Brandt, Prlieut. g. Frdberg 29 Mai m. Joh. Cathr. Jørgensen, D. af Kjøbmand.
- Vilh. Hendrine f. Crone, † 16 Sep. f. 7 Marts 1817.
- Anette Christiane see Christensen.
- Bühncke**, Alice Pauline f. Glette, † 16 Aug. Wiesbaden, M: Capelmus.
- Bærentzen**, Bærnt, Oberstlieutn. † 6 Dec. f. 16 Jan. 1825.
- Böckmann**, Theod. Rud., Lieut. Plantageeier, † 18 Juli, Boca del Toro, Columbia.
- Bølcck**, Oluf, Prlieut. i Fodf. g. Næstved 16 April m. Elisab. Margr. Dor. Nandrup, D. af Købmand.
- Bølccko**, Mads Jac. Arrestbetj. † 10 Marts.
- Bøllelose**, Emil Fred. Præst (E. 854. 23), † 19 Marts, Skjelby.
- Bønnelycke**, Dorthea Marie Fred. Thora f. Engel, † 20 April, Kolding, M: Telegrafbestyrer.
- Laurine Cath. see Clausen.
- Bøving**, Ingeb. Cam. see Jørgensen.
- Cappelen**, Marg. Henr. Helga Annette Gersdorff, g. m. Sølling.
- Carlsen**, Caroline Fred. Helene Jac. † 18 Nov. f. 22 Dec. 1825.
- Carstens**, Marie Stefine Madsdatter, f.

- Lange, E. e. Toldass. † 19 Marts, Svendborg.
- Carstensen**, Eduard Charl. Owen, Læge, g. Matth. K. 3 Marts m. Ellen Hecksher Martensen, D. af Assistent.
- Rich. Hugo, Cand. jur. g. Frdberg 28 Jan. m. Magda Susanne Svendsen, D. af Generalpostdirektør.
- Casse**, Anna Christine Vilh. g. m. Thaning.
- Therese Conr. see Brummer.
- Castenschold**, Adolph Fred. Holten til Ussinggaard, Kammerjunker, † 11 Marts, Vordingb. f. 6 April 1842.
- Joh. Lorentz, Telegrafist v. Store nord. Telegrafseks. g. Frdberg 15 Oct. m. Paula Berthelsen, D. af Grosserer.
- Castonier**, Hakon Hjalm. Alvild Decimus, Prlieut. i Fodf. g. Garn. K. 9 Oct. Ellen Ørum Jensen, D. af Grosserer.
- Christens**, Christ. Carl, Fuldmægtig i Statsanstalten f. Livsforsikring, † 3 Oct. f. 11 Nov. 1836.
- Henning, fh. Apotheker i Hjørring, † 15 Oct. f. 27 April 1821.
- Christensen**, Anette Christiane f. v. Bülöv, Bagerenke, † 15 Jan. Silkeborg.
- Astrid Martha Bodil, f. Paulsen, † 5 Mai, M: Overretssagf.
- Hans Severin, Læge, g. Frdberg 5 Sep. m. Elna Emilie Henriques, D. af Justitsr., Fattiginspekt.
- Henr. Charl. Grosserer, g. 8 Jan. Slotskirken m. Clara Julie Salomonsen, D. af Fabrikeier.
- Jens Peter, Gaardeier i Brandstrup, g. Aarh. Frue K. 20 Sep. m. Caroline Aug. Quade, D. af Forp.
- Jul. Theod. Chorsanger, † 1 Jan. f. 26 Nov. 1819.
- Ottilia Soph. Cec. Provstedatter, † 16 Oct. Ollerup, f. 14 Sep. 1799.
- Peter Jørg. Ferd. Toldass. g. Kjerteminde 16 Oct. m. Agnes Clara Martha Joh. Jørgensen, D. af Kjøbm.
- Soph. Vilh. Cand. pharm. g. Vorup 23 Dec. m. Carol. Elisab. Henningsen, D. af Gjæstgiver.
- Vald. Christen Døllerup, Cand. jur. g. Taarbæk 17 Oct. m. Camilla Louise Henr. Barnekow, D. af Ritmester.
- Christgau**, Heinr. Georg Gottfr. Guldsmid, g. Slotskirken 29 Dec. m. Svanhvide Mansfeld-Büllner, D. af Generalconsul, Fabrikant.
- Christiansen**, Heinr. Theod. Consul, † 11 Jan. Libau.
- Knud Theod. Cand. jur. Herredsfuldm. i Mariager g. Aarh. Domk. 9 Juni m. Ellen Margr. Bergmann, D. af Consul.
- Mette Marie f. Terp, † 17 April, Elsted, M: Præst.
- Christmas-Dirckinck-Holmfeld**, Edward, Prlieut. i Artill. g. Hellebæk 1 Aug. m. Karen Eleonora Bruns, D. af Jægermester.
- Christoffersen**, Christ. Fred. Ludv. Assistent i Postrevisionen, g. Lyngby 30 April m. Musiklærerinde Vilh. Fred. Heinelein, D. af Murer.
- Christoffersen**, Alex. Thorv. Generalconsul, † 4 Dec. Montivideo.
- Clausen**, Carl Fred. Christ. Grosserer, g. Frue K. 20 Nov. m. Emma Fred. Louise Aug. Most, D. af Fotograf.
- Claus Joh. Grosserer, † 20 Juni, f. 24 April 1841.
- Einar, Capt. og Marinedirektør, † 1 Feb. Boma i Congo.
- Fried. Otto, fh. Collaborator i Pløen, Consistorialraad, † 9 Dec. Brügge, f. 1 Juli 1823.
- Laurine Cath. f. Bønnelykke, † 15 Aug.
- Ludv. Erik Christoph. Telegrafist, † 30 April, Aalborg, f. 25 Feb. 1828.
- Cockrane**, Alex. see de Mylius.
- Cohen**, Jul. Wulff, Pianoforte-handl. † 28 Feb.
- Cohn**, Holger Moritz, Fabrik. † 18 Oct.
- Collet**, Holg. Peter Har. Kammerjunker, g. Frue K. 4 Nov. m. Polly Fred. Lillie Hegermann-Lindencrone, D. af Oberst, Kammerherre.
- Comistabill**, Franc. Lagertha Lucie, see Jensen.
- Corvinus**, Ida Emilie, † 26 Nov.
- la Cour**, Henri Dieudonné, Bankfuldmægtig i Hamborg, g. Fredriks K. 10 Oct. m. Anita Jespersen, D. af Grosserer.
- Olga Marg. g. m. Krohn.
- Poul Barfod, Forpagter, g. Vartov 4

- Sep. m. Gudrun Ostenfeld Barfod, D. af Dr. med.
- Crone**, Charlotte Marie Nielsine, g. m. Müller.
- Elisab. Justine f. Søltoft, E. e. Ritmester, † 11 Feb. Horsens.
- Frederik, Assist. † 8 Oct. St. Hans Hosp. f. 8 Juli 1856.
- Vilh. Conr. Ritmester, † 22 Oct. f. 15 Marts 1830.
- Vilh. Hendrine see Bülow.
- Dahl**, Allan Aly Henr. Ritmester, † 11 Aug. f. 30 Sep. 1826.
- Harald Bendt, Prieut. af Drag. † 12 April, f. 23 Marts 1832.
- Jens Christ. Aug. Købmand i Haurslev g. Roesk. 28 Oct. m. Dor. Christiane Louise Maage.
- Marie Soph. Georgine see Hagemann.
- Vilh. Fred. Joh. Smith, Grosserer, g. St. Johs. K. 15 Sep. m. Julie Andrea Marie Wegener, D. af Proprietær.
- Dahlberg**, Anna Soph. Emma g. m. Forchhammer.
- Dahlerup**, Hans, Herredsfoged i Leire Herred, † 6 Sep. Roeskilde.
- Dahlmann**, Vilh. Helene Christine † 27 Marts, 81 Aar.
- Dam**, Holger, Cand. jur. Sagfører i Aalb. g. Stouby 28 April m. Signe Dor. Brammer, D. af Bankkasserer.
- Marcus Andreas, Præst (E. 801. 19), † 17 Mai, Thisted.
- Danneskjold-Samsøe**, Otto, Greve, Hofjægermester, Prieut. † 22 Dec. Assendrup, f. 22 Juli 1841.
- Dantzler**, Ane f. Mossin, Vangede Asyl, † 1 Jan.
- Davidson**, Axel Abraham, Grosserer, † 1 Dec.
- Gunder Nic. Ingeniør, g. Frelsers K. 20 Juni m. Laura Hansine Torkildsdatter, D. af Gaardbruger.
- Davidsohn**, Jul. Moses, Grosserer, † 6 Aug. f. 6 Sep. 1835.
- Dejn**, Caroline Vilh. Dor. † 19 Aug. 92 Aar.
- Degner**, Frits, Strandcontrol. g. Frelsers K. 24 Juni m. Olivia Margr. Kelter-Wesenberg, D. af Forvalter.
- Deholm**, Hans Bentzen Napoleon, Cand. polyt. g. Aarh. Domk. 14 Jan. m. Christence Christensen, D. af Proprietær.
- Delohmann**, Joh. Christine, † 3 Oct Søllerød.
- Kirst. Elisab. f. Ingwersen, † 7 Nov. f. 1 Juli 1844, M: fh. Landmand.
- Delcomyn**, Charl. Fred. f. Taagerup. E. e. Bøsemager, † 19 Juni.
- Fred. Købmand, † 4 Juni, London.
- Demas**, Anna Cathr. Jul. fh. Kammerfrue hos Enkedronn. † 10 Feb.
- v. Deurs**, Chr. Charl. Wilson, Konditor, Fredericia, g. Holmens K. 8 Juli m. Gyda Carol. Vilh. Lund, D. af Skrædder.
- Jørg. Chr. Theod. Konditor, † 10 Juli, Fredericia, f. 3 April 1835.
- Diderichsen**, Thorv. Jul. Stabsintend. † 26 Dec. f. 29 April 1835.
- Chr. Jul. Billedhugger, † 19 Dec. f. 8 Nov. 1823.
- Diroklnck-Holmfeld**, Fred. Rud. Edwin Maria, Baron, Commandør, Kmherre, † 10 Jan. f. 12 Juni 1802.
- Ditzel**, Thorv. Heinr. Byraadsmedlem, Handskefabr. g. Viborg Domk. 9 Feb. m. Christine Martine Winther, D. af Smedem.
- Dodt**, Franz Stibolt, Capt. i Fodf. g. Garn. K. 31 Oct. m. Nielsine Christine Neergaard, D. af Skipper.
- Dohn**, Peter Frants, Proprietær, g. Frdberg 27 Sep. m. Ellen Vilh. Louise Aug. Borchsenius, D. af Købmand.
- Dons**, Louise Dorothea, g. m. Hemmingsen.
- Dræskau**, Just Magn. Vilh. Justitsr. fh. Kasserer i Overformynd. † 30 Oct.
- Drejer**, Ane Marie (Arild-Drejer), f. Ørum, E. e. Læge, † 11 Dec. f. 13 April 1842.
- Dresler**, Marie Christiane see Andersen.
- Drewsen**, Christ. Papirfabrikant, † 2 Juni, Strandmøllen, f. 30 Aug. 1799.
- Dreyer**, Helena Cathrine f. Djørup, † 3 Sep.
- Drucker**, Sophie f. Henriques. † 15 Aug.
- Drøhse**, Fred. Vilh. Emil, Boghandler, † 25 Dec. Tønder, f. 17 Aug. 1820.
- Due**, Carol. Amalie see Molter.

- Dupont**, Ferd. Forretningsbestyrer, g. Slotskirken 25 Aug. m. Joh. Marie Schmidt, D. af Skibsfører.
- Duus**, Andr. Vinhandler, † 18 Juni, Aalborg, f. 14 April 1837.
- Duusgaard**, Mads Christ. Nielsen, Købm. † 8 Juni, Ringkjøb. f. 6 Oct. 1837.
- Dyrhauge**, Emma Henr. Math. g. m. Friis.
- Dyring**, Thorv. Vald. Kjøbm. † 2 Nov. Tellangata.
- Døcker**, Jul. Marie, † 19 Juli.
- Ebstrup**, Andr. Margr. Emilie, † 25 Jan. f. 16 Aug. 1815.
— Henning Soph. Cand. jur. g. Frue K. 25 Sep. m. Sophie Magd. Johansen, D. af Metaldreier.
- Eckermann**, Jul. Soph. Elisabeth. † 5 Nov. Rosendal, f. 15 Dec. 1820.
- Eckert**, Anna Marie Leon. see Mortensen.
- Edelberg**, Lorentz Leon. Ritmester, † 19 Jan. Sølvisborg, f. 5 Oct. 1814.
- Edlefsen**, Fred. Mart. Luther Ludw. Past. emer. † 4 Aug. Eutin, f. 31 Oct. 1817.
- Egeløv**, Axel Henr. Sognepræst til Strandby og Farsø, g. Frdberg 18 Aug. m. Benthe Marie Magdalene Andresen, D. af Prokurist.
- Eggers**, Cec. Elisabeth. f. Ahrenhold, † 19 Juni, Ordrup.
- Ehlern**, Carol. Christiane f. Schiellerup, † 27 Jan. M: Boghølder.
- Ehlert**, Niels Ernst Emil, Boghandler, Aalborg, g. Frue K. 2 Mai m. Agnes Ida Vilh. Ehlert, D. af Pianofortefabr.
- Ehnhus**, Harald Theod., Eier af Haraldslund, † 30 Juni.
— Karen see Hecht-Pedersen.
- Eichler**, Anna Helene g. m. Lehde Balb. Jensen.
- Eigler**, Marie f. Schönberg, † 16 Juni, Maribo.
- Eilenberger**, Aug. Vilh. f. Larsen, † 26 Dec. M: Bagerm.
- Ekegrøn**, Henr. Rob. Uhrmager i Genf, † 7 Nov.
- Ekmann**, Marie Christine Lovise see Bentzen.
- Elberg**, Caroline Henr. Nic. see Just.
- Elberling**, Heinr. Theod. fh. Rodemester. † 10 Juni, f. 9 Juni 1808.
- Eller**, Augusta, g. m. Steph. Tetens Tram.
- Ellermann**, Gerhard Peter Brammer, Grosserer, g. Matth. K. 20 Marts m. Anna Emilie Mathilde Boch, D. af Kjøbmand.
— Ingeb. Elisabeth. Ovidia, g. m. Smith.
- Ellingsen**, Johs. Frants Fred. Handelsreisende, † 24 Jan.
- Elmqvist**, Joh. Rebekka f. Jensen, E. e. Præst (E. 1133.15) † 18 Marts, Aarhus.
- Elster**, Theod. Fred. Capt. i Fodf. g. 22 Dec. m. Joh. Albertine Alexandra Petersen, D. af Værtshusholder.
- Endorph**, Sophie Fred. † 21 Mai.
- Engberg**, Peter Chr. fh. Eier af Ruhedalsgaard, † 26 Nov. f. 8 April 1820.
- Engel**, Dorteia Marie Fred. Thora see Bonnelycke.
— Helga Ragnhild f. Schythe, † 22 Mai, f. 26 Nov. 1842, M: Kontorchef.
- Engleoch**, Laura Elisabeth. see Hanssen.
- Englund**, Oscar Vict. Eman. Grosserer, g. Frue K. 26 Dec. m. Marie Elise Caroline Jørgensen, D. af Skomagere.
- Engsig**, Vilh. Proprietær, Bakkegaard, g. Skjelskør 14 Oct. m. Vilh. Caroline Møller, D. af Snedkerm.
- Erhardi**, Caroline Dorth, g. m. Weng.
- Erichsen**, Carl Emil, fh. Bødkerm. Lieutn. i Brandcorpset, † 22 Sep. 80 Aar.
— Heinr. Chr. Intendant, g. Jac. K. 1 Mai m. Emilie Christiane Jac. Flindt, D. af Snedker.
- Ernst**, Anna Alphamine Ottilie, † 24 Dec.
- Erslev**, Chopin, † 23 Juli, Jønkøping.
- Eskesen**, Christen Niels, Exam. jur. Fuldm. g. Frdberg 28 April m. Kirst. Marie Andersen, D. af Gaardmand.
- Esshington**, Hedv. Ant. Laurence see Mackeprang.
- Estrup**, Cathr. Ivare Hectorine see Hansen.
— Regitze Charl. Conr. Arminia f. Baronesse Holsten-Charisius, † 20 Mai. Bregentved, f. 31 Aug. 1831.
- Ewertz**, Fred. Ludv. Schröder, Ingeniør, g. Garnisons K. 30 Oct. m. Olga Mordhorst f. Rennebarth, D. af Possementmager.
- Eyrich**, Theod. Emil Herm. Grosserer, g. Slotsk. 2 Dec. m. Engeline Alber-

- tine Lorentzen, E. e. Kapelmus. Johs. Chr. Vilh. Petersen.
- Faber**, Knud Harald, Director i Odense, g. Hjembæk 5 Aug. m. Gerda Lerche, D. af Skovrider.
- Rud. Friedr. Ferd. Dr. med. Stuttgart, g. Garnisons K. 19 Marts m. Joh. Margr. Christensen.
- Fabritius**, Axel, Læge, g. Garnisons K. 17 Sep. m. Bertha Olarda Ipsen, D. af Oberstlieut.
- Lars Fred. Ove, Driftsbestyrer, g. Garnisons K. 3 Juli m. Aug. Minna Esbensen, D. af Grosserer.
- Fahlberg**, Thorsten Bille, Lieut. fh. Fiskehandler, † 9 Nov. f. 15 Juni 1859.
- Fahrenholtz**, Peter Jul. Materialist, Cand. pharm. g. Kjerteminde 15 Feb. m. Soph. Winzella Adelheid Ousen Tornøe, D. af Kammerraad.
- Falbe**, Chr. Fred. Kammerherre, Captain, fh. Gesandt, † 27 Mai Lutton Hoo, f. 15 Sep. 1828.
- Falck**, Caroline Vilh. f. Rassow, E. e. Artillcapt. † 12 Jan. f. 28 Nov. 1818.
- Falkenstjerne**, Fred. Ferd. Præst (E. p. 670), † 18 Dec. Hornslet.
- Falkmann**, Axel, Grosserer, g. Frdberg 1 April m. Ernesta Husmann, D. af Vinhandler.
- Børge Nic. Læge, g. Matth. K. 21 Aug. m. Julie Møller, D. af Vinhandler.
- de Falsen**, Marie Dor. f. Lorck, E. e. Prlieut. † 12 Dec.
- Farrer**, Meta f. Farrer, † 31 Aug. f. 3 Feb. 1867, M: Artill.-Capt.
- Fasting**, Anna Cathr. † 5 Oct. Roesk.
- Fechtenburg**, Anna Joh. g. m. Bache.
- Fedderson**, Maria Louise, † 16 Feb.
- Fehrn**, Heinr. Nic. Didr. Stationsforst. † 9 Feb. Løsning.
- Feight**, Eva Elisab. see Bardrum.
- Fellberg**, Carl Adolph, Fabrikant, Cand. polyt. † 8 Jan. f. 20 Aug. 1810.
- Cec. Margr. see Gottlieb.
- Feldmann**, Jac. Vibeke Laurentzia, Enke, † 23 Nov. 72 Aar.
- Fencker**, Cathr. Emilie Elisab. g. m. Regnar Stephensen.
- Fenger**, Anna Vilhel. Eleonore see Olrik.
- Ferslev**, Hedevig Math. † 24 Marts. f. 1 Marts 1813.
- Fibiger**, Jac. Amalie, † 29 Marts, f. 22 Jan. 1819.
- Flich**, Anna Cec. g. m. Carl Johs. Bruun.
- Helge Har. Benj. Lærer, † 19 Oct. St. Rørbæk, f. 11 Sept. 1845.
- Vald. Organist, Skje!skør, † 3 Marts.
- Fiedler**, Ingeb. Marie g. m. Kretz.
- Fife**, John James Talbot, Hof-Vognfabrikant, † 30 Marts.
- Filtensborg**, Fred. see Glistrup.
- Flind**, Jul. Conr. Laur. Ratken, Forstcandidat, g. Citadellets K. 25 Juni m. Berthe Joh. Hüttemeier, D. af Jernstøber.
- Ludv. Fred. Præst (E. 372. 12) † 12 Juni, Hjarup.
- Flisen**, Oluf Thom. Emil, Etatsr. fh. Stiftsforv. † 9 Feb. Vallø, f. 22 Marts 1825.
- Fischer**, Christ. Cand. juris, Amtsfuldmægtig † 6 Feb. f. 4 Juni 1857.
- Jac. Dor. f. Hammer, E. e. Exam. jur. † 24 Juni, 87 Aar.
- Niels Christian, Grosserer, g. Frue K. 31 Jan. m. Cordelia Nielsen, D. af Mølleforpagter.
- Fjeldsøe**, Osc. Soph. Vilh. Bogtrykker, † 28 Sep.
- Flach**, Peter Vilh. Garvermester, Aarhus, g. Trinit. K. 25 Aug. m. Olga Mattisen, D. af Kjøbmand.
- Fledelius**, Jens Chr. Skolebestyrer, g. Søllerød K. 26 Mai m. Emma Petrea Møller.
- Fleischer**, Hans Herm. Astrup, Cand. jur. Herredsfuldm. g. Frue K. 23 Aug. m. Mariane Elisab. Bigum, D. af Handelsmand.
- Filndt**, Emilie Christiane Jac. g. m. Erichsen.
- Sigv. Christiane, fh. Lærerinde, † 22 Oct. Sygehjemmet, f. 17 Marts 1821.
- Florentzen**, Caroline Amalie f. Wilchens, E. e. Overdyrlæge, † 18 Marts.
- Fock**, Ane Katr. Sev. f. Daue, E. e. Toldcontr. † 11 Juni, f. 18 Aug. 1812.
- Fog**, Bruun Juul, Biskop, Dr. theol. & phil. (E. p. 15), † 22 Feb.
- Joh. Peter Aug. Cand. theol. Vice-inspectør (E. p. 670), † 25 Nov.

- Fog**, Louise Manna Dor. g. m. Gad.
- Fonnesbech**, Kirst. Emilie. † 12 Oct. 83 Aar.
- Forbæch**, John, Grosserer, † 24 Jan.
- Forchhammer**, Thomas Christopher Vilh. Bogholder, Cand. phil. g. Matth. K. 11 Nov. m. Anna Soph. Emma Dahlberg, D. af Underbogh.
- Fratz**, Louise Christine f. Lyngbye, † 13 Sep. M: Assist.
- Frøderiksen**, Fred. Christ. Toldass. † 26 Marts, Jels Bastrup, f. 25. Dec. 1825.
- Fredstrup**, Aurora Olympia Rosalinde, see Worre.
- Frøhse**, Fritz Heinr. Vilh. Arkitekt, g. Holmens K. 26 Aug. m. Emma Amalie Marie Nielsen, D. af Bundtmager.
- Friderichsen**, Hans Chr., Stud. theol. † 10 Aug.
- Fridericia**, Emma Amalie Hansine Henr. Andrea f. Siensen † 21 Sep. M: Dr. phil.
- Frlø**, Chr. Peter Fred. Toldass. g. Nykbg. F. 21 Nov. m. Emma Henr. Math. Dyrhauge.
- Fred. Chr. Otto, Skriver i Magistraten, † 19 Jan. f. 4 Marts 1835.
- Fred. Ludv. Landinspektør, g. Vartov, 15 April m. Rigmor Hein, D. af Direct.
- Knud Arild, Grosserer, † 19 Feb.
- Frijs**, Christian Emil Krag-Juel-Vind til Frijsenborg, Lehnsgreve, † 12 Oct. Boller, f. 8 Dec. 1817.
- Frisch**, Aage Viggo, Skolebestyrer, Cand. mag. † 11 Jan. Lyngby.
- Math. Christ. Slagtermester, † 5 Oct. f. 2 Marts 1815.
- Fritsøe**, Thorv. Theodor, Prliet. i Flaaden, g. Holm. K. 12 Nov. m. Anna Christine Schierbeck, D. af Bogholder.
- From**, Joh. Abrah. Skibscapt. † 20 Juli, 76 Aar.
- Johanne Math. g. m. Saxild.
- Frydenlund**, Eduard Ferd. fh. Forv. v. Gasv. † 14 Jan.
- Frønkøel**, Lisette Isabella, † 6 Juni.
- Funch**, Joh. Joseph, Stud. polyt. g. Randers 31 Marts m. Mariane Sundby, D. af Skibstømrer.
- Fussing**, Andr. Kerrn, Arkitekt, g. Jac. K. 20 Mai m. Gudrun Hinrichsen, D. af Handelsingartner.
- Futtrup**, Johanne, † 14 Sep.
- Fønss**, Ellen Basse, g. m. Bille-Brahe-Selby.
- Gaarn**, Anna Elisab. Enke, † 28 Sep.
- Gad**, Holger, Trafikassistent. g. 8 Sep. Viborg Søndre S. m. Louise Manna Dor. Fog, D. af Uhrmager.
- Karen Clausen, g. m. Petri.
- Louise Magd. f. Bisted, Præsteenke (E. 220.12), † 5 Dec.
- Ludv. Holck, Grosserer, † 15 Juli.
- Marie Gamèl g. m. Emil Paulli.
- Theod. Nonus, fh. Præst i Estvad, † 23 Marts, Aarhus.
- Galberg**, Vilh. Bol. see Johansen.
- Galle**, Christiane see Reusch.
- Gamborg**, Imm. Vilh. Assistent. g. Matth. K. 25 Feb. m. Bertha Christence Møller, D. af Kobbertrykker.
- Gamst**, Dagmar f. Frøberg, † 3 Dec. M: Maskinm.
- Gandrup**, Christ. Michael, Grosserer, † 19 Aug. f. 5 Oct. 1834.
- Gantzel**, Charles Thorv. Paludan, Læge, g. Math. K. 24 Oct. m. Eline Marie Jørgensen, D. af Kjøbmand.
- Garde**, Cathinca Petr. † 26 April, f. 8 Nov. 1815.
- Giern**, Joh. Francisc. Gottlieb Schønheyder, Sagfører, † 1 Mai, f. 7 Juli 1837.
- Gigas**, Vilh. Thom. Grosserer, † 21 Aug.
- Ginderup**, Carl, Kammerraad, Restauratør, † 4 Marts.
- Gjellerup**, Karen, g. m. Bielefeldt.
- Marthe Kirst. Erasm. see Høffding.
- Gjelstrup**, Soph. Marie f. Nyborg, † 1 Juli, M: Skræder, Prliet.
- Gjertøff**, Gust. Klem, Skibsfører i Kragerø, g. Nykbg. F. 27 Nov. m. Ingeb. Kirst. Bernth.
- Gjerulff**, Anna, g. m. Repsdorph.
- Gjessing**, Gunnar, Sekretær paa Bregtentved, g. Holmens K. 22 Mai m. Cathinca Olivia Permin, D. af Manufakturhandler.
- Glad**, Emilie Marie Christine f. Borells, † 20 Nov. M: Fabrikant.
- Glahn**, Paul Egede, General, † 6 Feb.

- Gllstrup**, Fred. f. Filtenborg, † 31 Aug.
- Goldschmidt**, Caroline Marie f. Hansen, E. e. Skibsmægler, † 12 Mai.
- Good**, Gustave, reformert Præst, † 5 Dec. la Rochelle.
- Gottfredsen**, Niels Bernh. Præst i Andst, g. Ringkjøbing 29 Dec. m. Anna Maria Gravesen, D. af Tandlæge.
- Gottlieb**, Cec. Margr. f. Feilberg † 5 Feb. f. 22 Mai 1837.
- Jacob Herm. Viggo, Grosserer, g. Frdberg 5 Mai m. Ida Jørgine Jørgensen, D. af Bager.
- Joh. Oluf, Tandlæge, g. Frdberg 5 Mai m. Ane Houmann, Adoptivd. af Gaardeier.
- Gottschalk**, Georg, Isenkræmmer, g. Jac. K. 17 Mai m. Vilh. Andrine Alexandra Sillo, D. af Kjøbmand.
- Graae**, Gummine Christine see Simonsen.
- Gram**, Anna, g. m. Strandberg.
- Fred. Marius, Læderhandler, † 11 Nov.
- Jul. Marie Louise see Meinichen.
- Jørg. Pedersen, Dr. phil. Direktør. g. Frdberg 15 Mai m. Emma Berg Hansen, D. af Gjæstgiver.
- Grammelstorff**, Edv. Ove, Vinhandler, g. Frue K. 18 Sep. m. Emilie Marie Brandt, D. af Commis.
- Grandjean**, Joh. Marie Rose f. Schebel, E. e. Fabrikant, † 11 Aug. f. 16 April 1828
- Grauballe**, Peder Sørensen, Academi- betjent, † 29 Feb. f. 30 Marts 1822.
- Grave**, Thor Otto Nic. Porcellænsandler, † 6 Nov.
- Gravenhorst**, Jørg. Fred. Jul. Fabrikant, Odense, g. Jac. K. 1 Aug. m. Jensine Marie Bisgaard, D. af Kjøbmand.
- Graversen**, Gravers, Cand. jur. Ringsted. g. Math. K. 1 Mai m. Hanne Christine Hansen, D. af Husmand.
- Grevenkop-Castenkjold**, Anette Caroline Fred. Stiftsdame, † 25 Nov. St. Fredrikslund.
- Gronemann**, Ludv. Vald. Bager, † 25 Jan.
- Grove**, Andr. Hjort, fh. Herredsfoged, † 3 Dec. Fredensborg.
- Grønbech**, Margr. Kirst. g. m. Brun.
- Grønlund**, Amalie f. Hegelund, † 12 Aug.
- Grønlund**, Jul. Aug. Oberst, † 5 Aug. f. 31 Jan. 1818.
- Grøthan**, Fred. Ant. Balduin, Inspector v. Landbohøiskolen, † 21 Mai, f. 11 Aug. 1827.
- Guldbrandson**, Johs. Norden, Skuespiller, g. Hørsholm 5 Juni m. Solodanserinde Valborg Bodil Emilie Jørgensen, D. af optisk Instrumentm.
- Guttermann**, Nathan, Commissionær, † 6 Oct.
- Gylding**, Jens Chr. Bagerm. † 17 April.
- Gynther**, Maren f. Jacobsen, E. e. Skibsfører, † 9 Marts.
- Gøtje**, Joh. Jørg. f. Wildt, E. e. Inspector, † 10 Oct. 83 Aar.
- Gotzsche**, Anna Margr. † 31 Aug. Svendborg.
- Laura Emilie, † 2 Oct. Slagelse Kloster.
- Haas**, Christ. Jul. Kjøbmand, † 24 Juni, Kolding, f. 14 Sep. 1834.
- Hafstrøm**, Carol. Bernh. f. Tørnstrøm, E. e. Viceconsul, † 19 Nov. Raarup.
- Hagedorn**, Marie Elisab. f. Sarauw, † 27 Aug. Sorø.
- Hagemann**, Marie Soph. Georgine, f. Dahl, Præsteenke, † 26 Jan. Gjelsted.
- Hagemelster**, Jørg. Georg Jul. Tømmermester, g. St. Jac. K. 29 Feb. m. Joh. Jac. Thorsen, D. af Landinspector.
- Marie Margr. f. Wigardt, † 29 Marts, M: Bagerm.
- Hagerup**, Fred. Soph. Maria † 23 Dec. f. 26 Feb. 1818.
- Carl Rich. Eduard, Pensionist, † 26 Nov.
- Hahn**, Ferd. Carl Aug. Fabrikant, g. Frdberg 23 Mai m. Vilh. Joh. Sophia Kiersing, D. af Forp.
- Frantz Jul. Spendrup, Malermester, † 11 Aug.
- Halberg**, Helge Alfr. Benedictus, Kontorassistent, g. Trinit. K. 1 Juli m. Anna Soph. Amalie Olsen, D. af Dyrslæge.
- Hall**, Amalie f. Grønbech, E. e. Tømmershändler, † 26 Aug.
- Christ. Emil, Cand. phil. Lieut. Fyrassist, † 18 Dec. f. 26 Mai 1823.
- Hallager**, Juliette Vilh. Charl. f. Svend-

- sen, E. e. Graver, † 25 Mai, f. 21 Marts 1820.
- Samuel Jac. Nic. Graver, † 10 Dec. f. 30 April 1822.
- Hals**, Christine Marie f. Utesch † 23 Feb. Veile, M: pens. Toldkontr.
- Hammer**, Jac. Dort, see Fischer.
- Hammerich**, Andr. Ernst. Blomsterhandler, † 3 Sep.
- Hammershøj**, Peter Vilh. Prlieut. i Fodf. g. Garn. K. 14 Dec. m. Fanny Hulda Joh. Vilh. Klæbel, D. af Malerm.
- Hamburger**, Christine Fred. f. Mathies- sen, † 22 Juni, M: Præst (E.544.12). — Jul. Kathr. Marie see Bruhn.
- Hansen**, Anna Maria Carine f. Tauson, † 12 Mai, f. 13 Dec. 1839, M: Dr. — Bolette Helene f. Holm, Præsteenke (E. 331.12), † 9 Dec. Lyngby. — Carl Martin, Læge, g. Frue K. 16 Oct. m. Anna Elisab. Jacobæus, D. af Forpagter. — Cathr. Ivare Hectorine f. Estrup, † 21 Juli, f. 16 April 1818, M: fh. Kjøbm. i Kolding. — Christian Gotfr. Directør, g. Aarh. Domk. 2 Oct. m. Annette Stephane Rozzi, D. af Conditor. — Fred. Ludv. Grosserer, Capt. † 7 Jan. — Fred. Ovidius, Capelmus. † 19 Oct. — Hans, fh. Landsthingsmand, Gaard- eier, † 21 Marts, Bryde, 95 Aar. — Hans Christ. Dr. phil. Docent, Chris- tiania, g. Vartov 16 Juli m. Hen- riette Borch, D. af Herredsfoged. — Hans Jørgen, Provst (E.304.25), † 16 Mai. — Henr. Joh. Magd. f. Pætges, Enke, † 14 Juni, f. 25 Feb. 1842. — Japetus Emil. Albr. Prlieut. Instru- mentmager, † 5 Jan. f. 19 Nov. 1826. — Johs. Hansenius Soph. Handelsbogh. † 28 Juni. — Jul. Theod. Phil., Exam. polyt. Mur- mester, g. Garnisons K. 16 Oct. m. Anna Marg. Jensen Troidahl, D. af Com- missionær. — Niels Krarup, Sognepræst til Ø. Ny- kirke, g. Vinding 2 Jan. m. Cathr. Agathe Andersen, D. af Particulier. — Rasm. Nellemann, Particulier, g. Aarh.
- Frue K. 23 Feb. m. Soph. Mathia Mariane Nyeland, D. af Propr. — Theod. Begtrup, Dr. med. † 23 Dec.
- Hanssen**, Laura Elisab. f. English, † 30 Jan. M: Civiling.
- Harboe**, Christiane † 27 Oct. f. 7 Feb. 1817 og Søsteren Louise † 22 Feb. f. 13 Juni 1821. — Emil, Overretssagf. g. Stockholm 20 Dec. m. Holga Helena Børjeson, D. af Prof. Billedhugger. — Rasm. Dampmøller, † 2 Nov. Skjelskør.
- Harhoff**, Charl. Ida Aug. f. Carstensen, † 8 Juli, M: Oberstlieut.
- Harild-Hansen**, Carl Vald. Arkitekt, Aar- hus, g. Frue K. 24 April m. Elna Margr. Christine Hansen, D. af Malerm.
- Hartvigsen**, Hartv. Proprietær, g. St. Johs. K. 22 Sep. m. Joh. Christiane Kjølner, D. af Toldassistent.
- Hartvigson**, Rose f. Franck. † 18 Marts, 98 Aar.
- Haslund**, Beate Vilh. f. Bentzon, E. e. Malerm. † 23 Juni, 87 Aar.
- Hasselbalch**, Andr. Agerbek, Kjøbm. i Næstved, g. Nykg. F. 28 April m. Agnes Fred. Christiansen.
- Hasselberg**, Joh. Andr. Etatsraad, fh. Contorchef, † 3 Juni.
- Hassing**, Ellen Aug. f. Schoustrup, † 5 Jan. M: Læge. — Jens Peter, Murmester, † 17 Mai. — Mariane see Møller.
- Hasle**, William Aug. Bankassistent. † 23 Marts.
- Hastrup**, Adam Vilh. fh. Borgmester i Præstø, † 9 Sep. f. 28 Oct. 1829. — Therese Octavia, g. m. Christ. Becker.
- Hauch**, Fred. Elisab. Brun, f. Juul, E. e. Conferentsr. † 24 Marts, f. 11 Juni 1811.
- Hauschildt**, Fred. Mart. Dan. Bøsse- mager, † 14 Nov. Jena, f. 19 April 1858.
- Høbert**, Nic. Juliane f. Munch, Enke, † 11 Oct.
- Hecht-Pedersen**, Hans Ernst, Cand. jur. Sagfører, g. Odense St. Knuds K. 22 Mai m. Karen Ehnhaus, D. af Læge.
- Hedager**, Ib Thorv. Jul. Gartner, † 7 Jan. Storehedinge.
- Hedegaard**, Carl Peter Pedersen, Læge

- i Svendb. g. Aarh. Domk. 9 Sep. m.
Marie Caroline Roedsted, D. af Spor-
vognscond.
- Hedemann**, Erik Oscar Jul. Proprietær,
† 17 April, Østergaard, f. 1 April 1834.
- Heegaard**, Poul, Cand. mag. g. Gjentoft
31 Marts m. Joh. Magd. Johansen, D.
af Snedkerm.
- Hearing**, Peter Fred. Suhm, Contorist, †
25 Dec. 24 Aar.
- Hegedahl**, Ida, † 9 Feb. Longelse Præste-
gaard.
- Hegermann-Lindencrone**, Polly Fred.
Lillie, g. m. Collet.
- Heldo**, Carl Chr. Evald. Styrmand, g.
St. Johs. K. 16 Juli m. Sofie Aug.
Kempel, D. af Godsforvalter.
- v. d. Heldo**, Kirst. Marie, f. Olsen, E. e.
Bager, † 1 Marts.
- Heidenheim**, Adolph, Vexellerer, † 17
Sep. f. 21 Oct. 1828.
- Heldicke**, Andr. Christoffer, Capt. i Fodf.
g. Aarh. Domk. 11 Aug. m. Johanne
Christine Lund, D. af Murmester.
- Heilmann**, Lorentz Peter, Sognepræst,
Norderøerne, g. Frdberg 27 Feb. m.
Flora Rosalie Hermansen, D. af
Kunstmaler.
- Math. Vilh. Læge, Nykbg. Falster,
g. Gjentoft 21 Mai m. Thyra Schiøler,
D. af Vexelmægler.
- Heimann**, Ferd. Grosserer, † 16 Jan.
64 Aar.
- Hein**, Rigmor, g. m. Fred. Ludv. Friis.
- Heindorn**, Soph. Vilh. f. Stabell, E. e.
Bogbinder, † 8 Nov.
- Heinlein**, Vilhelmine Fred. g. m. Chri-
stoffersen.
- Heinricy**, Heinr. Ole Peter, Bager, † 24
Juni, f. 1 Mai 1844.
- Hellerie**, Nic. Ernst, Glarmester, †
28 Jan.
- Helmecke**, Anna Emilie see Madsen.
- Helper**, Marie Elisab. Vilh. see Arentsen.
— Vibeke Margr. Enke, † 19 Nov.
- Helsemann**, Marie Elisab. f. Honoré, †
28 Jan. Ebeltoft.
- Hemmingen**, Thycho Vilh. Capt. i Fodf.
g. Nyborg 14 Juli m. Louise Dor.
Dons, D. af Læge.
- Hempel**, Christian, Landmaaler, Exam.
jur. † 2 Sep. Assens, f. 16 Juni 1824.
— Christ. Landinsp. † 21 Juni Høistrup.
- Henne**, Hedevig Soph. see Rørbye.
- Henningen**, Hansine Henr. f. Petersen,
† 21 Nov. Odense, f. 14 Juni 1827,
M: Postmester.
- Henriques**, Elna Emilie g. m. Hans Sev.
Christensen.
- Hentzen**, Carl Joh. Vilh. Civilingeniør,
g. St. Pouls K. 3 Marts m. Alma
Marie Vilh. Therkelsen, D. af kgl.
Kusk.
- Herholdt**, Vilh. Dan. Conr. Nic. fh.
Postmester i Svendborg, † 4 Juli, f.
17 Dec. 1811.
- Hering**, Alfonc Georg Emil, Hattemager,
g. St. Johs. K. 28 Juni m. Julie Mar-
tine Franzine Joh. Sæmod, D. af
Skrædder.
- Hermann**, Paul Jäger, Arkitekt, Berlin,
g. Petri K. 8 Juli m. Ottilie Luise
Charl. Langheld fra Berlin.
- Hertel**, Jørg. Vald. Thorben, Justitsraad,
† 8 Jan. f. 13 Mai 1831.
- Hertz**, Sally Peter, Juvelerer, † 14 Nov.
- Heyerdaahl**, Chr. Jul. Halfdan, Grosserer,
† 19 Feb.
- Hildebrand**, Vilh. Forvalter, † 6 Nov.
- Hilligsøe**, Niels Chr. Aug. Grosserer, †
16 Dec.
- Hindsberg**, Math. Carol. f. Sundberg, †
1 Sep. M: Skriver.
- Hiort**, Cæsar Ludv. Kjøbmand, † 21
Marts, Hull.
- Hirsch**, Helene f. Michelsen, Enke, † 7
Nov. 80 Aar.
- Hjardemaal**, Olga Louise g. m. Bruun.
- Hjort**, Erhard Aug. Past. emer. (E. 797. 15),
† 7 Juni, Aarhus.
- Peter Mandrup Taxen, Lærer, † 26
Juli, Fredericia, f. 9 Jan. 1842.
- Hoch**, Susanne Margr. † 1 Juni.
- Hoff**, Gerh. Tetens, Lærer, † 5 Oct.
Ordrup, f. 4 Aug. 1810.
- Hannibaline Cathr. f. Stockfleth, E. e.
Læge, † 5 Nov. f. 14 Nov. 1808.
- Hoffgaard**, Emilie Dor. Fred. f. Lassen,
E. e. Tobaksfabr. † 9 Marts, Kolding.
— Erik Peter, Sparekassedirectør, †
9 Jan. Svendborg, f. 28 Nov. 1828.

- Hoffmann**, Carl Ludv. Maskinm. † 29 Marts, Buenos Ayres.
— Ludv. Malermester, † 29 Oct. 32 Aar.
- Hoffmeyer**, Karen Emilie f. Olsen, E. e. Kjøbmand, † 29 Jan.
- Holbech**, Henr. Gothelf, Corsetfabr. † 28 Feb. f. 2 Aug. 1830.
- Holbøll**, Olaf Har. Arkitekt, g. Frederiks K. 21 Feb. m. Sigrid Poulsen, D. af Høiesteretsass.
- Holck**, Ida Aug. Comtesse see Schulin.
- Hollmann**, Vilh. Kjøbmand, † 2 Jan. Hillerød.
- Holm**, Carl Aage, Grosserer, g. Garnisons K. 17 Sep. m. Estella Blom, D. af Oberst.
— Georgine Franc. Joachimine, f. Knipschildt, † 6 Feb. Hatting, M: Præst (E.331.13).
- Holmblad**, Andr. Jul. Laur. Generalconsul, † 17 Juni, f. 28 Oct. 1852.
- Holme**, Hans Vald. Læge, g. Garnisons K. 7 Mai m. Hedevig Sthyr, D. af Grosserer.
- Holmgreen**, Magn. Mich. Andersen. Kjøbmand, † 31 Mai, f. 26 Juni 1831.
- Holst**, Elis. Soph. Christiane see Vadum.
— Henr. f. Rønnenkamp, † 30 Jan. Kolding.
— Vilh. Jul. Hattemager, † 16 April.
- Holsten-Charlsius**, Regitze Charl. Conr. Arminie see Estrup.
- v. Holstein**, Carl Conr. Christoffer, fh. Eier af Knudslund, † 19 Feb. f. 22 Dec. 1816.
— Casp. Christ. Fred. Major, † 10 Juli, f. 9 April 1805.
— Nathalie Amanda, Klosterfrøken, † 30 Mai, Slesvig, f. 16 Dec. 1814.
- Holsøe**, Camillo Vilh. Malerm. g. Frue K. 21 Feb. m. Clara Joh. Math. Willemoes Klepsch, D. af Apotheker, Tandlæge.
- Honoré**, Math. Vilh. fh. Lieut. Fabrikant, † 29 Feb. Leipzig, f. 24 Mai 1836.
— Marie Elisab. see Helsemann.
- Honum**, Troels Vilh. Stiftslandinspector, † 30 Jan. Aarh., f. 20 Juni 1819; Hustruen Anne Christiane Laurentze, f. Braag † 6 Nov., f. 23 Mai 1823.
- Hornsyld**, Henrikke Balth. see Schultz.
- Hosklær**, Ditl. Carl, Præst (E.477.32), † 29 Sep.
- Howard**, Jane Elisab. see Wilster.
- Hovgaard**, George Will. Prlieut. i Flaaden, g. Frue K. 19 Sep. m. Marie Ludolphine Elisab. Nielsen, D. af Oberstlieut.
- Hurtigkarl**, Peter Carl Theod. Barber, † 27 Nov.
- Husmann**, Ernesto, g. m. Axel Falkmann. — Henriette see Ryder.
— Joh. Mart. Bager, † 8 Aug. Hillerød.
- Huth**, Paul Emil, reform. Præst, † 8 Oct. Bois le Duc, f. 21 Juni 1871.
- Hvass**, Helene, g. m. Scheiby.
- Hvld**, Ada Elisab. g. m. Krüger.
- Hvidberg**, Edv. Emil, Cand. pharm. g. Frue K. 23 Aug. m. Mette Christine Nielsine Hansen, D. af Klodsemager.
- Hwild**, Emilie, Priorinde, Vemmetofte, † 13 Feb.
- Hyllested**, Jens Laasby Rottbøll, † 26 Sep. Virum, f. 18 Aug. 1826.
- Hüttemeler**, Birthe Joh. g. m. Find.
- Høeg**, Harald Christ. Marius, Landbrugscand. g. Math. K. 23 Jan. m. Sophie Magd. Albertsen, f. Ørum, D. af Overlærer.
— Soph. Fred. † 24 Jan. Helsinge.
— Sophie Mathilde f. Hurup, † 9 Sep. M: Skibsfører.
- Høffding**, Marthe Kirst. Erasm. f. Gjellerup, E. e. Grosserer, Oberst, † 11 Nov. f. 22 Jan. 1813.
- Høgebro**, Ejnar, Forstcandidat, Skovrider, g. Holmens K. 16 Mai m. Elna Maria Dahl, D. af Uhrmager.
- Høhling**, Lov. Aug. see Borchsenius.
- Høngaard**, Marie Sophie see Appel.
- Hørup**, Ellen Gunhilde, g. m. Vilh. Henr. Nielsen.
- Høst**, Emma Helene Claud. see Beyer.
- Høybye**, Charl. Amalie see Allerup.
- Høyer**, Annette Natalie, † 6 Aug. 72 Aar.
- Idøl**, Harald Vald. Anton, Kjøbmand, † 28 Juni.
- Ingerslev**, Hans Peter. Minister f. offentl. Arbeider, † 21 April, f. 3 Mai 1831.
- Ingworsen**, Fred. Georgine f. Schandorff, Enke, † 5 Juli.
- Irgens-Borgh**, Alfr. Andreas Holsten,

- Kmrjunker, Capt., Cand. jur. 21 Mai, f. 12 Feb. 1820.
- Irminger**, Agnete Marie f. Kaalund, E. e. Kmhr. Oberst, † 5 Marts, f. 13 Sep. 1815.
- Isager**, Jens Chr. Fiskehandler † 5 Juli, Frdhavn.
- Israelsen**, Jul. Wulff, Bankdirect. 24 Juni.
- Iversen**, Eli f. Stallknecht, E. e. Læge, † 10 Jan. Horsens.
- Fred. Joh. Peter, Pedel v. chir. Academ. † 15 April.
- Jacobi**, John Hippolyt, Cand. pharm. † 26 Dec.
- Jacobs**, Axel Vald. Ernst, Grosserer, † 29 Oct.
- Jacobsen**, Fred. Christ. Organist i Saxkbg. g. Nykbg. F. 31 Marts m. Anna Marie Christensen.
- Will. Chr. Cand. theol. † 15 Jan. f. 29 Aug. 1832.
- Jacoby**, Emil Levin, Procurator, † 30 Jan.
- Meyer Jac. Controlrevisor v. Statsbanerne, † 9 Mai.
- Jacobæus**, Anna Elisab. g. m. Hansen.
- Janson**, Niels Peter, Herredsfoged, † 28 Mai, Vestervig, f. 27 Oct. 1819.
- Jelstrup**, Edmund, Grosserer, † 2 Oct. 55 Aar.
- Jensen**, Alvida Rosalia Fred. f. Walter, E. e. Lærer, † 30 April, Lumbsaas, f. 9 Mai 1849.
- Axel Richard, Læge i Maribo, g. Frdberg 26 Mai m. Elisab. Marie Berg, D. af Manufakturh.
- Carl Christ. Assist. i Kbhvn. g. Viborg Domk. 29 Dec. m. Ingeborg Holm Nyeland, D. af Herredsfuldm.
- Franc. Lagertha Lucie f. Comistabili, E. e. Seminarieforst. Etatsr. † 24 Marts, f. 29 Aug. 1809.
- Hans Christ. Fred. Prieut. London, g. Matth. K. 5 Mai m. Gudrun Houmann.
- Jens Chr. Cand. phil. g. St. Johs. K. 20 Marts m. Anna Margr. Møller, D. af Møller.
- Johs. fh. Assist. i slesv. Minist. † 8 Juni, f. 2 Dec. 1820.
- Johs. Otto, Prieut. g. Garnisons K. 10 April m. Magna Bloch, D. af Grosserer.
- Lehde Balbinus Maskinfabr. i Esbjerg, g. Hjørring 16 Oct. m. Anna Helene Eichler, D. af Garver.
- Thom. Chr. Herredsfuldm. † 4 Nov. Veile, f. 31 Aug. 1840.
- Jeraldid**, Petra Christine, † 23 Jan. 59 Aar.
- Jespersen**, Christiane Margr. f. Sehested, † 26 April, f. 16 Sep. 1836, M: Exam. jur.
- Jesp. Joh. Chr. Bygningscond. g. Viborg Domk. 14 Aug. m. Camilla Worm. D. af Oberstlieut.
- Jessen**, Georg, Capt. i Kongostatens Flaade, g. Jac. K. 18 Juli m. Rigmor Holm, D. af Grosserer.
- Laur. Peter, Fabrik. i Rudkjøb. g. Aarh. Frue K. 29 Mai m. Anna Soph. Cathr. Joh. Marie Seedorff, D. af Kjøbm.
- Otto, fh. Distriktslæge, † 13 Dec. Brædstrup, f. 10 Nov. 1842.
- Peder, Chr. Læge, g. Frdberg 17 April m. Anna Kristine Soph. Larsen, D. af Kjøbmand.
- Jochumsen**, Peter Lauritz Mayntz, Ingeniør, g. Garnisons K. 29 Dec. m. Anna Margr. Caroline Olsen, D. af Grosserer.
- Johannsen**, Aug. Kjeldgaard, Maler, g. Aarh. Frue K. 7 Marts m. Emilie Viola Nellemann, D. af Handelsfuldm.
- Johansen**, Alb. Henr. Pohlmann, Bankassist. † 20 Juli.
- Georg Soph. Ferd. Cand. pharm. g. Jac. K. 2 Sep. m. Vilh. Fred. Brand, D. af Dampskibsfører.
- Joh. Christ. Bankassist. † 10 Aug. f. 28 Dec. 1856.
- Joh. Vilh. Kammerassessor, kgl. Vinkjælderskriver, † 27 Juni.
- Vilh. Bolette f. Galberg, E. e. Skibsf. † 5 Marts, f. 19 Oct. 1836.
- Johnson**, Joh. Palle, Fabrikeier, † 14 Jan. Skodsborg, 73 Aar.
- Juel**, Hed. Christine, † 3 Nov. Slagelse Kloster.
- Juel-Brockdorff**, Carl, Baron, Seclieut. i 2 Drag. Rgmt. † 20 Sep. Odense, f. 8 Juni 1875.
- Juhl**, Marie, E. e. Vinhandler, † 18 Nov. Flensb. 89 Aar.
- Julius**, Olivia, Aug. Camilla see Jørgensen.

- Jungersen**, Christian Mørk, Præst (E. 205.21), † 29 Nov. Ferslev.
- Just**, Caroline Henr. Nic. f. Elberg, E. e. Oberst, † 6 Oct.
- Juul**, Joh. Jac. Margr. Baronesse see Schleppegrell.
- Rudolph, Kasserer, † 5 Juni St. Croix.
- Juulmann**, Joh. Christ., fh. Godsforv. paa Braehemide, † 18 Sep.
- Jürgensen**, Charl. Carol. f. Korn, † 25 Aug. Kiel, E. e. Toldcontr. f. 17 Nov. 1820.
- Hans Nic. Dethlef, g. Jac. K. 2 Juni m. Ruth Clara Rosalie Hansen, D. af Hofmøbelfabrikant.
- Jens Peter Christensen, Oberstlieut. † 24 Marts, f. 15 Dec. 1837.
- Mathea Marie f. Sonne, E. e. Provst (E.928.21), † 29 Marts og hendes Datter Franciska, † 24 Marts.
- Jæger**, Math. Phil. Lærer, † 1 Juni, Mern, f. 4 Juni 1833.
- Johnke**, Ida Fylla f. Uttenreitter, Enke, † 10 Feb. f. 3 Juni 1805.
- Jønsson**, Sæmundur, Provst, Hraumgerdi, † 8 Nov. f. 15 Mai 1832.
- Jørck**, Louis Christ. Aug. Stationsforv. † 9 Dec. Knarreborg, f. 1 Nov. 1857.
- Jørgensen**, Chr. Alb. Cand. jur. Assist. i Universitetsqvæst. † 8 Dec.
- Jørg. Laur. Cand. jur. g. Odense St. Knuds K. 21 Juni m. Ingeb. Camilla Bøving, D. af Herredsfoged.
- Olivia Angelica Cam. f. Julius, E. e. Maskinm. i Flaaden, † 26 Nov. f. 23 Feb. 1833.
- Valborg Bodil Emilie, Solodanserinde, g. m. Gulbrandsen.
- Kaalund**, Agnete Marie see Irminger.
- Kaarsberg**, Anna Elise f. Platen-Hallermund, g. m. Mørch.
- Kabell**, Elisa Petrea, g. m. Mathiesen.
- Kalckar**, Levin Nathan, Faktor v. Berl. Tid. † 3 April.
- Kampmann**, Conr. Chr. Andr. Handelsfuldm. † 9 Dec. f. 4 Juni 1836.
- Elisab. f. Willemoës, E. e. Herredsfog. † 21 Sep. f. 22 Oct. 1815.
- Karstensen**, Povline Marie f. Lassen, † 12 Marts, M: Præst (E.965.20).
- Kauffmann**, Ludv. Chr. Ulr. Topp, Kjøbmand, g. Frue K. 18 Dec. m. Fanny Mathilde Cathr. Nielsen, D. af Blikkenslager.
- Kelding**, Bastian, Skræder. † 15 Nov. f. 20 Mai 1829.
- Keller**, Emil Charl. Thorv. Cand. jur. Forstander, † 5 Oct. f. 12 Aug. 1835.
- Kelter-Wesenberg**, Olivia Margr. g. m. Degner.
- Kempel**, Sofie Aug. g. m. Heide.
- Kern**, Fred. Emil, Murmester, Capt. † 14 Sep.
- Kesselhahn**, Emilie f. Schrack, † 19 Jan. M: Krigsass.
- Kiellerup**, Anna Kirst. Amalie m. Salicath, † 16 Marts, M: Overlærer.
- Harald, Boghandler i Kbhv. g. Sorø 4 Nov. m. Anne Margr. Bang, D. af Brygger.
- Niels Vinde, Godseier, g. Matth. K. 17 Dec. Ane Marie Johanne Sørensen, D. af Indsieder.
- Kiene**, Therese Agnese Henr. f. Kiene, E. e. Skovrider, † 6 Feb. Lübeck, f. 3 Jan. 1833.
- Kierbo**, Truels Fred. Kjøbmand, † 4 Juli, Helsingør, 82 Aar.
- Kierulff**, Sørine Jul. Ovene Henr. see v. Thun.
- Kiersing**, Vilh. Joh. Sophia g. m. Hahn.
- Killerich**, Jens Søren Vict. Skrædder, † 19 Aug.
- Nic. Faber, Gartner, † 15 Aug.
- Killegaard**, Jens Christ. Cand. theol. Klasselottericoll. 16 April, Skive.
- Klinch**, Georg, Capellan, Læsø, g. 6 Jan. S. Bjært m. Christiane Petrine Fred. Schoushoe, D. af Proprietær.
- Nic. Peter, Cand. pharm. Kjøbm. i Bogense, g. Saxkjøb. 12 Juni m. Elisab. Joh. Christiane Krag, D. af Kjøbmand.
- Kirketerp**, Nanna, g. m. Wolf.
- Kissmeyer**, Carl Olaf Heinr. fh. Distriktslæge, † 24 Jan. Aarhus.
- Kiær**, Inger Marie Christine f. Krarup, Enke, † 31 Aug. f. 15 Dec. 1832.
- Volmer Chr. Overretssagf. g. Ordrup 19 Juli m. Karen Henr. Aug. Petersen, D. af Kjøbmand.
- Kjelgaard**, Chr. Jensen Brix, Læge

- Løgstør, g. Frelsers K. 29 Sep. m. Cathr. Vilh. Oline Thaning, D. af Gaardeier.
- Kjeldsen**, Michael, fh. Eier af Ørndrup, † 25 Juni, Randers.
- Kjerulf**, Petrea see Neergaard.
- Kjerrumgaard**, Emil, chir. Instrumentmager, † 19 Aug.
- Henr. Bankfuldm. † 22 Jan.
- Kjær**, Carl, Grosserer, † 20 Marts, Ordrup.
- Thomas, Procurat. † 9 Jan. Randers.
- Kjærbye**, Joh. Henr. Ludv. fh. Urtekræm. Classelott. Collect. † 19 Jan.
- Kjærtinge**, Christiane g. m. Wehrmann.
- Kjærulff**, Henr. Andrea f. Falck, † 23 Feb. M: Grosserer.
- Kjørboe**, Helene g. m. Mohr.
- Kjølner**, Joh. Christiane g. m. Hartvigsen.
- Kjonig**, John Christoph. Skibssingeniør, g. Holmens K. 6 Feb. m. Kjersten Gudrun Rønning, D. af Lensmand.
- Kjørboe**, Helene g. m. Mohr.
- Klein**, Alb. Gust. Adolph, Jægermester, † 6 Dec., f. 23 April 1831.
- Edgar Joh. Andr. Prlieut. i Artill. g. Garnis. K. 7 April m. Kirstine Kræmer, D. af Dampskibsfører.
- Georg Vilh. Instrumentmager, † 14 Juni, f. 25 Sep. 1835.
- Ida f. Urban, † 16 Feb. Lyngby.
- Ida Hanne Eleon. f. Bang, E. e. Boghandler, † 1 Marts.
- Marg. Elna g. m. Møller.
- Peter, Provst (E. 292.15), † 19 Juni, Gudme.
- Klemp**, Aug. Christ. Blomsterhandler, † 3 Sep.
- Klentz**, Gottfr. Christ. Vilh. g. Matth. K. 21 Sep. m. Ane Kirst. Jørgensen, D. af Malerm.
- Klopsch**, Clara Joh. Math. Willemoës, g. m. Holsøe.
- Klitgaard**, Dorth. Marie, g. m. Bonfils.
- Klæbel**, Fanny Hulda Joh. Vilh. g. m. Hammershøj.
- Knoop**, Joh. Joach. Skræder, † 12 April.
- Knorr**, Annette Medea f. Krumhar, E. e. Ritmester, † 6 Nov.
- Knudsen**, Chr. Iversen, Particulier, † 1 Feb.
- Fred. Cand. phil. Lærer, g. Lyngby 1 Jan. m. Helene Vilh. Adelheid Aug. Møller, D. af Barber.
- Fred. Jesp. Grosserer, † 4 Feb.
- Hans Chr. Cand. jur. g. Jac. K. 23 Sep. m. Charl. Eline Soph. Høeg Warming, D. af Adjunkt.
- Marta Soph. Gerdromine f. Arntzen, E. e. Proprietær, † 7 Febr. Sygehjemmet, f. 8 Mai 1804.
- Knutzen**, Joh. Magn. Toldkontr. † 25 Marts, f. 13 Aug. 1818.
- Koch**, Edv. Ferd. Skræderm. † 27 Oct.
- Jens Sigv. Cand. jur. Assist. i Kbhvns Magistrat, g. Nakskov 14 Aug. m. Cand. phil. Julia Erasmie Kristiana Schjøtt, D. af Præst.
- Koefoed**, Andr. Mich. Fuldm. i Stat. Bureau, g. Rønne 4 April m. Inger Margr. Thorsen, D. af Kjøbmand.
- Carl Viggo, Isenkræmmer, † 3 Juli.
- Kofod**, Peder Kristian, Assist. i Finansmin. g. Frdberg 31 Marts m. Elise Christine Birkholm, D. af Skriver.
- Kongsted**, Aug. Jul. Helmud, Cand. pharm. g. Frdberg 2 Jan. m. Ellen Margr. Ballin, D. af Grosserer.
- Koppel**, Joh. Mariane, g. m. Ravn.
- Korck**, Olivia Marie Fred. † 6 Nov. 74 Aar.
- Kornerup**, Hans Peter, † 14 Feb. Roeskilde.
- Thorv. Otto, Cand. polit. Assist. i Generaldir. f. Postvæsenet, g. Slotsk. 18 Aug. m. Joh. Fred. Lund, D. af Prlieut.
- Korsholm**, Richard Kolbye, Grosserer, † 14 Oct.
- Krag**, Chr. Ernst, Præst (E.158.12) † 5 Nov. Dreslette.
- Elisab. Joh. Christiane, g. m. Kinch.
- Henr. Margr. Reinh. Elisab. f. v. Krogh, E. e. Etatsr. † 12 Oct.
- Kragelund**, Anna Margr. f. Borchsenius, † 19 Nov. M: Cand. jur.
- Kragh**, Bernh. Jac. Ernst, Gaardbestyrer, g. Holmens K. 1 Nov. m. Fred. Dor. Thorup.

- Joh. Eleon. f. Lund, † 28 Mai, Farsø, M: Præst (E.919.15).
- Otto, Kjøbm. † 24 Oct. Nakskov.
- Kralberg**, Anne f. Bang, E. e. Overlærer, † 29 Aug. Christiania.
- Kralund**, Otto Fred., Læge i Kolind, g. Kolding 20 Juni m. Thyra Elisab. Henr. Caprani, D. af Fotograf.
- Kramø**, Soph. Charl. Emilie f. Nørsgaard, † 30 Jan. Storehedinge.
- Kramp**, Holg. Vilh. Prlieut. i Fodf. g. Garn. K. 18 Dec. m. Harriet Frørup, D. af Skriver.
- Kranker**, Otto Carl Chr. Cand. jur. g. Garn. K. 13 Mai m. Anna Mariane Thomsen, D. af Maskinm.
- Krarup**, Inger Marie Christine see Kiær.
- Jak. Henr., Cand. mag., Lærer v. Roeskilde Cathedralskole, g. Holmens K. 15 Juli m. Marie Magd. Schepelern, D. af Provst.
- Thure Fred. Cand. jur. g. Helligaands K. 7 Juli m. Signe Sofie Borchorst, D. af Musikhandler.
- Krause**, Har. Emil Bald. Hartv. Malermester, † 15 Feb.
- Joh. Gotfr. Brolægningsentrep. † 12 April.
- Krønchel**, Betty Constance, Priorinde i Petersens Jomfrukloster, † 13 Marts.
- Jens Hornemann, Cand. pharm. Assist. g. Systofte 31 Oct. m. Emilie Bech, D. af Kjøbmand.
- Kretz**, Herm. Ludv. fh. Tæller, † 12 Juni.
- Peter Johs. Palaisforv. Translatør, g. Garn. K. 28 Juli m. Ingeborg Marie Fiedler, D. af Capt. fh. Hoteleier.
- Krieger**, Charl. Soph. Enke, † 22 Oct.
- Soph. Magd. see Lytzen.
- Kriøl**, Antonie Dora Frieda Bernhard. f. Witte, † 22 Oct. M: Sognepræst.
- v. Krogh**, Henr. Margr. Reinh. Elisab. see Krag.
- Krohn**, Helge, Læge i Gilleleje, g. Odense St. Hans K. 28 Nov. m. Olga Marg. la Cour, D. af Oberst.
- Kromann**, Peter, Læge, g. Garn. K. 9 Oct. m. Fritze Cec. Kirst. Ulrich, D. af Præst.
- Kroyer**, Christiane Emilie Louise f. Lasson, E. e. Kjøbm. i Maribo, † 16 Sep. f. 24 Juni 1815.
- Kruuse**, Hans Iver Soph. Vilh., fh. Forpagter, † 10 Marts, Nyrupgaard, f. 31 Aug. 1829.
- Joh. Etatsraad, † 12 Mai, Nordskov, f. 20 Sep. 1815.
- Kræmer**, Kirstine, g. m. Klein.
- Krüger**, Chr. Jul. Professor, g. Frdberg 23 Juli m. Ada Elisab. Hvid, D. af Tømmermester.
- Krøldrup**, Dagm. Ingeb. Christine, g. m. Steensen.
- Kücker**, Olga Eugenia Christiane Dorth. g. m. Sundorph.
- Kähler**, Aug. f. Rahtgen, † 7 Jan. Sverrig.
- Sigrid, g. m. Ring.
- Köhler**, Vilh. Sibbern, Murmester, g. St. Johs. K. 6 Marts m. Fanny Christine Arnesen, D. af Grosserer.
- Kølle**, Claus Christ. Tegner, g. St. Johs. K. 30 April m. Emilie Heinsen fra Tønder.
- Ladefoged**, Peder Andersen, Grosserer, † 19 Juli.
- Lademann**, Fritz Eman. Grosserer, g. Holmens K. 5 Dec. m. Ellen Buch Andersen, D. af Ekviperingsh.
- Lakjor**, Carl Aug. fh. Proprietær, † 22 Nov. f. 25 Sep. 1811.
- Lambertsen**, Lambert Thomsen, Lieut. i Forstærkn. g. Garn. K. 18 Nov. m. Elvine Franciska Nath. Schytte, D. af Snedker.
- Lamm**, Aron Fred. Vexellerer, g. Frdberg K. 15 Mai m. Ane Marie Pedersen, D. af Mælkeforp.
- Landkilde**, Christian, fh. Landmand, † 3 Oct. f. 16 Oct. 1834.
- Langballe**, Peder Chr. Harpenist, † 29 Dec. f. 15 Jan. 1814.
- Lange**, Carl Ludv. Kjøbmand, g. Kjerteminde 4 Juni m. Emilie Henr. Stockholm, D. af Landinsp.
- Christen Jensenius, Læge, g. Frdberg 7 Mai m. Maren Nielsine Marie Bang, D. af Skovrider.
- Emma Cathr. f. Franck, E. e. Capt. † 21 Oct. f. 9 Marts 1826.
- Ida, † 29 April, f. 30 Marts 1820.

- Josephine. † 2 Oct. Slagelse Kloster.
- Jul. Henr. Prof. Dr. phil. † 20 Aug.
- Margr. Mathea f. Qvist, E. e. Jernstøber, † 17 Nov. Svendborg.
- Niels Emil, Justitsr. fh. Fuldmægtig, Exam. jur. † 18 Juli, f. 9 Mai 1826.
- Langeland**, Elisab. Marie, Husbestyrerinde paa Sygehjemmet, † 21 Juni, f. 10 Sep. 1831.
- Langgaard**, Dorth. Marie Christine f. Bahnsøn, g. m. Winther.
- Langkilde**, Chr. Fred. † 21 Marts paa Reise fra Santos.
- Fred. E. e. Etatsr. † 4 Nov. Bramstrup.
- Johs. Peter, Pakhusmester, † 18 Aug.
- Langreuter**, Cay Fred. Vilh. Grosserer, † 4 April.
- Lanng**, Rich. Kjøbmand, g. Frdberg 25 Mai m. Emma Theod. Marie Lund, D. af Guldsmed.
- Valborg Kirst. f. Meldgaard, † 14 Juni, Løvskaal, M: Lærer.
- Larsen**, Hans Fred. Laur. Justitsr. Postcontr. † 18 Juni, f. 12 Mai 1817.
- Jens Viggo Thorv. Lieut. i Ingeniørcorpset, † 1 April, f. 30 Juni 1862.
- Lars, fh. Lieut. paa Kysten Guinea, † 23 April, f. 23 Dec. 1826, Enken Joh. Gotfredine f. Sørensen, † 6 Oct. f. 29 Jan. 1822.
- Magd. Joh. Marie f. Swane, † 3 Jan. f. 24 Sep. 1866, M: Læge.
- Niels, Prlieut. i Fodf. g. Odense St. Knuds K. 25 Sep. m. Julie Joh. Wedel, D. af Kjøbmand.
- Niels Laur. Glarmester, g. Hjørring 1 Feb. m. Ane Rosenstand, D. af Kjøbm.
- Olaf Johs. Kjøbmand i Holstebro, g. Viborg Domk. 14 Oct. m. Marie Sofie Holst, D. af kgl. Veier og Maaler.
- Peter Joh. Vilh. Nic. Kunstmaler, g. Frue K. 15 Aug. m. Celine Marie Josephé Deltour fra Brüssel.
- Peter Saxo Fred. Præst, Slotsbjergby, † 16 Mai, f. 22 Feb. 1864.
- Larssen**, Joh. Peter, Fyrskibsfører, † 15 Mai, Skagen, f. 17 Juni 1822.
- Wiebke f. Tödten, † 7 Juni, Altona, f. 23 Aug. 1821, M: Captain.
- Lassen**, Ellen, g. m. Mourier.
- Mariane f. Meier, E. e. Adjunkt, † 31 Marts, f. 25 Jan. 1816.
- Povline Marie see Karstensen.
- Christiane Emilie Louise see Kroyer.
- de Lassen**, Axeline Elvine Hansine Annine g. m. Olsen.
- Lautrup**, Pauline Charl. f. Schiøth, E. e. Etatsr. † 31 Juli, f. 11 Dec. 1805.
- Lefevre**, Anna Caroline Christine g. m. Nielsen.
- Lehmann**, Freder. f. Henrichsen, † 20 Jan.
- Johs. Eduard, Cand. theol. g. Frdberg 3 Jan. m. Karen Marie Wiehe, D. af kgl. Skuespiller.
- Jul. Cand. polyt. Ingeniør, g. Frelser K. 10 Juli m. Marie Louise Schierbeck, D. af Grosserer.
- Lehrmann**, Jørg. Hansen, Lærer, † 28 April, Stilling, f. 5 Nov. 1863.
- Lembcke**, Holger, Præst, (E. p. 633), † 14 Feb.
- Leonhart**, Margr. Marie f. Grenaa † 31 Dec. M: Malerm.
- Lerche**, Gerda, g. m. Faber.
- Lestrup**, Signe Fred. f. Thorkildsen, E. e. Conditør, † 26 Oct.
- Loth**, Fred. Christine f. Schou, E. e. Læge, † 13 Jan. Holstebro.
- Fred. Chr. Fuldmægtig, Cand. polyt. g. Frue K. 4 Dec. m. Sigrid Rudolfa Friis, D. af Vognfabrik.
- Laur. Nielsen, Hoteleier, † 3 Oct. Aarhus.
- Levy**, Georgine f. Bloch, † 18 Jan. E. e. Grosserer.
- Meyer Abraham, Grosserer, † 13 Juli, Skovshoved, 79 Aar.
- Liebet**, Theod. Torvemester, † 14 Oct.
- Liep**, Joh. Peter, Skytte, † 29 Nov. Klampenborg.
- Lier**, Ella Henr. g. m. Schrader.
- Lillie**, Laura Emilie Kirst. g. m. Storm.
- Lilløqvist**, Jul. Theod. Garver, † 5 Marts, Helsingør, f. 17 Sep. 1834.
- Limkilde**, Margr. Harriet Cec. g. m. Andersen.
- Lind**, Martinius Gregersen, Kjøbmand g. Capernaums K. 6 Mai m. Alfa Lauritzen, D. af Landinsp.

- Theod. Boghandler, † 9 Juni, Skovshoved, f. 12 Juni 1823.
- Lindbach**, Arthur Vald. Kjøbmand i Slagelse, g. Matth. K. 25 Dec. m. Anna Louise Huth, D. af Væver.
- Lindberg**, Oscar, Handelsreisende, † 21 Nov.
- Linde**, Ludovica Theod. † 23 Aug. M: Grosserer.
- Lindemann**, Carl Theod. Bankdirectør, † 4 Jan. Slagelse.
- Joh. Aug. Papirhandler, g. Frdberg 8 Mai m. Martine Regine Schou, D. af Boghandler.
- Linder**, Erik Vilh. Hattemager, † 6 Oct. f. 4 Dec. 1818.
- Lindewald**, Cecilie Birg. f. Nielsen, † 24 Marts, M: Grosserer.
- Lindgreen**, Frantz Carl Heinr. Guldsmed, † 29 Mai.
- Lindhberg**, Gust. Georg, fh. Consul i Danzig, † 10 April, Fredensborg, 82 Aar.
- Lindholm**, Carol. † 31 Jan. Roeskilde, 88 Aar.
- Lindstrøm**, Mathilde f. Kragelund, Enke, † 1 Nov.
- Linnemann**, Ernst, fh. Consul, † 18 April.
- Steph. Conferentsraad, Bankdirectør, † 30 Jan. f. 7 Nov. 1824.
- Lissner**, Jac. Møller, Handelsfuldm. Intendant i Forst, † 9 Aug. Taarbæk, f. 1 Oct. 1856.
- Lithin**, Henrik, Chordegner, † 29 Dec. Skjelskør, f. 26 Marts 1834.
- Lockdam**, Edel Math. Bened. Pentz, f. Rosenørn, E. e. Vagtmester, † 27 Nov. Aarh. f. 20 Juni 1813.
- Lomborg**, Mads Johs. Anders Madsen, Lærer, g. Matth. K. 30 April m. Andrea Amalie Thyregod, D. af Forf.
- Lorck**, Christian Andersen, Cand. phil. Bankassistent, g. 12 Mai St. Johs. K. m. Anna Soph. Starck, D. af Kæmner.
- Lorentzen**, Anders Chr. Soph. Lærer i Lumby, g. Odense St. Knuds K. 1 Aug. m. Olga Christine Joh. Wiibroe, D. af Lærer.
- Antoinette Jensine Vilh. f. Welding, E. e. Bager, † 6 Aug.
- Ludv. Constantin, Oberstlieut. † 9 Feb. Meran, f. 13 Marts 1825.
- Vald. Afdelingschef v. Telegrafvæs. † 15 Feb. f. 2 Dec. 1830.
- Loria**, Fritz, Possumentmager, † 7 Juli.
- Loua**, Chr. Hieronymus, Skræderm. † 23 Juni, f. 15 Feb. 1828.
- Lublin**, Anna Hanna see Svendsen.
- Ludvigsen**, Theod. Emil, Committeret i Søassur. † 18 Dec. f. 7 Nov. 1804.
- Lund**, Andrea Telline f. Teilmann, E. e. Lærer, † 17 Juli, f. 23 Oct. 1811.
- Bredo Stang, Læge i V. Toten, Norge, g. Holmens K. 2 Dec. m. Elna Møller, D. af Grosserer.
- Cec. Marie Cath. † 23 Sep. f. 17 Juni 1822.
- Hans Carl Aug. Cand. mag. g. Gjen- tofte 14 Oct. m. Emma Gertr. Magd Schmitter, D. af Oberst.
- Hans Laur. Provst (E. 1146.16), † 7 Jan. Voldum.
- Lundby**, Mariane g. m. Funch.
- Lundbæk**, William, Cand. mag. g. Frdberg 11 April m. Betty Hanne Carol. Wildner, D. af Malerm.
- Lundsgaard**, Fred. Edv. Capellan p. l. i Jordløse, g. Hellig Kors K. 6 Feb. m. Thyra Anna Marie Oxelberg, D. af Snedkerm.
- Luplau**, Andriette Marie, † 28 Aug.
- Carl Aug., Skræder, † 23 Mai.
- Lykke**, Helene, † 10 Aug. Arresødal, f. 10 Dec. 1814.
- Lütken**, Alfr. Professor v. polyt. Lærestanstalt, g. Holmens K. 14 Juli m. Anna Dorth. Müller, D. af Handelsfuldm.
- Johs. Sylvester, Amtsförv. † 5 April, Veile, f. 27 Jan. 1830.
- Lytzen**, Carl Emil Olfert, Pakhusförv. v. Grøn. Handel, † 4 April, f. 6 Aug. 1839.
- Soph. Magd. f. Krieger, E. e. Kammerherre, Oberstlieut. † 27 Sep. Hørsholm.
- Løbner**, Emilie Christine Schandorff, Skolebestyrerinde, † 19 Mai, Fredensborg, f. 3 Sep. 1827.
- Løding**, Helga Soph. g. m. Nielsen.
- Løwe**, Ane Cec. Marie, † 6 Juni.

- Løvenskiold**, Adam Eggert Christ. Fred. til Christianslund, g. Garn. K. 29 Oct. m. Ida Alvilda Betsy Mourier-Petersen, D. af Kammerherre.
- Maage**, Mor. Christiane Louise, g. m. Dahl.
- Machnow**, Herm. Ludv. Oscar, Ingeniør, g. Frdberg 17 Mai m. Joh. Nielsen, D. af Møller.
- Mackeprang**, Hedv. Ant. Laurenze f. Esshington, † 24 Jan. M: fh. Forpagter.
- Madsen**, Anna Emilie f. Helmecke, † 31 Juli, M: Grosserer.
— Jørg. Adolf Vald. Vinhandl. † 4 Sep.
— Peder Theodor, Borgmester i Veile, g. Matth. K. 14 Marts m. Margrethe Nyholm, D. af Propr.
- Madvig**, Carol. f. Jürgensen, † 22 Feb. M: Retsformand, f. 22 Oct. 1848.
- Malmqvist**, Thora f. Schiøtt, † 14 Jan. Chicago.
- Malthé**, Carl Will. Guldborg, Kobberstikker, † i Juni, Paris.
- Manlay**, Paul. Vilh. see Andersen.
- Manniche**, Jens Ahrner, Veiinspect. † 21 Juli, Roeskilde, f. 15 April 1810.
- Marck**, Fred. Marie f. Banse, E. e. Strandcontr. † 27 Nov., f. 13 April 1818.
- Marcussen-Schack**, Ludv. Præst (E. 990. 22), † 1 Juli, Thirstrup.
- Marquard**, Elna, g. m. Müller.
- de Marsilly**, Pierre Marie Julien de Commines, fransk Legationssecretær, † 8 Oct.
- Martens**, Lorenze Soph. Gathr. see Schiøtt.
- Martin**, Fred. Vald. fh. Krudtmester, † 3 Jan. 62 Aar.
- Marx**, Carl Frid. Vilh. Louis, Kommuelærer, † 24 Marts, f. 4 Dec. 1823.
- Mathiasen**, Jørg. Capelmus. † 22 Mai.
- Mathiesen**, Elisa Petrea f. Kabell, † 8 Oct. f. 14 Mai 1839, M: Arkitekt.
— Hans Ivar Fred. Carl, Præst i Husby og S. Nissum, g. Sæby 7 Juli m. Karen Kirst. Løwe, D. af Gartner.
— Matthias Jørg. Past. emer. (E. 270.19), † 14 Dec.
- Matthiessen**, Anna Maltheline Arctander f. Blicher, E. e. Præst paa Strynø, † 18 Juli.
- Mechlenburg**, Charl. Marie Magd. f. Undall, E. e. Major, † 17 Sep. f. 5 April 1818.
- Mehrn**, Karen f. Jensdatter, E. e. Smed, † 1 Juni, Fredericia, f. 9 Jan. 1820.
- Meincke**, Anna Christine Soph. Hermine f. Bay, † 16 Nov. Haarlev, M: Kasserer.
— Bodil Christine Emilie f. Jensen, † 14 Juli, M: Murmest.
- Mejborg**, Reinh. Fred. Sev. Professor, g. Hjørring 27 Nov. m. Anna Petersen, D. af Boghandler.
- Melbye**, Caroline Vilh. f. Reuter, E. e. Urtekr. † 21 Oct. f. 12 Jan. 1823.
- Melchior**, Adolph Jac. Grosserer, † 7 Juni.
— Jac. Margr. f. Müller, † 22 Juli, Nyborg, f. 18 April 1815. M: Chordeg, Kammerraad.
- v. d. Merwede**, Pia, † 28 Marts, 22 Aar.
- Messtorff**, Emma Elvira Henr. f. Stallknecht, E. e. Provst, † 8 April, Altona, f. 27 Nov. 1826.
- Metzgen**, Engel Cathr. Nic. see Thomsen.
- Meyer**, Adolph Const. Cand. mag. † 18 Dec.
— Alfred Joseph, Redaktør, Stenograf, † 18 April, 57 Aar.
— Ernst Sally, Fuldmægtig, g. Citadels K. 27 Aug. m. Johanne Tryde, D. af Stads læge.
— Henr. Carol. f. Hansen, E. e. Læge, † 11 Feb.
— Jac. Skibsmægler, † 11 Oct. Hamborg.
— Joh. Emilie f. Blom, E. e. Høieste-retsass. † 10 Feb. f. 30 Mai 1812.
- Michaelsen**, Marie Louise, Klosterfrøken, † 30 Oct. Vemmetofte, f. 7 Juli 1846.
— Noline Vilh. Lærerinde, Roeskilde, † 20 Jan. f. 20 Jan. 1847.
— Siegr. Boghandler, † 15 Juli.
- Milde**, Louise Cec. † 1 Feb.
- Mogensen**, Christen, Præst til Finderup, g. i Asmild 27 Nov. m. Frithia Henriette Bruun, D. af Cand. polyt.
- Mohr**, Margr. Fred. Aug. see Trojel.
— Oluf Arnold, Læge i Hedensted, g.

- Odense St. Knuds K. 8 Mai m. Helene Kjørboe, D. af Sagfører.
- Molter**, Carol. Amalie f. Due, † 12 Feb. M: Snedkerm.
- Moltke**, Adam Georg Ernst Henr. Greve, Kammerherre, † 26 Marts, Nørager, f. 2 Jan. 1822.
- Moltke-Hvitfeldt**, Gebhard Leon, Greve, Gesandt, † 28 Nov. Paris.
- Monies**, Mariane f. Cohen, † 15 Juli.
- Monrad**, Carl Aug. Postbud, † 19 Sep. f. 26 Juni 1850.
- Emma Athalie Amalie f. Petersen, † 1 Juni, M: Handelsagent.
- Erik Frisenberg, Kjøbm. Helsingør, g. Matth. K. 4 Juni m. Poulina Marie Rømer, D. af Urtekræmmer.
- Mortensen**, Anna Marie Eleon, f. Eckert, † 24 Sep. f. 17 Sep. 1857, M: Kontorchef i Indenrigsmin.
- Niels Vilh. Jul. Kjøbmand i Holbæk, g. Holmens K. 7 Mai m. Helga Marie Dagm. Nitsche, D. af Kontorchef.
- Mossin**, Ane see Dantser.
- Most**, Emma Fred. Lonise, g. m. Clausen.
- Moth-Lund**, Oscar Peter Jac. Joh. Assurandirektør, g. Jacobs K. 3 Juli m. Bentine Marie Kinch, D. af Præst.
- Victor, Cand. polit. † 7 Aug. Nancy.
- Mourier**, Charl. Adolf Denys, Læge. g. Matth. K. 7 Nov. m. Ellen Lassen, D. af Overretsassessor, Dr. jur.
- Fred. Ferd. Dr. med. † 18 Jan.
- Will. Courtonne, Cand. theol., fh. Eier af Høveltegaard, † 15 April i Kbhvn. f. 16 Oct. 1806.
- Mourier-Petersen**, Ida Alvilda Betsy, g. m. Løvenskiold.
- Mouvielle**, Rosine Elisab. g. m. Prejsz.
- Moyel**, Carl Vilh. Louis Const. Vexellerer, g. Slotsk. 7 Feb. m. Olga Fmilie Hüberr f. Olsen, D. af Skrædder.
- Mulvad**, Christine Fred. Cæc. g. m. Borgen.
- Munch**, Andersmine Carol. f. Mortensen, † 7 Oct. Hinge, M: Lærer.
- Mundt**, Ellen Marie f. Rempdte, † 24 April, M: Particulier.
- Muxol**, Henri Chr. Will. van Wylich, Lieut. Toldmedhjælper, g. 19 Mai Næstved m. Karoline Lov. Ingeborg Hansen, D. af Murmester.
- Mygind**, Niels Gade, Overretssagfører, g. Jesus K. 5 Juni m. Ingeb. Louise Arentsen, D. af Skibsfører.
- Svend, Læge, † 5 Aug. Troense.
- Theod. Postmester, † 24 Nov. Marstal, f. 4 Dec. 1835.
- Myhlertz**, Maria Cathinca see Bloch.
- Mülertz**, Nic. Jensine f. Holmsted, E. e. Skibsfører, † 12 Mai.
- de Myllus**, Alex. f. Cochrane, E. e. Stamhusbesidder, † 17 Dec. f. 27 Marts 1848.
- Müller**, Axel Heinr. Boghandler, g. Helligaands K. 19 Sep. m. Elna Marquard, D. af Stationsforv.
- Carl Gustav. Capt. Proprietær, Bølle-mosegaard, g. Lyngby 19 Jan. m. Charl. Marie Nielsine Crone, D. af Blegemand.
- Christian Malta, Pastor emer. (E.494-22), † 26 Oct.
- Marie Petrine f. Petersen, Skuespillerinde g. m. Ring.
- Münter**, Adelaide Elise Fred. Conventualinde, † 17 Mai, f. 28 Mai 1811.
- Mølnichen**, Jul. Marie Louise f. Gram, E. e. Kjøbm. † 1 Juli.
- Møller**, Anna Marie f. Madsen, E. e. Etatsr. † 1 Dec. Ringkjøb.
- Andr. Thom. Grosserer i Odense. g. Ordrup 14 Oct. m. Mary Elna Klein, D. af Arkitekt.
- Axel Montebello, Præst, Jegindø, g. 22 Juli i Dronninglund m. Anna Charl. Becker, D. af Præst.
- Edv. Christ. sv.-norsk Viceconsul i Vordingb. † 8 Juni, Helsingør, f. 29 Dec. 1831.
- Hans Soph. Bugislaus Mart. Forstcand. † 5 Feb. f. 22 Marts 1825.
- Heinr. Ant. Chr. Emil, Overretssagfører, g. Jesus K. 15 Mai m. Soph. Theodora Amalie Lyngge, D. af Branddirektør.
- Heinr. Chr. fh. Corpslæge, † 19 Jan. Viborg, f. 28 April 1815.
- Julie Nic. f. Begtrup, E. e. Dampmøller og kgl. Fuldmægtig, † 11 Jan. f. 10 Oct. 1838.

- Mariane f. Hassing, † 21 Marts, M: fh. Amtstuefuldm.
- Rasm. Schmidt, Arkitekt, † 7 Marts, f. 10 Feb. 1864.
- Mørch**, Bendtine Christine, f. Wenzler, † 10 Jan. Randers, f. 15 Nov. 1813, M: Skomagern.
- Jens Peter, Skomager, Byraadsmedl. † 8 Sep. Aalborg.
- Mørck**, Volmer Joseph Emman. Cand. mag., Lærer, Fredericia, g. Steenløse 6 April m. Anna Elise Kaarsberg f. Platen-Hallermund, D. af Capt.
- Mørkeberg**, Soph. Ludv. Lærer, † 26 Jun. Braaby, f. 5 Aug. 1828.
- Nagel**, Aug. Vilh. Ludevica see Petersen.
- Nandrup**, Elisab. Margr. Dor. g. m Bølck.
- Nannestad**, Fred. Engelhardt, Postcontr. Cand. polit. † 14 Sep.
- Neergaard**, Adolph, Creditforeningsdirecteur, † 1 Juli, Hundborg. |
- Andersigne Petrine Carol. Margr. see Wappenhaus.
- Ane Soph. Joh. Henr. † 21 Oct. f. 13 Jan. 1825.
- Betzy Isidore f. Østergaard, E. e. Etatsraad, † 23 Oct. Thurebyholm, f. 28 Nov. 1813.
- Joh. Thomasine see Rosambo.
- Nielsine Christine g. m. Dodt.
- Otto Sigv. Handelsfuldm. † 5 Jan. i Erosen i Schweitz, 27 Aar.
- Petrea f. Kjerulf, † 4 Jan. Roeskilde.
- Nellemann**, Emilie Viola g. m. Aug. Kjeldg. Johannsen.
- Laur. Georg, Proprietær, Allingskovgaard, Lieut. g. Frue K. 22 Feb. m. Elna Ingeb. Nørgaard, D. af Cand. polyt. Lieut.
- Neuber**, Amalia Fred. Albertina see Wilstrup.
- Neve**, Kirstine f. Bay, E. e. Skolebestyrer, † 31 Jan.
- Lars Fred. Fuldm. i Overretten, † 7 Dec.
- Neye**, Peter, Gartner, † 3 Feb. Ordrup.
- Nielsen**, Chr. Viceconsul, † 23 Dec. Hartlepool.
- Georg, Tandlæge i Odense, g. Kolding 27 Feb. m. Helga Soph. Løding, D. af Boghandler.
- Jørgen, Catechet ved St. Johs. s. S. g. St. Jac. K. 4 Dec. m. Marie Henr. Eline Petersen, D. af Grosserer.
- Niels, Bogbinder, g. Odense St. Knuds K. 9 Oct. m. Anna Caroline Christine Lefevre, D. af Snedkersv.
- Oluf Aug. Raadstuearchivar, Dr. phil. † 5 Jan. f. 24 April.
- Peter Bjerg, Capellan i Kongsted, g. Matth. K. 19 Mai m. Jenny Fred. Tuxen, D. af Præst (E. 170.17).
- Peter Conr. Præst i Estvad, g. Snøde 29 April, m. Martha Soph. Serena Rohde, D. af Toldass.
- Vilh. Henr. Sagfører, g. Gjentofte 10 Sep. m. Ellen Gunh. Hørup. D. af Redaktør.
- Nissen**, Catharina, † 12 Mai, f. 21 Mai 1825.
- Nitsche**, Helga Maria Dagm. g. m. Mortensen.
- Noll**, Jochumine Caritte Hyltoft, f. Tiedemann, E. e. Forv. † 10 Dec.
- Nyegaard**, Emil Andreas Cand. phil. † 7 Jan. f. 5 Oct. 1862.
- Nyeland**, Ingeb. Holm g. m. Jensen.
- Marie g. m. Schwenn.
- Soph. Mathia Mariane g. m. Hansen.
- Nygaard**, Axel, Grosserer, g. Jesus K. 6 Juni m. Olga Harriet Meyer, D. af Fabrikant.
- Nyholm**, Anna Vilh. g. m. Jens Chr. Fred. Hansen.
- Anthon, Proprietær, † 20 Marts, Tammestrup, f. 30 Oct. 1837.
- Charl. Amalie Louise see Reischel.
- Johs. Nic. Andr. Vilh. Papirhandler i Kbh. g. Hjørring 5 Mai m. Laura Oct. Jensen, D. af Fabrikbestyrer.
- Margrethe g. m. Madsen.
- Nørgaard**, Andr. Berthelsen, Byfoged, † 9 April, Hasle, f. 25 Jan. 1846.
- Elna Ingeb. g. m. Nellemann.
- Hertha Nic. g. m. Tillier.
- Nørregaard**, Kaj, Cand. jur. Kasserer og Bogh. g. Frdberg 6 Nov. m. Anna Soph. Rosengreen, D. af Bogholder.
- Obel**, Christence Adamine, † 21 Sep. f. 3 Juni 1819.
- Obdrup**, Emma, Skolebestyrerinde, † 27 Nov. f. 13 Jan. 1813.

- Ochener**, Salomon, Præst (E.807.18), † 3 Mai i St. Jacobs Kirke.
- Oldau**, Laur. Jensen, Form. for Landpostbudenes Foren. † 21 Nov.
- Olrik**, Anna Vilh. Eleon. f. Fenger, † 29 Jan.
— Elisab. Cathr. f. Bruun, † 7 April, M: Professor, f. 27 Dec. 1862.
— Jørg. Christ. Fenger, Præst (E.1174.16), † 17 Dec. Stillinge.
- Olsen**, Christ. Constantin, Billedhugger, † 6 Sep. f. 5 Marts 1829.
— Thorv. Carl Const. Maler, g. Odense St. Knuds K. 3 Oct. m. Axeline Elvine Hansine Annine de Lasson, D. af Dreier.
- Oppen-Schilden**, Adolph Vilh. Rud. Kammerherre, Ritmester, † 21 Juli, Haseldorf, f. 9 Jan. 1824.
- Oppermann**, Rud., Læge i Sønderho, g. Randers 23 Sep. m. Jørgine Hansine Møller, D. af Kjøbmand.
- Ormelev**, Bodil Kirst. g. m. Brabrand.
— Jens Gjeding, † 11 Jan. Hohenhonnet.
- Ortmann**, Fred. Vilh. Overretssagfører, g. Trinit. K. 4 Jan. m. Anna Petrine Elisab. Nodermann, D. af Fotograf.
- Ostenfeld**, Joh. Antoinette f. Skovgaard, † 14 Dec. Valby, M: Proprietær.
— Knud Ivar, Postexped. g. Frdberg 8 Mai m. Karla Fred. Meyer, D. af Garverm.
- Ostermann**, Carl Chr. fh. Overlærer, † 14 April, Aarhus, f. 3 Dec. 1828.
- Otterstrøm**, Carl Erasm, Præst (E.678.23), † 16 Mai, Thyrssted.
- Otto**, Carl Joh., Læge, g. Jac. K. 12 Nov. m. Clara Fred. Amalie Bærentzen, D. af Commandør.
- Ottosen**, Johs. Laur. Grosserer, † 17 Juni.
- Oxelberg**, Thyra Anna Marie g. m. Lundsgaard.
- Oxenbøll**, Martin Christ. Lykkegaard, Styrmand, g. Garnisons K. 9 Feb. m. Anna Joh. Marie Aagaard, D. af Capt.
- Pahl**, Laura Elise Margr. f. Petersen, E. e. Lærer, † 4 Dec.
- Paludan**, Chr. Fred. Capt. i Vestindiske Hærstyrke, † 5 Nov. f. 18 Feb. 1859.
— Joh. Louise see Brønnum.
- Papenhansen**, Fried. Vilh. Grosserer, † 8 Oct. f. 1 Juni 1811.
- Parelius**, Charlotte f. Arnds, † 1 Sep. M: Justitsr.
— Hans Ludv. Schjelderup, Stationsforst. i Flemløse, g. Aarh. Domk. 25 Feb. m. Katrine Gunhilde Bendixen, D. af Skræderm.
- Paull**, Emil, Prlieut. g. Frdberg 9 Juni m. Marie Gamèl Gad, D. af Læge.
- Pedersen**, Hans Christ. Præst, Sandø, g. Fruering 7 April m. Cand. phil. Clara Lund, D. af Præst.
— Peder Christian, Prlieut. g. Holmens K. 26 Marts m. Vilh. Joh. Amsinck, D. af Oberstlieut.
- v. Pentz**, Fred. Vilh. see Bang.
- Permin**, Cathinca Olivia g. m. Gjessing.
— Vic. Fred. Grosserer, g. Ordrup 14 Juli m. Emilie Fred. Frederiksen.
- Pers**, Andrea f. Rohde, † 5 Nov.
- Peters**, Vilh. fh. Prlieut. af Cavall. † 7 Juni, Slesvig, f. 16 Oct. 1810.
- Peterson**, Aug. Vilh. Ludevica f. Nagel, Øconom v. Alm. Hosp. † 12 Marts.
— Camilla Hansine f. Hansen, † 4 Juni, M: Professor.
— Carl Nic. Henry, Dr. phil. Museumsdir. † 21 Sep. f. 20 Marts 1849.
— Eduard Vald. Postmester, † 2 Marts, Nykbg Mors, f. 13 Sep. 1834.
— Fred. Bonsach, Krigsassessor, Bogholder, † 4 Sep. f. 25 Jan. 1813.
— Frode Benjamin, Prlieut. i Flaaden, g. Holmens K. 7 Oct. m. Harriet Schytte.
— Helga Joh. † 8 Jan. Grevinge Præstegaard, f. 19 Oct. 1870.
— Jul. Alex. Rodemester, † 10 Aug. f. 30 Dec. 1835.
— Niels Chr. Landskabsmaler, † 10 Juli.
— Olaf Høg, Cand. phil. Assuranceagent, g. St. Johs. K. 15 Mai m. Kirstine Cortine Højer, D. af Sømænd.
— Ole, Kammerass. † 10 Marts.
— Peter Vilh. Catechet i Kjøge, g. Immanuel K. 27 Marts m. Anna Christine Boysen, D. af Møller.
— Vilh. Joseph, Architect, † 13 Nov.
- Petri**, Aage Imm., Læge, g. Frdberg 7

- Feb. m. Karen Clausen Gad, D. af Landinspektør.
- Philipsen**, Emil Ludv., Grosserer, † 31 Juli, f. 20 Mai 1834.
— Fred. Eskild, Undernotar, † 14 Jan.
- Phlster**, Joach. Ludv., Professor, Skuespiller, † 15 Sep. f. 23 Mai 1807.
- Pingel**, Hjaln. Ingolff, Jernbaneassist. † 30 Mai.
- Piper**, Axel Eduard, Fuldmægtig, g. Trin. K. 3 Juni m. Andrea Karen Vilh. Trelde, D. af Musiker.
- Platen-Hallermund**, Anna Elise, g. m. Mørch.
- Plockross**, Johs. Fred., Bogholder, † 11 Dec. 75 Aar.
— Vald. Fred., Fuldm. † 9 Juli, 66 Aar.
- Ploug**, Hother, Cand. jur., Fuldm. i Kirke-
minist. g. Frue K. 17 Oct. m. Johanne Marie Aggersborg, D. af Assessor pharm.
- Polack**, Mariane f. Nathan, † 31 Jan.
- Pontavice**, Emilie f. Wallich, E. e. Oberstl. † 23 Feb.
- Pontoppidan**, Carl Gust., Læge, g. Ourø 17 Juni m. Marie Mollerup Prip, D. af Sognepræst.
— Jørg. Emil Spend, Assistent, g. Hellig Kors K. 29 Feb. m. Joh. Soph. Henr. Kyhn, D. af Handskefabrik.
- a Porta**, Peter Martin Rosius, Conditor, † 23 Dec.
- Posselt**, Henr. Julian, Cand. mag. † 20 Juli.
- Preetzmann**, Elisab. Birg. g. m. Theilade,
- Prieme**, Antoinette Soph. Margr. f. Job, E. e. Bøsemager, † 28 Dec.
- Preisler**, Arne Jensen, Ingeniør i Flensborg, g. Matth. 20 Oct. m. Ingeb. Petrea Jensen, D. af Kjøbmand.
- Prejz**, Axel, Proprietær, g. St. Johs. K. 10 Mai m. Rosine Eliza Mouvielle, D. af Grosserer.
- Preuss**, Otto Henr., Amtsstuebestyrer i Faxe, g. Roesk. 22 Sep. m. Dagmar Biering, D. af Distriktslæge.
- Prior**, Jac. Soph., Læge i Aarhus, g. Holmens K. 2 Oct. m. Else Jacobsen, D. af Commandør.
- Prip**, Marie Mollerup, g. m. Pontoppidan.
— Otto, Kasserer, g. Holmens K. 30 Oct. m. Hansine Henr. Hansen, D. af Murmester.
- Pultera**, Anna Theresia, Enke, † 27 Oct.
- Pætges**, Henr. Joh. Magd. see Hansen.
- Quade**, Caroline Aug. g. m. Christensen.
- v. Qualen**, Christine Vilh. f. Utzon, † 25 Aug.
- Qvade**, Peter Outzen, Guldsmed, † 26 Marts, Maribo.
- Qvist**, Andr. Peter Eduard, Strandcontr. † 9 Jan. Jerup, f. 20 April 1826.
— Margr. Mathea see Lange.
- Qvistgaard**, Andr. Peter George, fh. Godseier, g. Frdberg 20 April m. Haraldine Alfrida Valborg Jansen, D. af Brolægger.
- Qvortrup**, Elias Fred. Chr., Fuldm. i Finantsmin. g. Matth. K. 8 Nov. m. Gunder Hansine Caroline Hansen, D. af Gaardmand.
- Raahauge**, Mart. Ferd., fh. Proprietær i Vindeby, † 9 Juli.
- Rager**, Charl. Kirst. f. Thiisen, E. e. Læge, † 3 Nov.
- Rahr**, Hansine, Enke, † 1 Oct.
- Rainals**, Agnes Mary Eleonore, † 5 Dec.
- Rambusch**, Edv. Vilh. Aug., Past. em. (E. 57. 18), † 14 Dec.
— Svend Trøst, Præst paa Thunø, g. Nyborg 20 Mai m. Charlotte Louise Essemann, D. af Regnskabsfører.
- Ramløss**, Hansine Maria f. Ammitzbøll, † 27 Juni, Hjørring.
- Ramm**, Joh. Daniel, Bundtmager, † 14 Feb.
- Rantzau**, Gerda, Comtesse, † 21 Sep. Rosenvold, f. 29 Sep. 1871.
- Raphael**, Fred. Vilh. Wulff, Plantageeier, † 10 Nov. St. Croix.
- Rapp**, Anders Gustaf, Grosserer, Illinois, g. Jacobs K. 14 Oct. m. Thyra Vilh. Gunnarson, D. af Entreprenør.
- Rasmussen**, Jens Johs. Cand. jur., Herredsfuldm. g. St. Jacobs K. 25 April m. Maren Christine Olsen, D. af Gaardeier.
— Michelle f. Thorup, E. e. Grosserer, † 14 Mai.
— Theod. Ludv. Marius, Præst i Sønderby (E. 151. 15), † 8 Sep.
— Thora f. Lund, † 18 Jan. M: Organist.

- Vilh. Falck, Statsmekanikus, Helsingfors, g. St. Pouls K. 30 Juli m. Hilda Louise Dahl, D. af Hofjuvelerer.
- Rassow**, Carol. Vill. see Falck.
- Rathgen**, Aug. see Kähler.
- Rathsack**, Carl Eduard Voss, Handelsagent, g. Holmens K. 29 Aug. m. Martha Vilh. Marie Andersen, D. af Skrædderm.
- Raun**, Rob. Alexis Simonsen, Forvalter, g. Frdberg 12 Juni m. Fred. Lovise Joh. Falgren-Schäfer, D. af Proprietær.
- Ravn**, Carl Adolf Fred., Prieut. i Fodf. g. Aarh. Domkirke 6 April m. Joh. Mariane Koppel, D. af Kjøbmand.
- Fred. Jørg. Joach., Lærer, † 25 Oct. Tønning, f. 6 Sep. 1832.
- Ravnkilde**, Christ. Claudi, Borgmester i Sæby, † 22 Juli, f. 18 Nov. 1835.
- Reiffenstein**, Marie Frederese Agathe, g. m. Arboe.
- Reincke**, Heinr. Christ. Cornel., Cand. mag. g. Lyngby 4 Juli m. Aline Louisa Pipy, D. af Uhrfabrikant.
- Reingaard**, Fred. Antoinette, † 14 Oct. f. 12 April 1807.
- Reinhard**, Kay, Prieut. i Flaaden, g. Taarbæk 4 Aug. m. Julie Vett, D. af Grosserer.
- Reinhardt**, Christ. Emanuel Frits, Etatsraad, † 10 April, Sygehjemmet.
- Reischel**, Charl. Amalie Louise f. Nyholm, Enke, † 15 Marts, f.
- Rendtorff**, Theod. Jul. Carl Georg, Præst, Venø, g. 20 April Viborg Søndre S. m. Julie Albine Mathilde Philipsen, D. af Mekaniker.
- Rennebarth**, Olga g. m. Ewertz.
- Repholtz**, Mathilde see Wernich.
- Repsdorph**, Halfdan, Cand. jur. g. Holmens K. 24 Nov. m. Anna Gjerulff, D. af Grosserer.
- Resch**, Anna Regine, † 10 Sep. Viborg, f. 28 Feb. 1806.
- Restorff**, Theod. Kunstmaler, † 22 April.
- Reusch**, Christiane f. Galle, † 24 Juli.
- Reymann**, Maria Francisca Aug. † 26 Nov. St. Hans Hosp.
- Reuter**, Caroline Vilh. see Melbye.
- Riegels**, Chr. Winther Obel, Kjøbmand, g. Viborg Domk. 25 Mai m. Anna Aug. Skive, D. af Byraadsmedl. Farver.
- Hans Fried., Redaktør, g. Matth. K. 28 April m. Sidse Sørensen f. Hansdatter, D. af Husmand.
- Riise**, Christ., Læge, † 12 Juni, St. Hans Hosp.
- Riis-Lowson**, Andr. Chr., Præst i Vestervig (E. 1108. 21), † 14 Sep.
- Rimestad**, Aug. Caroline Louise see Bohr.
- Rindom**, Elise Marie Fred. † 27 Oct. 62 Aar.
- Ring**, Johs. Anders Inge Riise, Skuespiller, g. St. Jac. K. 24 Oct. m. Skuespillerinde Marie Petrine Müller f. Petersen.
- Kirst. Margr. f. Volkersen, E. e. Etatsr., Amtsforv. † 23 Mai, f. 6 Aug 1813.
- Laur. Andersen, Kunstmaler, g. Næstved 25 Juli m. Sigrd Kähler, D. af Fabrikant.
- Rischel**, Joh. Ferd. Nic., Porcellæns-handler, † 6 Nov. f. 27 Nov. 1830.
- Risting**, Arnold, fh. Urtekrammer, † 16 Feb.
- Roat**, Joh. Margr. † 16 Juli.
- Rodskjer**, Henningia f. Mølmark, † 26 Oct. M: Skibsfører.
- Roed**, Carol. Christiane g. m. Rubow.
- Roede**, Niels Joh. Ludv., Assistent i Overretten, † 21 Feb. f. 10 Jan. 1828.
- de Roepstorff**, Hedev. Christiane f. Willemoës, † 21 Aug. f. 30 Nov. 1843.
- Rohmann**, Christ., Skibsbygger, † 15 Marts, Helsingør, f. 6 Sep. 1833.
- Roikjer**, Richard Marius Olaf, Bogholder, † 7 Jan.
- Rosambo**, Joh. Thomasine f. Neergaard, E. e. Husfoged, † 21 Marts.
- v. Rosen**, Aug. Jul. Alfr. Ernst, Grosserer, g. Garnis. K. 24 April m. Aug. Hannah Erlandsen, D. af Particulier.
- Louise Fred. f. Hargens, † 24 Sep.
- Rosengreen**, Anna Soph. g. m. Nørregaard.
- Rosenqvist**, Chr. Adolph, Manufacturh. † 10 Juli, 68 Aar.
- Rosenstand**, Ane g. m. Larsen.
- Phil. Peter, Capt. † 15 Marts, Siam, f. 26 Marts 1868.

- Rosenørn**, Edel Math. Bened. Pentz, see Lockdam.
- Røielng**, Mariane Cathr. Louise Vilh. see Schwartz.
- Rosted**, Marie Emilie f. Balle, E. e. Materialforv. † 9 Feb. f. 9 Aug. 1824.
- Rostock**, Caroline f. Hein, Enke, † 12 Marts.
- Rottbøll**, Ferd., Intend. Cand. jur. † 9 April, f. 4 Aug. 1830.
- Rousthøi**, Peter, Teglværkseier, † 17 Marts, f. 20 Mai 1840.
- Rozzl**, Annette Stefane g. m. Hansen.
- Ruben**, Bernh. Har., Etatsraad, Fabrik-eier, † 25 Nov.
- Rubow**, Vald. Will., Assist. i Overhofmarskalkatet, g. Frelasers K. 5 Juni m. Agnes Gregersen, D. af Adjunkt.
— Victor, Læge, g. Slots K. 2 Oct. m. Carol. Christiane Roed, D. af Seilmager.
- Rud**, Anders Jensen, Præst i Kauslunde, g. Veien 26 Mai m. Gudny Bojesen, D. af Læge.
- Ruder**, Hans Chr. Christiansen, Lærer i N. Vedby, g. Stubbekjøb. 2 Mai m. Dor. Elisab. Petersen, D. af Skomager
- Rump**, Frode, Architect, g. Frederiks K. 29 April m. Inger Schmidt Ravnkilde, D. af Vognmand.
- Ruschke**, Herm. Theod. Vilh., Cand. pharm. † 7 Marts, New York.
- Rybner-Petersen**, Fred. Nic., Boghandler, † 16 Jan.
- Rybsahm**, Emil Fred. Vennehuld, fh. Herredsfoged, Etatsraad, † 3 Jan.
- Ryder**, Henr. Soph. Cathr. f. Husmann, † 22 Sep. M: Bagerm.
- Rützebech**, Holg. Theod., Cand. jur. Lærer, g. Matth. K. 4 Nov. m. Olivia Margr. Daniela Reimer, D. af Cancelliraad.
- Ræder**, Caroline Amalie g. m. Kirchstein.
- Røgend**, Peter Olaf, Assist. i Finansmin. g. Frdberg 20 Marts m. Thyra Malvine Schythe, Adoptivd. af Grosserer.
- Rømer**, Poul. Marie g. m. Monrad.
- Rønne**, Cathr. Marie f. Ludvigsen, E. e. Skibsfører, † 16 Nov.
— Nanna Emilie f. Hensen, E. e. Havnemester, † 13 Nov. f. 27 Feb. 1808.
- Ronnenkamp**, Conr. Theod., Mechanikus, † 12 Sep.
— Henriette see Holst.
- Rønning**, Anna Petrea Christine f. Jensen, † 11 Jan. f. 16 Nov. 1835, M: Fabrikant.
— Gudrun g. m. Kjøinig.
- Rørbech**, Niels Carl, Lærer, † 24 Feb. Staureby, f. 31 Jan. 1827.
- Rørbye**, Hedevig Soph. f. Henne, E. e. Procurator, † 22 Nov. Sorø, f. 15 Jan. 1814.
- Rørup**, Fritz Jul., Kjøbmand, † 20 Mai.
- Røssøll**, Joh. Benj. Joseph, Maskinfabrik. † 3 Sep.
- Sallcath**, Anna Kirst. Amalie see Kiellerup.
- Salomonsen**, Emma f. Henriques, E. e. Dr. med. † 23 Jan. f. 17 Aug. 1814.
— Frederikke, E. e. Generalconsul, Hofurtekræmmer. † 29 Oct.
- Sanne**, Viggo Agathon Hagb., Cantor, Sanginsp. † 22 Juli, f. 10 Aug. 1840.
- Sarauw**, Marie Elis. see Hagedorn.
- Saxild**, Jac., Protokolfører, g. St. Johs. K. 13 Marts m. Joh. Math. From, D. af Skibscapt.
- Schacht**, Emma Bertha Kirst. f. Johnsen E. e. Bankbogh. † 16 Marts.
- Schack**, Anna Cath. f. Christensen, E. e. Overrettsprok. † 17 Aug. f. 15 Dec. 1820.
- Schackinger**, Harry, Kjøbmand, g. Slots K. 6 Mai m. Anna Helene Køhler, D. af Gymnasiallehrer.
- Schaldemose**, Hansine Henr. f. Thomsen, † 16 Feb. Assens, M: Branddirect.
- Schandorff**, Marie Fred. † 29 Marts.
- Scharff**, Joh. Johansen, Grosserer, † 20 Juni, f. 1 Oct. 1828.
- Scharling**, Peter, Maskinmester, g. Matth. K. 31 Oct. m. Francisca Fred. Christine Grøndahl Møller, D. af Slagter.
- Schau**, Fred. Georgine see Ingwersen.
- Schebel**, Joh. Marie Rose see Grandjean.
- Scheel**, Hanne Jac. see Thiele.
— Thalia see Wedell-Wedellsborg.
- Scheiby**, Frantz Andersen, Fabrikant i Kbhvn. g. Lyngby 23 Juni m. Helene Hvass, D. af Proprietær.
- Scheidung**, Carl Fred., fh. Artist, g. Frue

- K. 17 Mai m. Enke Ane Kirst. Jørgensen f. Christensen.
- Schepelørn**, Marie Magd. g. m. Krarup.
- Scherfig**, Poulina Jul. Marie, E. e. Mægler, † 20 Jan.
- Schierbeck**, Anna Christine g. m. Fritsche.
— Marie Louise g. m. Lehmann.
- Schioldan**, Edele f. Larsen, E. e. Skomager, † 28 Oct.
- Schwø**, Ellen, † 28 Marts.
- Schiøler**, Thyra g. m. Heilmann.
- Schløtt**, Lorenze Soph. Cathr. f. Martens, † 25 April, M: Oberst.
- Schløth**, Paul. Charl. see Lautrup.
- Schjørring**, Jac. Scharschou, Cand. jur., By- og Herredsfuld., g. Kolding 20 Mai Emilie Margr. Kaaber, D. af Sagfører.
- Schjøtt**, Julia Erasm. Kristiana, Cand. phil. g. m. Koch.
- Schlag**, Carl Gottl. Theod., Orgelbygger, Schweidnitz, g. Frdberg 12 Dec. m. Alice Froberg, D. af Lærer og Maskinfabr.
- Schlegel**, Joh. Fred., Geheimeconfr. † 8 Juni, f. 22 Jan. 1817.
- Schleppegrell**, Joh. Jac. Margr. f. Baronesse Juel, E. e. General, † 17 Juni, Aalborg, f. 24 April 1808.
- Schlätzer**, Marie Cathr. Adolphine f. Høgh, † 8 Aug. f. 8 Dec. 1849, M: Fuldm.
- Schmidt**, Albrecht Elvinus, Skuespiller, g. Kolding 22 Nov. m. Thora Antoinette Ida Fred. Halberg, D. af Skuespiller.
— Ivar, Herreekviperingshandler, g. Garnisons K. 4 Sep. m. Laura de Nully Brown, D. af Grosserer.
— Karl Krist. Aage, Bankassist., g. Kolding 17 Nov. m. Agnes Theod. Bastrup, D. af Kjøbmand.
— Maren Soph. f. Sørensen, E. e. Revisor, † 25 Marts, f. 9 Nov. 1828.
— Tycho, Skuespiller, † 3 Jan.
- Schmock**, Jac. Thorv., Tømmermester, † 19 Juli, f. 11 April 1839.
- Schneider**, Andreas, Kunstmaler, g. Frdberg 11 Sep. m. Maria Magd. Thiele, D. af Bogtrykker.
- Ferd. Vilh., Grosserer, † 25 April, f. 26 Mai 1851.
- Schnitter**, Emma Gertr. Magd. g. m. Lund.
- Schnittger**, Fred. Ludv. Vilh., Landmand, † 27 Dec. Nørholm, f. 10 April 1823.
- Scholl**, Anna Regine see Tychsen.
- Schou**, Chr. Emil, Urtekr. † 20 Marts.
— Fred. Christine see Leth.
— Julius, Grosserer, † 8 Juli.
— Martine Reg. g. m. Lindemann.
- Schoug**, Alfr. Theod. Emil, † 13 Feb.
- Schousboe**, Christiane Petrine Fred. g. m. Kinch.
- Schoustrup**, Ellen Aug. see Hassing.
- Schow**, Aug. Ludv. Fried., Kirchspiel-foged, † 29 Oct. Krempe, f. 20 Oct 1817.
— Christ. Louis Vilh., Assist. i Bikuben, g. Matth. K. 10 Nov. m. Magda Papenhäusen Willerup, D. af Klasse-lotterikoll.
- Schrader**, Edel Antonette Marie, f. Onserud, E. e. Præst (E. 517.38). † 5 Oct.
— Herm. Vilh., Forp. af Grønnebjerggaard, g. Randers 25 Sep. m. Louise Jensen, D. af Forp.
— Phil. Aug., Assistent, g. Jacobs K. 8 Sep. m. Ella Henr. Lier, D. af Cand. polyt.
- Schreiber**, Emil Aug. † 5 Aug. Busserupgaard.
— Hansine Marie f. Larsen, E. e. Landmand, † 10 Feb.
- Schroll**, Joh., Stud. med. † 23. Dec.
- Schtschelkunow**, Ivan Jakowlew, Cantor, g. Russiske Kirke 15 Mai m. Ida Andrea Nielsen, D. af Tømrer.
- Schulin**, Ida Aug. Enke, Grevinde f. Comtesse Holck, † 23 Aug. Fredensborg.
- Schultz**, Anna Marie f. Teisen, † 13 Marts, M: Sagfører.
— Henrikke Balth. f. Hornsyld, E. e. Overkrigscamm. † 15 Dec.
- Schulz**, Niels Fred. Finnemann, Stud. med. g. St. Johs. K. 17 Juli m. Christine Vilh. Petersen, D. af Værtshusholder.
- Schumacher**, Carl Eduard, Kjøbmand i Hamborg, g. Petri K. 10 April m.

- Andrea Aug. Thidemann, D. af Generalconsul.
- Schwalbe**, Joh. Aug., Malermester, † 22 Marts, Fredensborg.
- Schwartz**, Mariane Cathr. Louise Vilh. f. Rosing, † 29 April, Fredensborg, f. 6 Mai 1824, M: fh. Boghandler.
- Schwenn**, Olav Vald. Nic., Sagfører, g. Aarh. Domk. 28 Mai m. Marie Nye-land, D. af Proprietær.
- Schytho**, Thyra Malvine g. m. Røgind. — Helga Ragnhild see Engel.
- Schütte**, Aug. f. Petersen, † 14 Dec. Bygholm, M: Godseier.
- Schytt**, Elvine Franciska Nath. g. m. Lambertsen.
— Harriet g. m. Petersen.
- Schütten**, Johs., Sigtefabrikant, † 26 Aug.
- Scholer**, Amalia Elisab. Norden f. Sø-ling, Præstenke (E. 329. 23), † 12 Nov. Allested.
- Schoning**, Marie Elisab. † 13 Aug., Gjer-løv, f. 5 Feb. 1829.
- Secher**, Johanne Christiane, † 17 Nov. Aarh. f. 26 Sep. 1811.
- Seedorff**, Anna Soph. Cathr. Joh. Marie, g. m. Jessen.
- Sehested**, Christiane Margr. see Jespersen.
- Seistrup**, Jens Ludv. Johs., Dyr læge, g. Frdberg 6 Mai m. Gudrun Baier, D. af Skibsfører.
- Seith**, Fred. Vilh., Postcontr. † 14 Marts, f. 8 Nov. 1846.
- Seitzberg**, Vilh. Jensenius, Stolemager, † 15 Oct.
- Sell**, Adolph, Læge, g. 5 Jan. St. Jac. K. m. Emma Aug. Pedersen, E. e. Læge Meyer, D. af Grosserer.
- Seydewitz**, Joh. Christoph Henr., Cand. jur. g. Aarh. Domk. 19 Nov. m. Elna Marie Grønlund, Adoptivd. af Bank-bogh.
- Sidelmann**, Regise Soph. Christiane, † 14 Juli, Lemvig.
- Sidenus**, Chr., Vinhandler, g. Hellig-aands K. 19 Sep. m. Anna Elisab. Bache, D. af Klokker.
- Siersted**, Peter Rømer, fh. Lærer, † Aug. Rønne, f. 30 Jan. 1819.
- Siesby**, Wulff Eskild, Cand. phil., Inspek-tør, g. Citadellet 9 Mai m. Signe Andrea Emma Tofte, D. af Forvalter.
- Sievers**, Emma Adile g. m. Carl Christens.
- Sigvaldason**, Olafur, Distriktslæge, † 16 Mai, Island.
- Sillo**, Vilh. Andrine Alex. g. m. Gott-schalk.
- Simmelkiær**, Petrine see Skibsted.
- Simonsen**, Gomme Christine f. Graae, E. e. Capelmus. † 7 Jan. Svend-borg, f. 11 Mai 1810.
- Skaarup**, Peder, Kjøbmand, † 2 April, Slagelse, f. 24 Mai 1853.
- Skaft**, Peter Rud., Eier af Erstedgaard, Lieut. g. Vaabensted 17 Jan. m. Caro-line Marie Henr. Elise Münster.
- Skibsted**, Peder Lasson, Exam. jur. g. Frdberg K. 8 Mai m. Elisab. Fred. Julie Larsen, D. af Oversergeant.
— Petrine f. Simmelkiær, † 2 Oct.
- Skiby**, Saxo Knud Iver Ymer Balder, Boghandler, † 17 Dec.
- Skierbek**, Laura Joh. Julie, † 31 Oct. Aarhus.
- Skjoldager**, Halfdan, Vald., Lærer i Tikjøb, g. Lyngby 16 Feb. m. Joh. Julie Ingeb. Bentzen, D. af Skræderm.
- Skough**, Soph. Fred. Amalie f. Kjerrum-gaard, † 26 Oct. Silkeborg, 75 Aar.
- Skovby**, Har. Mart. Peter, Bankdirecteur, † 10 Mai, Aarhus.
- Skrike**, Jul., Overauditeur, † 20 Nov. f. 1 Juli 1815.
- Sliben**, Anna Louise f. Falkenberg, † 1 Nov. M: Forvalter.
- Smidt**, Franz Christoph., Etatsraad, Bank-directeur, † 26 Jan.
- Smith**, Joch. Casp. Fred., fh. Møller, Frdsund, † 30 Juni, Sygehjemmet, f. 18 Mai 1820.
— Johs., Ingenieur, g. St. Johs. K. 23 Juni m. Ingeb. Elisab. Ovidia Eller-mann, D. af Cand. theol.
- Sode**, Andr. Peter Kofoed, Sten- og Bil-ledhugger, † 27 Feb.
- Sohlberg**, Edmund Magn. Andersson, Bogholder i Malmø, g. Holmens K. 20 Mai m. Fernanda Elise Vilh. Lippert.
- Sommer**, Christine f. Salomon, † 29 Sep. Næstved.

- Leon David, Cand. phil. Lærer i Varde, † 14 Oct. f. 26 Mai 1831.
- Telsche Geesche Margarethe f. Strunck, E. e. Fabrikant, † 21 Feb. Ordrup, f. 14 Sep. 1823.
- Sommerfeldt**, Ottilia Andrea, † 18 Sep. f. 26 Sep. 1820.
- Sparrevohn**, Joh. Jacobine f. Koch, E. e. Præst (E.888.17), † 18 April, Esbjerg.
- Speich**, Carl Theod., Malerm. † 22 Juni.
- Sperling**, Johs. Peter Ant., Bagerm. † 28 Mai.
- Spleth**, Conr. Carl Fred., Cand. jur. Birkefuldm. g. Frdberg 23 April m. Hansine Georgia Lange, D. af Kontorchef.
- Sporsén**, Anna Hel. Hansine f. Grønbech, Præsteenke, † 16 Jnni.
- Stabell**, Soph. Birg. f. Olsen, † 18 April, M: Blomsterfabr.
- Stade**, Louis Bechmann, Stud. mag. † 28 Sep.
- Stadfeldt**, Snebjørn Ascar Nic., Professor, Dr. med. † 12 Dec.
- Stalknocht**, Eli see Iversen.
— Emma Elvira Henr. see Messtorff.
— Marie Dor. f. Stenberg, † 8 Juli, M: Glarmester.
- Stamer**, Wolf Ernst Christ., Forpagter af Raaskildegaard, Lieut. af Artill. g. Randers 29 April m. Charl. Elise Gemzøe, D. af Rector.
- Stampe**, Hans Bruun, Høker, † 26 Jan. — Rasm. Cathr. Soph. f. Pallesen, Enke, † 13 Sep. f. 5 Aug. 1822.
- Starck**, Anna Soph. g. m. Lorck.
- Stenberg**, Thorv., Fabrikant, Kjøbm. g. Randers 22 Mai m. Louise Caroline Amalie Hassing, D. af Bager.
- Steenen**, Rasm. Møller Nielsen, Tandlæge, g. Garnisons K. 29 Sep. m. Dagmar Ingeb. Christine Krøldrup, D. af Grosserer.
- Steenstrup**, Hans Chr., Instrumentmager, † 12 Juli, f. 17 Marts 1824.
- Stein**, Hede., Commuelærerinde, † 21 Marts, 67 Aar.
- Steinmetz**, Fred. Elibert, Uhrmager, † 13 Marts, f. 11 Dec. 1836.
- Stensig**, Aage, Lærer, g. Nykbg. F. 27 Nov. m. Cathr. Nielsen, D. af Gaardeier.
- Stephens**, Maria f. Bennet, E. e. Professor, † 17 Marts, f. 23 Juli 1808.
- Stephenson**, Gesche Margr. f. Bremer. E. e. Toldass. † 2 Aug. f. 14 Oct. 1830.
- Regnar, Cand. jur. g. Jesus K. 30 Sep. m. Cathr. Emilie Elisab. Fencker, D. af Colonibestyrer.
- Stevenius**, Niels, Kridtfabrik. † 22 Aug Taarnby.
- Sthyr**, Hede. g. m. Holme.
- Stinck**, Chr. Fred., fh. Manufakturhandler, † 26 Dec. f. 4 Sep. 1816, hans Søster Ovine Fred. Dor. Stinck, fh. Overlærerinde, † 18 Sep.
- Stockfleth**, Hannibaline Cathr. see Hoff.
- Stockholm**, Reg. Sus. Vilh. see Bruun.
— Emilie, Henr. see Lange.
- Stoltenberg**, Ragna Wold v. Plade, † 27 Sep. Nizza.
- Storoh**, Osc. Samuel Paolo, Prof. Læge, † 22 April, f. 14 Jan. 1833.
- Storm**, Marius, Grosserer, g. St. Jacobs K. 22 Feb. m. Laura Emilie Kirstine Mathiesen f. Lillie (E. e. Lieut. Cand. phil. Conr. Emil M.).
- Strandberg**, Olaf Jul., Grosserer, g. Holm. K. 17 Sep. m. Anna Gram, D. af Direktør.
- Strunk**, Christiane Vilh. f. Eisen, E. e. Musæumsinsp. † 5 Dec., f. 23 April 1817.
- Stuckenberg**, Fred. Henr. Cand. phil., Hospitalsforv. g. Matth. K. 11 Marts m. Hanne Soph. Vict. Bjørn.
- Stürup**, Karl Soph., Landmaaler i Transvaal, g. Odense St. Knuds K. 1 Sep. m. Anna Pedersen, D. af Skibskok.
— Laur. Fred., Skoleinsp. Cand. theol. † 26 Marts. f. 18 Oct. 1824.
— Peter Adam Jul., Consul, † 17 Oct. f. 15 Oct. 1820.
- Støholm**, Chr. Fred., Postexpedient, g. Hellig Kors K. 8 Jan. m. Carol. Soph. Pedersen, D. af Parcelist.
- Støtrup**, Hans Mart., Creditforenings-Assist. † 5 Nov. Viborg, f. 31 Marts 1849.
- Suchow**, Eline Christine Marie f. Christensen, E. e. Hørkræmmer, † 19 Sep.

- Sundorph**, Hans Pay, Thehandler, g. Holmens K. 28 Marts m. Olga Eugenia Christiane Dorth. Kücken, D. af Restauratør.
- Svane**, Adolph, Kjøbmand, † 21 Aug.
- Svanekjær**, Thom. Jul., Etatsraad, fh. Contorchef i Finansminist. † 19 Dec. f. 17 April 1817.
- Svendson**, Anna Hanna f. Lublin, E. e. Instrumentmager, Capt. † 2 Dec.
- Annette Petr. Soph. Louise f. Brorson, E. e. Kjøbm. i Veile, † 21 Feb.
- Carl Plum Anton, Koncertmester, g. Frederiks K. 6 Juni m. Inge Sofie Bang, D. af Vexelmægler.
- Swane**, Magd. Joh. Marie see Larsen.
- Syberg**, Adelhejde Marie Hempel, f. Warberg, † 6 Feb. Gjelskov.
- Sünckenberg**, Jens Peter Groth, Apotheker, † 2 Feb. Storehedinge.
- Sølling**, Amalie Elisab. Norden see Schøler.
- Carl Knud Christophersen, Handelsagent, g. St. Johs. K. 4 Aug. m. Margr. Henr. Helga Annette Gersdorff Cap-pelen, D. af Stationsforst.
- Søltøft**, Elisab. Justine see Crone.
- Søndergaard**, Albrecht, Kammerraad, † 29 Marts, Fredericia.
- Sønderup**, Carl Theod. Brockdorff, Cand. pharm. Bogholder, † 22 Nov. Sygehjemmet, f. 6 Mai 1813.
- Sørensen**, Anders Kiærsgaard, Folke-thingsmand, Gaardeier, † 19 Mai, Aalborg.
- Anna Helene Elisab. f. Nissen, † 10 Feb. M: Distriktsforst.
- Søren, Læge i Humble, g. Odense St. Knuds K. 10 Oct. m. Joh. Cathr. Annette Wiibroe, D. af Lærer.
- Søren Ant., Oberstlieut. i Fodf. † 11 Feb. f. 31 Jan. 1840.
- Søren Mouritz, Particulier, † 21 Oct. Aalborg, f. 4 Juli 1821 og Hustruen Sørine Noline f. Myhlendorff, † 3 Jan. f. 13 Marts 1822.
- Tauber**, Viggo, Bankassist. g. Frdberg 20 Mai m. Anna Chr. Larsen, D. af Porcellænsfabrikant.
- Tegner**, Hans Chr. Harald, Professor,
- Tegner, g. Sundby 24 Oct. m. Helga Byberg, D. af Kjøbmand.
- Tøllgaard**, Carl Ludv., Overhornblæser, † 29 Jan., hans Enke Caroline Vilh. f. Petersen, † 1 Juni.
- Tøllmann**, Andrea Telline see Lund.
- Andrea Telline, † 16 Marts, St. Hans Hosp. f. 26 Marts 1843.
- Cathr. Margr. Samsøe see Winther.
- Tøller**, Jul. Nic., Snedkerm. † 8 Nov.
- Tesch**, Joh. Fred., Skræderm. † 15 Dec.
- Tødorff**, Adolph Vald., Godsieier, Kammerjunker, g. Garnisons K. 19 Juni m. Agnes Brun, D. af Generalmajor.
- Tøtens**, Joh. Cathr. Marie Louise Georg. † 12 Juni.
- Thaae**, Anne Cathr. f. Arentsen, † 3 Feb. f. 5 Juni 1812.
- Thaarup**, Anne Dor. f. Bagger, † 17 Juli, Storehed. M: Cancelliraad.
- Otto Joach. Niels, Provisor, g. St. Pouls K. 3 Juni m. Harriet Agnes Soph. Christine Zimmermann, D. af Assistent.
- Thalbitzer**, Henr. Gerh., Borgmester, † 8 Juni, Ringsted, f. 5 Jan. 1829.
- Thaning**, Anne Marie Amalie f. Lorentzen, † 1 Feb.
- Aug. Cosmos, Læge, g. Frdberg 22 Mai m. Anna Christine Vilh. Casse, Adoptivd. af Ingeniør.
- Cathr. Vilh. Oline g. m. Kjelgaard.
- Elise Marie Juliane, † 14 Dec. f. 21 Feb. 1817.
- Thaysen**, Jes, Cand. polit. † 9 Juni.
- Thellade**, Hans Sessing, Provst, Frederiksværk, g. Ørum 11 Feb. m. Elisab. Birg. Preetzmann, D. af Proprietær.
- Thelland**, Edvard Theod. Blomsterfabr. † 31 Jan.
- Thelson**, Laur. Smith, Kjøbmand, † 16 Marts, Nakskov.
- Thellin**, Sven Anders, Præst i Kumla i Sverrig, g. 7 Nov. Holm. K. m. Cand. mag. Caroline Soph. Hansine Gabriele Christiansen, D. af Amtsförv.
- Therchllsen**, Hans Fred., Tobaksfabr. † 16 Aug. Randers, f. 30 Jan. 1836.
- Therkelsen**, Anders, Belysningsdirektør, † 28 Mai, f. 1 Nov. 1854.

- Thestrup**, Hans Peter, Cand. phil. Lærer, † 12 Dec. Nakskov.
- Thiele**, Hanne Jac. f. Scheel, E. e. Bogtrykker, † 7 Mai, f. 17 Marts 1821.
— Maria Magdalene g. m. Schneider.
- Thomsen**, Christ. Albert Fred., General-lieut. † 28 Juni, f. 31 Mai 1827.
— Engel Cathr. Nic. f. Metzgen, † 20 Juni, Rønne, M: Oberstlieut.
— Grimur Thorgrimsson, Dr. phil. fh. Departementssekr. † 27 Nov. Reykjavik, f. 15 Mai 1820.
— Mathea Georg. Pauline f. Bergstrøm, E. e. Adjunkt, † 2 Juni.
- Thorn**, Jens Hansen, Toldass. † 23 Dec. Rønne, f. 18 Dec. 1845.
- Thornam**, Georgia Elisa Aug. f. Fritz, † 16 Jan. Lyngby, f. 7 April 1830, M: Tegner.
— Ludovica Annine Vilh. Aug., Malerinde, † 27 Mai, f. 30 Nov. 1853.
- Thorup**, Christine Lov. Eleon. Magd. f. Trojel, E. e. Herredsfog. † 26 Marts, f. 20 April 1814.
— Emil, fh. Apotheker i Australien, † 28 Marts, f. 12 Marts 1813.
— Fred. Dor. g. m. Kragh.
— Michelle see Rasmussen.
— Theresia f. Thaarup, † 20 Juli, 80 Aar.
- Thue**, Ludv. Albert, Statsadvokat i Christiania, g. Matth. K. 16 Oct. m. Johanne Georgia Vallentin, D. af Grosserer.
- v. Thun**, Jens Peter Heinrich, Capt. † 11 Feb. f. 26 Nov. 1832.
— Sørine Jul. Ovene Henr. f. Kierulff, E. e. Ritm. † 9 April, f. 2 Mai 1814.
- Thuren**, Emma Marie Magd. f. Madsen, † 9 Feb. M: Arkitekt, f. 22 Juli 1848.
- Thygesen**, Ole, Sognepræst paa Fuur, g. Trinitatis K. 5 Mai m. Camilla Justine Thorvaldine Christiane Brasch, D. af Stabssergeant.
- Thyregod**, Andrea Amalie g. m. Lomborg.
- Tiemroth**, Carol. Vilh. see Begtrup.
- Tillge**, Fred. Vilh., Fotograf, † 9 April.
- Tillier**, Sigurd, Dyrslæge i Vaage i Norge, g. Trinitatis K. 7 Juli m. Hertha Nic. Nørgaard, D. af Forretningsfører.
- Timm**, Jul. Wigant, fh. Distriktslæge, † 15 Sep. Sæby, f. 1 Nov. 1808.
- Tofft**, Oscar, Cand. pharm. † 17 Nov.
- Tofte**, Hans Chr., fh. Lærer i Nordenbro, † 26 Oct. f. 10 Oct. 1842.
- Toldberg**, Anna Joh. Louise f. v. Westen, E. e. Assist. † 14 Marts.
- Topp**, Adolph Nic. Theod., Assist. † 20 Mai, f. 10 Marts 1830.
- Tornøe**, Soph. Wenz. Adelh. Ousen see Fahrenheitz.
- Tram**, Steph. Tetens, Præst i S. Kirkeby, g. 15 April Vor Frue K. m. Augusta Eller, D. af Præst.
- Trampe**, Fred. Conrad, Greve, † 13 Aug. f. 25 Aug. 1832.
- Trandberg**, Peter Chr., Præst (E. 7, 1), † 19 Juni, Minneapolis.
- Treschow**, Michael, Fabrikant, † 20 Dec. Roeskilde, f. 31 Aug. 1853.
- Tribler**, Joh. Fred. Vilh., Bogbinder, † 7 Marts.
- Trier**, Emilie f. Trier, † 20 Jan. M: Gartner.
— Frits, Tømmerhandler, † 17 Feb.
— Olaf Knud, Handelsgartner, Vandløsc, g. Mosaisk Menigh. 14 Juni m. Ida Jacobsen.
- Trojel**, Christine Lov. Eleon. Magd. see Thorup.
— Margr. Fred. Aug. f. Mohr, E. e. Overlærer, † 13 Juli, f. 28 Jan. 1816.
- True**, Joh. Har. Neldorff, Cand. pharm. Lærer, † 8 Dec. f. 26 Nov. 1846.
- Tryde**, Fred. Adam, Kammerraad, fh. Chordegner i Holbæk, † 27 Nov. f. 3 Marts 1825.
— Johanne g. m. Meyer.
- Tscherning**, Andr. Gottlieb, Fuldm. † 8 Oct.
- Tuxen**, Elisab. Caroline Medea g. m. Bang.
— Jenny Fred. g. m. Nielsen.
- Tychsen**, Anna Regine f. Scholl, fh. Solodanserinde, † 21 Nov. f. M: Oberstlieut.
- Tødten**, Wiebke see Larsen.
- Tølbøl**, Carl Jensen, Capellan i Skive, g. Holmens K. 9 Juni m. Poulina Dagm. Anna Gustava Stiebitz, D. af Fabrikant.
- Tønning**, Andr. Ludv., Grosserer, † 9 Mai.

- Töpfer**, Ane Marie f. Enevoldsen, E. e. Control. † 27 Oct. Sygehjemmet, f. 20 April 1825.
- Uldall**, Thyra Kirst. g. m. Ludv. Georg Fred. Klubien Jahnsen.
- Ulrch**, Fritze Cec. Kirst. g. Kromann.
- Undall**, Charl. Marie Magd. see Mechlenburg.
- Unmack**, Aug. Marie f. Schmidt, † 22 Juli, M: Fabrikant.
- Unna**, Angelica, † 24 Juli, Helsingør.
- Urban**, Ida see Klein.
- Ussing**, Carl Johs. Dr. jur., Dommer i Ægypten, † 7 Mai, Cairo.
- Utesch**, Christine Marie see Hals.
- Uttenreitter**, Ida Fylla see Jöncke.
- Uttermøhlen**, Fred. Joh., Skræderm. † 17 Sep. 73 Aar.
- Waagepetersen**, Kai Hugo, Lieut. Assist. i Finansmin. g. Frdberg 4 Juni m. Anna Karen Tange, D. af Kjøbmand.
- Wachsmuth**, Heinr. Chr. Vilh., Musiker, † 13 Mai, Aarhus, f. 8 Nov. 1840.
- Vadum**, Elise Soph. Christiane f. Holst, † 10 Juli, f. 24 Mai 1837, M: Landinspætor.
- Vallentin**, Joh. Georgia g. m. Thue.
- Wallich**, Emilie see Pontavice.
- Walter**, Alvilda Ros. Fred. see Jensen.
- Walther**, Fried. Jul., Pastor i Tydskland, g. St. Petri K. 28 Mai m. Ragna Marie Blomberg fra Christiania, D. af Sadelmager.
- Wandel**, Carl Scheel, Cirkus-Inspekt. g. Matth. K. 15 Aug. m. Betty Adolphine Qvistorff, D. af Kontorist.
- Wanscher**, Erland Christoffer Henckel, Forvalter, g. 22 Mai Stubbekjøb. m. Albertine Marie Petersen, D. af Skomager.
- Wappenhaus**, Andersigne Petrine Carol. Margr. f. Neergaard, † 4 Feb. Uggerløse.
- Warberg**, Adelhejde Marie Hempel see Syberg.
- Warburg**, Vilh. Carl Emil, fh. Urtekrammer, † 23 Nov. 67 Aar.
- Warming**, Charl. Elise Soph. Høeg, g. m. Knudsen.
- Kristoffer Nyrop, Arkitekt, g. Maribo 28 Juli m. Elisabeth Ruge, D. af Apotheker.
- Wassard**, Hans Math., Proprietær, † 31 Marts, Vordingborg.
- Vaupell**, Joh., Cand. phil. g. Frue K. 5 Nov. m. Jenny Hansine Marie Petersen, D. af Møbelhandler.
- Wedel**, Jul. Joh. see Larsen.
- Wedell-Wedellsborg**, Eleonore Sophie f. Comtesse Bille-Brahe, E. e. Baron, Kammerherre, Overførster, † 30 Nov. Nebbegård.
- Thalia f. Scheel, † 11 Juni, f. 24 Nov. 1840, M: Baron, Kammerherre.
- Wøkke**, Christian Valdemar, Læge i Sundby, g. Matth. K. 6 Dec. m. Elisabeth Andersen, D. af Mægler.
- Wegener**, Julie Andrea Marie g. m. Dahl.
- Wehrmann**, Casp. Laur., Forretningsfører for Hafnia, g. Aarh. Domk. 30 Oct. m. Christiane Kjærtinge, D. af Tandlæge.
- Chr. Gerh., fh. Actuar, † 30 Dec. Flensborg, f. 7 Feb. 1825.
- Wells**, Chr. Fred. Ferd., Provst (E.955.20), † 13 Marts, Sønderhaa.
- Welding**, Antoinette Jensine Vilh. see Lorentzen.
- Wellejus**, Poul Soph. Marquard, Gouvernementsfuldm. g. St. Thomas tysk ref. K. 19 Dec. m. Lilian Eliza Bache.
- Wello**, Lorentz Andr. Førstelærer i Valby, † 16 Feb.
- Velschow**, Margr. Elisab. f. Knudsen, E. e. Prof. † 4 Oct. f. 3 Marts 1825.
- Wendt**, Petrine Fred., Lægedatter, † 29 April, Sygehjemmet, f. 21 Jnli 1818.
- Weng**, Andr. Nic., Sagfører, Kæmner, g. Aarh. Domk. 12 Sep. m. Caroline Dorth. Erhardi, D. af Proprietær.
- Verner**, Carl Adolf, Prof. Dr. phil. † 5 Nov.
- Wernich**, Laura Louise, † 17 Juni.
- Mathilde f. Repholtz, † 14 Sep.
- Werrenrath**, Halfdan Rheinald Hjalm., Kreaturhandler, † 29 Sep. f. 11 Oct 1833.
- Wessel**, Fred. Vilh., Farversvend, † 20 Juli.
- v. Westen**, Anna Joh. Louise see Toldberg.

- Vestergaard**, Georg Cæcil, Grosserer, † 16 Juli.
 — Pauline Mathea f. Middelboe, E. e. Catechet, † 27 Nov. Aarhus.
- Rosalie f. Kayser, Enke, † 3 Mai.
- Westhausen**, Thorv. Emil, Assist. i 2 Revisionsdep. † 7 Oct.
- Vett**, Julie g. m. Reinhard.
- Wiberg**, Laura Vilh. † 18 Dec.
 — Nicoline Soph. † 16 Jan.
- Wibroe**, Thora Alvilda f. Wibroe, † 16 Marts, Hasserisgaard, M: Cand. jur.
- Wiche**, Jensine Marie, E. e. Bager, † 19 Marts.
- Wiehe**, Karen Marie g. m. Lehmann.
 — Michael Rosing. Handelscorrespondent, g. Frdberg 1 Aug. m. Elfrida Math. Langgaard, D. af Gjæstgiver.
- Wilbroe**, Joh. Cathr. Annette see Sørensen.
 — Olga Christine Joh. see Lorentzen.
- Wilckens**, Caroline Amalie see Florentzen.
- Wilde**, Otto Alex. Klemme, Commandør, † 11 Jan. f. 5 Aug. 1815.
- Wildner**, Betty Hanne Carol. g. m. Lundbeck.
- Wildt**, Joh. Jørg. see Gøtje.
- Wilkins**, Vilh., Handelsagent, † 10 Nov. Charlottenlund.
- Willemoës**, Hede v. Christiane see Røepstorff.
 — Elisab. see Kampmann.
- Willerup**, Magda Papenhausen, g. m. Schow.
- Willumsen**, Peter Frits, Matth. Jul., Assurancedirektør, g. Frdberg 12 Sep. m. Ellen Chr. Marie Hansen, D af Rentier.
- Wilster**, Jane Elisab. f. Howard, E. e. Sadelmager, † 23 Feb.
- Wilstrup**, Amalia Fred. Albertina f. Neuber, E. e. Etatsraad, † 14 Juni, f. 7 Feb. 1822.
 — Carl Emil, Inspecteur paa Rydebäck, † 24 Nov.
- Vincent**, Hortence g. m. Borchorst.
- Winsløw**, Chr. Fred., Toldass. † 26 April.
- Winther**, Cathr. Margr. Samsøe f. Teilmann, E. e. Provst (E. 249.17), † 15 Dec.
 — Fred. Vilh., Cand. jur. fh. Arkiv-assist. † 31 Marts, f. 13 Juni 1810.
- Jens Peter, Cand. jur. Birkefuldm. g. Frdberg 13 Mai m. Dorth. Marie Christine Langgaard f. Bahnsøn, D. af Kjøbmand.
- Jørg. Mikkelsen, fh. Lærer i Lindved, † 29 Nov. f. 30 Juni 1820.
- Visby**, Marie Birgitte, Enke, † 30 Jan. 98 Aar.
- Wissing**, Hans Hannibal, Redaktør, 25 Mai, Viborg, 82 Aar.
- With**, Pouline f. Switzer. † 5 Juli, M: Detailhandler.
- Withusen**, Fred., Gaardeier, † 20 Marts, V. Saaby.
- Witzleben**, Detl. Ludv. Carl Theod., Oberst, † 1 Juni, f. 13 Nov. 1812.
- Wodschow**, Georg Marinus Hoff, Prokurator, † 10 Jan. Hillerød, f. 2 April 1821.
 — Peter Herm., Skovrider v. Sorø Akademi, † 18 Juli, f. 30 Aug. 1854.
- Woel**, Joh. Vald., Grosserer, † 15 Juni.
- Wohnsen**, Peter Dan., Cand. pharm. g. St. Johs. K. 26 Juli m. Agnes Julie Fred. Poulsen, D. af Forvalter.
- Wolder**, Agnes g. m. Bredmose.
- Wolf**, Aug. Niels Gjessing, Postexped. g. Østerlarsker 18 Aug. m. Nanna Kirketerp, D. af Proprietær.
 — Louis Christ. Fried. Heinr. Anton Ivar, Grosserer, g. Matth. K. 28 Feb. m. Ingeborg Doris Andersen, D. af Theaterdirektør.
- Wolff**, Fred., Cand. phil., Translator, † 20 April.
 — Georg Jul. Vilh., fh. Capt. i Fodfolket, † 12 Jan. f. 26 Feb. 1838.
 — Juliane Cathr. † 6 Jan. Kbh.
- Worm**, Camilla g. m. Jespersen.
 — Louis Christ., Contorist, g. Frue K. 21 Mai m. Amanda Lind fra Sverrig, D. af Parcellist.
- Worre**, Aurora Olympia Rosalinde f. Fredstrup, E. e. Justitsr., Postm. † 19 Marts, f. 15 Jan. 1822.
- Worsoe**, Vald. Ant., Bogholder, † 17 Dec.
- Wrmp**, Harald Henr., Cand. pharm. † 27 Nov.
- Wrisberg**, Carl Joh. Ludv., Vexelmægler, † 12 Jan. f. 8 Juni 1828.

- Gerh. Fred. Vilh., Viceadmiral, † 22 Mai, f. 20 Feb. 1816.
- Wulff**, Rud., Grosserer, Consul, † 31 Marts, Aarhus.
- Würtz**, Jul. Sophie Fred. † 5 Jan.
- Zepelin**, Domine Lovise f. Krag, † 12 Nov. f. 18 Nov. 1819, M: Kmherre, Oberst.
- Zeska**, Dor. Vilh. Joh. Sophie, † 19 April.
- Zimmermann**, Har. Agnes Soph. Christine g. m. Thaarup.
- Ørum**, Soph. Magd. g. m. Høeg.
- Østergaard**, Betzy Isidore see Neergaard.
- Christen Jul., Dyr læge i Randers, g. Aarhus Frue K. 18 Nov. m. Cathr. Margr. Nielsen, D. af Væver.
- Jens Andreas, fh. Postmester, † 5 Aug. Hillerød, f. 14 Dec. 1813.

Giftte og Døde ere anførte imellem hverandre i alphabetisk Orden. Fuldstændig Oplysning findes ved Mandens Navn og er ikke gentaget ved Hustruens eller Enkens Navn.

Ved Kvinder, som ere blævne gifte, henvises ved »g. m.« til Manden f. Ex. Aggersborg, Johanne Marie g. m. Ploug, Oplysning om Brylluppet findes da ved Navnet Ploug.

Ved døde Kvinder er ved »see« henvist til Ægtefællens Navn t. Eks. Høhling, Lovise Augusta, see Borchsenius, hvor fuldstændig Oplysning altsaa findes.

Ved Præster, Præstehustruer og Cand. theol. er ved E, med et tilføjet Nummer, henvist til Elvius, Danmarks Præstehistorie.

Dødsfald i Norge.

1896.

Samlede af Cand. phil. A. W. Rasch.

(Del efter H: anførte Navn angiver den efterlevende Hustrus Pigenavn).

- Aagaard**, Anine Dorothea, f. Falck, 75 Aar, $\frac{1}{11}$, Chr.ania.
- Aall**, Nils Anton, fhv. Sognepræst, 62 A., $\frac{13}{9}$, Chr.ania.
- Aamodt**, Hans Nobel Goucheron, Overretssagf., $\frac{5}{12}$, Ekersund.
- , O. M., Maltkontrollør, 80 A., $\frac{2}{12}$, Chr.ania. H: Elise, f. Pinkert.
- Aars**, Herman Adolf, fhv. Sognepræst, $79\frac{1}{2}$ A., $\frac{1}{10}$, Chr.ania, H: Clara, f. Kjerulf.
- , Jens Carl Gabriel, Overretssagf., 45 A., $\frac{12}{11}$, Chr.ania. H: Cecilie, f. Gløersen.
- Aas**, Anne, f. Bjørnstad, $36\frac{1}{2}$ A., $\frac{11}{2}$, Hovind Jernbanest.
- , Christine, f. Berg. 41 A., $\frac{11}{9}$, T.l hjem.
- , Marie, Enkefru, $92\frac{1}{4}$ A., $\frac{14}{9}$, Chr.ania.
- , Wally, 14 A., $\frac{8}{8}$, T.l hjem.
- Aasen**, Ivar, Sprogforsker, 83 A., $\frac{23}{9}$, Chr.ania.
- Abel**, Benedicte Elise, f. Hansen, $\frac{16}{10}$, Bergen.
- Abelsted**, Georgine Elisabeth, f. Bryn, 85 A., $\frac{15}{6}$, Chr.ania.
- , Laura, $\frac{17}{9}$, Chr.ania.
- Ackenhausen**, Anette Kirstine, f. Eriksen, 39 A., $\frac{18}{7}$, Chr.ania.
- Ahlstrøm**, Peder Johan, 23 A., $\frac{0}{5}$, Sourabaya.
- Album**, Trine, $\frac{26}{5}$, Drammen.
- Alme**, I. P., Sørenskriver, $\frac{2}{5}$, Chr.ania. H: Johanne, f. Vaagaard.
- Alsing**, Lina, 52 A., $\frac{21}{5}$, Kragerø.
- Alver**, Jacob Prebensen, $\frac{28}{0}$, Chr.ania. H: Sophie, f. Meinich.
- Andersen**, Anders, Lærer, 40 A., $\frac{7}{0}$, p. t. Klæbu. H: Marie, f. Bugge.
- , Indiana, f. Opager, Garverm. O. A. A.s Enke, 70 A., $\frac{18}{1}$, Chr.ania.
- Andrée**, Carl, Skomagerm., 90 A., $\frac{13}{5}$, Bergen.
- Andresen**, Engelhart, Bankier, 69 A., $\frac{7}{4}$, Chr.ania.
- Anker**, Herman, $\frac{3}{2}$, Thorsø, (Sagatun).
- Archer**, William, 78 A., $\frac{26}{6}$, Laurvik.
- Arlberg**, Fritz, Professor, $\frac{21}{2}$, Chr.ania. H: Marie, f. Neruda.
- Arneberg**, Kirsten Cathrine, f. Feilberg, $\frac{15}{11}$, Chr.ania.
- Arnesen**, Carl, Garver, $77\frac{1}{2}$ A., $\frac{21}{8}$, Moss. H: Anne, f. Wager.
- , Christian Arnt, Sognepræst, $\frac{2}{12}$, Vestre Toten. H: Ingeborg, f. Fliflet.
- , Maren Charlotte, f. Herboe, $\frac{10}{7}$, Fr.stad.
- Arntsen**, Martinus, $51\frac{1}{2}$ A., $\frac{29}{22}$, T.l hjem.

- Arøe**, Helene, Pauline Louise, 79 A., $\frac{8}{6}$, Hamar.
- Aschehoug**, Thorchild, $\frac{21}{8}$, Sofienlund pr. Fr.hald.
- Aslaksen**, Annette, f. Nysom, 83 A., $\frac{16}{11}$, Skien.
- Aspelund**, Gustav Adolf, Redaktør, 31 A., $\frac{24}{4}$, Tromsø. H: Christine, f. Blichfeldt.
- Astrup**, Henning, Arkitekt, $32\frac{1}{2}$ A., $\frac{7}{12}$, Chr.ania.
- Aubert**, Ludvig Maribo Benjamin, Professor, Dr. juris, 57 A., $\frac{5}{2}$, Chr.ania. H: Elise, f. Aars.
- Baade-Helland**, Knud, Cand. pharm., 28 A., $\frac{6}{11}$, Bergen.
- Baars**, Herman Brunchorst, $\frac{16}{9}$, Bergen.
- Bach**, Albert, $\frac{30}{8}$, Cardiff.
- Backer**, Palma Catharine, f. Ødegaard, 25 A., $\frac{30}{10}$, Chr.ania.
- Bagge**, Inger Johanne, f. Hallingby, 43 A., $\frac{17}{2}$, Aadalen 1).
- , Johanne Cathrine, f. Weisser, 86 A., $\frac{28}{7}$, Lillehammer.
- Bagger**, L. H., 75 A., $\frac{5}{8}$, Barkevig pr. Laurvig. H: Christine, f. Christian-sen.
- Bahr**, Halfdan, 37 A., $\frac{27}{8}$, Assam.
- Balchen**, Mariane Christine Tandberg, 62 A., $\frac{3}{11}$, Stenkjær.
- Balle**, L., fhv. Fotograf, 70 A., $\frac{21}{7}$, Chr.ania.
- Bang**, Hanna, f. Strand, $\frac{28}{7}$, T.hjem.
- , Henrik Reuss, Borgermester, 70 A., $\frac{20}{6}$, Bergen. H: Benedicte, f. Seielstad.
- Barth**, Daniel, Cand. philos., Overingeniør, 40 A., $\frac{15}{7}$, Hautmont, Frankrig. H: Ragna, f. Bryhn.
- , Elise Noline, f. Sandberg, 63 A., $\frac{9}{12}$, Fjære Præstegaard.
- Beck**, Heinrich, Skibsfører, $\frac{27}{1}$, Horten. H: Jenny, f. Hansen.
- Bendixen**, John, Bandagist, 74 A., $\frac{27}{2}$, Chr.ania. H: Cathrine, f. Flemming.
- , Johanne Gerhardine, 76 A., $\frac{23}{12}$, Bergen.
- Benthien**, Emil Oscar, Sanitetscapitain, 56 A., $\frac{26}{9}$, Chr.ania.
- Bentzen**, Niels, Expeditør, $\frac{5}{10}$, Chr.ania. H: Christine, f. Kahrs.
- Berbom**, Adolf Andreas, 58 A., $\frac{9}{6}$, Lillehammer.
- , Carl, $\frac{29}{4}$, Tønsberg. H: Gine, f. Mølholm.
- Berentsen**, Lars, Consul, 57 A., $\frac{1}{3}$, Stavanger. H: Elisa, f. Haaland.
- Berentzen**, Ferdinand, 16 A., $\frac{24}{8}$, Chr.ania. Drukning.
- Berg**, Carl Gunnerus, Bygmester, 61 A., $\frac{1}{3}$, Chr.ania. H: Karen, f. Westergaard.
- , Elen, f. Prang, $80\frac{10}{12}$ A., $\frac{3}{10}$, Chicago, Illo.
- , Elieser, 43 A., $\frac{9}{6}$, Chr.ania.
- , Jens Christian Paludan, fhv. Handelsfuldm., 68 A., $\frac{17}{4}$, Chr.ania.
- , Olaf, $\frac{29}{3}$, Lervik pr. Stord.
- Bergfeldt**, Anna, f. Gjertsen, 96 A., $\frac{10}{6}$, Mandal.
- Bergh**, Christian, 23 A., $\frac{3}{8}$, T.hjem.
- Bergløf**, A. Th., fhv. Pianofabrikant, 69 A., $\frac{11}{11}$, Chr.ania. H: Charlotte, f. Hesselgren.
- Bergmann**, Dorthea, f. Gundersen, $\frac{12}{7}$, Bergen.
- Bergwitz**, Dorthea, 77 A., $\frac{13}{7}$, Chr.ania.
- Berle**, Sara Buch, 33 A., $\frac{28}{2}$, Bergen.
- Bernick**, G., Etuifabrikant, $\frac{26}{7}$, Chr.ania.
- Berthelsen**, Gina, f. Røberg, $\frac{27}{6}$, Chr.ania.
- Berven**, Christian, Skibsmægler, 81 A., $\frac{6}{10}$, Westhurtlepool. H: Margrethe, f. Ellingsen.
- Beyer**, Paul Theodor, $64\frac{1}{2}$ A., $\frac{26}{12}$, T.hjem. H: Marie, f. Sivertsen.
- Beylegard**, Leif, Styrmand, 23 A., $\frac{28}{11}$, Blyth.
- Bie**, Peter Schulrud, $\frac{9}{8}$, Rejse fra Mexico.
- Bing**, Larsine Noline Helene, $62\frac{3}{4}$ A., $\frac{13}{3}$, Grimstad.
- Birch**, Anette Elisabeth, f. Gjerdrum, $\frac{17}{8}$, Stabæk.
- Birkeland**, Hersleb, fhv. Biskop, 88 A., $\frac{5}{1}$, Chr.ania. H: Severine, f. Gram.

1) Det avvertes baade Bagge og Bugge.

- Birkeland**, M., Rigsarkivar, 65 A., $\frac{24}{5}$, Chr.ania. H: Marie, f. Bachke.
- Biigaard**, Elise, f. Ringvold, 70 A., $\frac{9}{8}$, Chr.ania.
- Bjellan**, Thrine Sofie Jacobine, f. Friis, $35\frac{1}{2}$ A., $\frac{22}{11}$, Chr.sand.
- Bjercke**, Christoffer Bjarne, Agent, 42 A., $\frac{9}{12}$, Chr.ania. H: Jenny, f. Feiring.
- Bjerke**, Ole, Kirkesanger, $75\frac{1}{2}$ A., $\frac{12}{10}$, Søndre Land. H: Magdalene, f. Thomle.
- Bjertnæs**, Maren Sofie, f. Langballe, $20\frac{3}{4}$ A., $\frac{21}{2}$, Fianarantsoa, Madagaskar.
- Biørn**, Constance, $\frac{80}{4}$, Kbhvn.
- Bjernebye**, Hildur Louise, f. Bredesen, 49 A., $\frac{9}{11}$, Fr.stud.
- Bjørnsen**, Karen Margrethe, f. de Lange, 66 A., $\frac{27}{3}$, Bergen.
- Blauenfeldt**, Laura Fredrikke, f. Pederesen, $\frac{9}{8}$, Drammen.
- Blichfeldt**, Bergitte Christine Rebekka, 61 A., $\frac{21}{7}$, Bergen.
- , Robert Christian, Apotheker, 67 A., $\frac{4}{4}$, Mandal. H: Emilie, f. Rachlew.
- Blix**, Andreas Carlos Landmark, fhv. Skibsfører, $\frac{27}{8}$, Aalesund.
- Blom**, Asta Olea, $\frac{19}{7}$, Fr.hald.
- Bodahl**, Sigurd, Student, 19 A., $\frac{14}{2}$, Kragerø.
- Boeck**, Thina, $\frac{9}{8}$, Chr.ania.
- Bonde**, G. E., Skibsreder, 61 A., $\frac{5}{8}$, Alfheim pr. Tønsberg. H: Julie, f. Hauff.
- Borch**, Christopher, Billedhugger, 79 A., $\frac{11}{8}$, Holmestrand. H: Thora, f. Arveskaug.
- Borchgrevinck**, Carl, $\frac{26}{11}$, Los Angeles, Californien. H: Pauline, f. Mæhlum.
- Bomann**, Anne Dorthea, f. ?, 69 A., $\frac{22}{3}$, Chr.ania.
- Borgen**, Catharina, f. Hjul, 70 A., $\frac{23}{1}$, Chr.ania.
- Borthen**, Anna Margrethe, f. Brodtkorb, 86 A., $\frac{16}{2}$, T.hjem.
- Bosse**, Heinrich Wilhelm, fhv. Boghandler, 60 A., $\frac{6}{11}$, Chr.ania.
- Bostedt**, Marthe, f. Sten, $84\frac{1}{2}$ A., $\frac{17}{19}$, Moss.
- Bowitz**, Bjarne, $\frac{27}{7}$, Stjernerø.
- Boysen**, Jens Johan, 78 A., $\frac{12}{1}$, Chr.sand.
- , Simon Georg, Gaardejer, $\frac{1}{8}$, Bolærne pr. Tønsberg.
- Braarud**, Christoffer Juel, Overretssagf., 40 A., $\frac{27}{11}$, Tønsberg. H: Laura Juel, f. Larsen.
- Brandt**, C. F., Malerm., 87 A., $\frac{16}{11}$, Østre Aker.
- , John Andreas, Malerm., 90 A., $\frac{5}{11}$, Tromsø.
- Bratland**, Samuel, Guldsmedm., 66 A., $\frac{6}{8}$, Bergen. H: Ellen, f. Hvid.
- Bredesen**, A. B., 63 A., $\frac{20}{8}$, Grue.
- Bredoeh**, Oline, f. Wold, 64 A., $\frac{27}{122}$, Chr.ania (Løiten?)
- Broch**, Johan Andreas, fhv. Kbmd., 78 A., $\frac{20}{6}$, Raade.
- , Rasmus, Bødkerm., 53 A., $\frac{18}{4}$, Bergen.
- Brockett**, George Trotter, 39 A., $\frac{7}{4}$, London. H: Olga, f. Conradi.
- Brodahl**, Marie, Enkefru, 64 A., $\frac{20}{10}$, Chr.ania.
- Brodal**, Karen, $\frac{16}{7}$, Chr.ania.
- Brostrøm**, Johanna Petrine, f. Dahl, $61\frac{1}{2}$ A., $\frac{28}{2}$, T.hjem.
- Brun**, Johan Christian, 41 A., $\frac{4}{7}$, Chr.sund. H: Marie, f. Westergaard.
- , Thorvald, $\frac{1}{8}$, Philadelphia til Jamaica. H: Nicoline, f. Smith.
- Brunskow**, Thorvald Aron, Fotochemigraf, $\frac{13}{8}$, Chr.ania.
- Bruun**, Hanna Julie, f. Boysen, 73 A., $\frac{14}{6}$, Skien.
- , J. Young, Overretssagf., $\frac{9}{2}$, Chr.ania.
- Bruusgaard**, Christian, Skibsfører, $\frac{6}{2}$, Port Elizabeth.
- Bryde**, Finn Klerk, $\frac{2}{12}$ A., $\frac{6}{6}$, Sandefjord.
- Bryhni**, Gunda, $\frac{22}{11}$, Chr.ania.
- Buch**, Bernhard Martin, 45 A., $\frac{9}{7}$, New Westminster, British Columbia.
- , Sara, f. Berle, 33 A., $\frac{28}{2}$, Bergen.
- Buck**, Hanna Regine, f. Hansen, $73\frac{1}{2}$ A., $\frac{29}{12}$, Chr.sund.

- Buck**, Laurentze Cathrine, f. Stub, Havnefoged F. C. B.s Enke, 85 A., $\frac{28}{11}$, Molde.
- , Olga, $\frac{27}{11}$, Harstad, begr. T.hjem.
- Budde**, Ida Thora Walgjærda, f. Bille, 81 A., $\frac{8}{7}$, Chr.ania.
- Bue**, Olaf Christian, 25 A., $\frac{23}{4}$, Lillehammer.
- Bugge**, F. W., Biskop, Dr. theol., 57 A., $\frac{7}{4}$, Chr.ania. H: Dina, f. Daae.
- , Hanna Jørgine, f. Jørgensen, 70 A., $\frac{15}{8}$, Chr.ania.
- , Inger Johanne, f. Hallingby, 43 A., $\frac{17}{2}$, Enger, Audalen. (Se Bagge).
- , Niels, Consul, 73 A., $\frac{4}{12}$, Tønsberg. H: Caroline Sofie, f. Dahl.
- , Petter Christopher, fhv. Skolebestyrer, 71 A., $\frac{27}{2}$, Lunhelm pr. Fr.stad.
- Bull**, Jacqueline Magdalene, f. Cederstrøm, 82 A., $\frac{9}{8}$, Bugten pr. Alten.
- Busch**, Nicolai Peter, $\frac{31}{8}$, Moss.
- Bye**, Marie Dorothea, 50 A., $\frac{28}{2}$, T.hjem.
- Bülow**, Carl Emil, $\frac{30}{9}$, Drammen. H: Mina, f. Christensen.
- Bärnholdt**, Marie, $\frac{16}{4}$, Chr.ania.
- Böckmann**, Fredrikke, f. Sundt, $\frac{7}{12}$, Chr.ania.
- , Marthine, $\frac{1}{8}$, Laurvik.
- Bee**, Hansine, f. Hansen, 43 A., $\frac{27}{1}$, Bergen.
- , Laura, $\frac{7}{4}$, Skaanevig.
- Beydler**, Karen, f. Moe, 79 A., $\frac{28}{11}$, Porsgrund.
- Carlsen**, Conrad, Kbmd., 41 A., $\frac{16}{6}$, Fr.stad. H: Nathalie, f. Steen.
- Carstens**, M. Chr., fhv. Overlærer, 72 A., $\frac{8}{11}$, T.hjem.
- Christensen**, Alfhild, f. Trepka, 27 A., $\frac{22}{11}$, Chr.ania.
- , Marcus, Maskinist, $\frac{21}{8}$, Bergen.
- Christiansen**, Carl Emil, Skibscapitain, $\frac{31}{8}$, Hvaler. H: Julie, f. Randers.
- , Inger, f. Stibolt, $\frac{31}{3}$, T.hjem.
- , Mathilde, f. Tyrholm, $\frac{5}{9}$, Chr.ania.
- Christie**, Edvard, Byskriver, 84 A., $\frac{12}{6}$, T.hjem. H: Sophie, f. Knagenhjelm.
- Christophersen**, Hans, Auctionarius, $\frac{75^{10}}{12}$ A., $\frac{30}{8}$, Chr.ania.
- Christofersen**, Thorvald, Generalkonsul, $\frac{5}{12}$, Montevideo.
- Clark**, Alfred Corning, $\frac{8}{4}$, New-York.
- Clausen**, Carl A., Handelsrejsende, 29 A., $\frac{27}{7}$, Bestum. H: Bodil, f. Søylanland.
- , Knud, Literat, 53 A., $\frac{20}{9}$, Chr.ania.
- Clauson**, Michael, 24 A., $\frac{8}{10}$, Bremersdorp, Sydafrika.
- Cock**, Jens Adolf, Bagerm., $65\frac{1}{2}$ A., $\frac{18}{11}$, Chr.ania. H: Olava, f. Iversen.
- Collett**, Albert, Brugsejer, 54 A., Sandefjord, begr. Chr.ania. H: Nanna, f. Høegh.
- Conradi**, Johan Gottfried, Musiker, 76 A., $\frac{29}{9}$, Chr.ania.
- Cook**, Emil, Maskinist, 34 A., $\frac{29}{9}$, Chr.ania. H: Marie, f. Bakke.
- Corneliussen**, Charlotte, 30 A., $\frac{20}{12}$, Chr.ania.
- , Lis, $\frac{15}{7}$, Chr.ania.
- Coudrio**, Sophie, 51 A., $\frac{2}{4}$, New-York.
- Coward**, Louise Emilie, $\frac{4}{6}$, Kongsgaard pr. Chr.sand.
- Daae**, Aadel Christie Fritzner, f. Wibye, 83 A., $\frac{12}{12}$, Bergen.
- , Claus Niels Holtzrod, fhv. Stiftsprovst, 89 A., $\frac{18}{11}$, Bergen. H: Aadel, f. Wibye.
- Dahl**, Anne, f. Corneliussen, $73\frac{3}{4}$ A., $\frac{18}{3}$, Nedre Sindsager.
- , Carl Johan, 20 A., $\frac{4}{3}$, den franske Bugt.
- , Eivind, 23 A., $\frac{1}{6}$, Næs, Hallingdal.
- , Emma, Boghandler Johan D.s Enke, $\frac{18}{12}$, Kbhvn.
- , Fredrik, Agronom, 34 A., $\frac{24}{3}$, Stockholm. H: Frida, f. Almgren.
- , H. A., $56\frac{1}{2}$ A., $\frac{21}{6}$, Fr.hald. H: Caroline, f. Pettersen.
- , Johan Nicolay, Cand. jur., fhv. Kopist, 83 A., $\frac{18}{9}$, Chr.ania.
- , John R., fhv. Snedker, 56 A., $\frac{6}{2}$, T.hjem.
- , Jørgine Marianne, 23 A., $\frac{7}{1}$, T.hjem.
- , Marthe, Skrædderm. H. T. D.s Enke, 69 A., $\frac{5}{1}$, Fr.stad.
- , Noline Olava, f. Knudsen, 63 A., $\frac{9}{1}$, Rognene Fyr.

- Dahl**, Odin, Bogholder, 51³/₄ A., ²⁷/₁₀, T.hjem. H: Jacobine, f. Hilms.
 —, Ole, 77 A., ¹⁸/₁₁, Chr.sund.
 —, Ole Nicolai, 15¹/₂ A., ¹⁴/₁₀, T.hjem.
- Dahler**, Johanne Christoffersen, 76 A., ¹⁹/₈, Fr.hald.
- Dahlin**, Charlotte Amalie, 67¹/₂ A., ²⁰/₆, Chr.ania.
- Dahll**, Hanna, ³¹/₁₂, Frydensborg.
- Damsgaard**, Lars, 39 A., ²⁸/₈, New-York.
- Dedekam**, Michael, Overretssagf., 55 A., ²⁸/₁₁, Arendal. H: Otilie, f. Grønn.
- Degermark**, Marie Christine, f. Wickstrøm, 36¹/₂ A., ³⁰/₁₂ 95, Vardø.
- Devold**, Johannes, 17³/₄ A., ¹⁷/₁₁, Aalesund.
- Diesen**, Victoria, ⁷/₆, Chr.ania.
- Dietrichs**, A. J., Overretssagf., ³⁰/₇, Chr.ania. H: Martha, f. Lea.
 —, Kathinka, f. Dundas, ²/₆, Chr.ania.
- Dietrichson**, Canuta Pauline Ditlevine, f. Due, Distriktslege P. W. K. D.s Enke, 75 A., ⁹/₁, T.hjem.
 —, Gustav, Læge, 38 A., ¹/₂, Hønefos. H: Birgitte, f. Lynum.
- Digre**, Ingeborg, 60 A., ¹⁸/₇, T.hjem.
- Diriks**, Anna Sophie, f. Waack, 85 A., ¹⁸/₁₀, Chr.ania.
- Disen**, G. Chr., Overretssagf., 30 A., ³/₆, Chr.ania.
- Dreyer**, Jacob Olaf, Skibsfører, ¹⁹/₇, Bergen.
 —, Johan Fredrik, ²²/₇, Horsnæs.
- Drivdal**, Cathrine, f. ?, 50 A., ¹⁷/₄, Tanum pr. Laurvig.
- Drodsum**, Theodora, 12 A., ²²/₂, Vestre Aker.
- Due**, Joh. Bernhart, Sadelmagerm., 81 A., ⁸/₈, Chr.ania.
 —, Karoline Marie, f. Silieholt, ³⁰/₉, Chr.ania.
- Durie**, Hanna Marie, 32 A., ⁷/₆, Bærum.
- Dybdahl**, Fredrik, Handelsfuldm., 38 A., ³⁰/₃, Chr.ania. H: Anna, f. Jensen.
- Dybwad**, Anna, ¹⁶/₆, Kragerø.
 —, Ludvig Lange, flv. Postmester, 67 A., ¹¹/₈, Chr.ania.
- Dupont**, Magdalene, f. Leegaard, 76 A., ³¹/₁, Chr.ania.
- Dæscher**, Hans, 78¹/₂ A., ²⁰/₁, Bø, Vesteraaen. H: Sophie E., f. Lange.
- Eberhardt**, Otto Imanuel, 64 A., ²⁰/₁₁, Wenstøb pr. Skien. H: Johanne, f. Irgens.
- Eckhoff**, Ernst Fredrik, Sognepræst, 72 A., ¹⁸/₄, Bergen.
- Eeg**, Rasmus, Postbetjent, 28¹/₂ A., ¹⁷/₆, Stavanger. H: Anna, f. Johannsen.
- Ege**, Karen Ameln, 25 A., ⁹/₈, Bergen.
- Egenæss**, Rosalia, f. Qvist, 76 A., ¹⁴/₁₂, Arendal.
- Eid**, Ole, Kontrollør, 77 A., ⁷/₁₀, Hammar. H: Cecilie, f. Brage.
- Eide**, A. P., ²⁰/₆, Molde.
 —, J. W., Bogtrykker, 64 A., ²/₁₁, Bergen. H: Anna, f. Lie.
- Eklo**, Petter, Bygmester, 39 A., ¹⁸/₆, Levanger. H: Eline, f. Arntz.
- Ellefsen**, Carl, Distriktslage, ¹¹/₁₀, Kabelvaag. H: Sanne, f. Sibbern-Møller.
 —, Yngvar Høyer, 24 A., ¹³/₆, Chr.ania.
- Enderle**, G. H., flv. Fotograf, 73 A., ²⁵/₁₀, Chr.ania.
 —, Ida, Enke, 60 A., ²⁸/₁₀, Chr.ania.
- Engelsen**, Henrick Lysholm, 74 A., ²²/₄, Færgeland pr. Stenkjær. H: Julie, f. Arøe.
- Engelstad**, Jess Julius, flv. Overbestyrer, ¹²/₈, Chr.ania. H: Hulda, f. Fossum.
- Enger**, Anton, Handelsmand, 49 A., ²³/₂, Drammen. H: Jessie, f. Mc. Glasham.
- Ericksen**, Bertha Gustava, f. Wallin, 31 A., ¹⁴/₅, Bergen.
- Eurenium**, Carl Johan, Korkeskjærer, 55 A., ¹/₃, Chr.ania.
- Faber**, Anne Cathrine, f. Kruse, 74 A., ⁷/₁₀, Chr.ania.
- Fabritius**, Kaia Elisabeth, f. Aars, 72 A., ¹⁰/₁₀, Chr.ania.
- Falch**, Jacob, 76 A., ⁷/₁₀, Dunolly, Australien.
- Falchenberg**, Harald, ¹⁹/₄, Vestre Akre.
 —, Johan Fredrik, flv. Skibsfører, 77 A., ³/₈, Chr.ania. H: Regine, f. Gierløff.
- Falck**, Nicolay Maks Albert, 22 A., April?, fra Santos til Buenos Ayres.
- Falkenberg**, Balthazar Johannes, Bankassistent, ¹⁹/₆, Chr.ania. H: Hertha, f. Weil.

- Falkenberg**, Carl Fredrik, Reservelieutn. i Marinen, $\frac{1}{9}$, China.
- Falkenstrøm**, Ulrikke, $\frac{23}{7}$, Chr.ania.
- Falsen**, Marie Dorothea, f. Lorck, $\frac{12}{12}$, Khhvn.
- Fangen**, Johan Arnt, Styrmand, 40 A., $\frac{25}{10}$, Bergen. H: Theodora, f. Holst.
- Fasmer**, Alette Sofie, 59 A., $\frac{24}{11}$, Alvøen pr. Bergen.
- Feilberg**, Caroline, f. Iversen, $\frac{9}{11}$, Chr.ania.
- Feldtmann**, Heinrich, Ingeniør, 67 A., $\frac{4}{8}$, Bergen.
- Fermann**, Søren, $\frac{23}{9}$, Fon du Lac, Minnesota.
- Feyling**, Ludvig Magnus, Overretssagf., $44\frac{1}{2}$ A., $\frac{9}{7}$, Egersund. H: Paula, f. Hveding.
- Figenschou**, Benoni Hammer, $77\frac{1}{2}$ A., $\frac{30}{8}$, Hesnord. H: Henriette, f. Holst.
- , Martha Margrethe, Enke, 92 A., $\frac{20}{1}$, Kvitnæs pr. Tromsø.
- Finne**, Joakime Reinholdine Birgitte, f. Schönheyder, $86\frac{1}{2}$ A., $\frac{10}{8}$, Chr.ania.
- Finstad**, Karen, f. Kaasen, $\frac{12}{7}$, Rendalen.
- Fischer**, Anne, 86 A., $\frac{2}{11}$, Bergen.
- Fleischer**, Anna, f. Lassen, 69 A., $\frac{2}{1}$, Chr.ania.
- Flohr**, Sofie, f. ?, $\frac{9}{3}$, Chr.ania.
- Flood**, Gottfried, 15 A., $\frac{2}{3}$, Bergen.
- , Sophie Charlotte, $18\frac{1}{2}$ A., $\frac{24}{3}$, Nordstrand.
- Flor**, Hanna, f. Baars, 69 A., $\frac{14}{7}$, T.hjem.
- Florelius**, Fredrik, Grosserer, $\frac{2}{9}$, Chr.ania. H: Louise, f. Robsahm.
- Fodstad**, Matheas, fhv. Sparebanksekretær, 70 A., $\frac{1}{9}$, Chr.ania. H: Thora, f. Rogstad.
- Fog**, Caroline Susanne, 64 A., $\frac{14}{4}$, Chr.sand.
- , Lena (Lina), 64 A., $\frac{14}{4}$, Chr.sand.
- Fogth**, Rudolf Herminius, 31 A., $\frac{13}{11}$, Chicago.
- Forebred**, Halvard, Student, 22 A., $\frac{9}{12}$, T.hjem.
- Foss**, A. P., Fabrikant, 45 A., $\frac{23}{2}$, Chr.ania.
- , Even, $\frac{7}{1}$, Gjøvik. H: Gyda, f. Halmrast.
- Fougner**, Alida, f. Brunfeldt, 81 A., $\frac{31}{5}$, Bergen.
- , Anne Elisabeth Anker, Sørenskriver G. F.s Enke, 87 A., $\frac{25}{12}$, Chr.ania.
- , Christian, fhv. Gaardbruger, $\frac{15}{7}$, Gausdal.
- Foyne**, Aksel Dagvard, Styrmand, 24 A., $\frac{28}{10}$, Atlanterhavet.
- , Mathilde Nicoline, f. Bull, 82 A., $\frac{17}{9}$, Tønsberg.
- Franch**, Bergitte Margrethe, f. Løkke, 86 A., $\frac{26}{7}$, Sandland pr. Tromsø.
- Frank**, Ragnhild, $\frac{10}{5}$, Chr.ania.
- Friele**, Didrik Hagelsteen, kgl. Fuldmægtig, 63 A., $\frac{2}{9}$, Lian, begr. Chr.ania. H: Cathinka, f. Skilling.
- Friis**, Jens Andreas, Professor, 74 A., $\frac{16}{2}$, Chr.ania.
- , Oluf Birkeland, 19 A., $\frac{9}{8}$, Aalesund.
- Frisak**, Hans, 46 A., $\frac{28}{1}$, Odalen.
- Fritzner**, Anne Christine, f. Qvale, Provst, Dr. phil. Johan F.s Enke, 80 A., $\frac{17}{12}$, Chr.ania.
- , Nina $\frac{20}{6}$, Chr.ania.
- Frellich**, Asta Arna, $\frac{31}{10}$, New-York.
- , Nicoline Catharina, $\frac{11}{9}$, Chr.ania.
- Fürst**, Johannes Ditlef, fhv. Foged, 80 A., $\frac{17}{10}$, Chr.ania. H: Charlotte, f. Nielsen.
- Gaarder**, Sigurd Christofer, 23 A., $\frac{5}{10}$, Gran.
- Gabrielsen**, Elisabeth Christine, f. Modin, 67 A., $\frac{30}{1}$, Hammerfest.
- Gallschjøtt**, Fredrik Wilhelm, Pastor, 84 A., $\frac{29}{4}$, Søndre Fron. H: Pauline, f. Tronhus.
- Galschødt**, Hans Hansen, $76\frac{1}{2}$ A., $\frac{18}{11}$, Tromsø. H: Christiane, f. Hansen.
- Gasmann**, Nils Egidius, Høiesteretsadvokat, 28 A., $\frac{9}{2}$, Chr.ania. H: Margrethe, f. Rode.
- Gelein**, Barbro, f. ?, $96\frac{1}{4}$ A., $\frac{16}{5}$, T.hjem.
- Getz**, Johan, $\frac{28}{1}$, Chicago.

- Giertsen**, Abel Helene, f. Angell, 68 A., $\frac{14}{11}$, Bergen.
- Giæver**, Abigaël, Enke, $\frac{29}{4}$, Skjervø.
- Gjerløv**, Anna, $15\frac{1}{4}$ A., $\frac{9}{2}$, Solhoug pr. Arendal.
- , Mia, 17 A., $\frac{6}{10}$, p. t. Lovisenberg.
- Gjerp**, Albert Christian, Cand. philos., $31\frac{3}{4}$ A., $\frac{30}{10}$, Namsos.
- Gjersøe**, Fredrikke, Enkefrue, $\frac{7}{11}$, Chr.ania.
- , Georgie, f. Forbes, $\frac{4}{7}$, Chr.ania.
- Gjertsen**, Hans Mathias, $\frac{4}{12}$, Rejse til Aberdin. H: Cathinca, f. Bull.
- , Nils Johan, Handelsmand, med Børnene Harald, Sigrid, Dagny og Leif, $\frac{16}{7}$ (?), Bergen.
- Gjessing**, Mathias Dahl, fhv. Enkekassesserer, 81 A., $\frac{9}{6}$, Chr.ania.
- Gloppen**, Caroline Andrea, f. Bosse, 60 A., $\frac{17}{12}$, Bergen.
- Gløersen**, Gerhard, fhv. Sorenskriver, $\frac{16}{9}$, T.hjem. H: Antonette, f. Bergh.
- , Hagbarth Fridrichsen, 16 A., $\frac{20}{2}$, Fr.hald.
- Gonnæs**, Christiane, f. Bing, 66 A., $\frac{14}{6}$, Hole.
- Graff**, Oluf, $79\frac{1}{2}$ A., $\frac{20}{1}$, Elverum. H: Petra, f. Carlsen.
- Gram**, Fredrikke, f. Stabell, Generalinde, 84 A., $\frac{24}{1}$, Norderhaug.
- , Johanne Andrea, 50 A., $\frac{17}{6}$, T.hjem.
- Greger**, Peter Henr., Consul, 77 A., $\frac{7}{1}$, T.hjem. H: Sara, f. Gørvell.
- Gregers**, Dagfin, $\frac{29}{2}$, Chr.ania.
- Greiner**, Sofie, f. Wiig, $\frac{6}{4}$, Havsund.
- Gretschel**, Emma Amalie, f. Vogel, $63\frac{1}{2}$ A., $\frac{6}{8}$, Bergen.
- , Alfred, 39 A., $\frac{14}{11}$, Berlin. H: Alida, f. Olsen.
- Grieg**, Hansine Elisabeth, f. Helland, 61 A., $\frac{24}{12}$, Bergen.
- Grimelund**, Andreas, fhv. Biskop, $\frac{8}{1}$, Chr.ania. H: Julie, f. Kjelsen.
- Grimsgaard**, Martin, Cand. til., fhv. Kasserer, 90 A., $\frac{6}{1}$, Chr.ania.
- Grosch**, Georgine Mathilde, f. Staugaard, 87 A., $\frac{10}{6}$, Chr.ania.
- Grundt**, Marie Louise, f. Hjorth, Oberstl. Wilhelm G.s Enke, $\frac{22}{1}$, Hamar.
- Grundt**, Martin Iversen, Tapetserer og Dekorator, 20 A., $\frac{19}{6}$, T.hjem.
- Grundtvig**, Julie Frederikke, f. Wingaard, 65 A., $\frac{21}{11}$, Chr.ania.
- Grüner**, Peter Jacob, Capitain, 35 A., $\frac{5}{3}$, Chr.ania. H: Sophie, f. Schjøth.
- Grøndahl**, Olav A., Cand. jur., $\frac{2}{8}$, Chr.ania.
- Grønn**, Eskild Waaler, $\frac{8}{1}$, Drammen.
- , N. A., Bundtmager 72 A., $\frac{2}{6}$, Chr.sand.
- Grønning**, Louise Gunhilde, f. Sundland, 65 A., $\frac{1}{12}$, T.hjem.
- Grøntvedt**, Bergliot Pauline, 29 A., $\frac{7}{2}$, T.hjem.
- Gulbrandsen**, Elen Marie, f. Coll, 77 A., $\frac{27}{9}$, Chr.ania.
- Gulbransson**, Anna Mathea, f. Høitomt, 58 A., $\frac{24}{3}$, Chr.ania.
- Guldberg**, Hans Riddervold, Ritmester, 53 A., $\frac{19}{6}$, Gardermoden, bgr. Chr.ania. H: Ida, f. Olsen.
- Gulliksen**, Sofie, f. Müller, $84\frac{3}{4}$ A., $\frac{1}{2}$, Stabæk.
- Gundersen**, Bertine, f. Schjermann, $\frac{12}{4}$, Chr.ania.
- , Hans Nicolay, 68 A., $\frac{9}{6}$, Lange-sund. H: Aurora, f. Feilberg.
- , Johanne Margrethe, f. Dahl, $75\frac{1}{2}$ A., $\frac{2}{6}$, Tromsø.
- , Søvrine Birgitte Elisabeth, f. Simon-sen, 84 A., $\frac{6}{8}$, Fr.stad.
- Gyth**, Rina, Enkefru, 78 A., $\frac{18}{11}$, Chr.ania.
- Haanshus**, Gerd Johanne, $\frac{18}{12}$, Chr.ania.
- Haasted**, Severine Louise Frederikke, $86\frac{1}{2}$ A., $\frac{6}{11}$, Chr.ania.
- Haeselick**, Rudolf, Arkitekt, $\frac{26}{8}$, Chr.ania.
- Haffner**, Constance, 65 A., $\frac{20}{6}$, Chr.ania.
- Hagemann**, Caspar Fredrik, Sagfører, 79 A., $\frac{24}{2}$, Namsos.
- , Hedvig, f. Wamberg, 53 A., $\frac{26}{6}$, Vaage.
- , Hugo, $\frac{2}{3}$, Chr.ania.
- Hald**, Josias Christian, Cand. philos., 37 A., $\frac{27}{1}$, Chr.ania. H: Marie, f. Kjegstad.
- , Niels Christian, fhv., Sognepræst, $87\frac{1}{2}$ A., $\frac{6}{23}$, Chr.ania.

- Hallén, J.**, Handskefabrikant, 61 A., ²⁰/₆, Woerishofen. Bayern. Provst H.s Enke, 84 A., ²⁸/₃, Chr.ania.
- Halmrast**, Gudmund Andreas, Læge. 32 A., ¹⁶/₄, Overhalden. **Hegerstrøm**, Christian, Handelsmand, 38 A., ⁴/₇, Chr.ania. H: Helga, f. Henriksen.
- Hals, C.** Dorph, Krigscommissær, 78 A., ¹¹/₁, Chr.ania. **Hegge**, Chr., Cand. jur., 72 A., ²⁶/₅, Chr.ania.
- , Helga Marie, ¹⁰/₁₁, Romedal. **Hegnander**, Helene, f. Simonsen, 58 A., ²³/₈, Mandal.
- , Ole, 73 A., ¹¹/₆, Aamot. H: Gunhild, f. Olsen. **Heiberg**, Christopher, Foged, 68 A., ²⁶/₁₂, Chr.ania.
- Hammer**, Antonie, f. ?, 48 A., ²⁷/₆, T.hjem. —, Julie, ¹³/₅, Chr.ania.
- , Hjalmer, Skuespiller, ²⁹/₆, Egersund. **Heide**, Henrik Bastian, Adjunct, 42 A., ²⁵/₃, T.hjem. H: Fredrikke, f. Danielsen.
- , Nils Børresen, 76 A., ²⁵/₁₂, Løiten. **Heidenreich**, Fanny, f. Garde, ²³/₀, Chicago.
- Hansen, Anna**, f. Møller, ⁶/₁, Chr.ania. **Heitmann**, Margrethe Elisabeth, Snedkerm. H.s Enke, 79 A., ¹/₁, Bergen.
- , Christian, Vognmand, ²⁴/₀, Brager-næs. H: Sophie, f. Møller. **Heldahl**, Mathilde Sofie, f. Axelsen, 63 A., ²⁸/₁₂, Lillesand.
- , H. J., Agent, 43 A., ²⁹/₆, Fred.stad. H: Ida, f. Söderstrøm. **Helgesen**, Fanny Charlotte, f. Tofte, ²¹/₇, Chr.ania.
- , Hanna Charlotte, f. Lund, 38 A., ¹⁰/₄, Chr.ania. **Helliesen**, Knud, Grosserer, 94¹/₂ A., ²³/₁₁, Chr.ania.
- , Hans Henrik, fhv. Missionspræst, 57 A., ¹⁶/₉, Vestre Bærum, begr. Chr.ania. H: Hanna, f. Gjersøe. **Helmers**, Inga, f. Petersen, ¹⁴/₆, Sarpsborg.
- , Kaia, f. Garmann, 81 A., ²²/₁₁, Bergen. **Helseth**, Charlotte Fredrikke, f. Mosgaard, Samlagsforstander M. H.s Enke, 70 A., ⁹/₁₁, Chr.ania.
- Harper**, Maren Anna, 64 A., ²⁴/₀, T.hjem. **Heltberg**, C. O., Cand. theol, 49 A., ²/₁₀, Chicago. H: Christine, f. Hansen.
- Hartmann**, Rudolph S., Consul, ¹⁶/₄, Chr.sand. **Hench**, Carl, Lensmand, 51 A., ¹⁸/₁₂, p. t. T.hjem.
- Hasberg**, Bolla, 74 A., ³/₁, Tønsberg. **Henriksen**, Johan Gjertin, 34 A., ¹⁰/₉, Strømmen pr. Bergen. H: Kaia, f. Hammer.
- Haslund**, Fredrik M., fhv. Inspektør ved Eugénias Stiftelse, 78 A., ³⁰/₆, Chr.ania. H: Thea, f. Hanch. **Hertel**, Maren, ²⁹/₄, Ullensager.
- Hassel**, Augusta, Enkefru, 60 A., ¹⁹/₁₁, Chr.ania. —, D., Handelsmand, 51 A., ⁸/₄, Støtt. H: Amalie, f. Lind. **Hertzberg**, Carl Philip, fhv. Kbmd i Holmestand, 77 A., ¹³/₇, Oslo.
- , Elisabeth Andrea, f. Olsen, ²⁸/₁₂, Solheim pr. Risør. **Herwig**, Emilie, ¹/₁₀, Chr.ania.
- , Inger, Skibsreder Chrf. H.s Enke, 70¹/₂ A., ⁷/₃, Chr.ania. **Hess**, Helga Mathilde, 47 A., ⁴/₂, Bergen.
- Hassing**, Elisabeth Sophie, f. Marstrand, 62 A., ⁶/₅, T.hjem. **Hesselberg**, Nils Seiersløv, Skibsmægler, 48 A., ²⁹/₁₂, Laurvig. H: Kaja, f. Hartwig.
- , Noline Cecilie, ⁶/₁, T.hjem. **Hetland**, Dorothea Regine, f. Holbye, Kbmd. Michal H.s Enke, 87 A., ⁶/₃, Egersund.
- Haugland**, Baard, Statsraad, 61 A., ⁷/₆, Stockholm, begr. Chr.ania. —, Else Christine, f. Meldahl, ²⁴/₁, Skagen. **Heyerdahl**, Valentine, f. Sem, Brigade-læge Stener H.s Enke, 70 A., ²⁶/₁₁, Chr.ania.
- Haurback**, Cecilie, f. Jersin, 30 A., ²⁰/₁₁, Chicago. **Heffermehl**, Marie Helene, f. Støren,

- Hiorth**, Mina, f. Poulsen, 77 A., $\frac{26}{6}$, Chr.ania.
—, Sigurd Halvdan, 40 A., $\frac{30}{6}$, Frydenberg, Østre Aker.
- Hirsch**, Astrid, 16 A., $\frac{5}{3}$, Aas.
—, Constance, 76 A., $\frac{29}{7}$, Chr.ania.
- Hjorth**, Hans I. A., Indrulleringschef, 81 A., $\frac{21}{11}$, Bergen.
—, Max Henr. Calmeyer, Stipendiat, 33 A., $\frac{21}{6}$, Chr.ania.
—, Paula Nicoline Augusta, $\frac{7}{8}$, Chr.ania.
- Hjorthøy**, Mathilde Elisabeth, f. Gløersen, 25 A., $\frac{1}{10}$, Dresden, begr. Chr.ania.
- Hoel**, Andreas, Lensmand, $67\frac{1}{2}$ A., $\frac{14}{4}$, Nannestad.
- Hoff**, Karen Margrethe, f. Steenbuch, $\frac{1}{6}$, T.hjem.
- Hofgaard**, Gerhard Didrik, $\frac{11}{7}$, Løberg, pr. Skien. H: Dikka, f. Blom.
—, Mathilde, 69 A., $\frac{23}{10}$, Chr.ania.
—, Momme, Toldfuldm., $\frac{8}{11}$, Chr.ania. H: Caroline, f. Jonassen.
- Holdt**, Hans Christian Weiby, 79 A., $\frac{8}{4}$, Bergen.
- Hollander**, Inga, f. Engebretsen, 37 A., $\frac{25}{3}$, Tierp pr. Gefle.
- Holler**, Elna Emilie, Skolebestyrerinde, 64 A., $\frac{19}{4}$, Chr.ania.
- Holm**, Joh. F. B., Optikus, 63 A., $\frac{3}{11}$, Bergen.
—, Peter Andreas, Rebslager, $\frac{26}{6}$, T.hjem.
- Holmberg**, Andrea Regine, f. Dybwad, 69 A., $\frac{6}{3}$, T.hjem.
- Holmsen**, Helene Sophie, f. Høegh, 36 A., $\frac{13}{10}$, Chr.ania.
—, Holm, Skibshandler, 77 A., $\frac{14}{77}$, Chr.ania.
—, S. E. D., Lensmand, 71 A., $\frac{26}{11}$, Urskoug.
- Holst**, Grethe, f. Bloch, $79\frac{1}{2}$ A., $\frac{20}{4}$, Drammen.
—, Johan Collet, Bylæge, 63 A., $\frac{22}{8}$, Drammen. H: Emilie, f. Blich.
- Holter**, Christiane, f. Vibe, 69 A., $\frac{19}{8}$, Eker.
—, Mariane, f. Schjelderup, 66 A., $\frac{20}{6}$, Chr.ania.
- Holtermann**, Christine Marie, f. Algaard, 74 A., $\frac{6}{3}$, Fr.stad.
—, Eiler Hagerup, 72 A., $\frac{28}{3}$, T.hjem?
- Holweck**, Elisabeth Marie, $\frac{25}{12}$, Bergen.
- Hoppe**, Emma Marie Theresia, f. Winther, 79 A., $\frac{28}{10}$, Chr.ania.
- Hopstock**, Axel, $\frac{18}{9}$, Bergen. H: Inga, f. Lund.
- Horda-Hauge**, Selma Marie, $\frac{23}{12}$, Sarpsborg.
- Horn**, Ingeborg, $15\frac{3}{4}$ A., $\frac{7}{12}$, Lier.
—, Johan Olivarius, fhv. Toldkasserer i Moss, tidligere Rector i Molde, $85\frac{7}{12}$ A., $\frac{14}{3}$, Moss.
- Hornbeck**, Maren Margrethe, 57 A., $\frac{26}{12}$, Arendal.
- Horst**, Andreas Christian, 47 A., $\frac{15}{3}$, Tronsø. H: Marie, f. Danielsen.
- Horstmann**, Johan, $\frac{25}{4}$, Oslo.
- Houge**, Jacoba Blaauw, f. Lieske, $\frac{5}{2}$, Bergen.
- Hovbrender**, Marie Magdalene, f. Blumer, 72 A., $\frac{20}{11}$, Tønsberg.
- Hurup**, Josef, $\frac{16}{4}$, Chr.sand.
- Huste**, Frederik Godtlob, $81\frac{1}{2}$ A., $\frac{7}{10}$, Arendal.
- Huun**, Sophus, Handelsreisende, $28\frac{1}{2}$ A., $\frac{25}{6}$, Bergen. H: Anna, f. Olsen.
- Hübert**, Tobine, f. Eriksen, 72 A., $\frac{22}{12}$, Chr.sand.
- Hytten**, Nicoline Louise, f. Lorentzen, 72 A., $\frac{19}{6}$, Tønsberg.
- Høegh**, Robert Wilhelm, $18\frac{3}{4}$ A., $\frac{7}{8}$, Reise til Hartlepool.
- Høflmayer**, Alois Johan Norberth, fhv. Bryggerimester, 70 A., $\frac{16}{6}$, Chr.ania. H: Julie, f. Amundsen.
- Høyem**, Johan Junius, Agent, $49\frac{1}{2}$ A., $\frac{8}{11}$, Chr.ania.
—, Ivar, Sognepræst, 52 A., Homedal, bgr. ved Bynes Kirke. H: Susanne, f. Geitzler.
- Høyer**, Sofie Wilhelmine f. ? 56 A., $\frac{24}{2}$, Fr.stad.
- Jackwitz**, Fredrik, Malerm., $69\frac{3}{4}$ A., $\frac{22}{6}$, T.hjem. H: Karen, f. Pedersen.
- Jacobsen**, Cathrine, f. Hvidt, 87 A., $\frac{3}{6}$, Enkehuset i Christiansfeld.
—, Oliver, 30 A., $\frac{22}{4}$, Lykkeberg pr. Fr.stad.

- Jacobsen**, Jacob, Consulatssekretær, $15/4$,
Pernambuco.
- , Martine Kristofine, f. Nagell, 51 A.,
 $16/12$ Bergen.
- Jansen**, Anne Hedeveg, f. Holm, $83\frac{1}{2}$
Aar, $25/7$ Bergen.
- Janssen**, Nanny, f. Culmsee, 48 A.,
 $9/11$, T.hjem.
- Ibenfeldt**, Alette Amalie Marie, f. Ander-
sen, 64 A., $2/4$ Chr.ania.
- Jensen**, Elisabeth, f. Neumann, 82 A.,
 $17/11$ Fr.hald.
- , Johanne Helene Octavia, i. Stub,
 $9/6$, Østre Aker.
- , Martine, f. Lund, 65 A., $2/2$, T.hjem.
- , Ullriche Antonette, f. Rønneberg,
bgr. $19/10$, Chr.ania.
- Jensenius**, Eilert, Stud. theol., $9/7$, Østre
Aker.
- Jepsen**, Nicolai, fhv. Brugseier, 77 A.,
 $9/4$, Nedre Gran pr. Levanger.
- Johannesen**, Charlotte, f. Bonn, 40 A.,
 $9/12$, Solheim pr. Bergen.
- , H. E., fhv. Kbmd., $26/2$, Laurvig.
H: Sophie, f. Kjerulff.
- Johansen**, Christian Martin, fhv. Told-
kasserer, 81 A., $28/1$, Brevig.
- Johanson**, Johan Lauritz, $10/11$, Glasgow.
H: Cathrine, f. Melsom.
- Johnsen**, Abraham, Korkefabrikant, 63
A., $8/11$, Mandal. H: Regine, f.
Reiersen.
- , Borghild Sofie Fredrikke, 5 A.,
 $20/6$, Koutokaino.
- , Gulette, f. Møller, 80 A., $29/4$, Fr-
hald.
- , Julie Magdalene, f. Benneche, $77\frac{1}{2}$
A., $21/3$, T.hjem.
- , Ole, fhv. Militærdyrlæge, $71\frac{1}{2}$ A.,
 $21/8$, Chr.ania. H: Rosalie, f. Øfver-
man.
- Johnsgaard**, Maren Anna, f. Holst, 84
A., $16/3$, Tromsø.
- Jordan**, C. W., Bagerm., 48 A., $3/11$,
Chr.ania. H: Henriette, f. Chri-
stensen.
- Irgens**, Erik Gundersen, af Kragerø,
75 A., $3/11$, Chr.ania.
- Irion**, Erhard Ferdinand, Typograf, $25\frac{1}{2}$
A., $28/4$ Chr.ania.
- Isachsen**, Amund, Mægler, 79 A., $21/1$,
Stavanger. H: Kirstine Marie, f.
Bech.
- Iversen**, Iver, Uhrmagerm., $67\frac{1}{2}$ A.,
 $27/6$, Bergen. H: Marie, f. Høeg.
- Juul**, Helene Johanne, f. Grøntoft, $24/6$,
Arendal.
- , Olaf Olsen, Typograf, 22 A., $9/6$,
Oslo.
- Jørgensen**, Eleonore, f. Bache, 73 A.,
 $28/10$, Chr.ania.
- , Erik, Korpsbøssmager, 48 A., $16/8$,
Kongsberg.
- , Marie Caroline, f. Mayson, 59 A.,
 $13/7$, Chr.ania, bgr. Skien.
- Jørstad**, Øistad, Cand. jur., 24 A., $30/8$,
Moss.
- Kaald**, Laura, f. Odén, 40 A., $9/2$, Hestvig.
- Kahrs**, Aug. Kjbmd., $63\frac{1}{2}$ A., $19/6$, Chr-
ania.
- , Christopher, Kbmd., 72 A., $4/8$,
Bergen.
- , Margrethe Henrikke, f. Martens, $8/1$,
Bergen.
- Kalland**, Mathias Andersen, fhv. Sø-
mand, $61\frac{1}{2}$ A., $16/10$, Bergen. H:
Anna, f. Ræmisch.
- Kaurin**, Eiler Rosenvinge, Sognepræst,
67 A., $27/7$, Eker.
- , Hans, fhv. Kbmd., 66 A., $14/12$,
Tromsø. H: Magdalene, f. Nielsen.
- Kavli**, Hanna, f. Strøm, $52\frac{1}{2}$ A., $10/4$,
T.hjem.
- Keilhau**, Hjalmar, $9/0$, Chr.ania.
- Kent**, Eliza, 47 A., $19/0$, Brooklyn.
- Kiel**, Lauritz, Bogholder, 48 A., $9/2$,
T.hjem. H: Gina, f. Møller.
- Kierulf**, Maisen, f. Heiberg, $30/7$, Chr-
ania.
- Kilb**, Magda, Søster Ansgaria af St.
Josephs Orden, 27 A., $26/12$ Chr-
ania.
- Kildal**, Christian, fhv. Handelsmand,
85 A., $10/7$, Altvik pr. Sand, Senjen.
- Kirsebom**, Gabril, 72 A., $18/1$, Sogndal,
Dalene. H: Jacobine, f. Tvedt.
- , Gabriel Bloch, Consul, $82\frac{1}{2}$ A.,
 $1/11$, Chr.ania. H: Franciska, f.
Bock.
- Kiønig**, Christian Andreas Aagaard,
Sognepræst, 64 A., $16/4$, Spydeberg.
H: Johanne Mathilde, f. Otterbech.

- Kjelsen**, Julia, f. Schjøller, $24/6$, Laurvig.
Kiær, Hans Jürg, Dr. phil., 34 A., $2/4$, Drammen.
Klem, Johannes M. G., Stud. med., 31 A., $20/10$, Chr.ania.
Klemp, Anna Signe Valborg, 34 A., $24/8$, Chr.ania.
 —, Hans Petter, Handelslærer, $17/10$, Chr.ania.
Klerck, Ragnhild, f. Bergh, $7/12$, Bergen.
Kling, Kirsten, $18/7$, Bergen.
Klingenberg, Cathinke, 20 A., $12/10$, Bergen.
Klintberg, Oscar, Skibskaptein, 61 A., $20/11$, Stockholm.
Klüver, Jacob, Student, 23 A., $9/4$, Stenkjær.
Knoph, Helga Caroline, 16 Aar, $17/1$, Kragerø.
Knudsen, Anton, Bødker, 59 A., $9/2$, Bergen. H: Susanne, f. Stoltz.
 —, Claus, Cand. pharm., Fotograf, $69\frac{1}{2}$ A., $2/4$, Chr.ania.
 —, Karen f. Blom, Gesel John K.s Enke, 47 A., $29/7$, Bergen.
 —, Sophie f. Arntzen, 91 A., $7/2$, Kbhvn.
Knudtzon, Gyrithe Cathrine, f. Meidell, $16/7$, T.hjem.
Koefoed, Susanne Marie, f. Weltzin, $18/3$, Nøstdal i Nordfjord.
Kolderup, Emma Sofie, f. Hoch, 44 A., $10/9$, Chr.ania.
Kolstad, Marie, f. Müller, 62 A., $11/6$, Chr.ania.
Konow, H., Cand. jur., 81 A., $28/12$, Oslo.
Kooter, Cornelius, Ingeniør, 55 A., $19/7$, Bergen. H: Luci, f. Reimers.
Koren, Johan Chr., 50 A., $4/10$, Bergen.
Krabbe, Olaus Petrus, Agent, $64\frac{1}{2}$ A., $12/12$, Chr.ania. H: Rebekka, f. Knudsen.
Kraft, J. A., fhv. Distriktslæge, $88\frac{1}{2}$ A., $11/9$, Flekkefjord.
Krag, Bolette, Lærerinde, $21/10$, Chr.ania.
Kraiberg, Anne, f. Bang, Enke efter Overlærer K. i Aarhus, 79 A., $20/8$, Chr.ania.
Kreutz, Julius, Skibsfører, 52 A., $7/9$, Chatham, N. B. Canada. H: Marie, f. Nord.
Krog, Eline, f. Ultbro, $28/11$, Portsmouth^f Amerika.
 —, Trine Oline, f. Thoresen, $23/7$, T.hjem.
von Krogh, Hanna Pauline, f. Mejer, $60\frac{1}{2}$ A., $29/1$, Chr.ania.
Krohn, Christiane, f. Jonassen, 77 A., $19/6$, Bergen.
 —, Hans Henrik, Kbmd., $16/4$, Bergen. H: Lucie, f. Dahl.
Krüger, Joachim Arent, Kbmd., 82 A., $1/12$, Bergen. H: Hanna, f. Storm.
 —, Sigrid, f. i Gøteborg, $27/9$, 76 , $16/4$, Berlin.
Kühne, Anna, Enkefru, 74 A., $16/6$, Chr.ania.
Kvale, Laura, f. Dreyer, $70\frac{3}{4}$ A., $13/8$, Tveid pr. Chr.sand.
Kvam, Anne, f. Wang, $28/8$, T.hjem.
Lambine, Johan, Dampskibstjener, $42\frac{1}{2}$ A., $14/10$, T.hjem. H: Johanne, f. Wærness.
Lambrechts, Caroline Mathilde, f. Østrem, $11/1$, Chr.ania.
Landmark, Maren, f. Friis, $22/10$, Laurviken, Aure.
Lange, Anna Magdalena, 18 A., $7/8$, Duluth, Minn.
Larm, Christina, f. ?, $77\frac{1}{2}$ A., $8/8$, Bergen.
Larsen, A., Ritmester, $24/8$, Chr.ania.
 —, Anna Helene, f. Loua, Styrmand, Bendix L.s Enke, $39\frac{1}{2}$ A., $18/11$, Bergen.
 —, Marthe Marie, f. Evens, Kbmd., J. Peter L.s Enke, 96 A., $4/2$, Chr.ania.
 —, Sigrid, f. Rolland, 83 A., $5/8$, Bergen.
Larsen-Naur, Anton, Sorenskriver, $9/8$, Kragerø.
Lassen, Maggi, 16 A., $26/12$, p. t. Chr.ania, begr. Stenkjær.
Laube, Fredrick Wilhelm, fhv. Murm., 89 A., $28/1$, T.hjem.
Laumann, M., Ingeniør, 60 A., $31/12$, Kullebunden, Næsodden. H: Clara, f. Olsen.
 —, Sofie Marie, f. Knap, $10/6$, Kragerø.
Lea, Thea, $13/10$, Bergen.

- Leegaard**, Mina, f. Martini, 77 A., $\frac{6}{8}$, Fr.stad.
 —, Ove, fhv. Kbmd., 78 A., $\frac{8}{6}$, Fr.stad.
- Lexow**, Søren Johan, 47 A., $\frac{28}{6}$, Chr-ania.
- Lie**, Astrid Dorothea, $\frac{4}{12}$ A., $\frac{1}{6}$, Chr-ania.
 —, Augusta, f. Hollermann, 59 A., $\frac{4}{10}$, T.hjem, bgr. Aasnæs.
 —, Berthe, $21\frac{1}{2}$ A., $\frac{28}{9}$, Næs, Rome-rike.
 —, Bolette, Lærerinde, $\frac{16}{10}$, Urskoug.
 —, Casper, Copist, 86 A., $\frac{20}{11}$, Chr-ania.
 —, Jørgen Olai, 22 A., $\frac{21}{12}$, Bergen.
 —, Knud Lauritz, 71 A., $\frac{4}{4}$, Honningsø. H: Bolette, f. Lied.
 —, Lauritz, $\frac{27}{7}$, fra Chili til Falmuth. H: Julie, f. Andersen.
 —, Olga Emilie, 17 A., $\frac{28}{2}$, T.hjem.
 —, Serine, f. Johnsen, $88\frac{1}{2}$ A., $\frac{21}{8}$, T.hjem.
- Lieberg**, Alexander, $\frac{25}{7}$, Vormsund.
- Liebig**, Oline Fredrikke, 62 A., $\frac{28}{8}$, T.hjem.
- Lindah**, Johan M., $34\frac{1}{2}$ A., $\frac{26}{11}$ Fr-stad.
- Lindberg**, Joh., Kontrollør, $\frac{22}{4}$, Hamar.
- Lindblom**, Wilhelm, Skibsfører, $\frac{14}{12}$ i Nordsøen, bgr. i Bergen, $\frac{24}{12}$.
- Lindboe**, Margrethe, f. Angell, $\frac{25}{4}$, Gau-stad Asyl.
- Linde**, Anna Dorthea, f. Monsen, $31\frac{1}{2}$ A., $\frac{19}{11}$, Bergen.
- de Linde**, Anna Margrethe, f. Myhre, 22 A., $\frac{18}{11}$, Chr-ania.
- Lindegaard**, Sigurd, 19 A., $\frac{22}{6}$, Chr-ania.
- Lindeman**, Olaf Andreas, Kbmd., 47 A., $\frac{21}{11}$, Hamburg. H: Bertha, f. Bauck.
- Lindgaard**, Serine, f. Gryner, 49 A., $\frac{14}{4}$, T.hjem.
- Lindskog**, Magnus, $\frac{6}{2}$, Göteborg. H: Augusta, f. Hammer.
- Linthoe**, Carl, Foged, 55 A., $\frac{29}{6}$, Chr-ania. H: Hilda, f. Nielsen.
- Lobsgaard**, Johanne, f. Nygaard, 81 A., $\frac{2}{7}$, Fr.hald.
- Lodtz**, Barbra Marie, f. Kalland, 64 A., $\frac{13}{8}$, Bergen.
- Loots**, Jacob Arthur, $\frac{17}{3}$, Fremantle.
 —, Inger, $\frac{21}{10}$, Bergen.
- Lorange**, Hans Andreas, Kbmd., 89 A., $\frac{22}{6}$, Fr.hald.
- L'Orsa**, Jacob, $\frac{80}{6}$, Chr-ania.
- Lossius**, Sophie Christiane, f. Knudtson, $\frac{18}{2}$, Chr.sund.
 —, Stine, Lærerinde, $\frac{12}{5}$, Bodø.
 —, Johan J., Bankkasserer, 48 A., $\frac{13}{9}$, Chr.sund. H: Hansine, f. Fasting.
- Ludwigsen**, Hans, Grosserer, $\frac{9}{10}$, Chr-ania.
- Lund**, Agnethe, f. Jensen, $51\frac{3}{4}$ A., $\frac{27}{12}$, Furnes.
 —, Carl Ludvig, 16 A., $\frac{29}{6}$, T.hjem.
 —, Caroline Bergithe, f. Carlsen, 60 A., $\frac{5}{11}$, Elvevold pr. Tromsø.
 —, Einar, $20\frac{1}{2}$ A., $\frac{16}{8}$, Hamar.
 —, Else Ramshardt, f. Ørn, 70 A., $\frac{29}{17}$, Chr-ania.
 —, Guttorm Peter, 26 A., $\frac{10}{1}$, Musk-egon, Mich.
 —, Harald Olaf, $21\frac{1}{2}$ A., $\frac{27}{2}$, London.
 —, Hercules Weyer, Bogbinder, 43 A., $\frac{7}{11}$, Milwaukee, Wis.
 —, Ingeborg Marie Knagenhjelm, f. de Chezaulx, 88 A., $\frac{19}{9}$, Skudsnæs-havn.
 —, Karen Marie, Enke, $76\frac{3}{4}$ A., $\frac{12}{10}$, T.hjem.
 —, Margrethe, $\frac{8}{9}$, Chr-ania.
- Lund**, Sophie, f. Gulbrandsen, 42 A., $\frac{18}{5}$, Chr-ania.
- Lundh**, Dagny Marie, 15 A., $\frac{26}{6}$, Chr-ania.
 —, Otto Gr., Arkivfuldm., 63 A., $\frac{26}{12}$, Chr-ania.
- Lyche**, Christian August, fhv. Kbmd., $\frac{8}{1}$, Chr-ania.
 —, Iver, fhv. Kbmd., 71 A., $\frac{22}{12}$, Chr-ania.
- Lyng**, Christine Cornelia Marie, 52 A., $\frac{10}{12}$, Diakonissehuset.
- Lysgaard**, Haldora Julie, f. Andersen, $\frac{11}{3}$, Chr.sand.
 —, Helene, f. Rogneby, 93 A., $\frac{4}{12}$, Eidsvold Bad.
 —, Hjørdis, 20 Aar., $\frac{4}{9}$, Lillehammer.
- Lyth**, Marie Christine, f. Rasmussen, 28 A., $\frac{4}{11}$, Aasgaardstrand.
- Løchen**, Tina, 76 A., $\frac{22}{11}$, Stjørdalen.

- Løken**, Martinus, 75 A., $\frac{25}{3}$, Elverum.
H: Agnete, f. Bjørge.
- , Ole, Overretssagf., $\frac{30}{6}$, Bye. H: Sara, f. Ottesen.
- Løvaas**, Marie, f. Fischer, Toldb. Hans L.s Enke, 89 A., $\frac{28}{2}$, Bergen.
- Løvestad**, Anton Johan, Cand. philos., 75 A., $\frac{20}{1}$, Chr.ania.
- Løyen**, Fredrik, Uhrmager, $\frac{11}{2}$, Chr.ania.
- Madsen**, M., Kbmnd., 81 A., $\frac{22}{1}$, Bergen.
- Magelssen**, Trygve, $\frac{26}{3}$, Etne.
- Magnus**, Hakon, fhv. Fuldm. i Enkekassen, 57 A., $\frac{24}{7}$, Chr.ania.
- , Pauline Mariane, f. Thronsen, 72 A., $\frac{4}{2}$, Chr.ania.
- Malthe**, Johan Ludvig, fhv. Postmester, 88 A., $\frac{5}{3}$, Chr.ania.
- Manthey**, Louise, 84 A., $\frac{11}{11}$, Chr.ania.
- Maribo**, Mathilde Sara Christiane, 80 $\frac{1}{4}$ A., $\frac{17}{11}$, Chr.ania.
- Marmont**, Stephan, fhv. Bestyrer af Hjula Fabrikker, 71 A., $\frac{17}{4}$, Chr.ania.
- Mastrup**, Johanne Augusta, f. Hansen, $\frac{26}{2}$, New York.
- Mathiesen**, Constance Margrethe, f. Flood, 61 A., $\frac{19}{3}$, Porsgrund.
- Matzow**, Etnilie, 68 A., $\frac{9}{6}$, T.hjem.
- Mehn**, Emma Augusta Magdalene, f. Mohr, 44 A., $\frac{22}{3}$, Bynæssets Præstegaard.
- Meidell**, Anna Elisabeth, f. Mohn, $\frac{29}{11}$, Chr.ania.
- Mejlænder**, Waldemar, Agranom, $\frac{16}{3}$, Øgle pr. Stenviken, bgr. Chr.ania.
- Melgaard**, Jørgen, Dampskibsexp., 70 A., $\frac{10}{10}$, Porsgrund.
- Meling**, Aage, Sognepræst, 49 A., $\frac{20}{6}$, Skonevig.
- Mellbye**, Johanne Magdalena, $\frac{24}{1}$, T.hjem.
- Messell**, Arthur, 16 A., $\frac{14}{5}$, Chr.ania.
- Meyer**, Albert, 34 A., $\frac{26}{4}$, Chr.ania.
- , Edith, Diakonisse, 32 A., $\frac{10}{10}$, Chr.ania.
- , Engelche, f. Stemann, Fotograf, Jahn M.s Enke, $\frac{16}{10}$, Bergen.
- , Josefine Bergitte, f. Haougs, 61 A., $\frac{19}{11}$, Bergen.
- Middelfart**, Peter Albert, Direktør, 64 $\frac{1}{2}$ A., $\frac{16}{9}$, Chr.ania.
- Mo**, Elen Kristine, f. Lyng, $\frac{19}{2}$, Chr.ania.
- Moe**, Andreas, Kbmnd., 41 A., $\frac{21}{9}$, T.hjem.
H: Marie, f. Rostad.
- , Helga, $\frac{15}{1}$, Chr.ania.
- , Martinus, 61 A., $\frac{18}{12}$, T.hjem. H: Lina, f. Thalberg.
- , Selma Caroline Fredrikke, f. Riiser, $\frac{27}{5}$, Aalesund.
- Molle**, Axel, $\frac{12}{9}$, Brooklyn.
- Molvig**, Eivind, $\frac{18}{2}$, Fr.hald.
- Monclair**, Rickard August, 14 A., $\frac{27}{7}$, Haugesund.
- Monrad**, Valborg Kirsten, $\frac{17}{1}$, Chr.ania.
- Monsen**, M. Gabriel, Skibsreder, 59 A., $\frac{23}{1}$, Stavanger. H: Birgitte, f. Tausan.
- Mork**, Karen, f. Qvam, 46 A., $\frac{24}{2}$, Chr.sund.
- Mortensen**, Hulda, f. Brinck, 56 A., $\frac{4}{1}$, Chr.ania.
- Mossin**, Otto Petter, Skomagern., 50 $\frac{1}{2}$ A., $\frac{26}{11}$, Chr.ania.
- Munch**, Edvard Storm, 81 $\frac{1}{2}$ A., $\frac{26}{4}$, Chr.ania. H: Elise, f. Castberg.
- Munthe**, Cecilie Catharina Heiberg, f. Øeding, 72 A., $\frac{1}{10}$, Chr.ania.
- Myhre**, Elise, 69 A., $\frac{24}{1}$, Chr.ania.
- Müller**, Anette, 90 A., $\frac{9}{10}$, Raae, Ringerike.
- , Jan Collet, $\frac{29}{10}$, Fargo, Dakota.
- , Johan Collett, fhv. Direktør, 79 A., $\frac{11}{8}$, Chr.ania. H: Anette, f. Harris.
- Münster**, Marie Magdalene, f. Christian-sen, Ingenieur Johan M.s Enke, 63 A., $\frac{9}{8}$, Chr.ania.
- Mürer**, Marie Christiane, 82 A., $\frac{27}{1}$, Aalesund.
- Myrer**, Marthe Christine, f. Tisløv, 78 $\frac{1}{2}$ A., $\frac{20}{4}$, Eidsvold.
- Melbach**, Elisabeth, Handlende, $\frac{10}{8}$, Langesund.
- Meller**, Inger Lootz, $\frac{21}{10}$, Bergen.
- Mørch**, James Henderson, 20 A., $\frac{8}{11}$, Horten.
- Mørck**, Emma Dorothea, 52 A., $\frac{17}{7}$, Chr.ania.

- Mærck**, Jacobine, f. Schetelig, 79 A., $\frac{8}{8}$, Chr.ania.
- Nagel**, Anna Christine, f. Mickaelsen, 41 A., $\frac{3}{8}$, Chr.ania.
- Nannestad**, Johannes Winther, 29 A., $\frac{28}{3}$, S. Dakota.
- Nardo**, Johan Fr., 77 $\frac{1}{2}$ A., $\frac{28}{11}$, T.hjem. H: Margrethe, f. Hofstad.
- Natvig**, Petter Lauritz, Premierl. i Marinen, 24 A., $\frac{6}{11}$, omkom ved Seilads.
- Naur**, Marie Magdalene, f. Schweigaard, $\frac{11}{8}$, Kragerø.
- Neergaard**, Anna Margrethe, f. Bruun, 69 $\frac{1}{2}$ A., $\frac{24}{8}$, T.hjem.
- Nerdrum**, Frithjof, Grosserer, $\frac{7}{2}$, Chr.ania. H: Thora, f. Falkenberg.
- , S. Bloch, Ingeniør, 35 A., $\frac{23}{8}$, Tabanbobo, Salomonsøerne.
- Nergaard**, Oluf, fhv. Sorenskriver, $\frac{14}{8}$, Bodø. H: Marie f. Koch.
- Neslein**, Margit, $\frac{6}{6}$, Chr.ania.
- Neupert**, Holo Hillers, Pianofabrikant, 52 A., $\frac{12}{4}$, Chr.ania.
- Nicolaysen**, Lydia, $\frac{14}{4}$, Drammen.
- , Niels Aars, Advokat, $\frac{22}{8}$, Aasgaardstrand, begr. Chr.ania.
- Nicoll**, Nils Burgroff Tausan, Læge, 60 A., $\frac{1}{8}$, Vestre Bærum.
- Nielsen**, Einar, fhv. Apotheker ved Deli Maatschappij Sumatra, 54 A., $\frac{23}{6}$, Chr.ania.
- , Elisabeth Marie, 22 A., $\frac{29}{2}$, Lillehammer.
- , Johanne Catharina Elsabe, f. Büniger, $\frac{29}{2}$, Bergen.
- , Johanne Caroline, f. Stolt, Byfoged Niels N.s Enke, 74 A., $\frac{27}{2}$, Hauge-sund.
- Nilsen**, Anna, f. Nicolaysen, $\frac{23}{2}$, Oslo.
- Nilson**, Carl Hagbart, 63 A., $\frac{2}{8}$, Salford nær Manchester. H: Cicilie, f. Hiordtahl.
- Nissen**, Martha, f. Brauwer, 85 $\frac{1}{2}$ A., $\frac{15}{8}$, Bergen.
- Norgrenn**, Hagbart, Capitain, $\frac{1}{8}$, Sandefjord.
- Norløf**, August, Maskinmester, 45 A., $\frac{30}{12}$, Chr.ania. H: Anna Marie, f. Michaelsen.
- Normann**, Johan Georg, 71 A., $\frac{1}{5}$, Lillesand. H: Christine, f. Müller.
- Næss**, Jens Chr., 50 A., $\frac{1}{8}$, Grimstad. H: Emma, f. Seehusen.
- Næser**, Christiane, f. Klykken, 71 A., $\frac{28}{2}$, Elverum.
- Offenberg**, Thomas, Grosserer, 66 A., $\frac{17}{8}$, Skien.
- , Thorvald Thalion, Tandlæge, 51 A., $\frac{18}{12}$, Skien.
- Olafsen**, F. A., Bestyrer af Braarud Toldstation, $\frac{19}{11}$, Ørje. H: Hulda, f. Lund.
- Olsen**, Fredrikke, f. Meyer, 79 A., $\frac{7}{17}$, Bergen.
- , Gurine Caroline, f. Ahlstrøm, 56 A., $\frac{9}{8}$, Bergen.
- , Iver, 77 A., $\frac{7}{11}$, Tromsø. H: Helleborg, f. Celius.
- , Nils, Vognmand, 68 $\frac{1}{4}$ A., $\frac{8}{1}$, Chr.ania. H: Jørgine, f. Rasch.
- , Oluf, Telegrafist, 48 A., $\frac{7}{4}$, Farsund. H: Dina, f. Lund.
- , Ovidia, f. Wold, 54 A., $\frac{7}{1}$, Chr.ania.
- , Petrine, f. Steen, 69 A., $\frac{10}{17}$, T.hjem.
- , Theodor, Missionspræst, $\frac{23}{11}$, Fianarantsoa. H: Anna, f. Hauge.
- Opdahl**, H. O., Kbmd., 53 $\frac{1}{2}$ A., $\frac{6}{17}$, Molde.
- Oppen**, Else, 23 A., $\frac{1}{1}$, Gloppe pr. Laurvig.
- Ording**, Sanne, 72 A., $\frac{26}{8}$, Skien.
- Otterbech**, Mathias, fhv. Skibscapitain, $\frac{20}{1}$, Chr.ania.
- , Richard, $\frac{26}{10}$, Modum Blaafarveverk.
- Ouren**, Christiane, f. Sjørgendal, $\frac{16}{67}$, Faaberg.
- Ovenberg**, Johanne, f. Hansen, $\frac{12}{11}$, Chr.ania.
- Oxaal**, Lorentz, 17 A., $\frac{17}{2}$, Chr.ania.
- Paasche**, Alette, 77 A., $\frac{30}{10}$, Bjugn.
- Pahnke**, Hanna Maria, f. ?, 61 $\frac{10}{12}$ A., $\frac{6}{8}$, Carlstad.
- Parelius**, Ida Christine, f. Bauer, $\frac{8}{11}$, Chr.ania.
- Paulsen**, Johan N., Bygmester, $\frac{18}{4}$, Bergen. H: Josephine, f. Stiegler.

- Paulson**, Olaf, fhv. Kontorchef, 73 A., $\frac{28}{60}$, Bergen. H: Anna, f. Hagerup.
- Pazternak**, Johan, 57 A., $\frac{4}{3}$, Chr.ania.
- Petersen**, Hedevig Sofie, f. Schive, $44\frac{3}{4}$ A., $\frac{7}{11}$, T.hjem.
- , Peter, Generalconsul, 74 A., $\frac{16}{3}$, Chr.ania.
- Petri**, Friederich, Restauratør, 62 A., $\frac{10}{10}$, Chr.ania. H: Sara, f. Hansen.
- Pettersen**, Mathilde Elisa, f. Allum, $78\frac{1}{2}$ A., $\frac{12}{3}$, Molde.
- Pfefferkorn**, Anna Mathilde, 69 A., $\frac{3}{7}$, Chr.sund.
- Pharo**, Jenny Marthine, f. Blom, $\frac{17}{6}$, Vardals Præstegaard.
- Piene**, Johannes, $\frac{16}{4}$, p. t. Gøteborg. H: Amalie, f. Thaulow.
- Platou**, Wencke, f. Mohr, 36 A., $\frac{29}{1}$, Bergen.
- Plesner**, Petrea Helene, $\frac{9}{9}$, Bergen.
- Pleym**, Andreas, Dyrlæge, 65 A., $\frac{18}{11}$, Gjøvik.
- Polaczek**, Anna, $15\frac{1}{2}$ A., $\frac{6}{7}$, Fr.hald.
- Poulsen**, E., fhv. Berglæge, 77 A., $\frac{3}{0}$, Chr.ania.
- Prahl**, Michael D. R. G., 24 A., $\frac{2}{10}$, Philadelphia.
- Prytz-Andersen**, Richard, 16 A., $\frac{31}{10}$, Chr.ania.
- Qvale**, Andreas, 89 A., $\frac{12}{1}$, Qvalø pr. Brønø. H: Margrethe, f. Sverdrup.
- , O., Kirkesanger, 50 A., $\frac{7}{6}$, Grue Finskog. H: Anne, f. Furberg.
- , Rolf, $21\frac{1}{4}$ A., $\frac{16}{3}$, Chr.ania.
- Qvigstad**, Eivind, 7 Uger, $\frac{6}{4}$, Horten.
- Qvist**, Georgine, 86 A., $\frac{17}{1}$, Bergen.
- Raabe**, Einar, $\frac{9}{9}$, Chicago.
- , Gustav, Skibscapitain, 73 A., $\frac{6}{1}$, Toten.
- Rabe**, I. C., Skibsfører, 67 A., $\frac{4}{8}$, Chr.ania. H: Mathea, f. Apeness.
- Rachlew**, Haakon Adelsten, Cand. pharm., $\frac{21}{4}$, Høvig, begr. Chr.ania. H: Anga, f. Neuman.
- Racine**, Charles Samuel, 70 A., $\frac{6}{3}$, Stavanger. H: Marie, f. Berentsen.
- Randers**, Christian August, fhv. Provst, 84 A., $\frac{6}{8}$, Askim. H: Elisa, f. Clausen.
- Rasch**, Johanne, $20\frac{1}{2}$ A., $\frac{16}{3}$, Chr.ania.
- Reich**, O., Disponent, f. $\frac{7}{8}$ 1832, † $\frac{4}{12}$, Enköping. H: Gustava, f. Rytterager.
- Reiersen**, Carl, $\frac{18}{11}$, Chr.ania.
- Reiersen**, H. C., fhv. kgl. Hofskrædder, 68 A., $\frac{18}{10}$, Chr.ania. H: Josepha, f. Stichler.
- , Hulda, 57 A., $\frac{8}{9}$, Chr.ania.
- Reusch**, Engel Hansine, f. Wolff, $\frac{20}{7}$, Bergen.
- Reuter**, Halvor Rasch, $\frac{27}{1}$, Chr.ania.
- Reyn**, Karen, $\frac{21}{10}$, Chicago.
- Ridder**, Anton, Kbmnd., 58 A., $\frac{10}{6}$, Chr.ania. H: Thora, f. Arnesen.
- Ridderpang**, R., Handelsgartner, $\frac{18}{0}$, Fr.hald.
- Riis**, Gustav Adolf, $19\frac{1}{2}$ A., $\frac{1}{11}$, T.hjem.
- Riisnæs**, Ludvig A., fhv. Kirkesanger, 70 A., $\frac{23}{9}$, Evenvik.
- , Sofie, f. Daae, 40 A., $\frac{12}{8}$, Masfjorden.
- Rimul**, Hansine Iverine, f. Køhler, 29 A., $\frac{1}{4}$, Sindsager.
- Ring**, Christiane, f. Schou, Brigadestad. —, Hanna Gesina, $\frac{10}{12}$, Østre Bærum. —, Jacobine Hannile, 16 A., $\frac{17}{8}$, Bergen.
- Ringvold**, Ingeborg Sofie, f. Wenneberg, 61 A., $\frac{29}{10}$, T.hjem.
- Rinnan**, Lorentze Fredrikke, f. Tiller, $91\frac{1}{2}$ A., $\frac{18}{12}$, T.hjem.
- Riple**, Anna Cathrine, f. ?, 68 A., $\frac{19}{8}$, Bergen.
- Rist**, Petter Andreas, 69 A., $\frac{1}{12}$, Tromsø.
- Ritter**, Anne Helene, f. Eriksen, 32 A., $\frac{18}{3}$, Chr.ania.
- Rogstad**, Johannes, $86\frac{1}{2}$ A., $\frac{22}{3}$, Bergen.
- Rolfsen**, Ludolf Johan, fhv. Capitain, 81 A., $\frac{5}{1}$, Elsero, Bergen.
- Rolness**, Kaja, f. Ryen, $\frac{7}{11}$, Lyster.
- Rosendahl**, H. O., Fabrikeier, 77 A., $\frac{18}{7}$, Fane pr. Bergen.
- , Wilma, $\frac{21}{4}$, Bergen.
- , Wilma, $\frac{20}{12}$, Bergen.
- Rosenkrone**, Marcus Gerhard Hoff, Stamhusbesidder, 72 A., $\frac{10}{11}$, Rosendal.

- Rosenvinge**, Johannes, fhv. Lærer, 69 A., $\frac{15}{6}$, T.hjem. H: Hanna, f. Tømmervik.
- Rosenvold**, Inger Birgitte, 82 A., $\frac{3}{10}$, Chr.sand.
- Ross**, Nils Anthon Mickelsen, 31 A., $\frac{13}{2}$, Kolbjørnsvig pr. Arendal.
- Rossing**, Anna, f. Lundet, $62\frac{1}{2}$ A., $\frac{4}{9}$, T.hjem.
- , Marie, $\frac{4}{8}$, Chr.ania.
- Rugsund**, Henrik Didrik Eckhoff Friis, 98 A., $\frac{16}{7}$, Moldøen.
- Rye**, Hans Jacob, Oberstlieutenant, $28\frac{1}{4}$, Chr.ania.
- Rømcke**, Johan Christian, Direktør ved chemisk Fabrik i Niederau ved Dresden, 39 A., $\frac{8}{1}$, Niederau ved Dresden.
- , Maren, Enkefru, 67 A., $\frac{26}{8}$, Drammen.
- Rønneberg**, Johan, Styrmand, 30 A., $\frac{28}{8}$, paa Hjemrejsen fra China.
- Røsche**, Anne Karine, f. Carlsen, 29 A., $\frac{28}{7}$, Bergen.
- Rësholm**, Kaja, Musikhandler R.s Enke, 80 A., $\frac{1}{12}$, Chr.ania.
- Saabye**, Christian Fredrik, fhv. Snedkerm., $81\frac{1}{2}$ A., $\frac{6}{8}$, Chr.ania. H: Johanne, f. Hals.
- Sabro**, Gonner, Enkefru, 67 A., $\frac{27}{10}$, Kraakstad.
- Sagen**, Albert Peter, fhv. Sognepræst, $80\frac{1}{2}$ A., $\frac{3}{12}$, Bergen. H: Andrea, f. Bøgh.
- , Maren Jackwitz, 86 A., $\frac{11}{4}$, Ringsager.
- Sahlgard**, Chr., fhv. Kbmd., $\frac{6}{6}$, Skien.
- Salberg**, Mikal, 44 A., $\frac{29}{6}$, T.hjem. H: Louise, f. Lund.
- Salvesen**, Christiane, f. Eide, 75 A., $\frac{4}{3}$, Egersund.
- , Louise Mathilde, f. Wolff, $\frac{6}{10}$, Glasgow.
- , W., fhv. Kbmd., $86\frac{1}{2}$ A., $\frac{12}{6}$, Chr.sand.
- Samuelsen**, Anne Malene, f. Bryn, Hyttlemester S.s Enke, $\frac{2}{1}$, Drammen.
- Samuelsen**, Nils Carlsen Bull, $16\frac{3}{4}$ A., $\frac{5}{12}$, Jønkøping, begr. Drøbak.
- Sandberg**, Christiane Andrea, f. Nye-gaard, Sognepræst Wilhelm S.s Enke, $88\frac{1}{2}$ A., $\frac{4}{2}$, Chr.ania.
- Sanne**, Johanne Nicoline, f. Müller, 59 A., $\frac{8}{3}$, Chr.ania.
- Saxlund**, Lina, 78 A., $\frac{14}{5}$, Chr.ania.
- Schadenberg**, Hansine, $\frac{19}{12}$, Bergen.
- v. Schädttler**, Anna, f. Gaarder, $\frac{5}{6}$, Kbhvn.
- Schärer**, Elisabetha, f. Strickler, $63\frac{1}{2}$ A., $\frac{19}{4}$, Vallø.
- Schanche**, J., Distriktslæge, $\frac{3}{7}$, Trysyt.
- , Ida, f. Larsen, 48 A., $\frac{15}{10}$, Bergen.
- , Kaja, f. Schydtz, $23\frac{1}{6}$, Chr.ania, bgr. Sandefjord.
- Schander**, Adeline, f. Svensson, $\frac{26}{6}$, Fr.hald.
- Schanke**, Helene, $70\frac{1}{2}$ A., $\frac{18}{3}$, T.hjm.
- , Jørgen, 18 A., $\frac{12}{4}$, Vera Cruz.
- , Nils Peter Christian, Kopist i Statssekretariatet, 72 A., $\frac{30}{12}$, Chr.ania H: Sophie, f. Paulsen.
- Schare**, Lydia Maria, $73\frac{1}{2}$ A., $\frac{2}{9}$, T.hjem.
- Scharffenberg**, Fredrik N., 20 A., $\frac{6}{3}$, den engelske Kanal.
- , John, $17\frac{1}{2}$ A., $\frac{14}{11}$, Mandal.
- Schœel**, Eleanor, $\frac{27}{6}$, Skien.
- Schenck**, Peder Herman, fhv. Byfoged, 84 A., $\frac{18}{3}$, Holmestrand.
- Schenke**, Friderich Wilhelm, Bygmester, 64 A., $\frac{17}{6}$, Chr.ania. H: Marie, f. Bøhm.
- Schjelderup**, Kaia, f. Thesen, 75 A., $\frac{8}{4}$, Bergen.
- , Søren, fhv. Sognepræst, 78 A., $\frac{26}{12}$, Frønningen. H: Jensine, f. Klykken.
- Schjeldrup**, Willats, med Søn og Datter, 16 og 14 A., Kuldsejling, $\frac{18}{3}$, Tysfjorden.
- Schjetnan**, Amalie, f. Wold, $59\frac{1}{2}$ A., $\frac{8}{1}$, T.hjem.
- , Thomas, 19 A., $\frac{8}{4}$, Rejse fra Delagoa Bay til Australien.
- Schjødt**, Halfdan, Cand. jur., $\frac{26}{4}$, Chr.ania.
- Schjølberg**, Annie, $21\frac{1}{2}$ A., $\frac{6}{6}$, Tromsø.
- , Hans, $69\frac{1}{2}$ A., $\frac{8}{11}$, Kammen pr. Tromsø. H: Hanna Louise, f. Figenschau.
- , Johanne, f. Staboe, 88 A., $\frac{11}{7}$, Aalesund.

- Schiøtz**, Jacob, 59 A., $\frac{30}{8}$, Finnø Præstegaard.
- Schmidt**, Abel Margrethe, Agent Jonas S.s Enke, $42\frac{1}{2}$ A., $\frac{1}{3}$, Tromsø.
- , Joh. Christian, 63 A., $\frac{22}{5}$, Chr.ania.
- , Kanutta, 60 A., $\frac{23}{9}$, Chr.ania.
- , L., Bogtrykker, 58 A., $\frac{9}{6}$, Kbhvn. H: Mariane, f. Grøntoft.
- , Peter, Cand. theol., fhv. Skolebestyrer, 83 A., $\frac{12}{8}$, Chr.ania. H: Christine, f. Moe.
- , Peter, 63 A., $\frac{24}{10}$, Brooklyn.
- Schomragh**, O. T., 72 A., $\frac{4}{6}$, Mandal.
- Schram**, Bolette Marie, f. Gjerdrum, $17\frac{1}{6}$, Chr.ania.
- , Juliane, f. Hammer, 83 A., $\frac{3}{6}$, Chr.ania, bgr. i Brevig.
- , Mathias M., Snedkerm., 66 A., $\frac{10}{3}$, Bergen. H: Hansine, f. Nilsen.
- Schreiner**, Marie Sophie Amalie, f. Hirsch, 49 A., $\frac{24}{7}$, Chr.ania.
- Schrøder**, Carl Martin, Maltkontrollør, 67 A., $\frac{8}{13}$, Chr.ania.
- , Christian Dominikus, 28 A., $\frac{16}{7}$, Hamburg.
- , Clara Margrethe, f. Andersen, 38 A., $\frac{22}{7}$, Skien.
- , Elisabeth Henriette, f. Nørregaard, $88\frac{1}{2}$ A., $\frac{8}{6}$, Tvedestrاند.
- , Gustav, Cand. med., $\frac{11}{8}$, Valdres.
- , Oscar Fredrik, $29\frac{3}{4}$ A., $\frac{21}{8}$, Fred. værn.
- Schrøder**, Mette, afd. Provst John Aas's Plejedatter, 73 A., $\frac{8}{11}$, Chr.sand.
- Schulz**, Wilhelmine, f. ?, 35 A., $\frac{1}{8}$, Chr.ania.
- Schumacher**, August Ferdinand, Handelsmand, 75 A., $\frac{22}{6}$, Galten. H: Christiane, f. Hald.
- Schumann**, Fredrik, $\frac{16}{8}$, Bergen. H: Emilie, f. Martens.
- Schweder**, Martha, 16 A., $\frac{18}{1}$, Brooklyn.
- Schwenzen**, Catharina, Capitain Carl S.s Enke, 67 A., $\frac{27}{10}$, Lysaker, bgr. Chr.ania.
- Schøll**, Ingeborg D., Enkefru, $74\frac{1}{2}$ A., $\frac{1}{6}$, Bergen.
- , Lauritz Weidemann, $52\frac{3}{4}$ A., $\frac{31}{6}$, Østre Toten.
- Schøning**, Gerhard, Grosserer, $57\frac{1}{2}$ A., $\frac{2}{9}$, Grøtø.
- Schøyen**, Bergithe, f. Berg, 42 A., $\frac{21}{3}$, Nittedal.
- Seeberg**, H. G., Skibsreder, $\frac{16}{12}$, Tønsberg.
- Segelcke**, Kitty, $\frac{28}{4}$, Chr.ania.
- , Henrikke Margrethe Müller, 77 A., $\frac{27}{8}$, Chr.ania.
- Sejersted**, Jensine Christine, 71 A., $\frac{20}{11}$, T.hjem.
- Selmer**, Anna Sylvia, f. Leganger, fhv. Statsminister S.s Enke, 70 A., $\frac{5}{1}$, Chr.ania.
- , Ingeborg Margrethe, f. Bordoe, 43 A., $\frac{28}{11}$, Chr.ania.
- Sevaldson**, Karen, f. Schea, 43 A., $\frac{26}{6}$, Nesthun pr. Bergen.
- Sewell**, Cathinca Nathalie, f. Meyer, 81 A., $\frac{24}{10}$, Chr.ania.
- Siebbe**, Clara, 69 A., $\frac{28}{4}$, Chr.ania.
- Siechen**, Johan Frederich Mathias, 85 A., $\frac{9}{3}$, Chr.ania.
- Siewers**, F. O. A. R., Capitain, 64 A., $\frac{20}{3}$, Molde. H: Hildur, f. Christophersen.
- Silchenstedt**, Malene, 69 A., $\frac{5}{7}$, Bergen.
- Simonsen**, Hugo, Kbmnd., 33 A., $\frac{10}{1}$, Chr.ania.
- , Letta, f. Hagemann, 27 A., $\frac{80}{11}$, Chr.ania.
- Sissenø**, Alexander, $\frac{21}{12}$, Fr.stad. H: Sophie, f. Gierchsky.
- Sivertsen**, Elen Marie, f. Lie, 35 A., $\frac{3}{8}$, Edwards Minde pr. T.hjem.
- Skaar**, Cathinka Wilhelmine Pauline, f. Hansen, $\frac{24}{12}$, T.hjems Bispegaard.
- Skanche**, C. B. B., Apotheker, 54 A., $\frac{4}{9}$, Chriania.
- Skeibrok**, Mathias Severin, Billedhugger, 45 A., $\frac{22}{3}$, Chr.ania. H: Charlote, f. Øwre.
- Skjelderup**, Elise Christine, f. Normann, $79\frac{1}{2}$ A., $\frac{20}{10}$, Skjerstad.
- Skjøldborg**, Maren, f. Greve, 85 A., $\frac{25}{2}$, Chr.sund.
- Skougaard**, Laurentze Margrethe, 93 A., $\frac{11}{1}$, Farsund.
- Smit**, Noline Gurine, 50 A., $\frac{26}{10}$, Lindebø, (Chr.sand).
- Smith**, Annie, Enkefru, $\frac{12}{10}$, Chicago.

- Smith**, Elisabeth Marie, f. Madsen, 66 A.,
²⁷/₁₁, Arendal.
- , Jacob Theodor, Overretssagf., 45 A.,
⁴/₃, Dale i Søndfjord.
- , Sigrid Janette, 25 A., ¹⁹/₃, Chr.ania.
- , Sigurd Yngvar, Kontorfuldm., 27
A., ²²/₂, Chr.ania.
- Soelfeldt**, Theodor, ²²/₅, Chr.ania.
- Sommerfeldt**, Halfdan Christoffer Fred-
rik, fhv. Krigskommissær, ²⁹/₁₂,
Chr.ania.
- Sommerschild**, Benedicte, f. Schreiner,
²³/₉, T.hjem.
- Sooth**, Sidsel, Enkefru, 75 A., ²⁹/₁₂,
Chr.ania, begr. Ødemark.
- Stabell**, Lena, ¹⁹/₆, T.hjem.
- , Magdalene, 65 A., ¹¹/₆, T.hjem.
- Stabenfeldt**, Emilie, f. Krefting, 71¹/₂
⁵/₆, Asker.
- Staffeldt**, C., Brigadeintendant, ⁴/₉, V.
Aker. H: Christine, f. Hjorth.
- Stamer**, Andrea, ¹¹/₇, Horsens.
- Stang**, Elen Margrethe, f. Anker, 93
A., ¹⁶/₃, Fr.hald.
- , Lauritz Christian, fhv. Sognepræst,
²/₆, Chr.ania. H: Thora, f. Hertz-
berg.
- Stang-Mathiesen**, Karen Mathea, f. Mor-
tensen, ⁵/₁₂, Chr.ania.
- Stange**, Elisabeth Marie, f. Søyland, 72
A., ³/₁, Flekkefjord.
- Steen**, Anne Johanne, f. Berg, 92 A.,
²²/₁, Nanset pr. Laurvig.
- , Elisabeth Svendine Margrethe, f.
Swensen, 76 A., ¹⁷/₁, Chr.ania.
- , Elise, f. Stoltenberg, ⁴/₁₂, Chr.ania.
- , J., Standartjunker, 85 A., ³¹/₈, Rakke-
stad.
- , Petrine Oline, f. Male, 39¹/₂ A., ²⁵/₂,
T.hjm.
- Steen-Nielsen**, C., 55 A., ⁵/₄, Paris.
- Steenberg**, Johan Georg Sigholt, Capi-
tain, 43 A., ⁹/₂, Horten.
- Steenbuch**, Hans Leganger, fhv. Foged,
66 A., ⁹/₁₁, Chr.ania. H: Lydia,
f. Rustad.
- Steendahl**, Olaf, Student, 22¹/₂ A., ²⁹/₂,
Levanger. (Se Stendahl).
- Steenstrup**, Margrethe Christine, f. Has-
berg, 83 A., ¹⁹/₄, Skien.
- Steffens**, Henrik Christian, Toldbetjent,
80¹/₂ A., ²⁵/₅, Arendal.
- Steffensen**, Karen, f.?, ²⁸/₄, Chr.ania.
- Stendahl**, Olaf, Stud., 22¹/₂ A., ²⁸/₉,
Levanger. (Se Steendahl).
- Stephansen**, Helkine Ovidia, f. Nagell,
²⁰/₂, Bergen.
- Stixrud**, Wilhelmine Azora Henriette,
f. Gjerding, ⁶/₅, Chr.ania.
- Storm**, Just, ²¹/₈, Flekkefjord.
- Storm-Bull**, Johan Randulf, 19 A., ⁶/₆,
Gravdals Hospital, Lofoten.
- Strøm**, Carl, 28 A., ³/₂, Chr.ania.
- , Erik, 68¹/₂ A., ²³/₁₂, Hitteren.
- , Feodor Fredrik Samuel, 61 A., ¹⁷/₇,
Sioux Falls, Syd Dakota. H: Elisa-
beth, f. Larsen.
- , Olava, 72 A., ⁸/₁₀, T.hjem.
- Støren**, Lagertha Johanne, f. Dircks,
60 A., ²⁵/₆, Meldals Præstegaard.
- Suhrland**, Einar Gerhard, Læge, 47 A.,
²⁵/₆, Odemark. H: Lagertha, f.
Basberg.
- Sundt**, A., fhv. Bankassistent, ³/₅, Chr-
ania. H: Marie, f. Holtfodt.
- , Sofie, f. Løken, ²⁰/₅, Chr.ania.
- Svane**, Dina, ⁴/₈, Drammen.
- Svendsen**, Wilhelmine Mariane, f. Dahl,
29³/₄ A., ¹⁰/₆, Tromsø.
- Sverdrup**, Augusta, Enkefrue, ⁹/₁₂, Chr-
ania.
- Swensen**, Jacobine Margrethe, f. Suur,
²/₁₀, Drammen.
- Sydtskow**, Sofie Caroline Emilie, 21
A., ¹¹/₁₁, Chr.ania.
- Syvertsen**, Anne Nicoline, f. Hassel,
88¹/₂ A., ¹⁵/₁₂, Kragerø.
- Sæhlie**, A., Brugseier, 64 A., ²⁷/₈, Vang,
Hedemarken. H: Christiane, f.
Todderud.
- , Ole, ²⁰/₃, Zürich.
- Søderholm**, Gustav, 16¹/₂ A., ²⁶/₇, Bad-
ning, Frogner St.
- Sølsberg**, Caroline, f. Cock, ²⁷/₇, Chr-
ania.
- Taubøll**, C. G., Postfuldm., 46 A., ¹/₁₁,
Chr.ania. H: Ingeborg, f. Øst-
mark.
- Tauffkirchen**, zu Guttenburg auf Ylm,
Olga f. Løvenskjold, Grevinde, 57
A., ²⁴/₁₀, München.

- Teilman**, Ragna, f. Vanem, $^{16}/_{11}$, Chr-ania.
- Terkildsen**, Anne Marie, f. Nyborg, 83 A., $^{6}/_{4}$, Chr.sand.
- Thesen**, Fredrik Wilhelm, Distriktslæge, 68 A., $^{17}/_{6}$, Chr.sund. H: Thea, f. Nissen.
- Thiis**, E. D., f. Sivertsen, 88 A., $^{80}/_{8}$, Chr.ania.
- Thisted**, Nils Wilhelm, $17\frac{1}{2}$ A., $^{1}/_{2}$, forlist fra Vancouver til Jokahama.
- Thistel**, Peder Andreas, 69 A., $^{21}/_{12}$, Bergen H: Julie, f. Lie.
- Thommesen**, Caroline, $49\frac{1}{2}$ A., $^{13}/_{11}$, Chr.ania.
- Thomter**, Hans O., fhv. Landhandler, 65 A., $^{6}/_{11}$, Dovre. H: Marie, f. Skancke.
- Thorgersen**, Karen, f. Grønlund, 78 A., $^{21}/_{2}$, Chr.ania.
- Thorne**, Calla, f. Holst, $^{21}/_{4}$, Værlevangen pr. Moss.
- Thorsen**, Andreas Julius, 55 A., $^{4}/_{8}$, Moscow, Jhado, Amerika.
- Thrane**, Gina, Capitain David T.s Enke, $^{1}/_{8}$, Chr.ania.
- Thrap**, Hanne Andrea, 76 A., $^{7}/_{11}$, Bergen.
- , Sofie Therese, f. Bonnevie, 85 A., $^{9}/_{2}$, Chr.ania.
- Thue**, Maren, 87 A., $^{29}/_{10}$, Chr.sund.
- Thune-Larsen**, Erik Olaf, Stud. tekn., $21\frac{1}{4}$ A., $^{22}/_{11}$, Ljan.
- Timm**, Ernst, Fabrikbestyrer, $45\frac{1}{2}$ A., $^{2}/_{6}$, Chr.ania.
- Tobiesen**, Kathinka, Enkefru, 84 A., $^{10}/_{6}$, Kongsberg.
- , Valborg, $^{26}/_{8}$, Chr.ania.
- Todderud**, Mons Gedenhart, 55 A., $^{4}/_{6}$, Hamar.
- Tofte**, Bredo, 31 A., $^{15}/_{11}$, Vancouver.
- , T. A., Dampskibsfører, 35 A., $^{7}/_{11}$, Genuu. H: Mathea, f. Hauger.
- , Thor Paulsen, Gaardbruger, 85 A., $^{15}/_{4}$, Dovre.
- Torgersen**, Christine, Enkefru, $81\frac{1}{2}$ A., $^{7}/_{7}$, Chr.ania.
- , Josef, Slagtermester, $63\frac{1}{2}$ A., $^{2}/_{6}$, Bergen. H: Serine, f. Düring.
- Trier**, Frits, Grosserer, $^{17}/_{2}$, Kbhvn. H: Sophie, f. Hall.
- Trønnes**, Anne Beate, f. Messelt, 36 A., $^{20}/_{11}$, Helgeøen.
- Tønder**, Henrik Georg, kgl. Fuldm., $^{17}/_{10}$, Chr.ania.
- , Peder, 83 A., $^{28}/_{11}$, Rørøen.
- Tønsberg**, Niels Christian, Fotograf, 31 A., $^{2}/_{10}$, Lillesand. H: Lina, f. Thorkildsen.
- Tørnbom**, Larsine, Enke, 78 A., $^{4}/_{11}$, Fr.hald.
- Tørrissen**, Johan Otte, 56 A., $^{30}/_{3}$, Tromsø. H: Anne, f. Wasmuth.
- Uddenberg**, Hella, f. Kresting, f. $^{9}/_{4}$ 1863, $^{6}/_{2}$, Berlin.
- , Sonja, $^{22}/_{7}$, Berlin.
- Ullitz**, Andrea Cathrine, 84 A., $^{23}/_{11}$, Stenkjær.
- Urdal**, Michael, 77 A., $^{3}/_{3}$, Tromsø.
- Ursin**, Johan Andreas, Krydsbetjent, 73 A., $^{10}/_{2}$, Tromsø.
- Uslar**, Christine, 69 A., $^{6}/_{4}$, Chr.ania.
- Utne**, Eilert, Cand. jur., Redaktionssekretær, $^{14}/_{11}$, Chr.ania. H: Marie, f. Stray.
- , Margrethe, Lærerinde, $36\frac{3}{4}$ A., $^{16}/_{12}$, Bergen.
- Valentinsen**, Elise, 18 A., $^{19}/_{6}$, Stavanger.
- Valeur**, Marie, 86 A., $^{20}/_{9}$, Fredriksværn.
- Var (Andersen)**, H. A., Cand. mag., 28 A., $^{21}/_{7}$, Chr.ania.
- Vauvert**, Gittik, 22 A., $^{21}/_{1}$, Porsgrund.
- Vedeler**, Dankert Krohn, 80 A., $^{6}/_{8}$, Bergen.
- , Karen Christiane Bors Angell, $71\frac{1}{2}$ A., $^{27}/_{9}$, Thjem.
- Venger**, Jens, 58 A., $^{9}/_{3}$, Eidsvold.
- Vidsteen**, Anna Marie, 58 A., $^{15}/_{10}$, Chr.ania.
- Vidsten**, Mina, f. Landmark, 59 A., $^{17}/_{6}$, Chr.ania.
- Vik**, Alette Caroline, f. Lund, 36 A., $^{21}/_{5}$, Ørlandet.
- , Samund, fhv. Sognepræst, 62 A., $^{28}/_{12}$, Diakonhjemmet.
- Vinge**, Karnelie, $22\frac{3}{4}$ A., $^{27}/_{8}$, Leks- vigen.
- Vitbro**, Jonetta, f. Feragen, 96 A., $^{22}/_{6}$, Thjem.

- Vogt**, Thea, f. Lie, 57 A., $\frac{5}{3}$, Moss.
- Vold**, Anna Giskeen Sofie Lund, f. Vessell, 29 A., $\frac{25}{1}$, T.hjem.
- , Eva, f. Feragen, 95 A., $\frac{9}{1}$, T.hjem.
- Voss**, Borghild Marie, f. Clausen, $27\frac{3}{4}$ A., $\frac{1}{9}$, Chr.ania.
- , Dorothea, f. Falck, Byfoged Carl V.s Enke, 44 A., $\frac{18}{11}$, Hamar.
- Waal**, Carl Thorleif Wessel, 16 A., $\frac{1}{6}$, Chr.ania.
- , Underkasserer, 41 A., $\frac{11}{1}$, Chr.ania. H: Lena f. Omholt.
- Wager**, Erling, $\frac{1}{12}$, Norderhov.
- Wahl**, Christian August, 22 A., $\frac{26}{1}$, Hommelvik.
- , Christopher, $15\frac{1}{2}$ A., $\frac{20}{4}$, Fr.stad.
- Wallace**, Georgine Margrethe, $\frac{9}{3}$, Fagerheim pr. Bergen.
- Wallendahl**, Rasmus, 72 A., $\frac{10}{4}$, Bergen.
- Walløe**, A. N., Skibsreder, 64 A., $\frac{1}{7}$, Chr.ania. H: Sørine, f. Sørensen.
- , Albert, Sømand, 22 A., $\frac{27}{4}$, fra England til Sidney.
- , Nicolai Lindahl, Skibsfører, 58 A., $\frac{21}{7}$, Chr.ania.
- Walnum**, Anna Olufine, f. Hannevig, 42 A., $\frac{21}{11}$, Lovisenberg Sygehus, begr. Borre.
- Wang**, Aagot, $\frac{29}{12}$, Bergen.
- , C. I. A., Lensmand i Alstahoug, 68 A., $\frac{13}{1}$.
- , Julie, $\frac{29}{10}$, Chr.ania.
- , Marit, Capitain Søren W.s Enke, 86 A., $\frac{19}{6}$, Lesje.
- Wankel**, Frantz, fhv. Forvalter, 72 A., $\frac{6}{11}$, Gørz, Østerige.
- Warnstrøm**, Johan Fredrik, fhv. Hattemagerm., 65 A., $\frac{6}{1}$, Chr.ania.
- Warring**, Axel Hjalmar, $41\frac{1}{2}$ A., $\frac{17}{6}$, Atlanterhavet.
- Wasmuth**, Anna Martha, 75 A., $\frac{1}{10}$, Tromsø.
- Wea**, Antoinette, f. Sunne, 75 A., $\frac{5}{12}$, Chr.ania.
- Wellin**, Augusta Christine Pauline, f. Harrasch, (Altona), 46 A., $\frac{1}{10}$, Bergen.
- Weltz**, Jacobine, f. Landtwerk, 80 A., $\frac{11}{6}$, Chr.ania.
- Wennevold**, Inga, f. Heltberg, 39 A., $\frac{27}{6}$, Chr.ania.
- Werenskjøld**, Aagot Laurenzie, 21 A., $\frac{17}{3}$, Chr.ania.
- Wergeland**, S. N., Typograf, $\frac{27}{8}$, Chr.ania.
- Werner**, Christian Thunold, $\frac{15}{8}$, Chr.ania.
- , Concordia, f. Huch, 68 A., $\frac{20}{6}$, Chr.ania.
- Wessell**, Birgithe Talette, f. Iangen, 78 A., $\frac{2}{4}$, Vinjeøren.
- Westrem**, Fridthof Lystrup, Cand. phil., fhv. Trælasthanler paa Ed i Sverige, $\frac{2}{4}$, Sacramento, Carlinforia.
- Wettergreen**, Fredrik Christian Riche-
lieu, $\frac{30}{8}$, Minneapolis.
- Wexelsen**, Fredrik, Præst, 78 A., $\frac{27}{3}$, T.hjem.
- , Gunhild, f. ?, Landskabsmaler W.s Enke, 52 A., $\frac{28}{3}$, Chr.ania.
- Wiberg**, Karen Elisabeth, 61 A., $\frac{29}{9}$, Bergen.
- Wichstrøm**, Lise, f. Nielsen, 72 A., $\frac{7}{6}$, Chr.ania.
- Widsteen**, Absalon Martin, Skrædder, 78 A., $\frac{16}{3}$, Bergen.
- Wiel**, Thea, f. Enger, $\frac{1}{6}$, Chr.ania.
- Wiенcke**, Christiane, f. Møklebust, 22 A., $\frac{23}{8}$, Bergen.
- Wiese**, Dorthea, $\frac{19}{6}$, Chr.ania.
- , Theodor, fhv. Consul, $\frac{2}{1}$, Chr.ania.
- Wiesenthal**, Omar, $15\frac{1}{2}$ A., $\frac{4}{1}$, Chr.ania.
- Wighammer**, Kjerstine, f. Leinan, 60 A., $\frac{28}{1}$, T.hjem.
- Wimpelmann**, Inger, f. Kisling, 67 A., $\frac{16}{6}$, Chr.ania.
- Winge**, Fredrik Wilhelm Oscar, Agent, 28 A., $\frac{20}{8}$, Chr.ania.
- Winsness**, Margrethe, 56 A., $\frac{23}{12}$, Vossestrandens Præstegaard.
- , Oscar, $\frac{13}{12}$, Bergen.
- , Per Valentin, fhv. Sognepræst, $\frac{14}{7}$, p. t. Assgaardstrand. H: Albertha, f. Kielland.
- Wisbech**, Thora, f. Heiberg, 60 A., $\frac{31}{1}$, Horten.
- Wisløff**, Hanna, 17 A., $\frac{26}{7}$, Nordre Aurdals Præstegaard.

- Wold, O.**, 82 A., $\frac{4}{3}$, Gardermoen. H: **Ziener**, Thorleif, Skibsfører, 38 A., $\frac{24}{3}$,
Abigael, f. Holter. paa Rejse til Marseille. H: Sophie,
—, (Plade Stoltenberg), Ragna, $\frac{27}{9}$, f. Bie.
Nizza. **Zimmer**, Fredrik Anton, Stadslæge, 85
—, Sofus Bernhard, 32 Aar, $\frac{18}{10}$, A., $\frac{22}{10}$, Fr.hald.
T.hjem. **Øhrn**, Marthine Laurine, f. ?, $73\frac{1}{2}$ A.,
 $\frac{25}{3}$, Chr.ania.
Wright, Mariane, f. Linaae, 63 A., $\frac{9}{9}$, **Øien**, A., Afdelingsingeniør, $\frac{18}{5}$, Tøns-
Porsgrund. berg. H: Elisabeth, f. Østvold.
Wulff-Engb, Bolette, f. Waage, $\frac{27}{11}$, **Østgaard**, Harald, $18\frac{9}{12}$ Aar, $\frac{6}{7}$,
Chr.ania. Lybek.
Wyller, Chr. F., Bogholder 69 A., $\frac{10}{3}$, **Østensen**, Franziska, f. Gunnerus, 84
Chr.ania. H: Sophie, f. Stenersen. A., $\frac{7}{11}$, Fr.hald.
Wærenskjold, O. C., $\frac{1}{6}$, Laurvik. **Östern**, Richard Eugén, Bogholder, 43
Young, Jacob Emil, $\frac{29}{12}$, Brooklyn. A., $\frac{28}{10}$, Høie Fabriker pr. Chr-
Ytter, Fr., Overretssagf., $\frac{15}{4}$, Fr.stad. sand.
Zachariasen, Andreas, fhv. Hotelejer, **Øvergaard**, Louise, f. Gudmundson, 65
83 A., $\frac{5}{6}$, Chr.ania. H: Marie, f. A., $\frac{20}{11}$, Chr.ania.
Chrystie. **Øwre**, Bertinus, Postaabner, 50 A., $\frac{15}{8}$,
Zapffe, Louise Margrethe, f. Kjær, $\frac{19}{6}$, Ytterøen. H: Sophie, f. Flad-
Brooklyn. strøm.
Zetlitz, Kathinka, f. Christoffersen, 29 A.,
 $\frac{2}{6}$, Chr.ania, begr. Vestre Aker.